HIREK

ESŐS IDŐ

A Meteorológiai Intézet jelenti december 5-én délben 12 órakor:

Közép- és Dél-Európát újabb igen enyhe óceáni eredetű légtömegek árasztják el és így sokfelé ködös és esős az időjárás. Az enyhe óceáni levegő keleten már messze Oroszországig, északon pedig Finnországig jutott előre.

Hazánkban tegnap a derült, csendes idő következtében a felmelegedés ismét 7—9 fokig, Kaposváron 10 fokig terjedt. A talaj közelében ma reggelre a lehülés országszerte a fagypontig süllyedt és utána sűrű köd keletkezett. A köd még a délelőtti órákban sem oszlott széjjel. A sűrű ködből néhány helyen kisebb ködszitálás is előfordult, de a csapadékmennyiség sehol sem haladta meg az 1 millimétert. Sportolásra alkalmas hóréteg hegyeinken nincs.

Budapesten ma délben a hőmérséklet 6 fok, a tengerszintre átszámított légnyomás 755 milliméter, mérsékelten süllyedő irányzatú.

Várható időjárás a következő huszonnégy órára: Élénkebb déli-délnyugati szél. Sok helyen eső és köd, a magasabb hegyeken havaseső, esetleg havazás. A hőmérséklet átmenetileg kissé emelkedik.

1914 December 5

Hess **György volt kaposvári 44. közös gyalogezredbeli tartalékos zászlós** *Borovánál* **előnyomás közben arcvonalunk egyik szárnyán egy magaslaton váratlanul ellenséges megerősített állásra bukkant. Saját elhatározásából az ellenség oldalába és hátába tört, a magaslatról az oroszokat elüzte. Kiváló tettéért az arany vitézségi érmet kapta.**

— **Honvédségi ünnepségek a kormányzó névnapján.** A kormányzó úr Őfőméltósága névnapját december 6-án a magyar királyi honvédség ünnepélyes keretek között ünnepli meg. A budapesti helyőrség felekezetek szerint istentiszteleteken vesz részt. Kilenc órakor a Kapisztrán János római katolikus helyőrségi templomban, valamint az Abonyi úti református egyetemes konvent székházában a tisztikar részvételével ünnepi istentisztelet lesz. A tábornoki kar délben a Tiszti Kaszinóban díszebédet tart. E napon katonai szünnap van s így a m. kir. honvédelmi minisztériumban, valamint a katonai parancsnokságoknál és hatóságoknál a felek fogadása is szünetel. Hasonló módon és a helyi viszonyoknak megfelelően ünnenlik meg a kormányzó úr Őfőméltósága névnapját a vidéki helyőrségek is.

— **Mackensen vezértábornagy magyar üdvözlése.** Valamennyi német lap megemlékezik arról, hogy *Mackensen* vezértábornagyot 90. születésnapja alkalmából brüssowi birtokán felkereste *Hardy* Kálmán ezredes, berlini magyar katonai attasé, aki a magyar honvédelmi miniszter és a magyar királyi kormány jókívánatait adta át, továbbá *Kozma* Miklós titkos tanácsos, volt miniszter, a volt cs. és kir. 10. huszárezred századparancsnoka, amely ezrednek a vezértábornagy a tulajdonosa. *Kozma* Miklós az ezred szívélyes üdvözletét tolmácsolta.

— **A vonattal fejeztette le magát egy süketnéma lány.** *Szolnokról* jelentik: *Gulyás* Ilona 28 éves süketnéma leány öngyilkossági szándékból a vonat elé ugrott. A mozdony kerekei valósággal *lefejezték*. A leány ezelőtt hat évvel is megkísérelte az öngyilkosságot, de akkor az utolsó pillanatban sikerült a vonat kerekei alól elrántani.

— **Helyreigazítás.** A Budapesti Építőmesterek Ipartestülete a november 28-án megjelent egyik cikkünkkel kapcsolatban annak megállapítását kéri, hogy a cikkben szereplő *Bindász* György nem építőmester, hanem kőművespallér.

KÖZLEKEDÉSI BALESET

Igen tisztelt Főszerkesztő úr! A mult hét valamelyik napján, estefelé a Nyugati pályudvarról haladtam az Erzsébet körút felé. Elértem a Király uccáig. Gépiesen ránéztem az úttestre. Üres volt. Kocsi, vagy autó sehol. Átmentem. Hát alig hogy átérek, nyájas férfihang cseng a fülembe. Mosolygóarcú, fiatal, szőke rendőr állott előttem, az mondta rendkívül barátságosan:

— Jó estét kívánok, uram!

Olyan kedves volt a rendőr és olyan szívesen baráti a gesztus, ahogyan megszólított, hogy azt hittem »falumbeli« ismerős. Megálltam. Visszamosolyogtam. Kezetnyujtottam. Paroláztunk.

A rendőr még mindig mosolygott. De a hangjában már volt valami szelid részvét, ahogy mondta:

— *Kérek szépen két pengőt!*

Kicsit meglepődtem. Itt Magyarországon a hatósági emberek nem szoktak pénzt kérni. Csudálkozva kérdeztem:

— Miért, kérem?!

A rendőr hangjában a részvét mellett megjelent a hivatalosság árnyalata:

— Mért, mert uraságod rosszul kelt át az úttesten. Tessék nézni, *még mindig piros a lámpa.*

Csakugyan, még mindig piros volt, rázza ki a hideg. Savanyúan nyultam a zsebembe. Két pengő! Mennyi pénz egy kis hibás átkelésért. Hirtelen átszámítottam az összeget gesztenyére és cigarettára. Menekülni próbáltam a büntetés terhe alól és könyörögve néztem a rendőrre, mint egy haldokló őzike:

— Ne büntessen meg, őrmester úr! Bizonyisten nem is gondoltam a lámpára. Csak azt láttam, hogy az ucca üres!

A rendőr ekkor már lehúzta jobbkezéről a tiszta fehér kesztyűt. Elővette a büntetési jegyfüzetet, a ceruzát. Irta az elismervényt a birságról.

A legmélyebb sajnálkozás hangján felelte, mint aki szorultságból a szíve ellen tesz valamit:

— Mit csináljak, uram? *Ha már egyszer elkezdtem, nem tudom a dolgot visszacsinálni!*

Beláttam, hogy a rendőrnek igaza van. Ha a hivatalos eljárás megindult, nem állhat meg olyan szubjektiv okból, mint a részvét.

Jólesett, hogy a rendőr szemmelláthatólag sajnál egy kicsit. Viszont határozottan észrevettem: a rendőrnek is jólesik, hogy megértem hivatalos kötelességének motivumait.

Meg voltunk elégedve egymással. A rendőr úgy nyujtotta át a cédulát, mint az ajándékot és én úgy vettem el, mint egy Jószívsorsjegyet.

Ujra kezetszorítottunk és a legnagyobb barátságban elváltunk.

Ahogy magamra maradtam, gondolkozni kezdtem az ügyön és borzongva gondoltam rá, hogy végződhetett volna a dolog másképpen is. Például, ha a rendőrben van egy kis szadista hajlam és a szükségesnél több szigorúsággal követeli a két pengőt, okvetlenül föltámadt volna az én ellenkező indulatom is. Nem mondom, nem verekedtem volna. Igazat adok annak a modern angol közmondásnak, amely szerint: »nem élhetünk szabadon az ösztöneinknek, tisztelni kell a sarki rendőrt is!« De nagyon fájt volna a pénz. Csikorgattam volna a lelki fogazatomat és a pokolba kívántam volna a világ minden forgalmát és rendőrhatóságát.

Igy nem volt semmi baj. A két pengőért megismertem egy kellemes, türelmes magyar embert, akiben annyi finomság volt, hogy meg tudta mutatni irányomban való jóindulatát ugyanakkor, amikor »ellenem« teljesítette kötelességét.

Szeretném, ha lenyomtatnák ezt a levelet. Nem árt minden egyes adandó alkalomkor hangsúlyozni, mily okos dolog, ha a büntető közeg egy kis chloretilt kever a cselekvésébe. Mert a polgári keserűséget nagyon megnyugtatja, ha az alperes egyén észreveszi, hogy nem föltétlenül gyűlöli az a hatalom, amely megrendszabályozza.

H. S.

— **Nagy árvizek pusztítanak Szlovákiában.** *Nyitráról* jelentik: A *Nyitra* a legutóbbi nagy esőzések következtében *több helyütt kiáradt* és nagy vidékeket elárasztott, főképpen Németpróna és Kosztolány vidékén. Az árvíz helyenként már a vasúti töltéseket is elérte. Ugyancsak nagy árvízkárokat jelentenek Tapolcsány vidékéről is. Az árvíz sok helyütt tönkretette a elvégzett gazdasági munkákat.

— **Báró Láng Boldizsár Genfbe utazott.** Báró *Láng* Boldizsár, az Interparlamentáris Unió végrehajtóbizottságának tagja, Genfbe utazott az Unió végrehajtóbizottsági ülésére. A végrehajtóbizottság foglalkozni fog az Unió jövő programjának összeállításával és azzal a kérdéssel is, hogy az Unió nemes célkitűzéseinek megfelelően miképpen működhetnék közre *a békés állapotok mielőbbi helyreállítása érdekében. (MTI)*

— **Uccai gyilkosság Zágrábban, 100.000 dinar a nyomravezetőnek.** Zágrábban a Shell-féle benzinraktár *Laczkovits* nevű tisztviselőjére és a társaságában lévő *Lekó* nevű egyénre eddig ismeretlen tettesek rálőttek. Laczkovits öt lövéstől találva meghalt, Lekót egy lövés érte és súlyosan megsebesítette. Később a kórházban ő is meghalt. Tekintettel arra, hogy *Zágrábban az utóbbi időben többször fordultak elő uccai támadások*, a rendőrség elhatározta, hogy *erélyesen lép fel*. A rendőrség a nyomozás sikere érdekében *százezer dinár díjat* tűzött ki a nyomravezetőknek.

— **A kormánypárt klubnapot tart.** A Magyar Élet Pártja ma délután klubnapot tart, melyet a klubhelyiségben pártvacsora követ. A vacsorán fogják üdvözölni *Tasnádi Nagy* Andrást, mint a képviselőház új elnökét, *Radocsay* László igazságügyminisztert és *Törs* Tibort, a képviselőház alelnökét.

— **Elutasították Max Ausschnitt szabadlábra helyezési kérését.** *Bukarestből* táviratozzák: A törvényszék *elutasította* Max Ausschnitt szabadlábrahelyezési kérvényét.

— **Macskanyávogással a patkányok ellen.** Egy dán földműves, miután már semmisem használt a rendkívül elszaporodott patkányok irtásánál, kivitte a hangszórót az istállóba és egész napon keresztül rádiózenével szórakoztatta — *tehetetlenségében* — a kellemetlen állatokat. És ez használt. Az eset ismétlésre talált és a hollandok a kiszárított Zuider-tó vidéken alkalmazzák a hangszórót. Ezekkel az elmés németalföldiek azonban úgy végeztek, hogy *macskanyávogást* játszanak lemezekről... Olyan patkány azután nem akadt, amelyik ennek ellenállt volna.

x **Angelo Műterme** (IV., Váci ucca 24.) kéri közönségét, hogy *karácsonyi kedvezményes áron* készítendő felvételeit minél előbb előjegyeztetni szíveskedjék. (Tel.: 180—721.)

— **Feltűnő sokan halnak meg szívbajban Budapesten.** *Csordás* Elemér tisztifőorvos ma tette közzé november havi jelentését, amely szerint a fertőző megbetegségek száma, különösen az enyhe lefolyású gyermekbetegségeké, emelkedett. Feltűnően sok a szívbajhalálesetek száma, 983 természetes halálozás közül 357 esetben szívbaj volt a halál oka. *Ilyen sok szívbajhalálozás még sohasem fordult elő.* A tüdőbeteggondozó intézetekben a mult hónapban 3663 új beteg jelentkezett, közülük 2113 tizenhárom éven aluli gyerek. Az iskolaorvosok 14.023 tanulót vizsgáltak meg és 3043-at küldtek közülük tüdőgondozóba. A diftériaellenes oltásokat befejezték. Az anya- és csecsemővédelmi intézetek 24.408 kisdedet, csecsemőt, terhes és gyerekágyas anyát részesítettek gondozásban.

— **Kassai kiállítást tervez a Felvidéki Idegenforgalmi Szövetség.** A Felvidéki Idegenforgalmi Szövetség legutóbbi értekezletén elhatározta, hogy a legközelebbi nyáron gyüjteményes »Kassai Kiállítás«-t rendez a város kulturális, politikai, ipari és kereskedelmi történetének emléktárgyaiból, kiegészítve Kassa jelenének bemutatásával a város iparosainak és kereskedőinek részvétele mellett. A már együttlévő anyagot ki fogják egészíteni a *Rákóczi-múzeum* kassai vonatkozású gyüjteményeivel s magánosok tulajdonában levő emléktárgyakkal, továbbá az ország összes múzeumainak kassai származású értékeivel.

— **Összeütközött a társasgépkocsi egy autóval: nyolc sebesült.** Heves és Gyöngyös között a társasgépkocsi belefutott dr. *Bossányi* László markazi jegyző által vezetett gépkocsiba. Mindkét gépkocsi felfordult. A társasgépkocsi negyven utasa közül *heten könnyebben megsérültek*, a személygépkocsi vezetője, dr. *Bossányi, a halállal vívódik.* A vizsgálat megindult.

MAGYARORSZÁG KIS KIRAKATA

BRILIÁNST megbízóimnak keresek magas árban, aranyat, zálogjegyet veszek Schwarcz Dániel ékszerész, Károly-körút 16

FÉRJHEZMENNÉNEK: fővárosi úrileány háromemeletes bérházzal; fesstermetű árvaleány háromszázholdas földbirtokkal; szerényigényű félárva ötvenezerrel. Fényképek Nagy Jenőnél, Rákóczi-út hatvanegy. (Harmincéves cég.)

Horribilis árakat fizetek viselt férfiruhákért, egyenruhákért. Saját üzletem részére. FROST, Kazár-utca 5. szám. Telefon: 127-659

Használtruhákért egyenruhákért bárkinél is többet fizetek. HOCH, Kisfuvaros-utca 9/c. Telefon: 143-928.

HASZNÁLT FÉRFI ÉS NŐI ruhákért, EGYENRUHÁKÉRT, cipőkért legtöbbet fizetek. Freund, Dobozi-utca 27. Telefon: 142-673. Hívásra jövök. Szövetcsere.

MUNKANÉLKÜLIEK vásározók, árusok közöljék címüket. Árjegyzékünket megküldjük. Krámer naptárkiadóhivatala, VI., Nagymező-utca 46.

1100 SKODA 2000 km futott, eladó K. p. ár 4100 P. Telefon 123-993

Kertes villában 2 bútorozott szoba fürdőszoba- és konyhahasználattal esetleg ellátással kiadó. Német társalgás Széher-út 9.

Angol, francia, német, olasz nyelveket bíró előkelő intézetnél jelenleg is vezetőállásban, diszpozicióképes, minősítványos r. k., minden referenciát kibíró egyén állást változtatna! »33 éves, nőtlen« jeligére a főkiadóhivatalba.

KÖZGAZDASÁG

Uj rendelet a román állatkivitelről

Bukarest, december 4. *(MTI)* Az állatkivitel kapcsán új rendelkezés lépett életbe, amelynek értelmében azokba az országokba, amelyekbe *keretet állapítottak meg* a román állatkivitel számára, *a kivitel csak az állatkiviteli szindikátus bukaresti szövetsége által kiadott engedélyek alapján történhetik meg.*

Birtolon szenátor az országos legfelsőbb mezőgazdasági tanács tagja a sajtó képviselői előtt tett nyilatkozatában utalt arra, hogy a háború kitörése óta *a romániai élőállat és hús kivitelét fokozott mértékben bonyolították le.*

A kormány, hogy betartsa a kiviteli hányadokat, elrendelte, hogy a még fenmaradt hányadrészeket a még hátralevő szerződéses időtartamra egyenlő arányban osszák el. Így például, míg az elmult hónapban 26.000 sertést vittek ki *a cseh-morva védnökség területére*, decemberben csak 10.000 sertés kivitelére kerülhet sor. Ami a *Németországba* irányuló állatkivitelt illeti, a szerződésileg megállapított 15.000 darab szarvasmarhát már leszállították és így élő marha kivitele Németországba majd *csak az új megállapodás alapján történhetik.* A szerződésileg megállapított 15.000 darab vágott marhából eddig 2000 darabot szállítottak *Németországba.* A sertéskiviteli hányad helyzete úgy alakul, hogy a jövő év március 31-éig még 20.000 élő és 20.000 vágott sertés szállítható *Németországba.*

A »gazdasági biztonság«. *Washingtonból* jelentik: Cordell *Hull* a csikágói bérlők előtt elmondott beszédében erélyesen védelmére kelt kereskedelmi egyezményeken alapuló politikájának. Kimutatta, hogy az amerikai kontinens *gazdaságilag* hogyan tud sikeresen ellenállni az európai konfliktusból előálló nehézségeknek. Beszéde végén rámutatott a *»jövő legfontosabb problémájára«:* a háború *befejezése után* a világnak *a gazdasági biztonság*, a nemzetközi rend és a jog tisztelete alapján való átalakítására, hogy véglegesen *lehetetlenné* tegyék a jelenlegi kaotikus nemzetközi gazdasági helyzet megismétlődését. *(MTI)*

A magyar szabadidő-mozgalom. Ismeretes, hogy olasz és német mintára, hazánkban is egyre nagyobb tért hódít a szabadidő-mozgalom, amelynek célja, hogy a munkások szabaidejének észszerű és hasznos beosztásáról gondoskodjék. A *Weiss Manfréd Szabadidő Szervezet* most érdekes újítást vezetett be, amennyiben *vezetőképző tanfolyamot* rendezett azon tisztviselői számára, akik hivatali beosztásuknál fogva állandó érintkezésben állanak a munkásokkal.

Nemzetközi devizapiac

Zürich, december 5. *(Záróárfolyamok.)* Párizs 9.86, London 17.41, NewYork 446, Brüsszel 73.70, Milánó 22.50, Amszterdam 236.75, Berlin 178.75, Stockholm 106.15, Oslo 101.30, Kopenhága 86.10, Szófia 5.40 áru, Belgrád 10 áru, Athén 3.40 áru, Isztanbul 3.50 áru, Bukarest 3.40 áru, Helsinki 8.90, Buenos Aires 102.50, Jokohama 104.75.

London, december 5. NewYork 4.02—4.04, Párizs 176—177, Montreal 4.43—4.47, Amszterdam 7.52—7.58, Brüsszel 24.15—24.40, Zürich 17.80—17.95, Oslo 17.50—17.70, Buenos Aires 17—17.50, Stockholm 16.70—16.90. Nemhivatalos árfolyamok: Madrid 38.50 áru, Milánó 76.75, Kopenhága 20.15.

Párizs, december 5. London 176.62½, NewYork 43.80, Brüsszel 723, Zürich 985, Amszterdam 2329.

Borjúvásár. A mai ferencvárosi borjúvásárra 564 darab borjút hajtottak fel. Ez a mennyiség a mérsékeltnek mondható érdeklődés következtében kissé túlzottnak minősült és általában három-négy fillérrel csökkentek a jegyzések. Az elsőrendű minőségek 72—78, a másodrendűek 62—70 filléres árakon cserélték gazdát.

Adóemeléssel fedezik a német hadiköltségeket

Berlin, december 5. *(NST)* A konjunktúrakutató intézet *Wochenbericht* című folyóirata rámutat arra, hogy a hadigazdálkodás szempontjából irányított *békegazdálkodást* Németországban minden nagyobb megrázkódtatás nélkül totális *háborús gazdálkodási renddé* lehetett átalakítani. A szabaddá váló *tőkéket* rögtön az államgazdaság szolgálatába állítják, mielőtt ellenőrizhetetlen csatornákon át eltünnének. A cikk kiemeli, hogy a világháborúval ellentétben a hadiköltségek fedezésének súlypontja most az *adókon* nyugszik. Ez csak úgy vált lehetségessé, hogy már a béke utolsó éveiben a birodalom adópolitikáját az óriási arányú fegyverkezés rendkívüli költségeihez alkalmazták. *A hadigazdálkodási rendelet adóemelései után a folyó költségvetési évben 24 milliárd márka adóbevételre számítanak.*

Ebből az összegből annyi marad fenn a rendes kiadások leszámítása után a tulajdonképpeni hadikiadásokra, hogy az össze sem hasonlítható azzal az aránylag csekély összeggel, amelyet a világháború idején az adóból fordítottak a hadviselési célokra. A lap végül rámutat arra, hogy ez az adópolitika tette lehetővé, hogy *egyelőre nem bocsátottak ki hadikölcsönöket.* Arra az esetre azonban ezt is tervbevették, ha a hitelpiacon olyan viszonyok mutatkoznak, amelyek célszerűvé teszik a hadikölcsön igénybevételét.

ÉLELMISZERÁRAK

A csarnokban a forgalom lanyha, a felhozatal kielégítő.

A budapesti élelmiszerpiac fogyasztói (zárójelben nagykereskedelmi) árai kg-ként:

Húsok és hústermékek: Marhahús, rostélyos és fecsal 160—240, leveshús (fartő, tarja, szegye) 120—200, borjúhús, comb 240—300, vesés 100—240, pörkölt 180, juhhús, hátulja 136—140, eleje 110—140, sertéshús, karaj 200—250, tarja, comb 178—208, sertésháj 168—172, sertészsír, budapesti 160.

Baromfi: Élő: tyúk 1 kg (120—135), csirke, rántanivaló 1 drb 100—280, 1 kg (130—160), ruca, hízott 1 kg (140—145), lúd, hízott 1 kg 130—170 (120—140), pujka, hízott 1 kg (140—160). Vágott: tyúk 1 kg (110—165), csirke, rántanivaló 1 kg (110—240), ruca, hízott 1 kg 150—180 (120—150), lúd, hízott 1 kg 130—170 (120—145), pujka 1 kg (80—140).

Tojás: Teatojás, válogatott drb 15—17, kg 250—270, ládaáru (230), ládaáru kiolvasva (240—250), hűtőházi tojás (185), meszestojás kiolvasva (180), főzö- és aprótojás drb 12—14, kg 205—250.

Tejtermék: Tejföl (95—100), teavaj, tömbben 360—380 (300—310), pasztőrözött (325—330), sovány tehéntúró (60).

Szárazfőzelék: Bab, fehér, salátának való (46—48), borsó, hántolt, feles (38—40), lencse, hazai (40—58).

Zöldségfélék: Vegyes zöldség, zöldjével 18—24 (14—18), kalarábé kg 14—20 (11—16), karfiol, hazai, levéllel 32—44 (22—24), tisztított 36—48 (36—40), vöröshagyma, érett, makói 14—16 (10—11), fokhagyma (16—20).

Káposztafélék: Fejeskáposzta 16—20 (14—16), kelkáposzta 16—24 (8—16), fejessaláta (3—8).

Burgonya: Gülbaba 12—13, nyári rózsa 13—14, őszi rózsa 11—12 (8.6), kifli 20—26 (16), Ella 9—11 (8), Krüger, étkezési 10 (7.1), Woltmann 10 (7.1).

Főzelékfélék: Sütőtök 12—16 (9—10), csiperkegomba (160—220), paraj, tisztított 26—36 (16—26), sóska, közönséges 80—100 (60—70).

Gyümölcs: Alma, nemesfaj 40—120 (30—80), közönséges (16—30), körte, nemesfaj 48—110 (40—90), közönséges 36—48 (30—40), birsalma 30—50, szőlő, kötözött 96—180, dió (90—120).

Déligyümölcs: Gesztenye, külföldi 88—120 (80—100), hazai 58—60, narancs, sárgabélű 88—120 (78—90), mandarin 136—156 (112—120).

Füszer: Paprika, édesnemes, csemege (400—420), édesnemes (360—380), félédes, gulyás (320), mák, kék (146—148), bors (440), szegfűbors (660).

Sertésvásár. A Magyar Keresztény Állatkereskedők Országos Egyesülete jelenti: A mai ferencvárosi sertésvásárra érkezett 235 darab, hétfői vásári maradvány 230 daab, összesen 465 darab. A vásári állományból angol hússertés 121 darab volt. Zsírsertés nem érkezett. Keddi vásári maradvány 106 darab. Az irányzat változatlan. Árak: I. szedett 92—98, II. 83—90, III. 70—82, angol tőkesertés 89—94, II. angol sonkasüdő 80—92 fillér kilogramonként élősúlyban. A többi minőségben kötés nem fordult elő.

Magánértesülés szerint a mai ferencvárosi sertésvásár összeflhajtása 465 darab. Vásári állományból angol hússertésfelhajtás 121 darab. Az irányzat változatlan. Árak: uradalmi zsírsertés páronként 340 kg-on felül 92—98, 340 kg-on alul 83—90, szedettsertés . 70—82, angol tőkesertés 89—94, angol sonkasertés II. 80—92, exportzsír márkázott 160 fillér kilogramonként.

Szilárd nyitás után gyengült az értéktőzsde

Nyitáskor még a helyzet olyannak mutatkozott, hogy a külföldi tőzsdék lanyhulásával szemben a budapesti értektőzsdén folytatódik a barátságos irányzat. A Kőszén piacán 4.5, a Bauxitnál 3 pengővel magasabb árfolyamokon kötötték az első üzleteket, később azonban csökkent a kereslet és így a holnapi es pénteki tőzsdeszünet miatt jelentkező nyereségbiztosító eladásokból eredő kínálat lenyomta az árakat, anélkül azonban, hogy a tőzsde barátságos alapirányzata megváltozott volna. A kötvénypiacon a forgalom különösen az 1914. évi fővárosi kötvényben élénk.

A mai árfolyam mellett ez a kötvény január elsején közel 6.75%-nak megfelelő osztalékot fog fizetni, ezért vásárolják a fővárosi kötvényeknek ezt a típusát. Áru ma alig volt a piacon és így az 1914. évi kötvény 4.25 pengővel drágult. Barátságos a hivatalosan nem jegyzett kötvények piaca is és különösen az aranyjáradék szilárdult meg az 1937-es szelvény beváltásának hírére. A piac tájékoztató árfolyamai a következők: Kényszerkölcsön 78, Népszövetségi kölcsön, amerikai kibocsátás 101, angol kibocsátás 82, svájci kibocsátás 92, holland kibocsátás 89, Speyer 93 százalék, aranyjáradék 7.25 pengő, Rothschild 10.800 pengő, Talbot 10.500 pengő.

Értéktőzsdei árfolyamok

	Előző zárlat	Előfordult kötések	Zárlat
Nemzeti Bank	183.—	183—183.5	183.—
Első M. Biztosító	420.—	420	420.—
Első Bp. malom	13.4	13.45	13.4
Bauxit	220.—	223—219.75	219.—
Beocsini	13.75	—	13.5
Borsodi szén	9.25	—	9.25
Szentlőrinci	5.80	—	5.80
Kohó	22.5	23.25—22.9	22.9
Kőszén	375.5	380—373	373.—
Nagybátonyi	38.75	38.75—39	38.75
Salgó	39.—	39.3—38.9	39.1
Urikányi	36.5	37—37.25	37.—
Rigler	25.—	—	27.5
Fegyver	43.—	42—40.5	41.—
Ganz	20.3	20.1—19.3	19.3
Acél	33.—	—	33.—
Rima	93.75	93.5—92.25	92.5
Schuller	27.—	—	26.—
Nasici	79.—	79.25—80.5	79.5
Duna-Száva	—	8	8.—
Levante	0.20	0.25	0.25
Nova	16.—	—	16.—
Trust	50.35	48.7—49.55	49.3
Államvasút	—	7.50	7.50
Délcukor	95.5	96.15—96.35	96.25
Magyar cukor	95.—	94.9—94	93.5
Georgia	23.5	23	23.—
Stummer	55.—	54—55	54.5
Gschwindt	870.—	—	870.—
Polgári sör	137.—	—	136.—
Gyapjúmosó	3.70	—	3.60
Pamutipar	35.—	35	35.—
Óbudai	30.—	31	31.—
Chinoin	13.25	—	13.25
Műtrágya	42.5	—	42.5
Wander	77.—	—	77.—
Brassói	33.—	—	33.—
Gumi	58.—	57.9	57.75
Vasúti forgalmi	19.5	19—18.9	18.9
Telefon	8.80	—	8.80

Államadósság, kötvények, záloglevelek:

1939. évi ptjegy		100.—	100	100.—
1914. évi főv.	4.5%	320.5	324.75—325.25	324.75
1927. évi főv.	6%	98.—	97—98	97.75

Üzlettelen a gabonatőzsde

A gabonatőzsde forgalma mindössze 750 mázsa búza volt, rozsból, zabból, árpából és kukoricából a kínálat hiánya miatt üzletet nem kötöttek. A zab névleges jegyzését 5 fillérrel felemelték, a többi gabonanemű jegyzése változatlan maradt. Kukoricát, főleg januári szállításra keresnek, a tiszai származású januári kukorica ára már el is érte a maximális árak felső határát, de ezen az áron is csak nagyon kevés kukoricát lehet kapni. A dunántúli kukorica ára javult, 17.50—17.55 pengő.

A gabonapiac elhanyagoltságával szemben élénk a magpiac. A legnagyobb forgalom lucernában van, amelyet ex klíring szállításra vásárolnak. Az erős kereslet néhány nap alatt 290 pengőről 310 pengőig vitte fel a fehérbárcás príma lucerna árát.

Búza: tiszavidéki, felsőtiszai, duna-tiszaközi, fejérmegyei, dunántúli, kisalföldi 77 kg-os 19.95, 78 kg-os 20.45, 79 kg-os 20.75, 80 kg-os 20.95.

Rozs: pestvidéki 15.10—15.35, más származású 15.30—15.55.

Takarmányárpa: Ia 65—66 kg-os 17.60—17.85, középminőségű 17.10—17.35.

Sörárpa: kiváló 21.30—22, prima 20.25—21, sörárpa 19.60—19.85.

Zab: elsőrendű 19.35—19.50, középminőségű 19.25—19.35.

Tengeri: tiszántúli 17.45—17.60, egyéb áll. 16.50—16.65.

Őrlemények: korpa 14—14.10, 8-as liszt 16.10—16.60.

A készárufüzletben az alábbi kötések jöttek létre:

Búza: 150 mm minőségbúza 21.20, 150 mm 80-as 20.95, 450 mm 80-as 20.95 budapesti paritásban.

Tökmag: 300 mm 31.— Békéscsaba.

Csillagfürt: 15 mm vető 21.— Budapest.

Lóhere: 10 mm fehérbárcás 203.—, 25 mm fehérbárcás I. 210.—, 21 mm alj 16.—, 25 mm fehérbárcás 205.— Budapest, 10 mm fehérbárcás 195.— állomás, 20 mm német norma 195.— Budapest, 15 mm minta szerint 150 állomás, 29 mm minta szerint 150.— ab Léva.

Lucerna: 11 mm minta szerint 262.— Budapest, 3½ mm minta szerint 220.— állomás, 50 mm fehérbárcás XII.—I. 310.—, 10 mm fehérbárcás 310.—, 6 mm fehérbárcás 310.—, 50 mm fehérbárcás 307.50, 25 mm fehérbárcás 307.—, 30 mm fehérbárcás 300.—, 7 mm minta szerint 285.—, 5 mm minta szerint 210.— Budapest, 5 mm 90%-os 262.50 állomás, 7 mm minta szerint 257.50 Karcag, 16 mm minta szerint 260.—, 30 mm fehérbárcás 300.— Budapest, 20 mm fehérbárcás 305.— állomás, 10 mm fehérbárcás 305.—, 4 mm 90%-os 265.—, 4 mm 90%-os 265.— Budapest, 4 mm minta szerint 200.— állomás, 100 mm fehérbárcás 310.—, 10 mm fehérbárcás 305.— Budapest, 15 mm minta szerint 240.— Léva.

Magvak és hüvelyesek: köles fehér 32—35, vörös 28—28.50, egyéb 27.50—28, káposztarepce 40—41, tökmag kisszemű 31—31.50, olaj dohos 30—30.50, kék mák 132—135, lencse nagyszemű sterilizált 36—47, középszemű sterilizált 27—33, kisszemű sterilizált 23—26, fehér szokványbab dunai 30.50—31.25, dunántúli 29.25—29.75, felsőmagyarországi 29.25—29.75, gömbölyű fürjbab 33—35, hosszú fürjbab 33—35, barnabab 31—35, tarkabab 26.50—28, lucernamag nyers arankás 230—260, ólomzárolt fehérbárcás 20 q-nál több 305—310, lóheremag nyers arankás 140—155, ólomzárolt fehérbárcás 20 q-nál több 200—210, bíborheremag 65—75, bükköny tavaszi 32—35, szöszös 41—44, csillagfürt fehér lepos 16—17.

A budapesti lisztárjegyzőbizottság árjegyzései: búzaliszt: dara 38.35—39.35, 0gg 37.35—38.35, 0g 37.35—38.35, 0f 37.35—38.35, 2gg 36—39.50, 2g 36—36.50, 2f 36—36.50, 4-es 33.75—34.75, 5-ös 31.50—32.50, 6-os 26.50—28.50, 7-es 19.25—20.25; rozsliszt: 0-ás 29.15—31.15, 01-es 26.40—28.15, 1-es 20.40—22.15, 2-es 17.65—18.65.

Határidőüzlet: rozs: márciusra zárlat 15.75.

Husvásár. Készlet: Nagymarha 19 (19), növendék 2 (½), borjú 355 (340), sertés lehúzott 47 (47), szalonnás 231 (231), süldő 172 (172), malac 212 (212), marhazsiger 45 kg (45 kg), sertészsiger 310 kg (310 kg). (Zárójelben az eladottak száma.) A vásár lanyha volt. Árak: csontozni való 44—74, növendék 65, borjú bőrben I. 118—124, II. 96—116, sertés lehúzott 110—122, szalonnás 100—128, malac 100—160, marhazsiger 40, sertészsiger 60—90 fillér kg-ként.

A hivatalos valuta- és devizaárfolyamok

PÉNZNEMEK	KÜLFÖLDI KIFIZETÉSEK
Angol font 14.70—14.90	Amsterd. 200.95—202.95
Belga 62.35—63.05	Athén 3.025—3.055
Dán kor 72.85—73.65	Belgrád 7.82—7.88
Dinár 7.60—7.90	Berlin 135.70—136.70
USA doll 378.70—384.80	Brüsszel 62.63—63.07
Francia fr. 8.30—8.45	Bukarest 3.41—3.44
Holl. frt 200.55—202.55	Kopenh 73.05—73.65
Cseh Morva protek. torátus 11.45—11.80	London 14.755—14.905
20 K-nál nagyobb címletek kivételével	Madrid —
Szlovákia 11.45—11.80	Milánó 17.66—17.886
20 K-nál nagyobb címletek kivételével	Newyork 378.70—381.30
Kanadai doll 340—347	Oslo 85.95—86.65
Leu 3.20—3.40	Prága 11.79—11.93
Leva 3.30—3.60	Párizs 8.375—8.475
Lira 17.40—17.90.	Szófia 4.11—4.15
500 és 1000 lirás bankjegyek kivételével	Stockholm 90.30—91
Német márka	Varsó —.—
Norv kor 85.75—86.45	Zürich 84.85—86.55
Svájci fr 84.55—85.55	Isztanbul 26.8—27
Svéd kor 90.10—91.—	Bratislava (Pozsony) 100 szlovák korona 11.79—11.93

LONDONI ÉRTÉKTŐZSDE

London, december 5. *(A Magyarország külön tudósítójától.)* A mai tőzsdén csendes üzletmenet mellett az üzlet tartottnak volt mondható. Aranyszélű papírok árfolyama alig változott. A motor- és repülőipari részvények kissé visszaestek, míg a délafrikai aranybányarészvények fokföldi jelentésekkel összhangban árjavulásokat értek el.

A nemzetközi devizaforgalomban ma nem történtek különösebb változások. A belga zürichi jegyzése változatlanul 73.70 volt. A dollár árfolyama nem változott. A holland forint zürichi jegyzése 206.70 volt. Az angol font zürichi árfolyama 17.40 volt, a tegnapi 17.41-gyel szemben.

Mai árfolyamok (Zárójelben az előző zárlat): Royal Dutch (31.75) 31.75, Anaconda (—) 7.75, Rio Tinto (—) 14, Tanganyika (—) 3.25, Central Mining (12.50) 12.50, Canadian Pacific (—) —.

BÉCS: javuló

Bécs, december 5. (Zárjelben az előző zárlat): Kreditanstalt (266) 267.75, Államvasút (24) 24, Alpesi (14.50) 14.60, Felten (—) 157, Semperit (—) 75.50.

MDK

Bindász Dezső

szobrász

Szerepelt az 1934 aug. 5-12 közt tartott Miskolci Hét keretében, a ~~Á~~Lévay József Közmüvelődési Egyesület 4o éves jubileuma alkalmából rendezett kiállitáson.

Hajdu Béla: Borus idők - napsütések.
Északmagyarország 1964 jan. 26.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
621-1909
ork. VII/21.

Mej nem volt medéjkina
Sztehlo mi?

megírva

Bindász Dezső
kohász

Bindász Dezső

l. Borsodi -
Bindász D.

Bindász Dezső, kolozsvár

ÜNNEPSÉGSOROZAT KEZDŐDÖTT a Miskolc szomszédságában levő Alsózsolcán, a település fennállásának 700. évfordulója alkalmából. Ez alkalommal felavatták Bindász Dezső szobrászművésznek, a község négy évvel ezelőtt elhunyt szülöttének parasztembert ábrázoló mellszobrát, amelyet a művész özvegye ajándékozott a településnek.

8.

– Hu

Népszabadság Bp. 1981 dec. 1.

R. D. A.

BINDÁSZ Dezső, borsódi szobrász
1903 —

Férfi fájdalom

Ilun Marcos (1941.)

Komjádi Béla arcmása (1933.)

A M. N. Galéria állagjegyzéke I./a r.

Bn. 1959. 28-29. l.

MDK

Bindász Dezső szobrász
Hontalanok, gipsz

Ujjas A: Őszi Tárlat. Nemz. Ujs. 1943. okt. 10.
15 l.

M. D. K.

borsodi BINDÁSZ Dezső szobrász

1903 -

Tanulmány fej

A M. N. Galéria ámagjegyzéke I./a. r.

Bu. 1959. 291. e.

megírva

Binck Jakab

neviek festő, rézmetsző és fa-
faragó, ki 1569-ben halt
meg, magy. vonatk. műve
Mária királyné (II. Lajos
neje) arcképe Königs-
bergben a porosz hercegek
képtárában (ma Königsbergi
képtár)

írod
Éber László: Mária király-
né arcképe Königsbergben.
Arch. Ért. 1899. 193-196. l.

Ort M. 84. l.

ezt a képet azelőtt
Behaim Bartel
műveinek tartottak.
vigyázz erre a könnt
megyen

~~Andrássy Dénes gróf VII. 146.~~

DOSZKÁR JÁNOS és FERENC

B. U. É. K.

IRODA: IV. VERESS PÁLNÉ-U. 40.
TELEFON: 117-04
IPARTELEP: IX. MÁRTON-U 3/b
TELEFON: JÓZSEF 853.

megírva

Binck Imre

szobrász fia, Pécsről
19 éves korában 1791
okt. 10. iratkozott be.

Binck Imre, szobrász fia, Pécsről, 19 éves korában, 1791 okt. 10-én iratkozott be.

Lvód

~~lásd~~

Fleischer Béc 32. l

1791
19
1772
91

M. D. K.

BINCK Imre

szobrász fia Pécsről

1791-ben, 19 éves korában iratkozott a

bécsi képzőművészeti Akadémiára

Aggházy: Barabás szobrászat ... Bp. 1959.

I. 173. l.

Binck Imre, [ ]

„Sobrán fia Pécsről." 1791-ben 19 éves korában iratkozott be a bécsi képzőművészeti akadémiára.

—: A pécsi képzőművészet kistükre (3)
283-286.

JELENKOR, Pécs, 1971. március XIV/3.

BILTIU TRAIAN festő. Mint máramarosszigeti román művész, résztvett az 1939.-i kolozsvári "Erdélyi művészet" tárlaton.

B B.

Benczur Gyula (Julius), (1844—192
49. FÉRFIAKTOK (Männl. Akte)
Ceruzaraj/z (Bleistiftzeichnung)

Benczur Gyula, (1844—1920).
50. PUTTÓ. Jelezve (bez): B. Gy
Ceruzaraj/z (Bleistiftzeichnung)

Benczur Gyula, (1844—1920).
31. KLEOPATRA. Tanulmány a
Ida tanusitványa. (Auf der R
Ceruzaraj/z (Bleistiftzeichnung

Benczur Gyula (Julius), (1844—19
52. A NÉVTELEN HŐS AFOTH
Benczur Gyula 1915.
Vászon (Leinwand). 104×72

Bihari Sándor (Alexander), (1856—

. **(Schule des,** Anfang XVII. Jh.)
ıg des Lazarus).

)I GIANO RÓMÁBAN. *b*) PORTA DI SAN PAOLO
BAN. (Zwei römische Ansichten.)
, je 41 × 62 cm.)

ie Berufung der Söhne des Zebedeus). Marco Basaiti

lezve (Bez.): J. Bogdani.
Illusztr. XVII. táb.

ıtoldalán Böhm Ferdinánd tanusitványa. (Auf der
Illusztr. XIX. tábl.

ım Bach). Jelezve (Bez.): ft. Böhm Pál 1874.
Illusztr. XXX. tábl.

BILOUS ALBIN, keramikus

A városlődi kőedénygyárban, minden bizonnyal, mint szakmunkás keramikus dolgozóknak névsora 1851-1950 közt
BILOUS ALBIN, /Kolomea, galiciai szárm/, gyári munkás
1888-1889 Függelék, 297.old

[illegible] A városlődi kőedénygyár/1868-1950/
275.old

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

BILOVITS MIHÁLY
hermányi kőedénygyári munkás , 1820

Folia Archaeologica XIV, 1962 198. lap

Bilschky Jakob

6504.

1581. – Jacob Bilschky, Goldschmiedgesell aus dem Neusohl in Ungarn, Margaretha Hefin, eine Dienerin.

Nöult Beerben 1581.

Starzer A. Quellen zur Geschichte der Stadt Wien. Wien, 1908. VI. B. No 6504.

~~Kalecsányi Bernáth János V. 9.~~

Billitz Margit.

Szapudi Laendler Istvánnal, Mende Gusztávval és Kássa Gáborral 1935-ben Sopronban közösen rendezett kiállitást.

Csatkai Endre: A soproni képzőmüvészet története
1962. Sopron 27.l.

M.D.K.

BILTIU-DANCUŞ Francu

1926-ban Nagybányán a szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya... 337.1.

M.D½K.

BILTIU-DANCUȘ Traian

.1922-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.. ... Bp. 1954. 335.l.

MDK.

Biltiu-Dancus Traian

Kiállitási ismertető

Utunk 1966 szept.16.

BILTRIU-DĂNCUȘ Train

1921-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.....Bp.1954.335.1.

Tr. Biltiu

festő

A nagybányai gör.kat. székesegyház festményein dolgozott.

Petr. Trans.1938
521 1.-536.C

B illinger László

M.D.K.

Tervét megvásárolták 15000 Ft

Társtervező: Krizka György, Müller Ferenc

Sikeresen zárult a korszerü felvonulási épület tervpályázat

Magyar Nemzet 1966. julius 3. 5.l.

B Billinger György

kőműves MDK

A kálléi r.kat. templom /1806-11/ építőmestere Dummer Emánuel, a pallér Billnger György kállói lakós volt.

/238. 236.o.

Genthon:Nógrád. 1954.

MDK

Billinger /Pillinger/Mátyás kőmives

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok? I. Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.szám.298.l.

MDK

Bilkei Vaszkó Ödön

Rután vasárnap, of.

N.Szal. őszi kiáll. 1921. szept.

5.1.

Billitz Margit
* 1943.

Bosznay tanitványa. Vizfestő. Soproni részleteket ábrázoló képei a Liszt Ferenc Muzeumban.
Származása miatt nem kapott állami állást. Éveken át könyvkötésből élt.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. 22.l.

Billitz Margit

Bolgár Imre

Sopron Liszt Ferenc Muzeum /repr./

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története

Sopron 1962. Képmelléklet.

Billig N. L

Billig N. L. műötvös, IV. Kossuth
Lajos-u. 3. 385-598

Bptaób. 1940 sept.
" 1942 jan

A MISKOLCI VÁROSI ZENEPALO
KÜLSEJÉT TERVEZTE: WÄLDER G
ÉPÍTET
ANGSTER JÓZSEF ÉS FIA ORG
RÉSZVÉNYTÁRS.

ANGSTER JÓZSEF ÉS F

ORGO

MŰVÉSZI KIVITELBEN. — ÁTÉPÍTÉSEK. —
— HARMÓNIUMOK MINDEN NAGYSÁGI
DÍJAKKAL KITÜNTETVE. — IRODÁNK:
TELEFON: 139—24

3954. Th. M

Sz. Baselben 18(

A Bodeni tó partja.

A középtért foglalja el. V
kednek ki, a melyeknek némc
Innenső partja halmos terüle
vörös tetejű házait a templon
gyümölcsfáktól körülvett épüle
a faluval. Túlsó partja pedig
égbolt a vízben visszatükröző
Mayer Basel M.«.

Vászon, méretei 79 : 113·7
tett az 1910 október 13-iki 1095·
(1756–910). — Elszámoltatott 19
— Az elszámolásra nézve l. a

III

Vét. - 1910

Billig N. L.

Etvös

Bp. IV. Kossuth L. u. 3

Nemfeók 1941

196. l.

Bille János

mülakatos

Szeged

l.

Váljubal

557. l.

558. l.

arck.

Régi Rerrich Béla: A

szegedi Templom-tér.

Bp. 1932. 69. l.

(hétszázezer pengő)

1	jut.	400.000	400.000
1	főny.	300.000	300.000
1	nyer. à	100.000	100.000
1	„ „	70.000	70.000
1	„ „	55.000	55.000
1	„ „	50.000	50.000
1	„ „	45.000	45.000
1	„ „	40.000	40.000
1	„ „	35.000	35.000
1	„ „	25.000	25.000
21	„ „	20.000	420.000
33	„	10.000 és 15.000	335.000
222	„	1.000—5.000	470.000
1455	„	200— 800	565.000
8760	„	70— 150	922.500
32.500	„	à 175	5,687.500

43.000 nyer. és 1 jut. **9,520.000**

A **jutalom 4**
pengő, a több
Az összes sor

T

kerül kisorsolá
Sorsjegye
dünk. Fizetni r

kezdődő húzás

A főnyerem
rögtön megnyerte
A személyes kap

Ajánlatun
kívánva, marad

Sorsjegyárak

Egész	28	pengő
Fél	14	„
Negyed	7	„
Nyolcad	3½	„

74362. Athenaeum.

megírva

Bille János

szegedi lakatos

a szegedi románkori torony alatt lévő keresztelőkápolna kovácsoltvas kapuja. Rerrich Béla terve szerint

PÓSA KÁROLY
könyv-, papír-, író- és rajzszerkereskedés
Budapest, XI. Horthy M.-út 38.
Telefon 69-3-87.

Ybl Ervin. A szegedi templom-tér épületeinek iparművészeti értéke.
Magyar Iparművészet
1932. 25. l.

megírva

Billanics Ferenc

festő

a müncheni akadémián tanult. Alkalmi munkákon tengődött, a vidéket járta

Lykakötöns

69. l.

A Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárából

kölcsönvettem a következő munkát:

Szerző, vagy rendszó	czím, rész	darabszám	alak	kötés	jegy

Kelt 1.....

Határidő 1.....

Hivatalos jegyzet: .....

Sajátkezü aláirás: .....

Állás: .....

Lakás: .....

Billanics Ferencz, festő; szül. 1863-ban Novoszelon (Bács-Bodrog megye). Tanulmányait 1882-ben a müncheni képzőművészeti akadémián végezte, azután hazajött s főleg délmagyarországi templomok részére dolgozott.

Bács-Bodrog vármegye egyetemes monographiája. Zombor, 1896. II. 535. l. — *Somogyi Miklós:* Magyarok a müncheni képzőművészeti akadémián. *Művészet.* 1912. 184. l.

1882
19
1863

4116. Billanics Ferenc, 19 éves, kath., született Novoszellon, Magyarországon, atyja kereskedő, antik osztály, 1882 ápr. 18.

Som 184. l.

II. 8026. Beck József, 24 éves, izr., szül. Komáromban, Magyarországon; atyja szabó; antik osztály. 1878 nov. 16.

Biller Vera

Pastellképei szerepeltek a MA tárlatán 1919 januárjában

Passuth K:Magyar művészek az európai avantgarde-ban
Bp.1974 Corvina

49. old.

Biller Vera

nem vállalt részt az európai festőgyűlben, neve említve az 50. oldalon

Passuth K:Magyar művészek az európai avantgarde-ban
Bp.1974 Corvina

Biller Vera, [ ]

A pécsi J. P. múzeum keresi 1915-1925 között készült műveit.

— : Közlemény 6.

ESTI HIRLAP, Bp 1973. máj. 16.

Biller Vera

A Pécsi Janus Pannónius Múzeum szept.-ben rendezi meg Magyar aktivisták c. kiállítását. A bemutatás céljából kéri a múzeum kölcsönadásra mindazokat, akiknek tulajdonában van a művész 1915-1925 között készült műve.

Esti Hírlap, 1973. máj. 16.

Biller Vjera

a „Ma" c. laphoz tapasolódik

mint tépzőnyívész – neve említve

Kritika 1971 március

49. old.

Biller Vera
festő

Magángyűjteményben vagy bár-
hol fellelhető műve érdeki a MTA
Művészettörténeti Kutatócsoportját.

-----: Közlemény.

Művészet, 1973.szeptember - 47.oldal

Dr. Billich Miklós
festő

Nemzeti Szalon

B i l l i c h M i k l ó s.

1905. aradi kiáll.

Téli táj,olajf,

Biller, Ludwig

Ötvös

Gentumeml.

244. l.

Zólyomi várfelügyelőség

3 szám
1916

A

Müemlékek
Birott

Folyó év m
mu leirata értelmében
pesten, levélbeli megkeresé
biró úr a /. alatt csatol
zésem után átadta nek
Mivel a Költs

Ø Biller Lorenz II.

otvos

l.

Csas-Frey Öst. Kunstl.

XXIV. k.

205, 315. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
360

Sachen, Ed. Herodotii.
Leipzig, 1862.

füz. 1 db.

Lorenz Biller ötvös M.D.K.

Sopron, cu. templom, egy XVII. sz.-i
augsburgi kehely

Genth. Müeml. 1959 I. 322

Biller, Lorenz (?)

ötvös † 1720.

Firenze, Museo degli Argenti.

Két ezüst váza

Az egyiken Belgrád és Eger, a másikon Székesfehérvár és Kanizsa látképével, törökkel domborumban

Talán fenti műve.

Jahn - Rusconi, Art: Il Museo degli Argenti in Firenze. Roma, 1935. 8.

Genthon István szíves közlése -

O Biller Leonhard

rezin

l.

Eperjessy 1929

3-l-

Á t

18. A szalonnai ref. templom ré
helyreállitási költségeihez

19. A megyaszói ref.templom bást

20. Az abai r.kath. templom bels
költségeihez való hozzájárul

21. Az abaujalpári ref.templom h
ségeihez való hozzájárulás .

22. A baktalórántházi müemléki j
plébániatemplom tatarozási k
hozzájárulás.....

23. Az apácatornai r.kath. templ
költségeihez való hozzájárul

24. Előre nem látható munkákra..

25. Topográfiai és egyéb kiadv

26. Fény képgyüjtemény gyarapitására.

27. Könyvtár gyarapitására ....

28. Könyvtár katalogizálására...

29. Leltározásra.....

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután $^{1}/_{2}$5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT dísztermében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Biller, Gabriel

festő 1745

Mohl Tata

175. l.

Mohl: Tatai plébánia

története Győr

1909.

Billegh-puszta 1750. táján

épült kápolnájában levő oltárkép, amely loretói Szt. Máriát ábrázolja, Gabriel Biller Pinxit 1659 felirással. #

a kép 1745. kerülhetett a majki kamaldúliak birtokába és ezek hagyatékából került a kápolnába.

megirva

Biller Ferenc

Budapest alaprajza.
Acélmetszet fentétel
Budapest, a magyarok
fővárosa Pest 1845
c. utmutató mellett.

~~Luzsan h. n. I. 179~~

1905. október 6.

Számvevőségnek: Kihalik József bártfai utiszámlája érvényesítés végett áttétetik (874/1905.)

megírva Biller B.

Térkép. T. 7266.

A megyének iránytübe helyezett czimerével diszitett e lapon fölül jobbra a járások vannak felsorolva. Felirata:

MÁRAMAROS VÁRMEGYE
(COMITATUS MÁRAMAROSIENSIS)

fölül jobbra: 36.
alól balra: Készült 1810 Eszt.
jobbra: Ber. Biller sc.
legalól: Nagy Méltoságu Hallerkői Gróf Haller József Ő ~~Excellentiájának~~ Exczellentziájának Máramaros Vármegye Fö Ispánnyának mély tisztelettel ajánlja a Kiadó.

Szines rm., mér. a rl. 34.3 : 26.3 cm.

Térkép. T. 7274.

A megyének iránytübe foglalt czimerével diszitett e lapon fölül a négy járás elnevezését magyarázó szöveg követi: A. Késmárk Sz. Kir. Város határa kezdettel és D. A' Lublyói és Podolini Uradalom befejezéssel. Felirata:

SZEPES VÁRMEGYE

ezután: (COMITATUS SCEPUSIENSIS)
fölül jobbra: 25.
alól balra: Készült 1810 Eszt.
jobbra: B. Biller sculps.
legalól: Nagy ~~Méltóságu~~ Gróf Festetits György Ő Exczellentziájának hazafiúi igyekezete hathatós Előmozditójának ajánlja Görög.

Szines rm., mér. a rl. 33.6 : 26 cm.

Biller B., rézmetsző. 1810 körül Bécsben működött.

A Görög Demeter-féle Magyar Átlás-ban következő metszetei jelentek meg:

1. Trencsén vármegye térképe. Felirata: Trentsén Vármegye. Rézmetszet. Ívrét. Jelz.: B. Biller sculps.

2. Szepes vármegye térképe. Felirata: Szepes Vármegye. Rézmetszet. Ívrét. Jelz.: B Biller sculps.

3. Borsod vármegye térképe. Felirata: Borsod Vármegye. Rézmetszet. Ívrét. Jelz.: B. Biller sculps.

4. Varasd vármegye térképe. Felirata: Varasd Vármegye. Rézmetszet. Ívrét. Jelz.: B. Biller sculps.

5. Kőrös vármegye térképe. Felirata: Kőrös Vármegye. Rézmetszet. Ívrét. Jelz.: Ber. Biller sc.

6. Zágráb vármegye térképe. Felirata: Zágráb Vármegye. Rézmetszet. Ívrét. Jelz.: Ber. Biller sc.

7. Határőrvidéki térkép. Felirata: A Szent Györgyi / Határőrző Regement / Vidékének Táblája. Rézmetszet. Ívrét. Jelz.: Készült 1811-dik Eszt.-ben. B. Biller sc.

8. Határőrvidéki térkép. Felirata: A Kőrösi Határőrző Regement / Vidékének Táblája. Rézmetszet. Ívrét. Jelz.: Készült 1811-dik Eszt.-ben. B. Biller sc.

9. Határőrvidéki térkép. Felirata: A Pétervári Határőrző Regement / Vidékének Táblája. Rézmetszet. Ívrét. Jelz.: Készült 1811-dik Eszt.-ben. B. Biller sc.

10. Határőrvidéki térkép. Felirata: A Német Bánáti / Határőrző Regement / Vidékének Táblája. Rézmetszet. Ívrét. Jelz.: Készült 1811-dik Eszt.-ben. B. Biller sc.

11. Határőrvidéki térkép. Felirata: Az Oláh Illirus / Határőrző Regement Vidékének Táblája. Rézmetszet. Ívrét. Jelz.: Készült 1811-dik Eszt.-ben. B. Biller sc.

~~Maramaros~~

~~Bars~~

~~Kőrös~~

Zemplén

~~Varasd~~

folyt a páros old.

Biller Bestalan

l. Arv. Csarn. 99. ankl. Eat.

2193, 2194, 2197, 2217 Nf.

Ő Billek Ferenc

üveges 1858

l.

Ságüvegipar

252.l.

209 Német (svájci) Kalvária

Felirata van?

Talpán felirat

Bille János M.D.K.

A szegedi Demeter-kápolnában a kápolnával kapc
latos müvészi érdemeiért portrék emlékeznek
meg Aba-Novák alkotásai

a vasrács-kapu készitője

B. Supka Magdolna: Aba-Novák Vilmos Bp. 1966.
105.l.

Bille Károly, kovácsművész

Sárádi Kálmán: Művészi kovácsolás c. könyvének II. kiadásából kimaradt több vidéki művész is. Így említést érdemelt volna: Fizély Károly, ifj. Kauncz József, Bille Károly, Kecskeméti Antal, és az ezüstkoszorús Tóth Károly 68. old.

Pereházy Károly: Sárádi Kálmán: Művészi kovácsolás c. könyvének kritikája 66. old.

Műv. Tört. Ért. 1976. XXV. 1. sz. Bp.

M.D.K.

Bille János

Méltatás

Bálint Sándor: Szeged városa, Bp. 1959.

138 l.

M.D.K.

Bilicsi-Grawatsch

"Arisztokraták a magyar színészetben"c. közleményt illusztrálta.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1939 juli 6-13.
II. évf. 27. sz. 57. lap

Bilig ötvösmester M.D.K.

König Lajossal és a Kraus testvérekkel egyszt Wisinger Mór követője volt, akik letűnt korok művészi alkotásainak másolásával inkább technikai bravúrt hoztak létre, semmint a hagyományokból táplálkozó korszerű kifejezést.

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1963. XII.évf.
Mihalik Sándor:

1. sz. 2. old.

Magyar zománcművészeti törekvések

Bilik Ztvár munkásfesto".

Magyar Nemzet.
1949. VII. 23., 2. old.
(: Jenőnek :)

MDK

Bilik István

F.A.E: A csepeli dolgozók képzm. kiáll. Szabad Nép 1949. jan. 11.

Bildhauer László G. Kovács

In der Budapester Kunsthalle stellten vor kurzem der Maler László Bencze und der Bildhauer László G. Kovács aus.

Budapester Rundschau, 1979. jún. 4.

BILDHAUER Miksa

M.D.K

1927-ben Nagybányán a Szabadiso-
Kola tagja

Réti; Nagybánya.... Bp. 1954. 338.1.

Ø Bilecz Ilona

1905/6, 1910/11 – 1914/15
és 1906/7 a Deák Ébner
női festőiskola növen-
déke

Ferképzőmfőiskérk

68. l.

nem vesepelt schol

rajztanár lett
1915-ben.

M.D.K.

Bilicsi Gravatsch

Késmárky Nóra: "A fogyókura", Cotthy Ferenc: "Peggy" c. "Kirakatbabák tündöklése" c. elbeszéléseket és novellákat illusztrálta.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1939. aug. 2.-9.
II. évf. 31. sz. 29-32. 44-5o. 62-65. lap

M.D.K.

Bilicsi - Grawatsch

Füry Lajos: "Péter és a szerelem" c. "A két Chamberlain" c. novellát és tréfát illusztrálta.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1939. juli 19-26.
II. évf. 29. sz. 22-25, 26-27. lap

M.D.K.

Bilicsi - Grawatsch

Debreczeny Lilla: "Margitszigeti romoknál..." c. versét illusztrálta

- - -

Vaád Ferenc: "A révész" c. novellához készitett illusztrációkat.

- - -

"Irodalmi szabadiskola" c. folyt. közleményhez készitett cimrajzot.

- - -

Film Szinház Irodalom, Bp. 1939 juli 6-13.
II. évf. 27. sz. 14., 22-25., 54-56. lap

. . .

M.D.K.

Bilicsi - Grawatsch

Héderváry Piroska: "Tévedni asszonyi dolog" c.
Zádor János: "A jóság" c. "Lóri közveszélyes"
c. novellákat illusztrálták.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1939. juli 13-19.
II. évf. 28. sz. 9-13, 16-18. 96-97. lap

M.D.K.

M. D. K.

BILD, Lorenz asztalos
Győrött

1786. Győr, ferencesek felszentelésekor becslő

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959
I. 173. l.

Bild Lorenz, asztalosmester

Győri Szemle, III., 1932. 235-236.

Stengl Marianne: Győr müemlékei.

Bild Lőrinc,asztalos

Győrben polgárjogot nyert:1768.szept.22.Csornáról jött.kath.Taksa 24.Ft./Album Neo-Civium 1743-1838/ 100.o

Lengyel Alfréd: Sopronmegyei családnevek Győr város polgárkönyveiben. 97.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XII.1958.Sopron

megirok

Bild, Lorenz amalos

bürg. Tischlermeister

Győrött 1786-ban

Stengyőr, 38. l.

a XVIII. sz. második felében

Győrben. II. József (1786.) felosztatta

a szerzetesrendeket. Ellkor

nincs meg a győri feren-

ces zárda és templom is,

melyet megyeháznak

alakítottak át. A fe-

rencesek ingóságait

egy bizottság becsülte

meg, melynek B is

tagja volt

Henrik, Henrik

16

HÉ

Karmelh. B.-A., Valter

17

KE

Elek, Elek

18

SZE

Kamill, Frigyes

19

CSÜTÖ

Paul. sz. Vince, Emilia

20

PÉN

Jeromos, Illés

21

SZOM

Praxedes, Dániel

Bildhauer Imre

festőm.

59 éves

(szivizi elfaj)

+ 1946. II. 5

X. her ujköztemető

Halotti főkönyv

115

M. D. L.

BILDHAUER János kőfaragó

1774-ben Aradon Zsellérségben élt

Arjgházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I 173. l.

megírva

Bildhauer János

képfaragó

1774 ben az aradi zsellérek közt cultive

Lakatos Arad

II. k. 232 l.

Nóval nem volt

háztulajdonos,

hanem bérelt

lakása volt

KÍSÉRŐJEGY

az O. M. Szépművészeti Múzeum épületéből kivihető műtárgyakhoz.

A tulajdonos neve: .....

A művész neve: .....

A műtárgy megnevezése: *olajfestmény, vízfestmény, rajz, metszet, szobor, plakett,*

A műtárgy anyaga: * *vászon, fa, papír, réz, bronz, márvány.*

Budapest, 192.....

A kivitelt engedélyező tisztviselő neve:

* **A megfelelő rész (szó) aláhuzandó.**

Utasítás. A múzeum épületéből műtárgyakat kísérőjegy nélkül kivinni szigorúan **tilos.**
A kísérőjegy a portásnak **átadandó,** ki azt az igazgatósági irodába beszolgáltatja.
Az ország területéről való kivitel engedélyezése céljából bemutatott műtárgyakról a kísérőjegyet a kiviteli engedély helyettesíti.

Franklin-Társulat

Biogoni János, képfaragó. A XVII. század elején Velenczében született. Korán Dalmácziába került, s munkálkodása javát úgylátszik itt fejtette ki. Egyetlen ismert művét, a traui székesegyház ursinai szent János kápolnájának remek márványoltárát 1644-ben fejezte be. Ezt az oltárt 1624-ben flórenczi Antal mester kezdte faragni, de közben elhalálozván, a munka Paksa (Pax) János traui püspöksége idejéig szünetelt. A püspök a mű folytatását B.-ra bízta, majd elkészülvén, 1644-ben felszentelte. Lucio János, akinek az oltár építése körül a legnagyobb érdemei voltak, Memoire di Trau cz. művének 488. lapján részletesen feljegyezte, hogy mit honnan hoztak az oltárhoz, fölsorolva valamennyi márványdarabot stb. amit feldolgoztak. Az oltár csináltatásának költségei, beleszámítva a különböző márványok szállítását, az új kövezést és négy ablak kivágását, összesen 5516 lirára rugtak.

Kukuljević-Sakcinski, Ivan: Slovnik umjetnikah jugoslavenskih. Zagreb, 1858—1860. 29. l.

Biola

kartogr. 1789

l.

Eperjesy 1929

86 l.

Férfi fej.

86. Giorgio Barbarella – il Giorgone sz. Castel Francoban 1478 ban, † Velencében 1511 ben.

Binyóci egyházi
emlékek

l.

Jedlicska II.

119. l.

megírva Binstok Kerenték
ágyüöntő
Kassa 1703.
l.
Hadtört Közl.
1928. 422. l.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) díszteremben

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) díszteremben tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO

a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"**

címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

niegiron

Binstock, l. Bienstock

L.

Szendrey-Szentiványi

206. l.

Bjinyei István

1902 polg. isk. képe-
sítés

Ferképzőm főiskérk

48. l.

megírva

Binstock Mihály János, harangöntő. 1737-ben B. öntötte a turicskai (Nógrád m.) ág. ev. templom nagyobbik harangját.

Gerecze Péter dr.: A műemlékek helyrajzi jegyzéke és irodalma. Budapest, 1906. 546. h.

Ez azonos

Bienstock János

Keresztéllyel

gya	átvétetett					Száma	
	felaj.	átadó	1875	1877	1891	1846-1851	
	jegyzék szám alatt					terem	sor

BINÓ ISTVÁN

repr."Toldi a bikával"c. szobra

Magyar művészek Szlovákiában

UJ TÜKÖR 1980/XVII/46.sz.§ 24-25.o.

XV. De ente a se .....

XVI. De relatione inter ens a

XVII. De ente sociali .....

XVIII. Corollarium aestheticu

C. Textus .....

1. S. Thomas Aquinas ...

Summa Theologica
Prima pars, Quaestio 1. /pars
De sacra doctrina, qualis sit

In duodecim libros Metaphysic

Quaestiones disputatae
De veritate .....

B

Christian Binstok ágyúöntő mester

M.D.K.

1707 ben Karsán említik

Czuberka Alfréd: Kuruczkori fegyverek.
Bp. 1906, 77

megirva

Bilanics Ferenc, festő, l.

Billanics F.

254. kép. *Az apostoli kere*

1880., 347—348. l. (Képe 346. l.) — Martin
Le trésor de Gran. Revue de l'Art Chrét
XIV., 1881., 164. l. XV., 1881., 195. l.
Ipolyi: A magyar szent korona és a ko
názási jelvények. Bp. 1886., 214—215
(Képe 216. l.) — A magyar szent koro

Binness, l. Binesch

L.

Kendrey - Kentiváneyi

206. l.

D Bion, F. v

l. Eperjesy 1929

113. l.

JK. 290

II
598

290. *Ostrosith Pál.* Mellig látható, kissé balra fordult, tojásdad medaillonban. Szemöldöke és hegyesre pödrött bajusza fekete, szeme barna, szakálla leberetvált. Prémes kucsmáját tollak díszítik. Atillája szürkésbarna, a bal vállára vetett piros mentéjének széles galléja prém, mentekötője szalag. Felirata alól: »*Omnia conendo docilis Solertia vincit*« és a kép körül: »*Paulus Ostrositzh de Ghilentintz Anno 1649*«.

Vászon, méretei 18·5 : 14·6 cm. — Át. Képt. 150 (10). — Gróf Csáky László ajándéka 1824.

D Biondo, Giovanni del

l.

Banfi-Ricordi

169.l-

solch eine Verbindung ist nur vorstellbar auf der Grundlage einer politischen Verschmelzung. Welch eine Art von Wirtschaft werden die vergrößerten Vereinigten Staaten besitzen? Wenn es nicht eine sozialisierte Wirtschaft ist, wird Britannien selbst ein Elendsgebiet werden oder ein Gebiet mit niederen Löhnen, was Elendsgebiete in den USA. schaffen wird. Eine Zwischenlösung des Problems könnte gefunden werden, wenn die neuen Vereinigten Staaten sich für den neuen Krieg vorbereiten sollten. Eine ständige Pacht- und Leiheinrichtung könnte dann diese Verbindung vielleicht bis zum World War III hinüberretten. Dieser ganzen bedrückenden Situation liegt die Tatsache zugrunde, daß die Vorbereitung für den Krieg jetzt das einzige Mittel ist, ein großes kapitalistisches Industrieland voll funktionieren zu lassen. Wenn die USA. und Britannien sich zu diesem Zweck verbinden, dann wird der Kapitalismus eine neue kurze Frist zum Leben erhalten. Aber welch ein Leben! Wir können uns hierüber eine kurze Zeit selbst täuschen, indem wir uns vorreden, daß es sich nur um die Kriegsvorbereitung handle, die zur Erzwingung des Friedens erforderlich wäre."[4])

Das soziale Dilemma

In der Fortsetzung seines Aufsatzes „Das Dilemma der Demokratie" beschäftigt sich John Middleton Murry eingehend mit der Tatsache, daß das kapitalistische System Englands und der Vereinigten Staaten ohne die Kriege nicht bestehen kann, weil es ein Gegner der sozialen Gerechtigkeit ist. Angesichts der Unfähigkeit, eine wirkliche soziale Ordnung herbeizuführen, blieb den in London und Washington maßgeblichen Politikern nur die Herbeiführung des Zweiten Weltkrieges. Aus dem gleichen Grunde werden sie auch nach der Beendigung des gegenwärtigen Ringens nur an die Vorbereitung eines neuen Krieges denken.

„Wenn die beiden großen kapitalistischen Nationen mit der Kriegsvorbereitung aufhören würden, dann werden sie vor die Notwendigkeit einer sozialen Revolution gestellt sein, für die die Kriegsvorbereitung die einzige Alternative ist."

Dieses kapitalistische System wird immer auf weitere Ausnutzung der Produktionskräfte eines Volkes für das Gewinnstreben bestimmter Kreise bedacht sein. Eine Massenarbeitslosigkeit muß die Folge einer derartigen Haltung sein. Eine Konzentration auf eine wahrhaft schöpferische Sozialpolitik wird durch den Krieg ver-

M.D.K.

-1-

Giovanni Pietro da Birago, milanoi miniator

személyének különböző miniátorokkal való azonosításának hosszas vitáiról szóló beszámolója után, szerző felsorolja számos külföldi gyűjteményben levő művét (ezek körül körli a Vatikáni gyűjtemény Pontificaláját), és a Szécsényi Könyvtárban őrzött kódexét és Mátyás Gradualájának Budán készült nagy miniaturáját, mely utóbbi ./.

Balogh Jolán: A művészet Mátyás király udvarában Bp.1966. Ak.kiad. 2 köt.

1.köt. 541- 543. old.
+ 558 - "

Giovanni Pietro da Birago

... valamint Naglucsei Orbán psalteriumának első címlapja alapján elképzelhetőnek véli, hogy Birago megfordulhatott a budai királyi műhelyben.

Balogh Jolán: A művészet Mátyás király udvarában
Bp.1966. Ak.kiad. 2 köt.

1.köt. 541-543. old.
+558. 4

megirva

Birbauer,

l. Bierbauer

REFORMÁTUS EGYHÁZ
GYOMA

227-1938 *elnöki szám*

NAGYSÁGOS DR. SZENTIVÁNYI

Hivatkozással budapesti megbeszélésünkr
dat, hogy előzetes számitást
mérnökével a gyomai templomj
ső javitásokat, orgona átépi
kor mintegy 50,000 pengőt ke
dolás vezet, hogy a javitást
zoknak az utólagosan felfede
amely sérüléseket a vörös-ol
templomunk és amely hibák cs

Birchbauer Károly, építész Budapesten. Évekig működött az új országház építésénél, melyről 1902-ben Csányi Károly építészszel (l. o.) együtt Az új országház cz. alatt díszes munkát írt és adott ki.

Ország Világ. 1902. 829. l.

Fenyőrejész volt
és nem építész.
Nem kell.

l.
Gulyás M. írók
III. k. 354. h.

MDK

Birchbauer Károly

Az iparművészet irodalma. Magyar Iparművészet 1902. 299.l.

Bircher László

ÉM Gyári Tervező Vállalat székházbővitése /Bircher László épitész, Horváth István, Kiss Imre belsőépitész/- Magyar Építőipar, 1966, 15. évf. 1. sz. 21. l. Képpel.

Az 1966. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /MüvtTt. Ért. 1969.3.sz., 243-283. l./ 247. l.

Bilkei

Vazary-növendék,

A Műcsarnokban a Képzőművé-
szeti Főiskola növendékeinek
kiállításán szerepel munkája.

Pesti Napló, 1928. Máj. 20.

Bilkei Erzsébet.

Vaszary János növendéke.

Munkája szerepel a Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán.

Ujság, 1928. Máj. 20.

MDK

Bilkei Erzsébet, festö

Vaszary János tanitványa.

(e.al.):
A Képzömüv. Föisk. növ. kiáll. -Müçs.
Ujság. 1928. máj.2o. 22.1.

Bilkei Vaszkó Ödön fertő

l. Vaszkó Ödön

811. TÁNYÉR, fajánsz, kék díszitéssel (kissé csorba). Holics, XVIII. század. 8.—

812. TÁNYÉR, keménycserép, gyermekalakokkal. Holics, 1790. 6.—

813. KORSÓ, fajánsz, színes virágokkal. Habán, XVIII. század 10.—

814. KORSÓ, fajánsz, kék díszitéssel, (kissé csorba). Magyar, XVIII. század. 16.—

815. HŰTŐVEDER, fajánsz, kék díszitéssel. Delft. 70.—

816. KÉT VÁZA, KIS FEDŐVEL, fajánsz, kék díszitéssel, (kissé csorba). Delft, XVIII. század. 40.—

817. KORSÓ, fajánsz, kék díszitéssel. Modor, XVIII. század. 10.—

818. FALI SZENTELTVÍZTARTÓ (Veronika kendője), színes fajánsz. Stomfa, 1845. 25.—

819. KULACS, keménycserép, színes címerrel. Magyar, XIX. század. 4.—

820. TÁL, fajánsz, kék díszitéssel. Savona, XVIII. század. 32.—

821. TÁL, népies fajánsz, kék-sárga-zöld díszitéssel. Habán, 1800 körül. 20.—

Bilkei Papp Elek

"Ó boldog ifjuság!... Egy kortárs keresztmetszete" cimmel Szegedi S. Gusztáv iróról készült cikkét illusztrálta az iró karikaturájával.
Repr.

Délibáb, Bp. 1937. febr. 13. XI. évf. 7. sz. 31-32. lap.

Bioni Pál, építész; szül. 1806-ban Sebenicoban, megh. 1848 máj. 5. u. o. Első oktatásban szülővárosában részesült, később Spalatoban és Zárában tanult. A bölcsészeti tanulmányok elvégzése után Velenczébe ment és itt a szépművészeteknek szentelte magát. Foglalkozott az alak- és tájképrajzolással, különösen pedig az építészettel, mely iránt már gyermekkorában nagyon vonzódott. A velenczei szépművészeti akadémián több kitüntetést nyert, így 1830-ban építészeti rajzait, 1831-ben pedig távlatrajzait jutalmazták meg. Bár a művészetekben elméletileg és gyakorlatilag jártas volt, kezdetben, miután nem voltak pártfogói, nem tudott sehogy sem érvényesülni. Velenczéből tehát visszatért szülőhelyére, hol 1836-ban megházasodott. A következő évben gyakornoki állást kapott a dalmátországi mérnökségnél és rövid idő mulva felkerült Bécsbe, s itt a polgári mérnökség igazgatójával, Nobilivel ismerkedett meg. Az ő közbenjárására jutott be a cs. és kir. építészmérnökséghez, honnan Zárába rendeltetvén ki, 1839-ben szülővárosában az útak felügyelője lett. Itt a XV. századból való, s erősen rongált állapotban levő sebenicoi székesegyház tanulmányozásának szentelte minden felesleges idejét. A hosszú tanulmányozás eredménye egy restauráczionális terv lett, mellyel 1845-ben készült el. Ugyanakkor a számos rajzon kívül deszkából a templom mintáját is elkészítette. Szeretettel foglalkozott a részletekkel is, s több oltárt tervezett és megkonstruálta a keresztelő medencze vörösrézből való új födelét. Számos tervrajzát, a mintát, valamint a templom »Cenni storici ed artistici sull' insigne Cattedrale di Sebenico« cz. leírását megbírálás végett felterjesztette felettes hatóságának. Előterjesztését a zárai építészeti igazgatóság elismeréssel fogadta, a bécsi udvari tanács pedig jóváhagyván a terveket, a templom helyreállítására húszezer ezüst forintot utalványozott és a munkálat felügyeletével és az építés igazgatásával B.-t bízta meg. A siker annyira fellelkesítette, hogy minden erejét a reá bízott munkának szentelte. A templom minden részletéről rajzok készítését határozta el, s azokat kőnyomatban akarta kiadni. E munka jelentékeny részével el is készült, mikor azonban a restauráczionális tervek végrehajtásához akart fogni, irigyei támadtak, akik őt és művét nem szüntek meg állandóan gyalázni. Bár e személyes élű harcz alatt néhány előkelő barátra akadt, akik kitartásra bíztatták, a beteges B. megtörött a küzdelmek súlya alatt s elgyengült szervezete az 1848 elején Sebenicoban fellépett tifuszjárványnak áldozatul esett. Alkotásai közé tartozik Keresztelő szent János kiesi temploma, melynek tervét a Zabláć és Fontana családok megbízásából 1842-ben készítette. Tőle való a szent kereszt oltár, melyet fehér és fekete márványból 1847-ben készített a sebenicoi elővárosi templom számára. Rajzai között volt a sebenicoi új színház terve is.

Kukuljević-Sakcinski, Ivan: Slovnik umjetnikah jugoslavenskih. Zagreb, 1858—1860. 30—32. l.

sc. Budae.

31. Gróf Károlyi Antal arczképe. Aláírás: Antonio. E. Comitibus. Károly. / Patricio Hungaro. / Qui. / Cum. Litteris. Bene. Volet. / Hae. Eaedem. / Ei. / Hoc. Monumentum. / Posuerunt. Hosszúkás alakú rézkarcz. Jelzése: J. Phil. Binder sc. Budae.

32. A szegedi csodatévő Mária-kép. Szövege: Avxiliatrix Szegediensis / In Antiqvissima P. P. Franciscanorum Ecclesia / Honoribus Sanctae Mariae ad nives sacra. Rézmetszet. Jelz.: Binder sc.

33. Kőszeghy László csanádi püspök ex librise.

34. A mária-czelli Mária-kép. Felirata: Abbildung des Altars und Gnadenbildes Maria Zell, bei denen M. E. E. P. P. Trinitariern nebst Alt Ofen in Ungarn. Rézmetszet. Szendrei János dr. gyűjteményében, Budapest.

35. A szent Család. A gróf Nádasdy rege-

Bill Viola: Ő könnyezik érted, video-installáció (1 video-kamera, 1 video-vetítő, vízcsepegtető), 1976

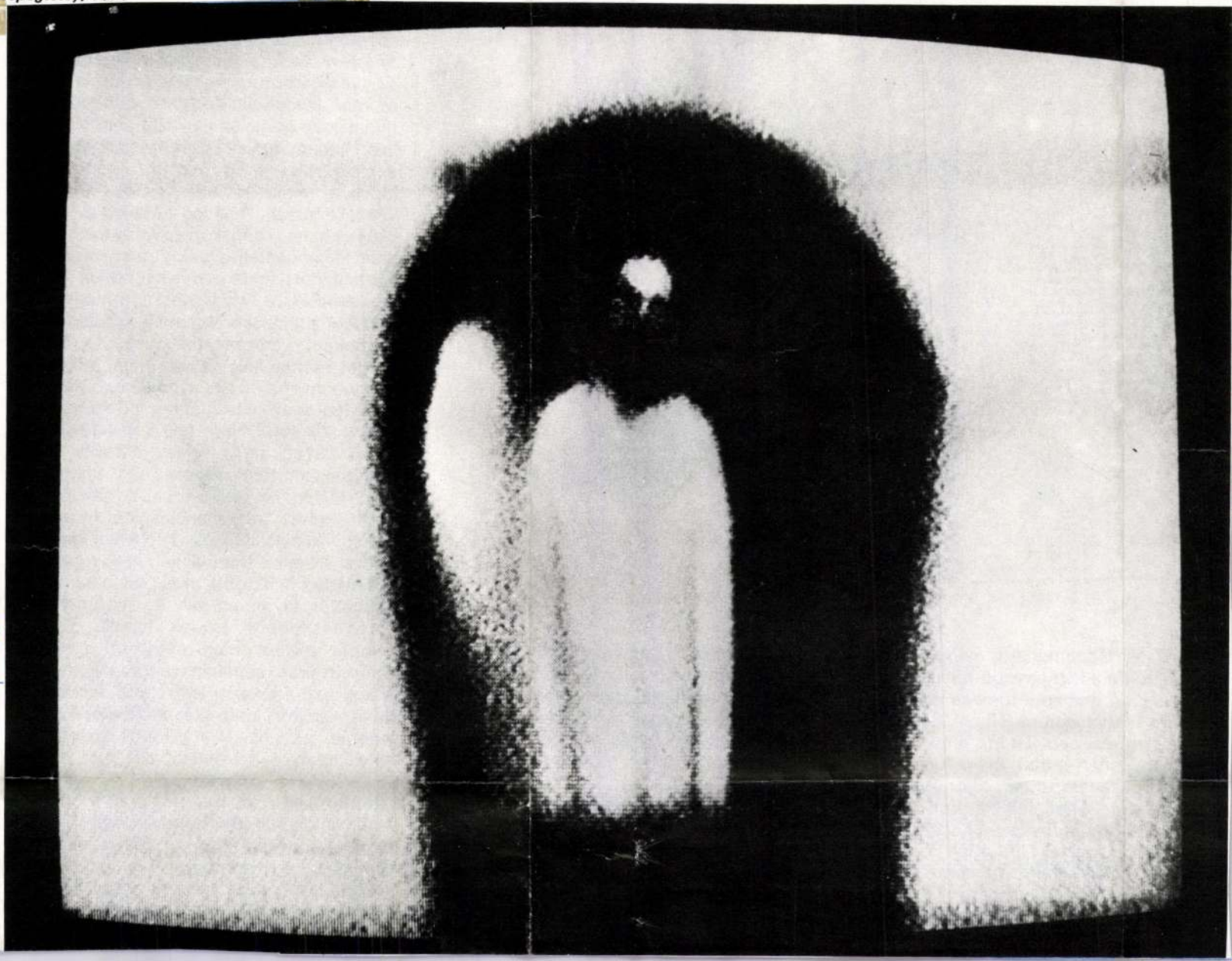

Bill Viola

Művészet, 1978. 3. 39. old.

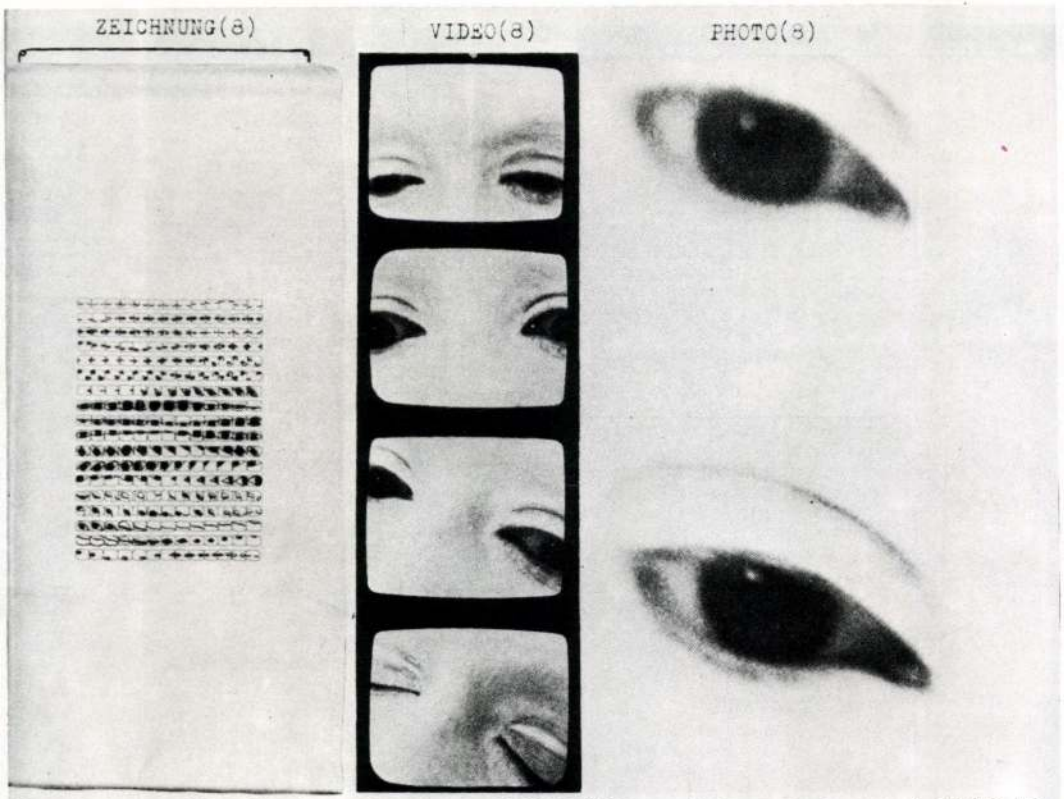

die schwarzweiße göttin & ihre neue leibhaftige zeichensprache nr.1-12/73-76

A 77-es Documentán mégis a video-szekció aratta a legnagyobb közönségsikert. Az érdeklődő emberek tömege nyüzsgött a Museum Fridericianum félhomályba burkolódzott legfelső emeletén, ahol reggeltől estig ment a non-stop műsor. A padlásteret vendégfalakkal osztották különböző nagyságú terekre. Ahol fülkére volt szükség, mert a mű intim környezetet kívánt, ott apró szobácskát képeztek ki; ahol a nagyobb rálátás termeket kívánt, ott nem takarékoskodtak a térrel. A sajátos igények kielégítése installációs bravúrt követelt a rendezőktől.

A video-szekció elvi, rendszerezési gond-

ellátott dobra. A kamera a közeli felvételhez alkalmas speciális lencséjével közvetítette a monoton egyhangúsággal ismétlődő eseményt a video-projektorba, amely a képet egy fehér vászonra vetítette. A lehulló cseppek elúszó formái az egész vásznat kitöltötték, és piros, kék, lila színben játszó foltokat rajzoltak a fehér anyagra. A lassú monotóniát csak egy-egy látogató zavarta meg, aki a vízcseppre irányított fénycsóvák sugarába került, és kéretlen jelenlétével megváltoztatta a beeső fénysugarak erősségét, sőt a vetített kép színét is, a vásznon pedig megjelent a cseppben tükröződő ember

zódva önmaguk plasztikai minőségében jelentek meg. A mai video-struktúrákban a téri elrendezés csupán furcsa járulékos elem. *Shigeko Kubota* munkája a *Duchampiana* az avantgardizmus kezdeteit idézi, videóján *Marcel Duchamp Lépcsőn lemenő akt*ját filmesítette meg. Az akt nála nem szimbolikus, hanem egy valóságos személy, talán épp a művésznő. Egy mezítelen nő megy le a lépcsőn, majd szalad, később rohanássá változik futása. A video-készülékek is lépcsősen helyezkednek el egymás fölött, hogy a téri illúziót beteljesítsék. A négy monitoron végtelenített szalagon ismétlődnek a filmi szekvenciák, a változatosságról egy szintetizátor gondoskodik, amely bizonyos időközönként „megzavarja" a képet, az akt formái szétfolynak, színes hullámzó felületekké bomlanak, majd a hullámokból felbukkanó lépcsős Aphroditét pezsgő színbuborékok veszik körül. Négy televízió vetíti ugyanazt a filmet, de a lefelé haladás folyamatát a monitorok lépcsős téri elhelyezése nem követi. A video-szekció sajátos ága adott helyet az emancipációs mozgalom néhány képviselőjének. Két évvel ezelőtt a Párizsi Fiatalok Biennáléján még egy egész női részleg működött, ahol csak a feministák állíthatták ki munkáikat. A Documentán a video-részlegben kaptak helyet. Shigeko Kubota mellett még négy nő szerepelt. *Rebecca Horn* sámánszerű tollas öltözékben jelent meg a kamera előtt, apró, lassú mozdulatokat tett, amit akár tollászkodásnak is lehetne nevezni, és a különös öltözék alól elővillantak a mezítelen női test formái. A művésznő mindezt némi eleganciával oldotta meg, a látvány nem vált erotikussá. A film címe – *Paradicsomi özvegy* – valószínűleg magyarázatot adhat erre a különös jelenségre egy etnológusnak, aki talán a mozdulatok és az öltözék kapcsolatát is könnyedén megfejtheti, de a nézők legtöbbje előtt ezek a jelentések rejtve maradtak.

MDK

Binkler László

Tiszapart, festm.
Ősz, "
Részlet egy szegedi utcából, festm.

Szegedi művészek a pécsi Városi Muzeumban. M.Képzm.
Szabadszervezete pécsi XLVII.kiáll. 1948.dec.

Binkó Vazova
grafikus

M.D.K.

Portré (fametszet)

Élet és Irodalom, 1964. március 14 - 3 db

Vvedovve Binnart,rézmetsző

Kanizsa távlati képe az ostromló sereggel.Szignatúra: t,ANTVVERPEN BY DE VVEDOVVE Binart.XVII.sz.második fele.MTKcs.5873.T. 43.Katalógus. 235.o.

Gennerné Wilhelmb Gizella: Zrinyi Miklós,a költő hadjáratainak grafikus ábrázolásai. 225.o.

Folia -rchaeologica.XIII.1961.Bpest.Képzőmüv.Alap Kiadóváll. Bp.

Széchenyi u. 14. || Telefon 17-84.

Lakatos M. || Ocskovszky J.
Folyószámla a Borsod Miskolci Hitelbanknál

Tekintetes

Európa Film Könyv és Lapterjesztő és
Könyvkiadó r.t.,

Budapest

V.Rothermere u 12 sz III.2.

Binnenthal, Franz

Xav. Ritter von

Kartogr.

l.

Eperjessy 1928

26. l.

Ø Binnenböse Georg

Hobrátz

l.

Budavinsaf. 1936

39. l.

Lotharingiai Karoly
archejes cime.

mellett szó nem lehet, az e
zeum folyó költségvetési é
sok terhére engedélyezhett

A fénykép-gyujte
megjegyzéssel zárom ide vi
urnak a helységnevekről sz
en kiállitott jegyzéke ala
endő.

A jegyzék egy máso
tését is kérem.

A hivatalos másola

Abergényi
igazga

Bingestné Hans Ibolya.

Az Orsz. Nőképző kegyesület leánygimnázium volt iskolatársainak Szövetsége képző- és iparművészeti kiállítást rendezett, melyen műve szerepelt.

Magyarság, 1927. dec. 10.

megirva

Binger Rudolf

ägyüntő -

1597.

l.

Mih Krasznah.

5-lelt-n.

ide ~~mellékelt~~

19

Wortitsch Theobald

Das ev. Kirchengebäude in Bistritz

~~mint tanu~~

Bistritz 1885

~~mint tanu~~

Mihalik J.

A gomörkishont vármegyei Kvasznahorka vár omzó tarczamak és felszerelése nek leltarai

1912. aug. 24

Kassa 1913

Binger Rudolf

Érdengelegi ref.
templom harangja
1595

Jonl.

~~Nyáry Jenő báró~~ V. 31, 32.

Binger Rudolf

ágyúöntő

1597

Hadtört. Közl.

1928. 422 l.

Könyvtáramban.

NETI

M E G H I V Ó

-án, szerdán d.u.fél 6 órakor az
dótermében rendezendő

l v a s ó ü l é s é r e.

vallásai a szovjet kutatásokban.
ghirdetett és elmaradt előadás./
amulett jazig sirban.

MUNKAKÖZÖSSÉG VEZETŐJE.

MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG
SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE
BUDAPEST, IX. RÁKOS-U. 10

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrhölgynek

Binger Rudolf
ágyrőntő
1597

1. Ivanyi Nélk

Hadtört. Közl.
1928. 422. l.

BUDAPEST,

ifj. Kellner E. Bpest.

LA SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

invita la S. V. Illma ad intervenire alle

CONFERENZE

che

il Rev.

P. VITTORINO FACCHINETTI

Professore dell'Università del Sacro Cuore di Milano

terrà

sabato, 27 aprile alle ore 18
nella Sala del Museo d'Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—37.) sul tema:

DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA

(con proiezioni); e

lunedì, 29 aprile alle ore 18
nella Sala della TESz (V., Falk Miksa-utca 1) sul tema:

LA RADIO IN VOLO

LA PRESIDENZA

Gli ospiti sono graditi.

Binger Rudolf

ágyúöntő 1597

l.:

Hadtört Közl

1927. 136, l.

magyar?

Binger Rudolf

ágyuöntő

lásd

Balázs Mihály:

Krasznahorka vára-
nak története és ka-
lauza a vár látó-
gatói számára.
II. kiadás Rozsnyó
1939. 63. l.

Kimpláramban

ANN

Buda. 1519. Bíró Antalnak kép- és kegyszerkereskedése van.

Archaeologiai Értesítő XLIII., 1929., 269–270.

Lukcsics Pál: Bíró Antal [redacted] olasz képkereskedő Budán.

Ø Binian, Aegidius

l.

Csat-Frey Ö St Kunstt

XXIV-k.

XXVIII-l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
SZAKMŰVEK.
V—
146

Szolnay László. Magyarország története.
I-V. kötet.
Pest, 1861-66.

Vász.

4 db.

megírva Binetz István

1800 körül

Kolozsvár

Jarab Elek: Oklevéltár Kolozsvár tört. II. és III. kötetéhez.

II. K. Bp. 1888.

730 l.

megvan

Binetz Moyses

1807

Kolozsvári asztalosok

3. l.

Binetz Mózes ifj

Kolozsvári nyilvánosi

felvetter 1830. jul. 26.

Kolozsvári antalosok

3. l.

2.

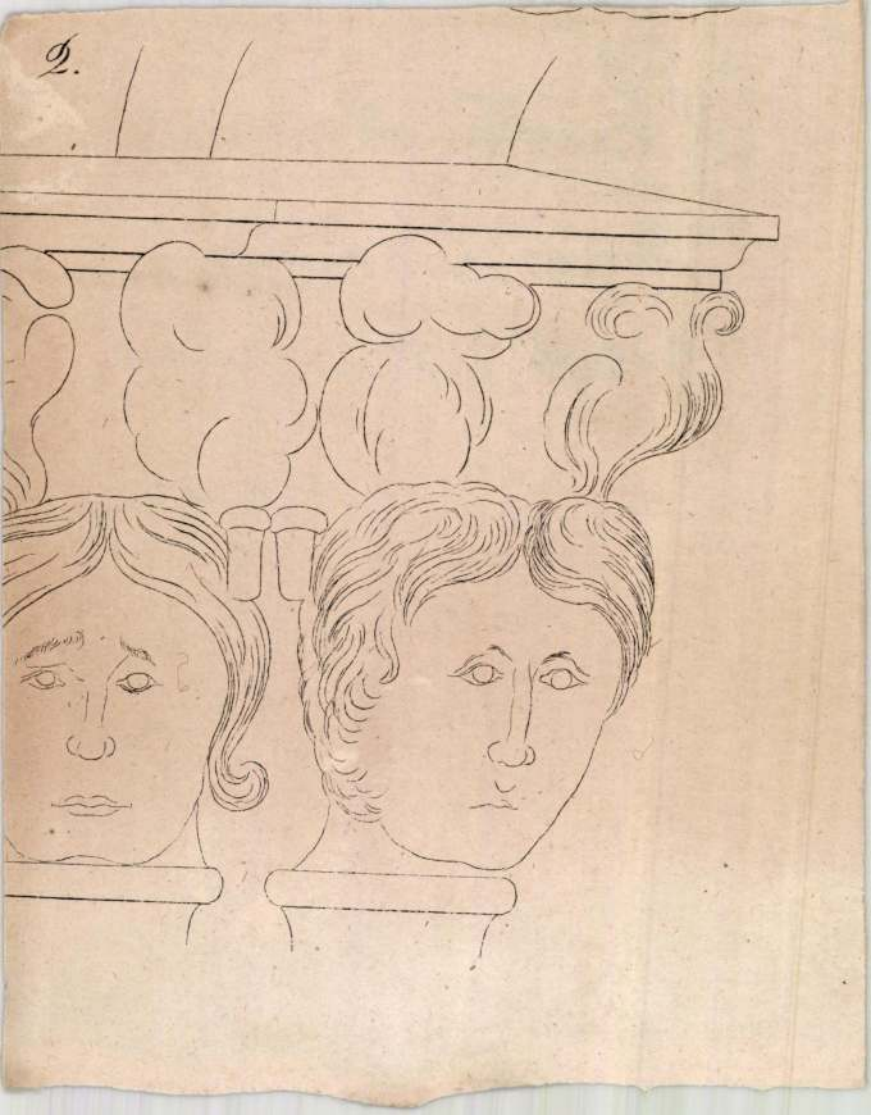

Binecz Mózes

Binecz Sajós

Beállottak az
1860-as évek
elején

Kolozsvári antalosok.
4-P

megírva

Bing Lajos
festő
izr. Aradról, 1847-
ben 17 éves.

Bing Lajos, izr., festő, Aradról, 17 éves korában, 1847 jún.-ban a tört. festészeti szakosztályba iratkozott be.

lásd Fleischer Béla 32. l.

DOSZKÁR JÁNOS és FERENC

B. U. É. K.

IRODA: IV. VERESS PÁLNÉ-U. 40.
TELEFON: 117-04
IPARTELEP: IX. MÁRTON-U 3/b
TELEFON: JÓZSEF 853.

Mugirva

Binetz Samu

farekas

l.

Arch. Ert. 1934

127. l.

Biró J.: Két kolozsvári főúri barok-palota.

Kelemen Lajos: A kolozsvári gr. Toldalagi és Korda-ház. Művészeti Szalon (Cluj) 1927

5. sz. 10 l.

~~Gustak Vilnos VI. 312~~

Binetz ötvös

Kolozsvári ötvösök 1700-1848. Jakab Elek. Oklevéltár. Kolozsvár tört. II. és III. kötetéhez. II.k. Bp. 1888, 730 l.

Dr Binét Sándor

festő

1897

Érmisk 1930. 81. l.

Datum .....

Von Karl W. Hiersemann, Leipzig

erbitte regelmäßige kostenlose Zusendung von Katalogen über folgende Gebiete:

1. .....

2. .....

3. .....

4. .....

5. .....

Ich suche besonders: ~~— Mes desiderata: —~~ Special wants:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Name: .....

Ort: .....

Straße: .....

Postkarte

Herrn

KARL W. HIERSEMANN

Buchhändler und Antiquar

LEIPZIG C1

Königstraße 29 • Postschließfach 163

Binesch Gergely
ötvös Nagyszeben
Kőmagyötvj. 2431.

H regor

I.

MAGYAR KÉPEK

Bindrin Lenke keramikus nőv.

Meyer Demet.

1947. VI. 3. ; III. évf. 123. n.

3. old.

(: Hír. :)

Binder Tibor
iparmúvészeti iskola
1938-tól

?

Kassa
1923 aug 17

Harangky

Biró Ilmuzsa
1943-46 (?)

feltételeren kihagytam.
lásd a feldolg. anyagban.

Feltet dorsu ki hagytam

Binder Tibor

Kassai fiatal festő

ivad:

Sziklay Kassa

235. l.
236. l.

Sziklai Ferenc:
Kassa művészeti
élete: Uj M. Museum
1943. 235, 236. l.

Binder Tibor festő

Leányfej, pastell

Dr Torkány Lajos arckép, pastell.

Szász és Kassa Képzőmű-vészetéből. Tárgymutató. Kassa, 1943. 21. l.

Binder Tibor

1938-tól a bpesti ipar
művészeti iskolában
famult.

usztus hó 29-én. A miniszter rendele-

340 - 31
---------szám.
5 - 1930.

Saláth Ferenc szabadsága és helyettesitése.

melléklet száma: 0

A Műemlékek Országos Bizottságának,

Budapest.-

Folyó évi augusztus hó 14-én kelt 365. számu felterjesztésére, tudomás és további eljárás végett másolatban kiadom.

Budapest, 1930. augusztus hó 29-én.

Bilitzky Tiborné

Filmkosztümterveivel komoly sikert aratott.
"Az Atelier kiállitása" cimmel a lap beszámol az Atelier müvészeti tervező és műhelyiskola negyedik kiállitásáról.
Illés László kerámikus tanár növendékeinek munkáit méltatja a kritika s felsorolja a grafikusokon kivül a divattervezőket: Grün Erna, Bilitzky Tiborné, Radó Zsuzsa, Grün Mici, Sándor Márta, Fleiner Mici és Fischer Márta.

A HÉT, Bp. 1935. junius 30.
45. évf. 13-14. ~~lap.~~ sz. 4. lap.

MDK

Bilits Ferenc, épitész

Müvészet 1911.192.l.

megírva Bélisi Mihály, épitonester Brandenburgi Katalin szolgálatában

Marczali H. Regestár külföldi levéltárakból Tört. Tár 1880. 140. l.

25—26. Bilke, g. k. fatemplom.

1733. „. . . duo, unum in fundamento lapideum quod est calvinistam, ab ipsis aedificatu, aliud ligneum rutenorum." (O. L.; C. P. D. A. 1733. jan. 26.)

1737. „Ecclesia inferiori. Ecclesiae structura est lignea, tam ab intra, quam az extra in statu perfecto existit."

„Ecclesia superiori. Ecclesiae vero structura lignea est, in bono statu existit." O. L.; C. P. D. M. 1737. szept. 4, No. 1.)

1738. „Hic duae ecclesiae ligneae sunt, quarum 1a. in statu perfecto, 2a. est in bono statu." (O. L.; C. P. D. M. 1738. máj. 14. No. 1.)

1747. „In hac parochia datur 2. ecclesiae, una superior, altera inferior. Haec superior, iam vetustior reparatione tecti eget." „Inferior, Ecclesia haec lignea reparatione etiam egens." (O. L.; C. P. Tab. et Conscr. 1747. No. 8.)

1839. „Ecclesiae duae, Lig. — Superior. Ascensioni Domini Nostri Jesu Christi, Inferior Nativitati B. M. V. dedicata; in locum harum erigitur Eccl. Mur." (Schem. Munk. p. 27.)

1841. már csak kőtemploma van. (Schem. Munk. p. 28.)

(Bereg m.)

Domfalp

ügyelmen kívül hagyjuk. A tornác lehet nyitott vagy mellvédes; lehet a homlokzati oldalon és lehet folyosószerűen a hosszanti oldalon, még pedig csak az egyiken vagy mind a kettőn, de lehet egyszerre a homlokzati és a hosszanti oldalon is. Tehát sokféle elhelyezése ismeretes. Szerepe csak annyi, hogy a szarufák végei a tornácoszlopokon nyugvó gerendára támaszkodnak, de akkor sem egyedüli hordozói azoknak. A tornácnak tehát tulajdonképen csak a tetőmeghosszabbításban van jelentősége. Téglás István a tordaaranyosi fatemplomokról szóló tanulmányában olyan típust is említ és mutat be ábrán (sajnos, ezen nem sok látszik), ahol a templom körül keresztfolyosó (?) fut végig.[28] A tornác kiképzése többnyire árkádos.

A portikusz is vagy a homlokzati vagy a hosszanti oldalon áll, de előfordul az is, hogy mindkét helyen alkalmaznak egyet. Szerkezetük egészen egyszerű. Három talpfája van — a templomajtó felőli oldalon csak legritkább esetben van egy negyedik — ezen összesen 8 oszlop nyugszik, amelyek a tető koszorúfáit hordozzák.

[28] TÉGLÁS op. cit.

magisz

Bilaki Züllich Rudolf

szobrász, l. Züllich R

Genthon: Zsigmond király és a művészet. MM, XIV., 1938., 320. l. — Genthon AZEFK, 8—9. l. (4—5. kép.) — Babits Mihály: Szent István városa. Pesti Napló, 1938. szeptember 4, 31. l. — Horváth, Arrigo: Sigismondo re d'Ungheria e l'Italia. Corvina, Nuova Seria, I., 1938., 135. l. — Horváth, Enrico: Il rinascimeno in Ungheria. Roma, 1939., 107. és 119. l. — Lepold Katalógus 10. sz. — Lepold—Lippay 35—36. l.

ARVSERLEG, (242. kép)

ényszarv, aranyozott ezüsttalppal és foglalat-. Talpán ágyazott zománc és lombdíszítés, két kány, a német kétfejű sasos címer és a Pálóczy-lád címere. Nodusán zenélő angyalok ülnek.

A Fővárosi Gázművek Rt.
MŰVELŐDÉSI KÖZPONTJA
1031 Budapest AQUINCUM, Sújtás u. 3.

szeretettel meghívja

Önt,

kedves családját és

baráti körét

BILINSZKI SÁNDOR

amatőr festőművész

KIÁLLÍTÁSÁRA

1997 október 9 - 31 között

A tárlatot

1997. október 9-én

nyitjuk meg emeleti klubunkban

A megnyitó időpontja: ***16 óra***

A tárlatot

MÓR TAMÁS

festőművész nyitja meg

Közreműködik:
a Pengetős zenekar

Képzőművész körünk tagjának
kiállítása október 9-től október 31-ig
a teljes nyitvatartási időben megtekinthető!

MEGHÍVÓ

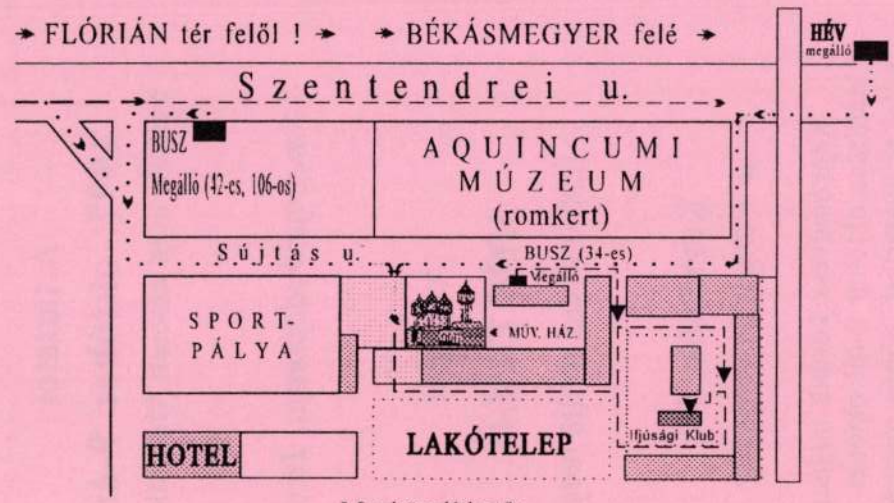

Megközelíthető:

106-os Busszal az Árpád-híd pesti hídfőjétől
34-es Árpád-híd budai hídfőjétől
42-es Árpád-híd budai hídfőjétől
Valamint HÉV-vel a Szentendrei vonalon
az AQUINCUMI megállóig

BINDER, Wilhelm, pozsonyi ovztalonegéd

W. B., Tischlergesell, +21 éves korában, Pozsony, 1827 március 18. (1827, 465 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

BINDER, Wilhelm, pozsonyi asztalossegéd

W.B., Tischlergesell

+ 21 éves korában, Pozsony
1827 márc. 18 1827, 465 l.

Pr.Z.

Binderné Gyalus Piroska

Képekkel nerepel a Nemzeti Szalonban a szepességi művészek kiállításán

Magyarság 1937 III. 13

megirva

Binnenderfer Keresztély

ötvös

Brassó 1554.

Gyárfái Tihamér

Brassai ötv. kört

91.255.317.l.

MŰBELÉREK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
367 | 1930 szám
Érk.: 1930 év aug. hó 14 n.

A m.kir. vallás- és közoktat

070
78-1930.eln.sz.

Az Országos Takarék

egyik tagjának bejelentéséből arról é

tási ágaknál és üzemeknél az épitteto

bizott vállalkozókat az ellenőrzési é

hozzájárulásra szerződésileg kötelezi

összegek terhére nem csupán az ellenő

ki közegeket, hanem más állami alkalm

ségi stb./ is külön dijazásokban rés

Mielött az elnöki ta

foglalkoznák és abban határozatot h

Ø Bilik Pál

kisplasztikus

1919

Éimisk 1930. 81. l.

Bilinger György MDK

munkavezető

váci

A berceli r.k. templom tornyának épitési munkáiban részt vett. /1812/

146.o.

Genthon:Nógrád.1954.

BILINI Giacopo olasz kőműves. Mátrderecskén 1838-ban végzi az rk. templom vakolását a szintén Egerben lakó --+ Fantoli olasz kőművessel együtt.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Bilini, Giacopo, olasz kőműves
albatore

1838-ban végzi Mátra-
derecskén az r.k. templom
meszelését Fantoli olasz kő-
művessel együtt.

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 313. old.

M.D.K.

Bikki Ilona

lic. tan.

1949-ben a Debreceni Képzőművészeti Szabadiskola hallgatója volt

Képzőművészeti élete a felszabadulás után

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOK.KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI II.

Bp. 1965.

D

MDK

Bernardus de Dacia

nyomdász

1478–90-ig Páduában működik.

Firlinger Károly: Hazánk könyvnyomtatói.
Grafikai Szemle 1893. 10 z. 169 l.

Binder János Fülöp

Haeftenus Benedek: A' keresztnek
közönséges úta... Pesten, 1772.

cimlepmetszet (Portaly nem emliti)

Borda 16. No 6276

ászló Bandy
engyel András
Móder Rezső
lajos György
ataki Tibor
árkány Győző
óváradi Valéria
zirányi István
ásvári László
Sándor
árnai Gyula

MEGHÍVÓ

Binder J. F.

A Szentháromság szoborcsoportok vizsgálata. 1775.

Budapest székesfőváros történeti muzeuma kiállítása: Buda, Óbuda, Pest (1800 előtt). Budapest 1946. 13 lap.

Zinder J.F.
reinetsző

M.D.K.

27) Buda 1780-ban a budai kötélverők céhlevelén.
Reinetsket.

Budapest székesfőváros történeti muzeuma kiállítása: Buda
Óbuda, Pest 1800 előtt. Budapest 1946. 7 lap.

Bender J.F. M.D.K.

Pest a Lipót várossal, rézmetszet. 1800.

Budapest wiekesfőváros történeti kiállítása muzeuma: Buda Óbuda, Pest 1800 előtt. Budapest 1946. 14 lap.

Binder,rázmetsző

Budán müködött a 18.sz.második felében.Ájtatossági ,szentképeket metszett.Igen termékeny müvész volt. 129.old

Csatkai Endre: Ritka metszet a Győri Xantus János Múzeumban - A vimpáci feszületképről 127.old

Arrabona,9.-A Xantus János Múz.Győr,1967.-A Győri Múz.Évkönyve

Binder János Fülöp

porsonyi szüktési rézmetsző

Bécsben tanult, 1760-ban telepedett le Budán Két évtizeden keresztül ő volt az egyetlen rézmetsző a városban. Munkái: látképek, céhlevelek, szentképek, könyvillusztrációk, könyv-címlapok, ex librisek, arcképek

Budapest története III. Bp. Akad. Kiadó 1975 245. old.

Binder, J. Ph.

Székesfehérvárról készített metszetét említi, ismerteti /képpel/

Kovács Péter: Székesfehérvár vár oskképének kialakulása régi metszetek alapján. - Műemlékvédelem, 1970.3.sz. 152-156. l.

Pinder J. F.

rézmetszete: Buda és Pest tér-
képe 1761-ből. Reprodukció.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopé-
dia, Budapest, 1970.

329p

Pinder János

Készítette 1760-as évek táján Buda és Pest térképét. Reprodukció.

Móczkai Vera: I. Források Buda, Pest és Óbuda történetéhez. Budapest, 1971.

331 l

481

megjova

Binder Janos Fülöp

XVIII. sz.-i budai rézmetsző

Attila, Isten ostora

rézm.

Szt. Gergely "

Föv képt

Felelős kiadó: dr Pogány Ö. Gábor

Budapest nyomda NV., Közp. városháza — 124344

Felelős vezető: Koltai Ferenc igazgató

Binder János Fülöp

Ltáb IV. 106.

Binder János
Fülöp

l.

LykaMagymű1800-50
495. l.

3.

4.

Binder J. Fülöp

A Gyűjtő. 1913. 6—8. sz.

662-ben Deb
Egyetlen cson
főiskola kön
omtört. Közl.

l.) ez idő
mtatványa isn
etkezőket: 1.
fölött tartott
2. *Kabai B.*
mondott hal
lkettőt Ballagi
ref. főiskola
90—91. l.) 3.

zeni nyomdász (Huszár Gál) keze alól; hatodikúl meg kellett volna említeni 2-iki Énekeskönyvet, melyről Ujfalvi a Gönczi György 1602-iki debreczeni könyvéhez irott előbeszédében megzik. Szabó Károly (I. 376.) nyiltan ki- hogy Ujfalvi szavai után «egy debre- 562-iki Énekes-kiadás létezését kell ünk, mely ma teljesen ismeretlen.» (az 1569-iki debr. Énekeskönyvhöz gelék I. lap.) ezt az 1562-iki Énekest z 1569-iki alapkiadásának. *Erdélyi* Pál tte a XVI. századbeli Énekeskönyvek Ksz. 1899. 113. l. 9. sz.) Létezettnek évf. 128. lap. Szegedi G. 1569-iki Énekeséhez írt függelék XV. l.) *Erdélyi* a Szilády megállapítását elfogadja (Kvsz. 1899. 115. l.). Ezzel kapcsolatban meg kellett volna említeni azt is, hogy az a czímlaptalan Énekeskönyv, melyről *Szabó* K. (I. 332.) és *Toldy* (A magy. költ. tört. 2-ik kiad. 183. l.) azt hitték, hogy a Huszár Gál-féle, *Szilády* megállapítása szerint nem a Huszáré, hanem a *Szegedi* Gergelyének egy 1570—71-ben *Debreczenben* megjelent ujabb kiadása. (Szegedi 1569-iki Énekeséhez írt függelék XIV. lap.) *Erdélyi* (Kvsz. 1899. 114. l. 11. sz.) 1569—74 közt megjelentnek sorozta be.

Binder J. Fülöp

Lajstroma, Az esztergomi főegyházmegyei könyvtár ex libris könyvjegyeinek, Esztergom, 1903. 44. l.

Lajstroma.

L.)

lítása. MM, VI., 1930., 310. l. — G
AZEFK, 10. l. (8. kép) — Genthon:
pest multja és művészete. Bp. 1932., 3
Lepold—Lippay 37. l. — Lepold Ka
18. sz.

KRISTÁLY EREKLYETARTÓ,

aranyozott ezüst fóglalatban, talpas.
zománcozott pásztor ül állatokkal, fa tö
a fa egyúttal az ötvösmű szára. Felette
gömbalakú kristályedény, felülete hároms
köszörülve.
Mag. 13·5 cm.
Németalföldi munka, 1480 körül.
Simor prímás megújíttatta.
Az 1659-i leltár szerint Egri Imre esz
kanonok (1614—1630) ajándékozta a kinc

Bock 115—117. l. (Képe 116. l.) —
János: Volt-e különös kenetámpolna a
királyok felkenetésére. Magyar S
1863., 930—932. l. (Képe 930. l. u
Ipolyi: Magyar ereklyék. AK, III.
122. l. — A Mittheilungen . . . AÉ,
85. l. — Otte—Czobor: A k
egyházi művészet kézikönyve. Bp
147. l. (Képe 149. l.) — Hen
A bécsi 1873. évi világtárlatnak
országi kedvelőinek régészeti
Bp. 1875—76., 188. l. (Képe 18
Árvízkárosultak, 1876., 45. l. 15
— I. A.: Magyar mű- és történet
kiállítása. Századok, X., 1876., 510—
A műtörténelmi kiállításról. Vasárn
1876., 327. l. (Képe 325. l.) — Danl
lap. (Képe XXIV. tábla.) — Pulszl

Binder

Basilovits J.: Brevis notitia fundationis Th. Koriathovics. Kassa 1799. (Keppel.)

YHÁZI KINCSTÁR

ÓSMŰVEK

lvária
appal
orúan

cm.
men-
dere,
) —
Lip-

Mérey Mihály esztergomi kanonok (1689—1711) birtokából.

Lepold Adatok, 30. l.

BÉKECSÓK-TÁBLA, (232. kép)

aranyozott ezüst, rekeszzománccal. Közepén bemélyített kettős kereszt fából, a Szt Kereszt állítólagos ereklyéjével. A táblát két vízszintes rekeszzománcos sáv osztja háromfelé. Fent két szárnyas angyal látható, középütt balra Konstantin cászár Ο'ΑΓΙΟϹ ΚωΝΤΑΝΤΙΝΟΣ felirattal, jobbra Szent Ilona ΗΑΓΙΑ ΕΛΕΝΑ felirattal, alul balra Krisztust vezeti katona és zsidó főnen ...

Tent

Binder János Fülöp

verin

megnérin l.

Szépmüvèszet

1944. 236-l

Bende J.: Festészet Pest-Budan a XVIII. sz. ban.

Binder János Fülöp

A pesti sörfőző cék
obsitos levele 1797 bőt
Rézkarc, rokokó kret-
ben.

Repr.

Bevilser

II. 956, 957 l.

Bevilaque-Borsody XXI. t.

A m. sörfőzés Tört.

1931

Tekintetes

Müemlékek Országos Bizottsága

Budapest, VI

~~Állatkerti-ut 1.~~

Rakosi 10

Binder János Fülöp

Buda és az első repülő
lid 1761-ben.
Rézkare fenstitől

Repr.
Bevilser

II. k. XXI. tábla

Ø -

Budapest Székesfőváros ..... **sz. jegyfiók**

Közellátási igazolvány

gyógyulást kereső, üdülő (nyaraló) személyek részére.

1. Név : .....

   életkor :....., foglalkozás :.....

2. Vele együtt távozó családtagjai és azok életkora :.....

   .....

3. Állandó lakása :.....község (város).....

   .....-út, -utca, -tér.....szám.

4. Üdülésre hová és mennyi időre távozik :.....községbe (városba).....napra.

5. A következő élelmiszerjegyekkel van ellátva :

   Cukorjeggyel : .....év.....hó.....-ig.

Binder

Bevilaqua Borsody B.

A budai cs pesti mé-
nároseckh. I. 344. l.
(Keppel)

Binder J. Fülöp

vézmetsző

Bubics Zsigmond: Magyarországi várak és városoknak a M. N. Múzeum könyvtárában létező fa- és rézmetszetei. Budapest, 1880. 11, 28. l.

Binder

verin. Buda

A pesti sörfőző céh
céh felnabadító
levele. Buda és Pest
latkepe rokokó keretben
XVIII. sz.
Repr.

Budapest, 1946

II érf. 154. l
(Kepyrel)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

4/29

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Az eljáró köteles, az odaitéléstől számítandó
y hónapon belül, k
milyen árban le

62.

A polgári törvény
ltára, adni a köz
k a törvényszék
gkereskedők, an
üjtők csődjét, ave
egállapíthassa, hog
n nincs-e oly dol
ntosságú érdekről
rténnie.

A csődtömeggond
or, köteles ilyen mi
ejelenteni, bélyegm
igazoló okmánya

2. §. *Az*

63.

Az elővásárlási jo
t hónapi határidő, a minisztériumnak az

elhelyezését a letétek és kölcsönök pénztá-

— Budapest Szé-

Brinder J. Fülöp

56. czikkely.

Aki az előző czikkelyekben említett értesítésből kifolyólag, az ugyanott említett hatóságok egyike előtt az igazságnak meg nem felelően, kijelentené, hogy a dolog tulajdonában nincsen vagy tudva hamis és félreértésre okot adó adatokat szolgáltatna, a büntető törvénykönyv 279. §-a szerint büntetendő, az 1909. évi június 20-iki törvényben megállapított büntetések fenntartásával, ha intézkedései be nem tartása is fennforogna.

II. RÉSZ.

Tulajdon- és birtoklási változások.

1. §. *Bejelentések.*

57. czikkely.

Aki értesítést kapott a bármi czimen birtoklott dolog nagyfontosságú érdekéről, köteles bejelenteni az illetékes felügyelőségnek a szóban forgó dolog birlalásának vagy birtoklásának teljes vagy részbeni átruházását alkotó

ingatlanokra nézve pedig az elfogadás keltét számítandó két hónapig halasztható.

Az egy örököstől a többiek helyett te bejelentés, az értesítés alól a többi őrökö felmenti.

A fenti bejelentés eszközlése az örökös k telessége; az örökös részéről történő örök södési lemondás esetén a bejelentés kötele sége a helyettest terheli.

A leltár kedvezménye mellett elfogadott vag a fekvő örökség esetén, a gondnok a lelt megkezdésekor köteles a közoktatásügyi minisz tériumnak ilyen minőségét bejelenteni, bélyeg mentes papiron terjesztve be igazoló okmá nyait.

59. czikkely.

Az elidegenítéstől különböző, élők közöt jogügyletekre nézve a 57. czikkelyben meg állapított szabályok alkalmazandók.

Hasonló elbánás alá esik a többi tulajdon jogi átruházás.

Jelen czikkelyben említett esetekben a eredeti birtokos a dolog épségeért a törvén

Biky Gábor

tervezte a debreceni szociális otthont.
1965. 443. sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867–1967. Budapest 1970.

1410

Biky Gábor

Legány Péter: 400 ágyas szociális otthon, Debrecen. /Biky Gábor épitész, Rákos Zoltán, Eigel István iparmüvész./ - Müszaki tervezés, 1966. 6.sz. 12-13. l.

Az 1966. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. XXXX 1969. 3.sz. 243-283. l./
248. l.

megjöva

Bíla

gör. kel. pópa

templomfesto

l.

LykaMagymú1800-50

320.l.

3.

4.

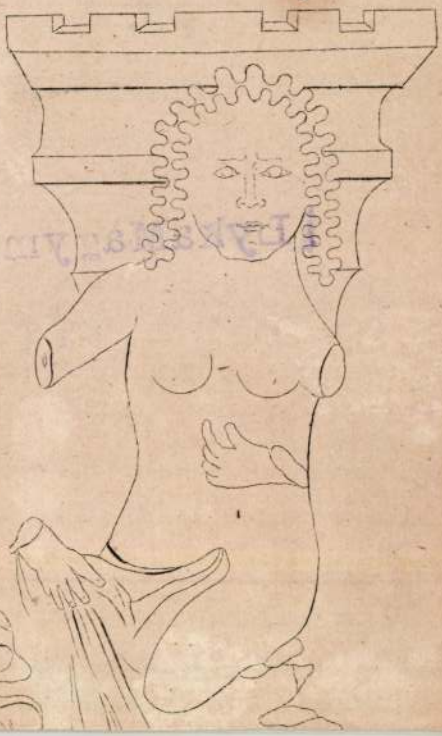

Bujáki Domokos Jögimn. tanár

IX. 58

Bila

Lsáb. III. 62

lügyelőség !

ef. főgimnázium főkönyvtárának 1916.
időre szólló számadásait azon tisz-
el, hogy a mi rendkivüli helyzetünk
kötelességünknek előbb is eleget te-
tü Főfelügyeség rendkivül sulyos hely

s. 29.

teljes tisztelettel

Binder, "rézmetrő"

Egyházmüv. Lap

1881. 229-232.

Binder

Csatkai E.: A kis ajtatossági kép.
Kis Grafika. 1942. 3-4.
n. 16. l.

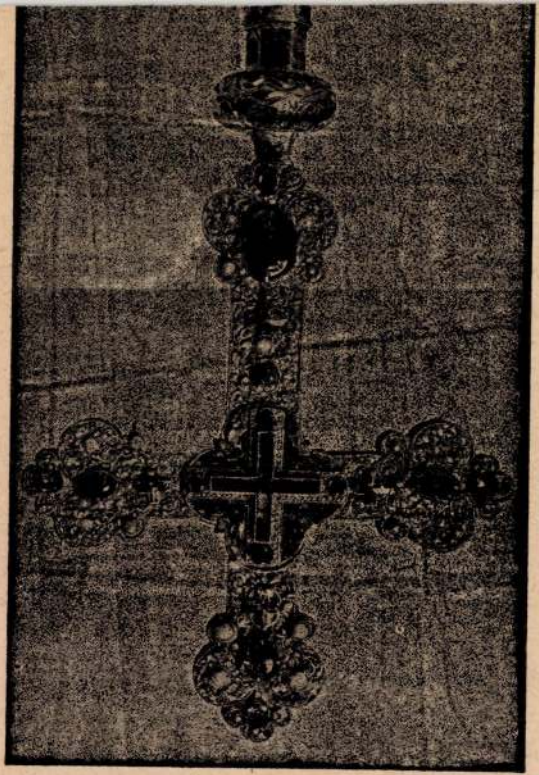

Binder János Fülöp
verin
az alábbi malom
képe, verin
megjelent.
~~Miller: Epitome~~
~~vicissitudinum Budae~~
~~1761.~~

MMÉEKözl.

1942.
39-40. m.

Csemegi József ifj.
A budai Császár
malom eredete.

Binder Jakob Fülöp

Czakó E.: A sokszorosító művészet. Magyarország.

Ráth György: Az iparművészet könyve. Budapest, 1902. I. 503. l. —

Műve:

Az egyetemi ex libriné (1780).

Egyházművészeti Lap, IV., 1883., 1
45—50., 111—115. l. — Tört. Főc
1583. szám. — Czobor: Egyházi eml
történeti kiállításon. Bp. 1898., 63.
Forster: Magyarország műemlékei. II.
Bp. 1906. 285. l. — Gerevich PA,
— Pazaurek: Perlmutter. Pantheon
1929., 458. l. — Egyházműv. kiáll.,
329. szám. (Képe 36. tábla.) — Csán
roly: Az Iparművészeti Múzeum egy
kiáll. MM, VI., 1930., 309—310. l. —
gyüjtő, IV., 1930., 209. l. (Képe.) — Pa
Gustav: Perlmutter. Berlin, 1937., 26. é
(Képe XXII. táblán.) — Horváth H
Zsigmond király és kora. (Képe XXVI. t
— Genthon AZEFK, 12 l. (13. kép.)
pold—Lippay 38. l. — Braun, Josep
Reliquiare des christlichen Kultes un
Entwicklung. Freiburg, 1940., 288., 29
l. (274. kép). — Lepold Katalógus

F Bp. 1937.

APOSTOLI KERESZT, (253—254. kép)
aranyozott ezüst, háromkarélyos szárvé
Előoldalon ezüstből öntött Krisztus-test,
pelikán, balról Mária, jobbról Szent
evangélista, alul a bűnbánó Magdolna do
félalakja. A keresztszáron kék rekeszzománc
lapjáó niello-képek, középen a Madonna, a
végeken az evangélisták szimbolumai.
Magassága 32 cm.

lapján

T. n

Az INRI-tábla XVII. századi. A zom
gombú nyelet Simor prímás készíttette,
Anders 1875.

Francesco Francia bolognai festő és ötvös
XV. sz. vége (Gerevich T. meghatározás

Binder J. F.

Czakó Elemér: Az Orsz. Iparművészeti Múzeum ex libris kiállításának katalogusa. Budapest, 1903. 22, 23, 49. l. (Képpel). —

Varrottas, dunántúli VIII. 177.

Binder Janos Fülöp

~~Binder rézmetsző~~ ~~Pótlás:Szendrey-Sze tiványi lexikon~~
204/205.laphoz

~~Cimkép~~ Deseritius:De initiis ac mairoibus Hungarorum, ~~o.§§§§~~ V.k. mü
~~V.kötetéhez.A szerző arcképe.~~
~~Fol.~~ (Cimkép).

Az Arlberg alagut építésére 1880

Bronz

Av. Körirat: BEGINN JUNI 1880 – DURCHSCHLAG NOV. 1883.
Fönn; esztrák birodalmi cimer; középen az iparat és kereskedelmet jelképező tőrgyakon egymással szembeferduló két ülő női alak kezet fog egymással; eszik Tirol cimerpajzsát fogja, másik Vorarlberget; köztük az alagut bejárata; fölötte: 10.248·7 m. oldalt: Tirol – VORARLBERG. Alatta szalagon: EHRE DER ARBEIT. Lenn apró betűkkel: JOS. TAUTENHAYN.

Av. Körirat: DIE K. K. DIRECTION FÜR STAATS-EISENBAUTE
Középen babérkeszeren között: DEN-ERBAUERN-DES-1. ARLBERG-TUNNELS-ZUR-ERINNERUNG.

Átm. 70 m/m.

Lauenstein Ignácz
ajándék.

Gy. l. n. g.

Binder János Fülöp

l.

Diviparmtört

251 l.

Divald K:

A m. iparm. tört.

tit. István körvek 75-76 sz.

Bp 1929.

a) pécsvári és mohácsi hiá
ellenkiépne (1887/90).

nyugvó bolthajtásos teremben, balra, dolgozó
rel ékesített támlásszékben ~~[illegible]~~ ül az álom
imista~~[illegible]~~, kinek az olvasztóból kiörülő] gőze
a Szerencse jelenik meg jobbjában ~~kezében~~ arany
ában érmekkel, melyeket szétszor. A vén tudós
arfájára hanyatlik és ~~s~~ ~~[illegible]~~ térdén nyitott könyv fek-
ösz, bajusza és szakálla leberetvált. Öltözete: ~~prém~~
abát prémgallérral s piros bélésel, térdig érő sötét
isnya és csatos czipő." ~~[illegible]~~ Az
elett mérleg lóg, a földön, a háttérben levő szekré-
sztalon, meg az olvasztókészülék körül] különféle
dényeket, üvegeket, mozsarakat, tégelyeket és lom-
elvése jobbra, a ~~[illegible]~~ korso alatt, melyben rézedényt
etükkel: „Kéméndy Jenő" 1897. 4.

tei 25: 30 cm.

98. V. 18-án a 29527/98 sz. rendelettel, az
o frt. vételár elszámoltatott 1898. X. 23-án [199/98], az el-
ett 96.27 szorso alatt (361/98).
ki allitás VII: 167.

246/98.

. 14-én a 76633 sz. leirattal kiadatott

Binder János Fülöp

verin

l.

P.

Dreschergarnak

86 l.

Régi m. nyomtatványok.
1538 - 1875

1934

~~Szerelés VIII. 125.~~

Binder János Fülöp
verm.

1. P.
Drescher verm
56, 57. l.

A rézmetszettel
díszített könyv

1937

Binder János Fülöp

verin

irod.

Drescher Pál.

A nép magyar könyv.

1473–1938.

~~Officina képes könyv~~.

Bp 1938.

30. l.

kép. *Kályha. Salzburg, 1580 körül.*

Binder

Dugonics A.: Az arány perecek. II kiadás. Pozsony és Pest. 1790. (Keppel.) —

U. a. Yeles történetek. Pest 1794. (Keppel.) —

Forster: Magyarország műemlékei II. kötet, Bp. 1906., 285. és 287. l. — Gyulai Rudolf: Az esztergomi lipsanothekáról. AÉ, XXVI., 1906., 191. l. — Csánki: Árpád és az Árpádok. Bp. 1907., képe 302. l. — Diehl, Charles: Manuel de l'art byzantin. Páris 1910., 616—619. l. (Képe 618. l.) — Dalton, O. M.: Byzantine Art and Archeology. Oxford, 1911., 525. l. — Esztergom vármegye . . . Bp. é. n. 43. l. (Képe 211. l.) — Művészet, XIII., 1914., 320. l. — Lepold—Homor 70. l. — Cecchelli, Carlo: Il tesoro del Laterano. Dedalo, VII., 1926., 232. l. — Serra, Luigi: L'arte nelle Marche. I. kötet, Pesaro, 1927., 254—255. l. — Lepold: Esztergom . . . A Műgyüjtő, II., 1928., 244. l. — Lepold: Esztergom egyházművészeti jelentősége. MIP, XXIII., 1920., 58. l. — Gerevich PA, 188. l. (Képe 189. l.) — Décsei: Könyvismertetés, MM, V., 1929., 172. l. — Lepold: Adatok, 1—2. l. — Varjú Elemér: Az esztergomi sztaurotéka, MM, VII., 1931., 433—439. l. (Képe 433. l. előtt) — Bossert: Geschichte des Kunstgewerbes. V, kötet, Berlin, 1932., 147. l. — Éber László: Művészeti lexikon I. kötet, Bp. 1935., 293. l. — Bréhier, Louis: La sculpture et les arts mineurs Byzantins. Páris, 1936., 42. és 91—92. l. (Képe LXVII. tábla) — Molinier: La reliquiaire de la vraie croix au trésor de Gran. Gazetta Archeologique 1887. — Darkó Jenő: A Dukasz Mihály-féle korona célja és jelentősége. Egyetemes Philologiai Közlöny, LX., 1936., 154. l. — Hunyady József: A magyar könyvkötés művészete a mohácsi vészig. Bp.

DUGONICS ANDRÁS: Jeles Történetek. 1794. /A cimlap előtt balról Toldi Miklóst ábrázoló fej. Rézm. Jelzés: Binder sc./ képével

Dr. Szalay József.

Kr. ①. 46.

Binder János

BINDER *János Fülöp*, rézmetsző, * 1736 k. Pozsonyban, † Budán 1811 dec. 18. Budán működött. Sok budai vonatkozású és egyházi tárgyú metszete ismeretes.

Michael Gottlieb.

E. g. I. 112. l.

2679

10 Tiziano Vecelli után:

(Sz. Pieve di Cadoreban 1477 - bln. + Vele

Ferencz-Mária

Mellig s jo

tapisza s körszaka

nek jobb mellén

(FRANCIS

Fa, mére

~~Ar. lépe.~~

~~Ny 42.~~

~~Folyóró~~

Folyóró 16.

Binder János Fülöp

Eperjesi Kálmán: Újabb adatok hazai régibb rézmetszőink és rajzolóinkról. *Hon.* 1877 febr. 21. —

248. kép. *Filigrános kehely, 1480 kö*

ország műemlékei. II. kötet. Bp. 1906
— Gerevich PA, 188. l. — Lepold-
37. l. — Lepold Katalógus 27. sz.

MATHIAS LITERATUS KELYHE

aranyozott ezüst, gazdag filigrándísszel.
A szár alsó részén bevésve: MATHIE
LITERATI.
Mag. 22·6 cm.
Cuppája Andreas Weichesmüller műv
1856, különben magyar munka 148
Paténája aranyozott ezüst, peremén vésett
szárú kereszt.
Először az 1749-es leltárban. 1535-ben
Mathias Literatus de Erdewd, talán
kehely tulajdonosával. V. ö. Magyar
1867., 693. l.

Binder János Fülöp

rézin

Buda országuti rézre az ágostonrendiek templomával

(nagyobb méretet rézlete)

Repr.

Fallenbüchl F.

Az ágostonrendiek M. orsz.-on 1943

95. l.

igyi miniszterium számvevősége

k Országos Bizottsága

ütetű Elnökségének

Budapest

VI, Aréna út 41.

Binder János Fülöp

~~Liber Regulae Pastoralis Nagy Gergely pápa reim. archipivel fentitől.~~

Forster Gyula báró:
Koros és a Berenjick.
Bpest 1927. 242. l.

~~Tévesen Binder-nek szedve~~

Binder Janos Fülöp

[V. P. Fran~~cisci~~ cisci de Hieronymo e Soc. Jesu missionarii vita. Pest 1807. (1 db rézm. arcképpel.)

286. l. — Esztergom vármegye . . . Bp. é. n. 154. l. (Képe.) — Gerevich PA, 188. l. (Képe 192. l.) — Lepold—Lippay 37. l. — Lepold Katalógus 25. sz.

SZARVSERLEG, (247. kép)

bölényszarv, aranyozott ezüst talppal és foglalattal. Három grifflábon áll. Fedelén újabb lovag lándzsával, a szarv csúcsán tornyocska és újabb kereszt-virág. A díszítések öntöttek. Fedelén vésett T betű. Belül: PRISTINAE DECORI ET INTEGRITATI RESTITUIT JOANNES CARD . SIMOR 1880.

Mag. 50 cm.

Magyar munka, 1480 körül, 1880-ban megújítva. Corvin János ajándéka a kincstárnak.

Bock 130—131. l. (Képe 130. l.) — Zalka János: Az esztergomi kenet-kürtök. Magyar Sion, I., 1863., 868—877. l. (Képe 868. l. után.) — Blümelhuber Ferenc: A szent olajok edényei és a kehely. Új Magyar Sion, III., 1872., 261—262. l. — Maszlaghy Ferenc: Levelek a bécsi kiállításról. Új Magyar Sion, IV., 1873., 948. l. — Blümelhuber Ferenc: Az egyházi művészet régészeti és gyakorlati kézikönyve. Esztergom, 1873., 262—263. l. — Otte—Czobor: A középkori egyházi művészet kézikönyve. Bp. 1875., 167. l. (Képe 168. l.) — Henszlmann: A bécsi 1873. évi világtárlatnak magyarországi kedvelőinek régészeti osztálya. Bp. 1875—1876., 182—183. l. (Képe 182. l.) — Esztergomi kincsek. Esztergom III., 1876., 20. és 25. szám. —

Binder János Fülöp

Buda a pesti partról
1761-ben.

Miller Ferdinand: Epitome vicissitudinam... de.. urbe Budensi.
(Buda, 1761) c. emuvěbol.

Genth Budapest 148. l.

Gentron – Nyilas-kolb:

Bpi képeskönyv
(1933)

Bíridor János Fülöp

l.

Tőv. Könyvt. Érk

X. 1940. 178. l.

Gerendás E.: Adatok a budaiés pesti cének életéhez.

MDK

Biky építész

Debrecen,Petőfi-téri tervpályázat

Román Ernő:Megjegyzések a Debrecen Petőfi-téri ~~t~~ tervpályázathoz Magyar Építőművészet 1954.4-6.sz. 165.l.

Bikszádi gör. kat.
templom
képe repr.
Kisszikl kath. Nagy
1044. l.

VESZPRÉM

Múzeum: Balácai ásatások leletei

Veszprém városában . . . MM, 1–1925, 54 l. (másodszor)

Bikszádi sz. Bazil-
rendi kolostor és
templom
kéje repr.-
Kiss Tiklkath Magy
1038. l.

Visegrád

4,6,

Bikszárdi

Cypházi emlékek

l.

Jedlicska II.

45. l.

MDK

Biky (építész)

Ő terverte a debreceni Ságvári utca sarkán épült lakóbérházat.

Menyhárt József: megjegyzések a Debreceni Tervező Iroda építészeti kiállításáról.
Alföld, Debrecen, 1955. szept.-okt. VI. évf. 5. sz. 101. l.

MDK

Biky Gábor [építész]

Az ő tervei nyomán készült 1951-ben a debreceni Ságvári út sarkán emelkedő lakóház.

Kádár Zoltán: Debrecen művészi fejlődése a felszabadulás után. Alföld, Debrecen, 1955, tavaszán, VI. évf. 1-2. sz. 47. l.

MDK

Biky Gábor épitész

Irodaház Debrecenben repr.

Magyar Épitőmüvészet 1955.IV.évf.11-12.sz.335.l.

M. D. K.

BIKY Gábor építész

Debrecen, taipari vállalat Resr.
(1956-57.)

Társtervező: Botond István

Major Máté: „Vidéki" építészet

Magyar Építőművészet 1958. (VII.) 4/5. sz.
1958. 112. l.

Biky Gábor épitész

Hajdu-Bihar megyei TanácsiT. V.

400 ágyas szociális otthon, Debrecen

repr.

Sgrafitto: Rákosi Zoltán,

Mozaik: ~~Eigel~~ Eigl István

Épitésvezető: Szatlóczky György

Magyar Épitőművészet 1966/5. 24-26.l.

Biky Gábor, [építész:] MDK

Vezetésével elkészült a debreceni kollégium udvarán építendő szabadtéri színház terve.

(K. K.): Szabadtéri színpad, új magyar darabok 2

ESTI HIRLAP, bp-1964. febr. 27.

Bikszárd. Nyitra m.

Bikszárd vára

Varju: Magyar várak

Bikszárd vára

(Ostrý Kamień)

Nyitra vm

Képerrel

Janota II

258 – 263 l.

HELYSÉG

VÁRMEGYE

ŐRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

SZAKCSOPORT

KOR

MÉRET

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁ

TÁRGY

EGYÉB ADAT

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

megirva

Bikszegi János

hegedűkészítő

Várady Gyula tanítványa és segéde A közösen készített hangszerek közül 1925 májusában 4-et mutattak be meglivot szakértőknek a Vergelés uti iparrajzis kolában. Sikerrel.

Magyarság. 1925. máj. 8. („Várady mester újhangszereis)

ALS GEGEN DEN ZAREN ALEXANDER II. am 1. März 1881 ein Bombenattentat verübt wurde, hat der schwerverwundete Herrscher in seinem Testament alle Objekte, die sich in seinem Privatkabinet und den Privatappartements seines Palastes befanden, seiner morganatischen Gattin, Prinzessin Katherine Dolgoruckowa, bzw. ihren Kindern vermacht. Ihrem Sohne gelang es nach dem Ausbruch der Revolution in 1917 diese Objekte ins Ausland zu schaffen und an einen Kunstsammler zu verkaufen. Dieser liess nun die ganze Sammlung im Hotel Drouot verauktionieren. Hiebei erreichte den grössten Preis eine in rotem Sammt gebundene, reichvergoldete Bibel, worin der Zar eigenhändig die Widmung eintrug: »Von Jemand, der Dich aus ganzer Seele und vollem Herzen liebt, und der sein ganzes Leben nur Dir widmet. bekannt ist und in deren Mittelpunkt sich auch aparte Dinge aus der Sammlung des Pierre Loti befinden. Das Geleitwort, das der Forscher dieser Materie, Dr. Leonhard Adam, dem Katalog vorausschickt, weist auf die Schriften hin, die Carl Einstein und Eckardt von Südow über diese Materie veröffentlicht haben. Adam spricht auch über Hloucha als den Freund Pierre Lotis. »Man weiss«, schreibt er, »wie verbunden Loti mit den Kulturen der französischen Kolonialgebiete war. Annam und Tongking sind Kultur- und Kunstprovinzen, die bei uns wissenschaftlich noch keineswegs hinreichend erforscht sind«. In Anbetracht der Separationsbestrebungen, die sich seit Jahr und Tag auch im französischen Kolonialreich regen, dürften diese Loti'schen Objekte noch eine besondere Bedeutung erhalten, als Dokumente einer heroischen Epoche der fränkischen Kolonialpolitik.

Biky Gábor, építész

Hajdú-Bihar népi építészete

Az Alföld – hazánk legszélesebb összefüggő nagytája – rendkívül szegény műemlékekben, de a népi építészet monumentumaiban is. Legrégibb épen levő épületei a XVIII. század végéről, XIX. század elejéről datálhatók. Az itt lakók nemcsak az alkalmas szárazulatoknak, időálló építőanyagnak voltak híjával a századok folyamán, de azoknak a körülményeknek is, melyek megőrzik és tartják a hajlékot; a békének tudniillik. A bizonytalan lét, a máról holnapra tengődés – részben vagy egészében – nomád sorba kényszerít, s miként az élet, annak kerete, színtere – a telek, a lakóház is – *ideiglenes* jellegű.

A gyakorlat késztetése, a körülmények természetesen a tudatot is formálják. Nem a megőrzés, a pillanat érdeke itt a cél, sosem a l'art pour l'art, de mindig a közvetlen hasznosíthatóság. Az Alföld embere nem a környezetében őrzi, nem onnan meríti – zsigereiben hordja a történelmet. A régiségből annyit őriz, amennyit a jelenben értékesíthet; *számára szép az, aminek használati értéke van.* Érthető hát, ha az utóbbi években – az élet léptékváltásával párhuzamosan – átalakult a ház, a porta rajza, és megváltozott a hagyományos falukép; funkcióváltás történt.

A rohamos átalakulás persze felveti a kérdést: a történeti tudat patriarkális viszonyok között jól szolgáló rugói működnek-e ma? Nincs-e szükség megolajozásukra vagy felújításukra? Ha igen, milyen kifutása van a regeneráló munkának, s hogyan tehetjük azt célszerűen? Az élet egy szűkebb szeletét tekintve: mit tehetünk még meglevő népi építészeti emlékeinkért? Vagyis első kérdésünk a feleletet is magában hordja: nemcsak hogy megszakadt a tudat folytonossága, de igen nagy hiátusokkal is kell számolnunk. A pótlás, a korrekció két módon képzelhető el: *megőrizni és átmenteni.* Az előbbihez pontos, tudományos rendszerezettségű néprajzi felmérések szükségesek, utóbbihoz – a korszerű építészeti ismereteken, jártasságon és művészi invencion túl – biztos információk a mai faluról, a benne bozsgó életről s a fejlődés lehetséges irányáról.

A Hajdú-Bihar megyei Műemléki Albizottság mindkét területen igyekszik összegezni az eddigi ismereteket. Néprajzosokat és építészeket szólított egybe, a történész és a jövendőtervező perspektívájából vizsgálódni, közös nevezőre jutni, vagy örök vitában maradni. A néprajzosok – *Dankó Imre, Dám László, Varga Gyula,* de közéjük sorozható a településtörténész *Sápi Lajos* is – módszeresen osztják fel a megye építészetét három nagy tájegységének és legnagyobb városának megfelelően *(Hajdúság, Nyírség, Sárrét, Debrecen).* Az építészek – *Barcza Géza, Biky Gábor, Mikolás Tibor* – inkább országos vagy európai tapasztalatokra hivatkozva vonják meg konklúzióikat – a helyi példát szűkebb marokkal mérik. A néprajzosok – ez leíró jellegű cikkeikből is kiolvasható – az építészet, településtörténet kérdésében szigorú funkcionalisták, az építészek – jóllehet, gyakorta s többnyire a Bauhaus elveire hivatkozva ezt hangsúlyozzák – inkább tetszenek idealistáknak. Ez az idealizmus Hortobágy falu tervezésénél s a fejlődésével szemben támasztott igényeknél éppúgy megmutatkozik, mint a különben hangulatos, szép jurtafogadókat tervező *Makovecz Imrére* (elméletére!) való hivatkozásban. Hiszen egy megváltozott viszonyok között létrejött másolat csak forma, funkcióértéke nincs, s még az sem egészen bizonyos, hogy jelértéke van, vagy ilyen lehetséges. De hasonló megfontolásból ugyanezt mondhatjuk el a díszítőelemek átvételéről, a sövénykerítésekre „emlékeztető" betonöntvényekről, a meszelt fal „szoborszerűségéről" vagy népi díszítőművészetünk jeltartalmat hordozó elemeinek applikálásáról. Egyszóval: az építészek elmefuttatásaiban sajátos ambivalencia mutatkozik. Hol formában, hol funkcióban gondolkodnak, de ugyanazon dolog két oldalát sohasem együttesen szemlélik.

Mi a magyarázata ennek?

Előrebocsátjuk: nem akarjuk felújítani az emlékezetes „tulipán"-vitát a népi építészet modern viszonyok között való alkalmazásáról. Magunk is azoknak adunk igazat, akik amellett szavaznak, hogy valamilyen módon változatossá kell tennünk lakótelep- és családiház-építkezéseinket, terveinket, s hogy a variánsnak legsajátabb, tehát népi hagyományainkból kell születnie. De ehhez nem elegendő az etnográfusok – jelen kötetben is olvasható – gondos felmérőmunkája, magas szintű tudományos teljesítménye, sem az építészek jó szándékú, bár sokszor naiv ideologizálása, laikus néprajzoskodása, történészkedése. Több szükséges ennél: a népi műemlékek sorsa, nemzeti építészeti hagyományaink továbbéltetése nem kizárólag etnográfusok és építészek ügye. Szükséges a többi társadalomtudományok (szociológia, közgazdaságtan, statisztika, futurológia stb.) együttműködése, olyan adatok szolgáltatása, melyek birtokában bizton lehet tervezni eljövendő életünk kereteit. Mert abban, hogy a ma falujáról olyan kép alakult ki, amilyen – a kötet reá a bizonyság –, mi is felelősek vagyunk. Amidőn műemlékeseink heroikus erőfeszítéseiről, végső soron történeti tudatunk kihagyásairól beszélünk – erre sem árt figyelnünk.

SZABÓ SÁNDOR GÉZA

[illegible] képviselték. Az irodalmi műsorban *Horváth Katalin* színművész, *Szegi László* és *Szentgyörgyi Rozália* előadóművészek működtek közre.

*

Március 13-án a tokaji művelődési klubban rendeztek Alföld-estet. Az irodalmi műsor után Juhász Béla, a folyóirat főszerkesztője vázolta a lap törekvéseit. A találkozón részt vett *Aczél Géza* és *Görömbei András* is.

*

Folyóiratunkkal közösen kulturális napot rendezett március 21-én a Szeghalmi nagyközségi-járási Könyvtár. Délelőtt *Görömbei András,* lapunk munkatársa tartott rendhagyó irodalmi órát Sinka István költészetéről a helyi gimnáziumban. Délután a könyvtárban szavalóversenyre került sor az Alföld közleményeiből, melyet irodalmi est követett. Ennek résztvevői *Márkus Béla* főszerkesztő-helyettes, *Aczél Géza, Görömbei András* és *Nagy Gáspár* voltak. A műsorban közreműködtek *Simor Ottó,* a Csokonai Színház színművésze és a szavalóverseny győztesei.

*

A költészet napján Bemutatjuk a 30 éves Alföld folyóiratot címmel irodalmi találkozót rendezett szocialista brigádjai számára a Debreceni Konzervgyár közművelődési bizottsága. A rendezvényen lapunkat *Márkus Béla* főszerkesztő-helyettes, *Aczél Géza* és *Kiss Tamás* képviselték.

*

Április elején szerkesztőségünkbe látogatott *Gellért Sándor* romániai magyar költő.

Főszerkesztő: JUHÁSZ BÉLA · Helyettes főszerkesztő: MÁRKUS BÉLA
Kiadja a Hajdú megyei Lapkiadó Vállalat – Felelős kiadó: Dr. Szabó Imréné – A Hajdú-Bihar megyei Tanács lapja – Megjelenik havonként – Szerkesztőség: Debrecen, Vörös Hadsereg útja 26/a I. em. Telefon: 12-626 – Postafiók száma: 4001 Debrecen 144. Kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza – Kiadóhivatal: Hajdú megyei Lapkiadó Vállalat, Debrecen, Tóthfalusi tér 10. – Terjeszti a Magyar Posta – Előfizethető a Posta Központi Hírlapirodánál (1900 Budapest V., József nádor tér 1.) és bármely kézbesítő postahivatalnál – Évi előfizetés 120,– Ft, félévi 60,– Ft, negyedévi 30,– Ft – Átutalás a 215–96 162. sz. MNB-egyszámlára – Befizetéskor minden esetben kérjük feltüntetni az Alföld irodalmi és művelődési folyóirat nevét
80.1934.66-21 Alföldi Nyomda, Debrecen
Index 25.901

Képes napló a szabadságról

Jó, nem törvényszerű, hogy egy újságíró, író édesanya és egy operaénekes édesapa gyermeke biciklis futár lesz, de azért van ilyen. A Washingtonban élő Andy Zalán esetében például így történt. Na és hol van a génekben átörökített művészi hajlam, hol az alkotókedv, kérdezhetnénk joggal. A harmincéves fiatalember azért ennek sincs híján, mert egyik szerelme ugyan a kerékpár, a másik azonban a fényképezőgép. És most nem az számít, papírja van arról, hogy fotóművész, inkább az, hogy farzsebében állandóan ott hordja kicsi fényképező masináját, és miközben levelekkel, csomagokkal száguldozik Washington utcáin, terein, járdáin, zegzugaiban, fényképezőgépével afféle naplót „ír". Főképpen munkatársait örökíti meg, illetve déhogy. A Magyar Újságírók Országos Szövetségének székházában látható, Aszfaltnapló című kiállításának képein főképpen munkatársai, kerékpáros barátai láthatók ugyan, de ezek a fotográfiák mégis inkább az emberekről szólnak, úgy általában. Hiába látok én dobozokkal billegő, esőben, hólatyakban, füstfelhőben güriző fiúkat és lányokat, az embereket érzem mögöttük, úgy általában. Akik dolgoznak, molyolnak, igyekeznek, túlélnek, tesznek-vesznek. Ráadásul a kerékpáros futárok mögött szépen kirajzolódnak a városok is: Washington, New York, Amszterdam és a többi, amelyik hol hangyává gyalázza a benne élőt, hol meg kedvesen magába fogadja.

Azért egy óriási különbség mégiscsak tetten érhető a biciklis futárok és közöttünk. Ez pedig nem más, mint a szabadság. Amellyel ők korlátlanul rendelkeznek, míg mi, átlagemberek, leggyakrabban csak vágyunk rá. Nézzük meg például a Little Johnról készült képet. Little John nekünk hátat fordítva áll a San Franciscó-i híd lábánál, gatyája letolva, két keze meg úgy emeli a feje fölé a biciklit, hogy összességében olyan lesz, mint egy Szabadság-szobor. Vagy nézzük Kevint, ezt az ötven körüli, szakállas figurát, aki rongyos kesztyűben meg nyűtt pólóban teker, és közben olyan barátságosan mosolyog, ahogy csak az képes mosolyogni, aki szabad, mint a madár.

Andy Zalán fotográfiái június 8-ig tekinthetők meg.

T. Z.

Árverés a Zápturul-toron

Hargittay Ákos a szétszedhető – álpulykává alakítható – turulmadárral FOTÓ: KOVÁCS BENCE

Elárverezték a minap „eltemetett" Zápturul című előadás díszleteit és kellékeit. Az Artus Színház produkciójának utolsó, 111. szárnycsapása a Millenáris Teátrumban volt. A Turul-toron kalapács alá került – többek között – egy telefonfülke, két angyalszárny, két bot, a passzívan szereplő, szétszedhető madár és egy sámánköpeny is.

Az Artus Színház Zápturul című előadásában a rendszerváltozás után három ősmagyar *(Mándy Ildikó, Goda Gábor* és *Méhes Csaba)* nekivág az ígéret földjének, a nyugati civilizáció felé. Viccesen szólnak magyarkodókról, Európaimádatról és vallásos őrületről.

A produkciót emlékező műsorral és árveréssel is temették. A videofilmben bemutatták a Zápturulba be nem került jeleneteket is. Felidézték, amikor az előadás fontos kelléke, a dupla, akváriumfalú, halakkal, zuhanyzóval és világítással összkomfortos telefonfülke két ablaka is felrobbant egyetlen estén. Vagy, amikor a zeneszerző, *Melis László* megjegyezte: életében nem írt még ilyen gusztustalan zenét.

A jelmeztervező, *Keresztes Zsuzsa* koszorút hozott a Zápturul sírjára, Mándy Ildikó könnyeivel küszködve gyújtott gyertyákat az elhunytért. Az alkotótársak mellett bemutatták azokat a színészeket is, akik ugyan a próbákon részt vettek 1991-ben, de nem kerültek be az előadásba.

Az árverést *Hargittay Ákos*, az Artusban sokat játszó 2 in 1 társulat tagja vezette. Néha maga is beszállt a licitbe. A nevezetes – felújított – telefonfülkét ötezer forintos kikiáltási árról huszonegyezer forintra tornázta. Húszperces csata volt a fehér angyalszárnyért, amely végül tizenötezer forintért ment el, de a szürke, öreg angyalszárnyért csak ötezer forintot adott új tulajdonosa. A színész Méhes Csabáé lett a távirányítós autó ötezerért, és tizenhatezer forint fölött kelt el a szétszedhető – pszeudopulykává alakítható – turulmadár. Már kisebb volt a verseny az óriási sámánköpenyért, és alig talált gazdára (pár száz forintért) a két műbőr aktatáskából az egyik. Összesen hatezer forintot fizetett két vásárló a két tolókocsiból tárgyalóasztallá alakítható mozgó, multifunkcionális komplexumért. Az egyik fele egy festő tulajdonába került, állítólag munkapad lesz belőle, a másikat pedig egy mozgásszínész a panellakásába telepíti.

Sz. K.

PALETTA

A LIBRI KÖNYVPALOTÁBAN (VII., Rákóczi út 12.) Balogh Tamás–Csepregi Oszkár: A Szent István csatahajó és a csatahajók rövid története, valamint Kapitány Gábor Tizenkét evangélium című könyvének bemutatója ma délután három órakor lesz.

KONCERTEK az Old Man's Pubban (VII., Akácfa utca 13.): ma a Boom Boom, holnap a Dirty Blues Band, pénteken a Hobo Blues Band, szombaton a Muddy Shoes – mindegyik este kilenckor.

MEGYIK JÁNOS kiállítása kapcsán Az építészet a képzőművészetben címmel vitát rendeznek ma este hat órakor az N & N galériában (VI., Hajós utca 39.). A rendezvényen részt vesz: Janáky István építész, Janesch Péter építész, Károlyi Zsigmond festőművész és Peternák Miklós művészettörténész. Moderátor: Szilágyi Gábor művészettörténész.

A 73. ÜNNEPI KÖNYVHETET Szilágyi István író nyitja meg csütörtök délután négykor a Vörösmarty téren. Fél hatkor zárják hivatalosan az olvasás évét, továbbá kiosztják a Szép Magyar Könyv 2001 verseny elismeréseit, a minőségi könyvesboltok Hermész-díjait – a Károlyi-palota Kulturális Központban. Este fél hétkor nyílik a Petőfi Irodalmi Múzeum és a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesületének közös kiállítása.

SZÍNHÁZMŰSOR

Budapest Bábszínház: A legkisebb boszorkány (10). **Budapest Bábszínház Játszó-tér:** A csoda (3). **Budapesti Operettszínház:** A kutya, akit Bozzi úrnak hívtak (7). **Fővárosi Nagycirkusz:** Cirkusz és varázslat (3, 7). **Játékszín:** Édes bosszú (7). **József Attila Színház:** Balfácánt vacsorára! (7). **Katona József Színház:** „Művészet" (7). **Kamra:** Bakkhánsnők (7). **Komédium Színház:** Striptease (7). **Magyar Állami Operaház:** Peter Grimes (7 - Udvardy/5. bérl.). **Madách Színház:** Páratlan páros 2. (fél 8). **Mikroszkóp Színpad:** Leggyengébb láncszemek (fél 8). **Nemzeti Táncszínház:** A patikus (fél 8). **R. S. 9. Színház:** A gyermeklelkű nagy cinikus (7). **Szkéné Színház:** A halál és a lányka (21.30). **Thália Színház:** Jekyll és Hyde (7 - Musical Színház). **Thália Színház Új Stúdió:** A Vagina Monológok (fél 8). **Vígszínház:** Lear király (7 - Beatrice-bérl. 4. ea.). **Pesti Színház:** Rejtett játékok (7).

Kispesti programdömping

A populáris és az intellektuális műfajok összhangját ígéri a Kispesti Kulturális Napok június 7-én kezdődő rendezvénysorozata. A két hétvégét is felölelő fesztivál a kultúra minden területét be akarja mutatni a kispestieknek.

A kispesti hagyományok ápolását szolgálja az idei kulturális fesztivál is, amely az itt élő képzőművészek tárlatával veszi kezdetét a Kispest Galériában. A kórusművek kedvelőit még aznap a Nagyboldogasszony-templom hangversenye várja. A programján két színházi előadás is szerepel. A XVII. kerületi Ascher Oszkár Színház vendégjátékában a Sóska sült krumplival című darabot láthatják, majd *Huszti Péter* rendezésében Louis Verneuil színműve, a

Bikki István

Új közpark az Erzsébet téren

„Vigyázó szemetek Párizsra vessétek!"

Mint a mesében... Az ideális állapot az volna, ha a műkritikus mindig úgy dolgozhatnék, mint most én teszem. Igaz csak a véletlennek (illetve a globalizációnak) tudható be, hogy az Erzsébet téri, a pesti polgár ajkán csak „nemzeti gödörként" élő komplexumról készülő kritikához Párizsban, az André Citroën-park egyik kő mellvédjén sütkérezve készítek jegyzeteket. Ez az 1992-ben átadott városi közpark, amit a kortárs építészetkritika az egyik legfontosabb viszonyítási pontként használ. Jean Paul Viguier és alkotótársai a mérnöki konstrukciók és a klasszikus, európai kertterv-vezési tradíció olyan egyensúlyi helyzetére törekedtek, ami az „építettet" és a „természetest" egy újfajta esztétikai minőségben egyesítik.

Előljáróban még egy fontos dolgot meg kell jegyeznem. A hivatalosan Erzsébet Téri Kulturális Központ és Millenniumi Parknak nevezett épület szeplőtelennek távolról sem nevezhető „fogantatása", *Bán Ferenc* pályázat győztes Nemzeti Színházának „betiltása" a rendszerváltás óta eltelt tizenkét év egyik legsúlyosabb társadalmi konfliktusának jelképe lett. Ez még akkor is így van, ha ennek a körülménynek egy korszerű műkritikában semmiféle relevanciája nincs. Ami van, az van! Az előtörténet csak említést érdemlő adat. Nem ítélhető meg a kritika eszközével.

Ezt az utolsó kijelentést annyiban rögtön pontosítanom kell, hogy az új park épületszerkezete a Bán-féle Nemzeti már elkészült alapozási munkálatainak és csaknem szerkezetkész pinceszintjének megtartásával jött létre. Az akkori NKÖM vezetés és a Fővárosi Önkormányzat pályázati kiírása szerint a Nyíri István tervezte, negyvenes években épült régi buszpályaudvar épületének megtartásával, az új objektumnak önfinanszírozó vendéglátó, konferencia és kulturális funkciót kell kielégítenie úgy, hogy egy földalatti parkolóval is rendelkezik.

A *Bánfalvy Koppány* és *Bikki István* vezette húszon-harminc évesekből álló Firka Építész Stúdió pályázatnyertes tervében az alapkoncepció egy nyitott városi teret mutat, amit alapvetően egy agóraszerű, nagy fesztávolságú lépcsősor szervez. Ez a finom lelépcsőzés vezet a térszín alá, abba a fogadórészbe, aminek fölülvilágítója egy mintegy száz négyzetméteres üvegaljú medence. Ebből a térrészből nyílik majd az étterem, illetve egy kis konferencia szeparé is. Üdvözlendő, hogy a nagy felületeken alkalmazott, jó ízléssel kiválasztott nemes kőborítások, illetve egyéb világszínvonalat képviselő alapanyagok nem estek a kivitelezés, illetve a hazai építészetben oly sokszor tapasztalható költségcsökkentő anyagsilányítás áldozatául.

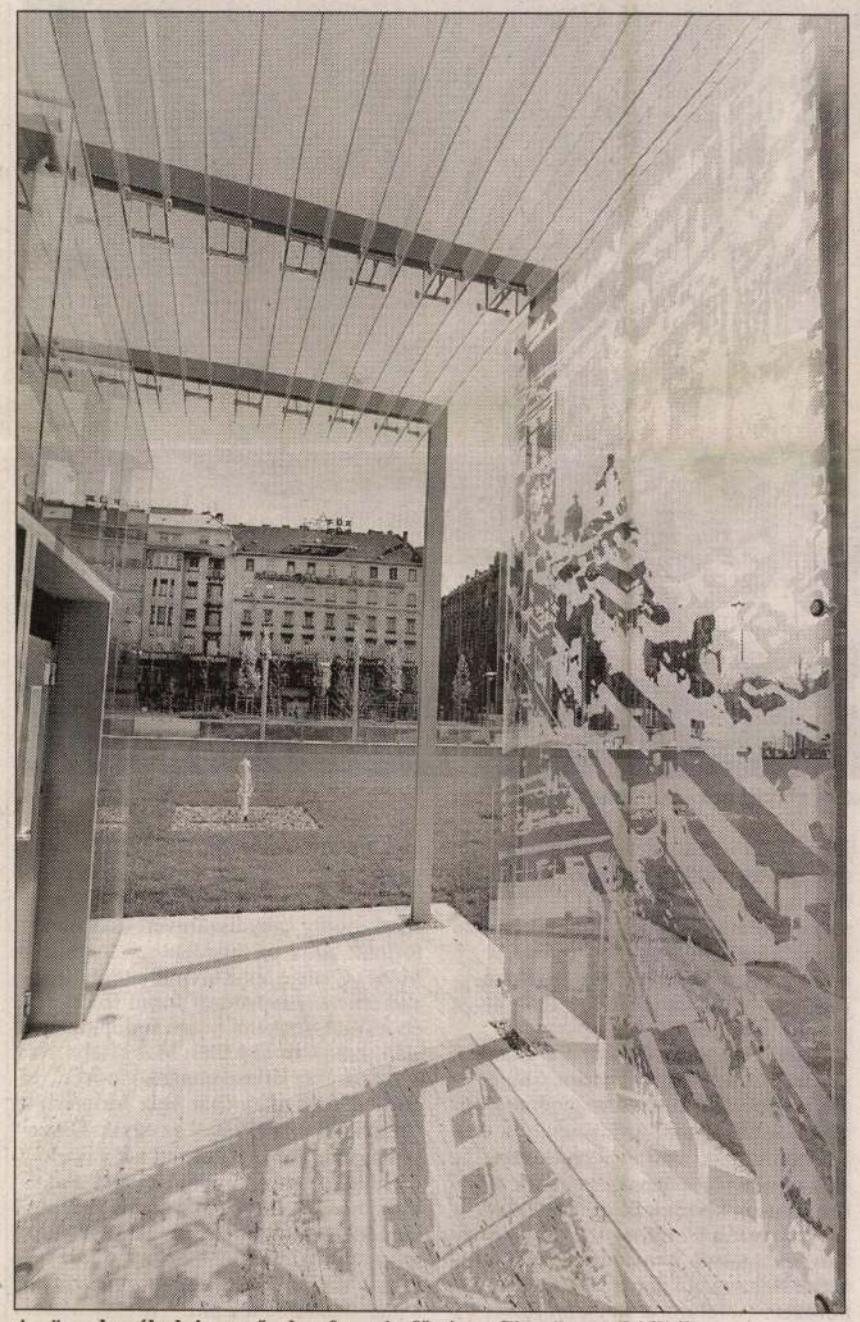

Az üveghasábok ismerősek a francia főváros Citroën-parkjából

Finom lelépcsőzés vezet a térszín alá

FOTÓK: SOPRONYI GYULA

Ebbe az alsó térrészbe a felszínen elhelyezett üveg hasábokból is le lehet jutni. És ezzel együtt elkezdődnek a problémák is. Itt, vagyis a felszín kialakításánál, megremegni látszik a ceruza az építészek kezében. Mert ezekkel az üveghasábokkal, nem az az alapvető probléma, hogy ismerősek a fent említett Citroën-parkból, hanem hogy elhelyezkedésük rávilágít a felszíni térszerkezet legalapvetőbb problémájára. Nevezetesen arra, hogy a park nem rendelkezik olyan úgynevezett térfalakkal a nagy forgalmú József Attila, illetve Bajcsy-Zsilinszky út felé, amelyek optikai zártságot, egységet, valamiféle építészeti „sűrűséget" eredményeznének. A füvesített, éppen csak, hogy valamelyest a járdaszint felett található sík így reménytelenül benne ragad egy olyan építészeti pozícióban, amely nem tud többet, mint egy lakótelepi mélygarázs zöldtetője. Nem képes kiemelt pozíciót, a kintnek és a bentnek izgalmas kettősségére építő belső atmoszférát teremteni. Kiemelt, lezárt zöld szigetté tenni a parkot. A pihenés, a társas együttlét terévé.

Így, míg a Deák téri metrómegálló, illetve az Andrássy úti tengely torkolata felől a park átnyitása akár indokoltnak is tekinthető, a Nyíri féle állomásépület tömegének az ellenpontját nem találjuk meg a park valóságos végpontján, átellenes végén. Ennek következtében nem jön létre az a szerves kötődés sem, amely az Erzsébet téri régi parkhoz kapcsolná az újat.

Vegyes érzelmek, vegyes értékek ezek. Csak remélni tudom, hogy az Erzsébet téren debütáló Firkáék fontos tapasztalatokhoz jutottak, amelyek a későbbiekben következetesebb tervezéshez vezetnek.

Martinkó József

az OCTOGON Építészetkritikai Műhely tagja

Kassa

Binder Jakab pénzverő, 1578

Arch.Közl.1899. XXI. 196

megírva

Binder János

ötvös Pozsony

L. vul. 1650.

Szendrey-Szentiványi

204. l.

				1000 —
				22000 —
)				
				2000 —
iklós hb.)				
				5000 —

Bikky Sándor MDK

Pályaudvar, olf.

Mücsarnok 1943 A magyar müvészetért c.kiáll.

MDK

Bikky Sándor, festö

Pályaudvar. Olajf.

Mücsarnok. IV. Képzömüv. kiáll. "A Magyar Müvészetért".
1943 máj. 16-3o. Kat. 12.1.

Biksics Mihály

Nobrain

Vas. Ujs. 1861. 166-l.

- Szendrei János: Perényi Imre nádor
:mely ingóságai 1494-ben. AÉ., IX., 1889.,
:7. l. — Fraknói: Bakócz Tamás. Bp.
:89., 58. l. (Képe 59. l.) — Radisics Jenő:
önyvismertetés. Művészi Ipar, VII., 1892.,
. l. — Szalay Imre: A XIV. és XV. század-
li ötvösség két remeke. Művészi Ipar,
III., 1893., 77—96. l. (Képe 93. l.) (Külön-
omat is.) — Tört. Főcsoport, 1205. szám.
Az iparművészet 1896-ban. Bp. 1897.,
. l. — Czobor—Szalay, II. kötet, 209—

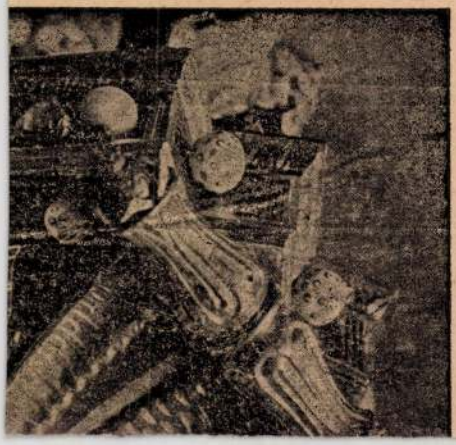

megírva

Bisits Mihály l. Biksics M.

Bisits Mihály, képfaragó. A mult század első felében Szegeden élt. 1840-ben a szegedi zsidó templom részére dolgozott.

Löw Immánuel és Kulinyi Zsigmond: A szegedi zsidók 1785—1885-ig. Szeged, 1885. 160. l.

azonos

Biksics Mihály-

lyal és ott

megírva

16844-907

Bisits Mihály

képfaragó

L.

Szendrey-Szentiványi

208. l.

1. Készpénz
2 Váltó
3. Követelés
4. Berendezés

Budapest, 1932 október 31.

Bísis

l.

Lykanemtromantika
242. l.

Bisits

Ltáb. III. 50

Bisits

l.

LykaMagymű1800-50

309 l.

1842. ben

27 gipsz rózsát készített

[illegible] zsidótanyaban

rezzel

1904. IX. 15.

Arad.

Felnémet kéziratok (673/1904.)

megjöv

Binder István

XVIII. sz.
sz. mögen

Kolozsvári asztalosok

2.-l.

Fejér m.

BUDAPEST
42 III. 10 13
A 62

BINDER HANS 1

vész. Brassóban és szülővárosában több

1888. KÉT ÓLTÁRGYÉRTÁTA
Magyar, XVIII. sz. — Zwei
montiert. Ungarisch, XVII

1889. KIS ÜVEGSZEKRÉNY, f
meier.

1890. KIS LÁDA, hermás és g
Kästchen, mit Hermen un

1891. KAROSSZÉK, rokokó alak,
förmig, mit Ripstapezierur

1892. KIS NÉGYSZÖGÜ ASZT
viereckiger Tisch, Nusshol

1893. KIS LÁDA, bőrrel borito
Kassette, Holz mit Leder

1894. KIS NÉGYSZÖGÜ ASZTA
viereckiger Tisch, Nusshol

BB

...t csavaros oszloppal. Tirol, XVII. sz.—
... XVII. Jh.

...sance alak. — Armstuhl, Nussholz,

...okó ... ...nával. Osztrák, XVIII. sz.
...t getrie... ... Bekrönung. Österreich,

...dermeyerstilus. ... Nussholz. Bieder-

...sal. XIX. sz. — Salon... ...it Rokoko-

...teknő rézberakással és br... ...erettel. Francia,
...ie in Boullemanir. Französisch, Louis Philippe.

...szben aranyozva, négy állathermával. Osztrák,
...eilweise vergoldet. Österreich, um 1840.

...tt lábakkal, berakott barokdiszü lappal. XVIII. sz.
...hweifte Füsse und intersierter Platte. XVIII. Jh.

...) —

...estő. Segesváron élő szász mü-
kiállitáson szerepelt.

Binder F. Károly

BINDER F. KÁROLY. Rajzolás tanítás nélkül. 80 mintalap önfoglalkozásul az ifjúság számára. (K. 8-r.) Budapest, 1875. Lauffer V. Tokban 1.80.

mát a maga sokoldalúságában fogjon meg és megoldjon. Vásznai nem egymás mögé, hanem egymás mellé rétegeződnek.

Akár természetet, akár embert festett, tétova bizonytalanság fogta le kezét, sok volt benne a szláv ősökre valló ernyedtség és passzivitás. Itt-ott egy-egy csavargó fejének víziószerű megjelenítésében *(35. kép)* remekel, máskor tájképeiben megkap nagyszabású térérzékeltetésével. A természet előtt felgyülemlett hangulatai különben ködszerűen gomolyogva kergették egymást, sehol nem találni szilárd pontot, melynek nekifeszülve az oldott víziókat szét lehetne kergetni. A néző maga is úgy érzi, hogy e gomolygásban lebeg valahol a térben, ég és föld, ébrenlét és álom között. Olykor egy-egy napsütéses sziklaoldal látszik, amint belehajlik a vízbe s gyönyörködik arcának éles, szakadozott ráncaiban, vagy erdő mélyén megcsillanó fakéreg, aztán az út tovább folytatódik, talán az álom korláttalan fantasztikumaiba.

Érthető, hogy ez a művészet végletes szubjektivitásával nem alkalmas a továbbfejlesztésre s így a magyar festészet alakulása szempontjából

Ø Binder Ferenc

nyomdász

l.

Kertén nyomtatott

275. l.

136. kép. *Baldung, Hans: Kálvária.*

AMERLING, FRIEDRICH (osztrák festő, 1803—1887)

Rahl mint középkori lovag

Vászon, olaj, 110×85 cm.

Jelezve balra lenn: F. Amerling 853.

Simor prímás vásárolta.

A gróf Schmidegg-gyüjteményből.

Maszlaghy II., 421. szám. — Gerevi
Az Újság, 1916. júl. 20, 4. l. — Gerevic
PA, 250. l.

ANREITER, ALOIS VON (osztrák fes 1803—1882)

Női képmás

Miniatür, pergamen, 10·5×8·5 cm.

Gyalus Piroska

(Binder Dezsőné)

Képzőm. Főiskola

1914–19.

Született Budapesten

1898. IV. 12.

Somára:

Glatz Oszkár volt

Gyalus Piroska

1914/15 – 1918/19

Ferkèpzomfoiskèvk

88.l.

a francia finomság és választékosság kiváló példái, utóbb azonban D. sokat emlegetett protípusa lett az újabb irányokkal szemben egy régibb generáció fejlődési fokán megállapodott, eszközeiben brilliáns művészetnek, amely az előkelő körök kedvelt arcképfestőjévé tette.

DURET (ejtsd: *duré*), *Francisque*, francia szobrász, * Párizs 1804, † u. o. 1865. Művészi ideálja a báj, a könnyed erő s a harmonikus formáknak a Praxiteles-iskola és Canova szellemében való egyesítése volt. Főkép dekoratív művei jelentősek: Rachel mint Phaedra, a Tragédia és Komédia (a Comédie Française vesztibülje), Az Igazság (kőszobor a párizsi börzén), Molière (márvány, az Institut de France üléstermében), Krisztus kinyilatkoztatása (márvány), Gábor arkangyal (kőszobor, mindkettő a Madeleine-templomban), Vénusz a fürdőben (bronz, Champs Elysées), a két bronzkarytida Napoleon sírján, a Dôme des Invalidesban, Szt. Mihály (bronzcsoport a Place St. Michel kútján), Mercurius feltalálja a lyrát (a párizsi Opera foyerjában) stb.

DURHAMI KÖTÉSEK, rendkívül gazdagon díszített, vaknyomásos bőrkötések a XII. és XIII. századból. Az ó-angol könyvkötőművészetnek kiváló termékei, melyeken első ízben szerepel a vaknyomás, mint a bőr díszítésmódja. A táblák egymás mellé csoportosított bélyegzőnyomatékkal vannak díszítve s olyan gazdagok, hogy

Binder Dezsőné
Gyalus Piroska

Nemzeti Szalon

dr. Binder Dezsőné Gyalus Piroska.

1937.Szepesi Szövets.kiáll.

Lőcsei udvar, vizf.
Késmárki harangtorony,vizf.
Tabáni utcarészlet, vizf.
Tabáni öreg kapu, vizf.

Dr. BINDER DEZSŐNÉ GYALUS PIROSKA:

204. Lőcsei udvar, vízfestmény, magántulajdon.
205. Késmárki harangtorony, vízfestmény, magántulajdon.
206. Tabáni utcarészlet, vízfestmény, magántulajdon.
207. Tabáni öreg kapu, vízfestmény, magántulajdon.

Nemzeti Szalon 1937. márc.
Szepesi művészek

LUX ELEK Keresztelő Szent János.

megírva

Binder Dezsöné

festö

Nemzeti Szalon

1937.

Szepesi művészek márc

BINDER DEZSŐNÉ

Tabáni részlet.

megírva

Binder Balázs

farekas

Sopron

1622 szept. 3.

polgáreskü

Házi

A m. kir. államvasú

Homlokzat az út

Binder Alfonz

építész. A Tanácsköztársaság idején részt vett a fővárosi műemlékek felmérésében.

Barcza Géza: Műemlékvédelem a Magyar Tanácsköztársaság idején. Bp. 1964. 443-465. l. /Klny. Építés és Közlekedéstudományi Közl./

453. l.

Binder Alfonz

építén a Tanácskörtársaság alatt részt vett a fővárosi műemlékek felvételében

Dr. Barcza Géza: Műemlékvédelem a magyar Tanácskörtársaság idején, Bp. 1964.
453.o

M. D. K.

BINDER és Bayer építészek

Felvételi rajzok a v. Lechy. Kostely-ról (1919.)

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 350. l.

BINDER, Joseph, pozsonyi könüveszegéd

J.B. Maurergesell, 8 napos fia meghalt. (1834, 86 l)

Preuburger Zeitung
(Genthon)

BINDER, Joseph, kőmüves-tanuló Pozsony-ban

J. B, Maurerlehrling, + 18 éves korában, Pozsony, 1845 febr. 6. (1845, 228 l)

Preuburger Zeitung
(Genthon)

MDK

Binder József kőmives legény

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schon Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I. Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.szám.298.l.

megirva

Binder József

farchas

Szárzváros 1740.

Herb. Archiv

579.1

BINDER LÁSZLÓ C.

BENCZE LÁSZLÓ

Ø Binder Márton

segesvári ékszerész

1723. körül

l.

P. Boros Fortunát dr.

Az erdélyi ferencren-

dick. Cluj-Kolozs-

vár 1927. 115. l.

Ø Binder Michael

farekas

l.

Haberlandt

99. l.

~~A. C. D. E.~~

A

Másolat: 40 filléres váltó erec

1906 február 12-en fizessen Ön

Gyula rendeletére Hatszáztizen

számolásba tudósitás nélkül. T.

Pusztaszentlőrincz - Zágráb, fi

Népbank mint Szövetkezetnél V

Szigeti József s.k. Tóth István

városi Népbank mint szövetkeze

iványi Gyula s.k.----------

---------- »»»»»»»»»

A.

Másolat. 232/1906 ügyszám. Óvás.

jegyző hitelesen bizonyitom mi

szövetkezet által megkeresteti

kiállitott váltót: „Budapest 1

12-én fizessen Ön ezen első v

tere Hatszáztizennyolcz koron

sitás nélkül. T. Tóth István es

rincz - Zágráb fizetendő Buda

megírva

Binder Mihály

erdélyi aranyműves
1736. aug. 14-én iratko-
zik a bécsi képzőmű-
vészeti akadémiára.

A. irod

Horomagyoto Bécsben

6. l.

Binder Mihály

építész

Erdély XVIII. sz.

Binder Mihály, Erdélyből származó építész, 1736 aug. 14-én iratkozott be.

lása Fleischer Béla 32. l.

DOSZKÁR JÁNOS és FERENC

B. U. É. K.

IRODA: IV. VERESS PÁLNE-U. 40.
TELEFON: 117-04.
IPARTELEP: IX. MÁRTON-U 3/b
TELEFON: JÓZSEF 853.

megírva

Binder Pál

csávai farehas

l.

Erredéves kiáll

XIII. csop. 17. l.

Csonttü, római VI. 264.

SEBAST. BINDER, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzf?rbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 151.- Herr Sebast. Binder
Felvétel ideje: 1797. 11. Sept.
Hová vették fel: Neutra,/Nyitra/. 157.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek, I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

BIKKI István

Képes napló a szabadságról

Jó, nem törvényszerű, hogy egy újságíró, író édesanya és egy operaénekes édesapa gyermeke biciklis futár lesz, de azért van ilyen. A Washingtonban élő Andy Zalán esetében például így történt. Na és hol van a génekben átörökített művészi hajlam, hol az alkotókedv, kérdezhetnénk joggal. A harmincéves fiatalember azért ennek sincs híján, mert egyik szerelme ugyan a kerékpár, a másik azonban a fényképezőgép. És most nem az számít, papírja van arról, hogy fotóművész, inkább az, hogy farzsebében állandóan ott hordja kicsi fényképező masináját, és miközben levelekkel, csomagokkal száguldozik Washington utcáin, terein, járdáin, zegzugaiban, fényképezőgépével afféle naplót „ír". Főképpen munkatársait örökíti meg, illetve dehogy. A Magyar Újságírók Országos Szövetségének székházában látható, Aszfaltnapló című kiállításának képein főképpen munkatársai, kerékpáros barátai láthatók ugyan, de ezek a fotográfiák mégis inkább az emberekről szólnak, úgy általában. Hiába látok én dobozokkal billegő, esőben, hólatyakban, füstfelhőben güriző fiúkat és lányokat, az embereket érzem mögöttük, úgy általában. Akik dolgoznak, molyolnak, igyekeznek, túlélnek, tesznek-vesznek. Ráadásul a kerékpáros futárok mögött szépen kirajzolódnak a városok is: Washington, New York, Amszterdam és a többi, amelyik hol hangyává gyalázza a benne élőt, hol meg kedvesen magába fogadja.

Azért egy óriási különbség mégiscsak tetten érhető a biciklis futárok és közöttünk. Ez pedig nem más, mint a szabadság. Amellyel ők korlátlanul rendelkeznek, míg mi, átlagemberek, leggyakrabban csak vágyunk rá. Nézzük meg például a Little Johnról készült képet. Little John nekünk hátat fordítva áll a San Franciscó-i híd lábánál, gatyája letolva, két keze meg úgy emeli a feje fölé a biciklit, hogy összességében olyan lesz, mint egy Szabadság-szobor. Vagy nézzük Kevint, ezt az ötven körüli, szakállas figurát, aki rongyos kesztyűben meg nyűtt pólóban teker, és közben olyan barátságosan mosolyog, ahogy csak az képes mosolyogni, aki szabad, mint a madár.

Andy Zalán fotográfiái június 8-ig tekinthetők meg.

T. Z.

Árverés a Zápturul-toron

Hargittay Ákos a szétszedhető – álpulykává alakítható – turulmadárral FOTÓ: KOVÁCS BENCE

Elárverezték a minap „eltemetett" Zápturul című előadás díszleteit és kellékeit. Az Artus Színház produkciójának utolsó, 111. szárnycsapása a Millenáris Teátrumban volt. A Turul-toron kalapács alá került – többek között – egy telefonfülke, két angyalszárny, két bot, a passzívan szereplő, szétszedhető madár és egy sámánköpeny is.

Az Artus Színház Zápturul című előadásában a rendszerváltozás után három ősmagyar *(Mándy Ildikó, Goda Gábor* és *Méhes Csaba)* nekivág az ígéret földjének, a nyugati civilizáció felé. Viccesen szólnak magyarkodókról, Európaimádatról és vallásos őrületről.

A produkciót emlékező műsorral és árveréssel is temették. A videofilmben bemutatták a Zápturulba be nem került jeleneteket is. Felidézték, amikor az előadás fontos kelléke, a dupla, akváriumfalú, halakkal, zuhanyzóval és világítással összkomfortos telefonfülke két ablaka is felrobbant egyetlen estén. Vagy, amikor a zeneszerző, *Melis László* megjegyezte: életében nem írt még ilyen gusztustalan zenét.

A jelmeztervező, *Keresztes Zsuzsa* koszorút hozott a Zápturul sírjára, Mándy Ildikó könnyeivel küszködve gyújtott gyertyákat az elhunytért. Az alkotótársak mellett bemutatták azokat a színészeket is, akik ugyan a próbákon részt vettek 1991-ben, de nem kerültek be az előadásba.

Az árverést *Hargittay Ákos*, az Artusban sokat játszó 2 in 1 társulat tagja vezette. Néha maga is beszállt a licitbe. A nevezetes – felújított – telefonfülkét ötezer forintos kikiáltási árról huszonegyezer forintra tornázta. Húszperces csata volt a fehér angyalszárnyért, amely végül tizenötezer forintért ment el, de a szürke, öreg angyalszárnyért csak ötezer forintot adott új tulajdonosa. A színész Méhes Csabáé lett a távirányítós autó ötezerért, és tizenhatezer forint fölött kelt el a szétszedhető – pszeudopulykává alakítható – turulmadár. Már kisebb volt a verseny az óriási sámánköpenyért, és alig talált gazdára (pár száz forintért) a két műbőr aktatáskából az egyik. Összesen hatezer forintot fizetett két vásárló a két tolókocsiból tárgyalóasztallá alakítható mozgó, multifunkcionális komplexumért. Az egyik fele egy festő tulajdonába került, állítólag munkapad lesz belőle, a másikat pedig egy mozgásszínész a panellakásába telepíti.

Sz. K.

PALETTA

A LIBRI KÖNYVPALOTÁBAN (VII., Rákóczi út 12.) Balogh Tamás–Csepregi Oszkár: A Szent István csatahajó és a csatahajók rövid története, valamint Kapitány Gábor Tizenkét evangélium című könyvének bemutatója ma délután három órakor lesz.

KONCERTEK az Old Man's Pubban (VII., Akácfa utca 13.): ma a Boom Boom, holnap a Dirty Blues Band, pénteken a Hobo Blues Band, szombaton a Muddy Shoes – mindegyik este kilenckor.

MEGYIK JÁNOS kiállítása kapcsán Az építészet a képzőművészetben címmel vitát rendeznek ma este hat órakor az N & N galériában (VI., Hajós utca 39.). A rendezvényen részt vesz: Janáky István építész, Janesch Péter építész, Károlyi Zsigmond festőművész és Peternák Miklós művészettörténész. Moderátor: Szilágyi Gábor művészettörténész.

A 73. ÜNNEPI KÖNYVHETET Szilágyi István író nyitja meg csütörtök délután négykor a Vörösmarty téren. Fél hatkor zárják hivatalosan az olvasás évét, továbbá kiosztják a Szép Magyar Könyv 2001 verseny elismeréseit, a minőségi könyvesboltok Hermész-díjait – a Károlyi-palota Kulturális Központban. Este fél hétkor nyílik a Petőfi Irodalmi Múzeum és a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesületének közös kiállítása.

SZÍNHÁZMŰSOR

Budapest Bábszínház: A legkisebb boszorkány (10). **Budapest Bábszínház Játszó-tér:** A csoda (3). **Budapesti Operettszínház:** A kutya, akit Bozzi úrnak hívtak (7). **Fővárosi Nagycirkusz:** Cirkusz és varázslat (3, 7). **Játékszín:** Édes bosszú (7). **József Attila Színház:** Balfácánt vacsorára! (7). **Katona József Színház:** „Művészet" (7). **Kamra:** Bakkhánsnők (7). **Komédium Színház:** Striptease (7). **Magyar Állami Operaház:** Peter Grimes (7 – Udvardy/5. bérl.). **Madách Színház:** Páratlan páros 2. (fél 8). **Mikroszkóp Színpad:** Leggyengébb láncszemek (fél 8). **Nemzeti Táncszínház:** A patikus (fél 8). **R. S. 9. Színház:** A gyermeklelkű nagy cinikus (7). **Szkéné Színház:** A halál és a lányka (21.30). **Thália Színház:** Jekyll és Hyde (7 – Musical Színház). **Thália Színház Új Stúdió:** A Vagina Monológok (fél 8). **Vígszínház:** Lear király (7 – Beatrice-bérl. 4. ea.). **Pesti Színház:** Rejtett játékok (7).

Új közpark az Erzsébet téren

„Vigyázó szemetek Párizsra vessétek!”

Mint a mesében... Az ideális állapot az volna, ha a műkritikus mindig úgy dolgozhatnék, mint most én teszem. Igaz csak a véletlennek (illetve a globalizációnak) tudható be, hogy az Erzsébet téri, a pesti polgár ajkán csak „nemzeti gödörként” élő komplexumról készülő kritikához Párizsban, az André Citroënpark egyik kő mellvédjén sütkérezve készítek jegyzeteket. Ez az 1992-ben átadott városi közpark, amit a kortárs építészetkritika az egyik legfontosabb viszonyítási pontként használ. Jean Paul Viguier és alkotótársai a mérnöki konstrukciók és a klasszikus, európai kerttervezési tradíció olyan egyensúlyi helyzetére törekedtek, ami az „építettet” és a „természetest” egy újfajta esztétikai minőségben egyesítik.

Elöljáróban még egy fontos dolgot meg kell jegyeznem. A hivatalosan Erzsébet Téri Kulturális Központ és Millenniumi Parknak nevezett épület szeplőtelennek távolról sem nevezhető „fogantatása”, *Bán Ferenc* pályázat győztes Nemzeti Színházának „betiltása” a rendszerváltás óta eltelt tizenkét év egyik legsúlyosabb társadalmi konfliktusának jelképe lett. Ez még akkor is így van, ha ennek a körülménynek egy korszerű műkritikában semmiféle relevanciája nincs. Ami van, az van! Az előtörténet csak említést érdemlő adat. Nem ítélhető meg a kritika eszközével.

Ezt az utolsó kijelentést annyiban rögtön pontosítanom kell, hogy az új park épületszerkezete a Bán-féle Nemzeti már elkészült alapozási munkálatainak és csaknem szerkezetkész pince-

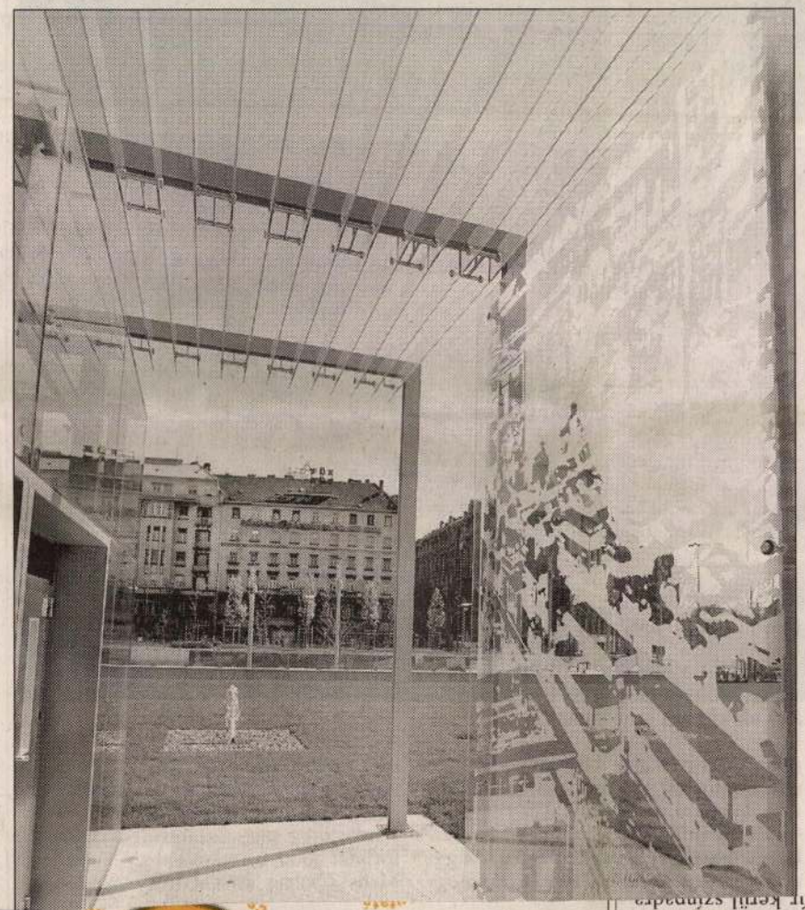

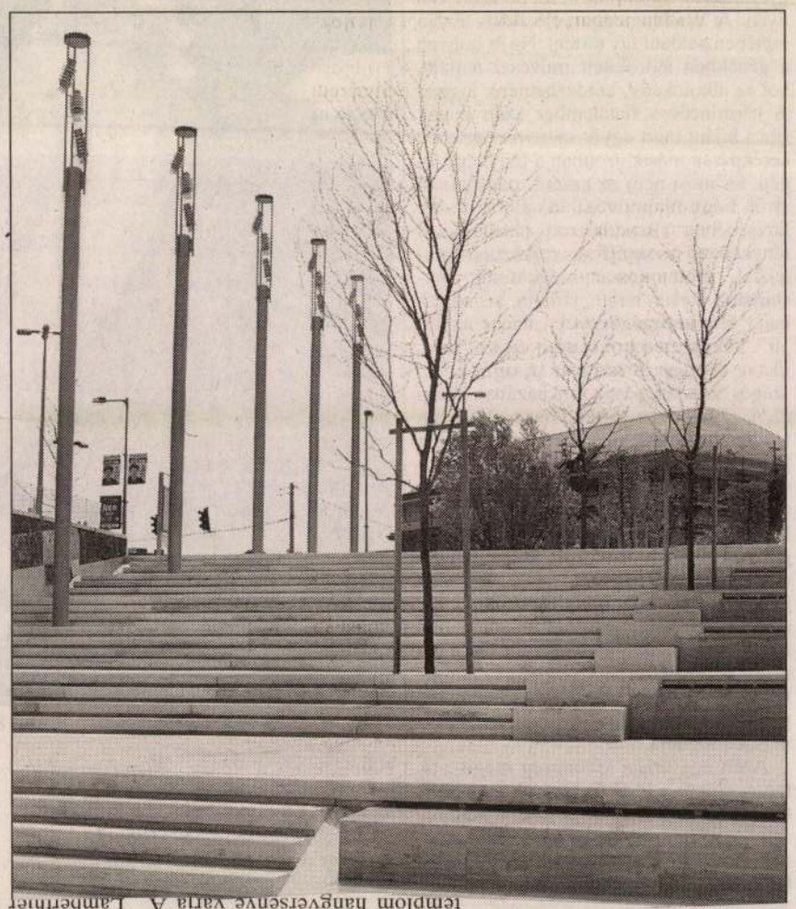

Kispesti programdömping

A populáris és az intellektuális műfajok összhangját ígéri a Kispesti Kulturális Napok június 7-én kezdődő rendezvénysorozata. A két hétvégét is felölelő fesztivál a kultúra minden területét be akarja mutatni a kispestieknek.

A kispesti hagyományok ápolását szolgálja az idei kulturális fesztivál is, amely az itt élő képzőművészek tárlatával veszi kezdetét a Kispest Galériában. A kórusművek kedvelőit még aznap a Nagyboldogasszony-templom hangversenye várja A programján két színházi előadás is szerepel. A XVII. kerületi Ascher Oszkár Színház vendégjátékában a Sóska sült krumplival című darabot láthatják, majd *Huszti Péter* rendezésében Louis Verneuil színműve, a Lamberthier úr kerül színpadra

BIKKI István

Képes napló a szabadságról

Jó, nem törvényszerű, hogy egy újságíró, író édesanya és egy operaénekes édesapa gyermeke biciklis futár lesz, de azért van ilyen. A Washingtonban élő Andy Zalán esetében például így történt. Na és hol van a génekben átörökített művészi hajlam, hol az alkotókedv, kérdezhetnénk joggal. A harmincéves fiatalember azért ennek sincs híján, mert egyik szerelme ugyan a kerékpár, a másik azonban a fényképezőgép. És most nem az számít, papírja van arról, hogy fotóművész, inkább az, hogy farzsebében állandóan ott hordja kicsi fényképező masináját, és miközben levelekkel, csomagokkal száguldozik Washington utcáin, terein, járdáin, zegzugaiban, fényképezőgépével afféle naplót „ír". Főképpen munkatársait örökíti meg, illetve dehogy. A Magyar Újságírók Országos Szövetségének székházában látható, Aszfaltnapló című kiállításának képein főképpen munkatársai, kerékpáros barátai láthatók ugyan, de ezek a fotográfiák mégis inkább az emberekről szólnak, úgy általában. Hiába látok én dobozokkal billegő, esőben, hólatyakban, füstfelhőben güriző fiúkat és lányokat, az embereket érzem mögöttük, úgy általában. Akik dolgoznak, molyolnak, igyekeznek, túlélnek, tesznek-vesznek. Ráadásul a kerékpáros futárok mögött szépen kirajzolódnak a városok is: Washington, New York, Amszterdam és a többi, amelyik hol hangyává gyalázza a benne élőt, hol meg kedvesen magába fogadja.

Azért egy óriási különbség mégiscsak tetten érhető a biciklis futárok és közöttünk. Ez pedig nem más, mint a szabadság. Amellyel ők korlátlanul rendelkeznek, míg mi, átlagemberek, leggyakrabban csak vágyunk rá. Nézzük meg például a Little Johnról készült képet. Little John nekünk hátat fordítva áll a San Franciscó-i híd lábánál, gatyája letolva, két keze meg úgy emeli a feje fölé a biciklit, hogy összességében olyan lesz, mint egy Szabadság-szobor. Vagy nézzük Kevint, ezt az ötven körüli, szakállas figurát, aki rongyos kesztyűben meg nyűtt pólóban teker, és közben olyan barátságosan mosolyog, ahogy csak az képes mosolyogni, aki szabad, mint a madár.

Andy Zalán fotográfiái június 8-ig tekinthetők meg.

T. Z.

Árverés a Zápturul-toron

Hargittay Ákos a szétszedhető – álpulykává alakítható – turulmadárral FOTÓ: KOVÁCS BENCE

Elárverezték a minap „eltemetett" Zápturul című előadás díszleteit és kellékeit. Az Artus Színház produkciójának utolsó, 111. szárnycsapása a Millenáris Teátrumban volt. A Turul-toron kalapács alá került – többek között – egy telefonfülke, két angyalszárny, két bot, a passzívan szereplő, szétszedhető madár és egy sámánköpeny is.

Az Artus Színház Zápturul című előadásában a rendszerváltozás után három ősmagyar *(Mándy Ildikó, Goda Gábor* és *Méhes Csaba)* nekivág az ígéret földjének, a nyugati civilizáció felé. Viccesen szólnak magyarkodókról, Európa-imádatról és vallásos őrületről.

A produkciót emlékező műsorral és árveréssel is temették. A videofilmben bemutatták a Zápturulba be nem került jeleneteket is. Felidézték, amikor az előadás fontos kelléke, a dupla, akváriumfalú, halakkal, zuhanyzóval és világítással összkomfortos telefonfülke két ablaka is felrobbant egyetlen estén. Vagy, amikor a zeneszerző, *Melis László* megjegyezte: életében nem írt még ilyen gusztustalan zenét.

A jelmeztervező, *Keresztes Zsuzsa* koszorút hozott a Zápturul sírjára, Mándy Ildikó könnyeivel küszködve gyújtott gyertyákat az elhunytért. Az alkotótársak mellett bemutatták azokat a színészeket is, akik ugyan a próbákon részt vettek 1991-ben, de nem kerültek be az előadásba.

Az árverést *Hargittay Ákos*, az Artusban sokat játszó 2 in 1 társulat tagja vezette. Néha maga is beszállt a licitbe. A nevezetes – felújított – telefonfülkét ötezer forintos kikiáltási árról huszonegyezer forintra tornázta. Húszperces csata volt a fehér angyalszárnyért, amely végül tizenötezer forintért ment el, de a szürke, öreg angyalszárnyért csak ötezer forintot adott új tulajdonosa. A színész Méhes Csabáé lett a távirányítós autó ötezerért, és tizenhatezer forint fölött kelt el a szétszedhető – pszeudopulykává alakítható – turulmadár. Már kisebb volt a verseny az óriási sámánköpenyért, és alig talált gazdára (pár száz forintért) a két műbőr aktatáskából az egyik. Összesen hatezer forintot fizetett két vásárló a két tolókocsiból tárgyalóasztallá alakítható mozgó, multifunkcionális komplexumért. Az egyik fele egy festő tulajdonába került, állítólag munkapad lesz belőle, a másikat pedig egy mozgásszínész a panellakásába telepíti.

Sz. K.

PALETTA

A LIBRI KÖNYVPALOTÁBAN (VII., Rákóczi út 12.) Balogh Tamás–Csepregi Oszkár: A Szent István csatahajó és a csatahajók rövid története, valamint Kapitány Gábor Tizenkét evangélium című könyvének bemutatója ma délután három órakor lesz.

KONCERTEK az Old Man's Pubban (VII., Akácfa utca 13.): ma a Boom Boom, holnap a Dirty Blues Band, pénteken a Hobo Blues Band, szombaton a Muddy Shoes – mindegyik este kilenckor.

MEGYIK JÁNOS kiállítása kapcsán Az építészet a képzőművészetben címmel vitát rendeznek ma este hat órakor az N & N galériában (VI., Hajós utca 39.). A rendezvényen részt vesz: Janáky István építész, Janesch Péter építész, Károlyi Zsigmond festőművész és Peternák Miklós művészettörténész. Moderátor: Szilágyi Gábor művészettörténész.

A 73. ÜNNEPI KÖNYVHETET Szilágyi István író nyitja meg csütörtök délután négykor a Vörösmarty téren. Fél hatkor zárják hivatalosan az olvasás évét, továbbá kiosztják a Szép Magyar Könyv 2001 verseny elismeréseit, a minőségi könyvesboltok Hermész-díjait – a Károlyi-palota Kulturális Központban. Este fél hétkor nyílik a Petőfi Irodalmi Múzeum és a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesületének közös kiállítása.

SZÍNHÁZMŰSOR

Budapest Bábszínház: A legkisebb boszorkány (10). **Budapest Bábszínház Játszó-tér:** A csoda (3). **Budapesti Operettszínház:** A kutya, akit Bozzi úrnak hívtak (7). **Fővárosi Nagycirkusz:** Cirkusz és varázslat (3, 7). **Játékszín:** Édes bosszú (7). **József Attila Színház:** Balfácánt vacsorára! (7). **Katona József Színház:** „Művészet" (7). **Kamra:** Bakkhánsnők (7). **Komédium Színház:** Striptease (7). **Magyar Állami Operaház:** Peter Grimes (7 - Udvardy/5. bérl.). **Madách Színház:** Páratlan páros 2. (fél 8). **Mikroszkóp Színpad:** Leggyengébb láncszemek (fél 8). **Nemzeti Táncszínház:** A patikus (fél 8). **R. S. 9. Színház:** A gyermeklelkű nagy cinikus (7). **Szkéné Színház:** A halál és a lányka (21.30). **Thália Színház:** Jekyll és Hyde (7 - Musical Színház). **Thália Színház Új Stúdió:** A Vagina Monológok (fél 8). **Víg-színház:** Lear király (7 - Beatrice-bérl. 4. ea.). **Pesti Színház:** Rejtett játékok (7).

Kispesti programdömping

A populáris és az intellektuális műfajok összhangját ígéri a Kispesti Kulturális Napok június 7-én kezdődő rendezvénysorozata. A két hétvégét is felölelő fesztivál a kultúra minden területét be akarja mutatni a kispestieknek.

A kispesti hagyományok ápolását szolgálja az idei kulturális fesztivál is, amely az itt élő képzőművészek tárlatával veszi kezdetét a Kispest Galériában. A kórusművek kedvelőit még aznap a Nagyboldogasszony-templom hangversenye várja. A programján két színházi előadás is szerepel. A XVII. kerületi Ascher Oszkár Színház vendégjátékában a Sóska sült krumplival című darabot láthatják, majd *Huszti Péter* rendezésében Louis Verneuil színműve, a Lamberthier úr kerül színpadra.

Új közpark az Erzsébet téren

„Vigyázó szemetek Párizsra vessétek!"

Mint a mesében... Az ideális állapot az volna, ha a műkritikus mindig úgy dolgozhatnék, mint most én teszem. Igaz csak a véletlennek (illetve a globalizációnak) tudható be, hogy az Erzsébet téri, a pesti polgár ajkán csak „nemzeti gödörként" élő komplexumról készülő kritikához Párizsban, az André Citroën-park egyik kő mellvédjén sütkérezve készítek jegyzeteket. Ez az 1992-ben átadott városi közpark, amit a kortárs építészetkritika az egyik legfontosabb viszonyítási pontként használ. Jean Paul Viguier és alkotótársai a mérnöki konstrukciók és a klasszikus, európai kerttervezési tradíció olyan egyensúlyi helyzetére törekedtek, ami az „építettet" és a „természetest" egy újfajta esztétikai minőségben egyesítik.

Előljáróban még egy fontos dolgot meg kell jegyeznem. A hivatalosan Erzsébet Téri Kulturális Központ és Millenniumi Parknak nevezett épület szeplőtelennek távolról sem nevezhető „fogantatása", *Bán Ferenc* pályázat győztes Nemzeti Színházának „betiltása" a rendszerváltás óta eltelt tizenkét év egyik legsúlyosabb társadalmi konfliktusának jelképe lett. Ez még akkor is így van, ha ennek a körülménynek egy korszerű műkritikában semmiféle relevanciája nincs. Ami van, az van! Az előtörténet csak említést érdemlő adat. Nem ítélhető meg a kritika eszközével.

Ezt az utolsó kijelentést annyiban rögtön pontosítanom kell, hogy az új park épületszerkezete a Bán-féle Nemzeti már elkészült alapozási munkálatainak és csaknem szerkezetkész pinceszintjének megtartásával jött létre. Az akkori NKÖM vezetés és a Fővárosi Önkormányzat pályázati kiírása szerint a Nyíri István tervezte, negyvenes években épült régi buszpályaudvar épületének megtartásával, az új objektumnak önfinanszírozó vendéglátó, konferencia és kulturális funkciót kell kielégítenie úgy, hogy egy földalatti parkolóval is rendelkezik.

A *Bánfalvy Koppány* és *Bikki István* vezette húszon-harminc évesekből álló Firka Építész Stúdió pályázatnyertes tervében az alapkoncepció egy nyitott városi teret mutat, amit alapvetően egy agóraszerű, nagy fesztávolságú lépcsősor szervez. Ez a finom lelépcsőzés vezet a térszín alá, abba a fogadórészbe, aminek fölülvilágítója egy mintegy száz négyzetméteres üvegaljú medence. Ebből a térrészből nyílik majd az étterem, illetve egy kis konferencia szeparé is. Üdvözlendő, hogy a nagy felületeken alkalmazott, jó ízléssel kiválasztott nemes kőborítások, illetve egyéb világszínvonalat képviselő alapanyagok nem estek a kivitelezés, illetve a hazai építészetben oly sokszor tapasztalható költségcsökkentő anyagsilányítás áldozatául.

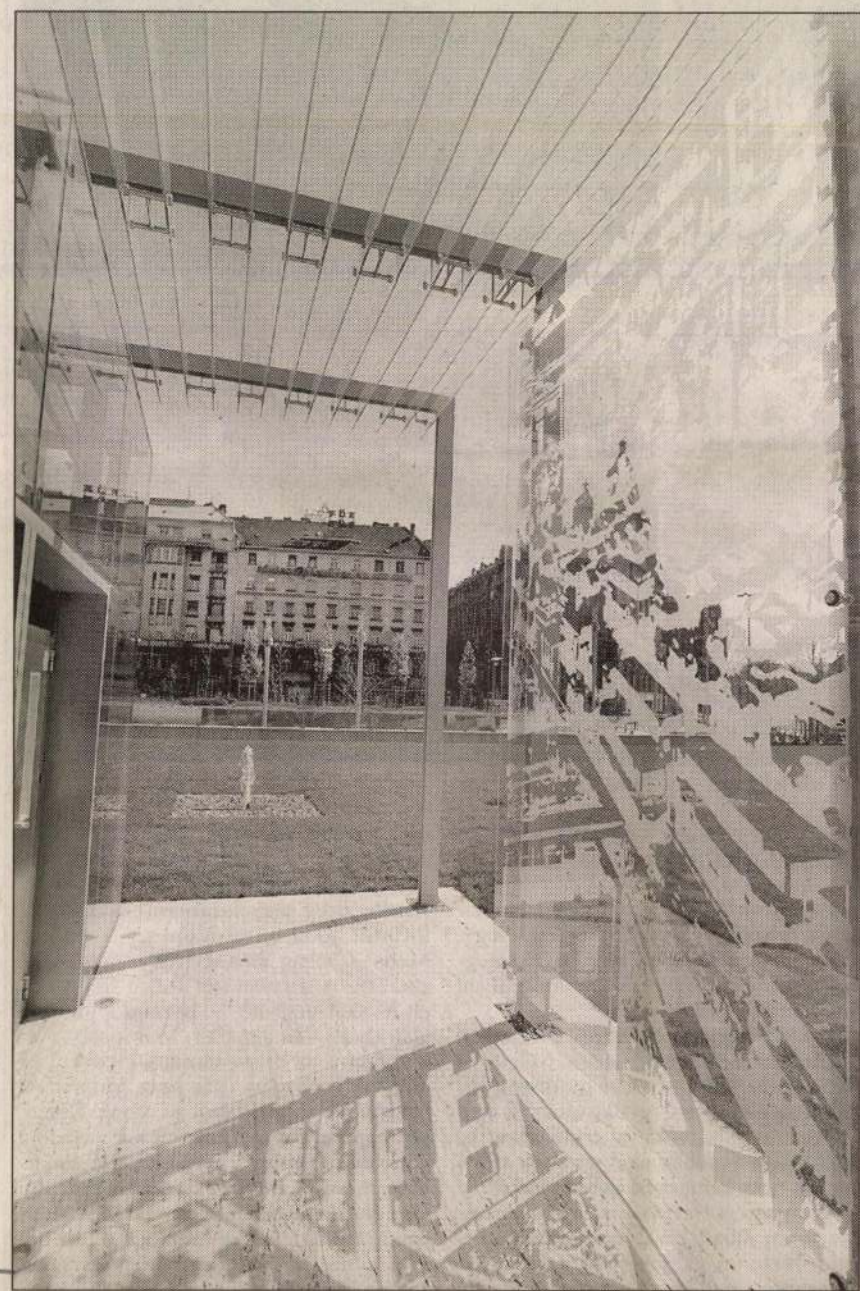

Az üveghasábok ismerősek a francia főváros Citroën-parkjából

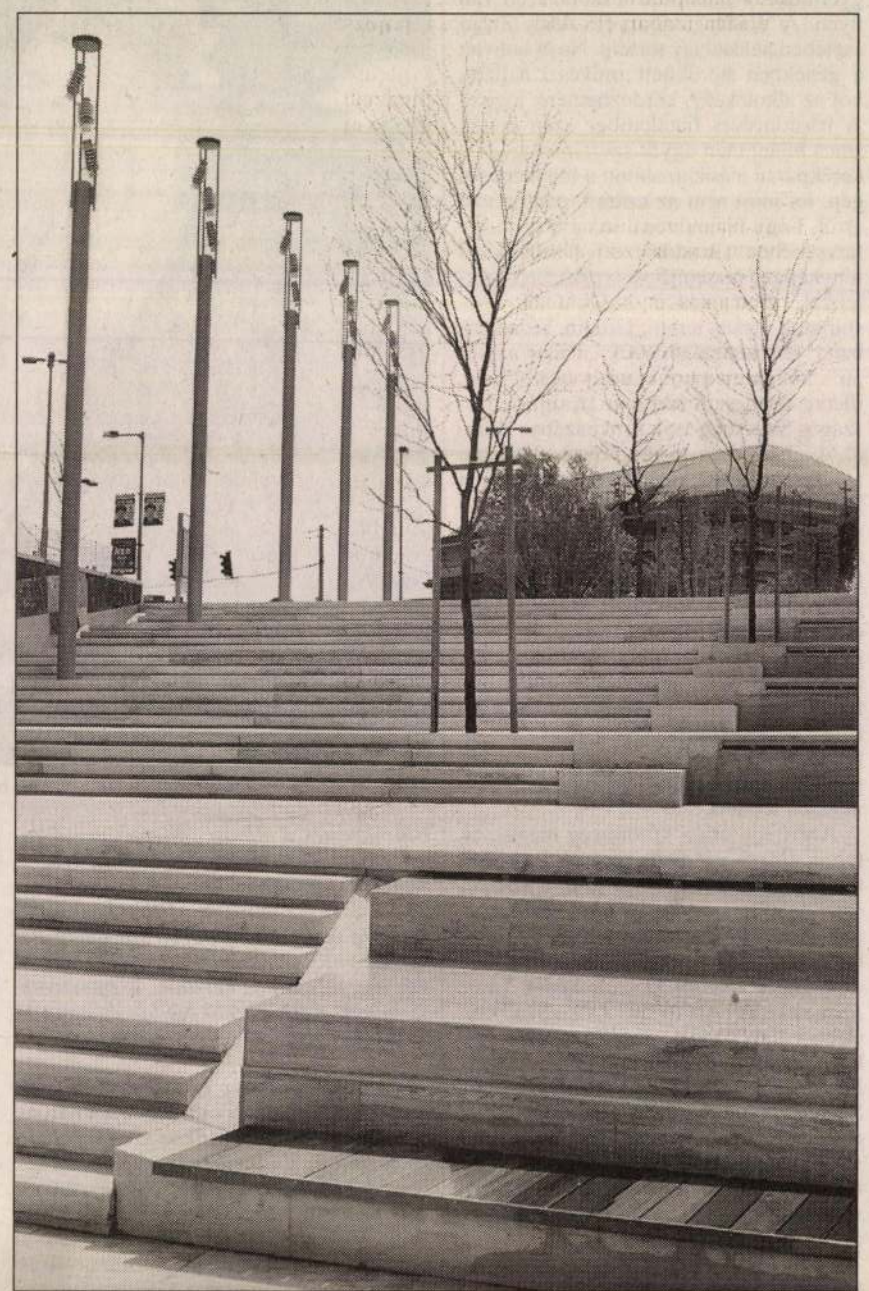

Finom lelépcsőzés vezet a térszín alá

FOTÓK: SOPRONYI GYULA

Ebbe az alsó térrészbe a felszínen elhelyezett üveg hasábokból is le lehet jutni. És ezzel együtt elkezdődnek a problémák is. Itt, vagyis a felszín kialakításánál, megremegni látszik a ceruza az építészek kezében. Mert ezekkel az üveghasábokkal, nem az az alapvető probléma, hogy ismerősek a fent említett Citroën-parkból, hanem hogy elhelyezkedésük rávilágít a felszíni térszerkezet legalapvetőbb problémájára. Nevezetesen arra, hogy a park nem rendelkezik olyan úgynevezett térfalakkal a nagy forgalmú József Attila, illetve Bajcsy-Zsilinszky út felé, amelyek optikai zártságot, egységet, valamiféle építészeti „sűrűséget" eredményeznének. A füvesített, éppen csak, hogy valamelyest a járdaszint felett található sík így reménytelenül benne ragad egy olyan építészeti pozícióban, amely nem tud többet, mint egy lakótelepi mélygarázs zöldtetője. Nem képes kiemelt pozíciót, a kintnek és a bentnek izgalmas kettősségére építő belső atmoszférát teremteni. Kiemelt, lezárt zöld szigetté tenni a parkot. A pihenés, a társas együttlét terévé.

Így, míg a Deák téri metrómegálló, illetve az Andrássy úti tengely torkolata felől a park átnyitása akár indokoltnak is tekinthető, a Nyíri féle állomásépület tömegének az ellenpontját nem találjuk meg a park valóságos végpontján, átellenes végén. Ennek következtében nem jön létre az a szerves kötődés sem, amely az Erzsébet téri régi parkhoz kapcsolná az újat.

Vegyes érzelmek, vegyes értékek ezek. Csak remélni tudom, hogy az Erzsébet téren debütáló Firkáék fontos tapasztalatokhoz jutottak, amelyek a későbbiekben következetesebb tervezéshez vezetnek.

Martinkó József

az OCTOGON Építészetkritikai Műhely tagja

Binder János Fülöp

l.

Arv. Csarn. 97. aukc.

kat.

megvérni
mi ez?

Buda lát-
képe, rézm

RUCZ GYULA Régiség- és műkereskedő

BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 27-29
Piarista palota — TELEFON: 1—862—28
Antik bútorok és lakberendezések

Kikiáltási ár pengőben

1882. HATSZEMÉLYES ÉTKÉSZLET. Porcellán, festett virágokkal. Herend. (Levestál fedővel, 6 különböző tál, 1 mártáscsésze kanállal, 6 mély-, 18 lapos- és 5 kistányér, 1 sótartó, 39 darab (4 csorba, 1 ragasztott.) . . . . . 150.—

1883. CSÉSZE ALJJAL. Porcellán, festett és aranyozott díszítéssel . . . . . 20.—

1884. GYÜMÖLCSÁLLVÁNY. Porcellán, festett virágokkal, madarakkal és lepkékkel, aranyozott díszítéssel. K. Anton, Herend . . . . . 15.—

1885. KAROSGYERTYATARTÓ. Fajánsz, alakos díszítéssel. 2 darab. (Az egyik csorba.) . . . 30.—

1886. TINTATARTÓ. Fajánsz, utólag festett díszítéssel. Tata, 1800 körül . . . . . 10.—

1887. OVÁLIS TÁL. Fajánsz. Festett szőlővel. Apátfalva, XIX. század első fele . . . . . 4.—

1888. LEVESTÁL FEDŐVEL. Fajánsz. Olasz, XIX. század. (Hibás.) 16.50

1889. NAGY KAROSGYERTYATARTÓ. Aranyozott

Binder János Fülöp

~~Szegedi segítő Bol-~~
~~doganizny Kegyzépének~~
~~rézkarca fentitöl~~
~~a kör. umben.~~

P. Ordinánsz Konstan-
tin: A Libanus ha-
vasi alatt illatozó
Titkos értelmű Rózsa.
Szeged 1831. (Képpel)

Pessze a messet régibb
mint a könyv, megben
nyra közöltek

s mintán már előzőleg kifejtettük, miként kell eljárni, hogy e mintát változó körülmények között értékesíthessük, megfordítva rajzunkon is azonnal ráismerünk ugyanazon elemekre, melyeket a művész egyszerűsítve vagy kifejlesztve használt fel, de soha sem nagyobbíthat, sem nem kisebbíthet. Igy az a két balról látható álcza azért egyenlően telt, a consolok és kacskaringók egyenlő nagyok, a taréjok szintén 5+5 ágra oszlanak, sőt a babérokat sem érte más változás, mint hogy leveleik a rendelkezésre álló térben alkalmazva hol sűrűbbek, hol ritkábbak.

Nagyon természetes, hogy nem épen szükséges ugyanazt a diszítést alkalmazni, több egymással szomszédos mezőben, mert nagyon sokszor a diszítendő tér egyenlő volta kivánja meg, hogy a részletek változatosak legyenek. Ne feledjük el azonban, hogy a méretek egysége minden körülmény között fentartandó lévén, ugyanazon szerepre hivatott elemeknek hasonló kiterjedést, kiemelkedést adjunk;

87 56 ~~[illegible]~~

Milena mecklenburg-strelitzi hercegnő és Danilo montenegrói trénörökös eljegyzésére 1899.

Ein. Füllel

Av. Körirat cirill betűkkel

Középen két szemben néző mellkép. ~~Oldalt~~ Jobbról apró betűkkel.

SANTI.

Rev. Babérkoszorú közt nagy erir ár cirill betűkkel.

oldalt: Mecklenburg-strelitzi és Montenegrói amor.

Gy. l. u. z. 51/1916.

Binder Fülöp

Binder rézmetsző

Madonna
"Consolatrix Afflictorum"

125 x 83 mm
J.Phil Binder Sc.Budae

Győr Egyházmüv.gyüjtemény,selyem

/U.e. Schmutzertől is/

Pótlás:Szendrey-Szentiványi
Lexikon 204/5.laphoz

57.

Ferenc József 50 éves uralkodására

Osztrák szolgálati érdem kereszt 1908.

Bronz. ~~1908.~~ Füllel

Av. Talpas kereszt, ágai közt babér koszorú.
Középen Ferenc József jobboldali mellképe

Rev. Középen: 1848–1908.

Átm: 36 m/m

Lemmingerhuny
ajándika

Binder János Fülöp

Binder rézmetsző

Pótlás:Szendrey:Szentiványi lexikon 204/5.

Kis szentkép

"Gebett zu der schmerzhaften Mutter Jesu"
Indás keretben 8 medaillonban jelentek Jézus és Mária életéből.

135 x 90 mm

Binder sc.Budae"

Csatkai Endre gyüjt.

55.

Ferenc József 50 éves uralkodás óra 1898. füttel

Bronz

Av. körirat: FRANC. IOS. I. D. G. IMP. AVST. REX BOH. ETC. ET REX AP. HVNG. Középen jobboldali mellkép

Rev. Fönn: MDCCXLVIII – MDCCCXCVIII. Középen: babér és tölgykoszorú közt Teglalap: SIGNVM – MEMORIAE felirással

Átm. 34 m/m.

2 db

Lamnigerhanny ajándéka

Gy. l. n. z. 182/1917.

Binder rézmetsző

Pótlás Szendrey-Szentiványi Lexikonhoz 204/5 lap

"Üdvöz légy"
A korona felajánlása
"Országunknak Örökös Nagy Asszonya /+ 2 sor/
Binder sc.

140 x 80 mm

Győr, Egyházmüv. muzeum

Binder Ferenc Fülöp

Ferenc József ~~Bécsi~~ és Erzsébet házasságának 40. évfordulójára 1894.

Av. Kéz-irat: FRANZ JOSEF I. KAISER V. OESTERREICH AP. KOEN. V. UNG. U. ELISABETH KAISERIN U KOEN.
Közepen Ferenc József és Erzsébet babérkoszorus jobboldali az kipe. Lenn apró betűkkel: J. CH.

Rev. Babérágak közt kilenc sor írás: ZUR ERINNERUNG — ANDEN — ALLERHÖCHSTEN — VERMÄHLUNGTAG — 1854. 24. APRIL 1894 — WIEN — AUSTELLUNG — ROTUNDE

Átm.: 28 m/m

Binder Ferenc Fülöp

Binder rézmetsző Pótlás:Szendrey-Szentiványi Lexikon
204/205 lap

Xavéri szt.Ferenc haldoklása

"Wahrhaffte Abbildung des Wunderthaethig u./sterbenden H. Francisci Xaverii Soc.Jesu/ zu Oberburg in Unter Steyer Marck"

Binder sc.Budae 1781
110 x 75 mm

Bpest Szentkuti Pál gyüjteménye

53.

Wiener Neustadt 700 éves jubileumára
1892-ből. Sárga róz, füllel.

Av. Kettős körben babérágkoszorú. Közepen Wr. Neustadt
emlése, alatta szalag: SEMPER FIDELIS
feliratával

Rev. Pontkörön belül: ZUR-ERINNERUNG-
AN DAS-700JÄHRIGE-JUBILEUM-
DER STADT- Wr NEUSTADT-1892.
Lenn apró betűkkel: C. W. OERTEL.

Átm.: 28·3 M/m

Vitel: Dr. F. Walla. Wien I. Mölkerbastei 12. – 2·40 P-ért

Gy. l. n. sz. 961
1929. VIII. 10.

Binder rézmetsző

Pótlás
Szendrey-Szentiványi Lexikon 204/
205 laphoz

Szt.Mihály
"Der Seelige und Entzückte Vater Michael á Sanctis"
+ 5 sor.

1771 után /akkor avatták/

Johann Philipp Binder sc.Budae

140 x 85 mm

Győr Egyházmüv.muzeum

Binder Johann Fülöp

~~[illegible]~~ 57 Ezüst emlékérem

Bonaparte Napoleon
a cisalpini köztársaság (1796-1805) megalapítója.

30 Soldi ezüst

Av. Oldalt félkörben: REPUBLICA – CISALPINA.
Középen a köztársaság bahérkezeres baloldali
medkipe. Lenn: SOLDI. 30.

Rev. Öt ezer írás: PACE) CELEBRATA) FURO BONAPARTE)
FONDATO) ANNO IX.

Binder rézmetsző

Pótlás: Szendrey-Szentiványi Lexikon 204/205. laphoz

Jezsuita szt. Ferenc /de ~~[illegible]~~ Hieronymo/

Jezsuita szent feszülettel

Binder sc.

Trattner Pest~~[illegible]~~ kiadásában 1807. megjelent 16° könyvecske cimlapja.

Binder János Fülöp

9.

II. József császár érkezésére 1773.

Bronz

Av. körirat: IOSEPHVS II. PIVS. FELIX. AVG
- közepen bakérkezeres jobboldalu arckép; a nyak alján apró betűkkel: KRAFT F.

Rev. Lesen ülő bakérkezeres császár, mellette egyaltalán alak (Fortuna) kezében a kőség szarja. előtte vár szerű épület rész, melynek bejáró ján ennek, ~~alatta: ( )~~ alatta: S.P.Q.D. – OPTIM. PRINC.

Lenn: ADVENTVS AVG. – MDCCLXXIII

Alm.: 49.5 m/m

Binder rézmetsző

Pótlás: Szendrey-Szentiványi
Lexikon. 2o4/5. laphoz

Zrinyi Miklós szigetvári hős arcképe

/mellkép/

Keret: Nemo me impune lacessit.

Életrajzi adatok

Binder Sc. Budae

"Örök emlékezetére Rézre metzette N. Kiss István Könyv-áros 18o4."

A szigetvári muzeum Áfium példányába, mely 179o. jelent meg, belekötve. Egyébként a Zrinyi Miklós és az ő jó barátai c. könyvben jelenhetett meg.

Binder János Fülöp

46 – 47

Ferenc József császár és Erzsébet császárné
ezüst menyekző jére 1879.

Róz

Av. Körirat: FRANZ JOSEPH I. – ELISABETH. Körzépen Ferenc József és Erzsébet jobboldali mellképe

Rev. Bábor ágak közt hitsorirás: ZUR-ERINNERUNG-AN DIE-SILBERNE-HOCHZEIT – 24. APRIL – 1879

Átm.: 29.8 m/m

Ugyanaz csak dvorsen: Ferenc József és Erzsébet egy marial szembe néző mellképe ovális keretben; fonn az esztrák koronna. Átm. 28.5 m/m

Binder rézmetsző Pótlás:Szendrey-Szentiványi Lexikon 204/205.lap

"Zrinyi Miklós és az ő jó barátji" 1804.Regény.
Cimlap.
Erdőben fa alatt nőre két martalóc tánad,elől vitéz tőrrel.

Binder sc. Budae.

Nincs jelezve a cimlap vignettája:szinte manierisztikusan ábrázolt nő kezében szoborral és kopjával,oltártüzek,emlékószlop.
Pontozott modorban.

Binder János Fülöp

45.

Bécsi világkiállítás 1873

Rez, füllel. (Zeten)

Av. körirat: FRANZ JOSEF I KAISER VON OESTERREICH
középen baloldali arckép

Rev. körirat: WELTAUSSTELLUNG - 1873 - DIE ROTUNDE.
középen: épület

Átm.: 28 m/m

Binder rézmetsző

Pótlás: Szendrey-Szentiványi Lexikon 204/205. laphoz

A komáromi céh felszabaditó levele mészáros a város képével

Binder sc.

Kiállitási év 1775 Borsody Bevilaqua: budai és pesti mészáros céh. I. 344 lap

Binder János Fülöp

52.

A Maria Theresia Szobor leleplezésére
Bécs 1888.
Róz. Füllel

Av. Maria Theresia Szobor

Rev. Babérkeszeen közt nyolc sorirás:
ZUR- ERINNERUNG AN DIE- FEIERLICHE-
ENTHÜLLUNG DES- DENKMALES DER-
KAISERIN MARIA THERESIA - IN WIEN-
MAI 1888

Átm.: 34 m/m

Binder rézmetsző

Pótlás: Szendrey-Szentiványi Lexikon 204/5-laphoz

Boldogasszonyi zarándokképecske, lent a komáromi földrengés, f. a kegyszobor /amelynek ajánlották a várost a földrengés után/.

I. Philipp Binder sc. Budae"

Győr, Egyházmüv. muzeum, Mohl hagyaték.

Bíndor János Fülöp

Binder János
rézm.

l.

Tanulmányok

Bp. multjából

III. k. 159. l.

HIRDETMÉNYEK.

Binche [bens], város Belgiumban, Hainaut tartományban, (1931) 14.400 lak. Csipkéi híresek; üveggyártás.

Binchois [bensoá] *Gilles (Aegidius de Binche)*, francia zeneszerző, *1400 körül, †1460. B. *Dufay*-vel együtt az „első németalföldi iskola" legkimagaslóbb mestere. Műveiből egyebek közt 52 háromszólamú világi chanson és 24 misetétel maradt fenn.

Binder *János Fülöp*, rézmetsző, * 1736 körül, †1811. Számos, többnyire egyházi vonatkozású rézmetszetet készített. Budán élt.

Bindesböll *Thorvald*, dán építész és iparművész, *1846, †1908. Egyike azoknak a mestereknek, akik a modern dán iparművészet alapjait megvetették. Kitüntek keramikai, fém- és textilmunkái, könyvkötései.

Binding *Rudolf*, német költő és elbeszélő, *1867. Magas erkölcsi felfogású és finom formaérzékű költészete közel áll Stefan Georgeéhez. Főbb művei: *Stolz und Trauer* (versek), *Die Geige, Erlebtes Leben, Reitvorschrift für eine Geliebte, Unsterblichkeit* (prózai írások).

Binet [biné] *Alfrède*, francia lélektantudós, *1857, †1911. A kísérleti lélektan eredményes művelője, a Sorbonne pszichofiziológiai intézetének vezetője volt. Az értelmiséget vizsgáló próbákkal (ú. n. *teszt*-ekkel) megalkotta az intelligencia mérőskáláját. Ezáltal különösen a gyermekek értelmi típusainak megismeréséhez fontos kísérleti eljárást adott az orvos és a nevelő kezébe. (*Étude experimental dans l'intelligence*, 1905; *Les idées modernes sur l'enfant*, 1909).

Bingen, város Németországban, Hessenben, a Hunsrück és a Taunus hegység közti festői Rajnavölgy bejáratánál, a Nahe torkolata mellett; fontos folyami kikötő; borkereskedelem. (1933) 14.098 lak.

Bingerville [benzservil], ezelott *Adjame*, város Francia Ny.-Afrikában, a Guineai öböl partján; *Elefántcsontpart (Côte d'Ivoire)* gyarmat közigazgatási székhelye, kb. 1360 lak.

Binghampton [bingempten], város az É. Egy. Áll.-ban, Newyork államban, a Susquehanna mellett; malomipar, automobil-, dohány- és selyemgyártás. (1930) 76.662 lak.

Bingley [bingli], város Angliában, York grófságban az Aire mellett; textilipar. (1930) 20.553 lak.

Bin Gorion, l. *Berdiczewsky*.

Binicski *Sztaniszláv*, szerb zeneszerző, *1872. Az első szerb dalmű (*Na uranak*, 1903) szerzője. 1920-ban a belgrádi opera igazgatója lett. A szerb egyházi zene terén is jelentős a szerepe.

Binis, l. *Bényes* (Románia).

Binóc *(Biňovce)*, pozsonymegyei község, Tr. óta Csehszlovákiához tartozik, (1930) 648 lak.

Binóda, l. *Elektroncső*.

Binokuláris, a. m. két szemlencsével ellátott; ellentéte a *monokuláris* (az utóbbiból származik a monokli elnevezés). A közhasználatú színházi és turista távcsövek két különálló távcsőből állanak. A tengerészeti és főként csillagászati távcsöveknél rendesen egy monokuláris csövet használnak; hasonlóképpen a mikroszkópnál is. Ez azonban elég kényelmetlen, ezért B. előtétet szoktak alkalmazni, aminek segítségével aztán ugyanazt a képet egyszerre két szemmel nézhetjük. A B. előtét természetesen nem adhatja meg a két szemmel való látás plasztikusságát; a kép sík marad, mindössze kényelmesebben, hunyorgatás nélkül szemlélhető. Térbeli látást csak a két különálló csőből álló távcsövek és mikroszkópok adnak, ezeket is B.-nak nevezzük. Némely B. előtét szemlencséi közt a távolság oly nagy, hogy egyszerre két személy (pl. tanár és tanítvány) nézhet egy-egy szemmel a távcsőbe.

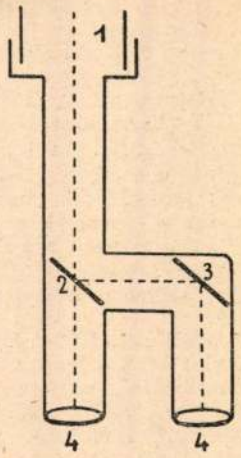

Binokuláris előtét hosszmetszete. 1. a távcső vége a hozzácsatlakozó előtéttel; 2. gyengén ezüstözött, a fényt félig áteresztő üveglap; 3. tükör (vagy totálreflexiós prizma); 4. szemlencsék.

Binóm, a matematikában kéttagú algebrai kifejezést jelent. Ilyen pl. $(a + b)$.

Binomiális egyenlet, az $-a = 0$ egyenlet, ha abban n valamely természetes számot jelöl.

Binomiális együtthatók, a binomiális tételben föllépő

$$\binom{n}{k} = \frac{n.(n-1)\,(n-2)\ldots(n-k+1)}{1.2.3\ldots k}$$

együtthatók. Az $\binom{n}{k}$ egyébként az n elemből képezhető k-ad osztályú kombinációk számával egyenlő.

Binomiális tétel *(binóm tétel)*, a kéttagú kifejezés pozitív egész kitevőjű hatványainak kifejtését adja meg:

$$(a+b)^n = a^n + \binom{n}{1} a^{n-1} b + \ldots +$$
$$+ \binom{n}{k} a^{n-k} b^k + \ldots + b^n.$$

Ezt a tételt Newton-félének is nevezik, bár már sokkal régebben is ismeretes volt; Newtontól a tételnek a negatív és tört kitevőkre való kiterjesztése ered.

Biňovce, l. *Binóc* (Csehszlovákia).

Bintang, főszigetből és több apróbb szigetből álló szigetcsoport hollandi K.-Indiá-

ban. Ter. 1000 km², kb. 20.000 lak. Legfontosabb települése *Riouw*. Róla az egész csoportot R. szigeteknek is nevezik. Hollandi birtok.

Binturong *(Arctictis B.)*, a cibetmacskafélék (Viverridae) családjába tartozó ragadozó emlős. Az 1½ m hosszúra is megnövő állatnak kapaszkodófarka van, melynek segítségével függő helyzetben tud maradni a fákon. Hazája Hátsó-India és a Szunda szigetek a Fülöp szigetekig.

Binz, látogatott K.-itengeri fürdőhely Rügen szigetén, Németországban. (1933) 2122 lak.

Bio-Bio. 1. Középső Chile legnagyobb folyója; 380 km hosszú, az Andokban ered és Concepción mellett ömlik a Csendes óceánba. 2. Tartomány Chilében, az azonosnevű folyó mindkét partján. 13.863 km²; kb. 180.000 lak. Búza- és bortermelés. Székhelye *Los Angeles*.

Biocoenosis [—cönózisz], állatok és növények életközössége valamely adott térben, ú. n. *biotop*-ban (a. m. élettér, pl. erdő, mocsár, tenger, stb.). Az életközösség abban nyilvánul, hogy az egyébként egymástól minden tekintetben különböző élőlények (állatok, növények) bizonyos mértékben egymásra szorulnak v. életrendjükben kiegészítik egymást s egyformán függnek a terep fizikai, vegytani, klimatikus stb. sajátságaitól s így az egész életközösség egy jól jellemezhető élettani egész. Így pl. egy mocsár növényzete idővel elrothad, e rothadékból apró állatok táplálkoznak, baktériumok bontják fel s termelhetnek anyagot újabb mocsári növényzet számára, ezek viszont oxigént termelnek, amelyet az állatok használnak fel.

Bioflzika, az élettudománynak az az ága, amely az életfolyamatok fizikai törvényszerűségeit kutatja.

Biogenesis, élet (v. inkább élőlények) keletkezése és fejlődése más élőből. Evvel szemben áll az *abiogenesis* elmélete, mely szerint az élő világ élettelen anyagokból származott. Tágabb értelemben B. az élőlények egész fejlődéstörténetét, tehát egyéni és törzsfejlődését *(ontogenesisét* és *phylogenesisét)* jelenti.

Biogenetikai alaptörvény, már régebben ismert, de mai formájába Haeckel által megfogalmazott törvény, mely szerint minden élőlény egyéni fejlődése *(ontogenesis)* rövidre fogott megismétlődése az illető lény törzsfejlődésének *(phylogenesis)*, vagyis annak a fejlődésnek, melyet e lény ősei a geológiai korszakok során megtettek. Ez a törvény magyarázza meg, hogy pl. a különböző gerincesek (halak, kétéltűek, hüllők, madarak és emlősök), fejlődésük korai (embrionális) szakaszaiban hasonlítanak egymáshoz s csak később válnak lassankint eltérőkké.

Biogeografia *(életföldrajz)*, az élőlények földrajzi elterjedésével és az elterjedés törvényszerűségeivel foglalkozó tudomány. Két része: a *növényföldrajz* és az *állatföldrajz*.

Biografia, l. *Életrajz*.

Biokémia *(életvegytan)*, az élő szervezetek anyagi összetételével és a bennök végbemenő vegyi folyamatokkal foglalkozó tudomány; az élettan v. fiziológia egyik alaptudománya. A szervezetben előforduló szervetlen anyagokon kívül különösen a szerves anyagok: a szénhidrátok, zsírok és fehérjék vegytanával, az enzymek, a fermentumok hatásmódjával foglalkozik, az anyagcsere, gázcsere, az elválasztás, a felszívódás vegyi jelenségeit, a testnedvek, a hormonok összetételét és vegyi reakcióit kutatja bonyolult kölcsönhatásaikban, kísérleti módszerekkel is. Legkimagaslóbb művelői: *Lavoisier, Gay-Lussac, Liebig, Pasteur, Landois, Schwann,* Emil *Fischer,* N. *Zuntz, Abderhalden,* C. *Oppenheimer*. A B. kiépítésében magyar kutatók is derekasan kivették a részüket, például *Udránszky* László, *Liebermann* Leó, *Tangl* Ferenc. Sőt a B.-nak a világon legelterjedtebb tankönyvét is magyar ember: *Hári* Pál írta, a B. egykori tanára a budapesti egyetemen.

Biolit, a földkérget alkotó kőzetekben előforduló szerves eredetű anyagok (szén, petróleum, stb.) összefoglaló neve.

Biológia, az összes élő lények megismerésével foglalkozó tudomány, amely egyesíti magában a növénytan, az állattan és az embertan egész anyagát. Összeegyezteti a szervezetek kialakulását, alaki sajátságait vizsgáló *alaktant* v. *morphológiát*, a szervezetek anyagi összetételét, fizikai-kémiai jelenségeit és működésük mechanizmusát vizsgáló *élettannal* v. *fiziológiával*. A B. törekvése, hogy egyes szaktudományainak eredményeit az élet fogalmára vonatkoztassa; az élet sajátosságát a testek anyagi tulajdonságaival szemben kidomborítsa; az életre jellemző jelenségek összehasonlításával és egymásravonatkoztatásával az élet törvényszerűségeit megállapítsa. De a B. nemcsak összegezése résztudományai adatainak, hanem átfogó, szervesen rendszerezett egésze is, amely új megismerések forrásává lesz. Sajátos problémái, mint pl. az egyén, a szerveződés, a szaporodás, a származás, az öröklés, az alkalmazkodás problémái, csak egymásra vonatkoztatva és csak egységes nézőpontból kutathatók. A B. egyesíti egyes szaktudományainak módszereit is és az egyes problémák vizsgálatában párhuzamosan alkalmazza azokat. A B. szakit a materiális világnézet egyoldalú, csak az anyagi világban érvényesíthető oki-mechanikai értelmezési elvével és számol az élet jelenségeire jellemző cél- és tervszerűség tényével. A B. újabbkori haladása különösen kísérleti módszerei tökéletesedésének tulajdonítható, valamint a B.-i gondolkodás felszabadulásának a természettudományos materializmus alól. Ez tette lehetővé a szerveződés, az öröklés, a fejlődés sajátos, az élőlények világában általános

Binder János Fülöp

rézmetsző

L.

Szendrey - szentiványi

204. l.

február 1.

		3500 —
		5400 —
		8300 —
		16700 —
		2500 —
a főösszege		36400 —
		1600 —
		1900 —
		3500 —
összege		

Binder János Fülöp

Binder J. Fülöp 4, 23, 27, 43, 49, 50, 64, 118, 132, 136, 155, 240, 241

Schoen Anna temple

Binder Janos Fülöp

Nova Buda.
(Buda térképe)
Reikare fentetol
Jelzessel

Megjelent

Miller Epitome

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

.....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

MDK

Bindász Jenő szobrász

a kolozsvári hadtestpar. székely stilüsu palotáj

Gyenes I:Az erő és a szépség hajléka. Pesti Hirlap, 1942. feb. 19. 5.o.

a *Mikovinyi* által 1732 körül felvételezett és J., meg A. *Schmuzer* által rézbemetszett nagyméretű s Bél Mátyás Notitia Hungariae Novae III. kötetének mellékleteként 1737-ben megjelent Buda távlati képe, aztán ugyancsak a bécsi hadilevéltárban levő Joh. *Matthei* századosmérnök által 1740—1750 között készült és állandóan új terepváltozásokkal javított Ofner Projects-Plan (17. kép.) tereprajza s végül a Pösenbacher-telekkel kapcsolatos tereprajzok 1740-ből, amelyekkel más helyütt foglalkozunk (10. és 16. kép.), mutatják. Mikor 1754-ben Miller J. F. Descriptiója szerint a szent Anna-templom építése annyira előrehaladt, hogy a plébánialak nyugati végéből egy részt a templomnak észak felé való kiépítése céljából le kellett bontani, a városi tanács a plébánialakot keleti oldaláról déli irányban két boltsüveges dongaboltozatú terem hosszával, sarokszárnnyal megnagyobbította, amint azt *Binder János Fülöp*-nek Budáról 1761-ben keletről készített távlatképe (1. kép.) világosan ábrázolja. A jezsuiták, mivel minden gondjuk a lassannehezen épülő plébániatemplom befejezésére s belső berendezésére irányult, egyelőre nem törődtek a városi tanács által megkezdett keleti épületszárny továbbépítésével; máskülönben is ezt a plébánialakot csak ideiglenesnek tekintették, az lévén a templom alaprajzán is szemlélhető, célbavett tervük, hogy egy quadrumban lezárt, iskola befogadására is alkalmas, nagyobbszerű rezidenciát építenek, amelynek északi szárnya a templomhomlokzat síkjába, keleti szárnya a Duna mentén a templom testével párhuzamosan és déli zárószárnya pedig a templomszentélyhez, illetőleg a sekrestyéhez lett volna szervesen hozzáépítve. Rendjük eltörlésével e terv megvalósítása elmaradt, azonban nyomát a templom sekrestyéjét magábanfoglaló csonkán kiugró rizalit őrzi. A keleti szárnyat a városi tanács 1778—1783 között folytatólag iskola számára abban az alakban építtette ki, amilyenben az ma is fennáll.

10. Puchner J. szerint az ő idejében, 1804-ben e szent Anna-kép a templom bejáratának baloldali kápolnájában őriztetett; Luprecht F. a plébános szobájában levőnek mondja; Némethy L. szerint (Archaeologiai Értesítő 1881. 263—264. old.) 1876-ban raktárba került e kép; Naményi L. szerint (Művészet, 1906. 136—137. old.) ez a kép a plébániatemplomban látható; Éber L. Művészeti Lexikona *Falconernek* e művéről ezt írja (1926. 224. old.): »Fennmaradt... a vízivárosi plébániatemplom letétjében egy erősen megrongálódott Szt. Anna képe.« Mindezek dacára sem tudtunk e Falconer-féle szent Anna-kép nyomára jutni; holléte ismeretlen.

11. Notitia Hungariae Novae... Tom. III. 1737. 453. old.

12. V. ö. Schoen A: A buda-vízivárosi Immaculata-emlék. A Műbarát. 1921. 18. sz. Térrajzi megállapítása téves, mert e szoboremlék eredetileg a mai Batthyány-tér kelet-nyugati középtengelye nyugati végén a mai Fő-utca szegélyén állott.

13. Budai városi tanácsülés jegyzőkönyve 1736. aug. 30.

14. V. ö. Schmall Lajos: Adalékok Budapest székes főváros történetéhez. II. köt. 1899. Budai állapotok a mult században c. tanulmányát.

15. Budapest Székesfővárosi Levéltár, Miscellanea nova 3. fasc. 1737. évi számozatlan iratai között.

16. Miller J. E. F.: Epitome vicissitudinum... de... Urbe Budensi... Budae. 147—149. old.

17. V. ö. Prokop, Aug: Die Markgrafschaft Mähren in kunstgeschichtlicher Beziehung. IV. Bd. Wien. 1904. 1019., 1031. és 1055—1056. old.

18. A budai városi tanács 1740 január 7-én megtartott ülése jegyzőkönyvéből: »Ehrsambe Gemeinde in der Wasser Statt bittet, weillen selbe keine Pfarr Kirchen besizet: den anfang zur selben zumachen, zu erlauben. Deliberatum. Gleich wie schon vor villen Jahren, die allgemeine Intention ware, dises nothwendige Gotteshaus zu erbauen, als wird resolviret heür darzue den anfang zu machen, und mit dem Sorgen und hilfe Gottes, die gemein einstimmige hand darzue anzulegen, dahero die HHn Kirchen Vatter als die HHn Balthasar Rütz, und Petrus Bernucca des Inneren Raths mit der Supplicirenden Ehrsamben Gemeinde die sorge und Liebe zu haben versprachen, damit die praeparatoria, und übrige Nothwendigkeiten bey geschafft werden westweg auch das Prothocoll, unter den 20 Martij 737. in beyseyn der gantzen heünt vorstehende Gemeinde confirmiret wird.«

19. Budapest Székesfővárosi Levéltár, Miscellanea nova 3. fasciculusában levő Copia Informationis ad Ssmam Caesareo: Regiam Majestatem per Magistratum Budensem 29-a 8-br: 1773. humillime submissae szerint.

20. Lásd a Levéltári anyag II. 1. számát.

21. Lásd ugyanott II. 2. számát.

22. Magyar királyi Országos Levéltár, Acta cameralia 1740. 61. sz.

23. Bécs, Hofkammerarchiv, Hoffinanz Registrat 1740.

24. Budai városi tanácsülés jegyzőkönyve 1740 máj. 9.

25. Lásd a Levéltári anyag I. 4. számát.

26. Puchner J. Synopsis-ának 1740-ből való melléklete: »Ad Majorem Dei Gloriam/ Honoribus Divae Annae / Magnae Christi Aviae / Urbis hujatis Ultrici / Ab vita / SS. D. N. Clem. P. XII. / Sede Vacante / Carolo VI. Imp. / Ungariam in annum 28 moderante/ Authoritate Emerici e Comitibus Eszterhazi / Regni Primatis / Archi Episcopi / S. R. J. Principis / Consule P. D. Joanne / Judice P. D. Jacobo Cetto / Insigni Magistratus / Civiumque liberalitate / Anno / Quo Pestis desiit / Et / Magnus Caesar / Novum cum Oriente / Foedus pepigit / Ipsi D. Annae die / R. P. Bened. Majerl coll: acad: Rector / Urbis Budensis Metropolitanae Archi-Parochus / Lapidem hunc posuit / P. P. e S. J. Ignatio Preteli Superiore / P. Weiss et P. Perger / Assistentibus.«

27. A buda-vízivárosi szent Anna-templom előcsarnokába került sírkeresztjének a felirata: »Allhier Ruhet / Der Gutte Hirt R: P: IGNAT / PRETELI RESIDEAE SUPERIOR ET / LOCI PAROCHUS e S: J: so 4. Jahr / Sein Leben vor Seine Schäfflein / gegeben Sonderlich Da Die / Seüch erbärmlich tobete, er / unermüdet von 7 MAY / 1739 bis 28 FEBR. 740 / den geprästen / bey gesprungen«

28. Budai városi tanácsülés jegyzőkönyve 1744 aug. 14. és szept. 18.

29. Pannonhalmán szent Benedek-rend könyvtárában levő Annuae Provinciae Austriae Societatis JESU ad annum Salutis 1746. Caput IX-num szerint: »Budae aquaticae civitati illud multo optatissimum accidit, quod in novo Templo Matri Annae dedicato et aliquot diebus ante a R: P. Collegij Rectore Benedicto, Ipsa D. Annae sacra vice prima Deo citata sit hostia Pontifice ipso R: P. Collegij Rectore panegyrista vero Collegiali Parochialium administratore, tanto populi confertissimi gaudio et exultatione ut laetitiam abunde profluentes lachrimae testarentur. Totam Ecclesiae structuram eo tempore fusius licebit prosequi ubi dimidium quod desideratur, adhuc adjectum fuerit. Interim suum animum, vel in una hac solemnitate abunde testati sunt Budenses, tum calicem elegantem, vestem sacerdotalem, non vulgaris operis, cathedram praeconibus sacris opportunam, et plura alia minoris momenti liberali manu contulerunt.« A Diarium szerint az első misét hajnali 5 órakor Reck atya mondotta, az ünnepi misét pedig a várbeli rector.

30. Lásd a Levéltári anyag IV. 5. és 6. számát. A loretói szoborra vonatkozólag v. ö. Colasanti, Arduino: Loreto. (Bergamo 1910. Italia Artistica N. 54.) c. művét, amely a faszobor képét is közli a 119—120. oldalon.

31. Budapest Székesfővárosi Levéltár, Miscellanea nova 3. fasc., a 19. jegyzet alatt említett Copia Informationis...

32. Magyar királyi Országos Levéltár, Acta Jesuit. Coll. Budensis fasc. 19. No. 1. — Másolatát közli Miller J. E. F.: Historiographia... c. kéziratában a 211—219. oldalon; Magyar Nemzeti Múzeumban 2011. Fol. lat. jelzés alatt.

33. Budai városi tanácsülés jegyzőkönyve 1760 jan. 7.

34. Magyar királyi Országos Levéltár, Acta Jesuit. irregestr. fasc. 6. No. 600. és a Levéltári anyag IVa. 5. és 6. száma.

35. Miller J. E. F: Epitome vicissitudiuum... de... Urbe Budensi... c. munka mellékleteként jelent meg *Binder* rézmetszete.

36. Magyar királyi Országos Levéltár, Acta Jesuit. irregestr. fasc. 6. No. 317—320. Lásd még a Levéltári anyag IV. 13. számát.

37. Budapest Székesfővárosi Levéltár, Templomszámadások 42. doboz: Relatio Finalis ad Ampl. Magistratum 1768. jan. 22.

38. Némethy Lajos: Kögl Ádám... életrajza. 1878. 4. old.

39. Budapest Székesfővárosi Levéltár, Miscellanea nova 3. fasciculásában található kronosztikonos és a kereszt gömbjébe helyezett emlékirat szövege: »Miraris! Cur me jam videas? Causa, Terrae motus, qui IV. Calendarum Julij fuit, Matutino tempore post horam Mediam Sextam Anno Domini MDCCLXIII Vis Hujus Crucem Supra me prostantem Dejecit, Globum, in quo conservor, ad eo Incurvavit, Ut cum illo demitti, et me videndum Tibi Sistere debuerim. Sed: Refectis Turri, Cruce, et Globo, Restituor, Nonis Septembris Anno praedicto. Sanctus Deus! Sanctus Fortis! Sanctus Immortalis! MIserere popVLo tVo te InCessanter DepreCantI a terrae MotIbVs LIbera, et CVstoDI Constanter.

40. Lásd a Levéltári anyag IV. 14. és 15. számát.

41. Budai városi tanácsülés jegyzőkönyve 1772 dec. 7.

42. A főoltár befejezésének az időpontját Némethy L.: Kögl Ádám... életrajza c. műve 10. oldalán közli.

43. V. ö. Némethy Lajos: Nagyboldogasszonyról nevezett budapestvári főtemplom történelme. Esztergom, 1876. 189—190. oldalát.

44. Luprecht Liber Memorabiliumát lásd a Levéltári anyagban.

Schoen Annatempl

a *Mikovinyi* által 1732 körül felvételezett és J., meg A. *Schmuzer* által rézbemetszett nagyméretű s Bél Mátyás Notitia Hungariae Novae III. kötetének mellékleteként 1737-ben megjelent Buda távlati képe, aztán ugyancsak a bécsi hadilevéltárban levő Joh. *Matthei* századosmérnök által 1740—1750 között készült és állandóan új terepváltozásokkal javított Ofner Projects-Plan (17. kép.) tereprajza s végül a Pösenbacher-telekkel kapcsolatos tereprajzok 1740-ből, amelyekkel más helyütt foglalkozunk (10. és 16. kép.), mutatják. Mikor 1754-ben Miller J. F. Descriptiója szerint a szent Anna-templom építése annyira előrehaladt, hogy a plébánialak nyugati végéből egy részt a templomnak észak felé való kiépítése céljából le kellett bontani, a városi tanács a plébánialakot keleti oldaláról déli irányban két boltsüveges dongaboltozatú terem hosszával, sarokszárnnyal megnagyobbította, amint azt *Binder János Fülöp*-nek Budáról 1761-ben keletről készített távlatképe (1. kép.) világosan ábrázolja. A jezsuiták, mivel minden gondjuk a lassannehezen épülő plébániatemplom befejezésére s belső berendezésére irányult, egyelőre nem törődtek a városi tanács által megkezdett keleti épületszárny továbbépítésével; másköllönben is ezt a plébánialakot csak ideiglenesnek tekintették, az lévén a templom alaprajzán is szemlélhető, célbavett tervük, hogy egy quadrumban lezárt, iskola befogadására is alkalmas, nagyobbszerű rezidenciát építenek, amelynek északi szárnya a templomhomlokzat síkjába, keleti szárnya a Duna mentén a templom testével párhuzamosan és déli zárószárnya pedig a templomszentélyhez, illetőleg a sekrestyéhez lett volna szervesen hozzáépítve. Rendjük eltörlésével e terv megvalósítása elmaradt, azonban nyomát a templom sekrestyéjét magábanfoglaló csonkán kiugró rizalit őrzi. A keleti szárnyat a városi tanács 1778—1783 között folytatólag iskola számára abban az alakban építtette ki, amilyenben az ma is fennáll.

10. Puchner J. szerint az ő idejében, 1804-ben e szent Anna-kép a templom bejáratának baloldali kápolnájában őriztetett; Luprecht F. a plébános szobájában levőnek mondja; Némethy L. szerint (Archaeologiai Értesitő 1881. 263—264. old.) 1876-ban raktárba került e kép; Naményi L. szerint (Művészet, 1906. 136—137. old.) ez a kép a plébániatemplomban látható; Éber L. Művészeti Lexikona *Falconernek* e művéről ezt írja (1926. 224. old.): »Fennmaradt... a vízivárosi plébániatemplom letétjében egy erősen megrongálódott Szt. Anna képe.« Mindezek dacára sem tudtunk e Falconer-féle szent Anna-kép nyomára jutni; holléte ismeretlen.

11. Notitia Hungariae Novae... Tom. III. 1737. 453. old.

12. V. ö. Schoen A: A buda-vízivárosi Immaculata-emlék. A Műbarát. 1921. 18. sz. Térrajzi megállapitása téves, mert e szoborемlék eredetileg a mai Batthyány-tér kelet-nyugati középtengelye nyugati végén a mai Fő-utca szegélyén állott.

13. Budai városi tanácsülés jegyzőkönyve 1736. aug. 30.

14. V. ö. Schmall Lajos: Adalékok Budapest székes főváros történetéhez. II. köt. 1899. Budai állapotok a mult században c. tanulmányát.

15. Budapest Székesfővárosi Levéltár, Miscellanea nova 3. fasc. 1737. évi számozatlan iratai között.

16. Miller J. E. F.: Epitome vicissitudinum... de... Urbe Budensi... Budae. 147—149. old.

17. V. ö. Prokop, Aug: Die Markgrafschaft Mähren in kunstgeschichtlicher Beziehung. IV. Bd. Wien. 1904. 1019., 1031. és 1055—1056. old.

18. A budai városi tanács 1740 január 7-én megtartott ülése jegyzőkönyvéből: »Ehrsambe Gemeinde in der Wasser Statt bittet, weillen selbe keine Pfarr Kirchen besizet: den anfang zur selben zumachen, zu erlauben. Deliberatum. Gleich wie schon vor villen Jahren, die allgemeine Intention ware, dises nothwendige Gotteshaus zu erbauen, als wird resolviret heür darzue den anfang zu machen, und mit dem Sorgen und hilfe Gottes, die gemein einstimmige hand darzue anzulegen, dahero die HHn Kirchen Vatter als die HHn Balthasar Rütz, und Petrus Bernucca des Inneren Raths mit der Supplicirenden Ehrsamben Gemeinde die sorge und Liebe zu haben versprachen, damit die praeparatoria, und übrige Nothwendigkeiten bey geschafft werden westweg auch das Prothocoll, unter den 20 Martij 737. in beyseyn der gantzen heünt vorstehende Gemeinde confirmiret wird.«

19. Budapest Székesfővárosi Levéltár, Miscellanea nova 3. fasciculusában levo Copia Informationis ad Ssmam Caesareo: Regiam Majestatem per Magistratum Budensem 29-a 8-br: 1773. humillime submissae szerint.

20. Lásd a Levéltári anyag II. 1. számát.

21. Lásd ugyanott II. 2. számát.

22. Magyar királyi Országos Levéltár, Acta cameralia 1740. 61. sz.

23. Bécs, Hofkammerarchiv, Hoffinanz Registrat 1740.

24. Budai városi tanácsülés jegyzőkönyve 1740 máj. 9.

25. Lásd a Levéltári anyag I. 4. számát.

26. Puchner J. Synopsis-ának 1740-ből való melléklete : »Ad Majorem Dei Gloriam/ Honoribus Divae Annae / Magnae Christi Aviae / Urbis hujatis Ultrici / Ab vita / SS. D. N. Clem. P. XII. / Sede Vacante / Carolo VI. Imp. / Ungariam in annum 28 moderante/ Authoritate Emerici e Comitibus Eszterhazi / Regni Primatis / Archi Episcopi / S. R. J. Principis / Consule P. D. Joanne / Judice P. D. Jacobo Cetto / Insigni Magistratus / Civiumque liberalitate / Anno / Quo Pestis desiit / Et / Magnus Caesar / Novum cum Oriente / Foedus pepigit / Ipsi D. Annae die / R. P. Bened. Majerl coll : acad : Rector / Urbis Budensis Metropolitanae Archi-Parochus / Lapidem hunc posuit / P. P. e S. J. Ignatio Preteli Superiore / P. Weiss et P. Perger / Assistentibus.«

27. A buda-vízivárosi szent Anna-templom előcsarnokába került sírkeresztjének a felirata : »Allhier Ruhet / Der Gutte Hirt R : P : IGNAT / PRETELI RESIDEAE SUPERIOR ET / LOCI PAROCHUS e S : J : so 4. Jahr / Sein Leben vor Seine Schäfflein / gegeben Sonderlich Da Die / Seüch erbärmlich tobete, er / unermüdet von 7 MAY / 1739 bis 28 FEBR . 740 / den geprästen / bey gesprungen«

28. Budai városi tanácsülés jegyzőkönyve 1744 aug. 14. és szept. 18.

29. Pannonhalmán szent Benedek-rend könyvtárában levő Annuae Provinciae Austriae Societatis JESU ad annum Salutis 1746. Caput IX-num szerint : »Budae aquaticae civitati illud multo optatissimum accidit, quod in novo Templo Matri Annae dedicato et aliquot diebus ante a R : P. Collegij Rectore Benedicto, Ipsa D. Annae sacra vice prima Deo citata sit hostia Pontifice ipso R : P. Collegij Rectore panegyrista vero Collegiali Parochialium administratore, tanto populi confertissimi gaudio et exultatione ut laetitiam abunde profluentes lachrimae testarentur. Totam Ecclesiae structuram eo tempore fusius licebit prosequi ubi dimidium quod desideratur, adhuc adjectum fuerit. Interim suum animum, vel in una hac solemnitate abunde testati sunt Budenses, tum calicem elegantem, vestem sacerdotalem, non vulgaris operis, cathedram praeconibus sacris opportunam, et plura alia minoris momenti liberali manu contulerunt.« A Diarium szerint az első misét hajnali 5 órakor Reck atya mondotta, az ünnepi misét pedig a várbeli rector.

30. Lásd a Levéltári anyag IV. 5. és 6. számát. A loretói szoborra vonatkozólag v. ö. Colasanti, Arduino : Loreto. (Bergamo 1910. Italia Artistica N. 54.) c. művét, amely a faszobor képét is közli a 119—120. oldalon.

31. Budapest Székesfővárosi Levéltár, Miscellanea nova 3. fasc., a 19. jegyzet alatt említett Copia Informationis . . .

32. Magyar királyi Országos Levéltár, Acta Jesuit. Coll. Budensis fasc. 19. No. 1. — Másolatát közli Miller J. E. F.: Historiographia . . . c. kéziratában a 211—219. oldalon ; Magyar Nemzeti Múzeumban 2011. Fol. lat. jelzés alatt.

33. Budai városi tanácsülés jegyzőkönyve 1760 jan. 7.

34. Magyar királyi Országos Levéltár, Acta Jesuit. irregestr. fasc. 6. No. 600. és a Levéltári anyag IVa. 5. és 6. száma.

35. Miller J. E. F: Epitome vicissitudiuum . . . de . . . Urbe Budensi... c. munka mellékleteként jelent meg *Binder* rézmetszete.

36. Magyar királyi Országos Levéltár, Acta Jesuit. irregestr. fasc. 6. No. 317—320. Lásd még a Levéltári anyag IV. 13. számát.

37. Budapest Székesfővárosi Levéltár, Templomszámadások 42. doboz : Relatio Finalis ad Ampl. Magistratum 1768. jan. 22.

38. Némethy Lajos : Kögl Ádám . . . életrajza. 1878. 4. old.

39. Budapest Székesfővárosi Levéltár, Miscellanea nova 3. fasciculásában található kronosztikonos és a kereszt gömbjébe helyezett emlékirat szövege : »Miraris! Cur me jam videas? Causa, Terrae motus, qui IV. Calendarum Julij fuit, Matutino tempore post horam Mediam Sextam Anno Domini MDCCLXIII Vis Hujus Crucem Supra me prostantem Dejecit, Globum, in quo conservor, ad eo Incurvavit, Ut cum illo demitti, et me videndum Tibi Sistere debuerim. Sed : Refectis Turri, Cruce, et Globo, Restituor, Nonis Septembris Anno praedicto. Sanctus Deus! Sanctus Fortis! Sanctus Immortalis! MIserere popVLo tVo te InCessanter DepreCantI a terrae MotIbVs LIbera, et CVstoDI Constanter.

40. Lásd a Levéltári anyag IV. 14. és 15. számát.

41. Budai városi tanácsülés jegyzőkönyve 1772 dec. 7.

42. A főoltár befejezésének az időpontját Némethy L. : Kögl Ádám . . . életrajza c. műve 10. oldalán közli.

43. V. ö. Némethy Lajos : Nagyboldogasszonyról nevezett budapestvári főtemplom történelme. Esztergom, 1876. 189—190. oldalát.

44. Luprecht Liber Memorabiliumát lásd a Levéltári anyagban.

113 BERANEK,VICTOR,Immerwährender Garten-Kalender.Prag,1837. 8r., fve, er. boritékban 1.-

114 BERÉNYI,GRAF JOHANN, Das grosse Zeitalter Franz des I. Kaisers von Oesterreich. Pesth, 1831-Stuhl- weissenburg, 1833. 8r., 3 kötet, ppktsek 6.-

115 BERÉNYI JÁNOS GR., Az ötvösség története Magyarországon. CSÁNYI KÁROLY előszavával.Bpest, 1930. K.8r., fve 1.50

116 / BERNARDIN DE SAINT PIERRE/, A két szerencsétlen anya, vagy: Pál és Virginia szomoru története. Husz fam. képpel.Pest, 1860. K. 8r., fve 2.-

117 BERNDORFF,H.R. Spionage ! Stuttgart, 1929. 8r., er.vkts 1.50

118 BERNSTORFF,GRAF JOHANN HEINRICH,Deutschland und Amerika Erinnerungen aus dem fünfjährigen Kriege.Berlin,1920.8r., fve 1.20

119 BERTHA SÁNDOR, Országgyülési tárcza. 1830-ról.Pest, 1843. 8r., fve /Rong.pl./ 1.-

120 BERTIER,JOSEPHUS, Tractatus de legibus. Agriae,typis Episcopalibus. 1791. K. 4r., fbőrkts 3.-

121 BERZEVICZY,GEORGIUS,De commercio & industria Hungariae. Leutschoviae,Mich.Podhoránszki. 1797. 8r.,ppkts KOLLONITZ KÁROLY rézmetszetü ex-librisével 12.-

122 BERZSENYI DÁNIEL,Összes versei öt könyvben.Pest, 1858. Magyar Mihál. K. 8r., fbőrkts 5.-

123 --, Munkái. Kiadta: TOLDY FERENCZ.Pest,1864. 8r., ervkts Berzsenyi acélmetszetü képével 2.-

124 --, Költeményei.Győr, 12r., er. vkts 1.50

125 BETLEN,JOANNES,Rerum Transilvanicarum libri quatuor. /Amstelodami/ 1664. 12r., egyk. pergkts.SZABÓ K. RMK. III. 2238 Cimlapja rong. 8.-

126 BEŐTHY ZSOLT,Régi nóták.Három elbeszélés.HARANGHY JENŐ rajzaival.Bpest, Pantheon. K. 8r., er.ppkts. 23.sz. pl. 2.-

127 BÉKEFI ANTAL,Biró előtt. Szeged. 1886. K. 8r., fve SZERZŐ S.K.AJÁNLÁSÁVAL KULINYI ZSIGMONDNAK 1.50

128 BÉMER LÁSZLÓ / BEZDÉDI ÉS KISBAKAI BR./ Lelki vezér.I.r. Bécs, 1851. 8r., fve 2.-

129 BIBLIA SACRA,sive testamentum vetus ab IM.TREMELLIO et FR.JUNIO ex hebraeo Latine redditum et testamentum novum a THEOD.BEZA e Graeco in Latinum versum.Argumentis capitum additis etc.Amstelodami, 1632. 8r., régi bőrkts. Cimlapja rézbe metszve 10.-

Binder János Fülöp

130 BIBLIA SACRA VULGATAE EDITIONIS. Edidit P.GERMANUS CARTIER. Constantiae, 1770. Folio egyk.borjubőrkötésekben dus hátaranyozásokkal 10.-

131 BIBLISCHE ZEITFRAGEN.Ein Broschürenzyklus hag von JOH.NIKEL,IGNAZ ROHR.Münster i /Westf.1908-1916. 3 kötet er. vászonkötésben és 33 füzet /hozzá 2 er.vászontok/ 16.-

132 BIBLISCHE ZEITSCHRIFT,Hsg.von JOH.GÖTTSBERGER u.JOS. SICKENBERGER.Freiburg i / Br., 1903-1916. 1903-7.évfolyamok teljesek 5 félvászonkötésbe vannak kötve, a többi 26 füzetben 16.-

133 BIELSCHOWSKY,ALBERT,Goethe,Sein Leben und seine Werke. München, 1919. 8r., 2 kötet,fbőrkötésekben 6.-

134 BILDER-LEXIKON.Kulturgeschichte.Ein Nachschlagewerk für die Begriffe und Erscheinungen auf dem Gebiete der Kulturgeschichte,Sittengeschichte,Folklore,Ethnographie, des Kult-und Mysterienwesens,Gesellschaftslebens,der Chronique Scandaleuse,für Zeitdokumente und Biographien. Wien-Leipzig,Verlag für Kulturforschung.1928. I-II.Lex. 8r., 2 kötet, er. antilop-félbőrkötésekben. Sok illusztrációval 20.-

135 BINDER JÁNOS,budai rézmetsző,Szt.Gergely. 1780 kör. Rézmetszet. 21 x 17. Keretezve 3.-

136 BIPARTITA CYNOSURA UNIVERSI JURIS UNGARICI.Jaurini, Greg.Joan. Streibig. 1749. K.4r., 2 rész egybekötve, egyk. bőrkts 6.-

137 BIRKENSTOCK MENYHÁRT,Sándor Leopoldnak austriai főhertzegnek Magyar Ország nádor-ispánnyának nevét örökösitő emlékeztető-irás. Forditásban Magyar Nyelvre által tenni próbált IFFJ.G.TELEKI DOMOKOS.Béts,1796. 4r., fve, 2 gyönyörü rézmetszetü vignettel 4.-

138 BIRÓ LAJOS,Kézdivásárhely utcái és a magyar irodalom. Kézdivásárhely, 1910. 8r., fve 1.50

139 BIRÓ ZOLTÁN,/GELSEI/ A Habsburg-ház bünei.Magyarország négyszázéves szenvedésének története. Bpest, 1919. 8r., fve 1.-

140 BISMARCK,OTTO,FÜRST VON, Gedanken und Erinnerungen. Stuttgart,Cotta. 1898. 8r., 2 kötet, er. vktsek 5.-

141 BIZONYITÉKOK AZ AUSZTRIA-MAGYARORSZÁGGAL HADAT VISELŐ ÁLLAMOK ÁLTAL A NEMZETKÖZI JOGON EJTETT SÉRELMEKRŐL. Wien, Cs.kir.udv. és állami nyomda, 1915. 4r., vkts 3.-

142 BLONDEL,SPIRE,Le livre des Fumeurs et des priseurs.Préface du BARON OSCAR DE WATTEVILLE 113 Illustrations de G.FRAIPONT dont 16 hors texte en couleurs. Paris,1891. N. 8r., bord.fbőrkts 10.-

Árjegyzék. 1938. április hó.

L A N T O S

T u d o m á n y o s A n t i q u a r i u m a

Budapest, IV., Muzeum-körut 3.

Bejárat a kapu alatt.

U J A B B S Z E R Z E M É N Y E K.

1.) Ady. - A Huszadik Század Ady-száma. (1919 augusztus), Jászi, Földessy, Balázs A., Trostler J., Havas M., Vince S., Lukács K., Stinfeld N., cikkeivel. 136 l. 2.40

2.) Ady Endre. - Révész Béla, Ady E. életéről, verseiről, jelleméről. A költő 10 arcképével és leveleinek, kéziratainak 18 reprodukciójával. 8° Gyoma. Kner 1922 fv. 4.50

3.) Alszeghy Zsolt. Magyar drámai emlékek a középkortól Bessenyeiig (XVI-XVIII. század) n.8° Bp. Franklin 1914, 487 l. 2.40

4.) Anemonen aus dem Tagebuch eines alten Pilgermannes. 4 Bde. 8° Jena 1845-1847. Hleder. 32.--
Joseph Freiherr v. Hormayr (1742-1848) emlékiratainak nagyon szép példánya. Ritka mü, melyből csak elvétve kerül példány forgalomba. Szerzője kinevezett "állami historiographus", a bécsi titkos levéltár vezetője, majd Metternicchel szembeni gyülölködése folytán (ki miatt 13 havi fogságot kellett elszenvednie) I. Lajos bajor király külügyminisztériumának tanácsosa lesz. Mint a diplomáciai és udvari titkoknak beavatottja rendkivül érdekes adatokkal szolgál.

5.) Arany János: Szent László füve. Népmonda. 2 képpel. 8° Bp. Ráth Mór, 12 l. (Ponyvakiadás). 2.40

6.) Astronomia. - Marinonius, Jo.Jac., De astronomica specula domestica et organico apparatu astronomico libri duo. kis fol. Viennae 1744., 10. lev., 210 l., 2 lev., rézmetszetü vignettek, initiálék, müszerek és csillagászati képekkel. Kemény pap. kötés. 8.--
A 18. század typográphiájának egy rendkivül szép teljesítménye.

7.) Auer János Ferdinánd pozsonyi nemes polgárnak héttoronyi fogságában irt naplója. 1664. Közzéteszi Lukinics Imre. n. 8° Bp. 1923. (M.o. törökkori történetének forrásai) IX. 271 l. 4.50

8.) Bajza József müvei. Kiadja Szücsi József. I.köt.: Költemények, Novella, Kritikák. Bp., Franklin, n.8° 1914. 1 arcképpel. 278.l. 2.40
Kitünő nyomás, jó papir. A Kisfaludy Társaság Nemzeti Könyvtára sorozatban.

9.) Báróczy Sándor. Kassandra melyet franciából forditott... 7 rész. 8° 13 lev. 224 l., 1 lev. és 1 rézm. 219 l. 1 lev és 1 rézm. 310 l. 1 lev. és 1 rézm. 240 l. 1 lev. és 1 rézm. 24 l. 1 lev. és 1 rézm. 213 l., 1 lev. és 1 rézm. Bétsben, 1774. Trattner Tamás, nem egyöntetü régies félbőrkötések. 60.--

10.) (Batthyány A.gr.) Ad Hungaros. 8° Vindobonae, 1798. Apud M.A.Schmidt, 56 l. 2.--
Tart.: Attila Scytharum rex. - Bella Mathiae Corvini. Decreta sub Mathia Corvino Circa insurrectionem.

Bécsi szerzői tárgy.

11.) Beniczky Lajos: visszaemlékezései és jelentései az 1848-i szabadságharcról és a tót mozgalomról. Életrajzát irta Steier Lajos. n.8° Bp. M.Tört.Társ. 1924, 786 l. 10.--

12.) Beöthy L. Comédia és Tragédia. Novella. 16° Pest 1857 Ered. bőr. Első kiadás. 2.--

13.) - "A kék macskához" Goldbach u. Comp. füszerkereskedése. Regény. Kis 8° Pest 1858, v. 3.--

14.) - Nesze semmi fogd meg jól! Pest, 1854. k. 8° 196 l. 1 köny.kép és sok fametszetü képpel. - Első kiadás 4.--

15.) Beöthy Zsolt: A magyar irodalom története. A legrégibb időktől a kiegyezésig. Képes diszmunka 2 kötetben. 2-ik kiadás. n.8° Bp. 1900. Ered. fbőr diszes aranym. 20.--
Ezernyi szövegképpel, mümelléklettel, irói arcképpel, nélkülözhetetlen kézikönyv. Igen szép példány.. Könyvritkaságok, első kiadások, codexlapok, stb. hasonmásaival.

16.) Berzsenyi D. munkái. Ujra átnézett kiadás. A költő örökösei megbizásából Toldy F. által. A költő Barabás metsz, arcképével 2 k. Pest 1864 egy v. kötésben. 2.--

17.) Bethlen család. Lukinich I., A bethleni gróf Bethlen-család története. Cimerrel és 439 szövegképpel és 12 mümellékl. n.8° Bp. ér.v. 12.--
A 17. századi Erdélynek jellemzése.

18.) Bethlen István gróf beszédei és irásai. 2 k. n.8° Bp. Genius 1933.Er.fbőr. 12.--

BUDAPEST.

19.) Alt Rudolf: Budapest. Előadva 32 eredeti rajzolatban A.R. által. - Pesth und Ofen. Illustriert in 32 Originalzeichnungen von R.A. Rajzolta Sandmann, nyomt. Rauh János. Pest: Hartleben, 1845 haránt 8°, 67 l. 1 sztlan lev. 90.--
A 40-es évek Pest-Budájáról rajzolt néhány gyönyörü városrészletet ábrázoló, szines kőnyomatu kép. Párhuzamos magyar és német szöveggel.

20.) Buda-Ofen. Buda látképe. A vár és a felső város. A József-templom és kolostor. A Batthyányi és Eszterházy paloták. Halászbástya. A török mecset és 40 más megnevezett épület. Előtérben a Duna látképével, Margitszigettel, stb. 43:30 cm. Binder sz. 1461. Rézkarc. Rendkivül ritka! 20.--

21.) Dunaparti házsor festői képe, szemben a Gellérthegy, a Dunán hajók, Hering képe, Fyne litográfiája pompás szinezéssel. Igen szép régi fakerethen, 69 50 cm terjedelemben. (A kép terj. 40:25 cm) 60.--

22.) Salamon F.: Buda-Pest története. I. rész: Buda-Pest az ókorban. A főváros megbizásából. n.8° Bp. 1878. 12.--

23.) Bus vitéz (Matkovich Pál) Szellemi comfortable. Humoristikai gyüjtemény. Irta Bus vitéz. 2 k. Pest 1859.fv. 3.50

24.) Carlyle, Th. Die französische Revolution. Übers. von P. Feddersen 3 Bde.Lp.: Brockhaus 1889.Orig.L. 3.60
Bd.1. Die Bastille, 2. Die Constitution. Die Guillotine.

25.) Struvius, Burc.Gotthelf. Corpus historiae germanicae a prima gentis origine ad annum usque 1730. Cum variis observationibus adj indice locupl. et emendavit Chr.G.Buder. 4° Jena, 1753, Pgmt 216 p + Index 1567 p.+ Index, et 10 tabulae imag. 12.--

26.) Család könyve. Hasznos ismeretek és mulattato olvasmányok. Szerk. Greguss Á. és Hunfalvy I. (III-ik évf.) n.8° Pest: Lauffer 1858, és 699 l. 2 lev. 3 acélm., 3 szinny. és kőnyom. Ered v. 8.--
Fáy A. célny. arcképével. Arany J., Kemény Zs., Brassai S., Greguss Á. és mások cikkeivel.

38.) Báróczynak minden munkáji. Ujra kiadta Kazinczy F. 7 kötet. 8° Pest: Trattner 1813-14. papirköt. Szép példány. 48.--

39.) Bárotzi S. Erköltsi levelek. (Dusch után ford. B.S.) Második nyomtatás. 8° Pest: Trattner, 1786. X. 156+1 l. pap. 4.--

40.) Bartholomi, Th.: Neu-verbesserte künstliche Zerlegung des menschlichen Leibes. Mit vielen Kupfern. Kl. 4° Nürnberg, 1677. 54.--

41.) Baudelaire and the symbolists. Fwie essays. by P. Quennell. With one frontispice and 3 drawings. 8° London: Chatto and Windus, 1929. cloth. 221 p. 3.50

Contents: Baudelaire. - De Nerval. - Villiers de L'Isle-Adam, - Laforgue.- Corbiere. - Rimbaud. - Mallarmé.

42.) Bayros. A "Gyüjtő"-Bayros-Album és Bayros külön száma. 56 l. Képekkel. 9. heliogr. és külön 8 reproduktio. Félperg. 18.--

43.) Beauty's awakening. A mas que of Winter and of Spring. With illustrations 4° London "The Studio" 1899. 4.--

44.) Beauties of Poetry and Gems of Art. Poems, songs, and ballads. Illustrated by english artists. 8 vo. London about 1890, cloth. 3.--

45.) Beardsley A. Four desings for the "Sixth Satire" of Juvenal and two unpublished desings for Lucians "True History" Private Print 4° London 1914. 15.--

46.) Burdott, O. The Beardsley Period. An Essay in perspective. London: Lane. cloth. 4.50

47.) Beck, Wilhelmine Baronin von, Memoiren einer Dame während des letzten Unabhängigkeitskrieges in Ungarn 2 Bde. 8° Lp. 1851. 12.--

48.) Beeh R., M. Barka-Malerbriefe aus Algerien mit 60 Zeichnungen. 4° München L. 4.--

49.) Béla király névtelen jegyzőjének könyve a magyarok tetteiről. Ford.: Szabó K. Pest 1860. 2.50

50.) Ben Myll Fresques et frasques. 21 caricatures par le Comte Nic. Bánffy. 4° Colorées. 8.--

500 exemplaires numerolés pour bibliophiles. Cet exemplaire a le No 25.
Du contenu: Lloyd George. - Rathenau-Barthou - Bratiano - Benes - Bethlen - Bánffy - Litvinoff, etc.

51.) Benes Klára: A nevető ember. Mesekönyv. Reiter László rajzaival 4° Bp.: Amicus. 15.--

A Vangilder papiron készült 25 példány 21-e. Kem. papir köt.

52.) Benitzki P, Magyar rythmusok avagy versek 32° Debreczen: Kállai, 2 lev. 298 l. és 9 lev. 8.--

53.) Béranger, Ma biographie. Ouvrage posthume. Orné d'un portrait dessiné par Charlet. Gr. in-8° Paris: Perrotin, 1857. d-veau, rouge. 3.50

54.) Berens, L.H., The Digger movement in the days of the commonwealth, as revealed in the writings of G. Winstanley, the Digger. (Mystic and rationaliot communist and social reformer) 8° London: Simpkhin 1906. Or. cloth. 3.60

55.) Berenson B.: Dipinti Veneziani in America. Traduzione di G. Cagnola. Con 111 tavole. 8° Milano 1919. L. 12.--

56.) Berg Bengt. Die Liebesgeschichte einer Wildgans. Mit 81 Abbilddungen. 8° Berlin: 1930. O.L. 2.50

57.) Berken, E., Malerei der Renaissance in Italien. Die Malerei der Früh- und Hochrenaissance in Oberitalien. Mit 13 Tafeln u. 276 Textabb. 4° Potsdam 1927. (Hbd. d. Kunsteiss.) Or. Hl. 15.--

58.) Berlin, Unser. Ein Jahrbuch von Berliner Art und Arbeit. Hrsg. von Weise, A., Mit Zeichnungen und 3 Abbild. im Text. Gr. 8° Berlin O.L. 3.--

59.) Bertall Les romans populaires. Illustrés par Bertall. Paris: Barba 1849. petit in 4°, 64, 64, 64, 64, 64 p. rel. on d.veau vert 6.--

Le volume contient des romans par P. de Kock, A. Ricard, F. Cooper.

Lantos tavaszi könyvjegyzéke
1938 febr.

60.) Bertall, L'Épire, E. La princesse Ébloissante. Illustrée de 53 vignettes par Bertall. 4. Paris: Hachette 1870. Rel. in demi parchemin. 8.--

61.) Bessenyei György: Egy magyar társaság iránt való jámbor szándék (Kiadta Révai Miklós) 8° 5 lev. 11-46 l. Bétsben 1790. Hummel J.D.bet. Papköt. 10.--

62.) - Ágis tragédiája öt játékban, versekben, 8° Béts 1772, 158 l. Ritka 15.--

63.) - Hunyadi László tragédiája. Pótlék: Elegyes versek. Béts: Kaliwoda 1772. 104 l. fb. 12.--

64.) Beurtheilung der Fragmente über die jetzigen politischen Angelegenheiten in Ungarn, Babel genannt. - Deutschland 1790. 70 S. 6.--

65.) Bewieck, Th.and J.: Woodcuts: Impressions of upwards of 2000 wood-blocks engrawed, by The and J.B. Including illustrations of various kinds for books, etc... with an introd. by Th. Hugo. 4° London, 1870. cloth. 18.--

66.) Bierbaum O.J.: Samalio Pardulus. Mit zwanzig Bildbeigaben von Alfred Kubin 8° München und Leipzig 1911. Hleder. 44 S. 6.--

67.) Bilderschatz, Klassischer, Hrsg. v. Franz v. Reber u. A. Bayersdorfer. 7 Bde Mit vielen ganzseitigen Abbildungen weltberühmter Gemälde. In Original Leinenbänden. Pro Band. 6.--

68.) Blate, G.: The heart of Scotland. With a foreword by E. Linklater. Illustr. fr. Br. Cook. London, Batsford. clpth. 3.60

69.) Boccaccio, G.di, Das Labyrinth der Liebe. Il Corbbaccio. Schmähschrift gegen ein Übles Weib. Lp. 1907. Hled. Sehr schöner Einband. 3.--

70.) Bodnár Zs.: A magyar irodalom története. 2 k. Bp.: Singer és W. 1891.LIV., 510., 518 l. fv. 8.--

71.) Born Judas: Legenden, Märchen u. Erzählungen. Gesammelt von M.I.bin Gorzon, I-III. Lp. Insell V. Hperg. 12.--

72.) Botticelli, S. Von Wilhelm von Bode. Mit 91 Abbild. gr. 8° Berlin: Propyläen-V. (1921.) Or. Hl. 6.--

73.) Bourget, P.: Physiologie de l'amour-moderne. Fragments posthumes d'un ouvrage de Claude Larcher, Publiés par P. Bourget. 8° Paris, d-veau. 2.50

74.) Bourgoin, J.: Les éléments de l'art arabe. - Le trait des entrelacs. 190 planches an trait et 10 chromolithographies avec description. 4° Paris 1879. En converture toile. 6.--

75.) Brieger, L.: Das Aquarell. Seine Geschichte und seine Meister.Mit 200 Abbild. u. 8. Mehrfarbendrucken. gr. 8° Berlin. Hl. 12.--

76.) Brod, M. Annerl. Roman. Amsterdam kl. 8° 1937. Lwbd. 3.--

77.) Broodcoorens, P.: Le roi de la nuit. Lithograhpies de Roger van Gindertael. Exemplaire numeroté No 52., impr, sur vélin épais. 3.--

78.) Brosamer, H.: Das Kunstbüchlein des Hans Brosamer von Fulda. Nach den alten Ausgaben in Lichtdruck nachgebildet 5 S. Text u. 24 Bilderseiten. 4° Berlin 1882. 2.--

79.) Browning, E.B.: Sonnets from the portuguese. London: Hacon u. Rickets 46 p. cart. Red. initials. 3.--

BUDAPEST.

80.) Alt féle szines lithográgiák első (irás előtti) levonatai István fhg. szálló. - Gellérthegy előtti dunai hajókkal. - Magyar király szálló. - József-tér. - Görög templom a Dunaparton. - Darabonként 12.--

81.) Budapest. - Alt Rudolf. Buda-Pest. Előadva 32 eredeti rajzolatban A.R. által Pesth und Ofen. Illustriert in 32 Originalzeichnungen von R.A. Rajzolta Sandmann, nyomt. Rauh János. Pest: Hartleben, 1845 haránt 8°, 67 l. 1 sztlan lev. 90.--
A 40-es évek Pest-Budájáról rajzolt gyönyörü városrészletet ábrázoló, szines könyomatu képek.Párhuzamos magyar és német szöveggel.

82.) - Buda-Ofen. - Buda látképe. A vár és a felső város. A József-templom és kolostor. A Batthyány és Eszterházy paloták. Halász bástya. A török mecset és

40 más megnevezett épület. Előtérben a Duna látképével, Margitszigettel, stb. 43:30 cm. Binder sc. Rézkarc. Rendkivül ritka. 20.--

Binder J. Fülöp

vézmesztő

Buda-Ofen-Lát-
rajz vest felöt 1761-
böt fentitöl a
köv. Müben:

Miller.

Humm sirok VII. 161.

Binder F. János

vezini

Phil. Binder sculptor Budán 1771.
„Phil. Binder sc. Budae". jelzéssel
két metszetet ismerek. Egyik: Szt István
jobbkezre ereklyetartóban, angyalkák-
kal; másika Fájdalmas Szűz et ábrázol-
ja.

Szabó Lorant úr közl.
1933 III. 9.

11177.

›kár felett.

n, a hol elesett harczosok
halt Ottokárt, kit hivei
sburgi Rudolf, ki balra-
kiséretében számos előkelő-
ét. Felirata a kép alatt

›li.

n Marchfelde.
iv.et lith.

ı durch P.Bohmanns Erben in Prag.

vk. 24.8:33 cm.

2-908
08-1

Binder

Szent Alajosnak és az Immaculatának rézmetszetű képei Wagenschön Ferencnek 1765. a vízivároson sz. Anna-templom részére festett képei után.

Szent Xaveri sz. Ferencnek Buda védőszentjének rézmetszetű képe. 1769 (?)

Schoen A.: Szt Anna templom. Bp. 1930. 155. l.

7. kép. *Szarvserleg, 1480 körül.*

szet története. Bp. 1929., 113. l. — ıausen, Heinrich: Niederländisch elzwerk. Jahrbuch der preuss. Kunst- lungen. LII., 1931., 165. l. (Képe .) — Koch Sándor: A hegyi kristály. , IV., 1938., 30. l. — Genthon 'K, 10—11. l. (9. kép.) — Lepold— y 39—40. l. — Braun, Joseph: Die ıiare des christlichen Kultes und ihre icklung. Freiburg, 1940., 108., 255., . (14. kép.) — Lepold Katalógus 39. sz.

réz, talpa hatkarélyos, egyik karélyon ıs minuszkulákkal. Nodusán három fialé veszett), kosarán liliomos párta.
cm.
ıunka, 1480 körül.

NOS KEHELY,
ezüst, újabb harangalakú cuppával.

L 3

2e

58. *Buda(pesti) tud. egyetemi könyvtár.*
Rézbe metszette BINDER FÜLÖP, Budán.
1770-ből. VARJÚ ELEMÉR
Budapest.

58. szám.

51. *Herlein Ferencz, Pozsony.*
Rézmetszet. COUDENHOVE-BREUNNER GRÓFNŐ, *Zseliz.*

52. *Labas (blaskoveczi) horvát család könyvtára.*
Rézmetszet. COUDENHOVE-BREUNNER GRÓFNŐ, *Zseliz.*

53. *Szőgyényi Lőrincz (szőgyényi) őrnagy.*
(1741—1805.) Rézmetszet.
COUDENHOVE-BREUNNER GRÓFNŐ, *Zseliz.*

54. *Vörös Ferencz (farádi).*
Rézmetszet. COUDENHOVE-BREUNNER GRÓFNŐ, *Zseliz.*

55. *Farbas-czímer.*

ket kivih
Muzeu
merei ki
znak, to
k, Varjú
fnőnek,
könyvtá
nyányi k
él és El

t, valam
könyvt
atalogust

Radisics
igazga

23

61-62. *Pécsi székes káptalan könyvtára.*
Rézbe metszette BINDER JÁNOS FŰLÖP, Budán.
Két nagyságban. VARJÚ ELEMÉR
Budapest.

6 lehe
kivál
mely
sunk
Lein
mér
vészk
Kecs
tárna
Gyu
A
rend
vége
B

Czakóextlibr. 23. l.

Binder János Fülöp

azt, a mi e téren hazánkban régente készült,
ıutassuk közönségünknek, hogy a nemzeti szel-
nikor nyilatkozott meg e munkákban legelőször s
alakban, s mintegy föléleszszük a rég elfeledett
akorlatot a most élő magyar művészek érdeké-
a kikhez e kiállitás nyomában bizonyára uj fel-
kkal fog járulni, a szépért lelkesedő azon ma-
közönség, mely a Muzeum törekvését eddig
inden alkalommal jó akarattal felkarolta.
inthogy azonban czélszerűnek látszott a törté-
i-csoporthoz modernet is fűzni a végből, hogy
oztassuk a gyüjtőket és műbarátokat a magyar
szetnek ez irányu modern termeléséről, kiegé-
skép kiállitottuk, a mennyire meg tudtuk szerezni,
azon könyvgyüjtő czimereket, melyeket modern
ar művészek belföldi gyűjtők számára készitet-
melyek tehát használatban vannak, valamint egy
a külföldön készülteknek, de csak a legjavából,
nesterektől a kik mintegy zászlóvivői a külföldi
vgyüjtő czimer művészetének.
kiállitáson 47 kiállitó 763 darabbal vett részt.
ől 300 régi, 150 modern magyar; a többi pedig
ldi. Örömmel ragadom meg e helyt az alkal-
hogy hálás köszönetemnek adjak kifejezést a
tésem alatt álló intézet nevében mindazoknak,
tulajdonukban lévő anyag szives átengedésével

Das Schmerzhafte Mutter Gottes bild
Maria, der Hauß Mutter, in dem Gottes hauß
deren WW. Erwirdigen Frauen Elisabethinerin
zu Ofen. Snider Sc.

Binder János

rézin

XVIII. sz.

Benn egy kisszent-
kép, Binder
rézmetszete

ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

VII. 26. — 1895: VII. 26. — 1896: VII. 26. — 1897: VII. 26. — 1898: VII. 26. L

~~Erny Mihály hagyománya 1871. — Magy. Képt. 229. — Ltsz. 168.~~

L — 1900: VII. 26. — 1901: VII. 26. — 1903: VII. 26 — 1904: VII. 26. — 1905: VII. 26.

J — Magy. Képtár 229. — Uj lelt. sz. 168. — 1905. átv. jegyz. 439. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. nban 2078 és a leltárban 3033. — Erny Mihály hagyománya 1871-ben. Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Erny M. hag 1871

Mk. 229
Ny. 168.

411

Bruder János Fülöp

A budai Erzsébetiek templomá fájdalmas Mária képének vézkarc reproduzciója pentitől

Repr.

Németh Lajos. A budapest – vízivárosi Erzsébetiek. Bp. é. n. 32. l. után

„Alighanem pentitől Árpádházi n. Erzsébet, a budai Erzsébetiek kórházának védszentje, vézkarc.

Repr. n. o. a címlap előtt.

— 1900: VII. 27. — 1901: VII. 27. — 1903: VII. 27. — 1904: VII. 27. — 1905: VII. 27.

— Magy. Képtár 244. — Uj lelt. sz. 157. — 1905. átv. jegyz. 440. — Száma az Orsz. Képtárban a sz.nban 2079 és a leltárban 3034. — Erny Mihály hagyománya 1871-ben.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Erny M. hag. 1871

Mk. 244.
uj l. 157.

412

Binder János F.

A budai Erzsébetiek temploma Segítő Kisz. Mária képeinek rézkarc másolata fentitől szignálva mint.

repr. –

Neinetlny Sajos = A budapest-vízivárosi Erzsébetiek.

Bp. é. n. 36 l. utain

A budai Erzsébetiek paduai sz. Antal képeinek rézkarc másolata fentitől szignálva mint.

Repr. ~~[illegible]~~

u. o. 40. l. utain

Binder János Fülöp

rézm.

Budai Pavich Imre ferencrendi szerzetes csodás látomása 1761. nov. 8-án.
A kép felirata: Hac in figura apparuit Crucifixus P. Emerico à Budà, Ord. S. Fran. dum jejunus indormivisset 8. Novem. 1761. Sequentibus cum alloquens verbis.

Rézkarc -

irod.

Neinethy Lajos: A budapest-vizivárosi Erzsébetiek. Bp. 1885. 9. l.

A ~~karc repr. 1-o.~~ 18. l.

(Kérpel.)

Binder János F.

rézm.

Mária a gyermek Jé-
zussal. A képfeli-
rata: Imago B. M. V.
Cultu ab Año 1703.
honorata apud P. P.
Ord. S. Francisci, Pro-
viae. S. Joani á Ca-
pist. Budae. Rézkarc.
Repr.

Neinethy Sajós. A
budapest — vizivárosi
Erzsébetisk. Bp. é. n.
12. l. mellett.

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Binder János Fülöp

Buda-Ofen látképe. 1761. Rézkarc
Fenti rüetszete.
Megjelent

Miller J.F.: Epitome
vicissitudinum etc
Budae, e.n. c.
művében

E műben lévő
öszes rézkarcok
fenti művei

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Amerling, Friedrich v.

Nachlass — und anderer Besitz.
Wien, 1920. Leo Schidlof's Kunst-
auktionshaus. 8-r, 164 l, számozatlan
táblával. Füzet.

I. 4. p. h.

1.50

Binder Janos Fülöp

18. sz.-i budai rézmetsző

Fő képt

Attila Isten ostora, rézm

Szt. Gergely

B. János rézmetsző

Binder 7. Filop

l.

Kreuzsplit

251 57. l.

Elsässerstrasse 1897.
Andromasus vetetest
(350/67.)

rgel bevont szobában, a ~~zöld szövetes~~ pamlagon
ekefőkötőt és barna ruhát viselő, nevetve néz
gyermeket, a kinek ~~bal~~ jobb kezét fogja. ~~Kö~~-
inű csíkos zöld ruhába öltözöm, övet és csipke fejkendőt hordó fia-
ajolva ~~[illegible]~~ igazgatja a fürdőből kivett ~~ki~~ babát. ~~[illegible]~~
leányka ~~ki~~ helyet és kíváncsian szemléli a
ét a kék belésű piros selyem napernyőn nyugtatja
k. Öltözete: fehér ruha bő ujjakkal, csokorra kötött
sárga ~~[illegible]~~ pántú kesztyű. A csoporton innen egy fiéken a für-
~~[illegible]~~ kendővel látjuk. Balra a zöldterítővel
z keretes festmény lóg; az éjjeli szekrényen gyertyatar-
ulápa és gyufa van; ~~[illegible]~~ az almába harapó
aragos pillantásokat vet a vele nem tovább társa-
elett aranykeretes metszet és ~~Közöleben~~ két sulyú inga óra ~~két~~
nimket. Alól balra ez a mester jelzése: „ZEMPLÉ

Vid. Muz.

131:185 cm.
202/97 a. leirattal.
7. Budapest 1897. Tan. kiáll. IX: 257.

TESTÁ

kláry I
vallás
. Veres
egyhá
lemen
gy Lás
. Horka
m loma
templ
mátus
llégium
éves j
. Kun
nyvism
rek az
ászrova
lönfélék
vatalos
yázati
súti me
detések

Binder János
Fülöp
l
Schoen 1946
7. l

ÁV vona

vonat		HOVÁ	A vonat		HONNAN
ne	indul		neme	érkezik	
y,	1·50	Bpest keleti	m.	1·15	Szerencs (vas.)
.	4·55	Nyírábrány	sz.	4·40	Bpest nyugati
	5·20	Tiszalök	,,	7·00	Tiszalök
	5·02	Szerencs	,,	7·27	Nyíregyháza

A szakértő biztonságával vásárolhat mindenki

KARDOS LÁSZLÓ Debrecen, Kossuth-u. 9
Alapítva: 1831. évben.

vászon-, fehérneműek- és kelengye-üzletében.

Legnagyobb vászonüzlet!

Jó minőség! Szabott árak! Nagy választék!

100-féle cikket vásárolhat,

de csak **egy helyen** fizeti havi részletekben,
ha szükségletét

az „UNIO" Központi Hiteliroda

cégei útján szerzi be.
Hitelrendszerünk kényelmes, olcsó és megbízható. — Vásárlásra jogosító igazolványa, ha még nincs, igényelje irodánkban:

Piac u. 44. Marx-féle ház, földszint.

Földek, házak, telkek

eladása, vétele, bérlete

ügyében forduljon bizalommal

Dienes József

Binder János Fülöp

lásd

Lay Bpestiparnuuokiáll

68. l. 69. l.

ASOK

né

RGIT

Binder János Fülöp

lásd

Lay Bpest éparmüvkiáll

56, 57, l.

megvan

Binder János
Fülöp

Mária-radna kegyelem oltárképe, alul a templom látképe. Szentkép, rézm. Készült Budán.

Az esztergomi főegyházmegyei könyvtár „ex-libris” könyvjegyeinek lajstroma. Esztergom, 1903-44. l.

1.

tatvány

Nyolcvannégy — Pengő
dapest. II. kerület. Hunyadi János
Dános László tulaj-
eten végzendő átalakitási munkálatok
33.évi 148.728/VII.a.számu rendelete,
ágának 193.4.évi. 266 szám alatt
lékek Országos Bizottságát illető 1/2
ágos Bizottságának pénztárába befi-

lius hó 4 napján.

Nagy Gyula

Binder rézmetsző Pótlás:Szendrey-Szentiványi Lexkion 204/205.laphoz

Raff:Természeti História a gyermekeknek.Veszprém Sammer 1799.

14 rajz

Sculp.Binder Budae.

Binder János Fülöp

Csatkai Endre közlése 1951. ápr. Kaptam a MOK-tól (Zádor A.)

8.

Maria Theresia: Csak eindikeiem. Ev gain nilkül.

Álom

Av. Körirat: M. THERESIA D. G. ROM. IMP. HVNG. & BOH. RE. A. A. Középen M. Th. jobboldalu mellképe; lenn apró betűkkel: A. WIDEMAN

Rev. Körirat: IVSTITIA ET CLEMENTIA

Középen kecsenős csak eresztén bal elő lábát díszes eszterák ciinerre tainasztja, jobbelő lábával kettős keresztet tart a ciiner fölött

Átm 47 m/m

Binder rézmetsző

Pótlás: Szendrey-Szentiványi Lexikon 204/205 lap

14

A tatai mészároscéh felszabaditó levele.

Tati muzeum 173. szám

Binder Jakab Fülöp

7.

Emlékérem ólomból aranyozva +

Av. Kösirat: M. Theresia Pia Felix Aug.
középen jobbra néző mellkép. Lenn
apró betűkkel: F. Würt F.

Rev. Mennyezetes
Tisztemsán ülő királyné kulcsot nyújt előtte
térdelő férfinnak, a királyné baloldalán
vánkost tartó fin áll, előtte díszcsohába
öltözött állam férfiak. Lenn: Munera
Restituta – MDCCLXII.

~~Ugyanaz bronzból aranyozva~~

B. 97.

Binder rézmetsző

Pótlás: Szendrey-Szentiványi Lexikon 204/5-höz

A szegedi Máriaszobor

J.Phil§.Binder sc.Budae

122 x 75 mm

Duca a szegedi ferenceseknél.

Binder Jenő Fiai

50.

(sázár)

II. József gebrának leleplezésére

Auschowitz 1885

Réz. Füllel.

Av. Körirat: KAISER JOSEF II. — DURCH MANNESKRAFT UND BEISPIEL. Közepen jobboldali mellkép.

Rev. Hitsercsás: ZUR — ERINNERUNG — AN DIE — ENTHÜLLUNGSFEIER — IN AUSCHOWITZ — AM 19. JULI — 1885.

Átm: 30 m/m

Binder János Fülöp

Binder rézmetsző

Pótlás:Szendrey-Szentiványi Lexikon 204/205 lap

Mária mellképben

"Erzeige dich eine Mutter zu sein."

" Zu haben bey Binder in Ofen."

115 x 75 mm

Bpest:Dr.Dubay Miklós gyüjteménye

51.

Bécsi iparkiállítás 1888

Nikkel

Av. Kezirat: FRANZ JOSEF I – KAISER V. ÖSTERR. ETC. Középen jobboldali mellkép.

Rev. Finn: JUBILÄUMS-GEWERBE – AUSSTELLUNG – WIEN 1888. Középen 4 Rotunde.

Atm.: 37.5 m/m

Binder Ferenc Fülöp

Binder rézmetsző

Pótlás
Szendrey-Szentiványi 204/5
laphoz

Kis szentkép

"Der Gegeisselte Heyland von der Wiss."

Krisztus a szégyenoszlopnál.
"Zu finden bey Binder in der Wasserstadt Nro 9 in Ofeen"

91 x 61 mm

Bpest Dubay Miklós gyüjteménye

60. ~~6.~~

Nikita montenegrói fejedelem 50 éves
uralkodására 1910-ből
Bronz. Füllel

~~Ar.~~ Av. körirat: cirill betűkkel; középen balodali
babérkoszorú arckép; alatta apró betűkkel: ST. SCHWARTZ.
Rev. Talpas kereszt, ágai közt babérlevelek; középen
cirill betűs körirat, fejedelmi korona, alatta ⊞; oldalt 1860–1910.

Pöttschacher Rudolf ajándéka

Gy. l. n. szám 102
1917

Binder János Fülöp

Binder rézmetsző.

Pótlás:Szendrey-Szentiványi 2o4/5 laphoz

Kis szentkép:A budai Ertsébetrendüek kegyképe
"Das Schmerzhafte Mutter Gottes bild"
8 sor szöveg

"Binder sc."

1o7 x 61 mm

Csatkai Endre gyüjt.

6.

Szeb, háborus érdemkereszt 1913.
Bronz arany szra, füllel
Szélesedő kereszt, középen kor
Av. 1913
Rev. korona, alatta II.

Átm.: 41.3 m/m

Binder rézmetsző

Pótlás: Szendrey-Szentiványi 204/205. laphoz

Kis szentkép

A szent jobb.

Felhők felett kettős üvegszekrényben a szt. jobb, felette 2 angyal párnán koronázási jelvényeket tart.

" Die rechte Hand des Heyl. Apostolischen Königs Stephan stb."

Selyemre nyomott példány Sopron Behovsits Gábornál.

Jelzése részben elvágva

Binder János Fülöp

59.

A Kerinthiai hősök emlékére 1809.

Ezegely alakú bronz.

Av. Fünn babérág köpt: 17-18 - MAI - 1809. Alatta temető raisen nyugvó oroszlán; aldalt balról babér keszerben: ING-HAUPTM. FRIED.- HENSEL ~~jobbról~~: alatta keresztbe tett kardok; jobbról babér keszerben: ING.-HAUPTM.- JOH. VON - HERMANN; alatta keresztbe tett kardok. Lenn: Kerinthia amere

Rev. Középen babérág köpt: GEDENKT-DER-HELDEN-VUN-ANNO NEUN; fünn esztrák birodalmi ámer; lenn: függő leges kard, benne KUKAO betűk; balról: FJI; jobbról: Fi.

Atm 37 m/m

Gy. l. n. g. 166/1967.

Binder rézmetsző

Kis szentkép

Szt.Thekla

5 sor horvát irás

12o x 7o mm

"Binder sc.Budae"

Közölve:Drescher:A rézzel m tszett könyv 57.lap

Pótlás:Szendrey-Szentiványi lexikon 2o4/5 lap

Binder János Tibor

58.

Ferenc József uralkodásának 60. évére 1908.

Rég. Füllel.

Av. Középen Ferenc József 18 esztendős jobboldali és 78 esztendős baloldali mellkipe ~~ovál~~ kerekded pajzsban; fenn az esztrák és magyar kurona, lenn az esztrák birodalmi és magyar vesszőalma; alatta 1848 – 1908

Rev. Babér és tölgyfa ágakkort nyolc sorosírás: ZUR – ERINNERUNG – ANDAS 60. – REGIERUNGS JUBILÄUM – SR MAJESTÄT – DES KAISERS – FRANZ JOSEPH I. — 1848 – 1908.

Átm.: 33.2 m/m

Binder rézmetsző

Pótlás:Szendrey-Szentiványi
Lexikon 2o4/2o5 lap

Pest látképe a pesti cserzővarga céh felszabaditó levelén

Vát,Csillag gyüjt.67.szám

Schoen katalógusa

Binder Jakab Fülöp

44.

Bécsi világkiállítás 1873

Rég, fiddel (jeton)

Av. Körirat: FRANZ JOSEF I KAISER VON OESTERREICH
közepen; jobbaldali erekkés

Rev. Körirat: INDUSTRIE PALAST – WIEN, 1873 – apró betűkkel.
SEIDEL – UNECHT. Közepen épület.

Átm.: 17 m/m

Binder János Fülöp, réz~~met-~~ (karcoló)
~~ró~~; szül. 1736. k. Pozsonyban,
mh. 1811 dec. 18. Budán. ~~Arcz-~~
~~metszést~~ Valószínűleg Becslen-ta-
nulta. 1760. telepedett meg
Budán. Azokért a metszetekért
melyek Mária Krisztina és Al-
bert fhgi pár Budára való bevo-
nulása alkalmából ~~a Szerda-~~
~~hebyi Egyörgy Alajos jezsuitától~~ Ter-
~~vezett~~ diadalkapukat ábrázol-
ják, 1766. a budai városi ta-
nácstól tiszteletdíjat kapott.
1769. xaveri Szt Ferencet, Buda
védőszentjét ábrázoló réz karcá-
ból 230 peldányt vásárok a
~~budai városi budai elöljáróság~~
a városi tanács. Sokat foglal-
kozatták a vízivárosi ferenc-
rendiek és utóbb az Erzsébet
rendű apácák, kiknek számos

7 a szülei egyidaig Pozsonyban
dolgozott.

mert kepecskét karcolt róla.
Ezután megrendeltette gyakran ka-
rott szentek templomok plébániáitól.
is. Szenteket ábrázoló képei közül
megemlítjük a Wagenschön Ferenc
tól 1765. évben a budai sétá-
na templomban levő St Alajos
és Immaculata képek rézkar-
ceroduccióit. B. műhelyé-
ben főleg könyvillusztrációk
és a ~~[illegible]~~ kezdő
~~[illegible]~~ kezdő
~~[illegible]~~ vezető vagy empire
kerekben rendszerint a meg-
~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ vendégő ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~

bognár és Kovács cég vándorló levela. ~~a nemes lárkéjével~~. Nehány exlibrist is készitett, melyek közt legszikerültebb a bpesti egyetemi könyvtáré. Bo grafikai munkádése művészi szempontból ~~[illegible]~~ nem annyira jelentékeny, hogy ~~[illegible]~~ munkáit ~~[illegible]~~, amelyeket Szendrey-kontivagyi, Schoen Arnold, s töleg Pataky Dénes már ~~[illegible]~~ bőven ismertettek, itt ujból részletesen felsorolnok s igy azok ~~[illegible]~~ közlésétől eltekintünk

Janos Fülöp

Binder Özvegye

rézmető- és rézlap-
nyomó intézet
tulajdonosa

Schams Ofen
386-l.

J i ez év nyarán itt vette nőül
Gruber Éva becsi hajdont. ~~[illegible]~~
Naganer évben készitette Miller
János Ferdinánd budai városi
tanácsos Buda történetét is-
mertető művéhez a képes
táblákat, melyek közül Buda
1761-iki, ~~[illegible]~~ sokszor repro-
dukált látképe érdemelem-
litést.

teschenhegés Mária
Krisztina Ihgnő

Binder János

rézmetsző.

Budán metszette rézre

Heltai Gáspár Magyar

Kronikája 1789-iki

győri kiadásának magyar

vezérchet és királyokat ábrá-

zoló képeit a Turóczi féle

Kronika képei után.

Attila képen vig szig-

nálva ~~Buda~~

Binder sc. Budae

TURÓCZI SÁNDOR KÖNYVTÁRA

HELYSZÁM: 32
H. II. 2.

SZAK: Nyelvészet.

SZERZŐ NEVE: Adelungs, Johann Christoph

FORDÍTÓ NEVE: —

KÖNYV CIME: deutsch

KÖTÉS NEME: ALAK:

KIADÓ: ÉV:

Székesfehérvár. T. 6288.

A Wir Ober- und Unter- Vorsteher des ehrsamen Handwerks deren bürgerl. Schmid-Meister kezdetü czéhlevél felső részén allegorikus alakokkal és a város koronás czimerével ékesitett keretben látjuk a kőfallal és bástyákkal megerősitett várost a melyen innen balra házak és kertek kötik le figyelmünket, mig jobbra a kétfejü sasos vámház előtt egy lovas vágtat és egy kétfogatos hintó hajt. Felirata fölül:

Alba Regia
Stullweissen-
burg.

alól balra: Zu finden Bey Adam Augustin Lang.
jobbra: Phil. Binder Sc. Budae.

Rm., mér. a vk. 20.5: 39.5 cm.

140-95

Budapest. T. 1160. II.

A Szentháromság szobor elején, a melynek talapzatát számos szent ékesiti, a glóbuson álló Madonna látható. Felirata:

Abbiltung der Allerheiligsten Dreyfaltigkeit, auf dem Platz in der Königlichen Freyen Stadt Pest Ano 1775.

a talapzat elején: HIC
Vota VnI-
trInoqVe
Deo, saCra-
MVS
legalól jobbra: Binder sc. Budae.

Rm., mér. a rl. 46 : 30 cm.

Földvár. T.1077.

A diszes keretbe foglalt Madonnát, ki a homlokán vérzik és bal kezével a gyermek Jézust karolja át, két lebegő angyal koronázza meg. Dicsfénytől ragyogó fejét csillagkoszorú ékesiti. Felirata a kép alján:

Vera Effigies Gratiosae Imaginis ✠ B.
M.V. quae Földvarini in Ecclesia R.R.P.P.
Ord. Minor:Reg: Obs: Proae S. Ioan: a
Capis: Deuotissime Colit.

ezután: Delin: R.P. Franciscus Stadler Quardianus Contuc.
legalól balra: I:P. Binder.
jobbra: Sc. Budae 1766.
fölül a kereten: Mater Gratiarum de ~~Sanguina~~ Sanquine
a mondatszalagon: In Gremio Matris sed et Sapientia Patris.

Szines rm., mér. a vk. rl. 12.9 : 7.4 cm.

Zimony. T. 1048.

Ezen diszes keretbe foglalt és WIR N:N: Ober und Unter Zechmeister Eines Ehrsamen Vereinigten Handwercks der Kayl: Königl: Privilegirten Militär-Haubt-und Granitz Stadt Semlin kezdetü czéhlevél felső részén, a várost szemléljük látképben, mely felé balról négyes fogat közeledik, mig a háttérben az épületek mellett kálvária és azután temető köti le figyelmünket. Fölül a két szent és a koronás kétfejü sas között, a melynek gyomrán Madonnakép van, lothringeni Ferencz és Mária Terézia medaillon arczképei szemlelhetők. Felirata

alól jobbra: Binder Sc. Budae 1770.
ésa kép alatt: Wan die gessellen wandern ein
Sollen sie betrachten ein bein.
Auf dem Stadthauss von ein Riessen
welches genugsam ist Bewüsen.

Rm., mér. a rl. 29.8: 38.4 cm.

Vácz. T. 992.

A m MI CZÉH-MESTER, ÉS TÖBBI MAGYAR VARGA MÜNEK VÁTZVÁROSSÁBAN LAKOZO MESTEREI kezdetü czéhlevelen, a sarlós boldogasszony szobrával diszitett keret felső részében látjuk a várost kiemelkedő székesegyházával, mely előtt a Dunán tutaj, egy csolnak és két bárka köti le figyelmünket. Jelzése
alól jobbra: Binder Sc. Budae.

Rm., mér. 34.1 : 43.1 cm.

Vácz. T. 993.

Wir Zech-Meister und andere Meister des Handwerks deren Burg. ... in der Bischoflichen Stadt Waitzen, bescheinigen hiemit kezdetü czéhlevelen a sarlós boldogasszony szobrával diszitett keret felső részében látjuk a várost kiemelkedő székesegyházával, mely előtt a Dunán tutaj, egy csolnak és két bárka köti le figyelmünket. Jelzése

alól jobbra: Binder Sc. Budae.

Rm., mér. 34.1 : 43.1 cm.

Vácz. T. 994.

A sarlós boldogasszony szobrával diszitett keretü czéhlevél felső részén látjuk a várost kiemelkedő székesegyházával, mely előtt a Dunán tutaj, csolnak és két bárka kötött ki. Jelzése alól jobbra: Binder Sc. Budae.

Rm., mér. a rl. 34.1 : 43.5 cm.

Gradiska. T. 330.

A Száva tulsó partján fekvő vár fölött félholdas tornyok uralkodnak, a folyón bárka ereszkedik lefelé, az innenső parton pedig ahol katonák kelnek át egy dereglyén és ágyúból lövöldöznek, balról a lovastiszt vezérlete alatt gyalogosok vonulnak fel. Felirata:

Prospect
der Türkischen Graenz Stadt und Festung
GRADISCA.
im königreich Bosnien am Saustrom.

alól balra: Gezeichnet von Dost.
jobbra: Binder sc. Budae.

Rm., mér. a vk. 12.4: 24.8 cm.

Buda-Pest. T. 150.

A WIR N.N. Ober-und Unter Zechmeister des Ehrsamen Burgerl. Wagnèr - und Schmidt-Handwerks in der Kaisl. Konigl. Freyen Stadt Pest kezdetü czéhlevél felső részén Pest látképét szemlélhetjük a hajóhiddal, a parton kikötött csolnakokkal és bárkával. Diszes keretén fölül a hadi ékitménynyel körülvett kétfejü sast és a bognárok meg a kovácsok védszentjeit látjuk, mig oldalt Gott sey auf eurem Weg, und sein Engel müsse euch begleuten. Tob: 5. körirattal vándorló legények ábrázolvák. Magyarázó szövegének kezdete 1. Die Schiff brucken über die Donau és befejezése 14. Ketskeméter Thor; jelzése pedig az 1695 évi SIG.DER HVFSCHMIT V. WAGN. LAD. PEST, PILIS V. SOLT köriratú pecsét mellett "Binder sc. Budae."

Rm., mér.a rl. 34: 44.7 cm.

Budapest. T. 114.

Fölül Nova Buda, alól pedig, ahol az iránytü is van jelezve, Pestinum térrajza szemlélhető a Dunán repülőhiddal. Jelzése alól jobbra: Io. Philip Binder sc.

Szines rm., mér. a vk. 30.9: 42.5 cm.

Miller Epitome, Pag. 34.

Buda. T. 154.

A királyi lak fölött szivalakú csokrot szemlélünk feléje mutató kezekkel és különféle mondásokkal. Felirata a

Hungariae Flores per plurima Saecula VIVANT!
HIS veniat lento cana senecta pede. Ovid.

vers után: VIVAT! qvis qvis adest: ALEXANDRAE Festa celebrans
Principis Excelsae; Tempora longa colat.
CorDe Dabat CanDens haeC.
Budae 2a May Ano ut Supra.
Ios: Nicol: Pápay Advocatus.

az épület fölött: Pannoniae faciem paucis depinxit Apelles;
Partem pro toto pinxit Apollo Budam.

a torony körül: Floruit et Floret.

és legalálól az A.Turis Mathematica kezdetü és B.Pars Frontispicii Residentiae Regiae Budensis versus Danubium magyarázó szöveg után: Binder sc: Budae.

Rm., mér. a rl. 19.1: 12.6 cm.

Budapest. T.113.

Fölül Nova Buda, alól pedig, ahol az iránytü is van jelezve, Pestinum térrajza szemlélhető, a Dunán repülő hiddal. Jelzése alól jobbra: Io. Philip Binder sc.

Rm., mér. a vk. 30.9: 42.5 cm.

Miller Epitome, Pag. 34.

Bodajk. T. 215.

E lapon a Fehérvármegyében Bodajkon lévő kép szemlélhető, mely a Madonnát a gyermek Jézussal ábrázolja, ki jobbkezét áldásra emelte és baljában könyvet tart. Felirata:

JÉSUSOM HATALMA
SZÜZ ANYÁM OLTALMA
LELKEM DIADALMA.

alól jobbra: Binder sc.

Rm., mér. a rl. 8.5: 5 cm.

Szeged. T. 781.

Az ország és a város czimere közt kétfejü sassal diszitett keretbe foglalt WIR Zech und sammentliche Mit Meister des Ehrsamen Burgerlichen Seuller Handwercks kezdetü czéhlevelen fölül a város látképét szemléljük a Tisza partján kikötött számos bárkával és csolnakkal. Jelzése alól jobbra: Binder sc. Budae.

Rm., mér. a rl. 35 : 43.5 cm.

Budapest. T. 1055.

Angyaloktól tartott

és homlokán vérző

Az diszes keretben látjuk a Krisztina városi csodatévő Madonnát, kinek csillagkoszorus feje fölé két angyal koronát helyez és a ki baljával a gyermek Jézust karolja át. A keretnek az ország és Buda czimerével ékesitett alsó részén a vár látképét szemlélhetjük. Felirata a koronát tartó angyalok fölött lebegő mondatszalagon:

Die Gnadenreiche Mutter Gottes zum H: Blut zu Ofen.

a Jézus kezében lévő mondatszalagon:

In Gremio Matris
sedet Sapientia Patris.

a kép alatt:

Dominare nostri tu et Filius tuus. Iudic 8.

és ezután jobbra: Binder Sc. Budae.

Rm., mér. a rl. 14.2 : 9.2 cm.

Székesfehérvár. T. 808.

Az allegorikus alakokkal és a város koronás czimerével ékesitett keretben látjuk a kőfallal és bástyákkal megerősitett várost, a mely felé jobbról egy lovas és egy kétfogatos hintó hajt a kétfejü sasos vámház közelében. Felirata fölül: vágtat

Alba Regia.
Stullweissen-
burg.

alól balra: Zu finden Bey Adam Augustin Lang.
jobbra: Phil. Binder Sc. Budae.

Rm., mér. a vk. 20.5: 39.5 cm.

Buda. T. 112.

Az előtért Rákos mezeje és Pest környéke foglalja el, hol egy pásztor legeltet szarvasmarhát, egy lovas balra vágtat és két tiszt beszélget, mig a repülőhid felé hintó hajt; a háttérben pedig Buda városa és vara látszik. Felirata fölül diszes keretben:

Lamalon körében

Buda. Ofen.

és a két repülő angyaltól tartott lobogón lévő magyarázó szövegnek kezdete: A. Fortalitium Civitas Superior (A. Die Vöstung u. Obere Stadt) és befejezése F. Taban (F. die Räze Stadt) jelzése pedig a „Descriptio Liberae Regiae, ac Metropolitanae Urbis Budensis" (Beschreibung der Königl Freyen Haubt Stadt Ofen) czimű szöveg után jobbra: Io. Philip. Binder sc. Budae 1761.

Rm., mér. a vk. 20.8: 42.9 cm.

Budapest. T.1060.

Az angyalokkal diszitett üvegszekrényben fejjel balra fekszik Szent Kelemennek ereklyéje, ki teljes egyházi ornatusban temettetett el. A kép alatt:

Kurze Andachts Vbung
Zu den H: Blutzeug Clemens, dessen Heiliger Leichnam in der
Kirchen der W:W: E:E: Kloster-Frauen der H: Mutter Clara
in der Vöstung Ofen zur öffentlichen Verehrung aufgesetzet ist

olvasható, jelzése pedig alól jobbra: Binder sc. Budae.

Rm., mér. a rl. 16.1 : 13.6 cm.

Budapest. T. 4397.

A budai szapanosok és gyertyaöntők diszes keretü céh-levelén fölül Buda látképét szemléljük, melyet keletről vettek föl. Az előtérben a pesti parton repülő hid, kikötött bárka, két járókelő és egy halász köti le figyelmünket. Jelzése alól jobbra: Joh. Philipp Binder Fecit et Sculpsit, Budae.

Rm., mér. a rl. 35 : 45.6 cm.

102-92-2.

8566.

Budapest.

A budai csodatevő Mária.

A vár látképe fölött, melynek keretét Magyarország és Buda városának cimere disziti, a csodatevő és homlokán vérző Madonnát angyalok és kerubok veszik körül, a kik feje fölé koronát tartanak. Jézusnak balkezeben mondat szallag van e szöveggel: In Gremio Matris sedet Sapientia Patris. Felirata

fölül: ... dieser Gnadenreichen Blut- triefenden Mut ..
a mondat szallagon: Die Gnadenreiche Mutter Gottes zum H. Blut zu Offen.
a kép alatt: Dominare nostri tu et Filius tuus. Iudic. 8.
ezután jobbra: Binder. S.C. Budae.
legalól: Thue, o Suender! nicht verzagen:
Eil zu diesem Gnadenhaus;
MARIA dir nichts wird abschlagen,
Theilt hier ihre Gnaden aus.

Rm. mér. a vk. 12.0: 8.0 cm.

Sz. n. 123-904.

Zarics

Binder Fülöp

10897.

Zrinyi Miklós.

Mellig, kissé jobra fordul, forgós kalpaggal, álló galléru brokát mentéje alatt vállon átvetett kendovel, tojásdad medaillonban. Felirata a kép alatt:

Szerinvári Gróf Zrini Miklós
Szigetvárának Fő Kapitánya, el e-
sett Sz: Mihály Haván: 7dik napján
1566 Esztendőben.

fölül a kereten: NEMO ME IMPUNE LACESSIT.
alól balra: Binder
jobbra: Sc. Budae.

Punkt, mér. 15.3: 9.1 cm.

Sz. n. 122-904.

Binder János Fülöp, vézmetsző, szül. 1736 k. Pozsonyban, megh. 1811 dec. 18. Budán. Valószínűleg Bécsben tanult s 1760 k. telepedett le Budán, hol főleg könyvillusztrációkat és kisméretű egyházi képecskéket készített.

Előbb Pozsonyban, azután Budán működött.

1. Buda 1761-ben.
Binder I. F.

Ebbe az egyszerű köntösű előadásba tömörített monográfiának a tárgya az a budai templom, amelynek a története keresztmetszetben mutatja azokat a művészettörténeti mozzanatokat, amelyek a 18. század derekán Budán kívül többé-kevésbé az egész országban általánosak. A török megszállás ugyanis még a 16. század közepén éppen a nagyalföldi medencében megakasztotta a renaissance áramlat hatásának fejlődését a barokk kifejezésig. És amikor ez a terület fölmentő harcok árán megszabadult a török megszállástól, a barokk művészet már nem talált egységes katholikus Magyarországra, mert a reformáció jelentékeny tömegeket hódított magához és így megoszlott a művészetekhez szükségelt anyagi erő is éppen a vallásos képzőművészet terén, amelynek szinte teljes mellőzésével terjeszkedtek a zsoltározásban és igehirdetésben csúcsosodó reformációból alakult felekezetek. E vallási megoszlás nemcsak anyagi erőket vont el a vallásos művészettől, de bizonyos fokig csökkentette a művészi erők kifejlődését is; a felszabadított területeken pedig, amelyeken a megszállás alatt az izlám művészet jelentkezett, megfelelő előfeltételek nélkül nem fejlődhettek művészi egyéniségek és ennek következtében a hódoltság után importra szorítkozott a művészeti termelés általában, de különösen az építőművészet terén, amelyet majdnem az egész 18. századon át külföldi mesterek irányítanak. A főpapi fundációk mellett a régi helyeikre tömegesen visszatérő vagy új alapításokkal gazdagodó szerzetesrendek és új missziós területekre terjeszkedő Jézus-társasági atyák építkezései voltak a vallásos művészet hordozói országszerte és így Budán is, amelynek a városképe ekkor a 18. században alakul ki alapvonásaiban. E világos és változatos profilú városkép kialakulását jellemző vonásokkal fejlesztő egyházi építkezéseknek a története, a fejlődése még körvonalaiban is homályos, részleteiben pedig szinte ismeretlen, pedig az építkezések zöme a 18. század derekára esik.

Buda város délről északfelé nyúló vedutájának (1. kép) jellegzetes kontúrjából kiemelkedő templomoknak az alsó városrészekben helyileg egymás mellett való kibontakozását követve, a látkép a finom toronysisakos szerb templommal indul, amely állítólag 1742-ben kezdett épülni s befejező toronysisakja 1775-ben lett kész (3); a tabáni szent Katalin-templom a ferenciek vezetése alatt török mecsetből fejlődve 1728—1739 között épült és belső berendezésével 1756-ban nagyjában készen állott (4); a kapucinusok víziváros rendháztemploma szintén törökmecset-kápolnából indulva linzi Ottó kapucinus atya tervei szerint 1697—1716 között épült, míg 1775—1778 között nyerte mai terjedelmét (5); a víziváros szent Anna-templom a jezsuiták irányítása mellett 1740—1762 között kapta Hamon Kristóf majd Nepauer Mátyás felfogása szerint építészeti alakját; a víziváros ferenciek zárdatemploma törökmecset-kápolna megelőzésével 1731—1742 között lett külsőleg befejezve a későbbi toronysisak kivételével (6); szent Flórián kisebb terjedelmű temploma Christ Antal pékmester alapításából jezsuita irányítás

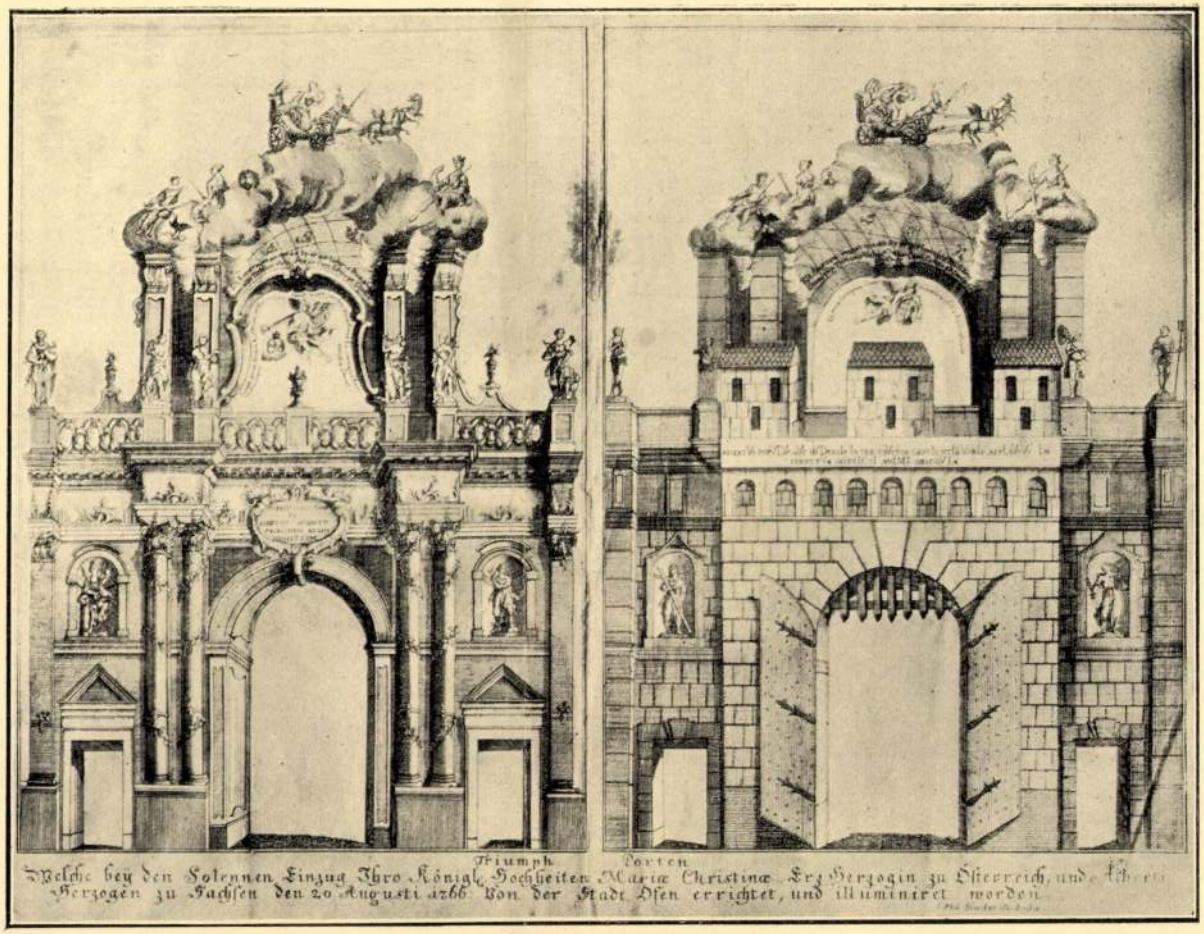

6. Budai diadalkapuk 1766-ból,
Szerdahely-Binder.

minden egyes alkalommal művészi minőségű alkotásokat, tekintetbe kell vennünk egyrészt a hívek lelki szükségletéhez gyakran kényszerülő alkalmazkodásukat, másrészt a mecénások rendesen feltételekhez kötött adományozásait és végül a jezsuita atyák éppenséggel nem bővelkedő anyagi viszonyait, amelyek nem engedték meg mindig elsőrendű s ezért drága alkotások létrehozását.

A Jézus-Társaság, amelynek tagjai könnyű lovasként a legkülönbözőbb helyeken megfordulva elvükből kifolyólag mindenütt tudtak alkalmazkodni a hívek lelki alkatához, nevelési rendszere folytán mindig rendelkezett olyan tagokkal, akik vagy gyakorlatilag vagy elméletileg vagy legalább csiszolt ízléssel irányítólag értettek az egyes művészetekhez, hiszen a művészetek minden ágát igyekeztek ható eszközül felhasználni. Így ismeretes, hogy budai kollégiumépületük építésének vezetője egyidőben a mesterségekben jártas *Kerschenstainer Konrád* volt, aki később még a várbeli vízvezetéket is elkészítette, majd *Hagen Ádám* és *Armbrester Ernő* vezették az asztalosműhelyt; a bajor származású *Wöber János* (1633—1710), aki több helyütt irányította a fúró-faragómunkálatokat, utolsó éveit a budai kollégiumban töltötte (28); a szlavóniai eredetű *Ivanich (Ivanics) György* (1656—1723) a szemináriumi épület építését, belső kiképzését és berendezését irányította; a bécsi születésű *Most József* (1677—1734) rektor pedig a jezsuiták törökbálinti rezidenciáját tervezte s építette (29); a közismert tudós esztétikus *Szerdahely György Alajos* nemcsak magiszterként működött Budán, de mint gyakorló művész ő tervezte az 1766. évi barokk diadalkapukat (6. kép) a városi tanács megbízása alapján (30). Azonban a hézagosan ismert és Budán is bizonyos művészi tevékenységet kifejtő jezsuiták e felvázolásával ne essünk egyoldalú tévedésbe, mert a barokk korszakban a művészeteknek szerzetesek által való gyakorlása, ha nem is általános, de elég gyakori nemcsak külföldön, hanem nálunk is. Így többek között: a híres felsőkismartonhegyi 24 stációs kálváriát *Niering Félix* ferences laikus testvér készítette 1701—1705 között (31); a budai augusztinusok között is volt műkedvelő festő a 18. század elején *Ferber Vitus* személyében (32), a győri karmelíták között a tiroli származású *Athanáz* (Witwer Márton) sokoldalú építész és a cseh származású *Domonkos* kiváló faszobrász volt, míg a budai *Julianus* kármelita családi nevén Falconer Henrik József festéssel foglalkozott (33); a buda-vízivárosi ferencrendiek templomának Mária mennybemenetelével és Szentháromsággal díszes csillárját *Cikoria Miklós* ferences fráter trébelte 1741-ben (34); a zalamegyei Stridó falu szent Jeromostemplomát *Ranger János* pálos szerzetes látta el freszkó dísszel 1744-ben (35); a pesti pálosok között is volt névleg nem ismert szobrászművész, akit a városi tanács 1747-ben »virtuóz« munkájáért felvett a pesti polgárok közé (36); a Canevale Izidor által tervezett váci székesegyháznak az építését pedig 1762—1772 között a két jobbkezesnek nevezett *Oswald Ferenc Gáspár* piarista vezette (37); sőt még az apácák között is akad művészkedő, mint a budai

Buda-Pest:

Buda látképe.

A budai szappanfőzők s gyertyamártók díszes keretű cíchlevelén fölül Budát szemlélhetjük a Gellérthegytől egész az óbudai kálvárizáig. A hegy tövében elterülő városrészt körülvevő falak köröndjei még állnak s a várban még a szt háromság szobra is fel van tüntetve. A hátterben emelkedő hegyeket szőlőültetvények ~~vannak~~ borítják s az előtérben a repülőhid felett kikötött bárka felé két előkelő úr beszélgetve közeledik s jobbra halász köti le figyelmünket, kinek tapogatójában vagy hal ~~viz~~ viczkándozik. A díszes keret sarkain az ország s a város czimere s gyertyát és szappant tartó oroszlán s Bacchus látható míg a fölül lévő koronás kétfejű sast, melynek gyomrán czimer díszlik, hadiékítmények veszik körül. A cíchelevél szövegének kezdete: „Wir Zechmeister und andere Meister des Handwercks deren Bürgerl. Saifensieder, und Lichtzieher Meistern" s befejezése: „geziemend ersuchen wollen. Geben in Ofen" stb. Ezt követik az aláírások. Végre alól jobbra: „Joh. Philipp Binder fecit et Sculpsit Budae."

Rézkarcz, méretei a rézlapnak 34.8 : 45.5 c/m.
Metszette: Binder J. T.
Ltsza. 4397.

102/93 N: 21

a következő gyermekei születtek: 1751 augusztus 16-án kereszteltetett Rókus, aki meghalt 1758 október 14-én; 1753 március 31-én kereszteltetett paulai Ferenc; 1757 szeptember 6-án kereszteltetett Mária Borbála; 1759 szeptember 17-én kereszteltetett József Mátyás (1). Budai polgárrá 1756 április 9-én lőn (2). 1757 augusztusában a városi tanácsnál panaszt emelt Mayrholdt Mihály asztalosmester ellen, hogy a vízivárosi szent Anna-templom xaveri szent Ferenc-oltárához készített munkájáért járó pénzt vonakodik kifizetni (3). 1759 május 21-én halt meg négyéves Krisztina leánya. 1766 szeptember 29-én feleségül vette Praun Rozália hajadont. Meghalt 1768 augusztus 7-én 43 éves korában (4).

Adataink szerint a következő műveket készítette Budán: A tabáni szent Katalin-templom tornyos homlokzata számára 1752-ben kőből faragott keresztet, vázákat, csavart volutákat, szent Katalin, szent András és szent Péter szobrát, 1753-ban pedig két vázát; e homlokzatművei az 1810. évi tűzvészben elpusztultak (5). A budavári Szentháromság-szoboremlékre faragott új kőcímerért 28 forintot kapott 1759 június 16-án (6). A vízivárosi Florián-kápolna számára 1760-ban stukkó-munkát végez, majd a szószék fa-plasztikáját faragja és elkészíti a homlokzat fülkéiben még ma is álló két püspöksüveges szent kőszobrait; 1761-ben folytatja a szószék díszítését, címereket és két vázát farag; 1762-ben a két mellékoltár oszlopkapiteljeit, lizenakapiteljeit, oromvolutáit, záró cikornyadíszét és egy cikornyadíszítésű állványt faragott fából (ein Jesu Kindlein Staffel ausgeziret mit ziraten) (7). A buda-újlaki templom számára 1762-ben címert faragott hat forintért (8).

A vízivárosi szent Anna-temlomnak okmányilag bizonyíthatóan az alábbi műveket készítette: 1757-ben a xaveri szent Ferenc-mellékoltár plasztikai díszét faragta Weber Lénárttal karöltve, ez oltár később újnak adott helyet; 1759-ben a homlokzat ormára az Isten szemét és azt imádó két angyalt, az alattuk levő ívmezőbe haditrofeás reliefet és Budaváros címerét faragta kőből; 1763-ban javította a két mellékoltárt; 1764-ben a templom belsejébe kapiteleket készít; 1765-ben öt új mellékoltárt fából és a plébánia temetőjébe két feszületet kőből farag; 1767-ben az szent Kereszt-oltárt javítja; 1768-ban a xaveri szent Ferenc-oltár számára négy gyertyatartót, két oldalszárnyat, három kánontáblát és szent Rókus, meg szent Sebestyén képeihez rámákat készít fából. Stíluskritikailag megállapítható, hogy a homlokzat Anna—Mária-szoborcsoportját is ő készítette 1795-ben (Lásd a Levéltári anyag III., IV. részét).

Vezetékneve Eberhardt, Eberhard, Eberhart változatokban fordul elő.

Bizonyosan rokona, talán testvére volt *Eberhardt János* ezüstműves, aki szintén győri születésű és Budán dolgozott, ahol 1760 július 8-án kötött

Binder János Fülöp rézmetsző; született 1736 körül Pozsonyban. Úgylátszik, hogy Bécsben tanulta a rézmetszést. Valószínűleg 1760-ban telepedett meg Budán, ahol élete végéig maradt. 1760 augusztus 3-án házasodott a bécsi születésű Gruber Éva hajadonnal; tanuk Landerer Lipót nyomdász és Haufland János. Gyermekei: xaveri Ferenc Szilveszter 1763 dec. 31-én, Rozina 1767 augusztus 26-án, solanói Ferenc János 1769 febr. 7-én, János Károly 1769 november 19-én, solanói Ferenc 1773 április 22-én, Erzsébet 1774 november 6-án kereszteltettek. Felesége Éva 1810 április 22-én halt meg 73 éves korában. Ő maga pedig 1811 december 18-án húnyt el 75 éves korában (in inflammatione intestinorum) (1).

A Szendrei-Szentiványi-féle Magyar Képzőművészek Lexikonában nem említett műveiről a következőket jegyezhetjük fel. 1766-ban a budai városi tanács két ízben is fizetett neki azokért a rajzokért, illetőleg rézmetszetekért, amelyek Mária Krisztina és Albert főhercegi pár Budára való bevonulása alkalmából *Szerdahely György Alajos* jezsuita által tervezett diadalkapukat ábrázolták. 1769-ben ugyancsak a budai városi tanács xaveri szent Ferencet, Buda város védőszentjét ábrázoló rézmetszetű képéből 230 példányt vásárolt (2). A vízivárosi szent Anna-templomnak *Wagenschön Ferenc* által 1765-ben festett és nagy közkedveltségnek örvendő szent Alajos és Immaculata képeit metszette rézlapokra. Számos szenttárgyú képet metszett a vízivárosi szent Ferenc-rendiek és később a zárdájukba telepített szent Erzsébet-rendű apácák számára (3). Továbbá a következő könyveket illusztrálta rézmetszetekkel: Telek József Négy világító Úrnapi lámpások... Kalocsán nyomtatott művét két metszettel 1765-ben; Wagner Carolus Collectanea genealogico-historica illustrium Hungariae familiarum Budán 1778-ban megjelent művét két táblával; *Rausch Franciscus* Elementa architecturae... Budán 1779-ben nyomtatott könyvét tizenegy rézmetszetű táblával; Instruction für... Waldämtern vom Jahre 1800 című munkát két rézmetszetű táblával; V. P. Francisci de Hieronymo e Soc. Jesu missionarii vita Pesten 1807-ben megjelent munkát egy rézmetszetű arcképpel; Ordinánsz Konstantin A Libanus havasi... Szeged Városnak Segítő Boldog Asszonynak neveztetett kegyelmes képének történeti lerajzolása... című művét a híres kegykép rézmetszetével.

Binder vezetékneve Pinter elírással többször fordul elő. Rokonságban állott-e a Budán 1750—1766 között működő *Binder Jakab* kőfaragóval, még bizonyításra vár.

Jegyzetek: 1. A vízivárosi Principalis Platea 226. számú házában lakott; az anyakönyvi adatok a vízivárosi szent Anna-plébánia matrikuláiból valók. — 2. Budai városi tanácsi jegyzőkönyvek, 1766.1769. — 3. Némethy Lajos: A Budapest-vízivárosi Erzsébetiek. 1885. Metszeteit is közli.

MDK

Binder János Fülöp, rézmetszö

a nagyszombati nyomdával Pest-Budára költözött.
A legtevékenyebb rézmetszök egyike.

Szépmüv. Muz. graf.oszt.87.kiáll. Elöszó 6.l.

M. D. K.

BINDER János Füläp "rézmetsző"

Nác látképe cikkeivel. Rézmetszet
(Repr.)

Devcsimp-Gyanasztói: Vác, Bp. 1960.
44. l.

Binder János Fülöp

vézmetsző

Budai mester. Borolek.

A magyarországi műv. tört. I. 304
Corvina 1970.

MDK

Binder J. Fülöp
rézmetsző.

A Fő utcai /41-43/ volt ferences kolostorban működött.
A Batthyány tér egyik első megörökítője.

Zakariás G. Sándor: A budai Batthyány tér
Bp.1958. 8.o.

Repr: A Batthyány tér 1761-ben. B.J.F. rézmetszete
U.o. 9.o. 3. kép

Binder János Fülöp /1735 körül-1811/ MDK

rézmetsző

1."Anton. L.B. De Störck" Gindl József Ágoston rajza után.
2.Két római mérföldkő.
Megjelent: Schoenwisner, S., In Romanorum iter per Pannoniam Ripam Budae 1780-81. II.112.o. Ugyanitt egy másik Binder illusztráció,melynek lemeze elveszett.
3. A budai sebészek vándorlevele.
4. Különféle cimerek.
5. Házassági bonto akadályok sematikus ábrája. 200.o

Cennerné Wilhelmb Gizella -Kozsa György: A Magyar Történelmi Képcsarnok rézlemezgyüjteménye.
FOLIA ARCHAEOLOGICA XI. 1959. 197-199.o.
A publikálatlan rézlemezek jegyzéke.
U.O. 199-205.o.

200.o.

M.D.K.

Binder János Fülöp,rézmetsző,1735 körül-1811.

2.Két római mérföldkő.Jelezve:"Binder sc:Budae".16.5x 10 cm.Megjelent:Schoenwisner,S.,In Romanorum iter per Pannoniam Ripam..Budae,1780-81.II.rész 112 l.után.Ugyan itt megjelent még egy ,eddig ismeretlen Binder illusztráció,de ennek lemeze elveszett. Ltsz.56.554. Rézlemez Magy.Tört.Képcsearnok. 200.o.

Jennerné Wilhelmb Zizella-Rózsa György: A Magyar Történeti Képcsarnok rézlemez gyüjteménye. 197.o.

Folia Archaeologica.XI.1959.Bpest.Képzőmüv.Alpp.Kiadóvall.Bp.

M. D. K.

BINDER János Fülöp rézmetsző
1761–1807-ig működött
Budai mester XVIII. sz.

Szentképek
Könyvillusztrációk (Telek József: Három részre osztott sz. beszédek ..., Kónyi János: Díszes erkölcsökre tanító beszédek., Verseghy F.: Rikóti Mátyás c. művekhez)

Drescher P.: Bibl. Társ 8. kiail. 9. l. 56. 5, 7 l

M.D.K.

BINDER János Fülöp rézmetsző

Drescher P. Bibl. Tars. 8. Miall. ~~10~~. l.
10

Binder János Fülöp

Deserici Vince

Váci Pantheon [21. p]
Vác, 1992

megirva

Bilik Jenő

díszlettervező az
Operaházban
† 1929. máj. 20.

Operaházcívk.
1928-29. 17. l.

ILLUSZTRÁCIÓK.

Birizdó Gabriella

1997. VI. 4.

Hajdú-Bihari Napló

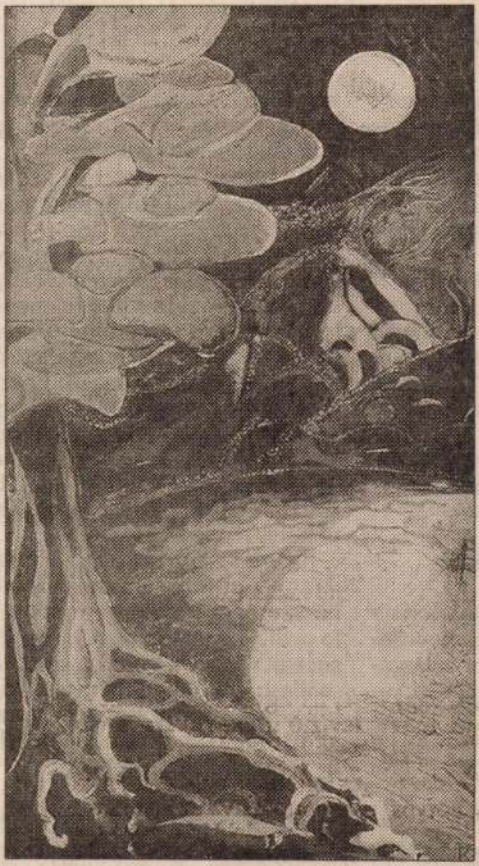

Montreux-i emlék – Birizdó Gabriella tűzzománc képe Fotó: Magánarchívum

KÖZMŰVELŐDÉS

érvényes legyen az újítás

r teljes üzem-
rendszer. Bár
ıltak, arra ké-
yenek megér-
kkal, javasla-
zlekedési vál-

vevő egyik ol-
ólt a járművé-
es munkájáról
gyakran haj-
ni, s csak a hi-
A tömegközle-
áról nem csu-
alatoknak, ha-
is gondoskod-
hozzá.

snak

óló javasolta a
ezdés beveze-
Gábor válaszá-
kezdeménye-
kben sem talált
nem csak az is-
munkahelye-

ken történő lépcsőzetes munkakezdést javasolták a csúcsforgalom elkerülése érdekében.

Az utasok figyelmét fel kellene hívni arra, ne álljanak meg az ajtóknál, húzódjanak a kocsi belsejébe – hangzott egy javaslat, melyet egy bírálat is követett: a Nagyerdőn lévő egyes villamosmegállók korántsem rendeltetésszerű használatára hívták fel az illetékesek figyelmét. Egy másik hozzászóló a környezetszennyezés megakadályozása, illetve az üzemanyag-takarékosság érdekében adott tanácsokat, többek között bizonyos helyeken kiegészítő lámpák felszerelését javasolta.

Szóba került még egyes buszjáratok zsúfoltsága, ami számos bosszúságot okoz. Egy hozzászóló pedig azt javasolta, némi módosítással vezessék be az egyajtós felszállást: külföldi mintára a felszállók ne a jármű vezetőjének, hanem az utastársaknak mutassák fel a bérletüket, illetve jegyüket.

A Madonna és a Gyermek – Birizdó Gabriella tűzzománcképe
Napló-reprodukció

BIRIZDÓ Gabriella

Hajdu Bihari
Napló
96.04.25

velődési Házban (Bethlen utca 14.).
17 óra: A szőlős- és gyümölcsöskertekben elvégzendő agrotechnikai feladatok ismertetése és ezek költségvonzata – Balogh Zoltán kertészmérnök előadása a Csapókerti Közösségi Házban (Süveg utca 3.).
17–19 óra: a józsai nyugdíjas-egyesület klubfoglalkozása a közösségi házban (Felsőjózsai utca).
17–22 óra: a Magyar Ökumenikus Szeretetszolgálat lelkisegély-szolgálata a 432-100-as telefonszámon.
18–20 óra: a jógaegyesület klubfoglalkozása a Postás üdülőben (Nagyerdei körút 66.).
21 óra: a Bravo dzsesszrock trió műsora a Yes dzsesszbárban (Kálvin tér 4.).

Hajdúböszörmény
13.30 óra: A szociális igazgatás és ellátás aktuális kérdései – Csehák Judit előadása a Sillye Gábor Művelődési Központban.

Hajdúszoboszló
15 óra: Kalandozások az inkák birodalmában – perui élménybeszámoló a művelődési központban.
17.30 óra: Macska körme, sárkány vére – bepillantás a perui népi orvoslás és természetgyógyászat rejtelmeibe a művelődési központban.

HÍRSZERKESZTŐ: LOVÁSZNÉ SZANISZLÓ MÁRIA
TELEFONSZÁM: 412-144/56

Ügyfélszolgálati telefonszámunk
üzenetrögzítővel:

310-700

● FKGP. A megye
fórumot tart, – a
Magyarország? cí
zsébet közgazdás

MIT, HOL,

TERMÉK MEGNEVEZÉSE
Étolaj (l)
Sertészsír (kg)
Vaj (10 dkg)
Tojás (db)
Kristálycukor (kg)
Liszt (kg)
Rizs (kg)
Tej (l), 2,8%-os
Tejföl (2 dl), 20%-o
Sertésmájkrém (db)
Trappista sajt (kg)
Fehér kenyér (kg)
Félbarna kenyér (kg
Tehéntúró (50 dkg)
Kifli, zsömle (db)
Párizsi (kg)
Zalai felvágott (kg)
Sertésvirsli (kg)
Sertéscomb (kg)
Hosszúkaraj (kg)
Sertésoldalas (kg)
WC-papír (2 tek.)
Hypo (l)

Bajza

(1804 — 1858)

Gondolatok a költő és kritikus születésének 190. évfordulóján

„Kegyeletből írjuk így, keresztnév nélkül, mert ő, az elvek embere, abból is mintegy elvet csinált, hogy a nyilvánosság előtt csak vezetéknevet kell használni. Általában a '40-es évek aláírásaiban ez a szokás" — írja Négyesy László irodalomtörténész, kiváló tankönyvíró Bajza Józsefről szóló esszéjében. Most, születésének 190. évfordulóján méltó tisztelettel, őszinte nagyrabecsüléssel tisztelgünk Bajza József életműve előtt, aki megyénk szülötte — Szücsi községben született 1804. január 31-én —, és — a reformkor egyik legtisztábban látó szellemi vezérévé válva — a kossuthi politika legmarkánsabb, legenergikusabb képviselője volt.

Frissen szerzett jogi diplomáját „szegre akasztva", nem a dohányfüstös ügyvédi irodák tintafoltos, kopott íróasztalai, nem az áporodott levegőjű, boltíves bírósági tárgyalótermek, nem az elsárgult, agyonlapozott törvénykönyvek és a paragrafusok végtelen útvesztői jelentik számára a hivatást, a haza iránti elkötelezettséget, hanem a szellemi élet másik területe, az irodalom régiói. Itt próbált „ember és polgár" lenni, itt vártak rá nagy pörök, és ezeknek lett ő a legjelesebb ügyvédje. Hirdetve azt, hogy nemzeti létünk egyik érzékeny műszere az irodalom, mely a nemzeti öntudat igen fontos tényezője: Egy nemzetnek a lite-

igyekszik megvalósítani. „A kritikának, e gyűlölve rettegett s rettegve tisztelt istennek templomot építeni, oltárt emelni közöttünk, sohasem volt olly hasznos, sőt olly szükséges, mint ma".

Az irodalom irányítását hamarosan összekapcsolja szerkesztői tevékenységével. Több lap szerkesztője, többek között az Atheneumnak és az Aurorának. Ezek a lapok fórumává váltak a nemzeti ellenállásnak, és a klasszicizmussal szemben a nemzeti romantika irányzata vált elsődlegessé. Az Aurora publikálta először Kölcsey Himnuszát, Vörösmarty Szózatát, az Atheneum pedig Petőfi A borozó című versét.

gálja a nép ügyét. Szerkeszti a forradalmi sajtó legreprezentatívabb lapját, a Kossuth Hírlapját, majd a Futár című lapot. Ha a szabadságharc haladó publicisztikájának „Kossuth a fővezére, akkor Bajza a vezérkari főnöke".

A Futár című lap vezércikkének befejező mondatai szinte összegezik Bajza publicisztikai hitvallását, és kifejezik elvhű politikai meggyőződését: „Tehát csak a szabadságban van jövőnk, a szolgaságban megsemmisülése mindenünknek áll előttünk. A szabadság pedig a demokrácia nélkül éppen úgy nem képzelhető el, mint fény világosság nélkül".

A világosi fegyverletétel után

BIRIZDÓ Gabriella

(HEVES MEGYEI) HIRLAP 1994 jan. 31

Gyermekrajzok a galériában

Jelenetek Gárdonyi műveiből

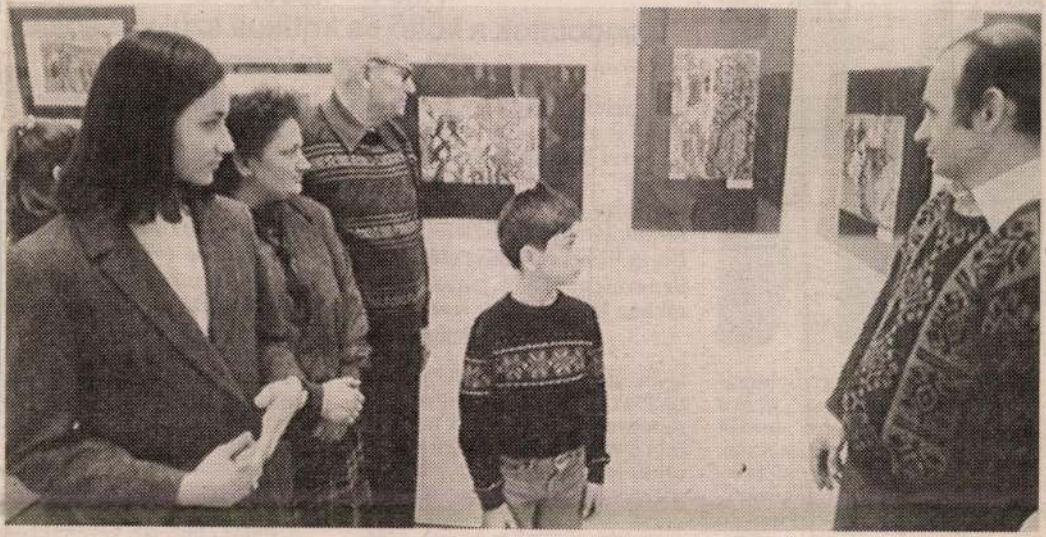

Az első helyezett Pogány Krisztina családja körében a kiállításon

(Fotó: Perl Márton)

Az Egri Kulturális Alapítvány Gárdonyi Géza emlékére pályázatot hirdetett, amelynek díjkiosztó gálaműsorát pénteken láthatta a közönség. A versenyre kétszáz képzőművészeti alkotással neveztek a gyerekek, a különféle technikával készült művekben Gárdonyi ismert regényeiből, novelláiból illusztráltak egy-egy jelenetet. A legtöbben az Egri csillagok és a Láthatatlan ember ismert alakjait rajzolták meg.

Az általános iskolások között kimagasló eredményt ért *Pogány Krisztina,* a 12-es iskola 8. b. osztályos tanulója.

Földes sporttörténetéről

Tíz kötetben, 1400 oldalon, ezerötszáz fotóval illusztrálva

Földes (HBN – H. Cs.) – Természetes volt valamikor, hogy a pedagógusok irányították a kulturális és a sportéletet egy településen. Az viszont nem mindennapi, hogy egy községi sportvezető csak úgy kedvtelésből többkötetnyi sporttörténetet állítson össze, aminek már sokan jártak csodájára. Lengyel Mihály pedig ezt tette.

– Hogyan kezdődött?

– Az első kötet előszavában minden benne van. 1960 óta veszek részt a sportmozgalomban, 1980-tól mint a sportegyesület tagja. Ekkor volt az 50 éves jubileumunk, és a sportbarátokkal összeszedtük a fellelhető dokumentumokat. Az első fénykép 1927-ből származik, s a sor a szabadidőközpont létesítéséig, 1987-ig tart Földes sportjáról. 1992-ig 10 kötetben, 1400 oldalon, több mint 1500 fényképpel illusztrálva állt össze a sporttörténelem.

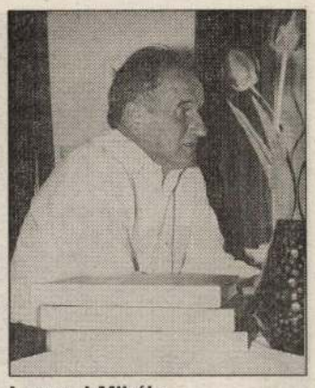

Lengyel Mihály
Fotó: Fenyvesvölgyi Tamás

– Milyen kiemelkedő sikerekről vallanak a lapok?

– Az 1927-ben alakult labdarúgó-szakosztályról maradt fenn az első fotó, s az utódok 1987/88-ban felkerültek a megyei első osztályba. A gyermek- és a felnőttkézilabda is igen nagy hagyományokra tekint vissza. A sakkozók az első időszakban a megyei első osztályban szerepeltek, majd megnyerték az országos Szabad Föld-kupát. Ezután a siker után mi nyertük el tavaly a rendezés jogát. Nemrég érkeztünk haza Szécsényből, szintén erről a kupáról, ahol a 12 éves Tóth Gabi harmadik lett a serdülőknél. Visszatérve a múltba: Gál Henrik és Pércsi József nálunk kezdte a birkózást.

– Nem ajánlotta senki, hogy ki kellene adni ezt a sorozatot?

– Szabó Gábor nevű sportolónk annak idején Hidegkutival és Sándor Csikarral játszott Kőszegen egy válogatottban. Ő javasolta a kiadást, de ez már régen volt. Pénz pedig nincs.

(Földes sporttörténetéről Lengyel Mihály tollából a következő számainkban olvashatnak a Táj-Kép olvasói.)

Sporthorgászok és gyerekek

A találkozásra a május 1-jét találták a legalkalmasabbnak

HORVÁTH SÁNDOR

Hencida (HBN) – A hencidai Új Élet szövetkezet 1985-ben építette az üzemi víztározót. A vízterület nagysága 7,8 hektár. A mesterséges tó hasznosítására 1989-ben horgászegyesület alakult. A számában egyre gyarapodó tagság évente rendezte a tó környékét, ivadékot és méretes halakat telepített a vízbe, s ezzel megteremtette a sporthorgászat alapjait. A horgászegyesület azóta más körökkel is együttműködik.

A klubkönyvtárban 1992 novembere óta működik a három éven aluli gyermekek szüleiből alakult ifjú házasok klubja.

A téli hónapokban vasárnaponként teadélutánokon beszélték meg hasonló gondjaikat, problémáikat. Közösen szilvesztereztek, farsangoltak és a kultúrház gyermekprogramjait is együtt látogatták.

A tavaszi programok szervezésekor találkozott a gondolat, hogy az ifjú házasok a gyerekekkel kirándulhatnának a közeli halastóhoz, ahol a horgászegyesület éppen fogónapot szervezett.

Tanka Vince és a halak Fotó: Horváth Sándor

Mindkét közösség a május 1-jét találta erre a legalkalmasabbnak.

A program sikeres lebonyolításához a nyárias időjárás is hozzájárult. A legjobban a gyerekek érezték magukat. Az önfeledt játék és szórakozás közben még horgászismereteket is elleshettek.

A fogónap legszerencsésebb horgásza Tanka Vince bácsi lett, akinek a halai még aznap a tálba kerültek.

Körzeti labdarúgóbajnokságok

Május 15–16-i eredmények

SOLYMOSI GYULA, BARTOS ZOLTÁN, TÖRZSÖK JÁNOS

Debreceni csoport:

Felnőttek:
Tiszacsege–Álmosd 1–3, Nyírmihálydi–Hajdú Volán 2–4, Görbeháza–Nyíradony 1–2, Nyírábrány–Hajdúsámson 2–1, Nyíracsád–Újszentmargita 5–0, Vámospércs–Téglás 5–2.
Ifjúságiak:
Nyírmihálydi–Hajdú Volán 0–10, Görbeháza–Nyíradony 4–1, Nyírábrány–Hajdúsámson 1–0, Vámospércs–Téglás 2–0.

Püspökladányi csoport:

Felnőttek:
Tetétlen–Nagyhegyes 1–0 (0–0). Góllövő: Baranyi. **Nagyrábé–Egyek 0–1 (0–0).** Góllövő: Horváth. **Báránd–Bihartorda 3–2 (1–1).** Góllövők: Mogyorósi 2, Szőnyi (Báránd), Séra 2 (Bihartorda). Sárga lap: Győri A. (Bihartorda). **Hortobágy–Tépe 2–4 (1–2).** Góllövők: Váradi 2, Nagy (Tépe), Radócz, Szabó, Szentirmai (öngól, Hortobágy). Sárga lap: Suhajda (Hortobágy), Koncz (Tépe). **Sáp–Nádudvar 2–4 (1–3).** Góllövők: Nagykaposi 2, Török, Lovas J. (Nádudvar), Szilágyi, Duró (Sáp). Sárga lap: Balogh (Sáp), Szabó (Nádudvar). Biharnagybajom–D. Sportiskola mérkőzése elmaradt a pálya alkalmatlansága miatt.
Ifjúságiak:
Nagyrábé–Egyek 5–0 (1–0), Tetétlen–Nagyhegyes 4–1 (4–1).
Az elmúlt héten technikai okokból kimaradt május 8–9-i felnőttmérkőzések eredményei: Sárrétudvari–Tetétlen 1–0 (0–0), Tépe–Báránd 2–0 (1–0), Egyek–Sáp 4–0 (4–0).

Berettyóújfalui csoport:

Felnőttek:
Mezősas–Hencida 5–2 (2–1). Góllövők: Medgyesi, Popovics 2–2, Veress, illetve Szatmári 2. **Körösszakál–Körösszegapáti 1–1 (0–0).** Góllövők: Turi D., illetve Juhász. Sárga lap: Bethlendy és Samók (Körösszegapáti), rek., Kürti, rekl., Rácz durva játék. **Monostorpályi–Pocsaj 1–0 (0–0).** Góllövő: Gyügyei Zs. Sportszerű mérkőzésen verejtékes hazai győzelem. Sárga lap: Szabó J. rekl., illetve Kontor Cs. durva játék, játékvezető-sértés. **Szentpéterszeg–Hosszúpályi 3–2 (3–1).** Góllövők: Vadász 2, Lakatos J. illetve Lakatos J. 2. Sárga lap: Vadász és Berek. Piros lap: Varga Lajos reklamálásos sárga, majd kezezés.
Ifjúságiak:
Mezősas–Hencida 5–1, Körösszakál–Körösszegapáti 3–0, Monostorpályi–Pocsaj 2–0, Szentpéterszeg–Hosszúpályi 0–1.

PORTRÉ

Örökifjan

Fotó: Horváth Katalin

Debrecen/Nyíradony (HBN – N. M.) A még mindig kérges, ráncos kezek barnára cserzett redői a kemény, tanyasi paraszti munkáról, az arc elmúlt évtizedekben is megőrzött szép vonásai, a meleg tekintet, ugyanezen élet semmihez sem hasonlítható tisztaságáról árulkodnak. Boriska néni 93 éves.

Nem panaszkodik, nem gyötrik az öregkori betegségek, az urbanizációs ártalmakról azt sem tudja, mi fán teremnek – nemigen hallott róluk. Csupán néhány esztendeje annak is, hogy a tanyáról a faluba költözött. A Nyíradonyban élő Nagy Borbálát, asszonynevén Szilágyi Györgynét, nagy megtiszteltetés érte a közelmúltban. Anyák napja alkalmából adták át neki – és több társának – Debrecenben a Magyar Honvédség parancsnokának elismerő oklevelét és jókívánságait, amiért legalább öt katonafiút nevelt a hazának.

Boriska néni hat fiút és négy leánygyermeket hozott a világra. Az ő fiatalságának idején nem volt ez olyan ritka, mint manapság. Örül a kitüntetésnek, az ünnepségnek, csekély nyugdíjához jól jön a pénzjutalom is. Ám harmonikus lelkét alig zökkenti ki hétköznapi megszokott ritmusából az „ünneplés". Természetesnek veszi, mint az élet egyéb történéseit: nőnek a fák, tavasszal nyílnak a virágok, télen pedig esik a hó...

– Nem, dehogyis dolgozom már. Nem hagy a lányom – válaszol a világ legtermészetesebb módján az újságíró kérdéseire is. Elmeséli, hogy az öregek napközi otthonában tölti a napjait, ahol jól érzi magát, beszélgetnek, diskurálnak a magakorabeli emberekkel. Huszonegy unokája van, a dédunokái számát már nem tudja fejben tartani. Legalább harmincan vannak. Vasárnaponként a görög katolikus templomba jár, végighallgatja mind a három misét.

Büszke arra, hogy „soha sem volt orvos kezében betegség miatt". – Egyszer vizsgált engem doktor. Akkor muszáj volt. Kificamítottam a bokámat – állítja. Boriska néni ma is egészségesebb, mint sok, nála évtizedekkel fiatalabb embertársa. Hajnalig marad a lakodalomban, ha meghívják, bár táncolni nemigen szeret már. Inkább csak nézi a fiatalokat, akik közül bizonyára kevesen élnek majd ilyen derűsen kilencvenhárom éves korukban.

Lángoló szív a szépség

Beszélgetés Birizdó Gabriellával a művészet titkairól

HARASZTOSI CSABA

Földes (HBN)– Birizdó Gabriellát mint berettyóújfalui diákot már alkotásra biztatta tanára, Erdélyi Gábor is. Munkái ma is díszítik a 3. számú iskola folyosóját. Művészeti iskolába mégsem ment, hanem francia szakot végzett és tolmácsként dolgozott hét évig. Ma amatőrként, de a szakma szerint profi tudással készíti tűzzománcait.

–Valahogyan mégis a művészethez közelített?

– Otthon apám rajzolt, anyukám festett, tehát a környezet megvolt a művészeti érdeklődésemhez. Aztán a gimnáziumban „elhalkult" a dolog, csak a firkálás szintjén rajzolgattam a tanárokat meg a barátnőmnek tetsző fiút. Később művésztelepekre jártam Topor Andráshoz, majd Cs. Uhrin Tiborhoz. A Hajdúsági Iparművekben ismerkedtem meg az égetés tudományával. Egy külföldi pályázaton Muranóban egy japán hölgytől tanultam az ékszertechnikát, majd két éve Gödöllőn az azsúrtechnikát ismertem meg.

Mikrovilág

– Hogyan került Földesre?

– Korán férjhez mentem, a férjem állatorvosként ide jött, és míg én Pest-centrikus voltam, ő nagy lokálpatrióta. Dönteni kellett, hogy utazgatok, vagy Földesre jövünk és gyerekeket szülök. Az utóbbi lett, két lányom van. Elkezdtem a művészetet nem hobbi szinten művelni. Jól jött az itteni csend, a sziget-magány. Felgyűltek a természeti és a gondolati élmények. Mindig irodalmi élményből indulok ki. Az írók és költők egyfajta képi formában jelennek meg. Az embereket képileg látom. A portrékészítésnél azt az embert mintázom meg, aki bennem él. Ha jelent nekem valamit.

– A tűzzománcmunkák többnyire kisebb méretűek. Ez a mikrovilág jellemzője?

– A zománc igenis mikrovilág, az egyiptomi ékszereknél kezdődött. Készítenek nagyméretű zománcokat is, de én ékszerszerűen dolgozok. A legutóbbi, mátészalkai kiállításomnak is az a címe, hogy „Ékszerképzetek". Munkáim kidolgozása a rekeszzománcnak és az aranyműves technikának a keveréke.

Birizdó Gabriella Fotó: Fenyvesvölgyi Tamás

– Néha fűrészelni is kell. Ez mennyire nőies foglalatosság?

– Egy gomb felvarrása néha gond, de egy másfél milliméteres bronzlemezt szívesen fűrészelgetek. Ha valamit vagy valakit szeretünk, annak elfogadjuk a rossz tulajdonságait is.

– Úgy hírlik, különleges technikát dolgozott ki.

– Megtanultam az alapokat, mert ez nem olyan, mint a festészet, ami szerintem ösztönös. A kifűrészelt részeket ezüst- vagy rézbordával berekeszelem, és ezzel új lehetőség adódik. A fény felé tartva megjelenik egy arc vagy egy madárszárny leghalványabb része.

Ugyanúgy sohasem

– Az irodalomban, amit ihletőként említett, vannak-e állandó kedvencek?

– Pilinszkyt kezdettől fogva szerettem, Shakespeare szonettjeit minden nap olvasom. Felfedezek újakat is. Nem régen kaptam dr. Cservenyák Lászlótól egy könyvet, A próféta címűt. Gyönyörűket ír például a szépségről, ami szerinte lángoló szív és elbűvölt lélek. Olyan kép, amit lehunyt szemmel is látsz, olyan dal, amit becsukott füllel is hallasz.

– Van-e állandó alkotóközösséggel kapcsolata?

– Nagyon szeretem a Kék Stúdió tagjait. Rengeteg hatás ér bennünket, ha együtt vagyunk.

– Milyen élménye volt legutóbb?

– Mátészalkán állítottam ki, úgy, ahogy eddig még soha. A teremben rejtett világítás van, odateremtették a zománcaimat. A vörös bársonyon égtek az azsúrok, minden rendhagyóan rendezett volt. A világítás fontos, mert a zománc visszatükröző, ha rossz a fény, tönkreteheti a munkát.

– Vásárolják-e a munkáit?

– Egyedi ékszereket készítek és bonyolultakat. Ezek elkelnek a kiállításokon, de egy törzsanyagot megtartok magamnak. Van amikor eladom vagy elajándékozom őket. Néha muszáj, mert a zománc drága műfaj, egy kilogramm alapanyag ára 6000 forint. Kértek tőlem kereskedelmi célra tizes szériákat, de képtelen vagyok ugyanazt tízszer ugyanúgy megcsinálni!

– A földesiek mennyire ismerik?

– Tudnak rólam, itt is volt nagy sikerű kiállításom. A polgármester úr tőlem rendelte meg a község címerét. Elkészítettem egy rekeszzománc és egy festett zománc címert.

BIRIZDÓ Gabriella

élyszállító for-
főútra terelőd-

Mezősas utak, valamint a
471-es út Hajdúsámsont te-

isége megyénkben nagyon kedvezőtlen
Fotó: Napló-archívum

utak

rdővárost elke-
gépítése. Ez a
éteres szakasz
010-re tervezett
galmi útnak.
i tervek között
kladányt az or-
szekötő M4-es
tése. Az útépí-
jelenlegi tervek
észében az út-
.

úgy véli, hogy
pálya használa-
akkor a jelen-

Alsóbbrendűek

Elkészült megyénk alsóbbrendű úthálózat-fejlesztésének programja is. Mintegy 70 kilométer új út megépítését tervezik.

A tervezett 70 kilométer szakaszból 1999 és 2001 között mintegy 1,1 milliárd forint ráfordításával 31,6 kilométer készül el.

Az első ütemben szerepel a Fülöp–Nyíracsád, a Hencida–Bojt, a Hajdúsámson–Martinka, a Martinka–Nyírmártonfalva, a Told-

BIRIZDÓ GABRIELLA

Levél az Istenhez – Birizdó Gabriella tűzzománc képe Napló-reprodukció

Hajdú – Bihari Napló
1997. 08. 27.

hez használt ke-
Ha belegondolok,
éz nélküli embert
tcákon...

helyre indult (mivel reggel jön a kukásautó), s föl akarta kapcsolni a világítást, de az ösztöne azt súgta, nézzen oda egy pillanatra!

csolat ellen vétőn
szolgál tovább.

Egyik fiatal kollé
útjáról hazatérve n

EGYMÁS KÖZÖTT

tóbbi években ön teljese

őkés Lászlóhoz, a Király-hágó Melléki Reformá

Napló 1997. au-
ában megjelent
olatok kapcsán
vél megírására
el magam, mert
óta nagy tiszte-
nált nekem ha-
sága, szókimon-
hogy élére mert
omnak, szembe
iktatúra halálgé-
itatott az elkese-
k, vezéregyéni-
magyarságnak.
radalom győzel-
cinevezéssel há-

időben? Azért,
vekben ön teljes-
. Ezt bizonyítja
lent véleménye
megállapítására
hiánya miatt.
e az, hogy Tria-
gét nem hever-
akkor 1989-ben
ek, s az önt kö-
eknek a forrada-
urópa népeinek
oz? Mi lelkesíti

az RMDSZ vezetőit napjainkban arra, hogy a román kormányban, a prefektusok élén küzdjenek a román és magyar emberek életének felvirágoztatásáért Romániában? Mi hajtja a külpolitika művelőinek százait-ezreit arra, hogy átrendezzék a világot az emberiség jövője érdekében?

2. Kifejezetten tiltakozom az ellen a megállapítása ellen, amit a jövő felnőtteiről, a mai kamaszokról állít. Meggyőződéssel állítom, hogy a mai fiatalok túlnyomó többsége igenis rendelkezik stabil értékrenddel, egyetemre jár, tanul, diákolimpiát és pályázatokat nyer, s magasabb szinten van, mint az én, vagy az ön korosztálya. Csak ezek a fiatalok csendben vannak, nem randalíroznak, nem rendeznek botrányokat, nem öltözködnek feltűnően, s ezért kevésbé szembetűnőek, mint a hippik vagy a skinheadek.

3. Az államnak nincs lehetősége arra, hogy bárkitől megtagadja új egyházak bejegyzését, támogatását. A történelmi egyházaknak kellene kimozdulniuk több évszá-

zados bebetonozott t
ből, s felismerni a ve
tet. Ön a diktatúra
most hogy kérheti az
hogy diktatórikus m
az új egyházak létreh
vilegizálja a történel
mindenhatóságát? F
zanak ezek a szavak
formátus püspök szá

4. A szeretetről alk
nye is kiábrándító.
vagy a gyermekei ol
véleményét, azt hisze
kiábrándulnak önből,

5. Az emberről alk
ciója, az általános ide
ról mondott vélemén
rító, s messze áll a v
ezzel most nem vitat
ba szállok viszont a k
tasztrófákkal kapcso
tott véleményével. N
hol él, de hogy nem
az biztos. Azoknak a
és millióknak a nev
zom, akik a legutób
met, osztrák, cseh s
emberfeletti munk
mentették embertárs

Binder János Fülöp

vród

a

Gerő László

A Szervita-tér

Budapest, 1947

61. l.

Binder

Horányi E.: M. Országnak hatalmas ... királyainak ... emlékezteto koporsó-épülete. Buda, 1773. (Gr. Nádasdy F. Mausoleumának fordítása.)

Binder

Horváth Joh. Bapt.:

Elementa physicae. 4-ik kiadás, Budae. 1799. (Abrákkal)

Bock 123—126. l. (képe 124. l.) — Török János: Magyarország primásai. II. kötet, Pest, 1859., 288—291. l. (Képe I. kötet, címlap előtt). — Zalka János: Két ősrégi kereszt az esztergomi főegyház kincstárában. Magyar Sion, III., 1865., 66—68. l. (Képe is). — K. N.: A királyi eskükereszt. Magyar Sion, VII., 1869., 48—49. l. — Domokos, fehérvári prépost... AÉ, II., 1870., 276. l. — Henszlmann: A bécsi 1873. évi világtárlatnak magyarországi kedvelőinek régészeti kiállítása. Bp. 1875—1876., 142—143. l. (Képe 142. l.) — Cs—r—i: A magyar műipar és történeti kiállítás. AÉ, X., 1876., 156. l. — I. A: Magyar mű- és történeti emlékek kiállítása. Századok, X., 1876., 489. és 510. l. — Esztergomi kincsek. Esztergom, III., 1876., 20. szám. — Borostyáni Nándor: A Károlyi-palotában. Vas. Újság, 1876., 314 l. — Árvízkárosultak 1876., 44. l., 1488. szám. — A műipari és történelmi kiállításból. Fővárosi Lapok, XIII., 1876., 519. l. — A műtörténelmi kiállításról. Vasárnapi Újság, 1876., 326. l. (Képe 325. l.) — Irodalom. Egyházművészeti Lap, I., 1880., 343—344. l. (Képe 344. l.) — Dankó 63—66. l. (Képe II. tábla) — Pulszky Károly: Az esztergomi főegyház kincstára. AÉ, XIV., 1880., 283—284. l. (Képe 282. és 283. l.) — Sz. S.: Könyvismertetés. Századok, XIV., 1880., 837. l. — Martinov: Le trésor de Gran. Revue de l'Art Chrétien, XIV., 1881., 160. l., XV., 1881., 192—193. l. — Az esztergomi kincstárból. Vas Újs. 1881., 106. l. (Képe

T K

11.)

9.) F:

Binder János Fülöp

Instruction für die Waldämtern vom Jahre 1800. ~~[illegible]~~ (2 metszettel.) – metszete

(Képe VII. táblán.) — Lepold Katalógus 23. sz.

KEHELY,

aranyozott ezüst, a láb egyik oldalán domború eszülettel. A zománcos rotulusokon IHESVS. Gótikus.

Mag. 16·9 cm.

Magyar munka, 1450 körül. Paténája aranyozott üst.

Gerevich PA, 259. l. — Lepold Kataógus 31. sz.

KEHELY,

aranyozott ezüst, a száron gótikus P betűk. A sészén körül gótikus minuszkulákkal: daz . komt . on . peter . enlender . her . — got . wende . al . Talpán címer.

Mag. 17 cm.

Magyar munka, 1450 körül.

A kassai Csáky-gyüjteményből, majd Ipolyi Arnold gyüjteményéből.

Egyházi műrégiségeink az 1885. évi budapesti országos kiállításon. Egyházművészeti Lap, VI., 1885., 333. l. — Lepold Katalógus 33. sz.

PÁPAI GYŰRŰ,

aranyozott bronz, fejében kristálykő. Oldalain az evangelisták jelvényei, címer három liliommal és Pa SISTO felirattal.

Binder Jains Fülöp

l.

Iv Gár Czakó

116. l.

Iványi - Gárdonyi - Czakó:

A Tiz. M. Eppt. Nyomdé

Tört. 1577 - 1927

1927

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Binder János Fülöp

~~vézkarcoló~~
~~és vézugomó~~
~~Buda 1809~~

Historia 1932.
V. 100. l.

Jacoby P.: Buda és
Pest 1809. ben.

Binder János

rézm. -

Buda látképe,
rézkarc 1761.

Repr.

czay J. A.

Jajmegszentelt Pest-Buda

20 tábla - é. n.

(1938?)

89. *Mainardi, Bastiano : M*

Binder János Fülöp

verin

(B. József-nekrova)

Boldog Margit

verkare

l. Repr

czay J. arjedbári

Jaj Boldog Margit a

mübészet-

Szépmüvèszet lem.

1942. ~~[illegible]~~ 278. l.

után Keppel

A mesnek jelzése

a növeg szemt

Binder sc Posonii

u. o. 280 l.

Binder János Fülöp

vcim

l.

Jajczay János

Árpádházi Szent Margit

hétszázéves arculata

Bp. 1943. 84, 85. l.

XIX. tábla

"	"		fuvarozásért
"	23	V. heti kifizetés szept	
"	30	VI. " " szept	
"	"	Popa János kavicsért	
okt.	7	VII. heti kifizetés okt	
"	13	VIII. " " okt	
"	"	Vitt János pallér utisz	
"	"	Kardos Stefan	
"	30	Bretter Sándorné cement	
"	"	Deutsch Adolf állásfáér	
"	"	Bozsó Mátyás cementért	
"	"	Betegsegélyzőpénztár já	

Budapest, 1911. n

20 db. melléklettel.

Binder

Kónyi J.: Unalmas időkre szabható mulató óra. Pest, 1774. – U.a. Diszes erkölcsekre tanító beszédek. Pest, 1775.

Binder

verin

l.

Kolmszéplit

25 l. 51 l.

Kremmer D:

A szépliterature virágos-
kertje. A M. Bibliofil
Társ. IV. kiáll. katal.-a
1925

Binder János Szilágyi

— *Lanfranconi Enea* által Budapest fővárosnak ajándékozott budapesti történelmi képek jegyzéke. Budapest, 1887. 14. l. —

249. kép. *Oláh Miklós pásztorbotja, 1*

Binder Jáms Filöp

! A pesti (más odik) Szent-
hár ömség – emlék képe
1775. böl. fenti metszete-
repr.

Liber Bpest szobrai

31 (Kappel.), 56,
57, 68, 69. l.

Liber – Cserhalmi – Packer

Bp szobrai és emlék-
táblái. 1934

ERZSI

űvészek

ES KIÁL

ől április 3

dij nincs

Binder János Fülöp

Budát ábrázoló
1761-ben Kőszült képéről
egy vésetet
Depr.
Magyarmivelődtört
IV. 194, 639. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Binder János Fülöp

A tatai mészáros ich
felszabadító levele.
Fejlecé fentitől,
rajta külön Tatát és
Tóvárost ábrázolva,
középen Lukács evangelista.

Magyary Zoltán dr.

A tatai piarista rend-
ház és muzeuma –
Bpest, 1938. 50 l.
XXXII. tábla.

Binder Jakab Fülöp

Mihalik József: A Kassai Múzeum gyűjteményeinek leíró lajstroma. Kassa, 1903. 430. l. —

Strigon . cancelli . [illegible]
Joannes . Simor + 1868.
Mag. 22·4 cm.
Magyar munka 1450 körül.
Készíttette Széchy Dénes eszter
Patenája bécsi munka Anders jeggye
Először az 1659-es leltárban.

Bock 144—146. l. (Képe III. tá
János: Szécsy Dénes bíbornok-
Esztergomban. Magyar Sion I.,
464. l. (Képe 462. l. után) —
Ferenc: A kehely, misekannák
Új Magyar Sion III., 1872.
Blümelhuber Ferenc: Az egyh
régészeti és gyakorlati kézikönyv
1873., 279. és 281. l. — C
A középkori egyházi művésze
Bp. 1875., 158. l. — Henszlm
1873. évi világtárlatnak magyar
lőinek régészeti osztálya. Bp.
184. l. (Képe 185. l. előtt). —
kincsek. Esztergom III., 1876.,
Borostyáni Nándor: A Káro
Vasárnapi Újság 1876., 314.
A magyar műipar és történeti
X., 1876., 156. l. — Árvízkár
45. l., 1494. szám. — I. A.: M
történeti emlékek kiállítása. S
1876., 511., 546—547. és 553. l.
és történelmi kiállításból. Fő
XIII., 1876., 519. l. — Dan
(Képe XIV. tábla.) — Pul
Az esztergomi főegyház ki
XIV., 1880., 285—286. l. —

Binder J. Fülöp

Buda térképe
a XVIII. sz. közepe
a Köv. mühe

Miller J. F.: Epitome
vicissitudinum...
de... urbe Budensi.
Budae 1761. [Metszetekkel.]

Hornig Károly báró, püspök

VII. 165.

Binder János

rezm –

l –

B.: A Budavirivároti tet

Müller Florian kapolna

1936

6 l –

TARTALOM

Lap

I. Császár községnek és plébániatemplomának multja 3

II. A templom építészeti leírása 7

III. Falfestmények, oltárképek és látszatarchitektúra . . . 17

IV. Belső berendezés 37

Összefoglalás 55

Jegyzetek 57

Binder Jauer Fülöp

Mür. 1.

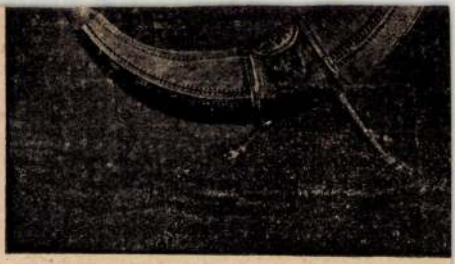

243. kép. *Szarvserleg, 1400 körül.*

Ferenc: Az egyházi művészet régész
gyakorlati kézikönyve. Esztergom,
262—263. l. — Maszlaghy Ferenc: L
a bécsi világkiállításról. Új Magyar
IV., 1873., 948. l. — Otte—Czobor: A k
kori egyházi művészet kézikönyve.
1875., 167. l. — Henszlmann: A
1873. évi világtárlatnak magyarországi
velőinek régészeti osztálya. Bp. 1875-
181—182. l. (Képe 184. l. után.) — E
gomi kincsek. Esztergom, III. 1876., 2
25. szám. — Cs-r-i: A magyar műip
történeti kiállítás. AÉ, X., 1876., 156.
A műtörténelmi kiállításról. Vas. Ujs., 1
326. és 344. l. — Árvízkárosultak, 1
45. l., 1497. szám. — I. A.: Magyar m
történeti emlékek kiállítása. Századok,
1876., 489—490. és 510. l. — A műipa
történelmi kiállításból. Fővárosi L
XIII., 1876., 519. l. — A műtörté
kiállításról. Vas. Ujs., 1876., 326. l., 344.
Dankó 83—86. l. (Képe XXII. táblán
Pulszky Károly: Az esztergomi főeg

Binder János Fülöp

Nagy Iván: Magyarországi képzőművészek. *Századok.* 1874. 30. l.

246. kép. *Szakolcai kehely, 1480 kör*

Átm. 3·5. cm.
Pápai ajándék, olasz munka, V. Sixtus
(1471—1484) korából.
Először az 1687-es leltárban.
Bock 137—139. l. (Repr. 138. l.) — I
mann: A bécsi 1873. évi világtárlatn
gyarországi kedvelőinek régészeti o
Bp. 1875—1876., 189—190. l. (Képe
— I. A.: Magyar mű- és történeti e
kiállítása. Századok, X., 1876., 512
Dankó 87—90. l. (Képe XXIV. tá
Pulszky Károly: Az esztergomi fő
kincstára. AÉ, XIV., 1880., 290., 291.,
— Irodalom. Egyházművészeti Lap, I.,
367—368. l. (Képe 368. l.) — Martin
trésor de Gran. Revue de l'Art Ch
XIV., 1881., 166. l., XV., 1881., 202
Pulszky—Radisics: Az ötvösség re
II. kötet, Bp., 1885. 129—130. l.
táblán). — Lepold Adatok, 37. l. —
— Lippay 38. l. — Lepold Katalógus

PECSÉTNYOMÓ,
a garamszentbenedeki apátságé, mint hiteles
Átm. 6 cm.

Binder Jávos Fülöp

I, Egyházm. Lap

1881. 230 l.

Némethy L. A szent-háromság ábrázolása.

...es bizottság!

...il tóságú Vallás és Közoktatás ügyi
...s évi nov. hó 20-á 79,766 sz. alatt, a
...lnák hebyre állítás ára vonatkozó
...ekről, összesen 2869 korona 50 fillér
...rott összegről szóló számadásomat
...ág hoz tisztelettel benyújtani. –

...hó 3-á

Binder J. Fülöp

Némethy L.: A bpest-
vízivárosi Erzsébetick.
Bp. 1885. 9, 12 (~~Képpel~~),
18 (~~Képpel~~), 32, 36, 40 l.
(Képekkel.)

Binder János Fülöp

l.

L.)

Novák IV.

134. l.

A nyomdászat tört.

IV. k. 1928

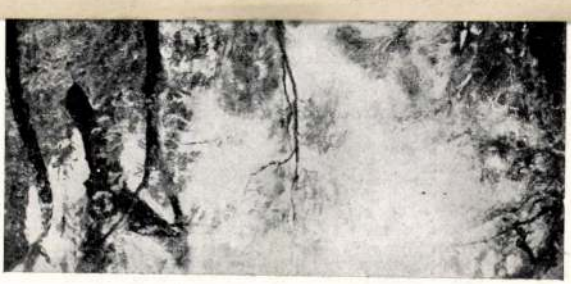

Gaetano Previati : *Il Re sole.*

Binder

Ordinánsz K.: A Libanus havasi alatt illatozó sitkos értelmű rózsa stb. Szeged, 1831. (A szegedi Segitő Boldogasszony kegyképének történeté B. vér karcával.)

FŐSZÉKESEG

ÖTVÖ

OVÁLIS KRISTÁLY, (230. kép)

erősen domború, homorúan metszett Ká
Máriával, Szent János evangelistával, N
és Holddal. Szent János alakja egyk
javítva.

Metz, IX. század.

A hasonló darabok közt a legkorábbi. 6·5 × 5
Pazaurek, Gustav E.: Glas- und Gem
schnitt im ersten Jahrtausend. Belve
XI., 1932., 15. l. (Képe 29. és 30. kép
Genthon AZEFK, 6. l. — Lepold—
pay 38. l. — Lepold Katalógus, 1. sz.

OVÁLIS KRISTÁLY.

Binder János F.

Pataki D.: A m. régészet-régi tört. Bp. 1951. 82-86. l.

4. kép. *Suky Benedek kelyhe, 1440 körül.*

Binder Fülöp

Buda 1761. c.
metszete
repr.

Pokorny Emánuel dr.

A Szent Erzsébet-szeret
tehnisettel budapesti
kolostorára, templomá-
ra és női kortházára.
Bpest, 1935. 87. l.

erüen bevonják

l

-

r-

-

Fa-

ben

lő

onalak

A vonalak elő állítását tehát a rézmetszésnél a kéz fizikai munkája, míg a rézkarcnál ~~vegyi~~ folyamat végzi, előbbi vonalai ~~tet~~ így merevebbek, talán logikusabbak, míg a rézkarc vonalai inkább követik az intuitív elképzelést.

Binder

Raff: Természeti historia gyermekeknek. Veszprém, 1799. (14 metszettel.)

M E G H

A Székesfővárosi Kép
alakitásával kapcsolatban anne
ségessé, vajjon a helyiségek fa
nek berendezését mikor engedi á

Ennek a kérdésnek me
hó 19.-én, szombaton, d.e. 10 ó
lesz.

Igaz nagyrabecsülése
szini szakértői értekezleten me

Binder János Fülöp

Rajzoktatás. 1907. 51. l.

. l.) — Lepold—Homor 71. l. — Gere-
ı PA, 182. l. — Lepold: Esztergom . . . .
Vűgyűjtő, II., 1928., 245. l. — Berti
:sca, 938. l. — Divald: A magyar ipar-
vészet története. Bp. 1929., 113. l. —
ıthon: Budapest multja és művészete.
1932., 26. l. — Horváth Henrik: Zsig-
ıd király és kora. Bp. 1937., 190—191. l.
:zletek képe XXIV. táblán.) — Lepold—
pay 37. l. — Horváth, Enrico: Il rinasci-
ıto in Ungheria. Roma, 1939., 119. l. —
un, Joseph: Die Reliquiare des christ-
en Kultes und ihre Entwicklung. Frei-
g, 1940., 251. l. — Lepold Katalógus
sz.

SERLEG, (243. kép)

zarv, aranyozott ezüsttalppal és foglalat-
fflábakon áll. Az öv kétoldalán kétfejű
jű sasos címer, az első császári, a másik a
ovagrendé. Hólyagos fedő, csúcsán újabb
A száj és fedő peremén rozetta bevésve.
csúcsán: Szent György és a sárkány. A
elül: PRISTINAE DECORI ET IN-
TATI RESTITUIT JOANNES CARD.
1880. — Mag. 48·5 cm. — Német
:400 körül.
t lovagrend ajándéka Zsigmond császár
nak 1408-ban.
k 132—133. l. — Zalka János: Az eszter-
ıi kenet-kürtök. Magyar Sion, I., 1863.,
—877. l. — Blümelhuber Ferenc: A
ıt olajok edényei és a kehely. Új Magyar
ı, III., 1872., 261—262. l. — Blümel-
er Ferenc: Az egyházi művészet régé-
i és gyakorlati kézikönyve. Esztergom,
3., 261—26. l. — Maszlaghy Ferenc:
elek a bécsi világkiállításról. Új Magyar

Binder J. F.

Raüsch Franciscus: Elementa architecturae. Buda, 1779. (11 db metszettel.)

der

— Genthon: Szent László feleségének k
resztje. MM, XIII., 1937., 53. l. — Gentho
AZEFK, 7. l. (Képe 2. kép.) — Lepold-
Lippay 36. l. (Képe VI. táblán.) — Gerevich
Magyarország románkori emlékei. Bp. 193
237. és 239—240. l. (Képe CCLIV.
CCLV. táblán.) — Braun, Joseph: D
Reliquiare des christlichen Kultes und ih
Entwicklung. Freiburg, 1940., 463. l. —
Lepold Katalógus 3. sz.

Binder János Fülöp

lásd

Réh E. 72,86.1.

A régi Buda és Pest
építőmestérei
Mária Terézia korá-
ban. 1932.

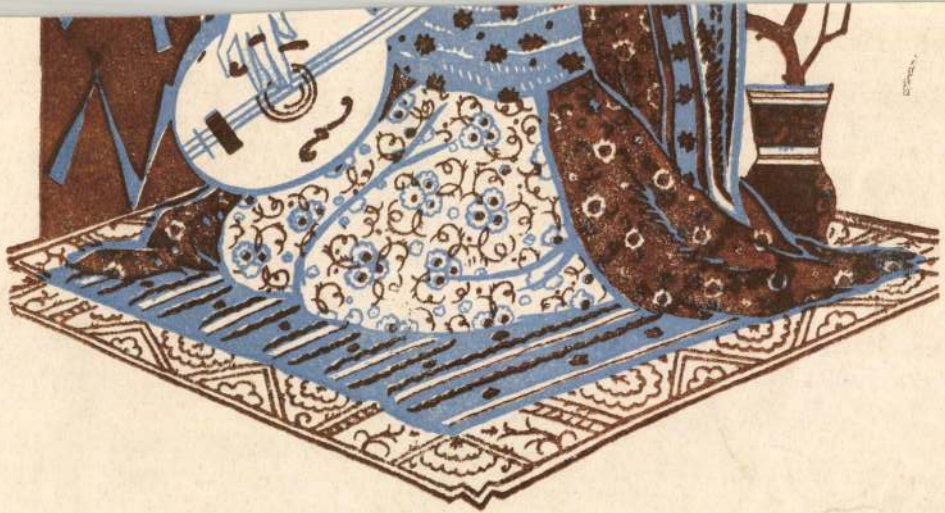

407

WIBU

MADE IN HUNGARY

Binder Gauer Filop

Schams, Franz: Vollständige Beschreibung der kön. freyen Hauptstadt Ofen in Ungarn. Ofen, 1822.

1906., 288. l. — Gerevich PA, 196. l. — Lepold Adatok, 11. l. — Egyházművészeti kiállítás, 1930., 287. szám. — Csányi Károly: Az Iparművészeti Múzeum egyházművészeti kiállítása. MM, VI., 1930., 309. l. — Horváth Henrik: Zsigmond király és kora. Bp. 1937., 186. l. (Képe XXVIII. táblán.) — Genthon AZEFK, 11—12. l. (12. kép.) — Lepold—Lippay 37. l. — Lepold Katalógus 34. szám.

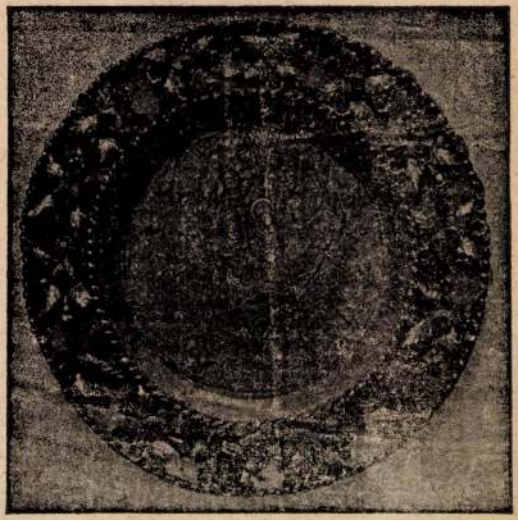

251. kép. *Függő ereklyetartó, 1490 körül.*

Binder János Fülöp

budai rézm.

1761–1807

A krisztinavárosi templom vérehulló Szűz Mária kegyzépéről, alatta Buda látképével rézkarist készített

Schoen A Kov 1916

48. l.

A 6p-krisztinavárosi templom

1916

A BRASSÓI ÖTVÖSCÉH BEMONDÓ TÁBLÁJA
Galvanoplasztikus másolat a M. Nemzeti Múzeum
eredetije után.
XIX. század.

SÍP,
aranyozott ezüst, 8 cm.
XIX. század.

KANÁL
XIX. század.
Feje féldrágakő, nyele kagyló.
Hossza 13·5 cm.

KANÁL
XIX. század.
Feje féldrágakő, nyele ezüst.
Hossza 19·5 cm.

KÉS ÉS VILLA,
odrott nyelű.
XIX. század.
Ezüst, 20·5 és 18 cm.

KANÁLKA,
polyi címerével.
XIX. század.
Hossza 9 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.

Binder

~~U. 4233, 55. l.~~

Schoen A.: A budai szt. Anna-templom.
Bp. 1930. 3 (Rippl.), 23 (Rippl.) 27, 64, 43, 49, 50, 118, 132, 136, 155, 240, 241. l. —

Victoria VII. 207.

Binder János
rezm.

A.)
Schoen Csillaggyűjt

Buda-pesti hiper i
hőgyock Csillag Béla
gyűjt-ben. 1936

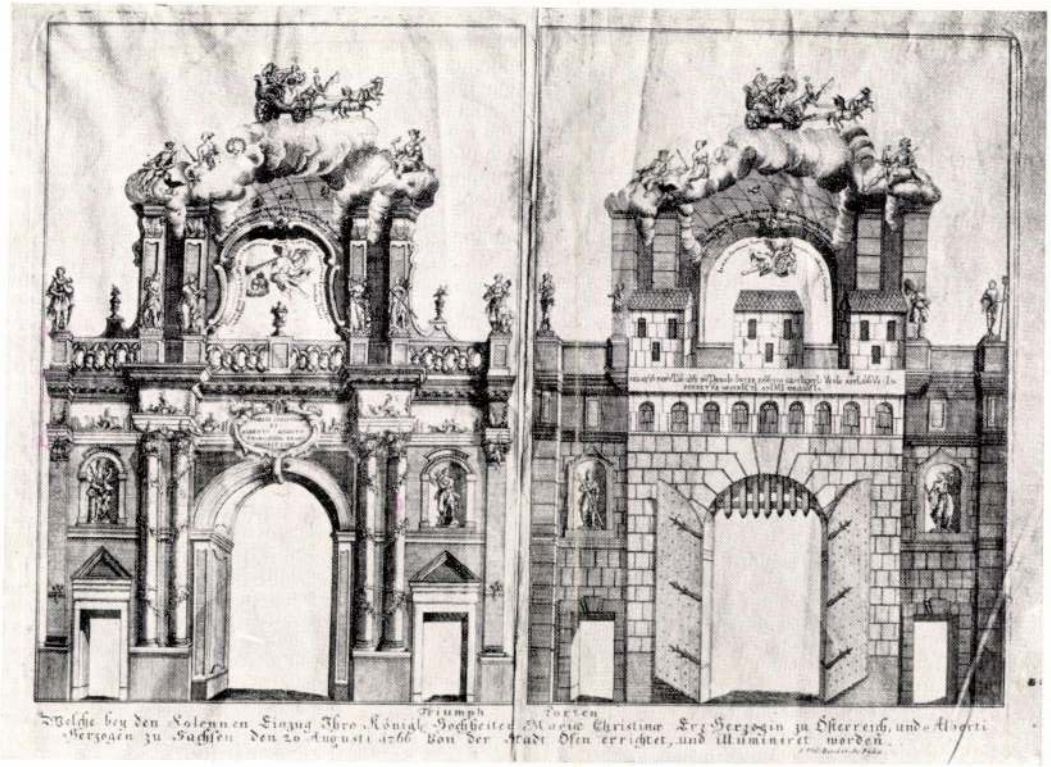

Welche bey den Solennen Einzug Ihro Königl. Hochheiten Maria Christina Erz Herzogin zu Österreich, und Albert Herzogen zu Sachsen den 20 Augusti 1766 von der Stadt Ofen errichtet, und illuminiret worden.

36. **Plan du siege de Bude.** Seb. le Clerc del. Jeremias Wolff excud. Aug. V. Johanna Sibilla Kräusin fec. Rézmetszet; 25×19 cm. Buda 1686. évi ostromának csapatelhelyezése, a várfalak és sáncok rajza. Megjelent Leclerc Seb.: Les Actions glorieuses de S. A. S. Charles . . . c. műben 1700 körül. V. ö. Bubics: Magyarországi várak . . . 7. old. 54. szám.

37. **Budavárának 1686. évi ostroma** délkeletről nézve. Aug. Meyer sc. Pest. Rézmetszet; 8×10·5 cm. Kardos sas szalagján: Ruit multos dominata per annos felirat. 1800 körüli metszet.

38. **Budavárának diadalmas ostrommal visszavétele, Sept. 2-án 1686.** (Ugyanez francia nyelven és ajánlás V. Ferdinándnak, Magyarország királyának, Ausztria koronaörökösének, Tomalától magyar nyelven.) J. Osolsobie inv. E. Gurk fec. Pesten, Tomala Ferdinánd Miv- földleírás- és hangtárában. Szinezett aquatinta rézkarc; 77×98·5 cm. Készült Buda visszavételének 150 éves évfordulójára, valószinűen 1835-ben, Ferdinándnak osztrák császárrá való koronázása előtt. V. ö. Szendrei-Szentiványi: Magyar képzőművészek lexikona I. Bp. 1915. 613. old.

39. **Buda Vetus sive Alt-Ofen nunc in ruderibus.** J. P. Vianen f. Rézk.; 21×15 cm. Óbuda romjaival északról nézve, alul Henr. Chr. de Hennin latin hexametereivel. Megjelent Jacobus Tollius: Epistolae Itinerariae . . . Amstelaedami . . . 1714. c. műben. (Pag. 200.)

40. **Buda, qua Danubium prospicit.** (J. P. Vianen.) Rézkarc; 21·3×25·8 cm. Pest és Buda északról nézve. Megjelent Jacobus Tollius: Epistolae Itinerariae . . . Amstelaedami . . . 1714. c. műben. (Pag. 202. a.)

41. **Buda qua agros prospicit.** (J. P. Vianen). Rézkarc; 22·2×27 cm. Budavár nyugatról nézve. Megjelent Jacobus Tollius Epistolae Itinerariae . . . Amstelaedami . . . 1714. c. műben. (Pag. 202. b.)

42. **Columna Sanctisimae Trinitatis ob Pestem votiva Budae.** F. A. Dietell Sc. Wien. Rézmetszet; 118×94 cm. A budavári Szentháromság-szoboremléknek, amely időnkre bizonyos átalakításokkal módosulva jutott, egykorú hű

képe: készítette Franz Ambros Dietell Bécsben 1730-ban két darabból álló rézlapra. V. ö. Schoen A.: A budavári Szentháromság-szoborem lék Bp. 1918. Képmelléklet az V. táblán.

43. **Buda. Ofen.** Jo. Philip Binder sc. Budae 1761. Rézmetszet; 32×45 cm. Buda városának a Gellérthegytől az újlaki plébánia-templomig terjedő képe, keletről a Rákosmezőről nézve, előtérben a Rákosmezővel, a Dunán a repülőhíddal; latin- és németnyelvű magyarázó szöveggel. Megjelent I. E. Ferd. Miller: Epitome vicissitudinum et rerum memorabilium de libera regia ac metropolitana urbe Budensi . . . Budán nyomtatott munkában.

44. **Triumph Porten Welche bey den Solennen Einzug Ihro Königl: Hochheiten Mariae Christinae Erz Herzogin zu Oesterreich, und Alberti Herzogen zu Sachsen den 20. Augusti. 1766: Von der Stadt Ofen errichtet, und illuminiret worden.** I. Phil: Binder Sc. Budae. Rézmetszet; 37·5×46·5 cm. Két diadalkapu, amelyeket Maria Krisztina főhercegnő s Albert főherceg tiszteletére tervezett Szerdahely Gy. A. jezsuita, a budai városi tanács megbizásából. V. ö. Schoen A.: A budai Szent Anna-templom Bp. 1930. 16-17. old. Képmelléklet a VI. táblán.

45. **XIV. Conv. S. Annae Pestini in Hungaria.** Sebastian Rosenstingl Architect delin. Joh. Daniel Herz sculps. Aug. Vind. Rézmetszet; körülvágott példány, 19×26·5 cm. A pesti szerviták konventje és temploma, előtérben az Immaculata szoborral 1770 tájáról. V. ö. Schoen A.: A pesti szervitatéri Mária-szobor. Tanulmányok Budapest multjából III. Bp. 1934. 159. old.

46. **Maria Theresia Romanorum Imperatrix, Hungarorum Regina, et Mater, hanc insignem Regiam Suam Budensem Litterarum Universitati, et Nobilium Academiae Theresianae donavit A. D. MDCCLXXVII.** Mayer del. I. E. Mansfeld sc. Rézmetszet; 58·5×83·3 cm. A Mária Terézia által egyetem számára adományozott királyi palota s környéke a pesti partról nézve. V. ö. Bubics Zs.: Magyarországi várak. . . 80. sz. Képmelléklet a VII. táblán.

47. **Ofen, Buda.** I. Majer del. P. Westermeyer sc. Rézmetszet; 23·3×39 cm. Budavár látképe a Halászvárossal a Duna felől nézve. Megjelent K. G. Windisch: Geographie des Königreichs Ungarns . . . 1780. c. műben.

48. **Ansicht Ofens der Königlichen freyen Hauptstadt Ungarns vom Calvari Berg der naemlichen Stadt gegen Mittag Sammt einem Theil der Stadt Pest.** (Ugyanez francia nyelven.) Gezeichnet vom Ing: Pichler 1781. Gestochen vom Joh. Balzer. Rézmetszet; 41×62 cm. Buda és Pest látképe a Gül Baba tűrbe mögül a Kálváriahegyről nézve. Képmelléklet a VIII. táblán.

49. **Aussicht der Stadt Ofen und Pest.** Vue de la Ville de Bude et de Pest. Joseph et Peter Schaffer Deli. et sculps. In Wien bey Artaria Comp. Szinezett rézkarc; 39·7×55·3 cm. Pest és Buda látképe a mai Rózsadombról fölvéve; a rajz készült hozzá 1780 után, de 1785 ősze előtt, mert a salétrom-mecset még rajta van, amelyet 1785 szeptemberében bontottak le.

50. **Hic legum veneranda potestas.** Ch. Junker sc. Rézmetszet; 10·5×17 cm. A budavári királyi palota és a Tabán a hajóhíd felől nézve. Megjelent Jos. Keresztury: Introductio in opus collectionis normalium constitutorum... Pars II. Viennae. . . 1788. c. munka címlapján.

51. **Grundriss der neuen Stadt zu Pest zwischen dem K. K. allgem. Versorg-Hause und ehem. Waizner Thore.** Im Verlag d. Pester Zeit=Exped=d. n. Kurier aus Ungarn. Josef Pollencig f. Fele szinezett rézmetszet, fele nyomtatott szöveg; 17×45·3 cm. Alaprajza, illetőleg szabályozási terve, a Pesten építendő (Neustadt) új városnak, amelyből a mai Lipótváros sarjadt, továbbá a szabályozás német nyelvű programja; mindkettő 1789-ből. V. ö. Schoen A: Kemnitzer háza „a két törökhöz." Pest-budai művészeti almanach az 1919. esztendőre. Képmelléklet a IX. táblán.

52. **A szentséges Királyi Magyar Koronának Bétsből emlékezetre-méltó visza vétele, és bévezetése Budára 21-dik Februariusb. 1790.** (A szent koronát hozó díszmenet és abban szereplők leirása. Ugyanez német nyelvű szöveggel is.) Frantz Gelineck Picktor

Feczit Pest. Anton Tischler Sculp. Szinezett rézmetszet; 65×84 cm. E rézmetszethez szolgáló eredeti rajz az Ernszt Múzeumban.

53. **Alexander Leopoldus. Archid. Austr. Regn. Hung. Palatinus.** J. Bosch ad Vivum fecit. Jos. Ge. Mansfeld sc. Viennae 1791. Rézmetszet; 20·5×13·5 cm. Sándor Lipót főherceg nádor mellképe, emblémák között,

54. **Adcuratus Prospectus Coronationis in Reginam Incliti Regni Hungariae .. Sacratissimae Majestatis Mariae Theresiae Francisci Regis Apostolici Conjugis Budae die X. Junii 1792...** C. Schütz delin. I. Mansfeld scul: P. S. C. M. Viennae apud Artaria Societ: Rézmetszet; 34×44·2 cm. I. Ferdinand király feleségének, Mária Teréziának a koronázása Budán 1792. június 10.-én.

55. **Diuturno. Josephi. Principis. A. Ducis. R. Hung. Locumt. Et. Comit. Pest. Sup. Comitis. Honore. Legum Vigor. Publica Tranquillitas Artium Incrementum Populi. Felicitas Perennabit.** Rézmetszet; 37×22 cm. Diadalkapu Budán, 1795-ben József főhercegnek Budára való bevonulása, illetőleg nádorrá való beiktatása alkalmából. Sermones habiti per deputationem a Statibus et oo. i. Comitatuum Pest Pilis et Solt... ex incidenti luctuosi obitus... Alexandri Leopoldi... atque subsecutae... Josephi in... locumtenentem... nominationis... Pestini. Typis Mathiae Trattner. MDCCXCV. c. könyvből. Képmelléklet a X. táblán.

56. **Schluss des militairischen Carousels, gehalten am 3-ten May 1800 in der Stadt Pest zu Ehren Ihro Kays. Hoheit Alexandra Paulovna Gemahlin Seiner König. Hoheit des Erzherzogs Joseph Palatinus in Hungarn.** — Nach der natur gezeichnet und geätzet von Fischer Seiner Kays. König. Mayt. Kammer Kupferstecher. Aquatinta; 68·5×83·5 cm. Alexandra Pawlowna tiszteletére 1800. május 3.-án rendezett lovasjáték.

Die Stadt Pesth und ihre Gegend, in Briefen von einem Fremden. Mit 9 Kupfern heraus gegeben und

allen edlen Patrioten Ungarns in tiefster Verehrung gewidmet von Joseph Leyrer Buchhaendler in Pest. Pesth, Gedruckt mit Trattnerischen Schriften. 1803. A 171 oldalra terjedő könyvnek 9 darab (10×14 cm.) rézmetszetű ilusztrációja, amelyeket mind rajzolta s metszette Prixner Gottfried. V. ö. Schoen A: Prixner és a „Mondolat." A Műbarát I. 13-14. szám 1921. (Alábbi 57-65. szám:)

57. **Schwanenteich im Orzy-Garten.** Az Orczy-kert tava hattyúkkal; most a Ludovika Akadémia kertje. Jelezve: Prixner sc.

58. **Ansicht der königl: Frey und Comertz Stadt Pest.** Pest város a hajóhiddal, a budai királyi palota tetejéről nézve. Jelezve: Prixner del, et scul.

59. **von Kemnitzerisches Haus.** A Kemnitzer-ház és környéke a hajóhíddal, a Duna felől nézve; később Angolkirályné-szálló, most Pénzintézeti Központ.

60. **Die Kaserne.** A Károly-kaszárnya, ma Központi Városháza főhomlokzata. Jelezve: Prixner sc. Pest.

61. **Pichlerischer Park.** Pichler-féle park és pavillon a Városligetben; ma már semmi nyoma. Jelezve: Prixner sc.

62. **von Stahli's Gebäude.** Stahli-féle épületek; ma már nyomuk sincsen a Stáhly-utca nevétől eltekintve. Jelezve: Prixner sc.

63. **Elias Brunnen.** Illés-kút a Festetits-kertben; ma már csak emléktábla szól róla. Jelezve: Prixner sc.

64. **Der Festetitsiche Pallais.** A Festetits-palotácska építés közben; ma a Ludoviceum-utca és Romanelli-utca sarkán elterülő Tud. Egyet. Fűvészkert igazgatósági épületéül szolgál. Jelezve: Prixner sc.

65 **Ansicht von den Schiffmühlen.** Pest és Buda délről, a vizimalmok felől nézve. Jelezve: Prixner sc.

66. **Gr. Sándor's Haus.** Rauschman gez. Rézmetszet; 8×11 cm. Az 1806-ban épült gróf Sándor-féle, mai miniszterelnöki palota főhomlokzatának legelső ábrázolása. Rösler: Kalender von Ofen und Pest für 1809. c. műből. V. ö. Schoen A.: A budai szobrászat két empire-emléke. A Műbarát 1921. 9-10. sz.

67. **A pesti cserzővarga-céh németnyelvű felszabadító levele.** Binder sc. Budae. Rézmetszet; 40×48 cm. Kiál-

lítva Johann Schwindler számára 1813-ban. Felső felében Pest látképe a Rác-város felől nézve, a 18. század végéről. (1780 körül.)

68. **A budai üveges-céh németnyelvű felszabadító levele.** Rézmetszet; 37·5×46·5 cm. Kiállítva Joseph Bauer számára 1812-ben. Felső felében Budavárának keletről fölvett látképe a 18. század végéről, valószinűen Binder műve, vagy Binder műve nyomán készült.

69. **A pesti bognár és kovács-céh németnyelvű felszabadító levele** Binder sc. Budae. Rézmetszet; 42·5×55 cm. Felső felében Pest látképe Budáról nézve 1810 körül.

70. **A pesti parókakészítő-céh németnyelvű felszabadító levele.** Aug. Meyer sc. Pest. Fametszet; 39·5×46 cm. Kiállítva Georg Büsch számára. Felső felében Pest látképe a Halászvárosból nézve.

71. **Iparos-céh vándorlevele.** Prixner fecit. Rézmetszet; 37·5×49 cm. Babérleveles, angyalos magyar címerrel ékes, empire keretben Pest látképe Buda felől, a jobb sarokban a gellérthegyi csillagvizsgáló képével 1815 körül. A vándorlevél alsó felében kitöltetlen német szöveg.

72. **Iparos-céh vándorlevele.** Prixner fecit. Rézmetszet; 22×50 cm. Babérleveles, empire keretben Pest látképe Buda felől 1815 körül. Az előbbi vándorlevélnek próbanyomata, amelyre még nincs szöveg nyomva.

73. **A budai ács-céh németnyelvű vándorlevele.** Prixner del. sc. et excudit Pestini: 1816. Rézmetszet; 38·5×48·5 cm. István király, Mária, nepomuki János képeivel ékesített keretben Buda látképe, a hajóhid pesti oldaláról nézve 1816-ban. V. ö. Schoen A.: Prixner és a Mondolat. A Műbarát 1921. 13-14. száma.

74. **A' Magyar Király nevezetű Új Vendégfogadónak tekintete.** (A kép részleteinek magyar-, német-, francia- s olasznyelvű magyarázó szövegével.) Prixner del et sc. Rézmetszet; 40×50 cm. A ma is fennálló épület (Dorottya-u. és Vigadó-u. sarok) háttérben a Dunával és a királyi palotával (1815 körül). Prixner † 1819. Képmelléklet a XI. táblán.

Binder J. F.

verm

l.

Schoen A 1946

7, 13, 14. 1

Bp Föv. Tört. Mus.
Miáll. Buda, Gebuda.
Pest 1800 klött.
1946

hálásak a nekik adott gazdag ajándékért. Ne
séges azonban az sem, hogy magyar reformátu
házunk minden hivatalos munkása és minden i
gensebb tagja számára a falat kenyér szüksége
és áldását jelenti ez a munka. Köszönjük M
Sándornak, hogy megírta. **Ferenczy K**

Az egyetemes papság lényege és jelent
A Kálvin János Társaság első országos január
ferenciájának előadásai. Dr. Kiss Ferenc ny
receni egyetemi professzor előszavával. *Saj*
rendezte: D. Sípos István theol. m. tanár, a
János Társaság főtitkára. Budapest, 1938. *Ára*

Jó szolgálatot végzett a magyar theologia
nek Dr. Sípos István, amikor a Kálvin Jáno
saság kiadványai VII. köteteként sajtó alá re
a társaság 1937 januárjában tartott konferenciá
előadásait, amelyek az egyetemes papság e
köré csoportosultak és kimélyítették ezt az
bibliai és kálvinista dogmát. Kiss Ferenc bo
útjára az előadásokat, hangsúlyozva az egye
papság égető és igazán aktuális kérdését. A kon
cia első napjának bibliatanulmányát Dr. Szab
László budahegyvidéki lelkipásztor adja I.
2 : 5—9. alapján. Pap Ferenc budapesti vallá
történetileg világítja meg az egyetemes paps
alakulását. Nagyvonalú előadásában tárgy
kérdés genetikáját, vallástörténeti fejlődését
és Újtestamentumban, a reformáció előtt. Kül
érdekesek fejtegetései a római felfogást ill
Majd sorraveszi a reformáció nézetét, kö
helyet adva Kálvin írásmagyarázatának és az
tutionak és a két szimbolikus könyvünknek,
jezve a reformáció utáni korral. Az egyeteme

Binder János Fülöp

verin.

1.

A)

Schoen tabáni

11. l.

A bude-tabáni

tit katalin plébánie-

templom. H. és é. n.

Temesvármegye IV. 136.

Binder János Fülöp

l.

A.)

Schwen Pest-Buda

4. l. 54. l. (tobbször)

55. l.

Lautos R.T. tud. antiqu.
nak XXVII. sz. jegyzére:
Pest-Buda ugesítése
emlékére. H. és é. n.

ı előtt, melyek egyikének ajtaját nyit-
ıel és magas kávával. A melléképületek
sárgára meszeltek. Ez utóbbi mellé két
obbra: Nadler Robert.

én kelt 34044 sz. leirattal 50 koro-
01: VII. 19-én (247/901.)
az 1901: IX. 23-i 64907 sz. rendelet.

Vid. Muz.

Binder

rézmetszete MDK

Cimkép az 1797-ben Pesten megjelent:

Sz. Mihályi M.: Folyó vizzé nevelkedett...
Sz. Kutnak eredetéről... irtt könyvetske

müvön:

A mátraverebély-szentkuti kegytemplom és kolostor.

Genthon:Nógrád. 1954.

282.o.

Binder

Metszete Buda váráról

Gerő László: A budai várpalota rövid építéstörténete.
MTA. II. Társ.-tört. Tud. Int. Közl. II. köt. 1. sz. (1951.) 60. l.

MDK

Binder

Pest látk. Budáról nézve, rk.

Schoen Pest-Buda

M. D. K.

BINDER

1760. metszet Budáról

Gerő László: A budai vár helyreállítása Bp. 1957. 111. l.

mDK

Binder , rézmetszö

1760-ból való metszete nyujt nemi fogalmat a plgári kórházról, mely 1700 tavaszán kezd épülni. E vedutaképböl megállapitható, h. a korjáz a mai Királytürdövel szemben emelkedett. 1786-ig volt polgári kórház .II.József császár rendelete szünteti meg.

Müller Flórián kápolna. Bp.1936. Müvtört.és Kerrég.Int dolg. 40.sz.

c/d

MDK

Binder

Céhlevél. Metszet.

Tört.Képcs.graf.kat-1907. 77.l.

Binder Hermann orgonaép

Bécsi vendég a Madách Színházban

Chorus Line és Szenvedély

Egy rendkívüli táncpróba alkalmi nézői lehettünk a napokban a Madách Színház színpadán. A színház tánckara a Chorus Line megnyitóját és a finálét táncolta teljes erőbedobással. Ám ezúttal nem is annyira a tehetséges ifjú táncosok munkáját figyeltük, mint inkább a betanító mestert, a koreográfus-táncos magyar vendégművészt, *Rácz Sándort*. Külföldi sikereiről tudunk, Bécsben hosszú ideje táncol, sokan láthatták még őt az Operettszínház színpadán is. Élmény végignézni a mostani próbát. Rácz Sándor ugyanis nem egyszerűen előtáncol, de szenvedélyes átéléssel dolgozza végig a próba két teljes óráját, mintha odalenn már ülne a tisztes közönség. Tánca, tanítása, mozgása, stílusa lenyűgöző. Még amikor egy rossz testtartást mutat be, az is tökéletesen van kivitelezve.

– *Régi elképzelése, hogy idehaza is bemutasson néhány részletet a Chorus Line-ból. Néhány évvel ezelőtt kísérletet tett erre a Balett Intézet növendékeinek közreműködésével* – kezdtük a próba után.

– Ez igaz, de sajnos az előadás akkor nem jött össze, pedig igazán nagyon készültünk. Most viszont Szerednyey Béla keresett meg az ötletével, hogy a Madách Színház tánckarának önálló estjére tanítsam be a Chorus Line egy-két részletét – mondta Rácz Sándor.

– *Ami valójában már tető alatt is van.*

– Valóban így igaz, pedig alig két hét alatt kellett felkészülnünk a május 8-i premierre, de ezek a fiatalok valódi profik, könnyű velük dolgozni – lelkesedett Rácz Sándor. – Én elégedett vagyok velük. Az a legfontosabb, hogy végre sikerül a Chorus Line-t Pesten is bemutatni.

– *A Chorus Line részletei Tánc, tánc, musical címmel kerül terítékre egy teljes estét kitöltő táncösszeállítás keretében itt a színházban.*

– Igen, más koreográfusok, *Seregi László, Molnár Éva* munkái is helyet kapnak az esten.

– *A próbán kiderült, hogy Rácz Sándor saját balettművét is elhozta a pestieknek.*

– Miután Bécsben Szenvedély címmel önálló őszi balettbemutatóra készülök – *Peter Gabriel* súlyos, izgalmas zenéjére –, úgy véltem, itt is bemutatok belőle egy részletet két fiatal táncoslánnyal... A bemutatóig már csak egy-két napunk van, de úgy érzem, így is felkészülünk, és nem vallunk szégyent – mondta végül a bécsi táncművész.

(szémann)

Szaktudásért kultúrát

A magyarbarát svájciakat tömörítő *Helvetia-Hungaria Társaság* újszerű tervet dédelget már több mint másfél éve. A társaság újjáalakításával egy időben (1991 májusában) vetődött fel a *Svájci–Magyar Kulturális és Kereskedelmi Központ* létrehozásának gondolata, mely – a Helvetia-Hungaria legfőbb célkitűzésével összhangban – a két ország kulturális és gazdasági kapcsolatainak mélyítését kívánja elősegíteni. A kezdeményezést támogatja *Ódor Ferenc* nagykövet is, aki több beszédében hangsúlyozta, hogy míg hazánk számára a svájci politika és gazdasági szakismeretek igen előnyösek, addig Magyarország éppen a kultúra területén tudna Svájcnak sokat nyújtani.

A központ kialakítására kijelölt épület egy, a thuni óvárosban található XVII. századi műemlék pajta, melyet a Pro Tun alapítvány ajánlott föl hasznosításra. A „Berntorschüür", ahogy az épületet a helybeliek nevezik, nevével egyrészt a főváros közelségére utal, másrészt a svájci és a magyar kultúra egy régebbi találkozásának emlékét őrzi a mi csűr szavunkkal azonosan ejtett „Schüür". (A „csűr" szót, akárcsak az épülettípust magát, svájci állattenyésztők honosították meg hazánkban.)

Michel Ducrel, a Helvetia-Hungaria Társaság elnöke tájékoztatta lapunkat a konkrét elképzelésekről és azok anyagi hátteréről. A tervek szerint a kétszintes pajta emeletén a magyar, földszintjén a svájci művészek kapnának alkotóteret, míg a szállásokat egy szomszéd épületben alakítanák ki. A pajta tetőterében működik majd a színházterem, amely alkalmas lesz szimpóziumok, kiállítások rendezésére és ahol magyar irodalmárok, művészek és kórusok léphetnek fel. E százhúsz férőhelyes terem lesz az úgynevezett kulturális és gazdasági találkozóhely. A központ előtti utcát sétálóutcává kívánják átalakítani, ahol az idegenforgalmi idény alatt szabadtéri színpadot állítanának fel. Ezzel egyrészt bővülne az alkotó lehetőségek köre, másrészt a vállalkozás bekapcsolódhatna a város idegenforgalmi látnivalóinak sorába, s így jelentős anyagi bevételre tehetne szert.

Michel Ducrel-től azt is megtudtuk, hgoy a beruházás teljes költségét *hat-nyolc millió* lenne szükség. A társaság elnöke úgy reméli, hogy a Svájcban tapasztalható gazdasági recesszió ellenére is sikerül az átalakítás és a későbbi működtetés anyagi feltételeit szponzorok segítségével előteremteni. „Bízunk a svájci egyesületekben, a magyarországi érdekeltségű svájci vállalatokban, és bizonyára lesznek vállalkozó magyar cégek is."

(péch)

A mi falunk legyen a legszebb!

Szerkesztőségünk keresi az *új Magyarország* legszebb falvait.

A versengésben a háromezernél kisebb lélekszámú falvak jelentkezését várjuk, azokét a polgárokét, akik szeretik lakóhelyüket. Azokét, akik a főtér, főutca, a templomtér, az emlékhelyek, a búcsúhelyek széppé, rendezetté tételében részt vállalnak. Nem pénzbefektetéssel járó építészeti remeklésekre gondolunk, hanem az ott élő családok, rokonok, barátok és kollégák falujuk iránti szeretetéből fakadó együttműködésére. Várjuk tehát jelentkezésüket írásban és fotókon.
Röviden írják le, a falu mely részét kívánják megváltoztatni (rendbe tenni), kik vesznek részt a munkában.
Mi meglátogatjuk Önöket és írunk Önökről.

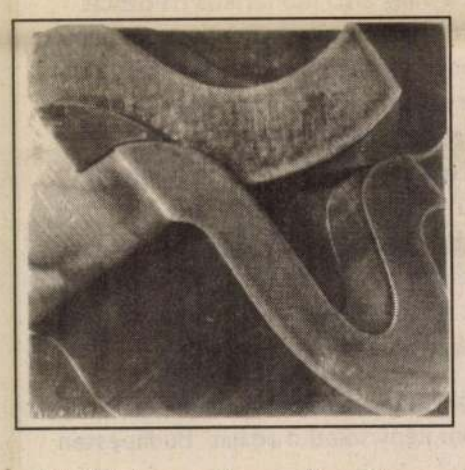

A szerkesztőség zsűrit állít fel és eldönti, mely kisfalvak nyerik el 1993-ban az Új MAGYARORSZÁG

EMLÉK-PLAKETT-jét

Lapunkból folyamatosan figyelemmel kísérhetik a versengést, olvasóink pedig megismerkedhetnek az ország szépülő településeivel.
Jelentkezésüket folyamatosan, május 31-ig postára adhatják.
Címünk: 1085 Budapest, Blaha Lujza tér 3.
A borítékra írják rá: ***A mi falunk legyen a legszebb!***

A hét filmje

A nagypapa mint tinédzser

Ősrégi dolgokat emleget fel egy film, ha az 1950-es évek Londonjáról s az akkori ifjúsági szubkultúráról mesél.

Miközben nálunk még javában folytak 1956 tragikus utórezgései, zajlottak a perek, a kivégzések, a világ (vagy majdnemhogy a világegyetem) más pontjain, Amerikában és Angliában elindult egy áramlat, amely kitermelte a *teenager* címszó alatt megjelölhető ifjúsági jelenséget. Életkor – a tizenévesség –, életforma, zenei stílus, divat, nyelv (azaz egy sajátos *szleng*), képzőművészeti stílus, autóstílus, táncok, színek, viselkedési formák, sőt, ideológia és filozófia együtt adták ki azt, amit a tinédzserség jelentett. Bő harminc évvel ezelőtt (volt az harmincöt is), a tizenévesek betörtek a felnőttek világába és alaposan fel is kavarták annak tradícióit, szokásait, nézeteit. Kétségtelen: egyfajta lázadás volt ez, amelyet azóta könyvtárnyi tanulmány, elemzés, visszaemlékezés boncolgatott, ideologizált.

Az *Abszolút kezdők* című film 1985-ben készült (tehát elég régi maga is), és azt a régi időszakot, az 1950-es évek végét veszi szemügyre ott, ahol a korszak mintegy sűrített formában mutatta meg minden karakterisztikus jegyét: Londonban. Nem kell bedőlnünk a fennen hangoztatott szándéknak, hogy tudniillik a *Julien Temple* rendezte angol film, mely az *„angol Kerouac"*, *Colin MacInnes* az '50-es években írt London-trilógiájának alapján (de főleg az 1958-as *Abszolút kezdőkre* támaszkodva) készült, valamiféle korszociológia és igényes kortörténet volna. Lehetne az is, valami hasonló, mint *Osborne* és a dühös angol fiatalok e korból való drámái például. *De nem az*, hanem egy az akkori London akkori szegényebb negyedeibe visszahelyezett popzene-film, tucatnyi neves énekessel, *David Bowie-tól Ray Daviesig* és *Patsy Kensitig*. A Soho, a Pimlico és a Notting Hill sok kis utcájában mindmáig szinte változatlan a kép, legfeljebb a színek, a dalok, a divat, az autók stílusa más, – no és az akkori tiniknek már az unokái dajdajoznak a szemetes utcákon, a koszos pubokban, a grundokon, a lerobbant házak között. No de ettől ez még sem nem igazán a régi időket felidéző film, sem nem kortörténeti dokumentum vagy elemzés, sem nem nosztalgiamozi. Nagy kár, hogy *MacInnes* könyvei magyarul nem olvashatók, mert azok toronymagasan jobbak, mint ez a film. A kalandos életműszerző majdhogynem Orwell látomását idézően írta meg ezt a kort s ezt a világot. A film meg valamiféle *elő-Beatles-pop-musical-karriertört ének-nyomornegyedromantika-rosz ember-jófiú* keverékké sikeredett, bár lehet, hogy még így is sokan megnézik, azt gondolva, ilyenek voltak azok a híres '50–'60-as évek. Nem ilyenek voltak; a gyanútlan mai fiatal néző egy tévedés áldozata lesz.

Patsy Kensit, mint Suzette, aki a karrierért mindent megtesz

(takács)

Jancsó Wajdáról

Kelet-Közép-Európa filmmágusát, *Andrzej Wajdát* 1958-as filmje, a Hamu és gyémánt tette azzá, aki. És a férfi főszereplő, *Zbigniew Cybulski* is e film által vált a lázadó ifjúság jelképévé, a korabeli nyugati kritikák *James Dean*hez, az amerikai lázadóhoz hasonlították. Közös bennük, hogy a figura s a színész mindkét esetben tökéletesen azonosult egymással, a különbség, hogy Maciek Chelmicki a lengyel változat nagyon is okkal lázadó. A Honi Hadsereg képviselője, aki a második világháború után folytatja a fegyveres, kilátástalanul hősies küzdelmet a német után a szovjet megszállás, s az új hódítók kollaboránsai, a kommunisták ellen. S közben egyre erősödnek a kételyei: szabad-e ölni akár a legszebb eszmékért is. Maciek igazi tragédiája, hogy ráébred: a gyilkosokkal együtt ártatlanok is elpusztulnak, s hogy az ellenségnek is emberarca van. A film emlékezetes, sokkoló metaforája: a fejjel lefelé függő Krisztus egy lebombázott templomban.

A film bemutatásakor a szovjet megszállási övezetben élő kritikusoknak „púderezniük" kellett, szalonképessé tenni a Honi Hadsereg katonáját, a polgári ellenállás képviselőjét, ami általában úgy történt meg, hogy vagy a belső dráma hitelességét dicsérték, vagy, mint az egyik magyar kritikusa: Cybulskit marasztalták el azért, hogy túl rokonszenvesnek ábrázolt egy „ellentmondásos figurát". Ma este hétkor, a Szindbád moziban újra láthatjuk a Hamu és gyémántot úgy, hogy utána *Jancsó Miklós* beszélget róla *Mihancsik Zsófiá*val és *Szilágyi Ákos*sal.

Pósa Zoltán

Mosolyelágazás

Nemigen hallottam még olyat, hogy egy költőnek a negyvennegyedik születésnapja tiszteletére rendeztek volna szerzői estet. De mivel minden miértnek megvan az azértje, így *Nagy Gáspár* születésnapi író-olvasó találkozójának is van magyarázata – tudtuk meg hétfőn este a Komédium Versszínházban *Dinnyés Józseftől*, az est házigazdájától. Nagy Gáspárnak ugyanis először pannonhalmi diákként kellett ruháiba varrnia e bűvös számot, főiskolás éveiben pedig e kabalaszámmal jelölt szobának volt a lakója.

A születésnapi esten a költő régi barátja, verseinek egyik hű tolmácsolója, *Erdélyi György* szólaltatta meg a már legendássá vált „Gazsi"-költeményeket. Azokat, amelyeken nem csak korosztályok nőttek fel, de amelyekből a pályatársak is erkölcsi erőt, kitartást és útmutatást meríthettek az elmúlt években. Mint ahogy *Döbrentei Kornél* – aki a Hitel szerkesztősége nevében köszöntötte a költőt – fogalmazott: „Mindig is nehéz és fontos feladatok hárultak a költőkre és a szerkesztőkre, ezeknek a megoldása olyan jellemerőt kíván, mint amilyen Nagy Gáspáré."

Az est ünnepeltje a találkozón a könyvhétre megjelenő Mosolyelágazás című kötetéből olvasott fel, végezetül pedig a minden ember számára legfontosabb édesanyára emlékezett a húsz évvel ezelőtt íródott Huszonnegyedik évemre pecsét című verssel.

Parcsami Gábor

Orgonaszó a Mátyás-templomban

Erdély európai kincseiért

Erdély orgonáiért szól vasárnap este a budapesti Mátyás-templom hangszere. A koncert előadói: *Virágh András, Hock Bertalan* és *Dávid István* orgonaművész *Johann Sebastian Bach* műveit szólaltatja meg – az erdélyi orgonákért. A május 9-én 20 órakor kezdődő hangverseny annak a sorozatnak a része, amelyet az immár harmadik éve fönnálló Organa Transsylvanica Alapítvány szervez. A koncert teljes bevételét – miként az előző két évben is – teljes egészében az Erdélyben található orgonák felkutatására, megjavítására, megőrzésére, bemutatására és megszólaltatására fordítják.

Dávid István orgonaművész, az alapítvány elnöke még Kolozsvárott kezdte meg Erdély orgonáinak feltérképezését. A mintegy 1500 megőrzésre érdemes hangszer java része szász mesterek keze munkája. Ám a szászság eltűnésével az Erdélyben élő magyarok feladata főleg a hangszerek megóvása, elsősorban fiatal orgonaépítő mesterek felnevelésével.

Az erdélyi orgonák javításának nagy akadálya ugyanis, hogy *Hermann Binder* nagyszebeni mesteren kívül nincs szakember Erdélyben. Az alapítvány munkájának eredményeképpen ma már öt erdélyi fiatal tanul Franciaországban, Luxemburgban, illetve *Albert Miklós* mester győri műhelyében. Utóbbi az alapítványnak tett felajánlásként vállalta egy ifjú szakember tanítását. Az alapítványhoz pénzbeni vagy természetbeni adományok révén az elmúlt két évben sok magánszemély és szervezet csatlakozott Erdélyben, Magyarországon és külföldön egyaránt. Neves művészek adnak rendszeresen hangversenyt szerte Európában az erdélyi orgonák javára. Az alapítvány javára vállalkozott egy filmsorozat elkészítésére a Gyöngyszem Produkció. A több száz perces nyersanyagból készült 14 perces változatot szerdán mutatták be a sajtó képviselőinek.

A film Erdély mintegy ötven, hangversenyre alkalmas orgonája közül mutatja be egy-egy villanás erejéig a legértékesebbeket. Így a kolozsvári Farkas utcai templombeli; a nagyszebeni, a medgyesi, a kisdisznódi és a magyarbikali orgonát. A filmben megszólaló nagykőrösi *Dávid István*, a kolozsvári *Geréd Vilmos* és *Maria Abrudan*, a német *Ursula Philippi* és *Hermann Binder* egybehangzóan vallja: Erdély orgonái a három együtt élő nemzet – román, szász, magyar – közös, európai értékű kincsei.

Major Árvácska

MOST ÉS KÉSŐBB IS

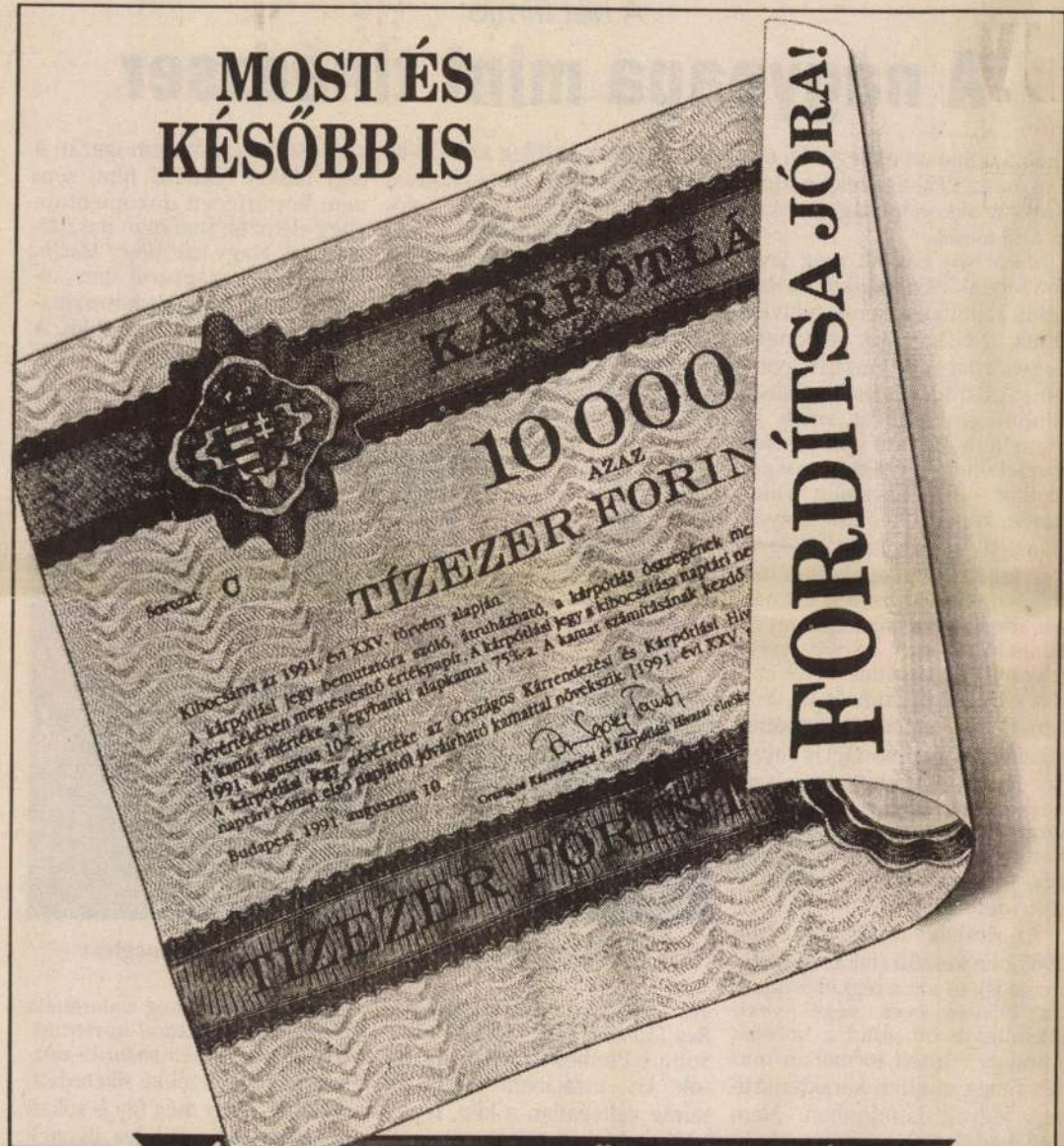

ÁLLAMI VAGYONÜGYNÖKSÉG

Befektetési ajánlataink:

PILLÉR befektetési jegy

ÉDÁSZ Rt. • DÉMÁSZ Rt. • ZALAKERÁMIA Rt.

részvények

A KERTÉSZETI EGYETEMI TANGAZDASÁG,

az Állami Vagyonügynökség előzetes hozzájárulásával, a privatizációs programja keretében,

pályázat útján értékesíti a felsorolt vagyonrészeit

Megnevezés:	Terület:	Pályázati irányár:
Dunavarsány, Erőspuszta		
1. Ipari célra alkalmas külterület	100 000 m²	800 Ft/m²
2. Beépítetlen majorkülterület	12 493 m²	400 Ft/m²
Budakeszi		
3. Beépítetlen majorkülterület	1 611 m²	1200 Ft/m²
4. Beépítetlen majorkülterület	1 925 m²	1000 Ft/m²
5. Beépítetlen majorkülterület	6 233 m²	1500 Ft/m²
6. Beépítetlen majorkülterület	3 720 m²	2000 Ft/m²
7. Beépítetlen majorkülterület	2 452 m²	2000 Ft/m²
8. Beépítetlen majorkülterület	5 453 m²	2000 Ft/m²
9. Beépítetlen majorkülterület	4 392 m²	2500 Ft/m²
10. Beépítetlen majorkülterület	3 040 m²	2500 Ft/m²
11. Szőlőfeldolgozó felépítmény		6600 E Ft + áfa
telek (külterület),	10 171 m²	200 Ft/m²
Halásztelek, Rákóczi út 17.		
12. Belterületű beépítetlen majorterület	4 000 m²	1100 Ft/m²

A pályázat tartalmi követelményei:
- az ajánlattevő neve és címe
- ajánlattétei az ingatlan teljes megvásárlására (az ajánlati kötöttség 60 nap)
- az ajánlati vételár összegének megjelölése, a fizetés módja, ütemezése
- a vételi fedezet igazolása, a fizetési garanciák csatolása
- igazolás a bánatpénz befizetéséről.

A pályázaton való részvétel feltételei:
- az alapár 5%-ának megfelelő bánatpénz befizetése a gazdaság központi pénztárába
- a pályázónak vállalnia kell, hogy a teljes vételárat, a szerződés ÁVÜ által való jóváhagyását követő 15 napon belül, kifizeti.

A magyar nyelvű pályázatot három példányban, cégjelzés nélküli, zárt borítékban, ajánlott levélként, „Pályázat" jeligére, május 21-ig lehet benyújtani a Kertészeti Egyetemi Tangazdaság levélcímére: Budapest, Péteri major, Pf.: 5. 1734.
Előnyben részesül az a pályázó, aki a gazdaság dolgozója vagy a dolgozókból álló gazdasági társaság.
A pályázatok felbontására május 25-éig kerül sor, a kiíró képviselői és közjegyző jelenlétében. A legkedvezőbb ajánlat tevőit a gazdaság versenytárgyalásra hívhatja meg, vevőkiválasztás céljából.
Az ÁVÜ fenntartja a jogot, hogy eredménytelennek nyilvánítsa a pályázatot.
A kiíró a tenderbontás után szóbeli vagy írásbeli kiegészítést kérhet.
A pályázati felhívásban nem szabályozott kérdésekben az ÁVÜ versenyeztetési szabályzatának rendelkezései az irányadók.
A pályázat eredményéről értesítik a pályázókat.
További részletes felvilágosítást adnak a Kertészeti Egyetemi Tangazdaságnál, személyesen vagy a 157-5244-es, a 157-5425-ös és a 127-9422-es telefonon, munkaidőben (8-tól 15 óráig).
A meghirdetett vagyonrészek munkaidőben, időpont-egyeztetés után, megtekinthetők.

France Telecom közelebb hozza a világot

Kifejlesztettük a világ első numerikus hálózatát
és a legnagyobb csomagkapcsolt adatátviteli rendszert.
Nevünkhöz fűződik a legfejlettebb és legismertebb
videotex és az első országos ISDN
(integrált szolgáltatású digitális hálózat).
Ezek a France Telecom sikerei. De a technológia
- bármennyire is csúcsteljesítmény -
csak akkor válik értékké, ha testre szabott.
Ezért az Ön telekommunikációs rendszerét is
közösen fogjuk megteremteni és megvalósítani.
Hogy közelebb hozzuk a világot.

További információkért hívja
a France Telecom képviseleti irodáját Budapesten

Tel/Fax: (36 1) 115-8885
(36 1) 135-8923
(36 1) 201-2579

France Telecom

Gradisca / Im Königreich Bosnien am Sau-
strom. Rézmetszet. Ivrét. Jelz.: Gezeichnet
von Dost. Binder sc. Budae.

24. A szegedi kötelesek czéhének vándorló-
levele, Szeged látképével a Tisza felől. Né-
met szöveggel. Rézkarcz. Folio.

25. A budai szappanfőző és gyertyamártó
czéh vándorlevele, felül Buda látképével és
német szöveggel. Rézkarcz. Folio. Jelzése:
Joh. Philipp Binder fecit et sculpsit Budae.

26. A váczi varga czéh vándorlevele, ro-
koko keretben, felül a városnak a Duna felől
való látképével. Rézmetszet. Folio. Jelzése:
Binder sc. Budae. Magyar szöveggel.

27. Ugyanaz a váczi czéhek részére német
szöveggel.

28. Ugyanaz szöveg nélkül.

29. A pesti bognár és kovács czéh vándor-
levele. Díszes rokoko keretben, melyet fent a
közepén Magyarország és Pest város czíme-
rét a mellén hordozó kétfejű sas díszít; felül
Pest látképe. Német szöveggel. Rézkarcz.
Méretei: 35·4 : 45·5 cm. Jelz.: Binder sc.
Budae.

30. Gróf Zrinyi Miklós arczképe. Felirata:
Szerinvári Gróf Zrini Miklós / Szigetvárnak
Fő Kapitánya, el e = / sett Sz: Mihály Ha-
ván: 7-dik napján 1566 Esztendőben. Mellkép
oval keretben. A keretben felül: Nemo me
impune lacessit. Rézkarcz. 8.-r. Jelz.: Binder
sc. Budae.

31. Gróf Károlyi Antal arczképe. Aláírás:
Antonio. E. Comitibus. Károly. / Patricio
Hungaro. / Qui. / Cum. Litteris. Bene. Volet.
/ Hae. Eaedem. / Ei. / Hoc. Monumentum. /
Posuerunt. Hosszúkás alakú rézkarcz. Jelzé-
se: J. Phil. Binder sc. Budae.

32. A szegedi csodatévő Mária-kép. Szö-
vege: Avxiliatrix Szegediensis / In Antiqvis-
sima P. P. Franciscanorum Ecclesia / Ho-
noribus Sanctae Mariae ad nives sacra. Rézmetszet. Jelz.: Binder sc.

33. Kőszeghy László csanádi
librise.

34. A mária-czelli M
bildung des Al
Zell, bei
neb

Binder Ignác Fülöp

Múzeumban vannak (5658—5663. és 5671.
szám alatt).

hossza 2 méter 60 cm., súlya pedig 540 kilogram. Jelzése: Rydolph. Binger. Gos Mich

kapott a dalmátországi mérnökségnél és rövid idő mulva felkerült Bécsbe, s itt a polgári mérnökség igazgatójával, Nobilivel ismerkedett meg. Az ő közbenjárására jutott be a cs. és kir. építészmérnökséghez, honnan Zárába rendeltetvén ki, 1839-ben szülővárosában az útak felügyelője lett. Itt a XV. századból való, s erősen rongált állapotban levő sebenicoi székesegyház tanulmányozásának szentelte minden felesleges idejét. A hosszú tanulmányozás eredménye egy restaurácziónális terv lett, mellyel 1845-ben készült el. Ugyanakkor a számos rajzon kívül deszkából a templom mintáját is elkészítette. Szeretettel foglalkozott a részletekkel is, s több oltárt tervezett és megkonstruálta a keresztelő medencze vörösrézből való új födelét. Számos tervrajzát, a mintát, valamint a templom »Cenni storici ed artistici sull' insigne Cattedrale di Sebenico« cz. leírását megbírálás végett felterjesztette felettes hatóságának. Előterjesztését a zárai építészeti igazgatóság elismeréssel fogadta, a bécsi udvari tanács pedig jóváhagyván a terveket, a templom helyreállítására húszezer ezüst forintot utalványozott és a munkálat felügyeletével és az építés igazgatásával B.-t bízta meg. A siker annyira fellelkesítette, hogy minden erejét a reá bízott munkának szentelte. A templom minden részletéről rajzok készítését határozta el, s azokat kőnyomatban akarta kiadni. E munka jelentékeny részével el is készült, mikor azonban a restaurácziónális tervek végrehajtásához akart fogni, irigyei támadtak, akik őt és művét nem szüntek meg állandóan gyalázni. Bár e személyes élű harcz alatt nehány előkelő barátra akadt, akik kitartásra bíztatták, a beteges B. megtörött a küzdelmek súlya alatt s elgyengült szervezete az 1848 elején Sebenicoban fellépett tifuszjárnak áldozatul esett. Alkotásai közé tar-
esztelő szent János kiesi temploma,
a Zabláć és Fontana családok
készítette. Tőle való
fehér és fekete
a sebenicoi
között

Bünder

Schoenwisner S.: Notitia Hungricae rei nummariae. Pest, 1801. (B. egy rézm. táblával) —

Binder János Fülöp

vesmetsző Buda.

(1761-1800.)

irod

Skexlib.

Siklóssy L.

Az ex-libris kiv. orszá-
gon. AGY. 1913.

6-8. sz.

~~Apponyi Albert gróf VIII. 68.~~

Binder J. Fülöp

Szendrei János dr.: A magyar viselet tört. fejl. Budapest, 1905. 174. l.

245. kép. *Széchy Dénes kelyhe, 1450 körül.*

kiállítása Bécsben. AÉ, VII., 1887., 399. l. - Radisics Jenő: Régi egyházi ötvösművel AÉ, XI., 1891., 34. l. — Kárász Le Az aacheni magyar kápolna ötvösművei. Al XII., 1892., 199. l. (Képe 201. l.) — Mihal József: Régi hazai ötvösműveink. AÉ, XVI 1896., 343. l. — Tört. Főcsoport, 158 szám. — Czobor—Szalay, II. kötet. 230-231. l. (Képe I. kötet, XXX. táblán.) - Az iparművészet 1896-ban. Bp. 1897 118. l. — Czobor: Egyházi emlékek a tört neti kiállításon. Bp. 1898., 44—50. l. (Kéj 50. l.) — Mihalik József: A zománc. B zsony, 1901., 115. l. — Radisics—Szendre Magyar műkincsek. III. kötet. Bp. 1901 38. l. — Forster: Magyarország műemlék II. kötet. Bp. 1906., 286. l. — Velics Lászl A zománc. Magyar Iparművészet, XIV 1911., 225. l. — Roth Viktor: Az egyhá kehely történeti fejlődése Erdélyben. Al XXXII., 1912., 111. l. — Magyar Ipa művészet, XV., 1912., 126. l. (Képe.) - Esztergom vármegye... Bp. é. n. 43. l. - (Képe 154. l.) — Lepold: Esztergom egyhá művészeti jelentősége. MIP, XXIII., 1920 58. l. — Lepold—Homor 72. l. — Gerevic PA, 188. l. (Képe 191. l.) — Lepold: Eszte

Binder

Szentmikályi. Mátravere-
bély tört. Pest, 1797.

64. l. (Képe I. tábla.) — Pulszky Károly: Az esztergomi főegyház kincstára. AÉ, XIV., 1880., 280—282. l. — Sz. S.: Könyvismertetés. Századok, XIV., 1880., 837. l. — Irodalom. Egyházművészeti Lap I., 1880., 343. l. — Martinov: Le trésor de Gran. Revue de l'Art Chrétien, 1881., 160., 169—172. l. (Képe 170. l. után.) — (Czobor): Tanulmányok az esztergomi főegyház kincstárában. Egyházművészeti Lap, II., 1881., 118—122. és 136—146. l. — Pulszky—Radisics: Az ötvösség remekei, II. kötet, Bp. 1885., 122—128. l. (Képe táblán.) — Bucher, Bruno: Geschichte der technischen Künste. II. kötet, Berlin, 1886., 200. l. (Képe 199. l.) — Hampel: Egy fejezet hazai ötvösségünk történetéből. AÉ, VII., 1887., 108. l. — Rj.: Könyvismertetés, AÉ, VIII., 1888., 367. l. — Kondakov, N.: Geschichte und Denkmäler des byzantinischen Emails. (Sammlung A. W. S. Swenigorodskoi.) Frankfurt, 1892., 217—218. l. — Tört. Főcsoport, 126. szám — Az iparművészet 1896-ban. Bp. 1896., 68—70. és 118. l. (Képe 69. l.) — Schlumberger, Gustave: L'epopée byzantine. I. kötet, Páris, 1896., 81. l. (Képe 81. l.) — Bock, F.: Die byzantinischen Zellenschmelze der Sammlung Dr. Alex. von Swenigorodskoi. Aachen, 1896., 268—272. és 334. l. (Képe XIII. táblán) — Czobor—Szalay, I. kötet, 55—57. l. (Képe X. táblán) — Ráth György: Az esztergomi staurotheke. AÉ, XVIII., 1897., 213—226. l. (Képe 215. l.) — Molinier, Émile: Histoire générale des arts appliques a l'industrie. IV. kötet, Paris, é. n. 50—51. l.

Bender

Staindl F.: Elementa geometriae practicae. Budae, 1818. (5 táblával.)

Limogesi stílű magyar munka, 1250 körül.
Restaurálta Pál Lajos, 1942.
Szarvas nagyközség kondorosi határában, a földben találták, 1942. Lepold Antal ajándéka.
Lepold Katalógus 4. sz.

KRISZTUS-TEST,
bronzból öntött. Az ágyékkendőn ágyazott kék zománc.
Mag. 18 cm.
Limogesi munka, 1250 körül.

GYERTYATARTÓ,
bronz, ágyazott zománccal.
Mag. 21 cm.
Román stílű, limogesi munka, 1250 körül.
A Paul, majd az Ipolyi-gyüjteményből. — Párja az esztergomi Keresztény Múzeumban.

Árvízkárosultak 1876., 41. l., 28—29. szám. — A magyar történeti ötvösmű-kiállítás lajstroma. Bp. 1884., második terem 12. l. — Egyházi műrégiségeink az 1885. évi budapesti országos kiállításon. Egyházművészeti Lap, VI., 1885., 337. l. — Radisics—Ipolyi, 38. szám. — Gerevich PA, 259. l. — Egyházműv. kiáll. 1930., 347. szám. (Képe a 31. táblán) — Gerevich IPGY, 99. l. (Képe 99. l.) — Mihalik Sándor: Az Iparművészeti Múzeum egyházművészeti kiállítása. MM, VI., 1930., 535. l. (Képe 531. l.) — Őszi kiállítás 1930. Ipolyi 152. szám. — Lepold

Binder János Fülöp, rézmetsző. 1761—1807-ig Budán működött. Özvegye 1822-ben még élt s tovább vezette műhelyét. Igen sok metszete s főleg számos apró szentképe ismeretes.

Művei:

1. Buda látképe. Felirata: Buda Ofen. Alul 16 soros latin és ugyanannyi soros német magyarázat. Jelzése: Jo. Philip Binder sc. Budae 1761. (Miller Ferdinand: Epitome vicissitudinum ... de ... urbe Budensi cz. Budán évszám nélkül megjelent művében.) Méretei: 44·2 : 28·6 cm.

2. Pest, Buda és Ó-Buda helyszínrajza a földmívelési nemekkel. Rézmetszet. Jelz.: Jo. Philip Binder sc. (Miller művében jelent meg.)

3. Szűz Mária képe. (Descriptio Inscriptionum Ecclesiae Metropolitanae Strigoniensis cz. 1765-ben megjelent műben.)

4. Diadalkapuk. Aláírás: Triumph Porten Welche bey den Solennen Einzug Ihro Koenigl. Hochheiten Mariae Christinae Erz Herzogin zu Oesterreich, und Alberti / Herzogen zu Sachsen den 20. Augusti 1766. von der Stadt Ofen errichtet, und illuminiret worden. Ívrét alakú rézmetszet. Jelzése: J. Phil. Binder sc. Budae. A Történelmi Képcsarnok példányán egykorú kézzel, tintával feljegyezve: Invenit G. A. Szerdahelyi S. J.

5. Szűz Máriának a földvári templomban lévő képe. Aláírás: Vera Effigies Gratiosae Imaginis B. / M. V. quae Földvarini in Ecclesiae R. R. P. P. / Ord : Minor : Reg : Obs : Proae. S. Ivan : á / Capis Deotissime Colit. Jelzése: Delin: R. P. Franciscus Stadler Quardianus Contus. J. D. (?) Binder sc. Budae 1766.

6. A buda(pesti) tud. egyetemi könyvtár ex librise, 1770.

Sz – Sz. 204.205.P.

7. A pécsi székeskáptalan könyvtárának ex librise.

8. A zimonyi czéhek vándorló levele. Barokk keretben, felül a város látképével. Ívrét alakú rézkarcz, német szöveggel. Jelzése: Binder sc. Budae 1770.

9. A pesti Szentháromság-szobor képe. Aláírás: Abbildung der Allerheiligsten Dreyfaltigkeit, auf dem Platz in der Königlichen Freyen Stadt Pest. Anno 1775. Ívrét alakú rézmetszet. Jelz.: Binder sc. Budae.

10. Szent Margit képe. (Megjelent a Szent Margit élete [Pray György kiadása után] cz. műben Budán, 1782-ben.) 8.-r.

11. Emléklap Mária Terézia halálára. Aláírás: Piis. Mariae Theressiae. Aug. Manibvs / S. P. Q. Academicvs Bvdae. Pos. / Anno MDCCLXXXI. Rézmetszet, folio. Binder legsikerültebb metszete. Jelzése: Ig. Walter Profess. Graphyd. Inv: et delin Budae. Joan Phil. Binder sc. Budae.

12. A mátra-verebélyi búcsújáró hely. (Megjelent Szentmihályi Mihály: Mátra-Verebély története [Pest, 1797.] cz. művében.) 8.-r.

13. Koriatovich Tódor ruthén herczeg arczképe. Aláírás: Theodorus Koriathovics, Princeps Ruthenus, Dux / de Munkáts, et Podoliae Basilianorum ad Munkács / Fundator Anno 1360. (Megjelent Basilovics: Brevis Notitia Fundationis Theodori Koriatovich etc [Cassoviae, 1779.] cz. műve mellett.) Rézmetszet. 8.-r.

14. Macskási Juliannának emlékezete. (Megjelent Dugonits András: Arany pereczek (Második kiadás. Pest, 1800.] cz. műve mellett.) Rézmetszet. 8.-r.

15. Háromnyílású kapu I. Ferencz császár arczképével (1807). Rézmetszet. Kis folio. Jelzése: Binder sc. Budae.

16. A krisztinavárosi templom Mária-képe. Alul Buda látképe a pesti oldalról. Barokk keretben, német és latin felirattal. Rézkarcz, kis 8.-r. Jelz.: Binder sc. Budae.

17. Mária a kisded Jézussal; magyar szöveggel. Rézkarcz, 16.-r.

18. Szent Kelemen földi maradványai üvegkoporsóban. Rézmetszet. 4.-r.

19. Szent Gergely képe. (Megjelent Sancti Gregorii Papae J. cognomento magni Liber Regulae Pastoralis Strigonii cz. műben. Rézmetszet. 4.-r.

20. Gróf Barkóczy Ferencz primás czímere. Rézmetszet. (Megjelent ugyanott.)

21. A budai egyetem (királyi palota); latin feliratokkal. Rézmetszet. 8.-r. Jelz.: Binder sc. Budae

22. Székesfehérvár látképe. (Egy vándorlólevél feje.) Aláírás: Alba Regia, Stullweissenburg. Alul a város czímere. Rézmetszet. Folio. Kiadta: Lang Ádám Ágost. Jelz.: Phil. Binder sc. Budae.

23. Gradisca látképe. Aláírás: Prospect / der Türkischen Graentz Stadt und Festung /

ségben élt.

Vas. Ujs. 1861. 166. l.

Bila, festő. 1840 táján simándi (Arad megye) gör. kel. lelkész volt, s falusi templomok számára festegetett. Tőle való a borosjenői gör. kel. templom 17 passio képe.

Márki Sándor: Arad vármegye és Arad szab. kir. város története. Arad, 1895. II. r. II. k. 826. l.

Bilaki Züllich Rudolf, szobrász, l. *Züllich R.*

Bilanics Ferencz, festő, l. *Billanics F.*

Binder János Fülöp

Telek József
Négy világító Úr-
napi lámpások.
Kalocsa, 1764.
(2 db metszett el.)

…pe VII. táblán.) — Horváth, Enrico: …rinascimento in Ungheria. Roma, 1939., …1. l. (Képe 73. kép.)

…Ő EREKLYETARTÓ,

…ott ezüst, drágakövekkel és gyöngyökkel. …szelence. Előlapján az Angyali üdvözlet …os hátterű jelenete, hátlapján gyöngyház…mű: a feltámadt Krisztus, két angyal közt. … cm.

… (erdélyi?) munka 1440 körül, a Suky…mesterétől.

…ck 112—114. l. (Képe 112. l.) — Ipolyi: …gyar ereklyék. AK, III., 1863., 121. l. — …nszlmann: A bécsi 1873. évi világtárlatnak …gyarországi kedvelőinek régészeti osztálya. …, 1875—1876., 187—188. l. (Képe 187. l.). …I. A.: Magyar mű- és történeti emlékek …llítása. Századok, X., 1876., 510. l. — …nűtörténelmi kiállításról. Vasárnapi Újság, …6., 326. l. (Képe 325. l.). — Dankó 77— …l. (Képe XIII. tábla). — Pulszky Károly: …esztergomi főegyház kincstára. AÉ, XIV., …o., 284—285. l. (Képe 286—287. l.) — …dalom. Egyházművészeti Lap, I., 1880., … l. (Képe 348. és 350. l.) — Czobor: …ulmányok az esztergomi főszékesegyház …cstárában. Egyházművészeti Lap, II., …1., 336—342. l. — Az esztergomi kincs…ól. Vasárnapi Újság, 1881., 106. l. (Képe … l.) — Martinov: Le trésor de Gran. …ue de l'Art Chrétien. XV., 1881., 199— …oo. l. (Képe 200. l.) — Pulszky—Radisics: …ötvösség remekei, II. kötet, Bp. 1885., … l. (Képe táblán). — Tört. Fő…ort, 1580. szám. — Czobor—Szalay, II.

I

Binder

Telek J.: Három részre osztott öze beszédek. Pest, 1768.

Б

történelmi kiállításról. Fővárosi Lapok, XIII. 1876., 519. l. — I. A.: Magyar mű- és történeti emlékek kiállítása. Századok, X., 1876., 511. l. — Dankó 73—74. l. (Képe XI. tábla.) — Pulszky Károly: Az esztergomi főegyház kincstára. AÉ, XIV., 1880., 288—289. l. — Irodalom. Egyházművészeti Lap, I., 1880., 348. l. — Martinov: Le trésor de Gran. Revue de l'Art Chrétien. XIV., 1881., 164. l., XV., 1881., 196. l. — Tört. Főcsoport, 1384. szám. — Czobor—Szalay, II. kötet, 243. l. (Képe 245. l.) — Czobor: Egyházi emlékek a történelmi kiállításon. Bp. 1898., 99. l. — Forster: Magyarország műemlékei. II. kötet, Bp. 1906., 286—287. l. — Esztergom vármegye ... Bp. é. n. 43. l. — Lepold—Homor 72. l. — Gerevich PA, 194. l. — Lepold: Esztergom ... A Műgyüjtő, II., 1928., 244—245. l. — Lepold—Lippay 37. l. (Képe VII. táblán.) — Lepold Katalógus 11. sz.

MÁTYÁS KIRÁLY KÁLVÁRIÁJA, (238—241. ép)

rany, drágakövekkel, gyöngyökkel és zománcal. Két részből áll. A toronyalakú felső rézen Krisztus a kereszten, Mária és János v., alatta baldachin alatt Krisztus oszlophoz ötve és fülkékben Illés, Ézsaiás és Jeremiás róféták. Valamennyi alak ronde bosse zomán-

Binder Jenő Fülöp

— *Tört. Képcsarnok*
grafikai kiállításának lajstroma. Budapest, 1907. 77.
l. —

76,

emlékei. II. kötet. Bp. 1906., 287—288. l.
Michel: Histoire de l'art. III. kötet, 2. ré
Páris, 1908., 883. l. — Lepold—Hon
71. l. — Gerevich PA, 182. l. — Lepo
Esztergom . . . / A Műgyüjtő, II., 192
245. l. — Berti Toesca, 938. l. — Diva
A magyar iparművészet története. Bp. 192
113. l. — Egyházmův. kiáll., 1930., 354.
(Képe 38. táblán.) — Horváth Henr
Zsigmond király és kora. Bp. 1937., 19
191. l. — Genthon AZEFK, 9—10. (6. ké
— Lepold—Lippay 37. l. — Horvá
Enrico: Il rinascimento in Ungheria. Ro
1931., 119. l. — Braun, Joseph: Die R
quiare des christlichen Kultes und i
Entwicklung. Freiburg, 1940., 241. l.
Lepold Katalógus 16. sz.

SUKY BENEDEK KELYHE, (244. kép)

aranyozott ezüst, gazdag építészeti és figur
dísszel, sodronyzománccal. Kiképzéssel G
kus stílű. Talpán gótikus minuszkulás
irat: calice: istu . fecit . fieri . bnedictus . c
Swk. nobilis . transsilvanus . p . ipm̄ . q . hu
eclie̅ . co . donatus (Calicem istum fecit f
Benedictus de Súk, nobilis Transylvanus
ipsumque huic Ecclesiae condonatus). Mag. 2
cm. — Paténája új. Magyar (erdélyi?) mu
1440 körül.

Készíttette Suky Benedek, az erdélyi nemes
egyik főembere, ki 1437—1439 közt szere
ő ajándékozta a gyulafehérvári székesegyházn
— Először az 1609-es leltárban szerepel.

Binder János

rézm.

l.

J.

Uxa 139 l.

A budavári kir. kápolna, s a „M. kir. udvari és várplébánia" Irat. 1934

Binder János Élő

irod

irod

Vayer Lajos. Pesti mester budai látképe a rokokó idejéből. Budapest 1947. 95. l.

BELFÖLDI TUDOMÁNYOS KUTATÓ ÖSZTÖNDÍJASOK.

A debreceni tudományegyetem hittudományi karáról:

Szabó Gábor (1912, Kunszentmiklós, ref.) okleveles református lelkész és okleveles református középiskolai vallástanár, püspöki irodatiszt (Erdős Károly professzor) 400 pengős belföldi kutató ösztöndíjat kapott. Kutatásának tárgya: Apokalyptikus hatások és irodalmi jelentkezések Szent István királyunk korától, végigvezetve a középkori misztikus, kolostori nyomokon, majd különösen a XVI. századi és előbbi világvégváradalom-jelentkezéseken, egyrészt a Türkenfurcht irodalom, másrészt a reformáció nemreformátori hatásain, különös tekintettel Károlyi Gáspár: Két Könyvének apokalyptikus vonásaira.

A pécsi tudományegyetem jog- és államtudományi karáról:

Tóth István (1913, Mitrovica, róm. kat.) gyakornok (Krisztics professzor) 400 pengő ösztöndíjat kapott. „Az alkotmányváltozás és esetei“ című 96 lapos tanulmánya nyolc fejezetében az alkotmányvál-

Binder János Fülöp

1760 – 1807

irod

N.L.

Varga Rezin

15 l.

a rézmetszet.

1938

Tioza folio VIII. 192.

Binder János Fülöp

Varju Elemér: Az Iparművészeti Múzeum ex libris kiállitása. *Magyar Könyvszemle.* 1903. 245. l.

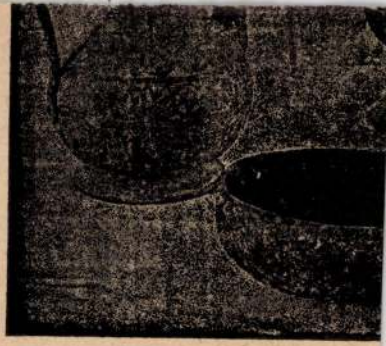

229. ké

a Tisza mellől. Van továbbá 60—7
denár és pár ezer darab császárkori
pénz. Ritkább darabok: Otho SEC
Pertinax PROVID DEOR COS II
binus MINER PACIF COS II, Juli
CORDIA és Barbia Orbiana C
AVGG feliratú denárai, a rézpénzek
Didius Julianus, Balbinus Pupien
pater et filius és Vetranio rézpénzei
bizánci arany a IX—X. sz.-ból, k
II. Theodosiustól és 1 drb. Heracle
leonas nevével, továbbá 24 drb. ré
gyar lelhelyű *barbár* pénzek között
don drachma utánzata (Gohl Ödön,
Miklós barbár pénzei, melléklet a
1910. évfolyamához XIV—XV. tá
típusok), 12 lovastípusú ezüstpén

Kat. Kar. Ferenc
Prot. Kerény
Ó-g. 22. Baziliszk

CSÜTÖRTÖK

5

Kat. Bonifác pk. vt.
Prot. Bonifác
Ó-g. 23. Mihály pk.

PÉNTEK

6

Kat. Norbert pk.
Prot. Norbert
Ó-g. 24. Simeon styl.

SZOMBAT

7

Kat. Róbert hv.
Prot. Róbert
Ó-g. 25. K. János f.

Izr. 12. S. Nassza 1. P.

Binder Fülöp

Szerinvári Gróf Zrini Miklós / Szigetvárának Fő Kapitánya, el e=/ sett Sz: Mihály Havan: 7 dik napján / 1566 Esztendőben.

A következő műben Zrini Miklós horvát országi bán szerinvári barátyainak és Illyefalvi Judit kisasszonynak történetei Fordit-~~tott~~ Németből B. A. (2 metszetel) ~~Fordit~~ látott. Pest 1804.

Oval keretben Z. Kalpagos archeje, rézni.

Binder

Verseghy F.: Rikóti Mátyás. Pest, 1804. (2 mét-nettel.)

Lepold—Homor 72. l. — Őszi kiállítás, 1930, Ipolyi, 137. szám. — Lepold—Lippay 37. l.

BARÁTI ISTVÁN EREKLYETARTÓ KERESZTJE,

aranyozott ezüst és hegyikristály, piros ékkövekkel. Talpán Baráti István címere és felirat: „Gen. Do. St. Baráti genlis administrator Arhi-Epps Strigons Eiusdemque Cottus Comes Pred. Nob. Pat. Sacrae Caes. Reg. etc. ad Laudem Dei omnipotentis fieri fecit et Rssmo Do. Jo. Telegdi Prep. Major. et Ep. T. Boz. exist. Ven. Capit. Strig. Donavit Anno Domini 1607." — A kereszt kristálylapja és foglalata olasz vagy olasz iskolázottságú magyar mester műve 1380 körül, a szár és a talp magyar 1480 körül, a corpus s a címer felirattal magyar 1607-ből. A felső szár mondatszalagán: RENOVAT A. 1781.

Baráti István primási jószágigazgató és főispán ajándéka, 1607.

Bock 135—136. l. — Henszlmann: A bécsi 1873. évi világtárlatnak magyarországi kedvelőinek régészeti osztálya. Bp. 1875—1876., 188. l. — Esztergomi kincsek. Esztergom, III., 1876., 20. szám. — Árvízkárosultak, 1876., 44. l. 1482. szám. — A műipari és

Binder J. F.

Wagner Carolus: Collectanea genealogico-historica illustrium Hungariae familiarum. Buda, 1778. 2 db metszett.

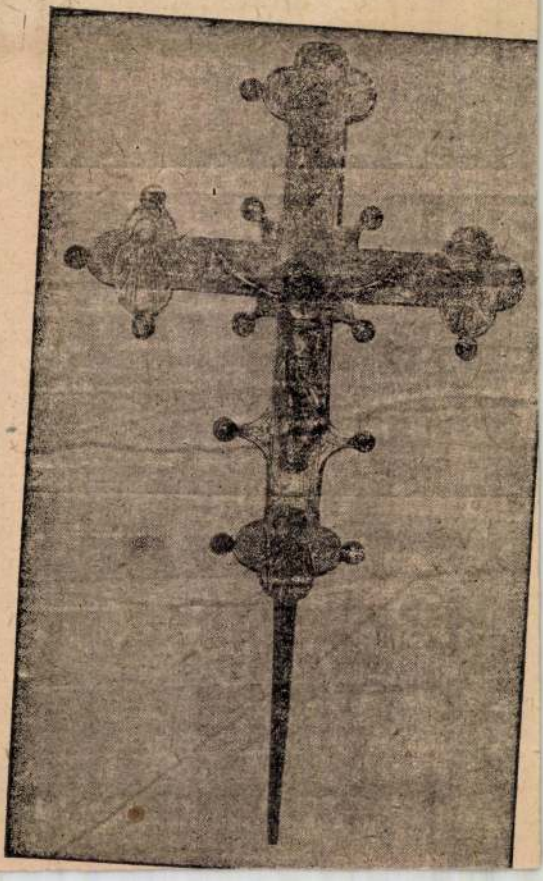

MDK

Binder J.

Repr.:

Pest 1800 körül. rézmetszet.

76.o. 64. kép.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

M.D.K.

BINDER János festő

Garas XVIII. sz. - 150, 210. l.

BINDER János rézmetsző

Kapcsolata Koller püspökkel

TPT 13 2003. 59

129. Pécsi Szemle. Várostörténeti folyóirat. 3.
Ferenc. Szerkesztette: Huszár Zoltán, Nagy I
Kiadó. Pécs, 2000. 104 p.

130. Pécsi Szemle. Várostörténeti folyóirat. 3. évfo
Szerkesztette: Huszár Zoltán, Nagy Imre Gál
Pécs, 2000. 112 p.

131. Pécsi Szemle. Várostörténeti folyóirat. 3. évfo
Szerkesztette: Huszár Zoltán, Nagy Imre Gál
Pécs, 2000. 120 p.

132. Pest-Pilis-Solt vármegye közgyűlési iratainal
1740. Készítette: Borosy András és Szabó
Horváth M. Ferenc. a térképet rajzolta: Palov
32. Sorozatszerkesztő: Egey Tibor. (Kiadja a)
1 térkép melléklet.

133. Pest-Solt megye 1860. évi település-statisz
Szabó Attila. Szerkesztette: Horváth M. Fer
Horváth M. Ferenc fordította. Pest megye
Budapest, 2000. 370 {1} p.

134. Pest város topográfiai mutatója. 3. Ferencvár
Hidvégi Violetta. Budapest Főváros Levél
Topográfiai mutatók, 4. Főszerkesztő: Á. Var
Budapest, 2000. 287 p. ill. fotók.

135. Pestovis János: A földtulajdonlás története
Szerkesztette: Dobrossy István. (Kiadja a) Bo
2000. 353 p.

der Anwesenheit der drei | Potentaten. — (: Österreich, Russland und Preussen :).»

Egykoró vízfestmény. Papir. M. 31·3—49·2 cm. Jelzése alul balra: «Petrich». Hátul tintával: «festette Petrich András | B.» Ltsz. 118.

XXIV. ***Máthé János, határőr-káplár.***

Álló alak, jobbfelé fordul. Jobbjában kivont kard, baljában a balra mögötte heverő török katona feje. (Der Tapfere Gränitz Corporal Johan Máthé welcher selbst | 3 Türken erlegte.)

Színezett rézkarc. M. 26·3—17·4 cm. XVIII. sz. Ltsz. 3295.

XXV. 1. ***Hóra Miklós futárja.***

Álló alak, jobbfelé fordul, két kezében kürt. (Curier des Hora.)

Színezett rézkarc. M. 17·7—10·8 cm. XVIII. sz. Ltsz. 1701.

— 2. ***Hóra Miklós istállómestere.***

Álló alak, jobbra fordul, jobb kezében vasvilla. (Stallmeister des Hora.)

Színezett rézkarc. M. 17·7—10·8 cm. XVIII. sz. Ltsz. 1703.

— 3. ***Hóra Miklós, parasztvezér.*** († 1785.)

Nyakon alul, jobb arcélben. Fején kucsma. Írás alul: «Hora.»

Vízfestmény. (Sepia.) Papir. M. 16·7—11 cm. XVIII. sz. Ltsz. 1695.

— 4. ***Hóra Miklós inasa.***

Álló alak, kissé balra fordul. Két kezében dorong. (Kammerdiener des Hora.)

Színezett rézkarc. M. 18—11 cm. XVIII. sz. Ltsz. 1702.

XXVI. 1. ***Kloska Juon, parasztvezér.*** († 1785.)

Nyakon alul, bal arcélben, födetlen fővel. Írás alul: «Gloschka.»

Vízfestmény. (Sepia.) Papir. M. 16·7—10·7 cm. XVIII. sz. Ltsz. 2643.

— 2. ***Kloska Juon, parasztvezér.*** († 1785.)

Vállon alul, bal arcélben, födetlen fővel. (Gloska | Ein Gehülfe Des Rebelen Horya. | welcher mit ihm gefangen worden.)

Rézkarc. M. 18·9—13·8 cm. XVIII. sz. Jelzése alul jobbra: «J: ~~Adam~~ fecit». Ltsz. 2642.

— 3. ***Hóra Miklós, parasztvezér.*** († 1785.)

Álló alak, félig jobbra fordul, jobb kezében bot. (Wahre Abbildung des Horia Hauptanführer der | Rebbellen ; alt 48 Jahr.)

Színezett rézkarc. M. 18·8—13 cm. XVIII. sz. Jelzése alul jobbra: «L W.» Ltsz. 1692.

Unter=Zechmeister des Ehr= | samen Burgerl-Wagner= und Schmidt= Handwerkes in der Kais. Königl. Freÿen Stadt Pest, bescheinen hiemit, dasz gegenwärtiger Gesell Namens — | von — gebürtig, so — Jahr — alt, und von — Statur, auch — | Haren, ist beÿ uns allhier — Jahr — Wochen — in Arbeit gestanden, und sich während solcher | Zeit treu, fleiszig, still, friedsam, und ehrlich wie es einem jeglichen Gesellen gebühret, verhalten hat; Welches | wir auch also attestiren, und dessenhalben unsere sammentliche Mit Meister diesen Gesellen nach | Handwerks = Brauch, überall zu beförderen, geziemend ersuchen wollen. Pest, den — | Anno 17 — | als | Ober Zöchmeister | als | Unter Zöchmeister». Lent a középen a céh pecsétje: «Sig. Der Hvfschmit. V. Wagn. Lad. Pest. Pilis. V Solt.» írással. Tőle balra és jobbra a felső ábrázolás német nyelvű magyarázata.

Rézkarc. M. 35·4—45·5 cm. XVIII. sz. Jelzése lent a középen: «Binder sc. Budæ.» Ltsz. 150.

XXII. 1. ***Gróf Károlyi granatéros regimentje.*** (1789.)

A balfelé forduló szuronyával döfi át az előtte összerogyó török gyalogost. A középtérben ütközet. A háttérben Belgrád vára. (Gróf Károlyi' Gránátérossai.)

Színezett rézkarc. M. 16·7—11·5 cm. Jelzése alul balra: «Orosházi Fi, Tzetter írta és metszette 1789.» Ltsz. 2003.

— 2. ***Gróf Gyulay Sámuel regimentje 1789-ben.***

Hat gyalogos sortüzet ad. Az első sorban három térdel, a másodikban három áll. Jobb oldaluknál a tiszt. Mögöttük egy altiszt és a zászlótartó. A háttérben csatározó gyalogosok és törökök. (Gróf Gyulay Sámuel Regementje.)

Színezett rézkarc. M. 17·7—12·5 cm. Jelzése alul balra és jobbra: «K. K. Félegyházi Fi Kotzka írta. — metszette Professor Conti 1789.» Ltsz. 2008.

XXIII. ***Buda kivilágítása a király, az orosz és porosz fejedelmek tiszteletére 1815-ben.***

Balra az előtérben a pesti Dunapartnak egy kis része, honnan a hajóhíd vezet át Budára. Jobbra a várat látjuk, balra a Gellérthegyet. Mindkettő, valamint a város összes ablakai és a hajóhíd kivilágítva. Az utóbbi felett csolnakok úsznak a Dunán, fénylő betűkkel, melyek a következő mondattá sorakoznak: «F. A. FW. IN SALUTEM POPULORUM SUORUM VIVANT.» Hátul tintával a következő írás: «Die Illumination der Stadt Ofen | während

A háttérben balra Belgrád és Zimony vára. (Vorstellung der K. K. Haubt Arme bei Semlin wie solche das Grosse Quare Formiret in Mai 1788. | 1. Seine K. K. Majestät . . . l Kratjova.) Hátul tintával: «56 Ts. Királyi Hadi-Sereg Zimonynál 1788. Esztend . . .»

Egykorú szinezett rézkarc. M. 27·5—39·5 cm. Jelzése lent a középen: «Wien im Verlag bei Lucas Hochenleitter Kunst und Buchhändler am Kohlmarkt dem grünen Fassel gegenüber Nro 1180.» Ltsz. 1049.

XVIII. ***Belgrád és Zimony látképe 1788. évből.***

Az előtérben jobbra Zimony. A háttérben a Duna és Száva összefolyásánál Belgrád. (Prospect Von Belgrad Und Semlin | bey dem Zusammenfluss der Save und Donau | Vue de Belgrade et de Semlin | au confluent de la Save et du Danube.)

Szines rézkarc. M. 34·3—45 cm. Jelzése alul balra: «C.: Schütz ad Natur: delin: 1788». A középen: «Basileæ apud Chr: à Mechel, | Cum Privilegio». Ltsz. 8553.

XIX. ***Esterházy Miklós gr. koronaőr, nagykövet az orosz cári udvarnál.*** († 1764.)

Derékon alul ábrázolt, félig balra forduló alak. Lent a középen az ábrázolt címere. (Nicolas Esterhasi | de Galantha, Comte du St Empire Romain, Ambassadeur | Extraordinaire de leurs Majestés Impériales et Royales de | Hongrie et de Boheme, près de sa Majesté Impériale | de toutes les Russies, Chevalier des Ordres de St André, et Alexandre Nevsky etc.)

Rézmetszet. M. 42—30·3 cm. Jelzése alul balra és jobbra: «Peint par L. Toque, en 1758. — Gravé a St. Peterbourg par G. F. Schmidt, en 1759.» Kettős példány.

XX. 1. ***Pozsony látképe.***

Az előtérben a Duna. Rajta jobbra egy gőzhajó. Tulsó partján Pozsony városa, balra a várral.

Vízfestmény. Papir. M. 29·7—47 cm. XIX. sz. Ltsz. 6194.

— 2. ***Pozsony látképe.***

Az előtérben «a Duna innenső partján» egy postakocsi és egy ponyvás szekér. A tulsó parton Pozsony városa, balra a várral.

Szines rézkarc. M. 31·4—45·4 cm. XIX. sz. Írás előtt. Ltsz. 6198.

XXI. ***A pesti bognár- és kovács-céh céhlevele, a város látképével.***

Díszes rokoko-keretben, melyet fent a középen Magyarország és Pest városa címerét a mellén hordozó kétfejű sas díszit, felül Pest látképe, alul a következő szöveg: «Wir N. N. Ober- und

XV. 3. ***Batthyányi Lajos gr., Magyarország nádora.*** († 1765.)

Derékig ábrázolt, kissé balra forduló és fejét félig jobbra fordító alak ovális keretben. Lent a középen az ábrázolt címere. (Ludovici è Comit. de Batthyan | et Strattmann Nati 7 Marty 1696. in Palatinum Electi | 11 May 1751. ad Immortale Regnum translati 26 Octobr. 1765. | Effigiem in Signum perennaturi Sincerissimi Filialis Amoris | posteritati devotissimi Offerunt | Mæstissimi Hæredes.)

Rézmetszet. M. 29—17·5 cm. XVIII. sz. Jelzése alul balra: «Ex. Officina J. T. de Trattnern». Kettős példány.

— 4. ***Báró Orczy Lőrinc tábornok, költő.*** († 1789.)

Derékig ábrázolt, félig balra forduló és fejét visszafordító alak ovális keretben. (Orczi Báró | Orczy Lőrintz, Cs. kir. Generális Fő-Strázsa-Mester, | Abaúj Vármegyének Fő-Ispánja | 's a't. | Szület 9 Aug. 1718. Meghalt 29 Jul. 1789. | Laurentius Liber Baro Orczy | de Eadem, | Cæs. reg. Generalis Vigiliarum Præfectu, | Comitatus Abaujvár Supremus Comes. | cet. cet. | Eredeti képe' a mélt Familia' tárjában találtatik.)

Rézmetszett. M. 25—18·2 cm. XIX. sz. Jelzése alul balra és jobbra: «Stunder pinx. — Ehrenreich sc.» Kettős példány.

XVI. ***II. József császár.*** (1780—1790.)

Derékon alul ábrázolt, félig jobbra forduló és fejét balra fordító alak. (Josephus Secundus | Romanorum Imperator Semper Augustus etc. etc. etc.)

Mezzotinto. M. 45·4—31·3 cm. Jelzése alul balra és jobbra: «Battoni Effigiem pinx. — J. G. Haid fecit Viennæ 1772.» Lent a középen: «C. P. Maj.» Kettős példány.

XVII. 1. ***Báró Laudon Gedeon Ernő, táborszernagy.*** († 1790.)

Derékon alul ábrázolt, félig jobbra forduló alak. A háttérben Belgrád vára. (Ernestus Gideon Baro de Laudon. | Regii Ord. Militaris Theresiani Magnæ Crucis Eques, S. C. R. Ap. M. | a Secretioribus Consiliis Generalis Campi Mareschalus et unius Legionis | Pedestris Chiliarcha. Expugnator Bellogradii die 8. Octobris 1789.)

Rézmetszett bársonymodorban. M. 34—22·5 cm. XVIII. sz. Jelzése lent a középen: «Joh. Lorenz Rugendas fecit et excudit Augusta Vind.» Kettős példány.

— 2. ***II. József hadserege Zimonynál.*** (1788. május.)

Az előtérben a négyszögbe tömörült lovasság. Előtte az uralkodó és Ferenc főherceg. A középtérben az osztrák hadoszlopok.

M.D.K.

Binder János Fülöp

A templom és a kolostor a XVIII. sz. végén, metszet, repr.

Bálin Sándor: A Szeged -alsóvárosi templom, Bp. 1966. 30.l.

Binder János Fülöp

M.D.K.

A kegyképről három változatban is készitett metszetet.

Bálint Sándor : A Szeged-alsóvárosi templom. Bp. 1966. 35.l.

Irod: Hampel 1903, 101.

ASSNER FRANZ (Bécs, 1742 – Bécs, 1810)

Rézmetsző, aki bécsi pályakezdését követően nagyjából az 1770–17
időszakban Pozsonyban működött s főként könyvillusztrációkat készített.

189 A magyarok bejövetele

rézmetszet, 16 x 9,6 cm
Jelezve: F. Assner fez. (!)
Felirata: Ingressus Hungarorum Arpado Duce
In: Keresztury József: De Veteri Instituto Rei Militaris Hungaricae ac speciatim de Insurrectione Nobilium. Bécs, 1790; Joseph Kurzbek, címlap előtt
OSZK

A metszeten a jobbról balra haladó lovasvitézek viselete éppúgy középkori, mint az egyes típusok és részben a kompozíció elrendezése is. Nem azért, mert a lap készítője

BINDER JÁNOS FÜLÖP (életrajzát lásd kat. 182)

187 Magyar koronázási jelvények

71. TÁBLA

rézmetszet, 32,6 x 43,7 cm
Jelezve: Binder. Sc. Budae.
Felirata: jobbra fent: Tab. IV., a képtéren belül Fig. 1—Fig. 5. jelzések
In: Koller József: De Sacra Regni Ungariae Corona commentarius. Pécs, 1800.

A magyar koronázási jelvények közül a jogart, az országalmát, az azóta eltűnt gyűrűt és a kard markolatát és pengéje indítását két nézetből ábrázoló metszet Koller József pécsi kanonoknak, a hagyományos katolikus történetíróiskola képviselőjének Decsy Sámuellel polemizáló munkájából való. A munkához, bár a koronázási ékszereknek ekkor már több metszete forgott közkézen, 1795-ben új rajzok készültek. Szerzőjük ugyanaz a Lippert József volt, aki már 1790-ben is lerajzolta a koronát (lásd Kat. 68).

Művészet Magyarországon 1780-1830 MTA MKCS-MNG Bp. 1980.

G.G.

BINDER JÁNOS FÜLÖP (életrajzát lásd Kat. 182)

170 Tudnivalók a selyemhernyótenyésztésről 41. TÁBLA

rézmetszet, 17 x 10,6 cm
Jelezve: Binder sc.
In: Raff György: Természethistória gyermekeknek. Ford. Fábián József. Veszprém, 1799. Számmer Mihály. III. tábla
(OSZK 269.669)

Három szintre osztott képtábla. Elszórtan különféle állatok s növények. A középső mezőben minden részlet a selyemhernyótenyésztéssel van összefüggésben. Egy copf stílusú kis épületben üzlet, illetve műhely is van, ahol a gubót megveszik és a selyemszálat gombolyítják.

Irod: Pataky 1951 nem ismeri.

Művészet Magyarországon 1780–1830
MTA MKCS – MNG Bp. 1980.

WEINMANN JÁNOS (? 1759 – Pozsony, 1819)

Rézmetsző, feltehetően rajzoló is. Míg Prixnerhez át nem pártolt Gvadányi József, vele illusztráltatta műveit. (Pataky 1951. 204. l.) Weinmann metszetei eléggé primitívek, de hangulatuk közvetlen, van adottsága arra, hogy magyaros karaktert ábrázoljon.

168 Egy falusi nótáriusnak budai utazása 69. TÁBLA

rézmetszet, 6,8 x 8,4 cm
Felirata: Peleskei Nótárius.
In: Gvadányi József: Egy falusi nótáriusnak budai utazása. Pozsony, 1790. Wéber Simon Péter. Címlapkép.
(OSZK 814.284)

A nótárius magyaros viseletben hetykén üli meg lovát, a folyópart túloldalán céhlevél karakterű városkép látható. Weinmann volt a rajz készítője is.

Irod: Pataky 1951, 242. 5. sz.

Tab. III
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26

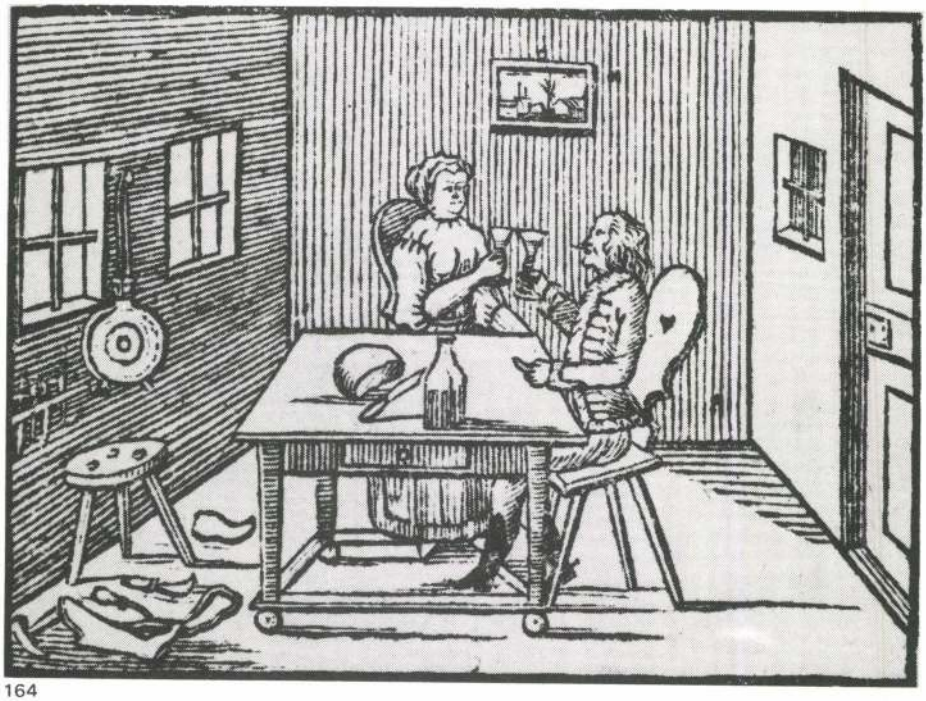

164

163

BINDER JÁNOS FÜLÖP (Pozsony, 1735 k. – Buda, 1811)

Rézmetsző, aki bécsi tanulmányai után 1760-ban Budán telepedett le s félévszázadon át készítette nem túl igényes rézmetszeteit. Sokat és sokfélét metszett, céhleveleket pest-budai és Duna-menti céheknek, tankönyvillusztrációkat az Egyetemi nyomdának, s dohánycimkét, ex librist, szentképet éppúgy, mint főképp pest-budai szerzők könyvillusztrációit (Kat. 166, 167, 182, 183). Közel 150 metszete (Pataky 1951, 82–86) ismeretes.

hető, hogy a betétrészt nem ő rajzolta, mert hasonló tartalmú kompozíciót, s hasonló formai készségre valló művet nem ismerünk tőle. A szerkesztőség hosszú magyarázattal indította útjára a metszetet: „A nevezett képen szemléltetik a vármegye palotája, előtte Biri (község) Bachus-menetele, két oldalról a ns. zászlóaljnak és a gyalog s lovas formaruhás ns. seregeknek érkezése."

Irod: Pataky 1951, 78. 9. sz.; Szemző 1953, 134, 135.

ISMERETLEN MŰVÉSZ

43. tábla

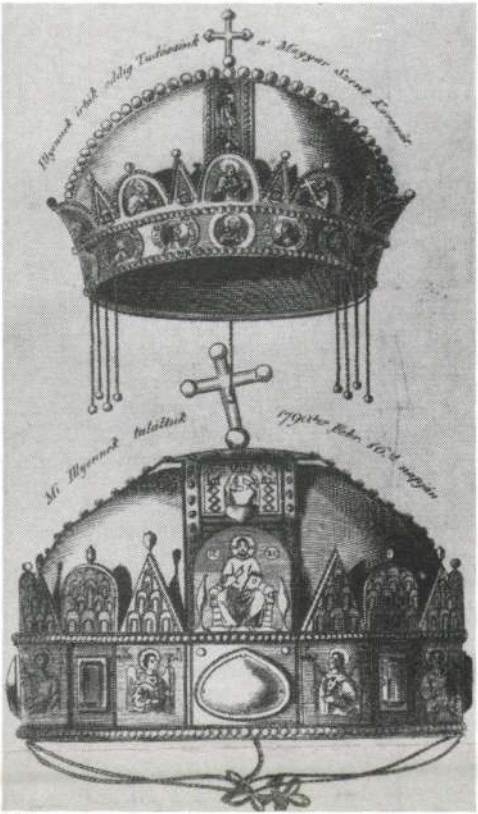

44. tábla

BINDER JÁNOS FÜLÖP (életrajzát lásd. Kat. 182)

166 Rikóti Mátyás megkoszorúzása 70. TÁBLA

rézkarc, maratás, 14,8 x 8,5 cm
Jelezve: Binder sc. Budae.
Felirata: Ama' híres Poétának Rikóti Mátyásnak Koszorúzása.
In: Verseghy Ferenc: Rikóti Mátyás, Pest, 1804. N. Kiss István. Címkép
(OSZK 814.274)

Verseghy híres fűzfapoétáját, a kontár képírót, szobrászt s orgonistát fogalmazta meg a művész, a rajz naivitásában is jól követve a szöveg irónikus hangvételét. Rikóti koszorúzásán jobbján Apolló Muzsái, balján Marsnak katonái. Apolló a trónus alsó grádicsán áll és dicséri Rikótit, „kinek szerencsém van személlyét agálni, / hogy Rikóti Mátyás szép verset csinálni, / öcsettel és késsel képeket formálni,/ s még az orgonánn is jól tud muzsikálni."

Irod: Pataky 1951, 85,65. sz.

167 Rikóti Mátyás otthonában 70. TÁBLA

rézkarc, maratás, 14,8 x 8,5 cm
In: Verseghy Ferenc: Rikóti Mátyás, Pest, 1804. N. Kiss István. Címlapkép
(OSZK 814.274)

A köralakú vignettán Rikótit és 3 tagú családját látjuk otthonukban. A képecskén minden részlet a tartalom pontos tükre. A hosszú bajuszos Rikóti sapkában jár, kutyája van, az orgona, a festmények a falon a főszereplő egyéniségét és környezetét jelenítik meg.

Irod: Pataky 1951, 85, 65. sz.

Budapest Metropolitan 1780-1830
MTA MKCS - MNG Bp. 1980.

PRIXNER, GOTTFRIED (Lengyelország, 1746 – Pest, 1819)

A közép–keleteurópai iparos-rézmetsző típus képviselője. Varsóban, Lembergben, Bécsben, Pozsonyban dolgozott, 1801-től végleg Pesten telepedett le. Saját hirdetése szerint metszett írást, figurát, tájképet, városképet, térképet. Ismerjük egyalakos, sőt többfigurás önálló kompozícióit is. Gvadányinak annyira megnyerte tetszését a „Falusi nótáriusnak elmélkedése" című könyvéhez rajzolt címlapképe, hogy a továbbiakban vele dolgoztatott. A Mondolat címképének metszetmunkájával viszont magára vonta Kazinczy haragját. Rajzkészsége naív, de metszőként jó kvalitású.

169 A peleskei nótárius haldoklása 69. TÁBLA

rézmetszet, 7 x 8,5 cm
Jelezve: Prixner del.et sc. Posonii.
Felirata: Ecce quomodo moritur justus.
In: Gvadányi József: Egy falusi nótáriusnak elmélkedései. Pozsony, 1796. Wéber Simon Péter. Címlapkép.
(OSZK 811.165)

A haldokló nótáriust egy szerzetes az utolsó vigaszban részesíti. A kompozíció a korszerű részletek és a klasszicizáló elemek sajátos egyvelege. A 18. század végének ingadozó műértésére jellemző, hogy az irodalmilag művelt Gvadányi jobban vonzódott Prixnerhez, e kompiláló, lényegében klasszicizáló illusztrátorhoz, mint az egyszerűbb, de realistább Weinmannhoz.

Irod: Pataky 1951, 205. 1. sz.

RIKÓTI MÁTYÁS
PESTEN
N. Kiss István Könyv árosnál.
1804.

167

RIKÓTI MÁTYÁSNAK

166

. Arpad I. Capitaneus Hungar.

-1-

Binder János Fülöp, budai rézmetsző (1735 körül - 1811)

M.D.K.

Szamtalan céhlevél készítője melyekben Pest vagy Buda látképei láthatók. Így a pesti bognár és kovács céh vándorlevele Pest városképével és 14 fontosabb és számszerint megmagyarázott épületével (14 x 39.5 cm).

Rózsa György: Budapest régi látképei /1493 - 1800/.

Bp. 1963. 89. old. LXXXVI. t.

M.D.K.

Binder, János Fülöp, budai rézmetző

készítette a pesti kötélverő céh és a cserzővarga és bőrös céh levelét, a város látképeivel.

Rózsa György: Budapest régi látképei /1493 - 1800/.

Bp. 1963. 90. és 91. old.

M.D.K.

Binder János Fülöp, budai térmetsző

hosszú magyarázó szöveggel ellátott rézkarca Buda és Pest látképével, 43 számozott épületnevének ismertetésével (20·8 x 43·3 cm, szöveg nélkül). 1761.

Rózsa György: Budapest régi látképei /1493 - 1800/.

Bp. 1963. 188-189. old. LXXXII. t.

 M.D.K.

Binder János Fülöp, budai rézmetsző

a pesti serfőző cék vándorlevelén Buda és Pest látképét is ábrázolta. (Valaki részére kiállitottak Veszprémben 1797. okt. 8-án) - A budai asztalos cék vándorlevelén Buda látképe látható (valaki részére kiállitottak 1817. febr. 25-én). Jelzés 1761. - A budai kőfaragó és épitő cék vándorlevele, Buda látképével szintén Binder műve.

Rózsa György: Budapest régi látképei /1493 - 1800/.

Bp. 1963. 190. és 200. old. LXXXVII. t

201. old.

M.D.K.

Binder János Fülöp, budai rézmetsző

készítette a budai német rabók céh-levelét Buda látképével (1763). - a budai fehérfestők vándorlevelét ugyanaz a város látképével (1764) s egy szentkép-pét 8 soros magyar imával (1763), melyen szintén Buda látképe szerepel. A fehérfestőkével azonos kompozíciót ábrál el a budai pék céh német nyelvű vándorlevele (1764)

Rózsa György: Budapest régi látképei /1493 - 1800/.

Bp. 1963. 203-204. old. LXXXVI. t.

és 346. old.

M.D.K.

Binder János Fülöp, budai rézmetsző

számtalan változatban ábrázolta Buda látképét, így pld. a budai szappanfőzők legénytársulatának címlapján, a budai cipészek valamint a budai szappanfőzők és ostyasütők céhlevelein. (Az utóbbi kettőt kiállították 1801. illetve 1813-ban). – Ugyancsak ő készítette a budai rézművesek céhlevelét (kiállítva 1795.) miután Buda látképével

Rózsa György: Budapest régi látképei /1493 - 1800/.

Bp. 1963. 206-207. ~~old.~~ 208. old.

M.D.K.

Binder János Fülöp, budai rézmetző

Buda látképét ábrázolja egy krisztinavárosi hegyképen, s egy 1781-ben Budán megjelent latinnyelvű doktori disszertáció 172-ik oldalán.

Rózsa György: Budapest régi látképei /1493 - 1800/.

Bp. 1963. 209. old.

M.D.K.

Binder János Fülöp, budai rézmetsző

mellette Mária Karolina főherc. és Albert herc. budai diadalkapuját ábrázoló képet (1766), melyet Szerdahelyi György Alajos (1740-1808) jezsuita tanár tervezett. (31.3 x 40.5 cm).

Rózsa György: Budapest régi látképei /1493-1800/

Bp. 1963. 274-275. old. LXXX.t.

-9-

M.D.K.

Binder János Fülöp, budai rézmetsző

műve a pesti Szentháromság

szobrot ábrázoló rézmetszet 1775-

ből. (46.3 x 30 cm).

Rózsa György: Budapest régi látképei /1493-1800/

Bp. 1963. 276. old.

LXXVII. t.

Binder János Fülöp rézmetsző

A XVIII. századbeli magyar rézmetszetes könyvek cimeiből érezzük a kor egész hangulatát. *Binder* János Fülöp budai rézmetsző például ilyen cimü könyvet illusztrált:

„Három részre osztatott sz. beszédek, melyeket a hit-béli ellenvetéseknek világositására összve szedegetett Telek József."

Nemzeti Ujság 1937 IV. 15

BINDER János Fülöp

1760 - Buda várostérképe

FODOR Ferenc; A magyar térképirás.
1-3. Bp., 1952-1954 102.

BINDER János

GÁT Eszter: Pest-budai zongorakészitők. = Tanulmányok Budapest Multjából XXIII. Bp., 1990 167 p.

MDK

Binder J. Fülöp

1761-ben készitette Buda városáról rézmetszetü képet

Schoen Annatempl. 43.l.

BINDER JánosFülőp, rézmetsző M.D.K.

/ 1735.k.1811/

Szeged látképe céhlevélen. 1770-1780 körül. Repr.

Cennerné "ilhelmb "izella : Magyarország története
képeskönyve 896-1849. p. 1962. 218.l.

MDK

Binder János Fülöp /Pozsony, 1735 körül -
Buda, 1811/.

A budai szappanfőző és gyertyamártó céh vándorlevele, rézmetszet

Szépm.Muz.graf.oszt.87.kiáll.1954.
16.l.

Binder

1761-ben a budai várról hérített metszetén más látnik en Oracsek terverte két kupola.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 214 kép.

26. l.

Binder I.Fülöp festő

MDK

Schoen Annatempl.

Binder János Fülöp,rézmetsző,1735 körül-1811. M.O.K.

5.Sematikus ábra a házassági bontó akadályok megállapitására.Jelezve:"J.Phil.Binder sc.Budae".14.6+17.6 cm.Ltsz.58.559. Rézlemez.Magy.Tört.Képcsarnok. 200.o.

Gennerné Wolhelmb Gizella-Rózsa György: A Magyar Történeti Képcsarnok rézlemez gyüjteménye. 197.o.

Folia archaeologica.XI.1959.Budapest.Képzőmüv.Alap.Kiadóvall.Bp.

M.D.K.

Binder János Fülöp,rézmetsző,1735 körül-1811.

3.A budai sebészek vándorlevele.Jelezve:"Binder sc."
31.7+41 cm.Ltsz.58400. Rézlemez.Magy.Tört.Képcsarnok.
4. Különféle cimerek.Jelezve:"Binder sc.Budae".14.7+9
cm.Ltsz.58.619. Rézlemez.Magy.Tört.Képcsarnok. 200.o.

Jennerné ilhelmb Gizella-Rózsa György: A magyar Történeti Képcsarnok rézlemez gyüjteménye. 197.o.

Folia Archaeologica.XI.1959.Bpest.Képzőmüv.Alap Kiadóváll.Bp.

BINDER János Fülöp rémetnő

Pannonhalma, 1996/2. 111.

M.D.K.

Binder János Fülöp,rézmetsző,1735 körül-1811.

1."Anton.L.B.De Störck".Jelezve:"Inven.et delin.August Gindl Ord.S.Pauli I.Erem.-Ioh.Phil.Binder sc.Budae." 7.9+9.8 cm.Ltsz.59.18.Gindl expaulinusnak csak irói müködéséről tudtunk.Rézlemez.Magy.Tört,Képcsarnok. 200.o.

emerné Wilhelmb Gizella-Józsa György: A Magyar Történeti Képcsarnok rézlemez gyüjteménye. 197.o.

Folia Archaeologica.XI.1959.Bpest.Képzőmüv.Alap.Kiadóáll. Bp.

M. D. K

BINDER J. Fülöp

Pest és Buda látkiszínek a pesti pestőzők célkevele (résmetszet)

1760 körül

(rezr.)

Budapest müemlékei I. p. 1962. 391-e.

M. P. K

BINDER J. Fülöp

Pest-budai látkepék

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 130. l.

M. D. K.

BINDER János Fülöp

Céhtejléc (rézkarc) Pest. Buda tájlége 1760.

Preisich Gábor: Bp. városépítésének története .... Bp. 1960. 31. l.

M. D. K.

BINDER János Fülöp

Buda 1761-ben. Rismetszet
(Repr.)

Preisich Gábor: Bp. városépítésének
története ... Bp. 1960. 114. l.

Molk.

Binder J. Fülöp budai rézmetsző munkája: Buda látképe 1761-ből

Bertalan Vilmos: A Miscelli Museum
Bp. 1962 19. l

MDK

Binder Fülöp, rézmetszö

készitette a budapesti egyetemi konyvtár ex-libmrisét. Rézmetszet. Repr. 130.l.

Czakó Elemér: XXXXXXXXXXX Az Iparmüvészeti Muzeum Ex-libris kiállitása.
Magyar Iparmüvészet. ?

MDK

Binder János, Fülöp, gróf.
1736x1811

53. Buda látképe. Rézmetszet. 29x43

Festmények,ajzok,metszetek. -97.aukció.
Árv. Közl. 1941. márc. 2.rk.sz.-Kat.19.l.

Binder

A budai barokk palota Binder 1761. évi metszetén, Oracsek Ignác két kupolájával. (repr.)

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 214 kép.

21. l.

MDK

Binder János Fülöp

Buda 1761-ben. Rézmetszet a Budapest Székesfővárosi Múzeumban.

Schoen Anna templ. 241.lap

M. D. K.

BINDER János Fülöp

~~Metszet Budáról~~ 1

Buda látképe, réz metszet ~~14~~ 1761.

Preisich Gábor: Bp. városépítésének

története .... Bp. 1960. 36. l.

Binder, J. Ph.

Székesfehérvár 1780 körül -
Métnet (36 kép)

P. Fitz J. - Csánár L. - Papp J.,
Székesfehérvár, Bp. 1966. 38 o.

Binder, Johann Philip

zemětmo 1780 zošel, mive

levéssé hiteles.

Dr. Fitz, Csánai – Papp, Szerszkiéssy

Vásoszépei – Milcalérei.

Ap. 1966 38.

M.D.K.

BINDER J. Fülöp

Buda városáról kiszitett képén
a toronynélküli újlaki plé-
vániatemplom látható
megelenf: Miller: Epitoméjában

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 162. l.

BINDER János Fülöp rézmetsző

SZILÁRDFY Zoltán: Kalazanci Szent József ikonográfiája metszetek tükrében. = Piaristák Magyarországon 1642-1992. Szerk. Holl Béla. Bp.,1992 31.p. és ill.
33.p.

BINDER JÁNOS FÜLÖP

~~Binder János Fülöp~~

Vác látképe

Magyarországi vízőskepek

Magyar Nemzeti Mus.

Katalógus: Rózsa György

Binder , Johann Philipp

MDK

1780 tájáról metszete Székesfehérvárról.

Fitz, Székesfehérvár, 28.o. Repr. 5. old

Binder rézmüves

nevét említi Kolozsvárott 1824-ben Thallinger Friedrich mérnök.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

3251.

JACOB BINDER, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Käis: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 2 229.- Herr Jacob Binder
Felvétel ideje: 1805. 30 Juny. 158.old
Hová vették fel: Szalla Egerseg, /Zalaegerszeg/.

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ABABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

M. D. K.

BINDER János festő

1763-ban Nagyszebenben nősül
nagyszebeni tanító fia

Garas XVIII. 78. 210. l.

Binder János

rézmetsző és modellöntő Nagymányáról (Bars m.) 17 éves korában 1834 nov. 10. iratkozott be a Joh. Schaller vezetése alatt álló szobrászati szakosztályba

~~lásd~~ irod

Fleischer Bées 32. l.

Binder János, rézmetsző és modellöntő, Nagymányáról (Bars m.), 17 éves korában, 1834 nov. 10-én iratkozott be a Joh. Schaller vezetése alatt álló szobrászati szakosztályba.

DOSZKÁR JÁNOS és FERENC

B. U. É. K.

IRODA: IV. VERESS PÁLNÉ-U. 40.
TELEFON: 117-04.
IPARTELEP: IX. MÁRTON-U 3/b
TELEFON: JÓZSEF 853.

megnéva

Binder János

festő 1763

L.

Szendrey - szentivány:

204. l.

megírva

Binder Jakab

ötös

L.

Szendrey-Szentiványi

204. l.

anegirva

Binder Jakab

antalos

1721-22.

Erzsébetváros

Schuller Zwei

424, 425, l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

megirva

Binder Jakab

Kőfarajó

Binder Jakab 155

1750–66

Schoen Anna templ.

662

mákat körülzáró felületeket nem olvasztotta laza foltokká, hanem plasz-

megírva

Wyakraföre hazudik!

Birinyi István

festő

Mül. 1898-ban Debrecen-ben. ~~A képzőművészeti főiskolán Bosznay István tanítványa volt~~.

Nyírbaktán a rk. templom falképeit festette. 1942-ben kollektív kiállítása volt a Gamma-gyár kulturtermében és ~~a Mű-barát c. kiáll. szalonban~~.

1949. ápr. a Képzőművészek Szabadszervezetének kiállító helyiségében koll. kiállítása volt olajf. tájképeiből. Egy virágesendéletet is kiállított.

Személyes közlése

1949. ápr. 21.

ves nyugtatvány

egynázkúsz kornárót, mely
stromi és rózsakeggyi
in fejében előlegképen

t, 1908 september 16.-án

Bérényi István

festő

Horthy Miklós út 90.

MKSz 1947

MDK

Birinyi István

Tájkép, of.

Alkotás Művészház 39. kiáll. 1949. febr.

MDK

Birinyi István, festőm.

n: 5 festő és 1 szobrász. Kis Ujs. 1949. ápr.24.

Biringi István festő

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 5. sz. 216.o. Csoportkiállítás.

JOHANN BIRINY, textilfestőmester

Az 5.függelékben a locsei festők céhlevelét találjuk 1715-ből.--A 6.függelék a locsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-tól 1869-ig.
E mesterek egyike volt:
263.- Johann Biriny, Gömer Panit, 1804. 153.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974.

JOANNES BIRINYI, textilfestőmester

Az 1805-ös céhtörvény alapjan a Gömöriek 1817-ben elváltak Lőcsétől Jolsva székhellyel. Jolsva, Nagy-rőce, Kövi, Gömör-Panit, Kun-Tapolca, Ohtina, Ratkó, Csetnek 18 metsre vállalta a céhszabályok költségét.-Ezek egyike:
14.-Joannes Birinyi, Gömör-Panit
123.old. 39.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz.Évkönyve, 16. Győr, 1974.

Győr-Sopron megyei új nyomda

Építész: Bircher László (Északdunántúli T. V.)

Szerkezet:	Szalai Kálmán
Épületgépészet:	Kovács István Nagy Sándor Varjasi Gyöngyi
Villamos:	Kaszás Tibor
Közmű és út:	Csejtei György
Technológia:	Győr-Sopron megyei Nyomda V.
Generál kivitelező:	Győr-Sopron megyei ÁÉV
Alvállalkozók:	Országos Szakipari V. 23 sz. ÁÉV
Építtető:	Győr-Sopron megyei Nyomda V.
Lebonyolító:	Győr-Sopron megyei Beruházási V.
Bruttó építési költség (techn. nélkül):	39 000 000 Ft
Beépített alapterület:	3567 m²
Beépített légm³:	27 122 m³

A Győr-Sopron megyei Nyomda Vállalat új telephelye Győrött a Kálvária utca—Eszperantó út—Babits Mihály utca és a Hunyadi utca által határolt területen épült fel. Tervezése és megvalósítása közel egy évtizedes előkészítési

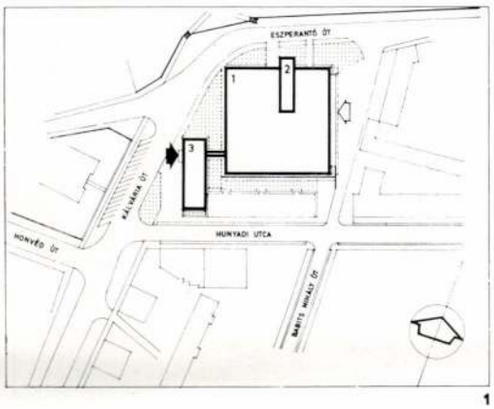

1

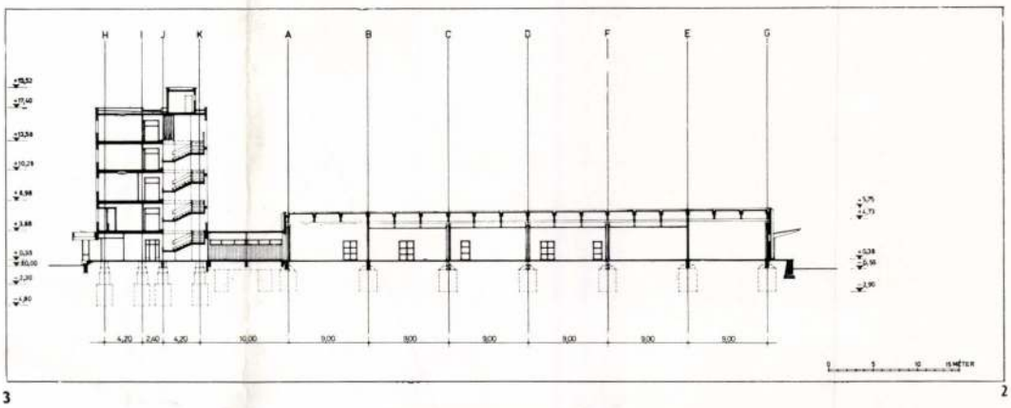

3 2

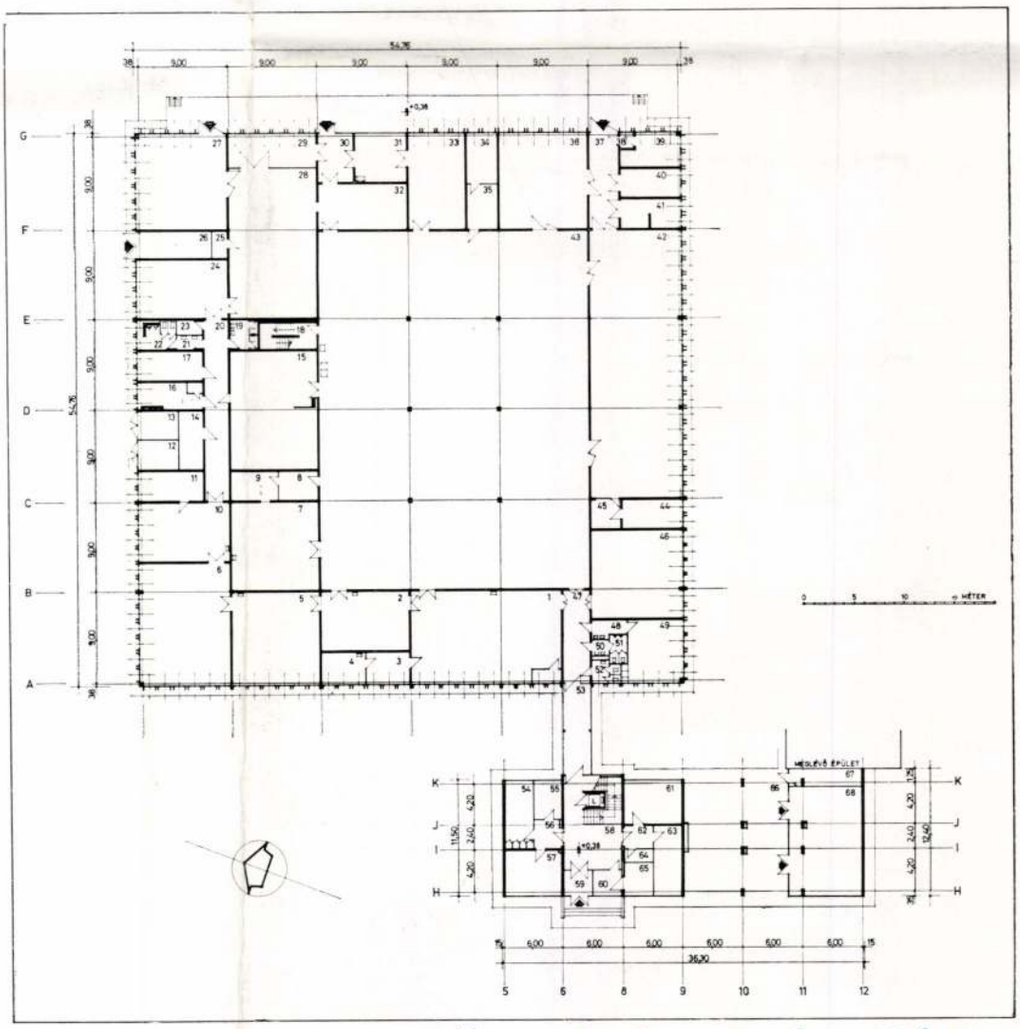

1. Nyomda helyszínrajz
2. Metszet
   1. Nyomdacsarnok. 2. Szellőző gépház 3. Fejépület
3. Földszinti alaprajz
   1. Kézi szedészet. 2. Formakészítő. 3. Művezetői iroda. 4. Korrektor. 5. Tördelő. 6. Gépszedő. 7. Kisgépterem. 8. Géptermi művezető. 9. Korrektor, revizor. 10. Laptördelő. 11. Korrektor. 12. Nagyfesz. kapcsoló. 13. Trafó kamra. 14. Secunder kapcsoló. 15. Könyvkikészítő. 16. Monókopogtató. 17. Monóöntő. 18. Lépcsőház. 19. Női W. C. 20. Közlekedő. 21—22. Színészek ruhatára és klubja. 23. Vetítő. 24. Iroda. 25. Pénztár. 26. Iroda. 27. Iroda
4. Csarnok légtechnikai gépháza
5. Üzemviteli épület véghomlokzata
6. Kálvária utcai főhomlokzat

1. Plan de situation de l'imprimerie
2. Section
3. Schéma du rez-de-chaussée
4. Chambres des machines aérotechniques
5. Façade finale du bâtiment de la gestion
6. Façade principale de la rue Kálvária

BIRCHER LÁSZLÓ

Magyar Építőművészet 1980/3

falak, egyes asztalos szerkezetek, burkolatok, parkosítás stb.

Ennek ellenére az épület az átlagosnál jobb minőségben készült el, a beruházó Ózdi Kohászati Üzemek megelégedésére — dicsérve a megvalósításban részt vevők igyekezetét.

M. T.

1. Galériaszinti társalgó
2. Büfé
3. Előcsarnok
4. Recepció
5. Előcsarnok
6. Étterem

1. Parloir du niveau de la galerie
2. Buffet
3. Vestibule
4. Réception
5. Vestibule
6. Restaurant

6

4

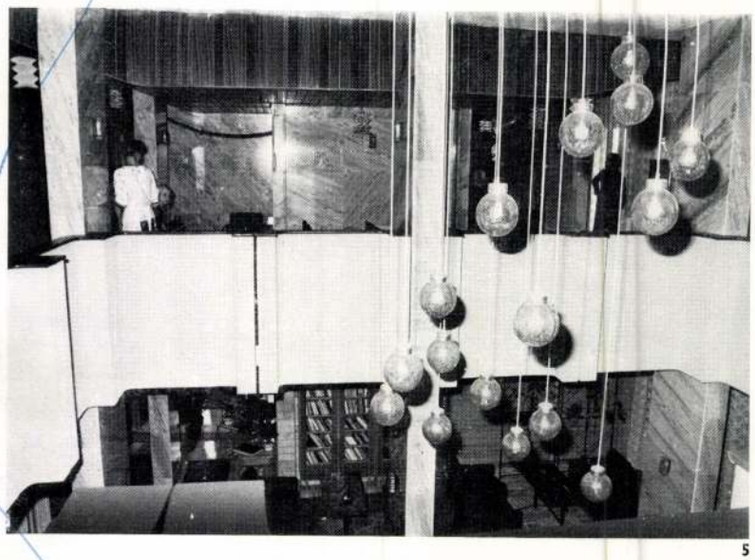

5

folyamat eredménye, melynek folyamán létrejött egy korszerű körülmények között termelő megyei nyomdaipari bázis.

Az új nyomda helykijelölésénél döntő szempontként jött számításba a vasúti és közúti szállítási lehetőségek közelsége. Ezért a vasúthoz, az autóbusz-pályaudvarhoz és a postához közel levő részben többszintes lakóházzal beépített rendezetlen területet jelölték ki az új telephely részére. Ezen belül a nyomdaüzem eltérő funkciójú épülettömbjeinek telepítését — a forgalmi, városképi és esztétikai okok mellett — az üzem magas zajszintje és klimatizálási igénye alapvetően határozta meg. Ezért az üzemi épületet úgy terveztük, hogy a zajos munkatermek, gépházak az épület zárt közepébe, vagy a MÁV, pályaudvar felőli épületoldalra kerüljenek. A klimatizációs igények miatt az üzemi csarnoképület zárt homlokzati rendszerrel és tetőfödémmel készült, a homlokzaton minimális természetes világítást és szellőzést biztosító ablaksorral.

A rendelkezésre álló tömbterület szűkös volta sok problémát jelentett a program szerinti kapacitású nyomdaüzem tervezésénél és kivitelezésénél. További gondok jelentkezhetnek későbbi kapacitásbővítési igény esetén is, mivel a telek épületbővítést nem tesz lehetővé. Ezért az új nyomda későbbi kapacitásbővítését kizárólag belső átalakításokkal és na-

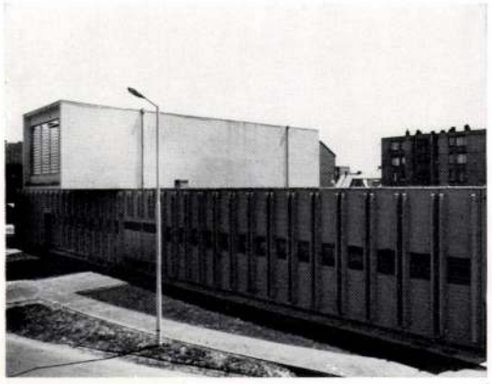

6

4

5

gyobb termelékenységű gépsorokkal lehet megoldani.

A nyomda új telephelye két épülettömb, melyet zárt nyaktag köt össze. Az egyik épület a földszintes nyomdaüzemi csarnok, a másik a földszint+négyemeletes szociális és üzemviteli épület.

A nyomdaüzemi csarnok az üzem technológiai jellegű helyiségeit és gépi berendezéseit foglalja magába a trafóval, hőközponttal, hűtő- és légtechnikai gépházzal, raktárakkal, étkeztetővel és W. C.-csoportokkal. A szociális és üzemviteli épületben kerültek elhelyezésre a „D" tisztasági osztályú üzemi öltöző-, fürdőblokkok, a kliséüzem egységei, ügyviteli és kereskedelmi irodák a Schindler-felvonóval, valamint a főporta a kerékpár- és motorkerékpár-tárolóval.

A nyomdaüzemi csarnoképület 9,00×9,00 méter alaprajzi pillérosztású, MOT. IV. 51—23/65 típusú, előregyártott vasbeton szerkezetű, függőlegesen bordázott homlokzati szendvics falpanelekkel és világoskék színű Stollogén Qvarzplastik homlokzatfestéssel. Az emeleti légtechnikai gépház monolit vasbeton szerkezetű, DRYVIT homlokzatvakolattal. A rakodórámpa konzolos szerkezete könnyű acélváz, alumínium trapézlemez lefedéssel. A gépteremben és kötészetben akusztikai és légtechnikai igények miatt TAVANIT

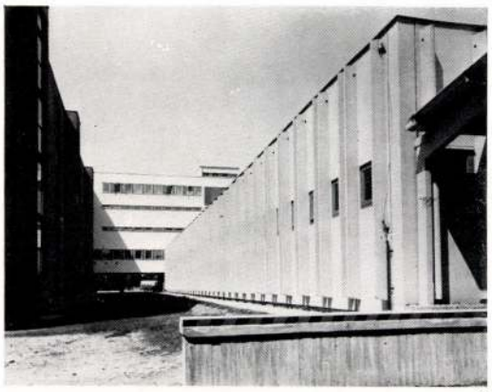

2

1

3

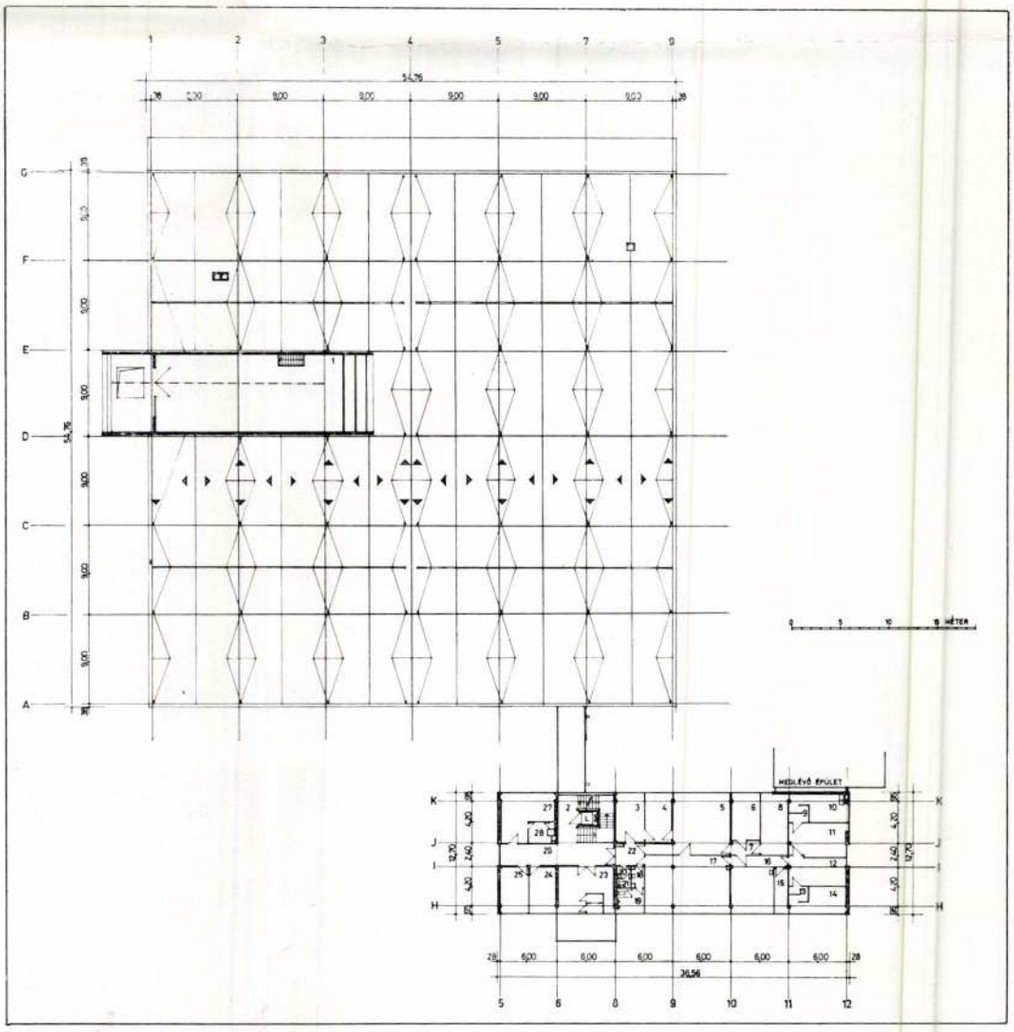

1. Üzemi csarnok rakodóval és légtechnikai gépházzal
2. Tömegkapcsolatok a belső udvarban
3. I. emeleti alaprajz
   1. Szellőzőgépház. 2. Lépcsőház. 3. Művezetők. 4. Klisé. 5. Klisé. 6. Nylprint kimosó. 7. Zsilip. 8. Savas marató. 9. Közlekedő 10. Sötétkamra. 11. Fotó. 12. Fotó. 13. Közlekedő. 14. Sötétkamra. 15. Fényérzékeny anyagtároló. 16. Nylprint másoló. 17. Ofszet. 18. Férfi W. C.-előtér. 19. Férfi W. C. 20. Női W. C.-előtér. 21. Női W. C. 22. Közlekedő. 23. Légtechnika. 24. Raktár. 25. Sav és lúgraktár. 26. Folyosó. 27. Grafika-retus. 28. Sötétkamra
4. Papírraktár
5. Gépterem és kötészet

1. Halle de l'usine avec lieu de chargement et chambre des machines aérotechniques
2. Rapports des masses dans la cour intérieure
3. Schéma du Ier étage
4. Dépôt des papiers
5. Salle de machines et salle de reliure

~~Birken~~ Birckenstein, Burkhardt von

1686-ben megjelent geometriai munkájában találjuk a Bujáki vár ábrázolását.
a rajz ~~1663~~ 1663 előtt készülhetett, mivel a vár ekkor már elpusztult.

31.o.

Repr. 2.o. 1 kép.

Patay Pál: A bujáki vár. Bp. 1959.

megíva

Birckhart, l. Birkhart.

L.

Kendrey - Kentiványi

206. l.

szám	
1.	Mérleg
2.	Pénztár
3.	Áru
4.	Berendezés
5.	Folyószámla
6.	Tőke
7	Költség
8.	Házlér
9.	Váltó

BIRDA LAJOS, rézművesszeged

Körmenden, Gyalókai József rezművesmester segédje volt. Kitünő szakember. Schwiegelhofer Ede akkor inas volt ott. Birda tanitotta a mesterségre. 256.old

DOMONKOS JÁNOS: A rézműves-rézkovács kismesterség Szombathelyen 253.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

megírva

Biresch Sámuel

ötvös

L. Szendrey-Szentiványi

206. l.

Burghardt von Birckenstein MDK

Repr: Buják vára. megjelent B. v. B. 1686-ben
megjelent geometriai~~tank~~ tankönyvében

2.o. 1. kép.

Patay Pál: A bujáki vár. Bp. 1959.

megnéz

Birg György

ötvös Brassó

1523

lásd

Sz-Sz. 207. l.

:ky **Johanna** mint feleség, **Emil, Edit** és **Zoltán**
ı is fájdalmas szivvel tudatják, hogy szeretett jó

ɔierre Emil

Birgés Árpád

felvételei illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1971. 7. számát

13. l.

Birghofer Péter, építész
és Herda Dezső

Polónyi Károly: A Duna-part változásai 12-24

Magyar
Építőművészet, Bp. 1983 83/3.

F.Birchler.rézmetsző

A Péró felkelést megörökítette leverése utáni kivégzéseket megörökitette.Csak erről a képről ismerjük e mest tert. 267.o.Katalógus 17.sz.

Gennerné Wilhelmb Gizella: XVI.-XVII.századi magyarországi parasztmozgalmak grafikus ábrázolásai. 259.o

Folia Archaeologica.XII.1960.Bpest.Képzőmüv.Alap Kia Kiadóváll.Bp.

F.Birchler,rézmetsző

A felvidéki lázadás leveréséről rézmetszete.Szignatúra F.birchler sc.19+29.3 cm.Gedruckt nach dem Regenspurgischen Exemplar/1736/melléklete.OSZK.Apponyi metszet. 366.sz. 270.o.Katalógus,17.sz.

Cennerné Wilhelmb Gizella: XVI.-XVII.századi magyarországi parasztmozgalmak grafikus ábrázolásai. 259.o.

Folia Archaeologica.XII.1960.Bpest.Képzőmüv.Alap Kia Kiadóváll. Bp.

---

megirva

Birhler F.

rezim

Szegedinec Pero F és társai kivégzése 1736 apr. 4-én. Egykorú vásári rezim. fenti-tól.

Repr.

Magyarnivelődtört.

IV. k. 33, 634. l.

VIII. ÉRMEK.

1031—1100.

1031. TÍZ DARAB OSZTRÁK EZÜSTÉREM. 1928—1937. 48.—

1032. SZENT GYÖRGY-PLAKETT, vert ezüst. Moiret műve. 8.—

1033. NYOLC KÜLÖNFÉLE ÉREM ÉS PLAKETT, vert bronz és fém. 12.—

1034. TIZENEGY KÜLÖNFÉLE ÉREM ÉS PLAKETT, vert ezüst. 23.—

1035. MÁRIA TERÉZIA rekonstruált érme. Dornier után A. Scharff. 10.—

1036. LÉDA-ÉREM, bronz, olasz. 6.—

1037. KALOTASZEG-PLAKETT, vert ezüst. Jelezve: Reményi,

Birkler F. M.D.K.

A Péró-féle felkelésben részt vett parasztok kivégzése

/rézmetszet/ repr.

Kersztury-Vécsey-Felvy: A magyar zenetörténet képeskönyve

Bp. 1960. 105.l.

BIRHLER, F., rézmetsző M.D.K.

1735-i parasztfelkelés vezetőinek kivégzése. /1736/

/ Rechts-Spruch und End-Urtheil....Wegen Hoch Verraths Rebellion,Frevelhaffter Aufruhr Und Empörung.....Gedruckt nach dem Regenspurgischen Exemplar"/1736/ C. mü melléklete.

repr.

Cennerné "ilhelmb "izella:Magyarország történetének képeskönyve 896-1849. Bp .1962. 199.1.

Biri János

Könyvkötő

XIX. 2

1.

M. Bibl. Szemle

1924. 46. l.

közép- és utóbelének nyirokérrendszerére vonatkozó kutatásait még folytatja. 1934 júliusában a tihanyi Magyar Biológiai Kutatóintézetben halakon végez nyirokérvizsgálatokat. Utóbbi tanulmányairól szaklapokban számol be részletesebben.

A soproni Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskoláról:

Diószeghy Dániel (1900, Ungmogyorós, Ung. m., ref.), okl. vaskohómérnök, főiskolai tanársegéd (prof. Cotel) a hazai homokfajták tanulmányozását tűzte ki célul avégett, hogy tervszerű vizsgálat alapján osztályozhassa a hazánkban előforduló és öntődei célokra használható homokokat. Összesen 16 különféle hazai és hazánkban használatos külföldi homokot vizsgált meg a következő szempontokra való tekintettel: szemnagyság, agyagtartalom, higroszkópos nedvesség, tűzállóképesség, Fe- és CaO-tartalom. Kutatásainak eredményeit „Az öntődei formázó homokok mechanikai és kémiai elemzése a hazai homokok vizsgálata alapján" című dolgozatban foglalta össze, amelyben azokat 5 rajzzal és 3 táblázattal teszi jól áttekinthetővé. Vizsgálataival hozzá kíván járulni a további évek munkája során elérendő céljához, amely arra irányul, hogy homokjainkra országos katasztert állíthassunk össze. A bánya- és kohómérnöki osztály közleményeinek sorában ezenkívül „Die richtige Methode der Formsandprüfung" címen, angol-

szövarch 20.- 185. lap

Bárics Pál.

Kiállitotta müveit a Nemzeti Szalon 1949-ben

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

MDK

Birinyi

Szerepelt az Andrássy-ut 69.a.kiáll.

F.L.: Öt festő és egy szobrász.

Élet és Jövő, 1949.ápr.30.

Konjunktúra kulturális akciókban

Irta: MÓRICZ ZSIGMOND

Az őszön a Bogár Imre csárdájában voltam. Ott van az Pót-Harasztján, nagykőrösi határ. Kis dombhátról ma is úgy néz el az ember a mély síkon, mintha a régi nádasok suhognának. Még hatvan, nyolcvan év előtt csupa mocsárvilág volt. Akkor az urak a fejükbe vették, a nép nagy rémületére, hogy lecsapolják a vizeket és földet csinálnak a vadrucák, gémek, kócsagok hináros ősbirodalmából. A nép nem örült ennek, mert a nép mezítláb járt, tapogatóval halat fogott, csikot szedett, madártojást rablott, nádat vágott, szóval elélt a vízi világban. Egyetlen kis nádfedeles házacska terpeszkedett itt, csárdának jó volt. Bogár Imre itt táncolt aranysujtásos gatyában. Régi szeretője még ma is büszke rá. Tehát nem is volt oly régen, ha él a koronatanu, hogy micsoda legény is volt az Imre.

A dombon ma elemi iskola van. Szöszke kisgyerekek tanulnak benne. A tanító és a tanítóné kitűnő kultúremberek s arról beszélnek, hogy a téli gazdasági tanfolyamra több mint hatvan ember jelentkezett.

Korunknak legjellemzőbb tünete tárult ezzel fel előttem. Ma a földművesnép rohanva tanul. Hatvan év előtt a szegény, földetlen, fackés nép kétségbe volt esve a vizek lecsapolása miatt: ma ez a tanuló, gondolkodó, traktorhoz szokott, kertészettel foglalkozó földművesréteg kétségbe van esve, hogy akkor a vizeket úgy kiszárították és arról tanácskozik, hogy lehetne újra vízzel látni el a határokat. Gyüjtőmedencékről beszélnek.

Mily végtelen különbség a két korszak népe között kulturális tekintetben. Hol a régi súlyomevő, mocsárkoppasztó szegénység, melynek semmi fogalma a magasabb földművelés lehetőségeiről. A mai falu ki van mozdítva a régi híres magyar csökönyösségből. Ma már nem mondja a falusi ember többé a régi szállóigét: hogy »ha az apám így csinálta, én is így«. A mai kisgazda a régi parasztot elfelejtette.

Egy másvidéki tanító azt mondja:

— Most roppant nehéz dolog tanítónak lenni. Annyi munka van, hogy a tanítónak se éjjele, se nappala. Minden napra esik valami előadás. Egyszer a leventében, máskor az ifjúsági egyesületben, a gazdakörben, a kultúrestélyen, belmisszióban, énekkarban, zeneegyletben kell előadást tartani. — A szegény tanítóképezdész annakidején minderről semmit sem tanult, most az éjszakákat fel kell áldozni tanulásra: nem lehet tudomány nélkül kiállani a figyelő szemek elé... A nép rohan a tanulás után... — Kihirdettem, hogy a Mezőgazdasági Kamara vándortanítója jövő szerdán előadást tart: azon a szerdán a négyórai előadásra már háromkor megtelt az iskolaterem s annyian voltak, hogy az ajtóban s az ablakokon is hallgatták a szakszerű előadást.

Az egész vidék tele van iskolánkívüli népneveléssel s az a fontos, hogy ezek az előadások mindenfelé zsúfolva vannak. A nép a legbámulatosabb mohósággal igyekszik pótolni, amit mulasztottak a századok.

1898 ban, — jól emlékszem, akkor érettségiző diák voltam s az eset mély benyomást keltett bennem — Tisza Kálmán a Bánffy Dezsőt letörő obstrukció ellen a nagyváradi megyeházán nagy beszédet tartott s azt mondta:

»Magyarországnak ma tekintélye, súlya van Európában. Büszkén, de az igazságnak megfelelően mondhatjuk ki, hogy Magyarország ma magas és konszolidált polcon áll.«

Tisza Kálmánnak ez az aggkori fellépése nagyon sokáig megmaradt emlékemben. És azért, mert az a konszolidált Magyarország akkor nekem s az akkori fiatalságnak egyáltalán nem volt olyan ideális állapot, amilyen volt a hatvanas évek forradalmárának, a későbbi tizenötéves miniszterelnökség után szemlélődő Tisza Kálmánnak. Mi ebben a konszolidációban némaságot és dermedt csöndet éreztünk. Nehéz, füllodt levegő s teljesen hiányzott benne a kulturális mozgás. Az a konszolidáció csak a hatalmon levőknek volt érték. A tömegnek a lassú elsorvadást jelentette.

Tíz évvel később, mikor először volt alkalmam Tisza Istvánnal beszélni, azt mondtam neki: »Politikailag bármily nehéz is a magyar kérdéseket elintézni, azt nem tudom elképzelni, hogy Bécs útját állná annak, hogy iskolákat állítsanak a nép számára.«

Gróf Tisza István hallgatott, komoran nézett maga elé s arról beszélt, hogy a magyar paraszt a legnagyobb arisztokrata. Ő jól ismeri, sokat van közöttük s nem látja, hogy szükség lenne valami ilyen akcióra.

A gazdag magyar paraszt valóban arisztokrata volt, ősműveltsége a népszínműveket igazolta. A konszolidált Magyarország rajta nyugodott. Ez azonban nem változtatott azon, hogy a néptömeg hihetetlen elmaradottságban és közönyben élt. De nemcsak a nép, a középosztály, az egész intelligencia s az összes vezető osztályok osztoztak ebben a konszolidált némaságban. Lehetetlen volt problémáról beszélni. A fehérasztalt ellepte az adomák nádasa és a zöldasztalt a közjogi sérelmek mocsara. A gémek és kócsagok jól éltek, de a szegény paraszt a turáni puszták nomád lelkét hordta magában.

Ma teljesen átalakult a közélet színe, sodra és iránya. Még négy év előtt is előre láthatatlan volt, hogy ily gyorsan átalakul az élet. Szinte egy csapásra eltűntek a vadvizek. S ez most már nem a vezető réteg mesterséges mérnöki munkájából, hanem az egész gazdasági élet együttes és ellenállhatatlan kívánságából történt.

Mint Simeon, örömmel kell hogy köszöntsem ezt a fordulatot: valósággal divat s azonfelül kötelező, hogy aki a közélet legkisebb kérdéséhez hozzászól, közgazdasági, szociológiai, statisztikai anyaggal legyen fölszerelve. Az irodalmat, mely a század elején ezt az utat törte, felváltotta, sőt lehengerelte a mai tudósok példátlan serege.

Egy kifogást lehet tenni ellene: azt, hogy egyelőre sok a beszéd, kevés a cselekedet. De nekünk, akik átéltük azt a hosszú korszakot, mikor beszélni is vakmerőség, sőt főbenjáró bűn volt ilyen kérdésekről, az is öröm, ha már beszélni lehet és beszélnek.

Ma valóban konjunktúra van a kulturális munkára. Csak szerencsét kívánhatok hozzá a nemzetnek.

A Bogár Imre romanticizmusa egy európai kultúra vágyává nemesedett.

Nagy karácsonyi árleszállítás!

Selyemben, szövetben és mosóárukban a legszebb divatújdonságok

Keressen fel bennünket karácsonyi vásárunk alkalmából

FISCHER SIMON UTÓDA R.-T.

selyem-, szövet- és női divatház, V., Bécsi utca 10. szám

A MAI IRODALOM REPREZENTATÍV ALKOTÁSAI

MAGYAR RAPSZÓDIA

EGYEDÜL VAGYUNK

ANTHONY ADVERSE

A HERRIES CSALÁD

HARSÁNYI ZSOLT új műve a Magyar rapszódia, Liszt Ferenc életének nagyszabású, színes, páratlanul érdekes regénye. A tizenkilencedik század tele volt csodálatos, rejtélyes és romantikus életű művészekkel, tudósokkal, államférfiakkal, de romantika és rejtelmesség dolgában Liszt Ferenc élete túltesz mindenkién. Négy kötet. Ára 14 pengő. Egészvászonkötésben, négy kötetben 22 pengő, egészbőrkötésben, bibliapapiroson, egy kötetben 22 pengő.

SURÁNYI MIKLÓS Egyedül vagyunk című új regényében az író a »legnagyobb magyar« életét követi ifjúkorától kezdve egészen addig, amikor Döbling komor kapuja becsukódik mögötte. Széchenyi minden alkotása, minden harca, kudarca és győzelme elénk tárul itt. Három kötet. Ára 15 pengő. Egészvászonkötésben, három kötetben 21 pengő. Egészbőrkötésben, bibliapapíron, egy kötetben 22 pengő.

HERVEY ALLEN Anthony Adverse című gigantikus regényében újjáéled a romantika világa. A regény kimeríthetetlen bőségű figurákban, történésekben: klasszikus remekmű, amely mégis a modern élet lüktetését hordozza magában. Az Anthony Adverse az utolsó tíz esztendő legnagyobb külföldi regénysikere. A három kötet ára 12 pengő, egészvászonkötésben 18 pengő.

HUGH WALPOLE A Herries-család című hatalmas tetralógiájában Anglia történelmi eseményeit foglalja össze 1730—1932-ig. De ugyanakkor az egyéni sorsok olyan bő sorát tárja elénk, hogy szinte kifogyhatatlan alkotókedvűnek látszik az író. A négy kötet ára 20 pengő. Egészvászonkötésben 30 pengő.

SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSA

RÓZSA szőcsáruháza

karácsonyi occasiós **BUNDA**

árusítása megkezdődött. — Megbizható, nagyon olcsó árak. — IV, PETŐFI SÁNDOR U. 1.

Férfi-
BUNDÁT
csak
megbízható
cégnél vásároljon!
Az évtizedek óta közismert
HELLER
nem drágább
mint más, de... és
óriási választékot nyujt!
Heller úriszabó
Budapest, VIII., Rákóczi út 13.

Az Est Utazási és Menetjegyirodájának karácsonyi utazásai:

Az EST—IBUSZ különvonata BLED-be (Veldes) a jugoszláv Svájcba. 1935. dec. 22—jan 1. (M. N. B. eng. 257. sz.) Jelentkezési határidő: december 14.

Az Est—Ibusz különvonata ABBAZIA-ba 1935. dec. 26—1936. jan. 2., ill. 6. Részvételi díjak 118 pengőtől. (M. N. B. 253. sz. eng. alapján.)

Az Est—Ibusz társasutazása ZAKOPANE-ba 1935. dec. 22—1936. jan. 2-ig. (M. N. B. 269. sz. eng. alapján.) Részvételi díjak P 172-től.

Az Est—Ibusz karácsonyi sportvonata Ausztriába 1935. dec. 22—1936. jan. 5-ig. (M. N. B. 264. sz. eng. alapján.) Különleges lehetőséget kívánunk nyujtani az összes Ausztriába utazóknak, hogy a bécs—salzburg—insbrucki vonalon bármely állomáson kiszállva, mindenütt lefoglalt szobák és előre biztosított ellátás várja őket. Az utazáshoz sem orvosi bizonyítvány, sem pedig útlevél nem szükséges. Utasaink a legkülönbözőbb szállodakategóriákban válogathatnak igen alacsony árak mellett. Különvonati részvételi jegy ára III. osztályon P 65.

Az Est—Ibusz luxusutazása SVÁJC-ba 1935. dec. 26—1936. jan. 4., illetve 11-ig (M. N. B. 251. sz. eng.) Részvételi díjak 371 pengőtől.

Az Est—Ibusz csereutazása PÁRIZS-ba 1935. dec. 26—1936. jan. 3-ig. (M. N. B. 251. eng. alapján.) A részvételi díjak 188.50 pengőnél kezdődnek. Utasaink 45 napon belül egyénileg tetszésszerinti útirányon át térhetnek haza.

Az Est karácsonyi társasutazása RAGUSA-ba 1935. dec. 22—1936. jan. 2-ig. Elhelyezés Ragusa legelső szállójában, a GRAND HOTEL IMPERIAL-ban történik. Az utazás két tízórás tengeri úttal van egybekötve és a részvételi díj P 288. (M. N. B. 238. sz. eng. alapján.)

BIZTOS HÓ! BIZTOS NAPSÜTÉS VÁRJA AZ EST KARÁCSONYI SÍTÚRÁJÁN, amely az 1670 m. magas BERGHOTEL BICHLALM-ba vezet (Kitzbühel). 1935. dec. 22—1936. jan. 5-ig. Elsőrangú gyakorlómezők. Változatos alpesi túrák. Az utazás egész tartama alatt *szakszerű vezetés*. A szállóban hidegmeleg folyó víz, központi fűtés, napozó-terraszok és kiváló konyha várják utasainkat. Teljes részvételi díj 208 pengő. (M. N. B. 264. sz. eng. alapján.)

Schuschnigg kancellár üdvözölte a Magyar-Osztrák Társaság vezetőségét Bécsben

Rudnay Lajos bécsi magyar követ teája

Bécs, december 14.
(A Pesti Napló szerkesztőségének telefónjelentése.)

A Magyar-Osztrák Társaság elnöksége szombaton délben *Tormay* Géza államtitkár vezetésével megérkezett Bécsbe. A társaság tagjai között van vitéz *Martsekényi* Imre képviselő, *Stein* Emil, a Kereskedelmi Bank vezérigazgatója, *Samarjay* Lajos, a MÁV nyugalmazott elnöke, *Balogh* Elemér, a Hangya elnöke, *Galánthay-Glock* tábornok, *Algya-Papp* Sándor nyugalmazott államtitkár és sokan mások.

Egy órakor *Schuschnigg* kancellár fogadta a magyar urakat, akiknek nevében Tormay Géza kereskedelmi államtitkár mondott rövid beszédet. *Schuschnigg* kancellár válaszában kijelentette, sajnálja, hogy még mindig nem tudja *a magyar vendégeket anyanyelvükön üdvözölni, de reméli, hogy sikerül pótolni az elmulasztottakat.* Szívből kívánja, hogy a Társaság munkásságát siker koronázza.

A társaság ma délben az Imperial-szállóban ebédre volt hivatalos, amelyen az osztrák kormány nevében *Buresch* gazdasági miniszter vett részt. Több felszólalás hangzott el, amelyek egytől egyig hangsúlyozták a nagy és szoros gazdasági, kulturális és társadalmi összetartozást Magyarország és Ausztria között.

Az első felszólaló *Buresch* gazdasági miniszter volt, aki nagy lelkesedéssel beszélt múltheti budapesti tartózkodásáról, hangoztatva a Magyar-Osztrák Társaság kulturális és gazdasági jelentőségét

Lahr helyettes polgármester Ausztriát és Magyarországot *elvált házasfelekhez hasonlította*, akik még összekerülhetnek.

Igen szellemesen válaszolt erre a felszólalásra *Balogh* Elemér, a Hangya elnöke, aki kijelentette, hogy az Ausztria és Magyarország közötti házasságban meg kellett állapítani hogy ki a feleség és ki a férj. Most utólag kiderült, hogy Magyarország a férj és Ausztria a feleség, mert mindig az történt, amit Ausztria akart.

A Magyar-Osztrák Társaság vezetői nevében még *Galánthay-Glock* tábornok mondott beszédet.

Délután *Rudnay* Lajos követ teán látta vendégül Bécs magyar vendégeit és a meghívott osztrák előkelőségeket. Körülbelül 250-en jelentek meg ebből az alkalomból a követség bankgassei palotájában. Az osztrák kormány részéről jelen volt *Buresch* gazdasági miniszter, de megjelent *Fey* volt belügyminiszter, *Heinl* volt kereskedelmi miniszter, *Pernter* közoktatásügyi államtitkár, továbbá a bécsi kulturális és társadalmi élet számos kitűnősége, közöttük az összes bécsi lapok főszerkesztői és legnevesebb munkatársai. Ott lehetett látni a *Neue Freie Presse*, a *Reichspost*, a *Neues Wiener Tagblatt* és más előkelő bécsi lapok főszerkesztőit és a külföldi sajtó legkiválóbb bécsi képviselőit. A meghívottak késő estig maradtak együtt.

Este a magyar vendégek tiszteletére díszelőadás volt az Operában. Előadás után az Operaház úgynevezett császártermében *Stockinger kereskedelmi miniszter hideg vacsorát adott a vendégek tiszteletére.*

Vasárnap délelőtt a magyar urak megkoszorúzzák a Hősök emlékművét, délben a városházán tiszteletükre rendezendő ebéden vesznek részt és délután félhat órakor utaznak vissza Budapestre.

Skaller Sándor
hosszas szenvedés után elhúnyt.
Temetése december 15-én az óbudai izr. temetőben délután 3 órakor.

Bornemisza ipari miniszter előadása az állami beavatkozásról a gazdasági életbe

(Saját tudósítónktól.) A Magyar Rádió tízéves fennállása alkalmából rendezett jubileumi előadássorozat keretében szombaton este *Bornemisza* Géza ipari miniszter tartott előadást a rádióban. A miniszter előadása bevezetésében méltatta a technika haladásának jelentőségét, majd hangoztatta, hogy az emberi társadalomban is meg kell találni azt a harmóniát és kiegyensúlyozottságot, amit a gép a holt anyagok világában már megteremtett. A társadalomgépezet is csak akkor működhet pontosan és hiba nélkül, ha a legtávolabbi faluban élő szántóvető és a nagyipari városokban élő munkás egyaránt érzi, hogy *alkatrésze e gépezetnek*, s nélküle a társadalom élete tökéletlen. A technika fejlődése elébe rohant a társadalmi rend haladásának és ma bármelyik államára tekintünk a világnak, látnunk kell azokat az erőfeszítéseket, amelyekkel ezt az elmaradást mielőbb behozni igyekeznek.

A hatalmas *Anglia*, a világháború előtt a liberális gazdasági politika megvívhatatlan bástyája, bevezette a vámvédelmet, letért az aranyalapról, a mezőgazdasági termelést sokmillió fonttal közvetlenül szubvencionálja és az ipari szervezés terén is mélyen belenyúlt a liberális előjogokba. Amerikában *Roosevelt* elnök az egész gazdasági életet az állam irányítása alá vonta. Franciaországban *Laval* néhány óra alatt többszáz gazdasági vonatkozású rendeletet fogadtatott el a minisztertanáccsal. Olaszország és Németország a legerősebb hatalmi eszközökkel szól bele a termelés rendjébe. A *szovjetnek* politikai alaptétele a gazdasági élet állami irányítása. Mindezeknek a különböző törekvéseknek végső célja és igazolása: *a munkának és kenyérnek biztosítása a széles néprétegek számára.*

A szükségszerűség szülte ezt az új gazdasági irányzatot, amelyet *»állami intervencionizmus«* elnevezéssel akarnak egyesek diszkreditálni, mondván, hogy az intervenció rendszerint bukott és élhetetlen vállalatok fenntartására és mesterséges piaci árak biztosítása érdekében történik. Nem erről van szó. Az új gazdasági rend *nem nyúl hozzá az egyéni kezdeményezés teremtő erejéhez és jogaiban hagyja a tőkét is*, de lenvesegeti a vadhajtásokat, útját állja a visszaéléseknek, gátat épít a gazdasági spekuláció sodra ellen és biztosítani kívánja azt a magasabbrendű igazi gazdasági szabadságot, ahol a valóságos tehetségek *induláisi egyenjogúsággal* rendelkeznek.

A magyar iparban — folytatta a miniszter — a termelési oldalon bizonyos mértékben revízióra szorul a nemzeti munkamegosztás elve. Az iparnak elsősorban *a hazai nyersanyagokat* kell felhasználni, de a nyersanyag megléte *nem kizárólagos feltétele* az egészséges ipar kifejlesztésének. A gazdaságtörténelemből vett számos példa igazolja, hogy nem egy országot tett gazdaggá és hatalmassá *a külföldi nyersanyagra* épített ipar. A magyar ipar termékei úgy minőségben, mint árban kiállják a versenyt a szomszédos országok ipari termékeivel és a magyar iparos szakképzettsége sem marad el a többi nemzet mögött. Iparunk fejlődésének még rendkívül nagy a lehetősége, de biztosítani kell azt, hogy a rendelkezésünkre álló tőkeerő olyan vállalatokban találjon elhelyezést, ahol nem veszélyezteti *a már meglévő és a szükségleteket kielégítő rentábilis termelést.* Nyugodt és eredményes termelést csak a gazdasági tényezők harmonikus együttműködése nyujthat. Ezt a harmonikus együttműködést kell biztosítani *a munkaadók és a munkavállalók* közötti viszonyban is.

Bornemisza miniszter előadásával zárultak a rádió jubileumi ünnepségei.

Ajándékozzon!
Bunda-pizsama ..... P 5.50
Puplining 2 gallérral ..... P 6.80
„ICA" fehérnemű
Erzsébet körút 29.
Royal Orfeum mellett

— Letartóztatták Londonban Birinyi volt vörös dandárparancsnokot, aki bélyeggyüjteményt akart eladni az angol királynak. A londoni rendőrség letartóztatott egy Adalberto de *Birinyi* nevű állítólagos gazdag délamerikai ültetvényest, aki nagyobbarányú szélhámosságra készült az angol fővárosban. Adalberto de *Birinyi*, állítólag *a világ egyik legnagyobb bélyeggyüjteményét megvételre kínálta az angol király titkárságának*, miután tudvalevő, hogy *V. György* angol király szenvedélyes bélyeggyüjtő. Egy budapesti rendőrtisztviselő előtt a *Birinyi* név ismerősnek tűnt fel s mikor utánanéztek a bűnügyi nyilvántartóban, meglepetten megállapították, hogy egy *Birinyi* Béla nevű többszörösen büntetett nemzetközi szélhámossal a magyar hatóságoknak is többizben volt dolga. Ennek a *Birinyi* Bélának, aki a Bácskából származik, viharos előélete van: *az osztrák-magyar haditengerészetben káplár, a vörös hadseregben dandárparancsnok volt, majd házasságszédelgésért Szegeden és Kassán többévi börtönt ült.* A kaesai börtönből *megszökött* s mikor a nemzetközi kalandornak Közép-Európában már nem volt maradása, áttette székhelyét Londonba, ahol előbb *tengerészkapitánynak* adta ki magát, majd, mint *gazdag braziliai ültetvényes*, a legjobb körökben fordult meg. A budapesti főkapitányság értesítette gyanújáról a *Scotland Yardot*, amely hír szerint *le is tartóztatta Birinyi Bélát.* Érdekes, hogy a bajai királyi ügyészség két héttel ezelőtt feljelentést kapott *Birinyi* Béla tengerészkapitány aláírásával Londonból, amelyben *Birinyi* kéri a nyomozás megindítását, hogy *kiderítsék 15 évvel ezelőtt gyanús körülmények között elhúnyt édesapja halálának rejtélyét.* A »tengerészkapitány« feljelentése alapján az ügyészség meg is indította a nyomozást, amelynek során kiderült, hogy a feljelentő Birinyi *az egykori vörös dandárparancsnok, aki sohasem volt tengerészkapitány.*

Aldott állapotban levő nők, ifjú anyák és többgyermekes asszonyok az enyhe természetes »Ferenc József« keserűvíznek már mérsékelt adagokban való használata által is könnyű és híg ürülést, úgyszintén rendes gyomor- és bélműködést érnek el. Az orvosok ajánlják.

Csángó telepesek közt Torda-Aranyos megyében

Marosludas, november hó.

Marosludas, a forgalmas mezőségi gócpont határában érdekes telepek láthatók. Az utas ember számára az egyetlen feltűnő: a tanyai jellegű település, a házak tekintélyes belsőséggel rendelkeznek s köztük „kiadós levegő" van. Város közelében az ilyen jelenség többnyire terjeszkedni képes jómódot feltételez, mint ahogy az Andrássy- és Ecken-telepek esetében is így van. Ujabb feltűnő jelenség az, hogy *a jóformán román lakta vidéken és elszigetelten is jómódot tudott magának kiverekedni ez a két színmagyar és közigazgatásilag Marosludashoz tartozó telep, még érdekesebb, hogy háború előtti kedvező életszintjüket, ha lehet, még fokozták is az impériumváltozás óta...* A két telep létesülésének rendkívül figyelemreméltó és napjainkban kettőzötten érdekes története van...

Egy előreláto magyar miniszter tervez 33 év előtt...

Harminchárom évvel kell visszamennünk, abba az időbe, amelyben még *Darányi* Ignác volt Magyarország földmivelésügyi minisztere. A nagy földmivelésügyi miniszter hatalmas koncepciójú felépítési programjának nagy részét, sajnos, már nem tudta megvalósítani, nem tudott letelepíteni *egymillió magyar földmívest.* Megkezdett és a többi kormányok által nem folytatott munkájának Déva környékén a detrehemi telep, valamint a Marosludas melletti két telep volt két legéletrevalóbb eredménye, de míg a dévai telepítmény már a lassú felmorzsolódás tüneteit mutatja, addig a Ludas határán fekvő Andrássy- és Ecken-telepek pompás gazdasági egységben virágzó életet élnek...

A Felső-Marosmenti Gernyeszegről és a bukovinai Istensegíts, Hadikfalva, Józseffalva leszegényedett népeiből verbuválódott a telep lakossága. Az új honfoglalóknak az akkori magyar kormány mindenre kiterjedő gondja családonkint 25 hold földet juttatott abból az 1800 holdas birtokból, amelyet *Andrássy* gróftól vett, illetőleg végrendeletileg *Ecken* Sándor földbirtokostól kapott az állam. A tagositott földeken kívül teljesen berendezett házat és minden gazdasági eszközzel felszerelt belsőséget, pár holdas erdőt is adományozott az állam, 50 éves törlesztés feltétele mellett. Egykori feljegyzések tanusága alapján és érdekességként még az is felemlíthető, hogy az igavonó állatokon felül minden gazda egy kotlós tyúkot is kapott 24 tojással s amennyiben a tojások nem keltek volna ki, azoknak kicseréléséről is gondoskodott az állam a telepek felett őrködő telep-felügyelőség útján, amely nemcsak gazdasági és jogi tanácsadói szerepet töltött be a telepesek mellett, hanem egyúttal, mint terményértékesítési szerv is működött...

A történelem végez...

Az Andrássy- és Ecken-telepek lakói kihasználva az első mezőgazdasági értékesítési piac, Marosludas kedvező lehetőségeit, hamarosan meggazdagodtak, a települő családfők nagy része tíz év alatt, tehát még a háború előtt visszafizette a birtok vételárát az államnak. A háború s az azt követő változások a kisajátítások és az új agrártörvények harapófogójával jó darabokat lecsíptek a telepesek birtokaiból. Csupán 5 holdat hagyott meg az állam a régi tulajdonos kezén, akik közül nem egy már kétszeresére növelte birtokát a szomszéd falu határából eszközölt vásárlások révén.

A román állam a telepesektől kisajátított birtokokra 20 havasi mokány családot telepített. A régi telepesek azonban nem nyugodtak bele birtokaik elvételébe, hanem perre vitték a dolgot az állammal, a pert első fokon el is vesztették, majd újrafelvételt kérve, a legmagasabb belföldi fórumig elmentek. De ennek sem volt eredménye. Akkor eszébe jutott egy gazdának az utolsó lehetőség: Genf!... Panasziratot szerkesztettek, amelyben előadták, hogy a magyar államtól kapott 25 holdnak 5 holdra való kisajátításába, méltányos jóvátétel ellenében belenyugszanak, de az állami adományon felül eső, maguk vásárolta földek elvételét jogtalannak tartják...

Genf igazat ad a telepeseknek

Genf alátámasztotta a beterjesztett álláspont helyességét és 700.000 aranykoronának megfelelő összegű megváltási díjat ítélt meg a telepesek részére, amelynek egy részét meg is kapták és testvériesen elosztották egymás között. Ma az a helyzet a telepen, hogy a fekvési adottságból kínálkozó konjunktura lehetőségeket ügyesen kihasználva, sikerült ismét megerősödniök, józanul, okosan gyarapodniok.

A telepek összlakossága 1500, az Andrássy-telepet lakják a katolikus csángók, az Ecken-telepet pedig a gernyeszegi reformátusok. Ugy vallási, mint gazdasági téren 33 év alatt semmiféle surlódás nem volt köztük; példásan összetartók, *dolgosak, takarékosak és ragaszkodnak magyarságukhoz,* ami kettős érdem, tekintve teljes elszigeteltségüket. A gazdasági bajok ellen nem a hirhedt egykével védekeznek, hanem azzal, hogy a telepről házasodnak. Viszont ezen a téren nem ismerik az atyafiságos benősülést. Ezenfelül jól átgondolt szövetkezeti tervekkel segítik elő jómódjuk gazdasági megalapozását. Minta telepek, amelyek úgy belső élet, mint a kifelé irányuló védekezés dolgában például állíthatók nem csupán a magyar szórványok, de a nagyobb tömbökben és kevésbé elszigetelten élő magyarok elé is.

Széfeddin Sefket Bey

Diákok az utcán

— Hozzászólások Milotay István cikkéhez —

Milotay István dr., az *Uj Magyarság* főszerkesztőjének a magyar ifjúsághoz irott vezércikke mind a keresztény magyar ifjúság, mind az egész magyar középosztály körében páratlan visszhangot keltett, s az azóta eltelt egy-két nap leforgása alatt a hozzászólásoknak, a reflexióknak és nyilt leveleknek egész tömegét hozta a posta az *Uj Magyarság* főszerkesztője címére. A levélhalmazból néhány igen jellemző és mélyről feltörő hozzászólást az alábbiakban közlünk. Ezeket írja többek között az egyik levélíró:

— Mélyen tisztelt Főszerkesztő Ur! Vezércikke, noha esztendők óta hallgatag, csendes ember lettem, önkéntelenül kezembe adja a tollat, hogy köszönetet mondjak sorstársaim nevében is megértéséért és további meleg együttérzést kérjek a mi számunkra. Néhány évvel ezelőtt még én is ott voltam az utcán a tüntetőkkel és ott voltam mind valahány forrólevegőjű lázas összejövetelen, ma azonban sokakkal együtt már csak távolról, keserű szájizzel és a homlokomat égető szégyenérzettel figyelem az eseményeket, különösen azokat, amelyek kisérik, elrágalmazzák az ifjúság megmozdulásait. Főszerkesztő Ur, azt hiszem, ha alaposan megnézné ezeknek a megmozdulásoknak a résztvevőit, azt állapíthatná meg, hogy *a tüntetők és felvonulók túlnyomó nagyrésze első- és másodéves egyetemista diák: az egészen fiatalok, akik még hisznek és hinni tudnak abban, hogy kiáltásuk halló fülekre talál.* Egy-két bús kuruckarakter lépeget csak komoran ott közöttük a mi évjáratainkból, akik bizony lassanként mintha arra jöttek volna rá egyre jobban, hogy hinni már nem érdemes, mert nem is lehet. Ezért hatott üditően, pezsditően, bátorítóan, öntudatot adóan vallomása, a hitnek minden lehetetlenségen túl való szükségletéről és önvallomása a saját hitéről. Ennek a hitnek a birtokában állhatunk csak újra talpra majd, hogy az utolsó erőfeszítésnek is nekilendüljünk, mert hiszen: „mindent megpróbáltunk, anélkül azonban, hogy az alapvető nagy bajon igazán, lényegében és gyökerében segíteni tudtunk volna", — amint Ön írta utolsóelőtti cikkében. Mi, Főszerkesztő Ur, több mint egy évtizeden át meguntuk a nekünk segítség helyett küldött frázisokat, *halálosan meguntuk, hogy „az ország reménye és virága" legyünk, — miközben koplalunk, ödöngünk elhelyezetlenül* s nemcsak fizikai jólétünk és életlehetőségeink tekintetében, világnézetünk megvallása és szellemi érvényesítése tekintetében is ránk nehezedik egy ellenséges idegen világ, végeredményben mégis mindenütt, mindig diadalmaskodó nyomása. Főszerkesztő Uram, Ön megérti a magyar ifjúságot, s kérem fiatal társaim nevében is, adjon a jövőben is minél sűrűbben hangot ennek a megértésnek, amely már-már teljességgel az egyetlen vigasz és felemelkedés: bennünket a letargiából kiemelni.

Teljes tisztelettel: *Aláirás.*

*

Egy másik levél a többi közt ezeket mondja:

— Bocsánatot kérek Öntől, Szerkesztő Uram, hogy a reuma által megkinzott ujjaimmal és nyolcvan esztendőm hiányosságaival, levélben zavarom szinte olvashatatlan betűkkel de legutóbbi vezércikke életem pislogó és kialudni készülő mécsvilágát lángralobbantotta, a lelkemet forrósággal és mély hálaérzettel töltötte el. Köszönjük Önnek, mi öregek, hogy fiataljainknak, gyermekeinknek és unokáinknak ebben a vigasztalást, támaszt és felkarolást sehol sem lelő világban ilyen hathatós lelki támaszául szolgál megértő lelkével. Főszerkesztő Uram, én Erdélyből menekültem, már előrehaladott korban egész életemre megtanultam, hogy mi az, küszködni, nehézségekkel, de a legnagyobb kínnak mindig azt ismertem: sehol lelki vigaszra nem találni. Mikor gyermekeink gyermekeinek generációja nevében megköszönöm a megértést, legyen szabad hivatkoznom arra, amit Kolozsvárt Bartha Miklós mondott nekem, mikor első cikkemet közölte: „Az ujságszerkesztő számára nincs olvashatatlan irás." Ha ez igy van, azt hiszem, különösen nincs olvashatatlan és kibetűzhetetlen irás az olyan közíró számára, aki lelkében ennyi mélységes megértéssel és együttérzéssel viseltetik a mások sorsa iránt. Egy boldog és lelkes napért, egy már szinte nem is várt őszinte lelki fellobbanásért mond köszönetet Önnek: Özvegy Beregszászy Árpádné, Körösi Csoma Sándor unokahuga.

*

Egy mérnökolvasónk leveléből:

— Mélyen tisztelt Képviselő Ur! Köszönetet mondok ismeretlenül sokunk nevében Önnek, aki a legközvetlenebbül és teljes hűséggel látja a nemzet sorsát figyelő szemével a nemzet ifjúságának helyzetét. Ön előtt nem kell hangsúlyoznom, Képviselő Ur, hogy *a mi fiatalságunk mozgalma nem csupán kenyérkérdés!* Ennek a fiatalságnak nagyrésze lelkében mélyen érzi, hogy a külső életkörülmények megváltoztatása mellett és azzal egyidejüleg nagy belső átformálódás, lelki revizió nélkül sorsunkat, nemzetünk sorsát helyes irányban nem vihetjük és jövendőnket ki nem építhetjük. A sok szép szó és kevés tett tíz esztendeje után azonban *ez az ifjúság már bizalmatlan a félmegoldásokkal szemben,* mert szeme előtt lebeg annak a generációnak erkölcsi elsekélyesedése és érzéketlensége, amely a mai helyzetért felelős. A mi meglettebb korú ifjúságunk férfias erőfeszítéssel, hősiességgel végigküzdötte a világháborút, vért ontott, csatákat nyert s végül idehaza: lelkileg omlott össze. A fiatalabbkorú ifjúság nagy részétől támogatva, ez a generáció a frontokról hazajövet, elseperte a forradalmat és megteremtette az ellenforradalmat, amelynek vége azonban, hogy a fronton tanult kényszerű kifejezéssel éljek, — *a teljes leszerelés lett.* Mikor a fiatal generáció ellenforradalmának vívmányaiba beleültek, azonnal szélnek eresztették az alakulatokat, levezették a lelkekben a mozgalmakat és a felébredést, mint valami mocsarat lecsapolni szokás. Jött utána a lelki kiszáradás és a lelki kifakulás korszaka. S ha az ifjúság néha-néha megmozdult, azt mondották neki: *ne izgasson, béküljön ki, a többit majd elintézik az „arra hivatottak".* S tíz-egynéhány esztendő alatt úgy elintézték, Képviselő Ur, hogy ez az ifjúság anyagilag s erkölcsileg egyaránt szinte hontalanná lett, idegenné vált, mert *egyre jobban ismét idegen járszalagra került a hazában.* A régi hatalmak, a háborúelőtti politikai és társadalmi formák és a régi ellenség: a zsidóság, a mi letörésünkkel egyidejüleg kapott erőre fokozatosan és tört le újra, miközben nagy lármát csapott az izgatások és zsidóverések miatt, hogy annak zajában annál nyugodtabban és kevésbé feltűnő módon surranjon be lopva, egymás után a régi hadállásokba. Nem, Képviselő Ur, azt hiszem, Önnek is ez a véleménye: itt nem lesz több zsidóverés, zsidófalás, most már egészen más, sokkal alaposabb, sokkal célravezetőbb, sokkal szívósabb módszerekkel fogunk elindulni a következő harcra, amely, adja Isten, mielőbb ránk virradjon, újult erővel és a régi hitben: abban a töretlen hitben, amely az Ön soraiból ellenállhatatlanul szakadt föl és remélem, árad szét minél szélesebb rétegeinken. Képviselő Ur, hallassa szavát és kiáltsa ennek az ifjúságnak és ennek a nemzetnek a fülébe minél gyakrabban és minél hangosabban, hogy „Ébredj!", mert *bennünket az elmult korszakban olyan letargikus félálomba hullattak, hogy abból még most is csak félig vagyunk ébren.*

Teljes tisztelettel: *A. A.*

ÖRÖM a háznál a pompás HIS MASTER'S VOICE és COLUMBIA gramofon és lemezek
MÉRSÉKELT ÁRAK, KÉNYELMES RÉSZLETFIZETÉSI FELTÉTELEK
THE GRAMOPHONE COMP. LTD. MAGYARORSZÁGI VEZÉRKÉPVISELŐSÉG IV. Kossuth Lajos-ucca 8.

A fenti gyártmányok legjobb beszerzési forrása Sternberg M. kir. udv. hangszergyár VII. ker., Rákóczi-út 60

Fertőző betegségek

súlyos pusztitásokat visznek végbe, különösen a gyermekkorban. A gyermekek ellentállóképességét influenzával és más fertőző betegséggel szemben fokozza, erőbeli állapotukat javítja a mindennapi reggeli- és uzsonnatejhez 2—3 kávéskanál Ovomaltine. Influenza után gyorsabban kap erőre, ha rendszeresen fogyaszt Ovomaltine-t.

Felavatták a budapesti olasz hősi temetőt

A rákoskeresztúri temetőben vasárnap kegyeletes ünnepség keretében avatták fel azt a parcellát, amelyben a világháborúban magyar földön hősi halált halt 1530 olasz katona földi maradványait összegyűjtötték. A székesfőváros a temető legszebb parcelláját engedte át erre a célra, közvetlenül a kriptasor előtt. A hatalmas, négyszögletű terület közepén állították fel a haraszti terméskőből faragott, szarkofágszerű oltárt, amely körül egyforma emlékkövek glédái őrzik a hősök halhatatlanságát.

Vasárnap délelőtt tizenegy órakor kezdődött az ünnepség, amelyre az 1-es honvédek díszszázada az ezredzászlóval és a zenekarral vonult fel. A szarkofág négy szegletén meggyujtották a bronzkandeláberek lángját s mindegyik elé odaállott a főváros egy-egy díszruhás hajduja, kezében tartva Budapest és az ország zászlaját. Nemsokára megérkezett *a honvédség kétszáztagú tisztiküldöttsége,* majd a csendőrség és a rendőrség népes küldöttsége is elfoglalta helyét, utánuk a Turul díszszakasza jött, majd az emericánás egyetemi hallgatók, később a budapesti fascio, a kötelékébe tartozó avantgardistákkal és balillákkal. Felvonultak a hadirokkantak, cserkészcsapatok, leventék, ott volt a fővárosi középiskolások sokszáz növendéke és a frontharcos szövetség küldöttsége is.

A meghivott közönség soraiban első volt *Szendy* Károly polgármester, közvetlen utána érkezett meg a miniszterelnök és a kormány képviseletében bárcházi *Bárczy* István államtitkár, a Corvin-egyesület megbízásából pedig *Pekár* Gyula, *Gerevich* Tibor, *Zambra* Péter és *Calabro* Pál. A külügyminisztert *Gömöry-Laiml* László miniszteri tanácsos képviselte. Felvonultak a Mária Terézia-rend vitézei, s kevéssel utána megérkezett az olasz hadsereg képviselője: *Garibaldi* Italo altábornagy. Ellépett a feszesen tisztelgő díszszázad előtt, majd a polgármester és az olasz követ társaságában a megjelent előkelőségek üdvözlésére sietett. Pár perc mulva megérkezett *József* főherceg, pontban tizenegy órakor pedig a Himnusz hangjai mellett vitéz *Shvoy* István gyalogsági tábornok, a honvédség főparancsnoka, aki az ünnepségen a kormányzót képviselte.

Az oltárnál gyászszolozsma kezdődött, közben a katonazenekar az olasz himnuszt és a Giovinezzat játszotta. Az egyházi szertartás végeztével *Colonna* herceg olasz követ tartott ünnepi beszédet, amelyben egyebek között a következőket mondotta:

— Velem és az olasz kolóniával együtt *itt van lélekben az egész olasz nép,* hogy lerója kegyeletes háláját ezzel az ezerötszázharminc elesett katonával szemben. A kereszteknek ezt a táborát mindig körül fogja lengeni az Isonzó és a Piave, a Karszt és a Trentino dicső harcosainak szelleme, akik kemény csatákban mérték össze fegyvereiket a magyar honvédekkel. Önök szeretettel őrzik a mi hősi halottainkat, mi ott lenn Olaszországban ugyanilyen lelkülettel őrizzük az önök hősi halottait. *Isten akarta a zálognak ezt a cseréjét, hogy ezzel is megszentelje a barátságot, amely elpusztíthatatlanul él, mint a hazáért elesettek lelke.*

Ezután *Garibaldi* Italo altábornagy mondott rövid beszédet, köszönetét fejezve ki az olasz haderő nevében a magyar katonai hatóságok megértő, testvéri segítségéért. A kormányzó képviseletében vitéz *Shvoy* István gyalogsági tábornok adózott kegyeletes szavakkal az olasz bajtársak emlékének, majd a főváros részéről *Szendy* Károly polgármester beszélt.

A beszédek elhangzása után az emlékmű megkoszorúzása következett. Elsőnek a kormányzó nemzetiszínű szalaggal és gyászfátyollal díszített hatalmas babérkoszorúját tette le Shvoy István gyalogsági tábornok, azután József főherceg, Albrecht főherceg, a miniszterelnök és a kormány, a honvédség, az olasz követség, az olasz haderő, a Mária Terézia-rend, Szendy Károly polgármester, a vitézi rend, a frontharcosok, a hadirokkantak és a különböző testületek és társadalmi egyesületek virágai borították el nagy halomban a katafalkot.

Egy művelt ember könyvtárából sem hiányozhat

SZÉCSI FERENC:

Idegen szavak nagyszótára

25.000 legújabb idegen szó, kifejezés és szállóige magyar jelentésükkel és magyarázatokkal.

Ára díszes vászonkötésben 5.80 pengő.

Megrendelhető az UJ MAGYARSÁG könyvosztályában Budapest, VII., Rákóczi-út 30. T.: 46-4-20.

Friss hullák lecsapolt vérével fel lehet támasztani a halottakat

A bécsi mentők főorvosának nyilatkozata Judin tanár kisérleteiről

Bécs, november hó.

Panesch Károly dr., a bécsi mentőegyesület főorvosa, szenzációs bejelentést tett a minap. A halottak feltámadásának olyan új útját jelölte meg, — amely hátborzongató szörnyűségében a legborzalmasabb grand guignolokkal vetekszik. Bizonyos esetekben ugyanis *friss hullák lecsapolt vérét egyszerűen átömlesztik a halottakba* — és a halottak, csodák csodája, kinyitják a szemüket, mély lélegzetet vesznek és felülnek ravatalukon.

Kérdést intéztünk Panesch főorvoshoz, aki a következőkben nyilatkozott:

— Mindenekelőtt el kell oszlatnom azt a tévhitet, hogy *minden* halott feltámasztható. A feltámasztást csak bizonyos esetekben lehet keresztülvinni, akkor is egészen röviddel a halál beállta után. Vagyis, pontosabban szólva, akkor, amikor az illető még nem halt meg teljesen, hanem bizonyos szövetei még elevenek, dacára annak, hogy az öntudat már eltűnt és a szív nem ver többé. Mert a halál beállta nem esik egybe a szívműködés megszünésével. Vannak szervek, szövetek, amelyek még napokig, sőt hetekig tovább élnek és persze, a vérkeringés megszünése következtében a biztos pusztulás felé haladnak. Egy bécsi tudós, Jellinek professzor mutatta ki, hogy vízbefultak, vagy villámsujtottak a pulzus megszűnése után néhány órával még feltámaszthatók. Vagy bizonyos orvosszerek, főleg koramin befecskendezése, vagy vérátömlesztés, ilyenkor a követendő eljárás, megfelelő mesterséges lélegzés alkalmazása mellett.

— Samov orosz egyetemi tanár az ukrán szebészek harmadik kongresszusán, 1928-ban, bemutatta nagyfontosságú állatkísérleteit, amelyeket főleg kutyákon végzett és amelyek kétségtelenné tették, hogy *a vér a szervezet halálát jóideig túléli.* Barkroft cambridgei tanár még tovább ment és megállapította, hogy a vér a halál utáni első órákban még változatlanul közvetíti az oxigént. Az első emberkísérletre azonban ismét egy orosz, Judin professzor vállalkozott, aki 1929-ben minden törvény és szokás megszegésével, egy friss hulla lecsapolt vérét átömlesztette egy szerencsétlenség következtében elvérzett emberbe, akinek szíve már nem vert. Az eset hallatlan port vert fel és Judint a Cseka le akarta tartóztatni. A dolog vége az lett, hogy két orvosi bizottságot biztak meg az eset felülvizsgálatával. A vizsgálat meglepő eredménnyel zárult: Judin doktort és pedig *egyedül* Judin doktort felhatalmazták e módszer alkalmazására. 1930-ban Judin hét halottat támasztott fel hullák lecsapolt vérével, 1934-ben 705-öt, 1935-ben több mint ezret. Judin mostani intézetében, amely az „Első segély hirtelen szerencsétlenségeknél" nevet viseli, nem kevesebb, mint 160 orvos működik és 78 betegszállító autó hozza szakadatlan áradatban a pacienseket.

— A halottak vérét úgy kell lecsapolni, folytatta Panesch főorvos, hogy a belső juguláris vénát megnyitjuk, mégpedig olymódon, hogy a hullát olyan helyzetbe hozzuk, hogy vére magától ömöljön ki a testből. Ilyeténképpen egy hullából mintegy másfél liter vér nyerhető. A kapott vért természetesen bakteriológiailag és szerológiailag alapos vizsgálat alá kell venni. A hullát magát fel kell boncolni, annak megállapítsára, nem szenvedett-e életében valami olyan betegségben, amely megrontja a vért. E célból pontos információkat kell szerezni a hulla életében kiállott betegségeiről is. A fő az, hogy a hullák frissek legyenek, lehetőleg hirtelen baleset, elgázolás stb. áldozatai. Angina pectorisban elhúnytak vére is nyugodtan alkalmazható, ha más bajuk nem volt. Vízbefultak vérét viszont nem lehet használni, mert ezeknél röviddel a halál után rendesen kiválasztódik a hemoglobin a vörös vérsejtekből. Bél-, vagy koponyasérülteknek, vagy olyanoknak a vére, akik súlyos kar- vagy lábzúzódásokat szenvedtek, szintén megbizhatatlan.

— Nehogy a hullák vére megromoljon, vagyis hogy a hemoglobin kiválasztódjék, az igen gondos körülmények között őrzendő meg. Azelőtt citromsavas nátriumot kevertek hozzá, de ezt az eljárást ma már nem alkalmazzák. A vér steril, sötét, jól zárható üvegekbe kerül. Az üvegeket jégszekrénybe teszik, amelyben állandó, négy fokos meleg uralkodik. Ilyenformán akár egy hónapra is el lehet tenni a vért. Használat esetén előbb az emberi test hőmérsékletére, 37 fokra melegítik fel.

Bevallom, borzongtam. A libabőr futott át a hátamon, amikor elgondoltam, hogyan viszik — természetesen pont éjfélkor — a friss hullákat a halottas kamrákba, ahol kieresztik a vérüket és mindenféle szörnyű manipulációkat végeznek rajtuk. Aztán új hullák kerülnek melléjük, amelyek megelevenednek a felmelegített és átöntött hullavértől... Brr!

— És, — kérdeztem fecsegve — mindenütt alkalmazzák már ezt a rettenetes metódust?

— Miért volna rettenetes? — kérdezte mosolyogva a főorvos. — Emberek ezreit adták vissza az életnek így, akik különben menthetetlenül az enyészet martalékaivá lettek volna. Mindazonáltal, — teszi hozzá, — csodálatosképpen az eljárás általános alkalmazása még várat magára. Oroszország után csak Argentina vezette be a mentőszolgálatba. Most van szó róla, hogy a rövidesen Rómában összeülő első nemzetközi vérátömlesztő kongresszus, amelyen Judin doktor bő referátumra készül, el fogja határozni a hullavér-átömlesztéssel végzett feltámasztások rendszeresítését.

A tudomány nem áll meg a halálnál, nem veszi le a kalapját tiszteletteljesen és fordul meg, hanem lámpájával bevilágít oda is, „ahonnan nem tért meg utazó". A „csak erős idegzetűeknek" felirású filmek világa tehát rövidesen valóság lesz.

—r—r

— Akinek gyakran fáj a gyomra, bélműködése renyhe, mája duzzadt, emésztése gyengült, nyelve fehéressárga, étvágya megcsappant, annak a természetes „Ferenc József" keserűvíz csakhamar szabályozza a székletét, rendbehozza az emésztését, élénkíti a vérkeringését és jó közérzetet teremt. Az orvosok ajánlják.

Nyilt levelezőlap

Szerkesztő Úr, Uj Magyarság, Budapest, Rákóczi út 30

HUSZ ÉVE FŐISPÁN

Fejér megyéből írják nyilt levelezőlapon: Talán ritkább dolog, mint a fehér holló, hogy valaki húsz évig viselje egyfolytában a főispáni méltóságot. Magam nem is emlékszem arra, hogy Székesfehérvárnak és Fejér megyének valamelyik főispánja megülhette volna húszéves évfordulóját annak, hogy beiktatták. Széchenyi Viktor gróf most fogja ünnepelni ezt a ritka jubileumot. December 9-én a megye és a város díszközgyülést tart ebből az alkalomból. Amint hallom, vitéz leveldi Kozma Miklós és Hóman Bálint miniszterek is el fognak jönni, a díszszónokok pedig Kaltenecker Viktor dr. felsőházi tag és Farkas Elemér dr. országgyülési képviselő lesznek.

DÉLAMERIKAI MAGYAR MILLIOMOS PÁRATLAN AJÁNDÉKA AZ ANGOL KIRÁLYNAK

Londonból írják az Uj Magyarságnak: A napokban ideérkezett Birinyi Albert hazánkfia, dúsgazdag argentinai komló-ültetvényes. Valamikor a monarhia tengerésztisztje volt s a világháború után vándorolt ki Délamerikába, ahol néhány év alatt sokmilliós vagyont szerzett. Ez a Birinyi nemcsak arról nevezetes, hogy kétszázezer darabból álló bélyeggyüjteménye van, hanem arról is, hogy egészen különös kézügyességgel, művészi hatású képeket állít össze bélyegekből. Két legújabb alkotását, egy kecsesen meghajló, legyezős rokokó-dámát és egy sakktábla fölé hajló sakkjátékost, csupa olyan bélyegekből állított össze, amelyek királyokat ábrázolnak s ezeket a képeket felajánlotta ajándékul az angol királynak, aki az ajándékot kegyesen elfogadta s Birinyit e héten audiencián fogadja. A milliomos magyar kivándorló néhány hét mulva Pestre érkezik: magyar lányt akar feleségül venni.

SZERENCSETLENSÉG AZ APPONYI-TÉREN

Kedves Uj Magyarság! Hétfőn délelőtt éppen az Apponyi-téren jártam, amikor iszonyú pukkanással füstölögni kezdett egy motorbicikli, a közönség nem kis ijedelmére. A biciklista nem vesztette el lélekjelenlétét, a járdaszélre vonszolta gépét és gyorsan földet igyekezett kikaparni az egyik fa tövéből, hogy a benzintartályt még idejében betömje és igy megakadályozza a robbanást. Nagy tömeg csődült a veszedelmes bicikli köré, de senkinek sem jutott eszébe, hogy segitségére legyen a póruljárt embernek, aki kétségbeesetten kaparta a fagyos földet tíz körmével. Végül is megjelent a színen a gyalogjárók által annyiszor szidott pékinas, — aki villámgyors biciklizésével nem egyszer okoz ijedelmet az útkereszteződéseknél. A fütyörésző légény nyomban átlátta a helyzetet, odarohant a motoroshoz és most már egyesült erővel hamarosan kapartak elég földet és idejekorán betömték a veszélyeztetett tartályt. Ez a jelenet azt a gondolatot ébresztette bennem, hogy a közönség talán kissé túlságosan hozzászokott máris ahhoz, hogy mások igazgassák, helyesebben mindent mások intézzenek el helyette az utcán. És még az is eszembe jutott, Szerkesztő úr, hogy mégis vannak esetek, amikor nagyon jó szolgálatot tehet a köznek — egy élelmes pékinas.

MAGYAR HŐSI HALOTT ABESSZINIÁBAN

Nyilt levelezőlapon kaptuk a következő sorokat: A magyar lapok csodálatosképpen nem emlékeztek meg arról, hogy immár magyar halottja is van az olasz-abesszin háborúnak. Farkas Géza, a postatakarékpénztár volt díjnoka esett el a harcmezőn, még pedig a négus harcosainak sorában. Milyen szomorú a magyar sors, Szerkesztő Úr, hogy ennyire szét kell szóródnunk, hogy a világnak úgyszólván minden tájára jut küzdő magyar ember és a legtávolabbi országok rögére is hull magyar vér! Értesülésem szerint, néhány nappal ezelőtt jött a hivatalos jelentés Farkas Géza haláláról. Maga az abesszin hadügyminiszter emelte ki honfitársunk kiváló vitézségét és jelezte, hogy értéktárgyai máris úton vannak, a négus pedig méltó módon fog gondoskodni a hősi halott emlékének megőrzéséről.

EGY KIS TABANI BÓDÉ

Kedves Uj Magyarság!

Tegnap Budán sétálgattam és igy elvetődtem a Rácfürdő tájékára. Itt már — a fürdővel szemben — puszta föld a Hadnagy-utca, sáros, tágas földdarab, ahová még nem jutottak el a parképítő kertészek. A sáros térségen egy magányos deszkabódé áll; benne valami fúrt kút pucováló csöveivel. Békés bácsi pipázik a ház előtt, aki tesz-vesz, nézeget a földből kihajló fémcső körül. A csőből talajlé szörcsög olykor-olykor elő. Ennyi a szelíd bácsika minden kapcsolata a mélységes anyaföldde, mégis —, amint arrébb kerültem — meginditóan bájos feliratot pillantottam meg a bódé hátán.

Krétával felírva.

Ezt:

„Szerencse fel!"

RIADALOM A TANSZEMÉLYZET KÖRÉBEN

A Nyilt levelezőlap rovatában adunk hangot önöknél, kedves Uj Magyarság, annak a riadalomnak, amelyik pánikszerűen tört most ki a fővárosi tanszemélyzet körében. Állitólag kész a nyugdíjazási lista, amelyet a polgármester fog a törvény alapján a kultuszminiszter elé terjeszteni. Ugy hirlik, hogy kétszáz tanerőt küldenek nyugdíjba. Még akiknek a legjobb a minősítésük, azok is remegnek. A szempontok felől senki se tájékozott, senki se tudja biztosan, hogy mi a mérvadó. Az illetékesek lelkiismeretére apellálunk itt, vagyázzanak: ne borítsák föl a kisegzisztenciák életét! Tisztelettel: a nem proscribáltak!

BIRK ALAJOS,asztalosmester

Pesti asztalosmester 1828-ban. Terézvarosi lakós. helyrajzi szam 358.- Segédek szama 4.-Osszeirasi szám 952. 44.old.

BATARI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban 39.old

AZ IPARMŰVÉSZETI MUZEUM ÉVKÖNYVEI, XIII. 1971.
Népmüv.Propaganda Iroda,Bp.1971

Birk János.

A kőszemhalasi kórház egészségügyi dolgozóinak klubjában tavasszal Udvardi Erzsébet, Birk János, Graber Margit és Kis Rózsa Ilona alkotásait mutatják be.

Kiállítási tervek.

Petőfi Népe, 1983. febr. 9. 5. old.

MDK

Birk J.Zsigmond nagyszombati ötvös

Horváth Mihály tér. Józsefvárosi r.k. pléb. templom

empire kehely, 1806

GenZakBpest. Bp. müeml.jell. ép. jegyz. 1949.

66 l.

megirva Birk János Zsigmond
ötvös Nagyszombat
Kőmagyötvj. 269. l.

Magfordiani

Birk Zsigmond

ötvös

1828 Nagyrombat

Magyarországi ötvösök 33 l.

928. Sándy Gyula.

~~Sz. Eperjesen 1868-ban.~~

Működött a XI

928. ~~[illegible]~~ Ferenczy István.

látható, kissé

Mellig, jobbra fordul,
és barkója fekete, szeme szürk
gének gallérja széles, zsinór
~~[illegible]~~, ~~[illegible]~~ rojtos
mig a nyakába vetett kettős a
égbolt könnyen felhőzött. Jel
fest. Sándy Gyula 1864.

Vászon, mér. 64.8: 51.

Az 1899: XII. 4-iki e
II. 10-iki 95256 ex 1899 (58/
és az 1900: III. 26-iki 17294
tartásával mint özv. Jánosdeák
VI. 5-én.

904: V. 3.

Birk Zsigmond

(Sigismundus)

ötv.

l.

Kőmagyötvj.

1519. n.

Birk, ötvös. A XIX. század elején Nagyszombatban élt. Gottfried nevű fiát 1813 jan. 24-én öt évre Tirtsch János Mihály ~~(l. o.)~~ pozsonyi ötvös szegődtette tanulóul.

Múzeumi és Könyvt. Ért. 1911. 136. l.

Birk J. Zsigmond

nagyrombati ötvös

l.

Schoenjózsefváros

19. l.

T.6359.

és vár bástyáin és tornyain fél-
áthidalták, a háttérben pedig he-

GETH
69.

: 11.2 cm.

Birkás Ádám, [ ]

L.: Gadányi J.

Lánca S.: Képzőművészeti ... 252-256.

XIX/3.

Jelenkor, Pécs, 1976. márc.

Birkás Ádám

a Galéria új otthonában a „Realista törekvések mai művészetünkben" c. kiállításon szerepeltek a művész munkái.

Lánczi Sándor: Képzőművészeti krónika, Jelenkor, 1976. 3. 255. old.

Birkás Ágost
grafikus

A Képcsarnok Vállalat aug. 1-től
18 ig mutatja be Birkás Ágost
grafikus munkáit.

----:Kiállitási naptár.
Müvészet,1973.augusztus - 46.oldal

Birkás B.–
Birkás S.

Birkás Béla

Festőművész

Amerikában (Bostonban) három elsőrendű galérián szerepelnek alkotásai, teljesen absztrakt jellegűek. Utolsó nagy remányekre jogosító kiállítása 1973 juniusában a Madridi Seguer Galériában volt. Párisban 1973 VIII. 3-án Lunyt el.

Magyar Műhely 1973 IX. 41-42

Birkás Béla

amit az egyszeri parasztember, amikor az állatkertben meglátta a zsiráfot: « Ilyen állat pedig nincs ». Mert ettől még zsiráf van, s bátor, az esztétika határait kitágító és a művészetet előrevivő, gazdagító modern művészet is van. Legfeljebb a kiállítások lesznek kasztráltak nélküle...

Jól látja Solymár István dr., a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatóhelyettese: «*A világ áramaiból nem lehet büntetlenül kikapcsolódni*». (« Művészet », 1965. évi januári szám.). Csak e megállapítás konzekvenciáit határozottabban kellene levonniok a magyar szellemi élet irányítóinak.

B. ZS.

BIRKÁS BÉLA a *Galerie Transposition*-ban rendezett kiállításán (1965 jan. 8 - 26) nagyméretű olajképeivel, negyven akvarellel és néhány rajzzal mutatkozott be a párizsi közönségnek. 1929-ben született. Az ötvenes évek derekán Baján tanároskodott, s 1956 után az Egyesült Államokban telepedett le. Három önálló amerikai kiállítás előzte meg a párizsit és több csoport-kiállításon is részt vett az Egyesült Államokban. Színekben gazdag s a hagyományos formát kerülő képei — saját szóhasználata szerint — az *új realizmus* jegyében születtek. Birkás elveti az « ösztönösségre alapozott » művészetet és idegenkedik az « egyéni kifejezést gátló irányzatoktól » is. A reneszánsz előtti XIII.-XIV. századi olasz festőket: Giotto-t, Massacio-t, Piero della Francesca-t, Ucello-t tartja mestereinek. Párizsi kiállításán a látogatókra nagy olajképei tettek a legmélyebb benyomást (közöttük a NAGY CSATA, amit mellékletünkben mutatunk be); akvarelljei és rajzai mesterségbeli tudásáról tanúskodtak.

TÉ.

HÍREINK

A *Magyar Műhely* szerkesztői és angliai munkatársai 1965 február 5-én irodalmi estet tartottak Londonban. Ezúttal fejezzük ki köszönetünket az est szervezőjének, az Angliai Magyar Evangélikus Egyháznak és Rev. Pátkai Róbertnek.

Következő számunk tartalmából: Gyarmathy Erzsébet és Siklós István versei, Cs. Szabó László: *Aranykor a vaskorban* című esszéje, Bálint Endre és Kolos- Vary Zsigmond képei.

SZEPSI CSOMBOR KÖR alakult Londonban. A magyar nyelv és irodalom, valamint a művészetek terjesztését és bátorítását tűzte ki célul. Az első előadást Cs. Szabó László tartotta Shakespeareről: « Ó, te arany gond, fénylő zaklatás » címmel.

A stuttgarti STEINGRÜBEN VERLAG az *Iszony*, az *Égető Eszter* és a *Minőség Forradalma* után (a német nyelvű kiadás elé írt előszót 3. számunkban közöltük) kiadja Németh László Történelmi Drámáit is.

KASSOVITZ PÉTER nyerte ez évben a mozgókép feltalálójának nevét viselő « Louis-Lumière Díjat » a *Szerencse útjai* (Chemins de la fortune) című, Venezueláról szóló kisfilmjével.

A hollandiai MIKES KELEMEN KÖR vezetősége ESZMÉK NYOMÁBAN címmel rendezte sajtó alá a tanulmányi napokon elhangzott legjobb előadások szövegét. A könyv szerkesztőségünk címén is megrendelhető.

Magyar Műhely, 1965. ápr. 15. III. évf. 11. szám

MUNKATÁRSAINK

Dr. NÉMETH ANTAL 1903-ban született Budapesten. Tanulmányait a budapesti és berlini egyetemen végezte. Rendezői pályafutását 1929-ben kezdte el a szegedi Városi Színházban. Külföldi tanulmányútjai során Münchenben, Kölnben és Párizsban járt. 1935-től a Magyar Rádió drámai osztályának meghívott dramaturg-főrendezője, a debreceni egyetem magántanára. 1935-ben került a Nemzeti Színház élére, amelynek 1944-ig igazgatója volt. A kaposvári Csiky Gergely Színház 1956-ban szerződtette rendezőként, majd a kecskeméti Katona József Színház, és 1959 óta a Pécsi Nemzeti Színház rendezője. Jelenleg a Széchenyi Könyvtár Színháztörténeti Gyűjteményében a Nemzeti Színházra vonatkozó anyag rendezésével és tudományos feldolgozásával foglalkozik.

SJÖHOLM ÁDÁM 1923-ban született Budapesten. 1950 óta él Párizsban. Főleg csoport-kiállításokon szerepel szobraival. (Musée d'Art Moderne, Musée de Saint-Etienne, Galerie Claude Bernard, stb).

MEGYIK JÁNOS 1935-ben született. 1956 óta Bécsben él, ott fejezte be főiskolai tanulmányait. Mellékletünkben bemutatott képe az ez év januárjában rendezett bécsi kiállításáról való.

A közelmúltban nyerte el Rozsda Endre az 1964-es *WILLIAM AND NOMA COPLEY FONDATION* díját. Utolsó önálló kiállítása 1963-ban a párizsi Fürstenberg Galériában volt.

A MAGYAR MŰHELY kiadványai:

PARANCS JÁNOS: FÉLÁLOM (versek) 100 old. Ára: 5 F
(Elfogyott).

WEÖRES SÁNDOR: TŰZKÚT (versek) 160 old. Ára: 15 F
(Korlátozott számban még kapható)

NAGY PÁL: REMÉNYSÉG, HOSSZÚ ÉVEK
(novellák) 120 old. Ára: 7,5 F

PAPP TIBOR: SÁNTA VASÁRNAP (versek) 96 old.
Ára: fv. 7,5 F kv. 25 F

Előkészületben:

MAGYAR ORPHEUS (élő magyar költők antológiája) 368 old. Ára: 30 F

Kiadványaink megrendelhetők szerkesztőségünk címén:
MAGYAR MŰHELY, 139, av. Jean-Jaurès, Montrouge (Seine)

66° Anno N. .....

L'ECO DELLA STAMPA

(L'Argo della Stampa: 1912 - L'Informatore della Stampa: 1947)

UFFICIO DI RITAGLI DA GIORNALI E RIVISTE
FONDATO NEL 1901 - C.C.I.A. MILANO N. 77394

Direttori: Umberto e Ignazio Frugiuele

VIA GIUSEPPE COMPAGNONI, 28
MILANO
Telefono 723.333

Casella Postale 3549 - Telegr.: Ecostampa - Milano
Conto Corrente Postale 3/2674

LEGGASI A TERGO

LEGGASI A TERGO

1971

BORSA D'ARTE
VIA PIETRO MICCA 3
10121 TORINO

Bíró Béla
da Milano

GIU 68

— all'«Arte Centro», l'affermato pittore elvetico Hermann Plattner.

— alla « Barbaroux », i poetici paesaggi dell'armena Mayda Andretta Mendikian.

— alla « Il Cannocchiale », 20 entusiastiche tele di Ottorino Cingolani.

— alla « Lux », le patetiche, romantiche opere, sapore Ottocento, di Giampaolo Romanello, alla sua prima mostra milanese.

— al « Milione », 29 eloquenti paesaggi recenti di Piero Ruggeri.

— alla « Moroni », la chiara pittura dell'ungherese Clara Heteny.

— alle « Ore », le acute e possenti composizioni dell'ungherese Bela Birkas.

— alla « San Fedele », le creazioni coloritissime nuovoggettive di Ercole Pignatelli.

OLIVETTI
TEKNE 3

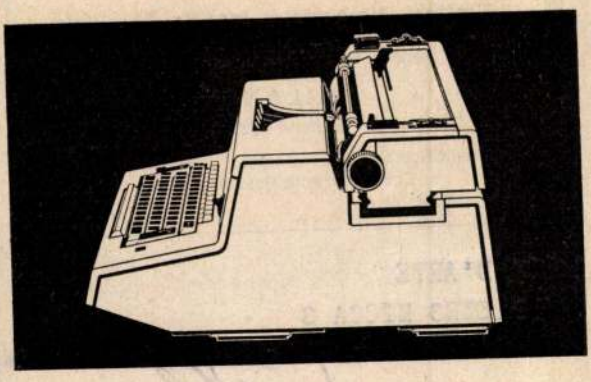

Una macchina robusta, adatta a prestazioni intense e prolungate, una macchina da lavoro, concepita tecnicamente in funzione di radicale sfruttamento dei tipici vantaggi della scrittura elettrica: più pagine, più copie, meno tempo, minor fatica.

nale della slava Alice Felice.

— **A TORINO**, all'« Arteviva », la mostra delle tele postimpressioniste di Giampietro Poggi si chiude.

— **A VERONA**, alla « San Luca », fine della esposizione delle colorite tele di Enrica Rosso.

11 **A ZURIGO**, alla « Ballas », termina la personale di Dorazio.

12 **A BRINDISI**, alla «Modern Art-Gallery », la presentazione di 40 quadri di Vittorio Paradisi si conclude.

Birkás Béla

Párisban él, a Magyar Műhely munkatársa
Budapesten ~~[illegible]~~ állított ki.

Hírcink
Magyar Műhely (Paris) 1966. jún. 15. 75.o.

béla birkás

született: 1929.

dolgozik: páris

3 db guache

szerepel a Fészek Klubban a
nemzetközi grafikai kiállításon
(1969 XII.)

Magyarország

BIRKÁS BÉLA: A nagy csata. (Olaj.)

ROZSDA ENDRE : Défilé de moi-même à travers le temps et l'espace. (Olaj.)

Jász Alkotók Köre kiállításának katalógusa 2000

Birkás Erzsébet

1950. november 30-án született Jászapátiban.
1974 óta Érden él.
Verseivel az alábbi antológiákban szerepelt:
Visszhang Antológia, 1995
Poly-Art Pódium, 1995
Visszhang Antológia, 1996
Kláris Antológia, 1996
Poly-Art Pódium, 1997
Poly-Art Pódium, 1999
Megjelent önálló verseskötetei:
A megmaradás földjén. 1996
Állj be Te is a körbe (gyermekversek). 1996
Az élet fut, rohan. 2000

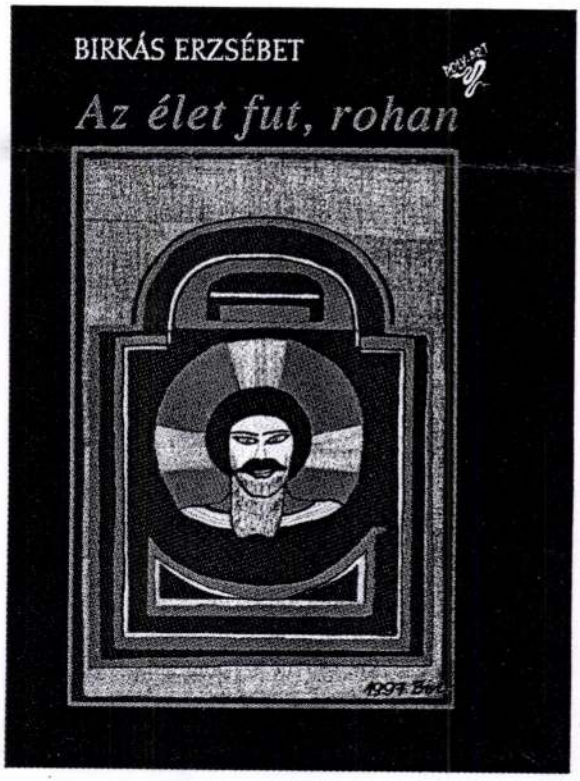

A élet fut, rohan.
Verseskötet,
Érd, 2000

Közös kiállításaink

1995
július 28. Budapest, Gellért Szálló
1996
október 17. Budapest, OTP Galéria
október 31. Jászapáti, Vágó Pál Múzeum
december 2. Jászkisér, Művelődési Ház
december 14. Jászárokszállás, Művelődési Ház
1997
január 18. Jászdózsa, Művelődési Ház
május 14. Budapest, XVIII. Rózsa Művelődési Ház
június 30. Jászapáti, Vágó Pál Múzeum - I. Művésztelep
július 16. Budapest, I. Magyar Kultúra Alapítvány
július 21. Budapest,XVIII. Kondor Béla Közösségi Ház
szeptember 16. Budapest, XVIII. Pestimrei Közösségi Ház
október 21. Budapest, XIV. Nemzeti Tankönyvkiadó Galériája
1998
február 19. Budapest, XVIII. Lőrinci Nemzetközi Művésztábor
július 5. Jászapáti, Vágó Pál Múzeum - II. Művésztelep
1999
augusztus 20. Jászapáti, Vágó Pál Műterem - III. Művésztelep
szeptember 15. Budapest, VIII. Közszolgálati Dolgozók Klubja
2000
július 13. Jászapáti, Vágó Pál Műterem - IV. Művésztelep
július 29. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó Galériája
szeptember 14. Budapest, VIII. Közszolgálati Dolgozók Klubja

BIRKÁS Gábor évtén

NÉPSZABADSÁG

BUDA PEST

2001. ÁPRILIS 6., PÉNTEK

Elátkozott telek a Clark Ádám téren

A beépítés tervét a legutóbbi tíz évben negyven zsűri vizsgálta: az engedélyezett változat nyolc éve készült el

A Guinness Rekordok Könyvébe való a háborúban lebombázott Takarékpénztár telkének sorsa a Lánchíd budai oldalán. Tucatnyi építész álmodott épületet rá, a most érvényes tervet pedig tíz év alatt negyven különféle zsűri vizsgálta. A legutóbbi változatra is több mint nyolc éve adtak építési engedélyt, de a munka nehezen indul meg.

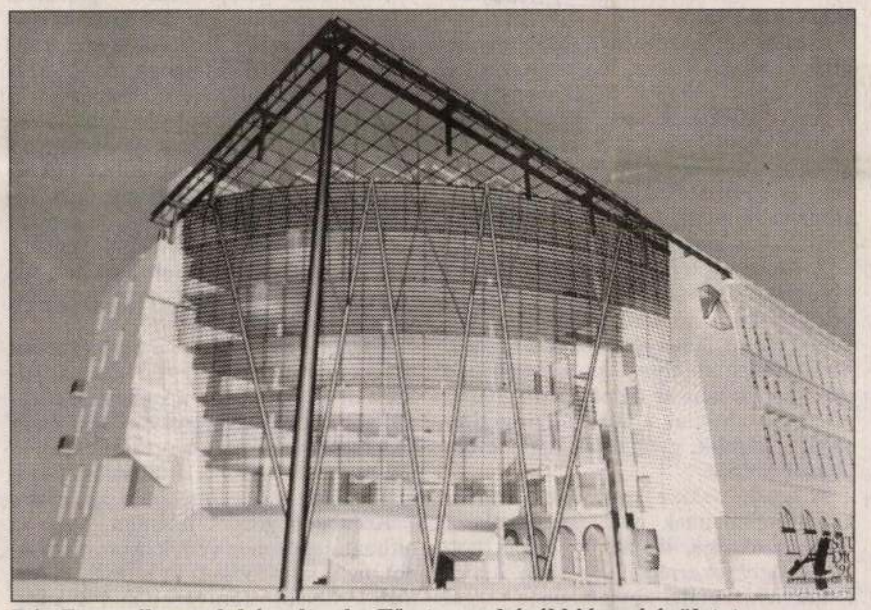

Bán Ferenc ilyennek képzelte el a Fő utca sarkáról hiányzó épületet

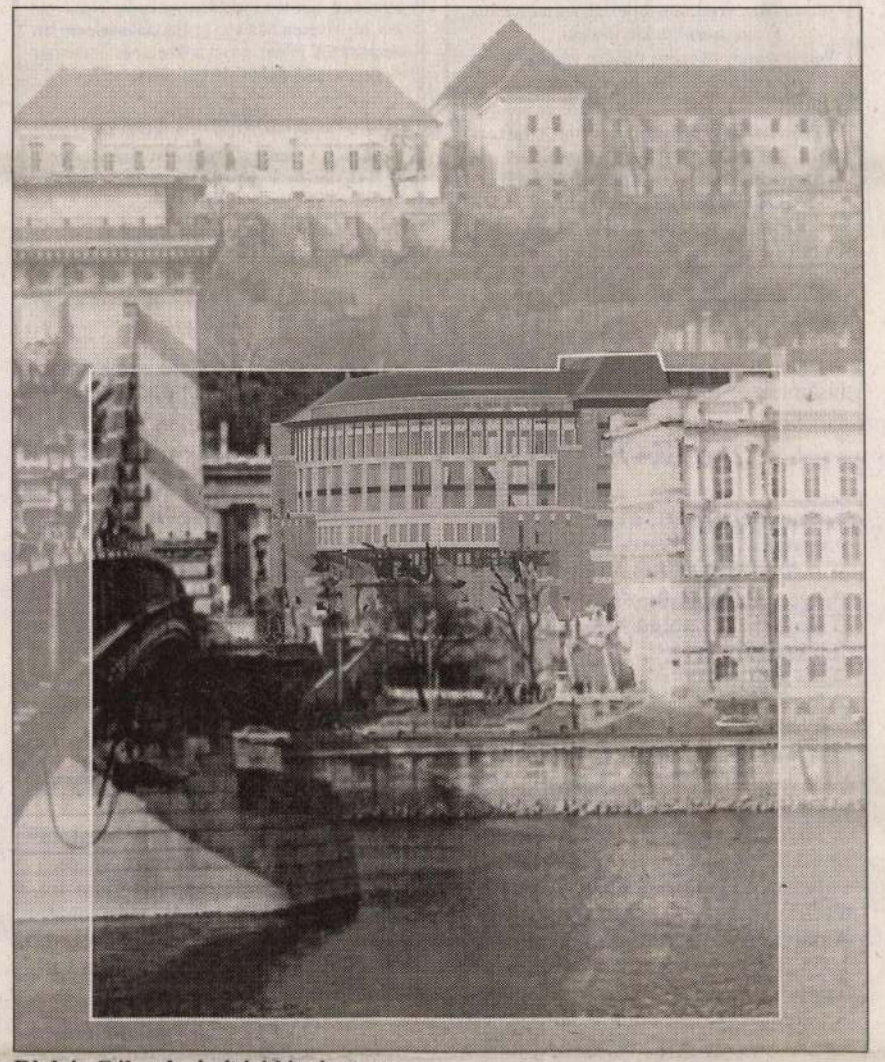

Birkás Gábor beépítési látványterve

Nyolc évvel ezelőtt, 1993-ban adott az önkormányzat először építési engedélyt a háborúban lebombázott Takarékpénztár-székház Clark Ádám téri telkére. Bírósági per, tervpályázat és tulajdonosváltás után másfél éve meghosszabbították az engedélyt, de az Alagút és a Lánchíd közötti házhely ma is üresen áll.

Az építkezés megkezdésének időpontját firtató kérdéseinkre a SÜBA által beruházóként megbízott Interbau Kft. vezetője, *Gonda Mária* nem kívánt reagálni. Az I. kerület polgármestere, *Nagy Gábor Tamás* – mint elmondta – nem lát arra semmi ésszerű magyarázatot, miért késik a beépítés a fővárosnak ezen az egyik legfrekventáltabb pontján fekvő telken.

Az Ybl Miklós tervezte budai takarék romjait 1952-ben államosították. 1989-ben került újra magánkézbe. Első tulajdonosa a Hauk és Társai nevű kereskedelmi cég lett, amely rögtön 315 millió forint jelzáloggal terhelte meg az akkor már üres telket. A hitelező Magyar Hitel Bank hamarosan átvette a tulajdonjogot saját tulajdonú társaságán, a Kulcs Kft.-n keresztül. A társaság 1991-ben adott megbízást *Birkás Gábor* építésznek, hogy dolgozzon ki a beépítésre olyan programot, amellyel az ingatlan értékesíthetővé válik a nemzetközi piacon. Az akkor elkészült terv tavaly februárban érte meg a negyvenedik zsűrizést. Igaz, közben újból tulajdonost váltott az ingatlan.

A szomszéd bérház lakói időközben megtámadták az építési engedélyt, mert az irodaház elvette volna a kilátást a Lánchídra. Hároméves pereskedés után a szomszédok vesztettek, az engedély jogerőre emelkedett. A per felemészthette a tulajdonos türelmét, mert az ingatlant 1997-ben megvette az Interbau Kft., a SÜBA vállalatcsoport leánycége. Az új tulajdonos először másik építészirodát bízott meg a tervek elkészítésével, majd az ingatlan kényes elhelyezkedésére tekintettel 1998 végén tervpályázatot írt ki iroda- és banképület építésére.

Az I. kerület főépítésze, *Aczél Péter* elmondta, hogy a pályázaton több jó nevű tervezőiroda indult. Az első helyezett *Bán Ferenc* lett, aki korábban a Nemzeti Színház Erzsébet téri épületét is tervezte. Aczél szerint viszont a tervpályázat azt bizonyította, hogy az eredeti (Birkás-féle) tervek felelnek meg leginkább a hely szellemének, így bár Birkás Gábor nem vett részt a pályázaton, a beruházó végül újra őt bízta meg.

Birkás Gábor lapunknak elmondta, hogy 1999-ben kapott másodszor megbízást az épület tervezésére, a régi elképzelések alapján. Kisebb módosítás után 1999 júniusában megkezdődött az építkezés – legalábbis hivatalosan. (Ellenkező esetben augusztusban lejárt volna az engedély.) Ez tulajdonképpen csak annyit jelentett, hogy kiválasztották a kivitelezőt, amely bejelentette a munka megkezdését.

A területen nem sok minden történt azóta. Elbontották az egykori Lánchíd presszó romjait, és kikerült a tűzfalra a kivitelező cég neve. Birkás Gábor szerint idén már nem lehet elkezdeni az alapozást. Sőt ahhoz, hogy jövő év elején elindulhasson az építkezés, heteken belül hozzá kellene látni az igen kényes feladatnak mutatkozó közműkiváltásokhoz.

Arra a kérdésre azonban senki nem válaszol, hogy ténylegesen mikor kezdik el az építkezést.

Tenczer Gábor

1992-ben rendkívüli lehetőség nyílt arra, hogy a térség máig fennálló közlekedési gondjai megoldódjanak. Az ingatlanra egymillió márkás letétet tett egy német ingatlanbefektető, *Mannfred Linse,* aki azt a feltételt szabta, hogy egy éven belül megkapja az építési engedélyt. Vállalta volna a Clark Ádám téri forgalom elterelésének költségeit, lehetővé téve a Várbazár előtt haladó Lánchíd utca korzóvá alakítását. Az észak–déli forgalom elterelésére két változatot dolgoztak ki: az egyik szerint a Fő utca a Halász utcánál térszín alá süllyedt volna, hogy a Szarvas tér környékén bukkanjon újra a felszínre. A másik szerint pedig a Fő utca két sávját a Halász utcánál kivezették volna az alsó rakpartra, és az Erzsébet híd előtt hozták volna vissza onnan. A terveket elvetette az önkormányzat.

Sara Lee

Nagy múlttal rendelkező multinacionális vállalat, a Sara Lee Hungary Kávé és Tea Kft. (Douwe Egberts) Kávé és Tea divíziója

KERESKEDELMI KÉPVISELŐT

keres Budapest, illetve Pest megye területére.

Ön az ideális jelölt, ha:
- érettségivel rendelkezik,
- 2-3 éves, hasonló területen szerzett értékesítési gyakorlata van,
- B kategóriás jogosítvánnyal és lakástelefonnal rendelkezik,
- dinamikus, eredményorientált személyiség, aki szereti a kihívásokat.

Versenyképes fizetést, vállalati gépkocsit és karrierlehetőséget ajánlunk.

Fényképes pályázatát „Budapest/Pest megye" jeligével, a megjelenéstől számított **1 héten belül** az alábbi címre várjuk:

Sara Lee Hungary Kávé és Tea Kft., humánerőforrás-igazgatóság, 1132 Budapest, Váci út 22–24.

A Magyar Épületszerelő Rt.
növekvő feladatainak végrehajtására
felsőfokú épületgépész végzettséggel rendelkező

létesítmény-főmérnököt, munkahelyi és termelés-előkészítő mérnököt, építésvezetőt

keres.

Elkötelezett, magas színvonalú munkáért kiemelkedő jövedelmet biztosítunk.

Jelentkezés írásban, a szakmai önéletrajz és a végzettséget tanúsító okiratok másolataival:

1097 Budapest, Koppány u. 13–15.
Telefon: 476-2080

mt

A Generali-Providencia Biztosító Rt. budapesti területre vagyonbiztosítási üzletágvezetőt keres. Az ideális pályázó műszaki vagy gazdasági felsőfokú végzettséggel rendelkező, kreatív személyiség. A biztosítási területen eltöltött gyakorlat előnyt jelent, de szívesen látjuk az e területen még nem jártas pályázók jelentkezését is fényképes önéletrajz formájában az alábbi névre és címre:

Halász Zoltán
Generali-Providencia Biztosító Rt.
Budapest I. Területi Értékesítési Igazgatósága
1132 Váci út 36–38. III. emelet 3107. szoba
Fax: 452-3100/4104

Jelentkezési határidő: április 15.

PÁLYÁZAT

A Miniszterelnöki Hivatal Ellenőrzési Főosztály vezetője a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény (ktv.) 10. § (2) bekezdésében foglaltak alapján

pályázatot hirdet

KÖLTSÉGVETÉSI REVIZOR

munkakör betöltésére.

A kinevezésre 2001. május 2-től kerülhet sor. A munkakört betöltő jogállására, illetményére és juttatásaira a ktv. és végrehajtási rendeletei az irányadók.
A revizor feladatkörét a 15/1999. (II. 5.) Korm. rendelet alapján látja el.

Pályázati feltételek:
- magyar állampolgárság
- büntetlen előélet
- közgazdaságtudományi egyetemi vagy pénzügyi és számviteli főiskolai végzettség
- legalább 5 éves, költségvetési szervnél pénzügyi-számviteli területen szerzett gyakorlat
- közigazgatási szakvizsga.

Előnyt jelent a központi költségvetési szervnél, illetve ellenőrzési területen szerzett gyakorlat.
A munkakör a 6/2001. (II. 14.) Meh VM rendelet alapján fontos és bizalmas munkakörnek minősül, ezért betöltéséhez nemzetbiztonsági ellenőrzés szükséges.
Pályázni a részletes életutat és szakmai pályát tartamazó önéletrajzzal, a fenti feltételeket igazoló okiratok másolatával, valamint 1 db arcfénykép csatolásával lehet.
A pályázatokat a Miniszterelnöki Hivatalhoz (Bánkné Simon Judit főosztályvezető, 1055 Budapest, Kossuth L. tér 4.) a pályázati kiírásnak a Belügyi Közlönyben való megjelenését követő 15. nap 24 óráig (postabélyegző kelte) lehet benyújtani.
A pályázat elbírálásának határideje: a pályázati határidő lejártát követő 8 nap alatt.

Miniszterelnöki Hivatal

Helfen Sie gerne?
Dann sind Sie bei uns richtig!

Wir betreuen

ADAC – Mitglieder,

A hajléktalan tbc-sek két keresztje

Modellértékű rehabilitációs központ működik Pesthidegkúton

Aki szembesült már a feudalizmus jegyeit hordozó egészségügy gondjaival, eltöprengett már orvosok, ápolók és más szakdolgozók arcpirítóan kevés fizetésén, a hálapénz-adási szokásokon, alighanem meglepőnek tartja, ha olyan orvossal, szociális ügyintézővel találkozik, aki önként karolja fel a hajléktalanok ügyét. Aki nem várja el, hogy pénzt dugjanak a zsebébe, és elviseli, ha a kórházból mindenáron távozni vágyó csőlakó a jó szándékot durva kifakadással honorálja. Elviseli, és még segíteni is igyekszik rajta.

Szállást és igazolványt, rokkantnyugdíjat és segélyt intéz. Vagy egyszerűen állást keres számára. Segít, mert mint *Kormos Miklós,* a Szent János Kórház pesthidegkúti krónikus osztályának tüdőgyógyász főorvosa vallja: két kereszt alatt is roskadoznak, kettős társadalmi előítélet sújtja őket, hiszen önhibájukon kívül hajléktalanok, és tbc-sek is.

A Moszkva tér és a Déli pályaudvar környéke tele van hajléktalanokkal. A közülük kikerülő sérültek, betegek főként a Szent János Kórházba érkeznek. *Somogyvári Zoltánné* ápolási igazgató azt mondja: nem az ő dolguk megítélni, miért is sodródtak a társadalom perifériájára, kezelik, gyógyítják legjobb belátásuk szerint.

A gondok akkor kezdődnek, amikor az otthontalannak már csak ápolásra lenne szüksége, de nemigen van hol. Kevés hely jut erre a fővárosban. *Agócs Lászlóné* szociális ügyintézőhöz reggel nyolc és tizenegy óra között jönnek a jelzések az osztályokról, hogy újabb hajléktalan érkezett.

Akkor körülnéz a kórházban.

– Szinte minden osztályon vannak hajléktalanok – mondja. – Még a szülészeten is. Együtt akartam elhelyezni egy most szült asszonyt a gyerekével, de az anya hetvenkét órával a szülés után megszökött. Az újszülött a kórházban maradt, most neki keresek helyet.

Tavaly legalább kétszázötven otthontalant kezeltek a budai kórházban. Legalábbis ennyinek kellett sürgősen valamit segíteni.

Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa nemrégiben közzétett ajánlására a János kórházban azonnal felvettek egy szociális munkást Pesthidegkútra, a tuberkulózisos hajléktalanok mellé. Arra a krónikus osztályra, ahol Európában is egyedülálló, modellértékű rehabilitációt alakítottak ki számukra. Az elsődleges kezelést a János kórházban, az Országos Korányi TBC és Pulmonológiai Intézetben vagy a tüdőklinikán kapják. Kormos Miklós azt mondja, hozzájuk a már nem fertőző tbc-sek kerülnek, de hónapokig ugyanúgy kezelik őket, mintha azok volnának.

Az alapelvek szerint a betegeket hat hónap alatt meg kell gyógyítani, a hajléktalanok betegsége azonban elhanyagoltabb, súlyosabb, gyakori társbetegség a gyomorfekély, depresszió, májbetegség, nem beszélve a lakhatás, a szociális háttér teljes hiányáról.

Korábban gondot jelentett, hogy az otthontalanok nem vették be az orvosságot, nem jártak vissza kezelésre, és fertőzték tovább környezetüket, a kocsmák, vagonok világában élőket. A nővér most ott áll mellettük, míg le nem nyelik a gyógyszert. Táplálékkiegészítőt, vitaminokat adnak nekik – előfordul, hogy tíz-tizenkét kilóval nehezebben távoznak Pesthidegkútról.

Több hónap után – ha kibírják –, s nem szöknek meg előbb.

– Különösen tavasszal nehéz, amikor kezdődik a kertben végezhető alkalmi munkák szezonja – mondja Kormos főorvos. Előfordult, hogy a későbbi visszailleszkedést megkönnyítendő, ásót, kapát, gereblyét vettek a kórházi részlegnek, ám a lakók hamar felismerték, hogy a szerszám pénzforrás, és elvitték.

A rehabilitációs osztály betegeinek hetven százalékát meggyógyítják. Kormos tanár úr olyan röntgenfelvételeket mutat, melyek első változatán szinte minden fehér, alig látni ép helyet a tüdőn, az utolsó felvételen azonban újra ép a légzőfelület nagy része.

Az osztály javarészt pályázati pénzből egészíti ki az egészségbiztosítótól kapott szerény hozzájárulást. Legutóbb a szociális tárca jóvoltából vettek mosógépet, hajszárítót, vasalót a hajléktalanoknak. Hogy legalább addig mindenük meglegyen, míg kórházban vannak.

Aztán persze ismét nagyon nehéz. *Éliás Éva* diplomás szociális munkás néhány hete került Pesthidegkútra, hogy otthonba, szállóra segítse, igazolvánnyal, segéllyel láttassa el a rászorulókat. S bár az otthonba, szállóra helyezés sem egyszerű a kezelés után, Éliás Éva fontosnak tartaná a közösségfejlesztést, az egyéni esetkezelést, a heti rendszerességgel megszervezett kreatív foglalkozásokat is. Húsvétra – ha minden igaz – tojást festet majd pártfogoltjaival.

Köbli Anikó

Irodaház lesz a Lánchíd mellett

Beépítik a Clark Ádám tér háborús foghíját – Számos terv után a most érvényes változatot negyven zsűri vizsgálta

Az építész 1991-ben kapott megbízást a tervezésre

A közműkiváltásoknál tartanak

FOTÓ: KOVÁCS BENCE

Megkezdődött az építkezés előkészítése a második világháborúban lebombázott volt Takarékpénztár üres telkén, a Lánchíd budai hídfőjénél. A közműkiváltások után, várhatóan tavasszal indul a tervezett 4000 négyzetméteres irodaház alapozása, amelyet a tervek szerint 2003 végén adnak át. A kalandos sorsú ingatlanra tucatnyi építész álmodott épületet, a most érvényes tervet pedig tíz év alatt negyven különféle zsűri vizsgálta.

Megkezdődött és ebben a hónapban befejeződik a Clark Ádám téri ingatlanon a közműkiváltások első szakasza – tájékoztatta lapunkat *dr. Gonda Mária,* a beruházó Interbau Építőipari Kft. ügyvezető igazgatója. A munka során a telek alatti telefonaknát helyezik át, valamint átkötik az elektromos vezetékeket. Ezt követően a gázvezetéket váltják ki, valamint kialakítják a csatorna- és vízbekötéseket.

Mindezek után kezdődik az épület alapozása. Ám a munkát akár hónapokra feltarthatja, hogy egyidejűleg a Történeti Múzeum is leletfeltárást kezd a területen. Dr. Gonda Mária szerint, ha minden jól halad, jövő év végére elkészülhet az 50 férőhelyes mélygarázzsal kiegészített 4000 négyzetméteres irodaház. Az építkezés során nem terhelik lezárással a forgalmi szempontból amúgy is neuralgikus fekvésű Clark Ádám teret, bár korlátozásokra számítani kell. A beruházás költségének megbecsülésére a különleges elhelyezkedésből fakadó esetleges problémák miatt nem vállalkozott az igazgatónő. De hozzátette: az irodahelyiségek iránt már érdeklődés mutatkozik.

Az ingatlan sorsa elég kalandos volt az elmúlt időszakban. Az Ybl Miklós tervezte Budai Takarék romjait 1952-ben államosították. 1989-ben került újra magánkézbe. Első tulajdonosa a Hauk és Társai nevű kereskedelmi cég lett, amely rögtön 315 millió forint jelzáloggal terhelte meg az akkor már üres telket. A hitelező Magyar Hitel Bank hamarosan átvette a tulajdonjogot saját tulajdonú társasága, a Kulcs Kft. útján. A társaság 1991-ben adott megbízást *Birkás Gábor* építésznek, hogy dolgozzon ki a beépítésre olyan programot, amellyel az ingatlan értékesíthetővé válik a nemzetközi piacon. Az akkor elkészült terv 2000 februárjában érte meg a negyvenedik zsűrizést. Igaz, közben az ingatlan ismét tulajdonost váltott.

A szomszéd bérház lakói időközben megtámadták az építési engedélyt, mert az irodaház elvette volna a kilátást a Lánchídra. Hároméves pereskedés után a szomszédok vesztettek, az engedély jogerőre emelkedett. A per felemésztette a tulajdonos türelmét, mert az ingatlant 1997-ben megvette az Interbau Kft., a SÜBA vállalatcsoport leánycége. Az új tulajdonos először másik építészirodát bízott meg a tervek elkészítésével, majd az ingatlan kényes elhelyezkedésére tekintettel 1998 végén tervpályázatot írt ki iroda- és banképület építésére.

Az I. kerület főépítésze, *Aczél Péter* korábban lapunknak elmondta, hogy több jó nevű tervezőiroda indult a pályázaton. Az első helyezett *Bán Ferenc* lett, aki korábban a Nemzeti Színház Erzsébet téri épületét is tervezte. Aczél szerint viszont a tervpályázat azt bizonyította, hogy az eredeti (Birkás-féle) tervek felelnek meg leginkább a hely szellemének. Birkás Gábor 1999-ben kapott másodszor megbízást az épület tervezésére, a régi elképzelések alapján. Kisebb módosítás után 1999 júniusában hivatalosan megkezdődött az építkezés, a munka azonban végül a múlt év végén indult el.

Tenczer Gábor

1992-ben rendkívüli lehetőség nyílt arra, hogy a térség máig fennálló közlekedési gondjai megoldódjanak. Az ingatlanra egymillió márkás letétet tett egy német ingatlanbefektető, *Mannfred Linse,* aki azt a feltételt szabta, hogy egy éven belül meg kell kapnia az építési engedélyt. Vállalta volna a Clark Ádám téri forgalom elterelésének költségeit, lehetővé téve a Várbazár előtt haladó Lánchíd utca korzóvá alakítását. Az észak–déli forgalom elterelésére két változatot dolgoztak ki: az egyik szerint a Fő utca a Halász utcánál térszín alá süllyedt volna, hogy a Szarvas tér környékén bukkanjon újra felszínre. A másik szerint pedig a Fő utca két sávját a Halász utcánál kivezették volna az alsó rakpartra, és az Erzsébet híd előtt hozták volna vissza onnan. A terveket elvetette az önkormányzat.

UTAK ÉS UTASOK

❶ A Szabadság téren és a Szent István téren még tart a mélygarázsépítés és az ezzel járó forgalomkorlátozások. A Szent István téren csak a bazilika körül lehet közlekedni, de a munkák miatt lezárt Sas utcába január 7-ig ideiglenesen be lehet hajtani, viszont a Zrínyi utcánál továbbra is számítani kell útszűkületre.

❷ A Belvárosban, a Piarista közön építkezés miatt továbbra sem lehet áthajtani, ezért az Erzsébet híd csak kerülővel, az Apáczai Csere János utca–Irányi utca–Károlyi Mihály utca– Ferenciek tere útvonalon érhető el.

❸ Forgalomkorlátozások: a Szent Gellért téren megváltoztatták a forgalmi rendet, így a Móricz Zsigmond körtér felé csak egy sávban, a külső sávból lehet tovább menni, a Budafoki út felé pedig két sávból lehet balra kanyarodni.

● A mozgáskorlátozottak taxirendszerű közlekedésének segítésére a BKV Rt. négy speciálisan átalakított midibuszt üzemeltet hétköznapokon. A busz megrendelhető a Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetségénél.

● A Bartók Béla úton, a Szent Gellért tér előtt a befelé tartók csak egy sávon haladhatnak.

● A Törökvész út–Csatárka út–Zöldmáli lejtő–Pusztaszeri út által határolt területen és a Marczibányi téren „30-as övezet"-et alakítanak ki, helyenként még útszűkület lassítja a forgalmat.

● Kőbányán, a Kolozsvár utcában tart a csatornaépítés, a Korponai utca és a Halom utca közötti szakaszra nem lehet behajtani.

Forrás: Fővinform

Forrás: Fővinform NÉPSZABADSÁG-grafika

BUDAPEST LEVEGŐMINŐSÉGE MA

Az Országos Meteorológiai Szolgálat előrejelzése alapján*

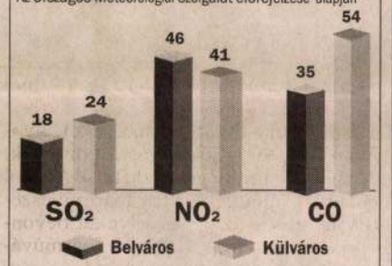

A fővárosban és környékén általában gyengén vagy **mérsékelten szennyezett** a levegő. Az elkövetkező napokban az időjárásunk egyre inkább kedvezni fog a légszennyező anyagok lassú feldúsulásának.

A minősítés négy fokozata: **alacsonyan, mérsékelten, közepesen, erősen szennyezett.**

* Előrejelzés a napi átlagokra a levegőminőségi határérték százalékában.

Cserélik-e a hibátlan árut?

Csak a hibás árut kötelesek a kereskedők kicserélni, mégis, a hibátlant is visszaveszik – általában a vevő kedvéért. Az élesedő piaci versenyben csak azok maradhatnak talpon, akikhez a vásárlók visszatérnek.

MUNKATÁRSUNKTÓL

Januárban elkezdődik az év legnagyobb csereszezonja a karácsonyi legnagyobb bevásárlóidény után. A nem megfelelő ajándékokat sokan szeretnék becserélni valami hasznosra, illetve nekik tetszőre. Néhány éve még törvény kötelezte az üzleteket a hibátlan áruk bizonyos határidőn belüli cseréjére, de a jogszabályt néhány éve módosították. Kötelezően ma már csupán a hibás cikkeket kell kicserélni, tartós fogyasztási cikket a vásárlástól számított hetvenkét órán belül.

A minőségi kifogásokat az esetek többségében vásárló és kereskedő egymás közt rendezi, a fogyasztóvédőkhöz csak a problémás ügyek jutnak el. Ezek több mint felében kiderül, hogy a vevőnek volt igaza. Csakhogy, a hatóság közbeiktatásával elbírált ügy után kérdés, visszatér-e valaha is a vásárló.

A cserének mindenképpen feltétele, hogy a vevő be tudja mutatni a blokkot vagy a számlát, és az áru láthatóan nem használt állapotban legyen. Akik nem tették el a blokkot, nemigen remélhetik ügyük elintézését. Bár azt sem tiltja semmi a kereskedőnek, hogy úgy döntsön: a vevő levásárolhatja nála az árut, még ha blokkal nem tudja is bizonyítani, hogy nála vette. A legreménytelenebb helyzetben azok vannak, akik alkalmi vásárban, alkalmi árustól vettek bármit. Elsősorban a műszaki cikkek piaci beszerzésétől nem véletlenül intenek óva mindenkit a fogyasztóvédők.

SZOLGÁLTATÁS

EGÉSZSÉGÜGY • KÖRNYEZET • ÉRDEKVÉDELEM

Környezetvédelmi Minisztérium, közönségszolgálati iroda: I., Fő utca 44–50., 457-3437. • **Fővárosi Munkabiztonsági és Munkaügyi Felügyelőség:** központi telefon: 318-7388. • **Egészségügyi Minisztérium, ügyfélszolgálati iroda** (közös ügyfélszolgálat a Szociális és Családügyi Minisztériummal): V., Akadémia utca 7., 311-8016. • **Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat, fővárosi intézet:** XIII., Váci út 174., 329-0490-től 329-0499-ig, 349-0590-től 349-0599-ig, honlap: www.antszfov.hu., e-mail: buzas@antszfov.hu. • **ÁNTSZ, fővárosi ügyelet:** V., Bajcsy-Zsilinszky út 76. (Markó utca 24.), 311-7817. • **ÁNTSZ ügyfélszolgálati iroda:** XIII., Váci út 174., 329-0494, 329-0490, 349-0590/148, 508 mellékek. • **ÁNTSZ, központi ágygazdálkodási osztály** (Éjjel-nappali diszpécserszolgálat, érdeklődni lehet az aznapi kórházi ügyeletekről.): 311-6000. • **Főpolgármesteri Hivatal parlagfűvonal:** 327-1686

István tér

Ez a hatezer négyzetméteres parkosított terület Újpest központjában a városrész találkozási pontja lehetne, jelenlegi állapotában azonban méltatlan a tér szépségéhez – írja a Budapesti Zöldkalauz. *K. Hlatky Katalin,* a kötet szerzője dél-franciaországi jellegűnek nevezi a kerámiaburkolatú parkolót, ahová ezüstjuharokat ültettek. A több részből álló térségben játszótér, ivókút, szökőkút is látható. A Károlyi Istvánt ábrázoló szobor környékét 1997-ben már rendbe tették, ott gyertyánsövény nő. A parkot nyaranta virágágyás is díszíti.

V. M. P.

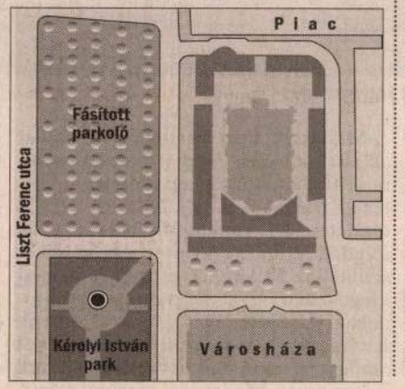

Vitatott utazási kedvezmény

A státustörvény kedvezményei miatt felvetődő panaszokról kérdeztük az Országos Fogyasztóvédelmi Egyesület szóvivőjét, Újlaki-Vátz Lászlót.

– A státustörvény intézményével általában nincs gond. Ám budapesti szervezetünkhöz vidékről is számos panasz érkezik az úgynevezett kiemelt, elsősorban a kilencvenszázalékos MÁV-kedvezménnyel kapcsolatban. Sokan vitatják azt is, hogy míg egy BKV-havibérletért már 4050 forintot kell fizetniük a magyar állampolgároknak, addig a szomszéd országbeli magyarokat erre is egy jelentősebb kedvezmény illeti meg. Ezzel a felvetéssel mindenképpen szembe kell nézni, hiszen itthon is sokaknak okoz gondot a havibérlet megvétele.

– Tehet-e valamit az OFE?

– Megvárjuk a tapasztalatokat, és a későbbiekben mindenképp felvesszük a kapcsolatot az illetékes kormányszervekkel egy esetleges kompromisszumos megoldás érdekében.

K. A. I.

Véradástól a szociális munkáig

A Magyar Vöröskereszt munkájával életünk minden területén találkozhatunk. A szervezet önkénteseit megtaláljuk a szociális problémákkal küzdők, a természeti katasztrófák idején segítők, valamint a véradások szervezői között éppen úgy, mint az oktatásban. A hatékonyabb munka érdekében a Magyar Vöröskereszt Budapesti Szervezete ebben az esztendőben néhány változtatásra is készül.

A Magyar Vöröskereszt segítő munkája a szociális ellátásban és az egészségügyi tevékenységben, elsősorban a véradásszervezésben követhető leginkább nyomon. Csaknem tíz évvel ezesztendőben a tervezett 30 ezer véradással szemben 36 ezret szerveztek, így a gyógyításhoz szükséges vérmennyiség csaknem 84 százalékát a vöröskereszt önkéntesei adták. Bár időnként egyre több vérre lenne szükség, és a nyári szabadságok alatt nehéz a zavartalan vérellátás biztosítása, mégsem várható, hogy a véradás térítéses lesz, ezért a szervezetnek meg kell keresnie azokat a formákat, amelyekkel ezt az áldozatot elismerheti önkéntesei körében.

A munka hatékonyabb szervezését segítheti az a három ügyfélszolgálati iroda (V., Arany János utca 31.; VII., Damja-

Nyilvános próbafelvételi

A felsőoktatási intézményekbe készülőknek sokfajta segítséget nyújthat a Felvételi Információs Szolgálat (FISZ) ingyenes, Egyenes Út az Egyetemre című hírújságja. A lapból értesülhetnek a fiatalok a felvételi várható követelmé-

A lap többek között hírt ad a FISZ két, hasznosnak ígérkező januári rendezvényéről: január 19-én ismét központi felvételi nyílt napot szerveznek az ELTE Állam- és Jogtudományi Karának épületében. A rendezvény célja, hogy segít

Január 26-án nyilvános próbafelvételi napra kerül sor az ELTE Jogi Karának épületében. A rendezvényen a résztvevők középiskolai tankönyvszerzők által lektorált próbafelvételi teszt-

tölthetnek ki magyar nyelv és

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPKIADÓ VÁLLALAT
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

1970 DEC 11

1021

Megyei képzőművészeti kiállítás

Néhány nappal ezelőtt nyílt meg a Fejér megyében élő képzőművészek őszi tárlata Székesfehérvárott, az István Király Múzeumban. A sárbogárdi, s a közelmúltban zárult dunaújvárosi tárlat után a harmadik alkalom ez a naptári évben, hogy a Dunaújvárosban élő képzőművészek alkotásaik legjavát bemutassák annak a társadalomnak, amelyben élnek és alkotnak, s természetesen elsősorban Fejér megye társadalmának.

A tárlat gazdag anyagáról igen nehéz szűkszavúan írni, általános jellemzésként talán egy dologra érdemes felhívni a figyelmet: a sok új formai megoldás, az alkotáshoz felhasználható — s ma már csaknem kötelezően felhasználandó — anyagok sokfélesége mellett úgy tűnik, mintha a tárlat visszaadná a hagyományos formájú és méretű festett táblakép becsületét, mintegy óvást emelve a „mindenáron más" új akadémizmusával szemben. Nem azt jelenti ez természetesen, hogy kiszorult a kiállításról a legújabb és már polgárjogot nyert műfaj, a tűzzománc, nem azt jelenti, hogy kollázzsal nem találkozhat itt a tárlatlátogató, s azt sem jelenti, hogy az úgynevezett vegyes technikát egyetlen mű sem képviseli. De mindenesetre megnyugtató egyensúlyt és összhangot tükröz ez a kiállítás.

A dunaújvárosi művészekről szólva: városunkat *Birkás István*, *Csasztka Ilona*, *Koffán károly*, *Miró Eszter*, *Pálfalvi János*, *Ravasz Erzsébet*, *Florosz Spirosz*, *Szegedi Zoltán* és *Tóth Ila* képviseli a megyei tárlaton, lényegében az itthon látott anyaggal. S noha érdemben egy már itthoni tárlaton látott anyaggal foglalkozni nem illendő dolog, meg kell jegyeznünk: sem mennyiség, sem művészi erő szempontjából nem kell szégyenkeznünk a megyeközpont művészei és tárlatlátogatói előtt. S tulajdonítsuk pusztán a helyszűkösségének, hogy például Csasztka és Pálfalvi legszebb tűzzománcai csak a lépcsőfeljáró falán kaptak helyet.

A tárlat nem dunaújvárosi anyagáról szólva *Francsics József* sárbogárdi festő sárréti ihletésű festményeit, *Áron-Nagy* ismert mesevilágának újabb megvalósulásait, *Tóth Imre* teljesen absztrahált, az anyagi világ mélyébe nyúló grafikáit kell elsősorban megemlítenünk. A vegyes technikának újszerű — tulajdonképpen az olasz reneszánszig visszanyúló — képviselőjeként mutatkozott be ezen a tárlaton *Meszlényi Gábor*. Profán oltár című műve a szárnyasoltár-keretben, meskapó bronz-domborművek mögött ellenpólusként neoprimitív eszközökkel illetve eszköztelenséggel mutatja be a hétköznapi ember hétköznapi emberi viszonylatait.

K. D.

Birkás István

DVÁRON!

ny kiszolgálással várja vá-
szaküzleteink. Háztartásának
helységben

váron

zlete várja Önt. A

ruha, méter-lakástextil,
atszer-ajándék osztályok

ag,
zaküzleteink

szombaton 15 óráig megszakí-
tályunkon vásárolt anyagokat
modellek szerint díjmentesen
készruhákat díjmentesen alak-
ak. Szövetkezetünk áruháza de-
lüli vásárlások után 10 forint,
forint értékű ajándékot ad
árlásait

ron eszközölje

(4675)

Mezőfalva: Cséza — Birtner
ny, Gyulai, Barnóczki (
Lupp, Erdélyi (Kiszli), Lukác
dis, Tóth.

Előszállás: Györök — Máthe
lai, Iszli, Szabó — Grázcer,
Mukli, Szenczi, Ferenczi,
(Tenk).

Mezőfalvi támadásokkal
dött a mérkőzés. Egymás utá
dültek a támadások, de a löv
védte a hazai kapus. A 14. pe
Lukács átkígyózott az előszállásiak
védelmén és közelről a hálóba gu-
rította a labdát 1:0. Továbbra is ve-
szélyes lövések kerülgették a hazai
kaputot, de Györök kapus remekül há-
rított. A 29. percben Bódis—Erdélyi
—Tóth—Lukács akció végén Lukács
lövése a léc alá vágódott 2:0. A 33.
percben Lupp ugrott ki jó ütemben,
lefutotta a védőket és hatalmas gólt
„ragasztott" a felső sarokba 3:0.
A második félidő kezdetén a hazai
csapat támadott, de a jobbnál jobb
helyzeteket is sorra kihagyták. A
60. perctől ismét Mezőfalva vette át
a játék irányítását és ez a fölény a
72. percben érett góllá, amikor Er-
délyi egyéni alakítása után, lövése

Dobler.

Adony: Holfeld — Stammerl, Mor-
ve, Szentner, Pajer — Szöllősi, Si-
mon, Nebucz, Fogas, Csavajda, Ma-
tisz. Edző: Cserpes István.

Pusztaszabolcs: Bogdán — Pálin-
kás, Szabó, Paulusz, Táncos — Imre,
Kovács, Házi, Urbán, Szőke, Kul-
csár. Edző: Ulmann István.

Enyhe hazai fölény jegyében in-
dult a mérkőzés. A 11. percben Ur-
bán erős, pattogós lövése meglepte
a vendégcsapat kapusát és a labda
a hálóba vágódott 1:0. A gól után
egyre-másra vezették a veszélyes tá-
madásokat az Adony csatárai és a
39. percben egy közvetett szabadrú-
gást végeztek el; a labda a felső

BIRKÁS István

Új Művészet 1992/4

VISSZATÉRÉS

BIRKÁS ISTVÁN MŰVEI

Sasvári Edit

Birkás István azok közé a festők közé tartozik, akiknek életműve csendben épül. „Én egy vidéki festő vagyok" — mondogatja gyakran, s e fanyar ízű megjegyzésbe büszke öntudat és konokság is vegyül (szigorúan megszervezett műtermi munka, távol a művészeti élet viharaitól). Soha nem tért le vállalt útjáról, s most, mintegy két évtized távlatából visszatekintve pályájára, egy egységes életmű határozottan körvonalazható korszakait, szisztematikusan egymásra épülő periódusait fedezhetjük fel.

Főiskolai évei alatt, a hatvanas évek végén nagy hatással volt rá az absztrakt expresszionizmus akciófestészete, többek között *Willem de Kooning, Jackson Pollock* és *Karel Appel* művészete. Harsogó színekkel és széles lendületű gesztusokkal adta tudtul személyiségének szabadságát — a főiskolán sokan fel is figyeltek rá —, s a személyes önkifejezés vágya törvényszerűen diktálta e közvetlen, minden belső rezdülést érzékenyen regisztráló festői megnyilatkozást, mely alapvető forrása lett későbbi analizáló szemléletének. Idővel a szabadjára engedett gesztusok kuszaságát rendezettebb kompozíció, a tüzes vöröseket, sárgákat, párizsi kéket tompább színfoltok: okkerek, sárgásbarnás, vörösesbarnás tónusok — földszínek — váltották föl. A vásznon végigsöprő ecset lendülete helyett az olló körülményes mozgásával alakított színes foltocskák, újság- és textilkivágások kerültek az egyszínű, homogén alapra. *Kovalovszky Márta* írta a Fényes Adolf Terem-beli kiállítás katalógusában 1981-ben: „E ponton hajtotta végre pályájának addigi legfontosabb fordulatát... Itt változott meg viszonya a képben újjáteremtett, kifejezett világhoz: korábban vele azonos síkon, vele szemben állva határozta meg saját helyét a festő, most váratlanul — mint »ki gépen száll fölébe« — felülről, magasból tekint le rá. Egy csapásra megváltozott ezzel a világ is; a harsogó színesség egybemosódott, zöldes-barna tónusokban egyenlítődött ki, a sík megmozdult és életre kelt."

Birkás István: Létra, 1990, 95 × 70 cm

Birkás István:
Fal kék jellel, 1986,
80 × 60 cm

Birkás István:
Faltöredék X, 1989,
75 × 60 cm

A térdimenzió váltásának, a „fölrepülésnek" első stádiumát jelezték tehát kollázsai, a még földközeli állapotot, amikor a színek és formák játékos mozgása még jól kivehető, működésüket, viszonylataikat a lebegés bizsergető érzése organizálja. A látvány nagyszerű, az öröm fokozására csábít, egyre elementárisabb erővel késztet fölfelé. Csakhogy innen lenézni már korántsem olyan megkapó: a formák a felismerhetetlenségig összemosódnak, amorffá válnak, elszíntelenednek. A nyolcvanas évek elején készült művek *(Szürke légifelvétel, Jel a földön, Hajnali település, Ismeretlen terület)* világa idézte ezt a nyomasztó, magányos szemlélődést, s tette vizsgálat tárgyává érzékeny plaszticitású képein az emberi valóság mélyben zajló tektonikus mozgását, eróziós folyamatait. Az eredmény reményt keltő: a felgyűrődött, rusztikus formák alól tiszta struktúrák nyomai, homogén, ecsetnyom nélküli felületek, ritmikus egymáshoz rendeződő geometrikus alakzatok bukkannak elő. Mintha csak rend születne, kezd kivilágosodni. Szintézis értékűek ezek a nyolcvanas évek közepén készült képek — a biztos földetérésnek irányt adó „célkeresztek". Együtt jelennek meg a műveken mélység-magasság, múlt-jelen, tér és idő dimenziói, s ezek metszéspontjában születnek meg, manifesztálódnak azok a jel-értékű elemek, amelyek Birkás István művészetének lényegi motívumaivá váltak. Művein gyakran fordul elő a kereszt mint organizáló forma, szellemi jel, konkrét, tárgyi elemekre festve, a szorongás és elhagyatottság metaforikus megjelenítéseként. Birkás különös „repülésének" fázisait elemezve, felidéződik *Ország Lilinek* egy hasonló helyzet kapcsán megfogalmazott írása a hatvanas évek közepéről: „A város-alaprajzaim festése közben úgy éreztem, valami varázslatos, furcsa képességem támadt: én a XX. század magasságából — és annak kíváncsiságával — lenézhetek az emberiség múltjára. Az-

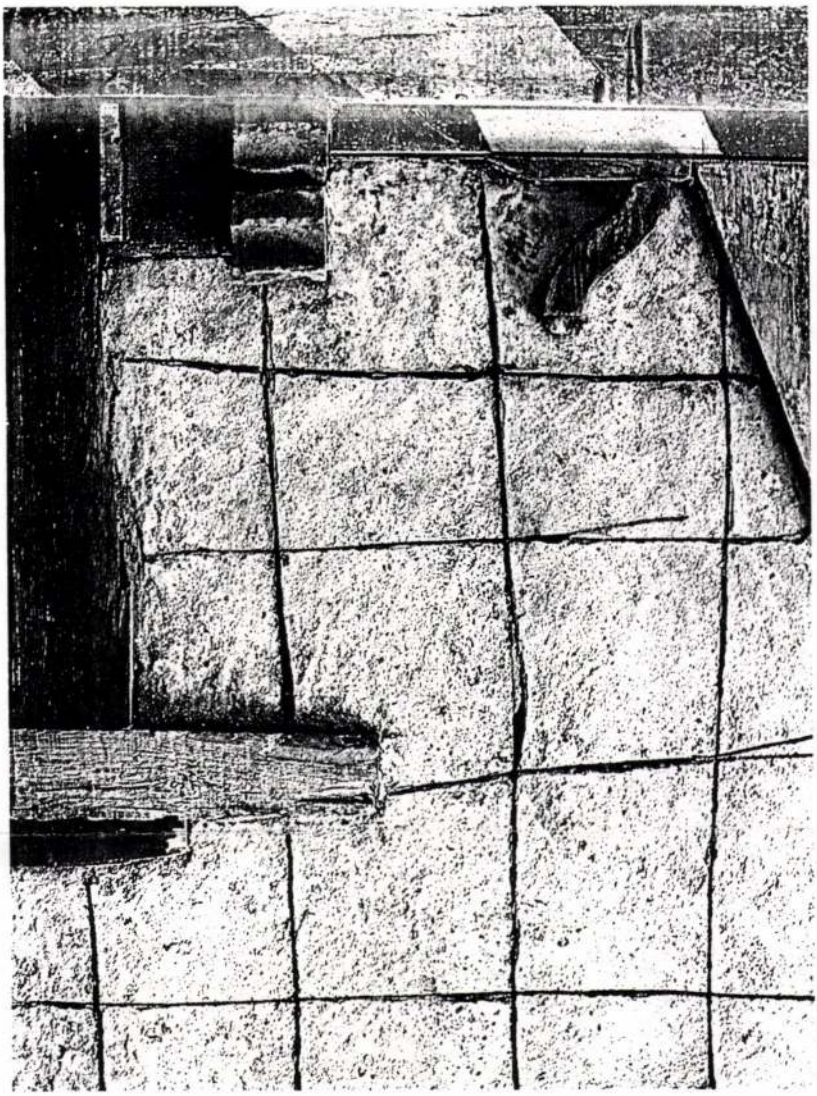

tán elkezdtem fázni ebben a magasságban, idegen lettem újra, pedig arra vágytam, hogy valahol otthon érezzem magam. Úgy éreztem, föl kell építenem újra a házakat és templomokat, hogy megérinthessem azokat a jeleket, amiket a falakra írtak, elolvashassam őket, megfejthessem a titkot, amelyet hordoznak. Olyasmit akartam csinálni, amelynek az egész levegője, atmoszférája azt sugallja: én itt már jártam, nem vagyok idegen..."

Újabb fordulat következett, a távolságtartó szemlélődést aktív munkálkodás váltotta föl. Birkás táblakép nagyságú, vagy annál is nagyobb falakat épített. Vigyázat, útelzárás! Építési terület! (Szinte minden akkoriban készült művön megjelenik az útelzárást jelző, lehatároló, piros-fehér csíkos deszkadarab.) Az építkezés valóságos: plextollal átitatott, majd fehérre festett homok kerül a farostra és azok a régi, a szülőfalu (Kunmadaras) és környékén talált tárgyak, amelyek a gyerekkort és a régmúlt idők emlékét idézik. Olyan rekvizítumokat helyez művészi kontextusba, melyek egy hajdani világ személyes (emberi) és időrágta (természeti) nyomait egyaránt őrzik, kontinuitást teremtve ezzel múlt, jelen és jövő között. „Az utóbbi évek legnagyobb élménye mégis az volt, hogy hazatáltam a szülőfalumba, Kunmadarasra. A poros utcák, korhadó kerítések, nádfedeles házak számomra mind a hajdani otthont jelentik; azokat a tárgyakat, amelyek valamiért nagyon fontosak. Jó volna ezt a hangulatot visszalopni munkáimba..."

E szellemben, rendkívüli érzékenységgel és finomsággal alakulnak mostani művei. A korhadozó fák, a penészedő, repedezett falak az idő pusztításának imitációi. E finom textúrájú felületek mégsem halottak, mert minden rezdülésükben ott bujkál a vágy a megőrzésre, újraélesztésre, e nagyon is személyes világ méltó átörökítésére.

□

Birkás István

festőművész

Dunaújvárosban élő művész Bp-en a Fényes Adolf teremben mutat 2012 be.

Dunaújvárosi Hírlap
1981 jan. 12.

Birkás István, festőművész

A közelmúltban Győrben, a Xantus János Múzeum képtárában nyílt meg az „Észak-dunántúli Tárlat". – A „régiek", az „öregek" mellett mind erőteljesebben hallatja hangját a fiatal nemzedék. – A bátor kezdeményezőkészség a fiatalabb festők munkásságában tetten érhető: Birkás István és Kollár György absztrakt, plasztikus idegen anyagokat képbe-építő művei illusztrálják a kísérletek művészi eredménye érlelését.

Welmer Tibor: Észak dunántúli tárlat Győrben. Dolgozók Lapja, 1983. dec. 10. 7.-old.

Birkás István: Öreg fal, vegyes technika, 145 × 85 cm, 1988

rdulótól napjainkig

ban

különböző iparművészeti ágazatok kiemelkedő tárgyainak gyűjtése és kiállítása.

Többek között ebből is következően a *Finn forma* kiállítás a finn iparművészet különböző stíluskorszakait, illetve időszakait – az ipari termelés kezdeteit, a századfordulót, a harmincas évek „modernizmusát", a kézművesség fokozottabb előtérbe kerülését, párhuzamosan a különböző más designtörekvések egyre magasabb szintű megvalósulásával egészen a nyolcvanas évek egyelőre még elég heterogénnek tűnő irányáig – híven és minőségi tárgyakkal mutatta be, megteremtve a lehetőséget a sok esetben párhuzamos finn és magyar fejlődés hasonló eredményeinek felismerésére, a közös eredők felkutatására.

Az 1900-as párizsi világkiállítás mindkét nemzet iparművészete szempontjából sorsdöntő jelentőségű – magyar viszonylatban elég itt a kizárólag az „új stílusban" készült munkákra hirdetett pályázatra, illetve a kiállítás kapcsán megjelent iránymutató méltatásokra, értékelésekre utalnunk – Finnországnak a világkiállítások története során először volt önálló pavilonja, melyet az akkor még kezdő építészek; *E. Saarinen, A.*

, m: 22 cm, 1946

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Birkás István, festőművész

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

1984 JUL 10

dunaújvárosi HÍRLAP 5

1021

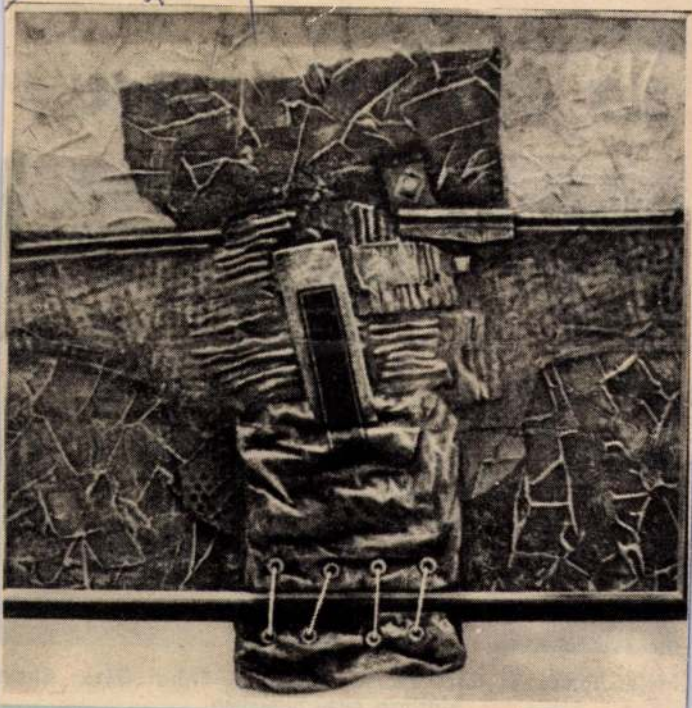

Kellemetlen esemény
Birkás István alkotása

Írásos program nélkül

AZ OBJEKTÍV STÚDIÓ

Major Tamás és Bács Ferenc jelenete Radványi Géza: Circus Maximus című filmjében

— *Az Objektív Stúdiónak tisztes múltja és ígéretes jelene van a filmgyár alkotó-*

Vállalkozásunk azonban csak felében-harmadában sikerült, továbbra is hiányzik a

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 146-726

Birkás István festőművész

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

1980 SEP 16

1021

Birkás István plakettje

Plakettek a városról

Városunk harmincéves jubileuma alkalmából bronz plaketteket készíttetett a Képcsarnok Vállalat dunaújvárosi boltja. Birkás István festőművész plakettjén a Duna felől látható a város, Palotás József szobrászművész plakettjei absztrakt módon fejezik ki a római kori múltat, illetve a jelent, Szöllőssy Enikő Munkácsi-díjas szobrászművész pedig montázsszerűen ábrázolta városunk múltját, jelenét.

Gólhelyzettel kezdődött a második félidő. Bódi jobbról adott középre, de labdáját a kapu közelében Sajó nem érte el. Két sikertelen Kohász-szöglet után — látva a dunaújvárosi fölényt — a tatabányai vezető edző cserét határozott el. Emmer helyett *Deákvári* lépett a pályára. Az ötvennyolcadik percben

... erőkkel tenyerelte az alapvonalon túlra.

A mérkőzés végén mindkét vezetőedző elégedett volt a döntetlennel.

Dr. Varga László: „A sok verés után egy jó csapat ellen siker az egy pont. Még rengeteg a javítanivaló játékunkban."

vedőink közül a legjobban, K sen kikapcso *Timár* segített szélen a támá *Giron* is jól r mérsékelt telj tott. Középpá főképpen *Nagy* többet. *Bódin* csak felvillan *Weitner* pedig

Az első győzelem

D. Építők—Honvéd Bem SE 2:1 (0:0)

Cegléd, 1400 néző. V.: Mézes.

D. Építők: *Hancsák—Hódermarszki, Furják, Medve, Tóth—Badi, Mártha, Bogár-*

hárította a dunaújvárosi kapus. Cserélt a Dunaújváros. Ármai és Miklós II. új színt vitt a játékba, és a kitámadó hazai csapat ellen veszélyesebb támadásokat vezettek. A 77. perc dunaújvárosi gólt eredményezett. *Miklós II.* jobboldali szögletrúgása

madó hazai csapat ellen a kritikus időpontokban a küzdeniakarás döntött. Az idegenből elhozott két pont megszerzésében döntő szerepe volt a jól sikerült cseréknek.

Jó: Hancsák, Medve, Tóth, Béres és a csereként beállt

A tabella végén

Tatabányai Bányász ifi —D. Kohász ifi 2:1 (1:0)

Központi Sporttelep, 500 néző. V.: Eöry.

D. Kohász: *Tóth I. L. — Tóth II. L., Nagy J., Sárdi, Pruckner, — Takács, Nagy L. (Horváth A.), Krukk — Udud, Becséri (Kiss), Csehi.*

MK SAJTOFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR IRODA
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-749, 340-726

Birkás István festő-művész

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

1981 MÁR 15

1021

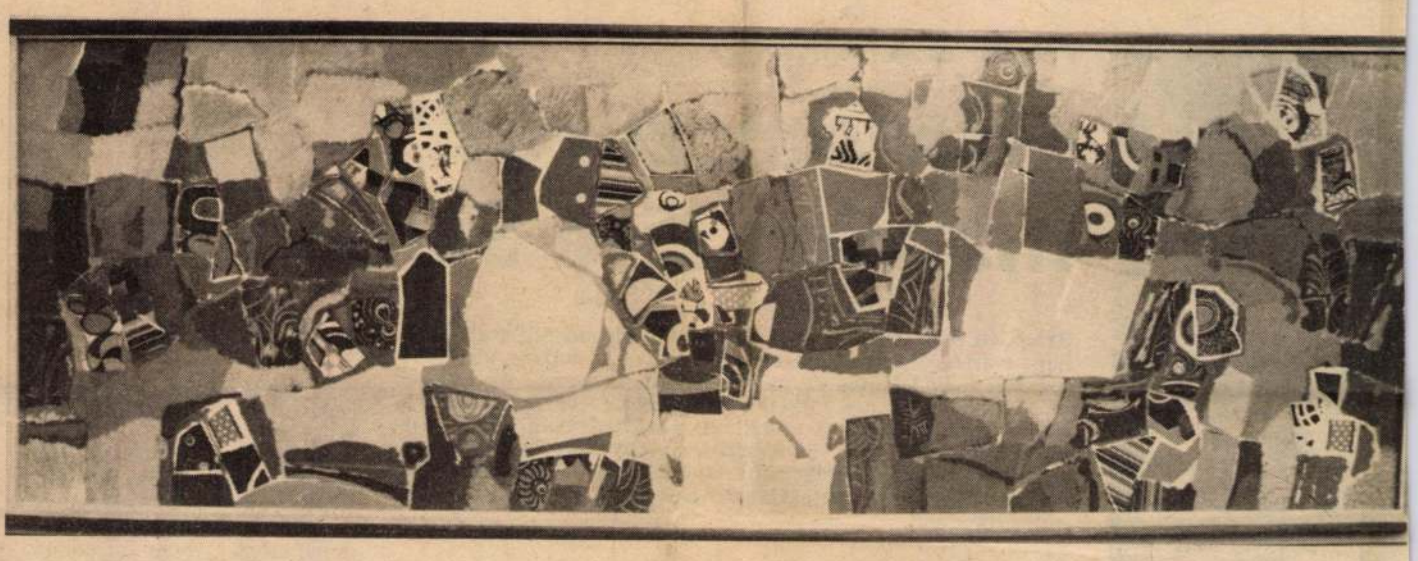

Bagatellek és képdomborművek

Birkás István kiállításáról

Meglehetősen régen volt, hogy a székesfehérvári István király Múzeum utoljára egyéni kiállítást rendezett Fejér megyében élő képzőművésznek, úgyhogy Birkás Istvánnak a napokban megnyílt tárlatát már csak önmagában ezért is örömmel üdvözölhetjük.

De túl ezen: a csaknem ötven művet felvonultató kiállítás K. Kovalovszky Márta harmonikus rendezésében teljes keresztmetszetét adja a Dunaújvárosban élő fiatal (1947-es születésű festőművész tevékenységének 1947-től, főiskolai tanulmányai befejezésétől egészen a legutóbbi időkig. Az ilyen hosszabb szakaszt felölelő áttekintést fontos a közönségnek egy-egy művész teljesebb megismerése szempontjából, de igen lényeges az alkotói önismeret elmélyítéséhez, az esetleges korszakváltáshoz, továbblépéshez is.

Egyébként Birkás István pikturájának megismeréséhez voltaképp szükségtelen ilyen mennyiségű mű. Néhány megfelelően kiválasztott alkotásából megkaphatnánk a legjellemzőbb információkat munkásságának egészéről. Ezzel a legkevésbé sem azt akarjuk mondani, hogy kiállítása túlméretezett lenne. Sőt! Ha csupán tevékenységének néhány irányvonaljelző művét elszigetelten tekintenénk meg, elsikkadna Birkás leginkább értékelhető festői erénye: kimeríthetetlennek tűnő variációs készsége. Egy-egy témát, a szerkezet találékony átrendezésével, az egyensúly ötletes megbillentésével, a színek új meg új társításával, a domináns árnyalatok cseréjével képes nagyon sokféleképpen körüljárni, anélkül, hogy a variánsok hangulatilag lényegesen különböznének egymástól. Úgy tűnik, nem is egyes képeket fest, hanem terjedelmes ciklusokat komponál, a barokk zene andalítóan szórakoztató motívum cifrázataira emlékeztető módszerrel.

Birkás munkásságában két, időben is jól elkülönülő vonulat figyelhető meg, noha különösen pályája első felében, akadnak ettől a fősodrástól némikép különböző mellékágak is.

Pályakezdésének első felét kifejezően jellemzi a címekben többször is visszatérő bagatell szó. (Nem mintha egyébként a képcímek többsége a művész kielemezhetetlen személyes indítékain kívül bármit is jelezne.) Érezhetően gondos tudatossággal megalkotott, összhatásukban mégis könnyed lebegésű, lényegében dekoratív alkotások ezek. Ha mindenáron közismert szakirodalmi kategóriát akarnánk keresgélni, s ha lenne ennek értelme a túlburjánzott és egymást átfedő art-ok és izmusok áradatában, lényegében az absztrakt expresszionizmus irányzatához sorolhatnánk őket. Ez a végső soron talán Kandinszkijra visszavezethető, nyugaton az ötvenes években virágzó, hozzánk csak jóval később beszivárgó stílus a festészet legteljesebb függetlenségét képviseli.

A bagatellek és Birkás más hasonló képein a mindenfajta ábrázolástól elvonatkoztatott színfoltok kölcsönhatásáé a főszerep. Derűs, friss, élénk de sohasem rikító színek kapcsolódnak egybe a képtáblákon tetszetős tarkaságban, rafinált szeszéllyel összefércelt vidám rongyszőnyegekre emlékeztetnek, némelyiken elő is fordul a felületre ragasztott textíldarab. A tarkaságban kellemes élmény egy-egy színben egységes hatású és noha absztrahált mégis közvetlenebb valóságemlékeket sejtető kép, mint például a Sápadt nyár, a Sárguló föld és az Egyszínű ősz ugyancsak ciklushatást keltő hármas darabja. A Fejlődés című finoman hullámzó felületű bronzdombormű már 1975-ben előlegzi Birkás jelenlegi plasztikus korszakát, s egyben csírája a Dunaújvárosban tavaly felavatott nagyméretű, műkőben kivitelezett domborművének. A fő vonulattól szintén eltér, de úgy látszik zsákutca irányában az ismeretlen terület nagy kettős táblája, amelynek amorf barna foltjain sem funkciót, sem díszítő értéket nem sikerült fölfedeznünk.

Két-három évvel ezelőtt kezdett Birkás pályakezdő munkáinak viszonylag egységes folyamatában változás mutatkozni. A váltás előbb néhány kiérlelhetetlen, zürzavarról árulkodó művet eredményezett, míg aztán 1980-ban szinte elemi erővel tört föl az új ciklus. A színes dekoratívitás irányából az egyneműbb, tömörebb, drámaibb építkezés felé halad Birkás művészete, amely immár nem nevezhető egyszerűen festészetnek hiszen a képfelület harmadik dimenzióba is kiterjeszkedő domborműszerű megmunkálása az egyik leglényegesebb eleme a hatásnak.

Az újabb modorban fogant tucatnyi mű is egyazon téma variálása. Mintegy légifelvételről szemlélt visszatérő elemek újjárendezése. Az egész elhagyott romváros vagy régészeti föltárás képzetét kelti. A festékréteggel fedett gyűrt textíliák, rácsos rovátkolt, szögletes domborítások mozgalmassá teszik a faktúrát, ellen be a sötétlen ködlő, olykor okerral, arannyal oldott szürke, zöld, lilás tónusok egyhangú komorsága valami dermesztő mozdulatlansággal járja át a kompozíciókat, a pusztulásra figyelmeztető, erős hangsúlyú mementókként hatnak.

Birkás István kiállítása a pályáján határozottan induló, szándékaihoz konokul ragaszkodó, elképzeléseit következetesen végigvívő művész személyiségjegyeivel ismerteti meg nézőjét. Úgy tűnik egyre inkább rátalál a művészi nyelvre, amely egyedül őt jellemzi, s megvan benne a megújulás képessége is, hogy ez a nyelv ne váljon monotonná.

Á. Szabó János

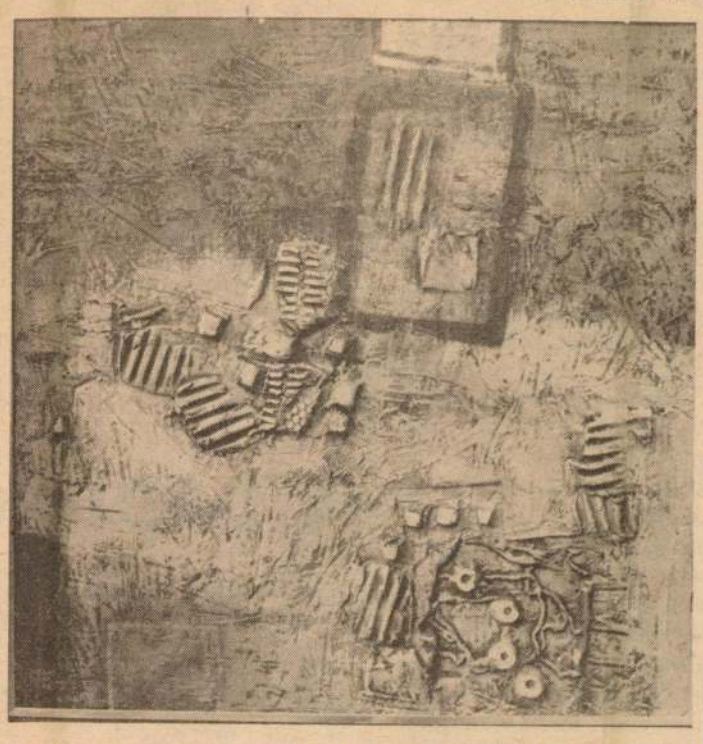

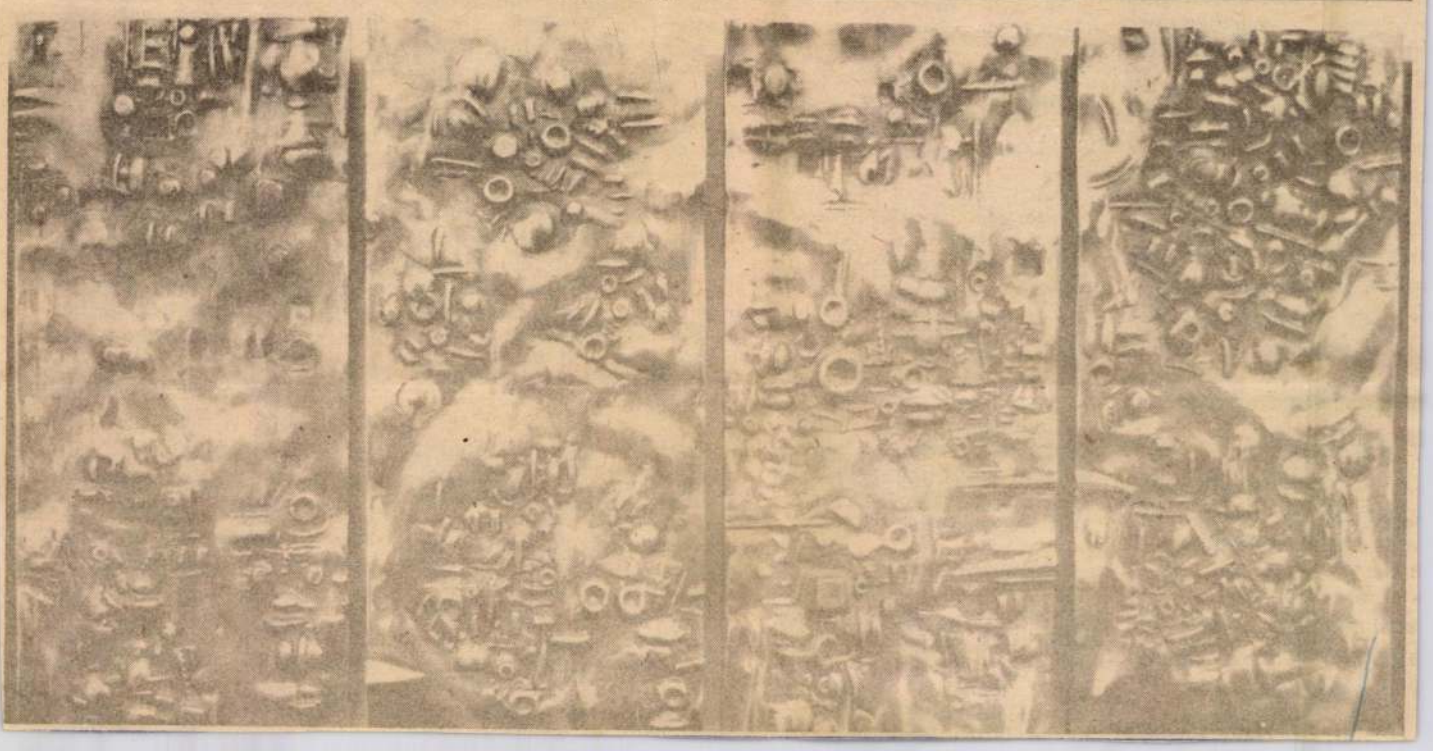

kát exportálja — önállóan

onkurrencia ázon belül

Exportjoguk nemcsak azok-ak a termelőszervezeteknek het, melyek kiemelt egyedi rmékeket gyártanak, nagy-rmelőknek számítanak, ndszerexporttal foglalkoz-ak vagy innovációs tevé-nységük jogosítja fel erre et. Eseti felhatalmazás apján is lehet kapcsolatot rtani külföldi cégekkel; je-nleg több mint háromszáz rmelő él ezzel a lehetőség-l.

Sokat változott az elmúlt ekben a termelő és a kül-reskedelmi vállalatok kap-olata. Ha egy termelő válla-t elégedetlen a termékeit portáló külkereskedelmi llalattal, választhat másí-t; hadd ösztönözze jobb unkára a konkurrencia a ilkereskedőt is. Ezen kívül akultak olyan általános te-kenységre jogosított külke-skedelmi vállalatok me-ek „házon belül" jelente-k konkurrenciát. E cége-t — a Generalimpexet, az tercooperationt, a Hunga-ntet, és az Interág RT-t — rmilyen exportügylettel g lehet bízni. A termelő-llalatok számára további etőség a különféle társa-gok alapítása — jelenleg knem másfélszáz külker-gal nem rendelkező ter-lővállalat vesz részt 68 lkereskedelmi társasággal. szervezeti forma nagy elő-e, hogy a termelőnek — a szaki fejlesztéstől az im-tig — minden munkafá-ban segítséget nyújthat.

sokféle formából ki-ki a i legmegfelelőbbet vá-zthatja, vagy ha úgy látja ak — mint például a győ-Rába — akár több formá-a is kereskedhet. S ezek zna nemcsak a termelőé a külkereskedelmi mérleg-a is jelentkezik.

Nagy György

Félezer éves jubileum...

„Háromszoros" március 15-e Sárosdon

Sárosdon március 15-e nem csupán a múlt századi szabadságharc emléke miatt nevezetes nap, hanem a község történetének két más jelentős eseménye is fűződik hozzá. Az egyik a második világháború idejét idézi, a másik pedig 1919. felszabadult légkörét. Sárosd ezenkívül az idén olyan félezer esztendős jubileuimot is ünnepelhet, amellyel kevés község dicsekedhet. Erről beszélgettünk Gyimesi Károllyal, a környék neves helytörténeti kutatójával, a fehérvári múzeum külső munkatársával.

A felszabadulás napja

— Miért háromszorta nevezetes nap Sárosdon a március 15-e? — kérdeztük.

— Napjainktól számított időrendben először 1945 miatt. Ennek az évnek az elején a környék rendkívül sokat szenvedett, mivel közelében volt annak a Margit-vonalnak, amelynél a legheve-sebb csaták dúltak. Március 6-án a németek ebből a vonalból kiindulva kezdték meg utolsó nagy támadásukat. Ez ismeretesen összeomlott, majd március 15-én a szovjet csapatok ellentámadásuk során Sárosdról és környékéről végleg elűzték az utolsó német egységeket, beköszöntött a sóvárogva várt béke. Március 15-e ezenkívül amiatt is emlékezetes, hogy 1919-ben a községhez tartozó Jakabszálláson — az elsők között — szövetkezeti tulajdonba vették a mezőgazdasági cselédek az itteni birtokos földjét, amelyen most a sárosdi Egyetértés Tsz gazdálkodik jelentős sikerekkel.

— A szabadságharc eseményeiről mitt hallhatnánk?

— Sárosd és környéke nem volt jelentős csaták színhelye, de számos esemény fűződik ehhez a vidékhez. Hogy mást ne említsek: Jellasicsot követően itt, a megye déli felében vonult fel a horvát bán tartalék hadserege, amely azonban a számukra vereséggel végződött pákozdi csata hírére Fehérvár alól visszafordult. Menekülése során üldözőbe vete, és mindvégig támadta Perczel Mór tábornoknak serege, amelynek elővédjét az akkor még őrnagy Görgey vezette. Jellasics tartalékhadseregének útját a Tolna megyei népfelkelők elzárták, és így a két megye határán Ozoránál a sereg megadta magát Perczel Mórnak. Annak a Perczel Mórnak, akit szoros szálak fűztek Fehérvárhoz, és akinek vezetője Vörösmarty Mihály volt.

Mezővárosi rang

— Mi az a különleges jubileum, amely az idén Sárosd gazdag múltját idézi?

— Valóban különlegesnek mondható, mert ritkaságnak számít, hogy a sárosdi, kis lakosságú Jakabszállás azidőben a főként jelentősebb városok kiváltságának megfelelő vásárjogot kapjon. Fél évezreddel ezelőtt 1481-ben az igazságos jelzővel emlegetett Mátyás király adományozta ezt a jogot. A latin nyelvű okirat magyar szövege szerint „teljesen ugyanazokkal a szabadságjogokkal és kiváltságokkal, amelyekkel a mi szabad királyi városaink, illetve birtokaink heti és országos vásárai rendelkeznek. Jelen oklevelünk erejével ezt jóváhagytuk és megengedtük." Hozzáfűzte a király, hogy a vásáron részt vevők „dolgai, személyei, hozzátartozói épsége a mi pártfogásunk és védelmünk alatt marad."

— Mátyás halála után nem szünt meg ez a kiváltság?

— Nem. Annyiban módosult, hogy a török uralom ideje alatt teljesen elpusztult Jakabszállás, jogai Sárosdra hárultak. Ugyanis bármilyen meglepően hangzik, de tény: Jakabszállás mezővárosi rangot is kapott Mátyás királytól. 1700-ban az ide települt Eszterházy Ferenc kastélyát nem Jakabszálláson, hanem Sárosdon építtette fel, így a jakabszállási jogok is Sárosdra „öröklődtek." Ezt idézőjelben mondhatom, mert további történeti kutatások szükségesek, annak tisztázására, hogy miért kapott új engedélyt az alig ötszáz lakosú kis község a mezővárosi rang viselésére.

A fekete sereg

— Miért adott Mátyás király ilyen különleges kiváltságokat?

— A hűség, a vitézség és részben az anyagi áldozatvállalás elismeréseképpen. Ennek érzékeltetéséül el kell mondanom, hogy azidőben Fejér megyének ezen a részén kúnok éltek, központjuk Hantos volt. A jelentős önállóságot élvező hantosi kúnszékhez Jakabszállás, Sárosd éppen úgy hozzá tartozott, mint Perkáta, Mezőfalva, Előszállás és több más település. A kúnok legendás hírű harcosok voltak: levéltári adatok biztonyítják, hogy a hantosi kúnszék katonái Mátyás híres fekete seregében kiváltságként saját zászlójuk alatt harcolhattak. A Fejér megyei kún könnyűlovasság bátor tetteiért nyilván hálás volt Mátyás király.

— Az említett anyagi áldozatvállalás mit jelent?

— Mátyás korában ez már nem lehetett lényeges, de elődei idejében annál inkább. Az ismeretesen pazarló Zsigmond király és felesége, a hasonlóan tékozló Cillei Borbála rászorulhatott a Fejér megyei gazdag kúnszék kölcsöneire. Ezt igazolja, az 1417-ben Ozorai Pippót, az ország fővezerét küldték ide a rangjához talán méltatlan bizonyos ügyek intézésére.

— Miért lettek a hantosszékiek olyan gazdagok, mi lett a további sorsuk?

— A kúnok hozták be hazánkba a nevezetes „pontusi" szívós szürkemarhát, amelynek tenyésztése azidőben rendkívüli jövedelmet nyújtott. Sárosdon és környékén ma is élnek olyan legendák, amelyek Mátyás király állítólagos látogatásával kapcsolatban „aranykapuról" és „aranyharangról" szólnak. A törökök azonban nem csupán az akkori gazdagságnak vetettek véget, hanem elűzték földjéről a kúnokat is .Egykori szállásaikra azonban máig is emlékeztetnek az olyan helységnevek, mint Előszállás, Karácsonyszállás, Kajtorszállás vagy éppen Mezőfalva korábbi elnevezése: Újszállás...

Foltényi Tibor

A papír a fontos?

Fura históriát hallottam nemrégiben. Lefokoztak egy művezetőt. No nem azért, mert kiderült róla, hogy alkalmatlan a műszak vezetésére. Az ok sokkal egyszerűbb: nincs meg a nyolc osztálya.

Helyére pelyhedző állú technikust állítottak, akinek bizonyítványai a legszebb reményekre jogosítottak.

Telt, múlt az idő, aztán egyszercsak újra elővették a régi embert, s bujtatva bár, de őt helyezték megint a műszak élére. A technikus sajnos, csődöt mondott, keze alatt megvadultak az emberek, s már-már veszélybe került az éves terv teljesítése. A rehabilitált művezető zokszó nélkül állt régi helyére. És a rákövetkező héten a műszak teljesítményei visszakúsztak az éveken át megszokott magasságba.

A művezető — bár nem keres rosszul — általában kevesebbet visz haza a borítékban, mint legtöbb munkása. Mindent elkövet ugyanis, hogy emberei megtalálják számításukat. Titka, ha van egyáltalán legfeljebb az hogy „vertikumban" gondolkodik. Tudja, hogy a technológiában elég egyetlen meggyengült láncszem, s kész a baj. Ezért arra törekszik, hogy műszakjában alkalomadtán mindenki tudjon helyettesíteni mindenkit, s ha mégsincs erre szükség, akkor műszakról műszakra a legjobb összeállításban „futhassanak ki". Vagyis mindenki azt csinálja, amihez a legjobban ért.

Mondhatni, nincs ebben semmi rendkívüli. Csakhogy manapság nem terem minden bokorban ilyen művezető. S mégis: egy rosszul alkalmazott rendelkezés elég volt ahhoz, hogy két évtized után meggondolatlanul elmozdítsák a helyéről.

Hasonló példa kínálkozik nem is egy. Panaszolta például egy vezető, hogy két darust „földre" kellett parancsolnia, mert kiderült, hogy csak hat osztályuk van. Pedig jóideje daruznak már, s kiválóan látták el a feladatukat. Most téblábolnak lent a műhelyben, nem találják helyüket, s a felkínált munka se ínyükre való. Már az is megfordult a fejükben, hogy odébb állnak, hátha máshol nem betűről betűre értelmezik a rendelkezéseket. Tanulni nincs kedvük, de még ha lenne bennük hajlandóság, akkor is csak két esztendő múlva gyakorolhatnák választott mesterségüket.

Nem azt akarom mondani, hogy félre minden papírral, éljenek az autodidakták, akik maguktól jönnek rá mindenre. Ellenkezőleg: nagyon is üdvözítő lenne, ha képzett, művelt fők sokasága dolgozna mindenhol az iparban. Ám ez nem megy egyik napról, sőt egyik évről a másikra, ha még oly szigorú rendelkezések lépnek is életbe. A régebbi dolgozókban — nyugodtan nevezhetjük derékhadnak őket —, szóval ezekben a tapasztalt, meglehet kevésbé pallérozott emberekben jelentős szakmai tudás halmozódott fel, amiről végzetes és tisztességtelen lenne lemondani.

Kertész Péter

Birkás István, festőművész

A dunaújvárosi Vitz-teremben rendezték meg a megyei őszi tárlatot. – Egresi Zsuzsa, Molnár Eszter, Birkás István és Újházi Péter a tárlat hangsúlyozottan legegyénibb stílusutakon járó egyéniségei. –

Birkás István kísérletező kedvű, dombormüvesen formált nonfigurátív felületeiről eltűnt az esetlegesség, zártabb, fegyelmezettebb, drámaibb lett.

A: Szabó János: Fejér megyei őszi tárlat Dunaújvárosban. Fejér Megyei Hírlap, 1980. nov. 2.

Birkás István festő-
művész

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK, MŰCSARNOK

MEGHÍVJA ÖNT

BIRKÁS ISTVÁN

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGTEKINTHETŐ:

1981. MÁJUS 14-ÉN DÉLUTÁN 4 ÓRÁTÓL

FÉNYES ADOLF TEREM

BUDAPEST VII., RÁKÓCZI ÚT 30.

A KIÁLLÍTÁS NYITVA: 1981. JÚNIUS 7-IG

81 1482 – FNYV 1

KIALLITASI INTEZMENYEK
IGAZGATOSAG
Budapest, XIV. Dózsa Gy. u. [illegible]
1404 Bp. Pf.: [illegible]

BUDAPEST
1981
máj.
8
Se 76 Se

DIJELŐLEGES

10
T

Kiss Sándor

Budapest

Majakovszkij u. 51.

1072

A székesfehérvári
István király Múzeum
meghívja Önt

BIRKÁS ISTVÁN

festőművész kiállítására,

melyet

KÓRÉ SÁNDOR
az MSZMP Dunaújvárosi
Városi Bizottság titkára nyit meg,

1981. március 8-án
vasárnap délelőtt fél 12 órakor
az István király Múzeumban

A kiállítás megtekinthető:
március 8 — május 3-ig,
hétfő kivételével
naponta 10 — 18 óráig

F. k.: Dr. Fitz Jenő — 1500 — 81.827 Fejér

MEGHÍVÓ

Birken
Birkenhead
Birkenstein

Birkás István, festő

a dunaújvárosi őszi tárlaton festményei szerepelnek. A városi tanács kétezer frt.-tal díjazta a művészt.

Bajár Iván: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap, 1971. nov. 2.

Birkás István

Lasgó plexitoll 71x100 cm

Studio '71

Bírkás István

Bemutatott műve:

„Lasgó," plextoll, 71 x 100 cm.

Rozványi Márta: Studió Ti.

Budapest, 1971

Birkás István

Variációk 11.

Hirek, Népmüvelés 197o/1o 44.old.

Birkás István

Dunaujvárosi müvész,kiállitott a "Grafika 7o" c. Sárbogárd-i Járási Müvelődési Központ képzőmüvészeti kiállitásán

Hirek
Népmüvelés 197o/1o 44.old.

Birkós István

Bemutatott művei:

50. sz. „Nadapi ősmasszívum", gouache, 42x59 cm.

51. sz. „Nadapi est", gouache, 42x59 cm.

F. Ludányi Gabriella: III. országos akvarell kiennálé, Eger, 1972.

Biskás István

Csendélet; Kettős csendélet a képe (emb)

szerepel az alábbi

táslatok

K. D. megnyílt a Dunaújvárosi Ősz Tárlat

Dunaújvárosi Hírlap 1969 XI. 7

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DUNAUJVÁROS
Birkás István
1967 JAN 27
1021

Erzsi néni

(Birkás István rajza)

Alumínium díszítő lemezeket készít az épülő KGST palotába a Székesfehérvári Könnyűfémmű

A Moszkvában épülő KGST-palota díszítéséhez idén is nagymennyiségű alumínium profilt rendeltek a Székesfehérvári Könnyűfémműtől. A különböző formájú profilokból, amelyekkel a KGST-palota, folyosóit és belső termeit díszítik, összesen hatvan tonnát gyártanak az első negyedévben. A különböző profilok hosszúsága meghaladja a 120 kilométert.

KERTÉSZET ÉS SZŐLÉSZET

Hogyan lehet mezőgazdasági szakmunkás képesítést szerezni?

Milyen növényvédőszerekhez juthatnak a kiskert-tulajdonosok az idén?

Növekedett a termelőszövetek közvetlen értékesítési lehetősége.

Változott a retek és a főzőtök szabványa.

Újabb palántanevelési módszerek.

Mindezekre és számos egyéb kérdésre részletes útbaigazítást talál a KERTÉSZET és SZŐLÉSZET című képes szaklap 1967. február (3.) számában.

Előfizethető valamennyi postahivatalnál és kézbesítőnél.

DUNAÚJVÁRO

☐ **AZ MSZMP VÁROSI VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGA** **január 30-i hétfői ülésén az 1966—67. évi pártoktatás első félévi tapasztalatairól tárgyal.**

☐ *ROLF HOCHHUTH: A HELYTARTÓ* *című drámájának bemutatóját ma tartják Pécsett, a Nemzeti Színházban. Májusban a pécsi együttes Dunaújvárosban is bemutatja a világszerte nagy viharokat kavaró drámát, melyet* K a l á s z *Márton ültetett át magyar nyelvre.*

Helyreigazítás

Lapunk január 24. számának *Nyilvánosságra hozták a tanácsi választókerületeket* című cikkében elírás történt. Helyesen: a 37. választókerülethez a Kun Béla utca 1—9 számú lépcsőházak tartoznak. A 38. választókerület pedig a Szórád Márton út 22—38, 39. számú lépcsőházakat foglalja magába.

Olvasóink szíves elnézését kérjük

Rádió és TV műsor

Birkás István

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

A Dunaújvárosi Képzőművészek V. Kiállításán

1021

A napokban egy munkás őszinte szavakkal vallott a családjában és környezetében bekövetkezett ízlésváltozásról. Igaz, olykor még probléma hogy vajon „vízszintesen, vagy függőlegesen állítva helyes-e a kép", de ő mondta, hogy tulajdonképpen ez nem számít, még akkor sem, ha egyesek ezt a művész hibájául róják fel. Mert nincs még tíz éve sem, hogy lakásukból radikálisan számúzték a giccset. Azóta megtanultak műalkotást vásárolni, s tudom — ő is tudja —, hogy előbb utóbb nem csak nézői, hanem értői is lesznek e képeknek.

Miért is kívánkozik mindez ide? A város életét figyelő ember léptennyomon észreveszi, hogy az utóbbi években viszonylag, milyen sokat változott a közízlés. Ha kutatjuk az indítékot előbb-utóbb eljutunk a Dunaújvárosban lakó művészekhez, akik rangos szerepet vállaltak ebben. Hiszen, ha nem is mindannyiukkal, de sokukkal gyakran találkozunk, mint a művészet apostolaival, szerszám nélkül, mint ismeretterjesztő előadókkal, művészet-értőkkel és magyarázókkal. Véleményüket ma már ott van minden művészeti kérdésben döntő határozatban csakúgy, mint alkotásaik az intézmények és nem kevés magánlakás falán, vagy vitrinjében. Személyes és alkotásaik révén kifejtett hatásuk elvitathatatlan. És még nagyobb lenne ez a jótékony befolyásolás, ha — a meglévő eredményeket nem lebecsülve, de keveselve — még több külső és belső teret díszítene műalkotás Dunaújvárosban.

Nem kevés erőfeszítés árán eljutottunk odáig, hogy Dunaújvárosban a művészek nemcsak megfelelő műtermet, hanem tisztes megélhetést, létbiztonságot is találtak. A fejlődés következő lépcsője, hogy a művészi lét biztonságát, a megnyilatkozáshoz nélkülözhetetlen formákat is megteremtsük.

A Dunaújvárosi Képzőművészek V. Kiállítása jó lehetőség a megnyilatkozásra. Már a neve is mutatja, hogy az ötödik jó lehetőség. A tárlat anyagát szemlélve elmondhatjuk, hogy a városhoz tartozó művészek élnek ezzel a lehetőséggel. Csaknem száz alkotás bizonyítja, hogy tehetséges tizenkét embert fogadott kebelére Dunaújváros. Más kérdés, hogy az általános elismerő szavak mögé általánosan érvényes bíráló megjegyzések is sorakoznak.

A kiállítás anyaga gazdag, és mutatja a művészek sokszínűségét. Mégis meg kell állapítani, hogy — ha mondanivalóra, művészetre való tekintettel semmi esetre sem, de — technikában elgondolkodtatóan rokon. Ma már senki sem vitatja a tűz- és műanyagzománc jogosságát, de — anélkül, hogy a művészek szuverénitását sértenénk — elmondhatjuk: kár, hogy olyan kiváló grafikus, mint *Pálfalvi János* és *Csasztka Ilona* csak zománccal szerepel a tárlaton.

A témaválasztás ugyancsak dicséretes, hiszen sokszínű. Félő azonban, hogy a választott technika nagyon meghatározza. Anélkül, hogy a rosszértelmű befolyásoltságot kérnénk számon, megállapíthatjuk, hogy kevés alkotásban tükröződik vissza a mai dunaújvárosi világ tudati képe. S ha művésztől effajta lokálpatriotizmust nem is lehet számonkérni, az embertől meg szabad kérdezni: vajon kielégítő-e az a közéleti szereplés, amely esetleges élményanyagával művészi illetésül szolgálhat?

A csaknem száz kiállított alkotást kizárhatvan munka közül válogatta össze a zsüri. Ez a dunaújvárosi művészek egy évi termése. Sok is, kevés is. Sok, ha a műhelyekben maradt, kiállításra méltó alkotásokra gondolunk, de kevés, ha az innenonnan már ismert képeket, szobrokat, plasztikákat viszontlátjuk a tárlaton. Sőt, az is megesik, hogy grafikából ismert munkát ezúttal tűzzománcként látunk feltűnni.

Az általános impressziók kialakítása előtt azonban mindig egyes művészekről alkot véleményt a tárlatlátogató. Tegyük mi is ezt, de utólag:

Birkás István sok vitát kiváltó alkotásait ezúttal sem hagyja szó nélkül a közönség. A csarnokban elhangzott véleményekhez tegyük hozzá, hogy a fiatal festőművész anyaga ezúttal erőtlenebb, mint tavaly volt. *Cyránski Mária* alkotásai nagyszerű tehetségre vallanak, kár, hogy alig hozott újat a kiállításra. *Florosz Spirosz* érdekes kerámiái szemet gyönyörködtetőek, ám meglepő rokonságot mutatnak a legutóbbi tavaszi tárlaton *Mészáros Edit* által bemutatott kerámiákkal. *Ravasz Erzsébet* szépmívű illusztrációi méltán nyerik el a közönség tetszését. *Szegedi Zoltán* határozott fejlődésről tesz tanúságot. *Tóth Ila* munkái valamivel halványabbak, mint az elmúlt tárlaton, de plakettjai igen hatásosak. *Csasztka Ilona* kiállított zománcai a tőle megszokott bensőséges hangulatot árasztják. *Kalocsai Tibort* sajnos éppen úgy nem lehet megítélni, mint *Mészáros Editet*, hiszen mindketten mindösszesze két alkotással szerepelnek. *Ujjú Koffán Károly* grafikái elmaradnak a kiállítás színvonalától, zománcaiban — bár szebbek, mint tavaly — megismétli múlt évi önmagát. *Miró Eszter* ezúttal bebizonyította, hogy tavalyi sikeres bemutatkozása nem volt véletlen. Láthatóan sokat és sok értelemmel dolgozik. Különösen szép a Lépő című fa-plasztikája és érmei. *Pálfalvi János* tűzzománcai a legmeggyőzőbbek. Ő feltétlenül birtokában van a technika minden titkának és mondanivalójához is jól alkalmazza azt. Elragadó a Bohóc és szép az Űrhajós emlékére című alkotása.

Végezetül emlékezzünk meg a rendezésről, amely messze a várt színvonal alatt van. Sürgős teendő, hogy a tárlat értékes érem-anyagát kivegyék a „sutból", ahová valamiféle rossz meggondolásból helyezték. Így talán a látogatók majd megtalálják a figyelemre méltó alkotásokat.

M.—S.

A nagy vánd
Dunaújvárosban maradt

Szombaton délelőtt 9 órakor *Gábor Bertalan* igazgató-helyettes, tanszékvezető tanár megnyitó szavaival kezdődött az első Főiskolai Sportnap a dunaújvárosi Műszaki Főiskola udvarán. Az üdvözlő szavak után az igazgató-helyettes elmondta:

— A kezdeményezés a műszaki főiskolák kapcsolatainak erősítését hivatott szolgálni. Ezzel a sportesemménnyel is a műszaki főiskolák egymáshoz közeledését és közös céljaik minél gyorsabb elérését szeretnénk elősegíteni. A versenysorozat kiírásával és elindításával szeretnénk hagyományossá tenni a műszaki főiskolások sportvetélkedőit, melyeket minden évben más főiskola rendez meg. Így közelebbről megismerhetik a hallgatók egymás munkáját és módszereit, melyeket a közös cél elérése érdekébe hasznosan alkalmazhatnak. A versenyeken a főiskolák minden hallgatója részt vehet.

A megnyitó beszéd után azonnal kezdetüket is vették a versenyek. A négy sportágban összesen 28 csapat versengett a megtisztelő címek és a vándorserlegek elnyeréséért. Az izgalmas mérkőzések méltán állították meg a járókelőket, s különösen sok érdeklődője volt a női labdarúgásnak, ahol a kazincbarcikai lányok kerültek ki győztesen, 3:1-re legyőzve a második helyezett dunaújvárosiakat.

A férfi kispályás labdarúgásban a győzelmet a hazaiak szerezték meg a bajai főiskolások előtt 3:1-es győzelmükkel (hét csapat indult).

Ugyancsak dunaújvárosi győzelem született a kézilabda csapatok versengése közben is. A végig jól játszó dunaújvárosiak biztosan győztek a második helyezett kazincbarcikai főiskolások előtt (16:10).

A sakkozóknál hármas holtversenyben osztoztak a helyezéseken a bajai, a szegedi és a Kandó Kálmán főiskolák csapatai. Itt a dunaújvárosiak csak az ötödik helyet tudták megszerezni.

Kosárlabdázóink szintén gyengén szerepeltek az egyébként erős mezőnyben. Az elsőségért járó serleget a Kandó Kálmán Főiskola hallgatói vitték haza. A dunaújvárosi fiúknak meg kellett elégedniük a hatodik hellyel.

Az összetett versenyben (helyezések szerinti pontozással) *a Dunaújvárosi Műszaki Főiskola hallgatói szerezték meg az elsőséget 18 ponttal az ugyancsak 18 pontos Kandó Kálmán Főiskola csapata előtt* (A több első helyezés döntött.) A nagyon lelkes hazaiak így itthon tarthatták a pontverseny győztesének járó, szép veretű nagy vándorserleget.

A sportversenyekkel egyidőben tartották megbeszélésüket a csapatokat kísérő KISZ-titkárok. Az iskolák és KISZ-szervezetek közötti jobb együttműködés lehetőségeit tárgyalták meg, és az eddigi tapasztalatait kat cserélték ki.

A versenyek ideje alatt, 11 órakor tartották megbeszélésüket a csapatokat kísérő szakvezetők, illetve az iskolákat képviselő állami vezetők. Megtárgyalták a most kezdődött versenysorozat jövőjét, és hagyománnyá fejlesztésének lehetőségeit. Meg egyeztek abban, hogy ezentúl minden év őszén megrendezik a Műszaki Főiskolások Sporttalálkozóját. A rendező iskolának jogában áll adottságaihoz mérten a programot bővíteni, de a pontversenybe csak az eddigi versenyszámok számítanak. A versenysorozatot rangjához méltóan kétnaposra bővítik, így a csapatok a kisebb terhelés miatt jobb eredményt érhetnek el, és a színvonal is emelkedni fog.

A versenyso

Az úttörőolimpia területi döntői

Az 1970—71. évi úttörőolimpia egyes sportágainak megyei bajnokságai után a területi döntőket is városunkban rendezik meg. A területi bajnokságok megrendezésével már most elkezdik a felkészülést a rendező szervek az 1972-es nyári úttörőolimpia országos döntőinek zökkenőmentes lebonyolításához.

Az 1970—71-es úttörőolimpia megyei döntői városunkban az asztalitenisszezők versenyeivel kezdődnek. Decemeber 6-án a Ságvári Endre általános iskolában állnak a zöld asztalhoz és ülnek a sakktáblák mellé az általános iskolás sportolók.

A birkózóknál a megyei döntők elhagyásával mindjárt területi bajnokságot rendeznek december 12-13-á

Az atlétika-négytusa megyei döntő május 25-én és 27-én lesz a Központi Sporttelepen. A kajak-kenu versenyek május 22-én lesznek a Kikötőöbölben. A tornászok összecsapását két helyen, a Műszaki fűiskola és a Vasvári Pál Általános Iskola tornatermében taratják. A sportlövészet május 9-én az MHSZ lőtéren kerül megrendezésre.

Az úttörőolimpián az eddigiekhez hasonlóan a 10—14 éves általános iskolás úttörők vehetnek részt, és a labdarúgást, birkózást kivéve mindkét nembéli sportoló-palánták részére rendeznek versenyeket.

Újdonság az idén a kisdobosok külön versenye. Az úttörők versenyeivel párhuzamosan, külön kategóriában mérik össze tudásukat.

Döntő előtt

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 139-068, 337-740, 340-726

VAS NÉPE

1970 DEC 24

Birkás István

Két helyi kiadvány:

„57 vers" Békéscsabáról „Tavasz 70" Dunaújvárosból

Közös öröm íratja velünk az üdvözlő szavakat a Békéscsabán, a városi tanács vb kiadásában megjelenő „57 vers" és a Dunaújvárosban, a KISZ városi bizottsága által megjelentetett „Tavasz 70" kötetek láttán. Örömünk azért közös, mert megyénk, pontosabban a szombathelyi városi tanács vb is fölmutathatja már a korábban kiadott Cs. Nagy-kötetet, mint ennek a nagyon dicséretes új szokásnak — a helyi kiadványok köre bővülésének — élő dokumentumát. Ha a távlatokkal gondolunk, akkor tudnunk kell hogy nagy jelentősége van a megyénk önálló művelődési élete kialakításában az ilyen könyveknek.

Nem lehet kihagyni az észrevételt; minden ilyen újabb és újabb kiadvány bizonyítéka annak, hogy „a vidék" — a fővárosi felségvizeken túli területek — élete megpezsdülőben van, s ezért izgalommal, elfogódottsággal, őszinte örömmel forgatjuk ezeket a kis könyveket.

A békéscsabaiak három költőt mutattak be ízléses, zsebbe való könyvükben. Filadelfi Mihály Sarusi Mihály és Sass Ervin verseit olvashatjuk az 57 vers lapjain.

A dunaújvárosiak vállalkozása több évre tekint vissza. Negyedszer adták ki már a Tavasz című antológiát, s ez utóbbi számot a városalapítás húszéves évfordulója megünneplésének szentelték. Gonddal összeállított anyag. A város hőskorából származó verseny és egy riport vezeti be a kötetet. Illyés Gyula, Szécsi Margit és Palotai Boris neve alatt az évszám 1950, 1951. A város irodalmi és képzőművészeti élete képviselőinek jó összmunkája sokszínű, méretében okosan kiszámított írásokkal, grafikákkal mutatkozik be. Írók, tanárok, újságírók, képzőművészek. Aczél Gábor újságíró, Fejős László 19 éves ifjúmunkás, Sütő Enikő újságíró, Zsiday Csaba újságíró, Miskolczi Miklós újságíró tárcanovellái és Rózsa András verse már a mai világ, mai fiatalság életéről beszél. Tükör fejezetcím alatt Nagy Jenő újságíró, Szili Mihály zenetanár, Kemény Dezső író, Barsi Tomaj főiskolai tanár, Harcsa Gábor újságíró és Barts Rózsa könyvtáros az építészetről, a zenekultúráról, a képzőművészetről, a pedagógiáról, a sportról és a könyvről ír, a város kulturális életéről. Kemény Dezső és Barsi Dénes írók novellái. Miskolczi Miklós és Rózsa András riportjai egészítik ki a kötetet. Birkás István festőművész, Csasztka Ilona grafikus, Cyránski Mária szobrász, Pálfalvi János grafikus, és Ravasz Erzsébet grafikus művei illusztrálják a könyvet.

Kulturális idegenvezetőknek nevezhetnénk — ráértéssel — ezeket a könyveket. Miként az egyes városok épületeit, utcáit, nevezetes szobrait, tereit írják le amazok a turista számára, ugyanígy a városban élőkről, a város „szellemi utcáiról, tereiről" kapunk ízelítőt ezek segítségével. Szerencsére ott tartunk, hogy a könyvtárban lapozható újságokból már egyik napról a másikra is szemmel kísérhetjük a távolabbi helyek életét. Az új megyei könyvtár ehhez kényelmes körülményeket nyújt.

Témánkhoz tartozik még, hogy megjegyezzük, megyénkben, megyeszékhelyünkön hasonló műfajba sorolandó kiadványok előkészítése folyik pillanatnyilag is.

(konczek)

kevés zöl
tén meg

S akkor
egyébről
Gyorsjele
teljesség.
igényével
helven
nem hiá
ben sem a megye ipari munkássága.

T. Z.

rosi fogyasztóknak csupán 40 százaléka elégedett. A fő-

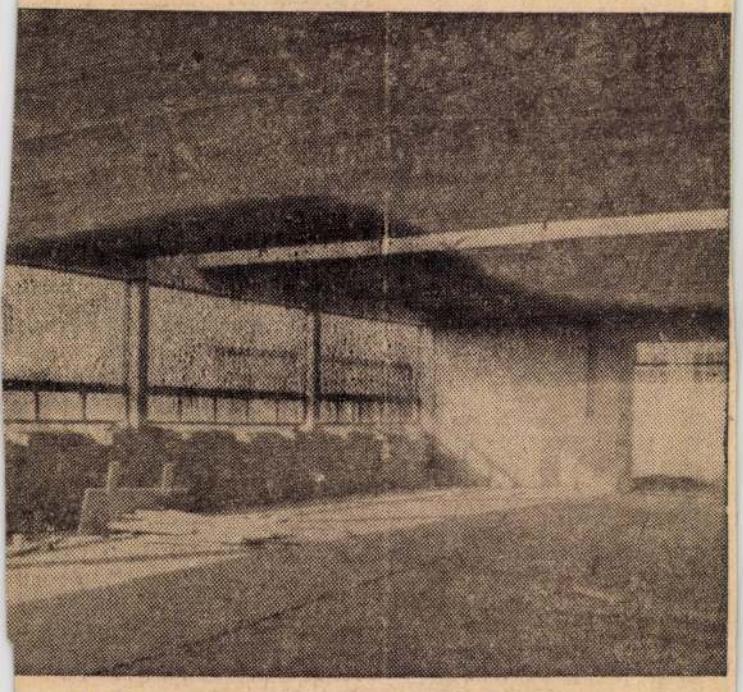

kal bővül a szombathelyi ipartelepen. Az Ady téri helyett épül.

Foto: — je —

A REMIX Kulich Gyula ifjúsági brigádjának:

soron kívüli „előléptetés"

Néhány éve a megye legjobb KISZ szervezetei között tartják számon a REMIX szombathelyi gyáregységéét, mindemellett valószínű, az is igaz: kevés olyan mozgalmas, munkában eredményes évet zártak az itt dolgozó ifjúkommunisták, mint amilyet fognak az idén.

Politikai akciók, a szabad idő hasznos eltöltését segítő és tömegsport programjaik, megoldott szervezeti érdekvédelmi feladataik stb. közül hadd emeljük ki ezúttal azokat az akciókat, amelyekkel a termelést segítették.

Úgynevezett „lakássegítő műszakokat" tartottak az év során, s az itt befolyt pénzeket takarékba tették. A felszabadulási és kongresszusi munkaversenyek során mondhatni, talán a legaktívabbak éppen a fiatalok voltak (584 KISZ-tagja van a gyáregységnek.) Kiállításon mutatták be termékeiket az Ifjúság Házában, mozgatói voltak a városi esztergályos versenynek. Nem állunk távol az igazságtól, ha azt mondjuk: a Fiatal Műszakiak és Közgazdászok Tanácsa náluk munkálkodik megyénkben a legjobban.

VAS NÉPE

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP
Dunaújváros

1969 NOV 4

Csütörtökön 16 órakor nyílik a Dunaújvárosi Őszi Tárlat'69

1021

A Dunaújvárosi Tanács a jövő évi harmas évfordulló tiszteletére: Lenin születésének 100., hazánk felszabadulásának 25., és a város alapításának 20. évfordulójára képzőművészeti pályázatot írt ki a Dunaújvárosban élő művészek számára. A pályázatra beérkezett és díjazott akotásokból csütörtökön, november 6-án *Dunaújvárosi Őszi Tárlat '69* néven kiállítás nyílik.

A kiállításon *Birkás István, ifj. Koffán Károly, Mészáros Edit, Miró Eszter, Pálfalvi János, Pálfalvíné Csasztka Ilona, Ravasz Erzsébet, Szegedi Zoltán és Tóth Ila* művei láthatja a közönség. Az őszi tárlatot csütörtökön 16 órakor *Sófalvi István* a városi tanács vb. elnökhelyettese nyitja meg a kiállítási teremben. A tárlat november 25-én zárul, s naponta 10—18 óra között tekinthető meg.

szkban járt dunaújvárosiak, [illegible]
lig a városunkban járt kommu-
rszkiak elragadtatással beszélnek
k testvérvárosaikról. És ez jelentős
olog. Iskoláink közül a Ságvári is-
ola és egyik kommunarszki 10 osz-
ályos iskola, valamint a Felsőfokú
Technikum (most főiskola) és a kom-
munarszki műszaki egyetem tarta-
nak levelezéses kapcsolatot. Igen je-
lentős érzés volt, bárhol jártunk is —
látni a kapcsolatok ápolásának bizo-
nyítékait. A pártbizottság múzeumá-
ban, a kohászati kombinát mú-
zeumában, az iskolák saját mú-
zeumaiban nagy gonddal őrzik a
kapcsolatok első jeleit: albumokat,
zászlócskákat, képeket, jelvényeket
városunkból. Igen kellemes élmé-

Ságvári iskolatol [illegible]
egy úttörő-avatáson készült képen
felismertem magamat, fiatalabb ki-
adásban, amint egy úttörőnek a
nyakkendőjét kötöm meg.

(Folyt. köv.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPMŰVELÉS

1970 OKT 7

1021

BIRKÁS ISTVÁN

GRAFIKA '70 címmel augusztus 20-án nyílt meg Sárbogárdon a Járási Művelődési Központ képzőművészeti kiállítása ismert Fejér és Komárom megyei művészek munkáiból. Képünkön a dunaújvárosi Birkás István Variációk II. című alkotása.

AMATŐ

(Bonyhád) felvétele a szekszárdi
kiállításról

HARKÁCSI JÓZSEF (Kazinc-
rcika): Üvegek (a KPVDSZ
skolci kiállításán)

OGONOVSZKY FERENC (Tatabánya, Bányász Fotókör):
„Fischer Annie" (a Komárom megyei Fotóklub kiállításán)

Birkás István

Ajtó és ablak olaj 40 x 50

Stúdió '70. Ernst Múzeum Bp. 1970. Kiáll. lap.
Bev.: Bereczky Lóránd.

Birkás István

Megbízták a művészt
hogy Dunaújvárosban a
24 tantermes Általános Is-
kolában „Kibontakozás"
domborművét helyezze el.

—: Köztéri munkák 1980-ban.
Művészet, 1981. felmár – 58. lap.

Birkás István

Variáció II. vegyes techn. 40 x 50 cm
" III. " " 40 x 50 "

Stúdió '70. Ernst Múzeum Bp. 1970. Kiáll. kat.
Bev.: Bereczky Lóránt

M.D.K.

Birkás István

"Csendélet" c. müvének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. január 4.
XIII. évf. 1. sz. 5. lap

Birkás István

Hangulat I. c. képe szerepel a „Tavasz 69" c. antológiában

Papp Sándor: Zöld, kék, sárga.
Tavasz 69

Dunaújváros 1969 V. 6.

Birkás István

BIRKÁS ISTVÁN festőművész alkotásaiból rendezett kiállítás nyílt vasárnap Székesfehérvárott, az István király Múzeumban. A művésznek az utóbbi öt évben készült munkái kerültek közönség elé.

Magyar Hirlap 1981/3/10/7

Birkás István, festő

Móron, a Lamberg-kastélyban e hó 9-én nyílt meg a megyében élő képzőművészek közös kiállítása, Téli Tárlat címmel. – A művész kismeretű „Pittyős bagatell"-je egyéni kiállításáról ismert képeivel rokon. (emlitve)

Erdész László: Tárlat a Lamberg-kastélyban.
Dunaújvárosi Hírlap, 1978. dec. 15.

BÍRKÁS ISTVÁN

szobrászművész

részt vett a helyreállításban

Hadházy Aba-Bende Csaba: Római kori épület bemutatása Dunaújvárosban

Müemlékvédelem, 1976. 3. sz. 168-170. l.

Birkás István, festő

A Fejér megyei téli tárlaton, melyet Móron rendeztek, szerepel a művész műve.

A. Szabó János: Téli Tárlat Móron. Fejér Megyei Hírlap, 1948. dec. 15.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Birkás István

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP
Dunaújváros

1989 NOV 11

1021

Képzőművészeink a székesfehérvári tárlaton

November 7-én nyílt meg Székesfehérvárt a Fejér megyei művészek őszi tárlata. A városunkban élő képzőművészek alkotókedvére jellemző, hogy a helyi tárlat ellenére valamennyien gazdag anyaggal szerepelnek a megyeszékhelyen. — *Birkás István, Csasztka Ilona, Cyránski Mária, Koffán Károly, Mészáros Edit, Miró Eszter, Pálfalvi János, Ravasz Erzsébet, Szegedi Zoltán* és *Tóth Ila* méltóképpen képviselik Dunaújváros képzőművészeti életét.

...oség döntött

1:0 (1:0)

Bírálat: Védelmünkre ezen a mérkőzésen sem lehetett panaszkodni. Aczél mindent hárított. A gólról nem tehetett. A hátvédsor mindkét félidőben, de különösen a másodikban jól állt a lábán. A csapat „szürke eminenciása" az egész pályát bejátszó Ruppert volt. Fáradhatatlanul küzdött, sokat vállalt magára. Csatársorunknak ezen a mérkőzésen csak felvillanásai voltak. Hiányzott a sérült Csörgő.

Harcsa Gábor

Birkás István kitörülnék

1979. VII. 3. Televizió 20,50 Kel

Müvészeti Magazin

- Ezek a szobrok, térplasztikák minden évszakban láthatók itt Dunaujvárosban. Jó néhány évvel ezelőtt alakult meg egy közösség, amelyiknek tagjai készitették ezeket. Birkás István az egyik szervezője. Mikor kezdődött el az alkotómunka itt?

- 1974 nyarán volt először vasas szobrász müvésztelep Dunaujvárosban. Egy nagyon egyszerü felismerés az, ami minket erre az utra inditott, elvileg sokan felismerték, tehát nem mi találtuk ki, az országban köztudott, csak gyakorlati lépés nem történt, azért próbáltunk mi valamit kezdeményezni akkor 5 évvel ezelőtt.
Nagyon egyéni kezdeményezés volt, az akkori tanácson dolgozó népmüvelési felügyelő szinte egyedül fogott hozzá, hogy egy müvésztelepet hozzon létre, a felismerés pedig az volt, hogy korszerü technikával épült városban végül is a tereinket nem népesithetjük be olyan szobrokkal, amiket régen készitettek, mert mondjuk egy eklektikus város, mondjuk Székesfehérvár vagy bárhol, háttere lehet az a környezet, vagy tér a hagyományos szobroknak, ami ott van, itt semmi esetre sem.
Ezért volt nagyszerü ez a kezdeményezés, nyilvánvaló, hogy rögtön nem válhatott népszerüvé se a tanács, se a Vasmü berkeiben, hiszen nem tudták, hogy mire készül.

- Kik csinálták azokat az alkotásokat, amiket itt látunk?

- Itt rögtön az elsőt 1974-ben Csálya Attila készitette, talán sorrendben nem tudom, F. Zágó István, Galántai György, aki ismét ezen a nyáron is itt volt és egy nagyon szép szobrot hagyott itt, Seregi József, Samu Géza, Szöllősi Enikő és Bohus Zoltán készitette azt a fekvő hengert.
Kezdetben a müszaki főiskola tanmühelyeinél kisérleteztek a müvészek, akik iszonyu feladatot vállaltak, tehát olyan technológiával kezdtek dolgozni, amivel még soha. Hamarosan kiderült, a harmadik ilyen alkalommal, két évvel ezelőtt, hogy ez a mühely alkalmatlan arra, hogy ezek a müvek ott megszülethessenek. És akkor nagyon alkotólag lépett közbe a Dunai Vasmü, aki teljesen átvállalta, mind mühely, mind munkaerő szempontjából ezt az egészet, tehát anyagot, és munkaerőt is adott.

- Itt láthatók ezek a térplasztikák, meg fent a városban is. Van-e valamilyen egységes koncepciója ennek a felépitésnek?

- Az egységes koncepció az tulajdonképpen az, hogy a legujabban épült városrész itt a Duna-parton épült, és ezt a vonalat, amit itt elindítottunk oda kivánjuk felvezetni. Hogy miért nem onnan indul el erre lefelé, arra nagyon egyszerü a válasz, hiszen az első telepek kisérleti anyagot hoznak létre, tehát a minőség tulajdonképpen nem garantált, ezért inkább jónak láttuk innen indítani, aztán majd ez nyilván egészségesen keveredik jobb, rosszabb alkotások ott fönt is, itt lent is. De egy közös sétány fog itt felfelé vezetni, tehát bezárul ez a kör.
Visszatérő nevek is vannak, tehát lassan valóban egy garnitura alakul ki, ilyenek a Szöllősi Enikő, Galántai György, Gulyás Gyula, és nagyon remélem, hogy az idén nagyon szépen szerepel Dunajai Friedrich Ferenc.

- Beszélgetőpartnerem dr. Szabó Ferenc, a Vasmü vezérigazgatója. Önök miért támogatják a müvészeket?

- Az acél és a vas az a képzőmüvészetnek eszköze, tárgya volt korábban is, ahogy a hengereltáru termelésében a lemezáru nőtt, egyre több olyan alkotás született az iparban, ami megfogta a képzőmüvészeket. Amikor néhány évvel ezelőtt nálunk elkezdték a müvészek a lemeznek a felhasználását olyan uj alkotások születtek, amelyek minket is abba az irányba vittek, hogy ezt támogatni kell.

- Önöknek miért fontos ez?

- Mi szeretjük az acélt, kohászok vagyunk, és világos, ha olyan alkotások születnek, amely képzőmüvészetileg is valamit ad, ez a városunkon is segit, mert a Vasmü és a város egy, ezzel adunk a városnak valami jellegzetességet, világos, hogy támogatjuk ezt a törekvést.

- Hogyan képzeli el Ön a további együttmüködést?

- Olyan mühelyt kivánunk a müvészek rendelkezésére bocsátani, amelyet egész évben használhatnak, jelenleg csak nyáron, egy-két hónapot töltenek itt, biztositani akarjuk a számukra azokat a nagy eszközöket, berendezéseket, amelyekkel nagyméretü alkotásokat is tudnak készitení, és ösztönözni kivánjuk különböző dijakkal, elismeréssel esetleg azt is megteremtjük a számukra, hogy olyan környezetet, szállást, alkotóhelyet biztositunk, ahol a gondolataik megérhetnek.

- Három müvésszel beszélgetek, akiknek szobraival naponta találkozhatnak a dunaujvárosiak. Szöllősi Enikővel, Gulyás Gyulával és Friedrich Ferenccel.
Régen a szobrász egyedül dolgozott a mühelyében, és a közönség csak akkor találkozott a szobrokkal, amikor már elkészült. Most itt ugy érzem egy kis változás van, hogy a dunaujvárosiak már közben is bekapcsolódhatnak a munkába. Mennyire változott meg az alkotási folyamat igy?

- Ez óriási változást jelent, több szempontból nagyon jelentős ez a különbség, mert egyébként mi is a hagyományos módon dolgozunk mütermeinkben, de itt kettős szempontból is jelentős, mert egyrészt a Vasmü olyan technikai lehetőségeket ad nekünk, amihez sehol máshol nem juthatunk hozzá, anyagokhoz, eljárásokhoz, másrészt nagyon fontosnak érzem az itteni emberekkel való kapcsolatunkat, akik tulajdonképpen azáltal, hogy a mi szobrainkat készitik és mondhatom, hogy a legnagyobb szeretettel és odafigyeléssel készitik, egészen más fogalmat nyernek a müvészetről, azáltal, hogy ők is részesei a folyamatnak. Mindnyájan ugy éreztük, hogy ez sokkal jelentősebb közmüvelődési tény, mintha akár 50 kiállitást is idehoznánk.

- Tudna személyes példát mondani erre?

- Hogyne, mindnyájunknak vannak ilyen tapasztalatai, hogy először kérdezik, hogy ez mi, és akkor elérkezik egy olyan pont, amikor már ők kezdik magyarázni, és nekik támadnak gondolataink és nekünk hoznak ötleteket, hogy ezt igy vagy ugy kellene megoldani.

- Ön érzi-e egyáltalán ezt a változást, vagy pedig nem?

- Hát én azt mondhatom, hogy nagyon érzem, mert számomra ez nagyon nagy jelentőségü volt, egyébként is a Vasmüben dolgozom, a kutatási osztályon dolgozom, mint technológus mérnük, és ez acélt ismerem, és ez számomra nagy lehetőség volt, hogy képzőmüvészeti alkotást hozhattam létre, hogy ez hogy sikerült, az majd kiderül.

- Köszönöm szépen. Ezzel a Müvészeti Magazin juliusi adása véget ért. Reméljük néhány hasznos ötletet tudtunk adni Önöknek nyári programjuk összeállitásához. Viszontlátásra!

- . -

- Milyen a kapcsolata itt az emberekkel miközben készíti ezeket a szobrokat?

- Hát a szobor készítése közben is, de egyébként is régi és nagyon jó a kapcsolatom a dolgozókkal, ugy érzem.

- Van-e haszna ezeknek a szinpozionoknak, vagy csak ez olyan kampány feladat?

- Nem, nem hiszem, hogy ez kampány feladat, annál több. Itt amiről éppen az Enikő beszélt, hogy a képzőmüvészeti kulturában ez egy nagyon fontos és jelentős. Azt hiszem egyedülálló az országban az, ami itt most jelen pillanatban '79-ben történt, tudniillik egy olyan mecénás, mint a Dunai Vasmü olyan lehetőséget adott meg 6 meghivott müvésznek, amit otthon mütermi szinten nem lehet megvalósitani.

- Miben különbözik ez az ország többi részén levő szinpozionoktól?

- Azt hiszem a méretektől és a kiváló acél anyagoktól, amely minden mennyiségben a rendelkezésünkre állhatott.

Birkás István, festő

(ász): Térképjelek, térformák.

Fejér Megyei Hírlap, 1978. júl. 6.

Birkás István festő

a Velencei Galéria új kiállításán Birkás István festő- és Palotás József szobrászművészek művei láthatók. Mindketten Dunaújvárosban élnek. és mindketten 30-év körüliek.

(ám): Térképjelek, térformák.

Fejér Megyei Hírlap, 1978. júl. 6.

BIRKÁS ISTVÁN

A székesfehérvári
Szent István Király Múzeum
meghívja Önt

Birkás István

festőművész kiállítására, amelyet

Kováts Albert

festőművész nyit meg

1998. május 16-án,
szombaton délelőtt fél 12 órakor
a múzeum Országzászló téri épületében.

A kiállítás megtekinthető: 1998. június 14-ig,
hétfő kivételével naponta, 10–14 óráig.

F.k.: dr. Fülöp Gyula

Szent István Király Múzeum
8002 Székesfehérvár, Fő u. 6.
DÍJ MEGFIZETVE

SZÉKESFEHÉRVÁR 1998.05.11. KIIKI

Végh János
művészettörténész
Iparművészeti Főiskola
Budapest XII.,
Zugligeti út 11-25.
1121

BIRKÁS ISTVÁN

1996. 07. 26.

Légüres tér és tiszta képlet

„Egy szint fölött minden, alatta semmi — ez a fő kritérium..."

Sűrű időszakot tudhat maga mögött a dunaújvárosi Modern Művészetért Közalapítvány: elöljáróban elég csak a folyamatos kiállítási „szezont" és az építkezést említeni. Ezekről, valamint a közeljövőről beszélgettünk *Birkás István* képzőművésszel, a közalapítvány kuratóriumának elnökével: és stílusról, közönségről is...

— A kiállításainkkal kapcsolatban egyetlen dolgot szeretnénk markánsan megvalósítani: azt, hogy minőségi műveket láthasson az Uitz Terem vendége. A sokszínű, más-más koncepciókkal operáló művészeti életben ugyanis hiba stílusokat preferálni a színvonal helyett. Egy szint fölött minden „jöhet", alatta semmi — ez a fő kritérium. Ebbe az elképzelésbe belefér a pop-art-os, figurális művészet éppen úgy, mint a dunaújvárosi alkotók tárlata *(képünkön — Ny. Zs.)* vagy az új törekvések bemutatása. Jelentős eredménynek tartjuk, hogy az országban egyedüliként Uitz lett az ELTE művészettörténeti tanszékének gyakorlóterepe: talán ez is a minőségorientált koncepció elismerése. Más kérdés, hogy a színvonalat egyre kevésbé igényli a közönség.

— A nagybetűs Fogyasztóban van a hiba?

— Világjelenség, de kihat a magyar szellemi életre is: a közönség az amerikai „kultúrmasszát" igényli, várja. Mindenki, aki másképp, netalán mást nyújt, óhatatlanul légüres térbe kerül. A szellemi termékek iránti érdektelenség nem propaganda, nem minőség — minta, magatartás kérdése.

— Nem szélmalomharc ilyen közegben, szituációban dolgozni, például múzeumot építeni?

— Rendszeresen eseményeket szervezni néha borzasztó, a múzeumépítéssel más a helyzet: a múzeum tíz, ötven és száz év múlva is állni fog. És addigra talán változik a helyzet. Mert jöhet itt gazdasági csoda, Kánaán, kultúra nélkül az egész elsüllyed — ez tiszta képlet.

— Hol tart az építkezés?

— Karácsonyra a múzeumegyüttes első épületének készen kell állnia. Jelenleg a belső munkálatok előkészítése folyik, még körülbelül két hétig: augusztus közepétől terveink szerint kezdődik a nagyüzem.

— Változott a koncepciójuk, mióta kiderült, kortárs művészeti múzeum lesz a fővárosban?

— Az nemzetközi gyűjtemény, a miénk döntően magyar alkotóké. Így, bár az állami források szűkültek, nem módosítottunk: továbbra is egy vonzó múzeumegyüttest tervezünk. Az ország több kortárs gyűjteménye az eltérő gyűjtőkörből eredően inkább az egymás mellett élésre koncentrálhat, mint a rivalizálásra. Kiderült, a közalapítvány kinőtte az eddigi kereteket. Most fontos feladat a múzeumot működtető szakértői gárda kialakítása. Jó hír, hogy szeptembertől két fiatal művészettörténész jön dolgozni ösztöndíjjal Dunaújvárosba... **Ny. Zs.**

Fotó: Vohlmann György

ZSIBONGÓ

K	S	M
O	Ö	A
T	I	A
S	I	Z

sarkából, és olvasd össze a betűket
egfejtés esetén egy közép-amerikai
l.
g nyílt levelezőlapon — július 31-ig
okott címen: Zsibongó, Fejér Me-
onvéd utca 8.

nt rejtvény helyes megfejtése: Ko-
felfedezte Amerikát. A jó megol-
ényveket sorsoltunk ki.
Mónika — Székesfehérvár, Brázik
— Sárbogárd, Czövek Angéla —
nt. Nyereményeiteket hamarosan
lunk!

NYÁRFAPANNA

Mikor utcánkban virágba borultak az utat szegélyező nagy nyárfák, akkor született meg Nyárfapanna. A szél karjára kapta és játékos szellőcsókjával repítette fel a pihekönnyű lánykát. Fitos orrocskájával Nyárfapanna nagyokat szippantott, és sóhajtozva szállt a városok, falvak felett. Belebújt a kéményekbe, végigtáncolt a háztetőkön.

Éppen a belváros macskakövén bukdácsolt pille lábain, amikor meglátott egy fecskét, aki szorgosan hordozta csőrében a pocsolya sarát egy sárga ház eresze alá.

— Mi lenne, ha megkérdezném ezt a madarat, kibérelhetném-e az egyik szobáját? — tanakodott Panna.

Választ azonban nem kapott, így arra gondolt, a madárnak talán rossz napja van. Majd ő hozzáköltözik és megvigasztalja. Nyárfapanna felpattant az első arrajáró kósza szél tenyerébe és huss, már fenn is volt a készülő fészekben.

— Hát, ami azt illeti, elég szűkös itt a hely, nem számítottam rá, hogy csak egy szoba lesz ebben a házikóban — húzta el kedvetlenül a száját Panna.

Azért csak elhelyezkedett és mély álomba zuhant. Reggel, amikor a nap sugarai megcirógatták az arcát, arra lett figyelmes, hogy mellette három, apró fecskepalánta visít, és éhesen tátogatja a csőrét.

— Ezek szerint ti is ideköltöztetek. Legalább nem unatkozom majd — gondolta.

Elkészült a ház is, és fecskemama szorgosan etette kicsinyeit. Panna csak nézte őket, és

Ingyenes tábor augusztusban, a Duna mellett

Ha nincs is olyan igazi jó idő, még mindig nincs vége a nyárnak. Lehet még játszani, bicajozni, nyaralni a nagyinál — és lehet még táborozni is. Nem is akárhol. Hogy részt vehess, csak azt kell igazolnod, hogy jól tudsz úszni. A Védőszárny Szervezet és a Legyen a betű jó barát alapítvány ugyanis az idén is megszervezi ötnapos, ingyenes, nyári dunai vízitáborát.

A Duna mellett, a Szentendrei-szigeten augusztus 15-től 19-ig tartó vakációzásra 8-13 éves gyerekeket várnak. A táborozás öt napja alatt sok-sok érdekes dolgot művelhetsz: lesznek kézműves foglalkozások, a résztvevők faraghatnak bödönhajót és tutajt, megtanulhatnak kajakozni és kenuzni, jurtát építhetnek és tréfás versenyeken mérhetik össze tudásukat.

A Honfoglalás Vízitáborba jelentkezni lehet az *1339-368-*

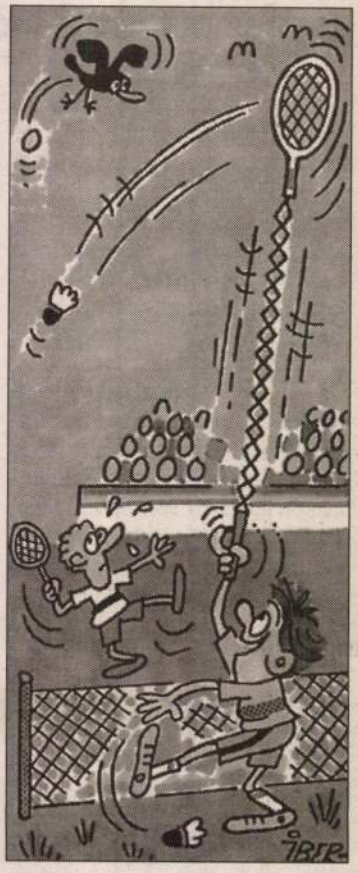

Repül a labda, repül a madár... a két rajzon egyformán megy a

BIRKÁS ISTVÁN festő

1997. november 17., HÉTFŐ

Dunántúli Napló

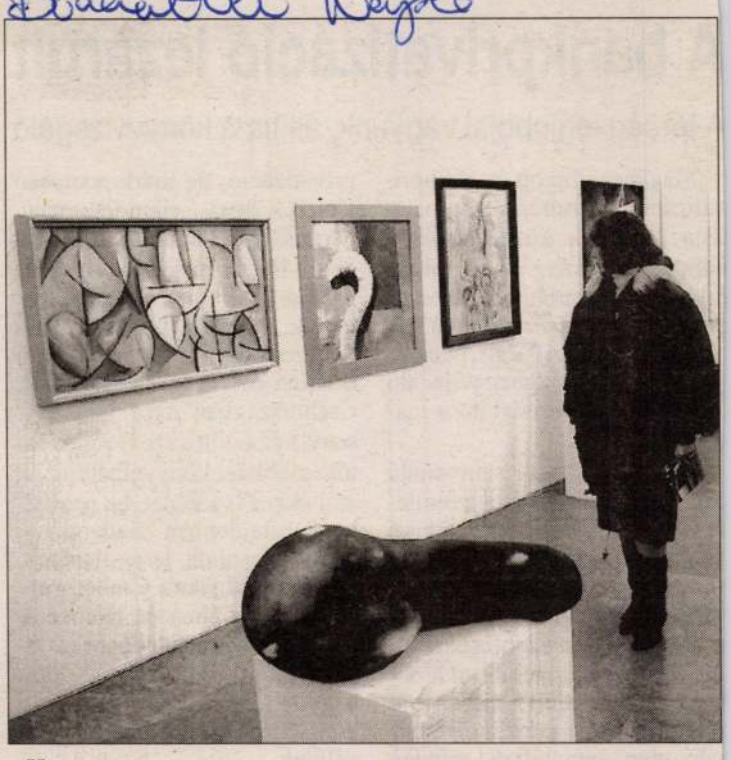

Őszi tárlat — örömökkel, kételyekkel, kérdőjelekkel

Megyei alkotók a Kortárs Művészeti Intézetben

Nem tudom, mikor tűnt fel a képzőművészet szókincsében, szóhasználatában az „őszi tárlat", — valószínű a századforduló idejében — de azóta is súlya, jelentősége van. Utal a (művészi) termés betakarítására, az év vége közeledtére, arra a küzdelemre, amit az alkotók az érvényes mű létrehozásáért folytatnak.

Ezért örültünk annak, hogy — némi bizonytalankodás után — a megyei őszi tárlat nem tűnt el a rendszerváltás forgatagában, voltak, akik felismerték szerepét, inspiráló hatását, és immár megszilárdulva, a megye és a két megyei jogú város támogatásával kétévente bemutatkozási lehetőséget kínál.

Az is örvendetes, hogy a megye új képzőművészeti intézménye, a Kortárs Művészeti Intézet, az Uitz Terem utódja ad helyet a 97-es Fejér Megyei Őszi Tárlatnak, vállalva a folytonosságot, a lokális értékek felkarolását. Ez mindenképpen fontos, hisz a lakolális és az egyetemes egymással szoros, szerves egységben létezik, s egyik vagy másik oldal túlzó előtérbe kerülése egészségtelen egyensúlytalanságot idéz elő, a provinciális sekélység, netán a multikulturális blöffök előtt nyitna teret.

Milyen látványt, élményt kínál a mostani anyag?

Egyfelől megfigyelhetők a képfelületet megdolgozó, a legkülönbözőbb stílusirányzatokból merítő újraértelmezési kísérletek, másfelől a már klasszicizálódott, önnön teoretikus szigorukba merevült, terméketlen vagy önismétlő formációkba hanyatló posztavantgard művek. Ez utóbbiak nagy teret foglalnak el, annak ellenére, hogy csupán néhány alkotóról van szó. De terhelje ez a zsűri válogatását és lelkiismeretét, melynek egy irányba húzó elfogultsága a díjazásban is megnyilvánult.

Számomra a tárlat értékvonulatát a középgeneráció ismert tagjainak munkái jelentették. Gondolok itt Birkás István „földképeire", Palotás József Benvenutó Cellini sorozatára, vagy Friedrich Ferenc igényes minimalizmusára. Móder Rezső ezúttal is le akarja hengerelni a közönséget, többszörös jelentéssíkokkal telített kép-tárgyvers/szöveg installációjával. E vonulathoz sorolnám még Koffán Károly grafikai lapjait, Cyránski Mária zománc triptichonját, Bukovácz Lajos jellegzetes festményeit, Végvári Beatrix és Büki Zsuzsa vegyes technikájú munkáit. Bauer István és Szegedi Csaba a geometrizmus líráját formálgatják, az egyik tárgykollázsokat, a másik klasszikus olajképet alkotva.

Az e vonulathoz felzárkózók között érdemes megemlíteni még Miklós János kerámia plasztikáit vagy Acsa Szücs Imre fehér festményfelületre rótt rajzolmányait, Revák István, Orbán Sándor képeit. Hiányolhatjuk Ujházi Péter mindig meglepő és sokirányú kalandozásairól hírt adó kollekcióját (csupán egy képpek szerepel), vagy Székely János Jenő új munkáit. (Régi, bár meggyőző rajzát és portréját adta be.)

A díjazottakról annyit, hogy megoszthatják (joggal) a szakmai és a közönségvéleményt.

A négy díjból három a nem hagyományos műfajban alkotóknak jutott, ami a tárlat egészét tekintve aránytalan, elfogadhatatlan. Rohonczi István Tizenkét perc című installációja a talányos gömbökkel, kékben, nem igazán merítette ki még ezen a téren sem, az ötleten túl a műalkotás fogalmát. Várnai Gyula elmélyültebb és szintetizálóbb (A Hold túlsó oldala, Polgári mennyegző), de túl sok esetlegesség tűnik fel ebben az asszociációs körben, s nem biztos, hogy a néző tudja, akarjuk-e követni ezt az utat. Hedegűs 2 László kollekciójából a „IIkettő" (alumínium kannák félbe vágva, felaplikálva egy felületre) is csalódást kelt.

Számomra a legmeggyőzőbb díjazott Filep Sándor Tolnay-Baudelaire című diptichonja volt, amely azonnal kitűnt megszólító erejével, a téma szokatlanul éles, kíméletlen exponálásával. Hiperrealista felfogásban szól arról a kíméletlen rombolásról, amelyet az idő, az öregség végez egy jól ismert, egykor szépségével és kedvességével is elbájoló arcon. E kettős ábrázolásban egymásba játszik megrendülés és lázadás, tisztelet és nyomasztó szembesülés. A „szem hódolata" — ahogyan Baudelaire írja — így, ilyen módon is kifejezhető, ha a művészben megvan a kellő szakmai és emberi alázat.

És Filep Sándorban megvan.

Mit mondhatnánk még?

Az őszi tárlat betöltötte funkcióját, felmérte mai állapotát a megye alkotóinak, ki hol és merre tart, mit, milyen kvalitást produkál? (Függetlenül a zsűri eltájolódásától.) A szemle így is tanulságos, figyelemre méltó és semmilyen tárlatszervezési forma nem pótolja. Ezt érdemes meggondolnia mindenkinek, aki érdekelt akár művészként, akár szervezőként.

Péntek Imre

A bankprivatizáció lezárult

A térség legjobbjai vagyunk, állítja a könyvvizsgáló

Magyarországon a bankprivatizáció lezárult, a volt szocialista országok közül elsőként nálunk szűnt meg az állami tulajdon e szektorban. Ami kevés maradt, az marad is, mondta Németh Gábor, az ÁPV Rt. pénzintézeti ügyvezető igazgatója, aki lényegében levezényelte a magánosítást.

Nyugat-európai színvonalú banki szolgáltatás megteremtése volt a cél, márpedig ez állami tulajdonban nem valósulhatott volna meg, szögezi le a szakember. Az állami tulajdonlás rontja a versenyképességet, csökkenti a hatékonyságot, ráadásul a politika széljárásaitól is csak a magánkézben álló pénzintézet óvható meg garantáltan, minden ellenkező híresztelés ellenére, hangsúlyozza.

Az OTP Rt.-ben egy aranyrészvénnyel tulajdonos ugyan az állam, de ez speciális helyzet. Az aranyrészvény révén különleges jogok gyakorolhatóak, de a törvény is ahhoz ad csupán lehetőséget, hogy adott esetben a kisbetétesek érdekeit megvédje az állam az egyetlen részvénye segítségével. A Magyar Fejlesztési Bank és az Exim Bank szintén állami tulajdonban maradtak, mégpedig száz százalékban, de e két intézmény a szó klasszikus értelmében nem is valódi bank. Az MFB-t például a Pénzügyminisztérium és az Ipari, Kereskedelmi és Idegenforgalmi Minisztérium vezérli, jószerivel úgy működik maga is, mint egy minisztérium, amely banki jogosítványokkal bír. Feladata a vállalkozói programok kidolgozása és finanszírozása, a külföldi hitelek fölvétele és közvetítése, a területfejlesztés, a közműprogramok lebonyolítása. Állami kedvezményeket is kap és továbbad, tehát semmiképpen nem kívánatos külföldi kézbe adása. Az Exim Bank a külkereskedelmi ügyleteket finanszírozza, rajta keresztül történik az exporttámogatások elosztása. A Magyarországon működő többi harminckilenc bank azonban mind magántulajdonba került.

Csehországban és Szlovákiában lényegében nem volt bankprivatizáció, de mára pontosan látszik, hogy elkerülhetetlen, bármiképp gondolták is korábban. Mi a sikeres csehekhez képest négy-öt éves előnyben vagyunk, ők pedig másodszor is konszolidálni kénytelenek, ami irdatlan összegeket emészt föl. Csehországban nem volt verseny, s ez ártott a szektornak. Mi tőketöbbletet könyvelhetünk el, ami akkor is többlet, ha nem állami tulajdonban fiadzott. A magyar bankok terjeszkednek, Horvátországban, Csehországban, Ausztriában és Romániában a magyarországi bankok leánybankjai találhatók, s egyre nagyobb az esélyünk arra, hogy a térség pénzügyi központjává váljunk.

Romániában az első körben a bankprivatizáció csődöt végződött, végeredményben azoknak adták oda az intézményeket, akiknek nem volt pénzük. Bulgáriában azt sem lehet pontosan tudni, gazdaságpolitikai szempontból véget ért-e a szocializmus, Albániának pedig — némi szubjektív keserűséggel minősítve — nincs is gazdasága. A horvátok és a szlovének feljövőben. És Lengyelország? Ott a nyolcvanas években nagyobb tőkével bírtak, mint mi, de nem egységesen vezényelték le a bankprivatizációjukat, s ennek megfizetik most az árát. A kormányváltások sem tettek jót a szektornak, az aktuális gazdaságpolitika nem következetesen cselekedett, a korábbi helyzeti előny mára elolvadt. A világ legnagyobb könyvvizsgáló cége, az amerikai Arthur Andersen szerint térségünk bankrendszereinek fejlettségi sorrendjében első Magyarország, bennünket követnek a lengyelek, s a hamadik Csehország. A banki szolgáltatások színvonala nálunk rohamléptekkel emelkedik, ezt sem vonhatja kétségbe senki.

A politikába nem akarnak beleszólni a külföldi tulajdonosok, összegzi a tapasztalatokat Németh Gábor. Ezek az üzletemberek egy forintból tíz forintot akarnak csinálni. S ebbéli szándékuk nemzetközi, mindenütt a világon. —zsohár—

HATÁRIDŐNAPLÓ

E héten a gazdálkodó szervezetek újabb fontos határnapok előtt állnak. A vállalatvezetőknek a rendelkezések hatályba lépésének dátumát is figyelemmel kell kísérniük.

CÉG VEZETÉS

Határidők cégvezetőknek

November 18.

A befektetési szolgáltató vállalatok jelentése a nyitott pozíciókról.

November 20.

Az áfa befizetése. havi nyilatkozat az adókról, támogatásokról; a társasági előleg befizetése; a játékadó átutalása; a tenyésztési hozzájárulás rendezése; a munkaadói-, munkavállalói járulék befizetése.

November 21.

Veszélyes készítmények bejelentése; a számítógéppel vezetett vámáru-nyilvántartás hitelesítése.

November 23.

Az értékesített közteherjegyek ellenértékének átutalása a Magyar Államkincstárnak.

Aktuális

Almatámogatás — Az idei termésű étkezési alma külföldi értékesítéséhez a 70/1990. (X.11.) FM-rendelet értelmében támogatás igényelhető. Támogatásért az az exportőr folyamodhat, aki március 31-től tagja az Alma Terméktanácsnak és nem tartozik az adó- vagy tb-szerveknek. Továbbá legalább 40 forint/kg bruttó áron vásárolta a kivitelre szánt almát, amit számlával vagy vásárlási jeggyel igazolni tud. A támogatás az október 1. és 1998 április 30. között létrejövő exportértékesítésekre vonatkozik. Mértéke első osztályú étkezési alma esetében 6 forint/kg. A kérelmeket az APEH- és tb-igazolásokkal 1998. május 10-ig kell eljuttatni az Alma Terméktanács- (4244 Újfehértó, Pf. 38).

BIRKÁS Ákos

BERLIN – MITTE

TIZENÖT NÉMET MŰVÉSZ BIRKÁS ÁKOS VÁLOGATÁSÁBAN
FIFTEEN GERMAN ARTISTS SELECTED BY ÁKOS BIRKÁS

1996. november 7 – december 1. / November 7 – December 1, 1996

GOETHE INSTITUT

Berlin-Mitte művészeti élete nyitott, izgalmas, fiatal és szabad. A negyed az egykori Kelet-Berlin területén fekszik, az itt alkotó művészek jó része egykori NDK-s. A kelet-európai miliő, melyben a művek születnek, számunkra is ismerős tehát. A városrész – és a művészeti élet – az egyesülés után rövid idő alatt bekapcsolódott a nemzetközi áramlatokba, rendkívül dinamikus és kreatív módon szinte állandóan változik.

Birkás Ákos, aki a közelmúltban hosszabb időt töltött Berlinben, ennek a közegnek alapos ismerője. Az ő koncepciójára épül a kiállítás, mely átfogó képet ad az itteni művészet sokrétűségéről; a festészet, szobrászat, installáció, fotó-, akció- és konceptművészet mellett a zene is helyet kapott a válogatásban. A kiállító művészek: Ruprecht Dreher, Jörg Herold, Christine Hill, Matthias Hoch, Stephan Jung, Laura Kikauka és Gordon Monahan, Frank Maibier, Maroan el Sani és Nina Fischer, Yana Milev, Carsten Nicolai, Olaf Nicolai, Maren Roloff és Günther Unterburger. A kiállítás a Goethe Intézet és a berlini Galerie EIGEN + ART közreműködésével és támogatásával jött létre.

Art life in Berlin-Mitte is open, exciting, young and free. The quarter of Berlin-Mitte is situated in East Berlin, meaning that the majority of these artists are from the former communist East Germany, thus their work created in an Eastern Europe "milieu" should be familiar to Hungarians. After the unification of Germany this quarter, and its art life, immediately became part of the international tendency, and is currently evolving into new dynamic and creative manifestations. Ákos Birkás is intimately familiar with this community after a prolonged residence in Berlin, and his concept of the exhibition attempts to give a thorough outline of the diverse art layers in this community; besides paintings, sculptures, installations, photos, action and concept works, music is included in his selection. The exhibiting artists are: Ruprecht Dreher, Jörg Herold, Christine Hill, Matthias Hoch, Stephan Jung, Laura Kikauka and Gordon Monahan, Frank Maibier, Maroan el Sani and Nina Fischer, Yana Milev, Carsten Nicolai, Olaf Nicolai, Maren Roloff and Günther Unterburger. The exhibition is organized with the cooperation of the Budapest Goethe Institute, and the Galerie EIGEN + ART.

Megnyitó: 1996. november 7-én, csütörtökön 18 órakor / Opening: 6 pm Thursday, November 7, 1996
A kiállítás rendezője: Birkás Ákos / Curator: Ákos Birkás
Társrendező: Regős Andrea / Assistant Curator: Andrea Regős

Erast Múzeum

Szomjas György: Talpuk alatt fütyül a szél (1976) 95'
október 15.
Ragályi Elemér: Szilveszter (1974) 17'
Sándor Pál: Szabadíts meg a gonosztól! (1978) 95'
október 22.
András Ferenc: Dögkeselyű (1982) 115'

Koltai Lajos

október 29.
Bódy Gábor: A harmadik (1971) 49'
Dobai Péter: Archaikus torzó (1971) 34'
Szomjas György: Füredi Anna-bál (1972) 28'
november 5.
Magyar Dezső: Agitátorok (1969) 71'
Szomjas György: Gyakorlatok (1973) 24'
november 12.
Gyarmathy Lívia: Tisztelt cím! (1971) 15'
Böszörményi Géza: Autó (1974) 80'
november 19.
Mészáros Márta: A lőrinci fonóban (1971) 17'
Dárday István – Szalai Györgyi: Jutalomutazás (1974) 85'
november 26.
Maár Gyula: Déryné, hol vagy? (1975) 98'
december 3.
Sándor Pál: Ez a divat '78–'79 ősz, tél (1978) 15'
András Ferenc: Veri az ördög a feleségét (1977) 100'
december 10.
Szabó István: Bizalom (1979) 115'
december 17.
Gothár Péter: Megáll az idő (1981) 103'
A vetítések minden kedden 18 órakor kezdődnek.

György Szomjas: The Wind is Whistling Under Their Feet (1976) 95'
October 15
Elemér Ragályi: New Years Eve (1974) 17'
Pál Sándor: Deliver Us From Evil (1978) 95'
October 22
Ferenc András: The Vulture (1982) 115'

Lajos Koltai

October 29
Gábor Bódy: The Third One (1971) 49'
Péter Dobai: Archaic Torso (1971) 34'
György Szomjas: Anna Ball (1972) 28'
November 5
Dezső Magyar: Canvassers (1969) 71'
György Szomjas: Exercises (1973) 24'
November 12
Lívia Gyarmathy: To Whom It May Concern (1971) 15'
Géza Böszörményi: The Car (1974) 80'
November 19
Márta Mészáros: In the Lőrinc Textile Mill (1971) 17'
István Dárday and Györgyi Szalai: Holiday in Britain (1974) 85'
November 26
Gyula Maár: Where Are You, Mrs. Déry? (1975) 98'
December 3
Pál Sándor: Fall and Winter Fashion: 78–79 (1978) 15'
Ferenc András: Rain and Shine (1977) 100'
December 10
István Szabó: Confidence (1979) 115'
December 17
Péter Gothár: Time Stands Still (1981) 103'
Films start at 6 pm every Tuesday.

Birkás István

Birkás István festőművész 1947-ben született Kiskunmadarason. A képzőművészete Főiskolán Kádár György növendéke volt.

—: Fejér megye képzőművészei. Művészet, 1978. október – 20. lap.

Birkás István

BIRKÁS ISTVÁN festőművész alkotásaiból rendeztek kiállítást tegnap a dunaújvárosi Uitz Béla-teremben.

Magyar Hirlap 1978-3o-11

Birkás István, festőművész

A dunaújvárosi Amatőr Műhely 1973-ban alakult, Birkás István vezetésével. Műhelyüket az Uitz-terem alatt egy raktárhelyiségből alakították ki, ahol hetente legalább két alkalommal összegyűlnek. – Az Amatőr Műhely 1977-ben elnyerte a Népművelési Intézet nívódíját.

Németh Edit: Ötéves az Amatőr Műhely. Dunaújvárosi Hírlap, 1978. febr. 3.

Birkás István, festő

● TÁRLATOK. Birkás István festőművész és Palotás József szobrászművész alkotásaiból nyílik kiállítás a velencei Kápolnagalériában.

8.

–:0 Tárlatok

Esti Hírlap, Bp. 1978 jún. 29.

ob

Birkás István

Egyéni kiállítása 1976-ban
volt a Liba iskolában.

— : Fejér megye képzőművészei.
Művészet, 1978. október – 20. lap.

Birkás István

A Dunaujvárosban élő mű-
vész rendszeres résztvevője a
megyei és a Stúdió kiállítá-
soknak. 1973-ban Derkovits
ösztöndíjat kapott.

—: Fejér megye képzőművészei.
Művészet, 1978. október - 20. lap.

Birkás István festőművész, Művészet, 1978. 10. 20. old.

Birkás István *festőművész*

1947-ben született Kiskunmadarason. A Képzőművészeti Főiskolán Kádár György növendéke volt. 1973-ban Derkovits-ösztöndíjat kapott. A Dunaújvárosban élő művész rendszeres résztvevője a megyei és a Stúdió-kiállításoknak. Egyéni tárlata 1976-ban volt a Lila Iskolában.

Birkás István: Jelek a kertben, vegyes technika, 50x100 cm, 1977

Bíró István

„Robbanás" olaj 110 x 75,5 cm

Balatoni Nyári Tárlat 1976

Balatoni Múzeum Keszthely

Birkás István

Martyn Ferenc a Budapest Történeti Muzeumban junius 30.-tól,
Étienne Hajdu szobrász a Műcsarnokban junius 30.-tól,
Reich Károly és
Somogyi József a Balatonboglári Kápolnában julius 2.-től, mutatják be alkotásaikat.
Borsos Miklós "A kert" c. kiállitása a Tihanyi Muzeumban junius 24.-től,
Gruber Béla festőművész emlékkiállitása a Magyar Nemzeti Galériában julius 16.-ig megtekinthető, -közli a kulturális eseményeket tudósitó rovatában a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. juli. 1.
XXII. évf. 26. sz. 8. lap.

Birkás István

Farkas Ádám szobrász a Magyar Nemzeti Galéria Műhely-sorozatában julius 16.-ig,
özv. Báeskai Andrásné és
Tóke Imre Kecskeméten a Magyar Naiv Művészek Muzeumában szeptember 7.-ig,
Birkás István és
Palotás József a Velencei Galériában julius 10.-ig,
Albert Zsuzsanna a Ferencvárosi Pincetárlaton julius 6.-tól
Czinke Ferenc grafikus a Tihanyi Művelődési Házban julius 2.-től mutatja be alkotásait.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. juli. 1.
XXII. évf. 26. sz. 8. lap.

Birkás István

Birkás István képzőművész Duna-
rejvázos most épülő új iskolájának
monumentális domborművet kí-
szít.

— : Domborműv az iskolának.
Új Tükör, 1979. január 28 - 43. lap.

Birkás István *festőművész*

1947-ben született Kiskunmadarason. A Képzőművészeti Főiskolán Kádár György növendéke volt. 1973-ban Derkovits-ösztöndíjat kapott. A Dunaújvárosban élő művész rendszeres résztvevője a megyei és a Stúdió-kiállításoknak. Egyéni tárlata 1976-ban volt a Lila Iskolában.

Birkás István: Jelek a kertben, vegyes technika, 50x100 cm, 1977

Birkád István
festőművész

Jelek a kertben

--------: Fejér megye képzőművészei.
Művészet,1978. október - 20.oldal.

Birkás István, testő

a velencei Kápolna – galériában állít ki

–: Hír 8

Népszabadság, Bp. 1978. jún. 30

Birkás István, festőművész

A kétévenként rendszeresen megrendezett tárlat az idén időben egybecsik a városalapítás 30 éves jubileumával. – Birkás István nyolc kompozíciója szerepel a tárlaton, de egy kivételével valamennyi egyforma. A felületmunkálás igényessége, szinvilága is vonzóbb, mint néhány éve, applikációs készsége, sablonelemek bedolgozása sem vitatható. Műveinek címe: „Yel a földön." – „Szürke bagatell." Triptichonja címe: „Három évtized" az a kép, amelyik más, mint a többi a „Lerzálló egység" című, falfirkaszerű beírások és egy Flexibile back feliratú papírragasztás teszi különbözőné. [említve].

Á. Szabó János: Dunaújvárosi Tavaszi Tárlat.

Fejér Megyei Hírlap, 1980. ápr. 29.

Birkás István, festőművész

Kettős ünnepséget tartottak a castrumi új általános iskolában hétfőn: az ünnepélyes iskolaavatás és tanévnyitó előtt felavatták Birkás István, a város egyik festőművészének „Kibontakozás" ámú dombormüvét, amely az iskola előcsarnokát díszíti. (említve és repr.)

Kovács Péter művészettörténész mondta az avatóbeszédet.

Dunaújvárosi Hírlap, 1980. szept. 5.

Birkás Ákos

L. 4: A fotó alapu grafika

Művészet, 1981. március

Birkás Ákos

Láncz Sándor: Képzőművészeti krónika

Jelenkor, 1984. XI.

TV 2

6.28: Műsorajánlat

6.30: Napra-forgó
Magazin a reggelihez (90')
Apu, hogy megy be...? — Álommagyarázat — Ne hagyd magad...! — Mi fáj? — Házunk, kertünk... — Gyerekkuckó — Programajánlat — Mit főzzünk? —Védőháló
A műsor telefonszámai: 131-1547, 131-6180
Műsorvez.: Rónai Egon. Fel. szerk.: Kővári Tamás. Szerk.: B. Révész László. Gy.-vez.: Karakas Péter. Rend.: Bártfai György. Főszerk.: Kővári Péter

8.00: Patrin — Üzenet — Vorba
Cigány Magazin (25')
Szerk.: Daróczi Ágnes

8.25: Hrvatska krónika
Horvát nyelvű nemzetiségi magazin (25')
Szerk.: Kricskovics Antal

8.50: Unser Bildschirm
Német nyelvű nemzetiségi magazin (25')
Szerk.: Gerner Éva

9.15: Ecranul nostru
Román nyelvű nemzetiségi magazin (25')
Szerk.: Boka Tibor

9.40: Slovenski Utrinki
Szlovén nyelvű nemzetiségi magazin (25')
Szerk.: Doncsecz Ibolya

10.05: Nasa obrazovka
Szlovák nyelvű nemzetiségi magazin (25')
Szerk.: Fuzik János

10.30: Rondó (30')
Szerk.: Görög Athéna, Ráduly Margit. Gy.-vez.: Lugossy Péter. Rend.: Asbót Kristóf

11.00: Telesport (120')
Benne:
11.00—11.30: Téli olimpia
Közvetítés Lillehammerből
Utána: hazai sportközvetítés

13.00: Família Kft.
119. rész (ism. — 30')

13.30: Azok a csodálatos állatok (20')
A pehelyréce és a himalájai fényfácán
Szerk.-műsorvez.: Palugyai István. Op.: Kis Mihály. Gy.-vez.: Almásy István. Rend.: Dévényi László
13.50: Műsorajánlat, időjárás

13.55: Családok éve (35')
Milyen tartalmakat foglal magában hazánkban a családi élet? Ezekben a hónapokban különösen előtérbe kerül a beiskolázások gondja, mindezt igen gyakran idegesség, tanácstalanság előzi meg. A kérdés életreszóló, ezért súlyos, felelősségteljes...
Fel. szerk.: László Jánosné. Szerk.: Jankovich Júlia. Op.: Nádorfi Lajos. Gy.-vez.: Nagy Tibor. Rend.: B. Révész László

14.30: Nézze meg az ember! (5')

14.35: Autó 2
A Tv2 autós magazinja (25')

15.00: Gyerekeknek
Hupikék törpikék
Belga rajzfilmsorozat
Klorihidra elveszett szerelme (24')
15.24: Időjárás
15.26: Reklám

15.30: Telesport (150')
Műsorvez.: Héder Barna. Szerk.: Hajdú B. István. Gy.-vez.: Stadler Zoltán. Rend.: Bodor László
Benne:
Aerobic Eb
Rip.: Mattyasovszky Brigitta
Téli olimpia
Közvetítés Lillehammerből
Műkorcsolyagála
Rip.: Csisztu Zsuzsa
18.02: Reklám

18.07: Az új Lassie
Amerikai filmsorozat
16.: **Betörés** (21')
Írta: Michael Thomas Mann és Bruce Rush. Fénykép: Robert Caramico. Zene: Timothy Thompson. Rend.: Dennis Deonelly
Will az iskolai focimeccsen megsérül, és két napig az orvos utasítására ágyban kell maradnia. A kényszerpihenőt kedve szerint magnózással szeretné kellemesebbé tenni, amikor gyanús zajra lesz figyelmes. Az ágyhoz kötött fiú Lassie-t küldi segítségért.
Dee Wallace Stone (Andresz Kati), Christopher Stone (Papp János), Will Nipper (Glósz Viktor), Wendy Cox (Simonyi Piroska) és Lassie
18.28: Reklám
18.31: Időjárás

18.33: Kék hírek
A Tv-híradó melléklete (12')
Főszerk.: Pálfy G. István

18.45: Picassók kalandjai
Két kiállítás (15')
Az élénk visszhangot kiváltó hamburgi bemutató után közel ötven, zömében fiatal képzőművész állított ki a Liget Galériában és a Tűzoltó u. 72-ben ezen a címen: 3. Kortárs Epigon Kiállítás... A másik téma: Birkás István festőművész vigadóbeli tárlata.
Szerk.: Július Gyula. Rip.: Szerényi Gábor, Op.: Balázs Iván. Gy.-vez.: Jobban Ferenc. Rendező: M. Nagy Richárd
19.00: Reklám

19.05: Família Kft.
120. rész (30')
Zene: Döme Zsolt. Dramaturg: Kalmár András. Vez. op.: Gulyás Buda, Szalai András. Főgy.-vez.: Baji Tibor. Főrend.: Szurdi Miklós
Dr. Szép — Ádám Tamás, dr. Szép Ágnes — Esztergályos Cecília, id. Szépné — Bod Teréz, Nagypapa — Baranyi László, Kriszta — Xantus Barbara, Ádám — Kárász Zénó, Ricsi — Spáh Károly, Misi — Spáh Dávid, Debi — Deborah Kim Javor, Kövér — Nagy Zoltán, Kövérné — Dzsupin Ibolya, Kövér Vili — Juhász Illés, Pici — Csonka András
(Ism.: március 5., Tv2)
19.35: Reklám

19.40: Váratlan utazás
Kanadai filmsorozat
XIII/12.: **Az anyai szeretet** (48')
Írta: Suzette Conture. Fénykép.: Manfred Guthe. Zene: Hagood Hardy. Rend.: Dom McBrearty
A lányokat nagy izgalomban tartja egy újsághirdetés. Fogalmazványt kell írni az édesanyákról. A fogalmazványt zsűri bírálja el, és a nyertes, édesanyjával együtt elutazhat Charlottawnba, ahol fotográfiájuk megjelenik az újságban is. Sarah elhatározza, Hetty néniről fog írni, mint a legjobb édesanyáról. Felicity kineveti ezért, sőt fogalmazványát is kiragadja a kezéből. Az érzelmeiben mélyen megsértett Sarah nemes bosszút eszel ki és alaposan megleckézteti a gonosz Felicityt és Mrs. Pottsot.
Szereplők: Sarah Polley, Jackie Burrough, Mag Rufman, Gema Zamprogna, Zachary Bennett, Lally Cadeau, Cedric Smith, Robert Collins
Magyar hangok: Vadász Bea, Tóth Enikő, Gerő Gábor, Szersén Gyula, Schubert Éva, Simonyi Piroska, Menszátor Magdolna
20.28: Reklám

20.33: Mini klip-mix
Videoklip-összeállítás népszerű magyar és külföldi előadókkal (12')
Műsorvez.: Bochkor Gábor

20.45: Holidays
A szantálfa-lovak ünnepe (25')
Sumba az Indonéz szigetvilág egyik kis szigete, ahol máig elevenen élnek az ősi tradiciók. A legendák és mitoszok világa ez a hely. A rituális és nem éppen veszélytelen Pasola lovas versenynek évente mintegy 300 résztvevője van.
Sorozatszerk.: Vinkó József. Gy.-vez.: Kiss G. János. Rend.: Lengyel Zsolt

21.10: 25 éves a Magyar Filmszemle

Szürkület
Magyar film (1989 — FF — 97')
Fridrich Dürrenmatt Azon a fényes napon történt című novellája nyomán írta: Fehér György. Fénykép.: Gurbán Miklós, Kende János, Peter Benya, Fehér György. Zene: Vidovszky László. Rend.: Fehér György
(A film a XXII. Filmszemlén különdíjban részesült.)
A felügyelő — Haumann Péter, K — Derzsi János, Overallos nő — Pogány Judit, Anya — Lázár Kati, Idegorvos — Lénárt István, Házaló — Pauer Gyula, Apa — Székely B. Miklós, Hadnagy — Németh László, Rendőrfőnök — Fogarasi István, Rendőr — Hetényi Pál, Kislány — Nagy Erzsike

22.50: Aréna
Könnyűzenei show (45')
Műsorvez.: Bochkor Gábor. Szerk.: Tóth Rita. Gy.-vez.: Kolos Péter. Rend.: Somogyi G. György

23.35: Monty Python Repülő Cirkusza
Angol abszurd tévésorozat
45/24. rész (1970 — Feliratos! — 32')
Írta és előadja: Graham Chapman, John Cleese, Terry Gilliam, Eric Idle, Terry Jones és Michael Palin. Rend.: Ian MacNaughton
Bevezeti és a magyar szöveget írta: Galla Miklós

0.05: mmmÁMOR
Erotikus show (60')

DUNA TV

12.00: Hírmondó

12.25: Kánon — vallás és kultúra
Nagyböjt
Szerk.: Ézsiás Anikó. Rend.: Kútvölgyi Katalin

12.55: Dexi és Bumbi
Holland rajzfilm (1983)
Forgatókönyv: Bert Kroon, Harry Geelen, Bjorn Frank Jensen, Bob Houwer, Zene: Herman Schoondrwald. Rend.: Marten Toonder. Animátorok: Bjorn Frank Jensen, Bob Maxfield

14.15: Tiszavirág
Természetfilm
A sajátos kis élőlények, a tiszavirágok (kérészek) rövid, tűnő életét örökítette meg a felvevőgép.
Op.: Barcs Sándor. Rend.: Kollányi Ágoston

14.30: Közép-európai magazin (ism.)
Szerk.: Balogh Júlia

15.25: Cimbora — Tallózó
Szerk.: É. Szabó Márta

16.15: A selyemút
Színes japán, ismeretterjesztő filmsorozat (1985)
XXX/13. rész: **Keresztül a Pamíron**
Zene: Kitaro. Op.: Mitsuo Kanda és Tsotomu Katoh. Rend.: Tetsuo Hirose

17.05: Jövő heti műsorajánlat

17.10: Emlékképek — Régi híradók (ism.)

17.30: Mese
Slapaj: Öreg kutya nem vén kutya!

17.00: Műsorismertetés

18.00: Híradó

18.10: Eduard és lányai
Francia—olasz—belga tévéfilmsorozat, VI/2. (1990)
Forgatókönyv: Jack Jacquine, Michel Lang. Zene: Carlos Diernhammer. Op.: Gerhard Krüger, Ivan Marincek. Rend.: Michel Lang
Szereplők: Pierre Mondy, Valerie Karsenti, Sophie Carle, Nathalie Auffret, Vanessa Guedj, Sarah Vanikoff, Christine Lemler, Sydney Rome

19.00: Mozart-ciklus a Zeneakadémián
A Bartók vonósnégyes előadásában (1991)
B-dúr vonósnégyes
Szerk.: Várbíró Judit. Rend.: Komlós András

19.25: Őszi versenyek
Magyar tévéjáték
Rend.: Zsurzs Éva
A Krúdy regényéből készült Őszi versenyek főhőse, Ben úr, az elcsapott zsoké nyomorúságos életében visszaálmodja múltját. A sors megajándékozza egy asszony szerelmével. A múlt, mint álom, és a jelen, mint valóság nem lehet az övé, ezért elballag a lóversenytéri fához, a végállomáshoz.

20.45: Közvetítés — felvételről — a Magyarország—Hollandia válogatott férfi teremlabdarúgó-mérkőzésről

21.00: Híradó

21.20: Nincs menekvés
Olasz, bűnügyi film, I.
Forgatókönyv: Pier Giuseppe Murgia, Antonio Servido. Zene: Franco Piersanti. Op.: Giuseppe Tinelli
Szereplők: Kim Rossi Stuart, Natasha Hovey, Gerardo Amato, Elio Zamuto, Angiolina Quinterno

22.50: Vers
Hajnal Anna: **Vonuló évszakok**
Elmondja: Ilosvay Katalin

NAPKÖZBEN — BÁRMIKOR

A szó elszáll, az írás megmarad elve alapján a Napközben stábjának válogatásában hétről hétre közreadjuk azokat a közhasznú ismereteket, amelyek sok embert érdekelnek és érintenek. A szó elszáll..., sokszor csak az új információ felénél kapcsolódik be a hallgató az adásba. Az írás megmarad, s napközben elolvasható — bármikor.

Az oldal heti stábja: Bódis Szilvia, Harsányi Ildikó, Számadó Júlia, Zelényi Zoltán.

Rangsorol az iskola

Február tájékán az általános iskolák nyolcadikosait és szüleiket a továbbtanulás foglalkoztatja a leginkább. Jó tudni, milyen szempontok alapján rangsorolják az iskolák a jelentkezéseket, és mi történik a kérelemmel, ha az első helyen megjelölt iskola nem veszi fel a gyereket. Mint *Kárpáti Györgytől*, a Fővárosi Pályaválasztási Tanácsadó igazgatójától megtudtuk, a rangsorolás az általános iskola felső tagozatán elért tanulmányi eredmény, de legfőképp a 8. félévi magyar, történelem, matematika, fizika és egy tanult nyelv jegyei alapján történik.

Szakmai képzésre való jelentkezésnél egyéb tárgyak osztályzatai lehetnek döntőek. A gimnáziumokban és a szakközépiskolákban a jeles és a jó tanulmányi eredményt elérők számíthatnak felvételre, a szakmunkásképző iskolákban a kevésbé jeleskedők is esélyesek — kivéve egyes kiemelkedően népszerű, divatos szakmákat, ahol igen magasak a követelmények. Ha az első helyen megjelölt tanintézetben nemleges a válasz, az iskola automatikusan és kötelezően küldi tovább a második helyre, s ha itt sem felel meg a diák, akkor a következőbe. Tételezzük fel a legrosszabbat: az utolsó helyről is elutasítják a gyereket... Nos, ez nyilván megrendítő az egész család számára, de korántsem jelenti azt, hogy „vége, nincs tovább", tanköteles kora ellenére iskolán kívül reked a gyerek. Ha a végzős budapesti, akkor a Fővárosi Önkormányzat Beiskolázási Koordinációs Irodájában (V., Városház u. 9—11. II. emelet), június 20-áig minden hétköznap pedagógusok és pályaválasztási szakemberek adnak tanácsot. Ismerik a középfokú oktatás összes szabad férőhelyét, és igyekeznek az eredeti elképzelésnek megfelelő, vagy rokonterületű iskolában helyet biztosítani a gyereknek. Az ország más pontjain pedig minden megyében a helyi önkormányzat művelődési osztályain, továbbá a megyei pedagógiai intézetekben működő pályaválasztási osztályok vagy csoportok munkatársai adnak felvilágosítást, segítséget.

Vállalkozó nyugdíjas

Mit kell tudnia a nyugdíjasnak, ha vállalkozásra adja a fejét? A legfontosabbakról *dr. Rácz Iván* ügyvéd tájékoztatott: A nyugdíjasok esetében a vállalkozás szabályai lényeges eltérések nélkül ugyanazok, mint másoknál. (A társadalombiztosítási járulékfizetési kötelezettségben van különbség.) Tehát választhatnak az egyéni vállalkozás vagy a társas vállalkozás valamennyi formája közül.

— *Hogyan lehet valaki egyéni vállalkozó?*

— Az egyéni vállalkozás esetében vállalkozói igazolványt kell kiváltani a lakóhely szerint illetékes polgármesteri hivatalban (500 Ft az illeték), ott kapnak formanyomtatványt, személyi igazolványt vigyenek magukkal. Ha a tevékenység jellege megkívánja, a szükséges szakhatósági engedélyeket a tevékenység megkezdése előtt a polgármesteri hivatalban kell majd beszerezni, pl. kiskereskedelmi vállalkozás esetében működési engedélyt, iparosnál telephelyengedélyt stb.

— *Ki nem lehet egyéni vállalkozó?*

— Az, akit végrehajtható szabadságvesztésre ítéltek és még nem mentesült a büntetett előélethez fűződő hátrányok alól. Ha valakit valamilyen foglalkozástól bíróság tiltott el, amíg az eltiltás hatálya alatt áll, addig a foglalkozást nem űzheti.

— *Meddig terjed az egyéni vállalkozó felelőssége?*

— Korlátlan. Tehát a teljes magánvagyonával felel.

— *Mi szükséges a cégalapításhoz?*

— Társasági szerződést kell kötni ügyvéd előtt, és a cégbíróságnál bejegyzést kérni. (Budapesten a Fővárosi Bíróság mellett, vidéken a megyei bíróságok mellett működnek a cégbíróságok.) Számolni kell az eljárási költséggel, a közzétételi díjjal stb.

— *Milyen társadalombiztosítási járulékfizetési kötelezettség terheli a nyugdíjas vállalkozót?*

— A nyugdíjas vállalkozó társadalombiztosítási szempontból *kiegészítő* tevékenységet végzőnek minősül, ezért az ebből a tevékenységből elért személyi jövedelemadó alapját képező jövedelme után — de legfeljebb évi 900 000 Ft után — mindössze 10%-os baleseti járulékot fizet. Ha pedig csak eseti jövedelme van a nyugdíj mellett, akkor 4% egészségbiztosítási járulékot kell fizetnie.

Családi magazin

1994. a család éve. A Napközben adásaiban eddig is minden, a családot érintő témakört műsorra tűztünk. Idén azonban egy meghatározott időpontban — szerdánként az adás utolsó 20 percében — olyan információkat gyűjtünk egy csokorba, amelyek minden család számára hasznosak lehetnek. Hogy mindez valóban a hallgatókat szolgálja, *Pásztor Magdolna* és *Verő Júlia* szerdánként az eddig megszokott műsoridőn túl: 11.30-ig várja az önök hívását.

A 138-7951-es telefonszám már az első jelentkezés után szünet nélkül csöngött. A hallgatók a véleményüket is elmondták: „Hogy lehet itt a család évéről beszélni, amikor az influenzás gyerek gyógyszere több mint 300 forintba kerül?" „Ha egy liter tej 42 Ft, akkor már ellátni sem lehet egy öttagú családot!" Az elkeseredett fiatalok mellett telefonált néhány idősebb hallgató is, mondván: „Szívesen közreadnák azokat az ötleteket, amelyekkel talán takarékosabban élhetnénk." Egyszóval újra indult a „Családi magazin". Telefonált már kismama, aki arról panaszkodott, nincs kire hagynia a babát, pedig néha 2-3 óra „szabadságra" lenne szüksége. Egy „kismamaszervizzel" talán ebben is segíthetnénk. Csak a 138-7951-es telefonszámot kell tárcsáznia, és eldöntheti, miről beszéljünk szerdánként a Napközben családi magazinjában.

Böngészde

Patikaprivatizáció

Egyedül Borsod-Abaúj-Zemplén megyében nincs még kinevezve, a gyógyszertárak privatizációjához az Állami Vagyonügynökség által delegált, privatizációs biztos. Jó néhány megyében meg perek folynak. Ennek ellenére hamarosan elkezdődik a patikaprivatizáció. A vagyonfelmérés jórészt befejeződött, ennek alapján születik meg a nyilvános pályázat, amelyet a gyógyszertárakra vonatkozó privatizációs törvény alapján a megyei és az országos napilapok közölnek.

Minden gyógyszerész tájékoztató füzetet kap, amelyben elolvashatók a patikaprivatizációhoz tartozó ismeretek, a határidők. Emellett az Állami Vagyonügynökség megyei irodáiban, valamint Budapesten, a Pozsonyi út 56. szám alatt adnak információt a patikaprivatizációról. A budapesti telefonszám: 269-8600.

A Magyar Gyógyszerész Kamara elnöke, *Szabó Sándor* szerint tisztázni kell még, hogy a szakasszisztensek, a beosztott gyógyszerészek — ha foglalkoztatásukra az új tulajdonos nem tart igényt — kapnak-e és kitől végkielégítést. A témára a Napközben műsorában visszatérünk.

Korengedmény

Az előnyugdíjban (melyről lapunk 5. számában olvashattak) és a korengedményes nyugdíjban az a közös, hogy mindkettőre a nyugdíjkorhatár elérése előtt nyílik lehetőség. Ez utóbbinak a férfiakra vonatkozó szabályairól *Hidasi László*, a Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság nyugdíjosztályának vezetője adott részletes felvilágosítást. E szerint: korengedményes nyugdíjba az öregségi nyugdíjkorhatár előtt öt évvel lehet vonulni. Férfiaknál 60 év a korhatár, tehát ők legkorábban 55. életévük betöltésének napjától mehetnek nyugdíjba, de csak akkor, ha 30 éves szolgálati idővel rendelkeznek, és munkáltatójuk vállalja a nyugdíjterhek megfizetését a társadalombiztosításnak.

Rádai Sándor a MEOSZ Közlekedési szaktitkára levélben kérte, hogy helyesbítsük az 5. szám e rovatában megjelent Szigorodó feltételek c. írás utolsó mondatát. A mondat helyesen így hangzik: A szövetség részt vett a rendelet előkészítésében, s az volt a célja, hogy ne érje hátrány a súlyosan mozgáskárosultakat, s ezt *nem* értük el!

Birkás István festő
kiállítása Balatonfüveden,
a kiállítási-teremben látható.

Kiállítási kalendárium
Szocialista Művészetért, 1976. szept.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 438-068, 337-748, 340-776

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP
Dunaújváros

1969 AUG. 26
/1021

Dunaújvárosi képzőművészek

Birkás István

Birkás

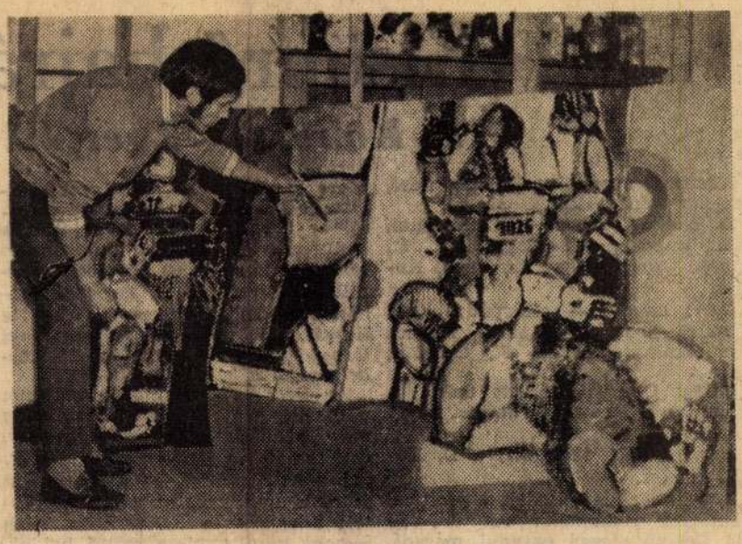

A dunaújvárosi képzőművészeket bemutató sorozatunkban ezegyszer olyan művészről lesz szó, aki valóban dunaújvárosi. Birkás István, néhány hónapja visszajött a városba, oda, ahonnan elindult. Nem túlzás, ha a város szülöttének nevezzük, hiszen ötéves korától itt élt. Egy kicsit Dunaújváros felnőtté válását is bizonyítja az, hogy már nemcsak „importált" értékekkel, hanem saját tehetséges fiaival is dicsekedhet városunk. Új művész érkezése mindig is esemény és öröm, ez esetben a külön üdvözlés a visszaérkezésnek is szól.

— A Képzőművészeti Főiskola után milyen lehetőségekkel indult, miért döntött úgy, hogy visszajön, ide, ahol nagyon sokan még mindig csak úgy ismerik, a „kis-Birkás"?

— Számomra természetes és egyértelmű volt az, hogy hazajövök. Gyerekkoromtól a szemem előtt nőtt, fejlődött a város, érdekel, izgat, milyenné alakul, hogyan formálódik.

Ha megy az utcán, itt is, ott is megszólítják; nézd csak, a Birkás Öcsi. Ha idegen városban van és ottani ismerősökkel találkozik megkérdezik; — Hogy van művész úr?

Hát igen, saját hazájában nehezen lehet valaki próféta. Nem Birkás István az egyetlen, akinek meg kell majd birkóznia azzal, hogy elfogadják, és úgy tartsák számon, mint a dunaújvárosi művészek egyikét. A sokat-akarás, lelkesedés, ötletek és elképzelések nem hiányoznak a fiatal művészből.

— Milyen nagyszerű lenne nyáron a strandon szabadtéri tárlatot nyitni, ott festeni nagyméretű táblákra, kint a szabadban, mindenki előtt.

Ez a kicsit montparnasse-i hangulatú terv kétségtelenül meghökkentő.

— Dehát miért, ha máshol, ha például Párizsban elfogadják, ha ott az utca embere előtt születhet mű, itt miért nem? Itt miért élnének más emberek?

Birkás Istvánt a Móricz Zsigmond Általános Iskola tanulói úgy ismerik, mint rajztanárt. A múlt évben már tanított ott, és ennek alapján jutott arra a következtetésre, hogy mennyire tanítható a képzőművészeti látás, művészet-értés, és az absztrakció. Nem is olyan távoli az emberektől, mint hiszik.

— A legalsóbb szinten is sokkal tudatosabban kellene nevelni. A vizuális kultúra hiányzik a nézőkből.

Ez a vélemény egy kicsit a művész önmaga melletti védekezése is, mert Birkás István képei nem tartoznak a könnyen érthetők, egyszeri látásra elfogadhatók közé. Analizálást, töprengést igényelnek. A pályakezdés elején még nehéz egyértelmű véleményt mondani az alkotásokról. Egy biztos, hogy Birkás István egyéni stílusú, mestert és példaképet nem utánzó képeket festi.

— Mérges vagyok, ha azt mondják valakire, hogy tehetséges. Az semmi. Az kevés. Középiskolás koromtól kezdve naponta tíz órát dolgozom. Kicsit csodálkozom is a teenagerek életét figyelve. Ebben a korban, nekem sokkal kevesebb szabadidőm volt, már akkor sokat dolgozva és tudatosan készültem a pályámra.

A teenager korból még alig kinőtt 22 éves fiatal művésztől hallva ezt a hasonló korúak közül sokan elgondolkodhatnak. Lehet, hogy ennek az elmúlt kamaszkornak a pótlása a végigcsavargott nyár?

— Élményeket, emberismeretet gyűjtöttem a nyáron. Kevés az, ha a modell bejön a műterembe, néhány órát ott van. Ahhoz, hogy parasztfigurát fessek, ahhoz ismernem kell a munkájukat, együtt dolgozni velük. Ez volt a nyár, barangolások, népművészeti tárgyak gyűjtése, és egyben felfedezés is.

Birkás István az őszi tárlaton mutatkozik be először a város közönségének, mint művész. Ez a bemutatkozás kíváncsiságot kelt a nézőben is, és a művészben is, hogyan fogadják, mennyire fog sikerülni.

A dunaújvárosi művészek közül ő az egyetlen, aki műterem nélküli. Egyelőre, néhány napig még a Dózsa mozi mögötti képzőművész körben festhet. Aztán pár négyzetméteres kis szobájában kénytelen meghúzódni, ahol a körülmények egyáltalán nem ideálisak a művészi munkához. Érdemes lenne patronálnunk őt is, aki hazajött ide, a itthon érzi magát Dunaújvárosban.

S. E.

Elsöprő hajrával

D. Kohász — Eger 4:1 (1:0)

Központi sporttelep, 3 ezer néző, vezette: Radó (Halász, Szávó).

D. Kohász: Aczél — Formaggini, Olah, Ruppert — Somogyi, Nagy F., Simon, Csörgő, Nagy E., Végh, Kovács.

Eger: Landi — Kárpáti, Kiss, Winkler — Tátrai, Rajna — Kovács Gy., Bánkuti, Kovács F., Czeczeli, Szűcs.

Csere: Czeczeli helyett Szász (a félidőtől) és Kovács F. helyett Czeglédi (75. perc).

Szögletarány: 10:2 (8:1) a D. Kohász javára.

Nagy akarással kezdett a Kohász, lendületes rohamokat vezetett, de elöl Csörgő eléggé egyedül maradt. Az 5. percben Simon lövésszerű beadását védte vetődve Landi, majd Nagy Ervin lövése szállt mellé. A 7. percben Simon becselezte magát a 16-osig, erős lövése azonban kapu fölé szállt.

Az Eger megerősített védelmével hősiesen védekezett, az öt védőn kívül Kovács Gy., és Czeczeli is hátul segédkezett. Elöl csak Szűcs és Bánkuti tartózkodott, néhány gyors lefutásukat azonban a Kohász-védők könnyen hárították. A Kohász két középpályása, Somogyi és Nagy Ervin nagy kedvvel, frissen játszott, különösen Nagy E. technikai tudása érvényesült a csúszós pályán. Ötletes cselei, jó indításai és lövései méltán arattak tetszést.

A 9. percben Landi elcsúszott egy kirúgásnál, Kovács Csörgőhöz fejelte a labdát, a csatár azonban egy csel után 20 méterről az üres kapu mellé vágta a labdát. A következő percben Somogyi indításával Nagy E. futott föl, lövését szögletre ütötte Landi. A beívelt labdát elvétette a kapus, de Végh az ötösön elcsúszott. [illegible] de Tátrai visszaránzépre egy szabadrúgást, Aczél kiöklözte, de elcsúszott, Rajna bal oldalról az üres kapura lőtt, a labda a kapufáról vágódott ki és Somogyi felszabadított. A 60. percben sikerült az egyenlítés. A kapkodó Kohász-védelem fedezetlenül hagyta Rajnát, *aki kapu elé ívelt, mindenki leragadt és Szűcs egy lépésről, leshelyzetből a hálóba fejelt. 1:1.*

Az Eger az egyenlítés után ismét védekezésre állt be, a Kohász pedig nagy akarással támadott. Somogyi és Nagy Ervin jobbnál jobb labdákkal dobták támadásba a csatárokat és csakhamar megint vezetéshez jutott a csapat. A 63. percben Végh Simont ugratta ki, a szélső bal oldalra keveredett, az alapvonalig cselezte be magát és középre adott. *Landi a labda mellé vetődött és a befutó Somogyi elcsúszva két méterről a bal sarokba vágta a labdát. 2:1.*

A gól szárnyakat adott a csapatnak. A 66. percben Simon megismételte ragyogó elfutását, Csörgőhöz játszott, akinek beadását Kiss kifejelte. *A szögletet Simon küldte be, pontosan a fedezetlenül hagyott Végh fejére és a csatár öt méterről a lábak között a jobb alsó sarokba fejelt. 3:1.*

Ezzel végeredményben eldőlt a mérkőzés. Az Eger ugyan megpróbált szépíteni, de erejükből csak a labda felhozására telt, támadásaik rendszerint befejezetlenek maradtak. A 75. percben Kovács Véghet ugratta ki, a csatár már-már elfutott Kiss mellett, de a középhátvéd lába mégis közbenyúlt és a labda Landihoz került. Simon szólózott és lőtt kapu mellé, majd egy beívelésnél a Kohász kapuja forgott veszélyben, de Szűcs lába előtt elcsúszott a labda. [illegible] Ko-

Ervin volt, aki *Somogyi*val egyetemben uralta a középpályát. *Nagy F.* hátul fáradhatatlanul dolgozott. A csatársor legjobbja *Simon* volt, ellenállhatatlanul cselezett, három gólt készített elő. *Csörgő* állandóan munkában volt a mezőnyben, a mérkőzés végére elfáradt, *Végh* pedig jó elfutások után ismét sok helyzetet ügyetlenkedett el. *Kovács* harcosan játszott, de keveset vállalt.

Az egri csapatból csak *Kiss, Rajna* és *Szűcs* játéka emelkedett ki. Radó játékvezető kifogástalanul bíráskodott.

Zs. Cs.

Biztos győzelem

D. Kohász — Eger 3:0 (1:0)

NB I. tartalékbajnoki mérkőzés, központi sporttelep, ezer néző. *Vezette:* Illikmann.

D. Kohász: Varga — Szabó, Szentesi, Csepecz — Simon II., Jáksó — Ködmön (Czigler), Bartók, Tatár, Takács, Józsi.

Eger: Bulyovszki (Kovács) — Fodor, Mészáros, Bóbita — Birincsik, Salcza — Balogh, Nagy Gy., Patvaros (Kőházi), Bartha, Kovács S.

A Kohász-tartalék végig fölényben volt, minden csapatrésze jobbnak bizonyult.

Góllövők: Ködmön, Simon II., Bartók.

Jók: Csepecz, Simon II., Bartók, illetve Mészáros, Salcza, Balogh.

A labdarúgó NB I. állása

1. Újp. Dózsa	19	14	3	2	56:18	31
2. Ferencváros	19	13	4	2	42:17	30
3. Bp. Honvéd	19	12	5	2	42:16	29
4. Vasas	19	11	2	6	51:26	24
5. Csepel	19	9	4	6	26:19	22
6. Pécsi Dózsa	19	9	4	6	22:21	22
7. Rába ETO	19	8	4	7	38:29	20
8. MTK	19	7	4	8	30:36	18
9. Tatabánya	19	7	3	9	21:29	17
10. Diósgyőr	19	6	4	9	20:31	16
11. Komló	19	3	8	8	12:22	14
12. Szombathely	19	4	6	9	16:36	14
13. Salgótarján	19	5	3	11	14:26	13
14. Dunaújváros	19	5	3	11	17:36	13
15. Egri Dózsa	19	4	5	10	19:38	13
16. Egyetértés	19	2	4	13	15:41	8

Feljegyzések a

Amikor a 67. percben Végh táncolt a labda, végre felszabad öröm. Csupa olyasmi, ami ritka És húsz perc múlva egy villogó Pontosan vándorol a labda, és tehetetlenül szemlélik a váratlan oldalra (már mint az egri jobb Aztán egy pontos beadás közép lábát... és gól! De micsoda gól! két léc smirglizett egy kicsit a l

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

MAGYAR IFJÚSÁG
Birkás István
1979. JAN 26.
képzőművész

panoráma

HÍREK, ESEMÉNYEK, TUDÓSÍTÁSOK

1021

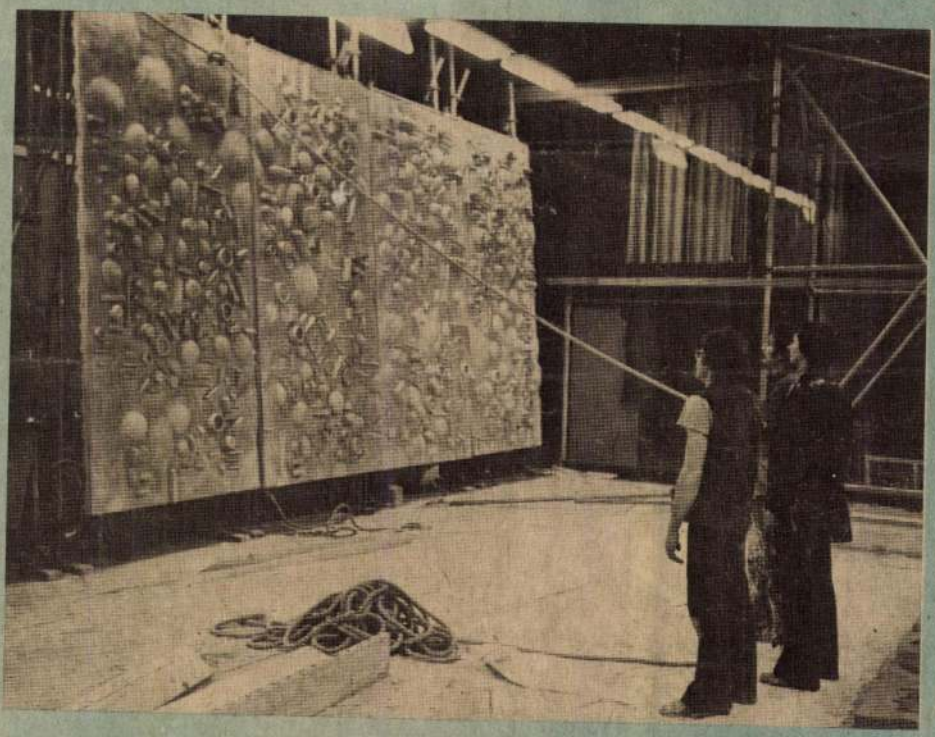

Dombormű Dunaújvárosba

Egyenként ötvenhét négyzetméteres lesz az a két dombormű, amit Birkás István képzőművész készít. Alkotását a dunaújvárosi Római városrészben épülő új iskola belső udvarának két egymással párhuzamos oldalán állítják majd fel

pan

iatal közgazdászok anácskozása

z 1979-es népgazdasági ·rv feladatairól tartottak ıásfél napos tanácskozást Magyar Közgazdaságtuıományi Társaság ifjúsági ızottságának tagjai. Kétázotven fiatal közgazászt hívott meg a társaig elnöksége és a KISZ B értelmiségi fiatalok taácsa a gödöllői Agrártuıományi Egyetemre, ahol ·. *Csikós Nagy Béla* ál-mtitkár, az Országos nyag- és Árhivatal elnöe tartott vitaindító elődást, majd négy szekcióan a kohó- és gépipar, a önnyűipar, az élelmiszerazdaság és a nehézipar ktuális problémáit vitaták meg a résztvevők. A anácskozás munkájában a párt központi bizottsága és ız ágazati minisztériumok 'ezetői, munkatársai is észt vettek. A záró plenáis ülésen *dr. Nagy Sán-lor*, a KISZ KB titkára, a ársaság ifjúsági bizottsáának elnöke a fiatal közazdászokra váró tenniálokról, feladatokról tarott előadást. A tanácskozás

Az első lépcsőfok

„Mi az, hogy tanonc!" — csattant föl nemrégiben egy legény többek előtt, amikor az egyik idősebb szaki a tanonc jelzőt használva torkolta le valamiért. „Azok az idők már elmúltak" — tette még hozzá.

Azt hiszem, jogos a gyanú, hogy ez a 15—16 év körüli fiú nemigen tudja, mit is kell pontosan érteni „azokon az időkön", milyen is volt a tanoncvilág. Főleg a különbség ismeretlen: hogy a szakmunkástanulóknak a kötelességeik mellett jogaik is vannak, nem kell hónapokon át udvarlocsolással és műhelysepréssel tölteni az időt, sőt a diákparlamenten vagy az üzem ifjúsági parlamentjén szóvá teheti, ha rendszeresen a reggeli beszerzésére használja őt egy csoport. Hogy ugyanúgy jár munkaruha és szerszám, kedvezményes ebéd és szállás, mint a szakmunkás-oklevéllel rendelkező kollégáknak, ez pedig egyenesen magától értetődő.

Nincs is a dolgok ilyesféle felfogásában semmi különös. Ez így természetes, így adott. Hiszen ezért született meg éppen most harminc esztendeje, 1949-ben az új iparitanuló-törvény. Mert ez az akkori rendelkezés nem egyszerűen felváltotta azt az 1884-eset, amely kötelezővé tette a tanonciskola látogatását. Minőségileg hozott újat, nem is keveset. Mert a mai tanulók nem tudják, hogy valami erkölcsi pluszt is jelentett, ha valaki emléhás volt, vagyis a Munkaerőtartalékok Hivatala által irányított, fenntartott iskolába járhatott.

A napjainkban harmincesztendős törvény rangját az akkori idők adták. Hisz még élénken élt a fejekben a munkanélküliség, vagy a szerencsésebbek számára

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-743; 340-726

1976 SEP 14

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

Birkás István

/1021

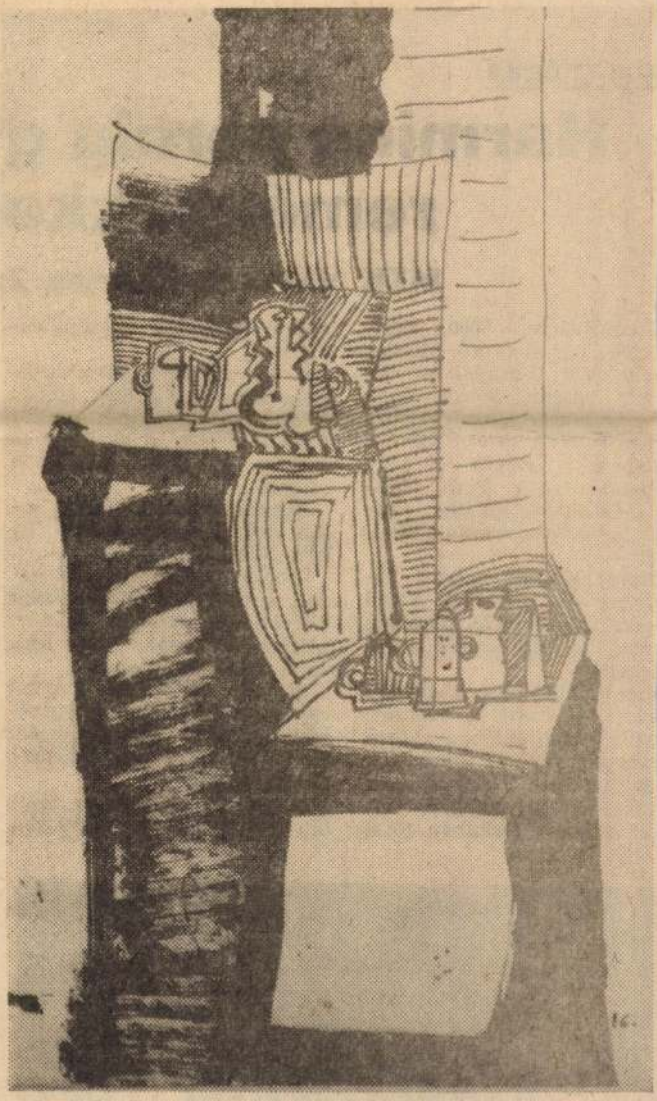

Birkás István: Csendélet

oldal

abdarúgás:

Harminc percig gy reményekkel

MTK VM — D. Kohász 2:1

Dunaújváros, 5000 néző. zette: Tátrai (Futó, Mudig) MTK VM: *Hornyák — Paskó, Csetényi, Siklósi, Nyí- — Kőhalmi, Kovács, Bor- — Takács, Kiss, Kunszt.* Kohász: *Németh — For- iggini, Judik, Tóth, Stal- — Szepesi, Mártha, Faj- sz — Szűcs, Kántor, Bar-*.

Csere: Kántor helyett *Tí- ir* az 59. percben Nyíró lyett *Szigeti* a 76. percben, nszt helyett *Lipták* a 86. rcben.

Már az első percekben úgy zdett játszani a Kohász, ogy egy otthonában győzni aró csapattól az elvárható. 4. percben Szűcs növelte kihagyott helyzeteinek szá- ít. A kapu torkában lőtte egyre többször került veszélybe.

A 37. percben Kiss indította Takácsot, akinek labdája Judikról ismét elé pattant, de a lövésébe a jó ütemben kifutó Németh beledobta magát.

Szünet előtt még Szűcs talált Hornyák kapujába, igaz, leshelyzetből.

Borsó lesgóljával kezdődött a második félidő. Majd közvetlenül ezután Kunszt szögletéből vágódott ki a labda a felső kapufáról.

A 49. percben Kántor egyenlíthetett volna. Formaggini beadását fejelte a léc alá, de kapus bravúrral szögletre öklözött.

A másik oldalon a tisztán álló Borsó lőtt nagy ka-

1969 SZLP 3

Hozzászólás a „Kisváros" vitához

Rangot adó kultúráért

Ha valaki nem tesz semmit, csak a legmesteribb hivatalos énjével meghallgat és igenlően bólogat, helyes-e?

Nem tudok egyértelmű választ adni, holott a felelet kézenfekvő. Elfogadott lett a könnyelműség; tapintatkádenciánk, együttérzésünk, mélységes megértésünk páratlan. A melegágyi primőrök jutnak eszembe, melyeket ha fejlődésük kezdetén kitesznek a hidegre elsatnyulnak, megfagynak. Ne hagyjuk, hogy a csirázni vágyó hajtások elpusztuljanak? Az elmélet ne az érdektelenség takargatását, hanem a gyakorlatot szolgálja!

Egyre szívesebben emlegetjük ezt a szót: lokálpatrióta. De mind többen megfeledkeznek arról, hogy a helyi érdekű hazafiságot jelölő szó magában rejt egyfajta érdektelenséget s ezáltal a lehető legaktívabb törődést környezetünk iránt. A szemünk előtt egyenlítődik ki ennek a hiányos értelmű lokálpatrióta szónak és a kispolgárnak jelentése, s rövidesen tartalma is...

Az előbbi mindinkább kezd a másodikban elidegenedni. Ez a folyamat kényelmes és ezért rendkívül népszerű, mert sokan választják a langyos és hideg víz közül a kellemesebbet.

Ne hagyjuk magunkat megcsalni! Tudjuk, hogy társadalmi fejlődésünk megköveteli a jelenség mögött a lényeg meglátását, megláttatását. Ha nem ezt tesszük, az álkonkrétizmus kiszolgálói vagyunk. A kispolgári szkepszis kevés — tettek szükségeltetnek. Méghozzá erős, új-karakterű tettek, melyek a városfalak közül kihatnak. Tapasztalatunk láttatja velünk, hogy a „megtollasodottaknak" nemcsak tömege, de előbb-utóbb ellenséges ideológiája is kitermelődik. Íme, a cselekvés ezért sürgős.

Népgazdaságunk dübörgő előrelépése kétségbevonhatatlan, de kulturális építménye csak gyenge oldalága a kozmikussá lett acéláradatnak. Ne szégyelljük ezt bevallani, hisz kultúr-alakító munkánkban ezt meglátni az első feladat. A kétkezi munkásnak a dolog mellé szüksége van a művelődés tiszta, emberi gyönyörére is.

Gyakran felmerülő probléma, hogy van-e városunkban kulturális igény, s ha van, milyen irányú ez? Nehéz a kérdés kielégítő megválaszolása, mert a lakosság nagy rétegezettsége miatt, az érdeklődés igen sokirányú, gyakran egymástól határozottan izolált. De célunk legyen a szellemi nívó nagyjából azonos és magas szintre emelése. E folyamat megindításához van egy eszköz, mely rétegeződésre való tekintet nélkül mindenkihez utat talál, ez pedig a sajtó.

Ne várjuk be amíg a szellemi kiegyenlítettség önmagától bekövetkezik, mert ez így esetleg süllyedő tendenciával történik meg. Nevezetesen a kispolgári ízlésvilág, az édeskés esztétikai igény, a szirupos irodalmi torzszülöttek irányában.

Sokak egybehangzó kívánalma mellett immár társadalmi hang is követeli a kultúra és a közönség gyakoribb és aktívabb kontaktusát. E kérésnek helyet kell adni.

Hol és hogyan lenne ez megvalósítható? A Hírlap, terjedelmének növelése esetén, kitűnően el tudná látni ezt a feladatot. Ebben segítségére lenne kilenc helyi képzőművész, írók, költők, és jelen pillanatban még nem felfedezettek, akik más vidéki és fővárosi lapokban publikálnak, csak épp a miénkben nem.

Betölthetne a Hírlap egy nagyon fontos szerepkört a már említetteken kívül is.

Városunkban sajnos a televízió nagyszerű népművelő jellege ellenére, eszköze lett a „tollasodásnak". Ennek oka a szelektálni nem-tudás. Az aktív társadalmi tevékenység és az igényes önművelés energiájának, nagy százalékát levezeti a „ha már megvettük, nézzük is" jelszó alatt végrehajtott „szent" ritus: a TV nézés.

Ha a sajtó előzetes televízió információi ajánlanák egy műsor megnézését, vagy éppen elvetését, (nem pedig az egymásközötti, kritikai alap nélküli vita) jobban sikerülne az igényes közönség kinevelése.

Problémája a városnak, hogy művészei nem kielégítő ösztönzés hiányában kénytelenek önön falaik közé húzódni, s így társadalmi nevelő funkciójukat betölteni képtelenek. Mondjuk úgy: albérlők nálunk a saját művészeink. Tudvalevő, hogy a művészetben önmagát anyagivá változtató szellem gazdasági alapokat igényel. A legönfeláldozóbb szellem is kiég, ha hosszú ideig kénytelen megnyilatkozásai közönség elé tárását és munkájának megfelelő ellenértékét nélkülözni.

Vannak még városunkban „albérlők", mint például a sokat vitatott Kiállítási Terem, a Városi Múzeum, a Városi Zeneiskola és a két könyvtár. Egy várostervezésben nemcsak a lakóházaknak és üzleteknek kell régi, jól bevált szokás szerint helyet kapniok, hanem közérdekű, kulturális építményeknek is. Kiállítási Termünkben gyakrabban kap helyet fehérnemű kiállítás, mint képzőművészet. Múzeumunk egyedi országos leletek bemutatására lenne képes, ha erre helyet tudnánk biztosítani. Zeneiskolánk pedagógusai igen képzett művelői a magyar zeneművészetnek. Mennyivel gyümölcsözőbb lenne munkájuk az őket és egyáltalán a zenét jobban megillető körülmények között.

Végül egy kicsit „albérlő" itt a fiatalság, pedig biztos oszlopa lehetne a kezdődő fejlődésnek. Ám hol mutassa meg a húsz év körüli korosztály az erejét?

S amikor hazánkban kétségbevonhatatlanul tért hódít a beat-zene, miért tagadjuk meg a városi amatőr zenekarok nyilvánosság elé lépését? Támogatni támogattuk a gitárzenekarok létrejöttét, de hogy azok szerepüket betöltsék — közönség elé léphessenek — már nem pártfogoltuk. Egy teljes nyár eltelt, és a fiatalok a Vasmű úton „ődöngtek" szombatonként, vasárnaponként. A tizen- és húszévesek a beat-zenés szórakozóhelyeket ezért igénylik, hogy végre ne legyenek „albérlők", hogy fizikai munkájuk után igényükhöz mérten szórakozzanak, hogy bővebb körben és rendszeresebben találkozhassanak. Háromezer fiatal várja e probléma megoldását, hogy a hétvégi unatkozó fiatalság ne rossz házibulikon, hanem immár „főbérlőként", kedvenc zenekarai társaságában szórakozzék.

Sok, sürgető kérdés áll megválaszolatlanul, súlyos és kevésbé bántó. Egy közös: valamennyi érdekében gyakorlatra van szükség. A munka rendkívül aktív,képzett és rugalmas embereket kíván, s önzetlen támogatást a vállalatoktól és tömegszervezetektől.

Zokszó nélkül tudomásul vettük, hogy elhagyta városunkat néhány év alatt egy országos tárlaton elismeréseket nyerő festőművész és egy négykötetes fiatal költőtehetség. Naponta tudomásul kell vennünk, hogy fiatal, egyetemeken tanuló értelmiségeink azon gondolkodnak, melyik más városhoz kössék jövendő tevékenységüket. Ne felelősöket keressünk, — változtassunk! Nem újat teszünk, ha merünk, hanem csak megismételjük a már előttünk járó más városok példáját, Pécsét, Szegedét, Salgótarjánét.

Első erőink vannak, és ehhez megfelelő anyagi biztosítékkal tekintélyes vendég-erőket nyerhetünk, hogy közös munkánkból megszülessék a termékeny, tetterős, rangot adó kultúra, a nagyszerű gyár és kényelmes lakások egyenrangújaként.

Birkás István
a Képzőművészeti Főiskola hallgatója

piskolákig. Reméljük akkorra ké-
n áll majd az új szakközépiskola.

a buszról. És egyfelé indultunk.
— Csak nem az évnyitóra tetszik

Az engedélyezettnél többet, össze-
sen 85 lányt vettek fel ipari tanu-

Házi dolgozat a vakációról

Vége a nyárnak. Ma már füzetekkel, könyvekkel táskában érkeznek a diákok az iskolákba, és holnap lán már meg is kapják az első iskolai, vagy házi feladatot: írjátok le legkedvesebb nyári élményeiteket!

Ebből az apropóból szabadjon nekem is az ifjúság nyári vakációjával kapcsolatos véleményemet rögzíteni.

Tízezer diákember szabadult ki júliusban az iskolákból vidám heje-hujákra, élményekre, szórakozásra, pihenésre éhesen. A társadalom jól szervezett rendje szerint bővében vagyunk intézményeknek, szervezeteknek, amelyeknek hivatalból irányítani kellene a diákifjúság foglalkoztatását. A KISZ városi bizottsága és a városi tanács munkaügyi csoportja dicséretesen gondoskodott arról, hogy lehetőleg minél több diák dolgozhasson két-három hetet a mezőgazdaságban, illetve a városi vállalatoknál. Az úttörő szövetség és a szakszervezet nagy anyagi erőket áldozva üdültette a kispajtásokat Balatonszéplakon, Alsóörsön és másutt. A tízezer diákból két hétig szervezetten dolgozott 1 300. Szervezetten üdült ugyancsak tizennégy napot 1 200 pajtás. Vagyis tízezer diák 700 ezer vakációs napjából sikerült 35 000 napot hasznosan lefoglalni, tartalommal megtölteni.

De mi van a többi 665 000 szabad nappal. délelőttel, délutánnal, kora estével? Ezen a nyáron már nyomasztóan érződött a krónikus programhiány, minek következtében a kis és nagy srácok ahogyan ezt manapság mondják „dögre unatkozták magukat".

Legelőször említem a legkisebbeket, akiket napi egy forintért (milyen dicséretes a városi uszodának ez a hihetetlenül olcsó díjszabása) kizargattak a strandra. De azzal például már senki sem törődött, hogy valamilyen laza, nem terhes, szóval nyári szervezéssel ezek a kis srácok tömegesen megismerkedjenek az úszás örömével, vagy valamilyen módon mást is tanuljanak a strandon, mint a cigaretta élvezetét és a káromkodást.

Ezen a nyáron totálisan tönkrementek a városi parkok. És nemcsak a rendkívüli szárazságtól, hanem attól is, hogy a „parkok vagy gyerekek" vitát a gyerekek egészen egyértelműen eldöntötték a maguk javára. Fül- és szemtanúja voltam az alábbi esetnek. Egy csoport srác vadul focizott a gyepen. Arra jött egy felnőtt a kerti úton. Az egyik fiú az udvariasság valóban jelével átszólt csatártársának: „várj, amíg elmegy ez az ember!" Mire a nekibőszült csatárjavadék: „Mire várink? Ez nem sétatér! Miért nem sétál az utcán?!" És rúgta a labdát — a gyepen. Ezen már csak nevetni lehet.

Milyen kulturális tömegprogram várta a kicsinyeket? Kinek a hatáskörébe tartozna például a korai esti, utcai szabadtéri filmek vetítése, utcabajnokságok szervezése, kirándulások lebonyolítása? A kertvárosi gyerekek legnagyobb kollektív nyári öröme állítom, hogy a polgári védelmi gyakorlat során megrendezett kimenekítés volt. Milyen boldog órákat töltöttek az adonyi parkban?! Nem tudom, de érzésem szerint, amikor én még kis srác voltam — ilyesmire többet adtak a felnőttek.

De nézzük a nagyobb diákokat, akik estét estébe öltve fránya tarka ingjeikben díszelegtek a Vasmű úton anélkül, hogy a legigénytelenebb kulturális programot, a táncolási lehetőséget valamelyik illetékes szerv biztosította volna számukra. Miként a KISVÁROS vita mai hozzászólója írja, egész nyáron nem volt táncos, diákoknak való rendezvény a városban. A kultúra dunaújvárosi terjesztői és a felügyelettel megbízottak olyan komolyan vették a művelődésház nyári szünetét, hogy erről teljesen megfeledkeztek. De nem kezdeményezett az ifjúsági szervezet sem.

Van a táncos délutánoknak egy árnyoldala is. A strandon szívesen rendeztek volna vasárnap délutánonként táncot az egyébként is strandoló ifjúságnak, külön belépő nélkül. Ám az egyik beat-zenekar (ki tudná megjegyezni a sok csinált névből, hogy melyik) tetemes gázsit kért zenéjéért mondván, ha ők Perkátára elmennek ugyanennyi idő alatt 120 forintot is megkeresnek per koponya. Egyébként ha értesülé eim nem csalnak, ugyanez a zenekar a művelődésház negyvenezer forintért vásárolt új elektromos szerelését használja — természetesen díjtalanul.

Szólhatnék itt arról is, hogy amíg a mi gyermekeink a Balatonra járnak nyaralni, vagy az úttörő városban főnek a forró napon, addig más városokból és falvakból vidáman és egészségesen táborozik sok úttörő. A Szalki-szigeti camping elkerítése óta nincs egy talpalatnyi kirándulásra alkalmas hely. Nem is törődünk vele, hogy legyen. Sajnos a városi tanács illetékesei azt sem tudták elintézni, hogy a gazdaságtalansága miatt leállított tassi kishajó az idén újból üzemeljen. Ily aztán elfolyt mellettünk a Duna egész nyáron anélkül, hogy gyermekeink igazán élvezhették volna a tényt, hogy Európa egyik legnagyobb folyama mentén laknak.

Eddig a dolgozat, vagy inkább annak rövid vázlata. Megírni már meg sem írom, mert tartalmára magam is szekundát adnék.

(miskolczi)

bizonyi

„Leén
rancsol
nyű do
Rezső
beszédé
nehéz.
„Mit lehet itt tenni?"

A. G.

Elsősök

A Vasvári Pál Általános Iskola tanévnyitóján — s azt hiszem minden tanévnyitón — az elsősök voltak a legkedvesebbek. A szülők ott álltak a háttérben, izgalommal vegyes örömmel, és figyelték, mi történik. Figyelték a gyermekek arcát, és a kis elsősök ugyanúgy figyeltek, hogy az életre szóló nagy élményt elraktározzák magukban. Az igazgató felnőttes komolysággal szólt hozzájuk. Az úttörő-csapatvezető szintén köszöntötte őket. Majd egy úttörő pajtás elmondta, hogy milyen lesz ezentúl az életük az iskola falai között. Végül egy kis első osztályos mondott bájos verset a füzetről, a könyvről, a ceruzáról és a krétáról, amellyel ma még aligha tudnak mit kezdeni, de a tanító néni elvezeti őket az új, varázslatos világba.

Az egykori óvodások — mint egy kis sziget — ott álltak az udvaron, körülöttük végeláthatatlan tanulósereg. A megilletődöttségük lassan feloldódott, ők is érezték, hogy ebben a számukra még ismeretlen zsongásban, zsibongásban egy kicsit körülöttük forog a világ. Érezheti-e a hat esztendős, óvodában verselgető és folyton játszó emberpalánta, hogy itt most valami más kezdődik, hogy itt feladatokat adnak számára és számonkérik, s hogy amit itt végeznek ezentúl, az: munka!

Figyeltük a gyermekek arcát. Az üdvözlő szavakra tekintetük ugyanolyan felnőttes komolysággal válaszolt, mint amilyen komolyan mondták. Elsősök; akik paránynak tűnő feladatokkal a világ gondjait veszik vállukra.

S. Gy.

Birkás István

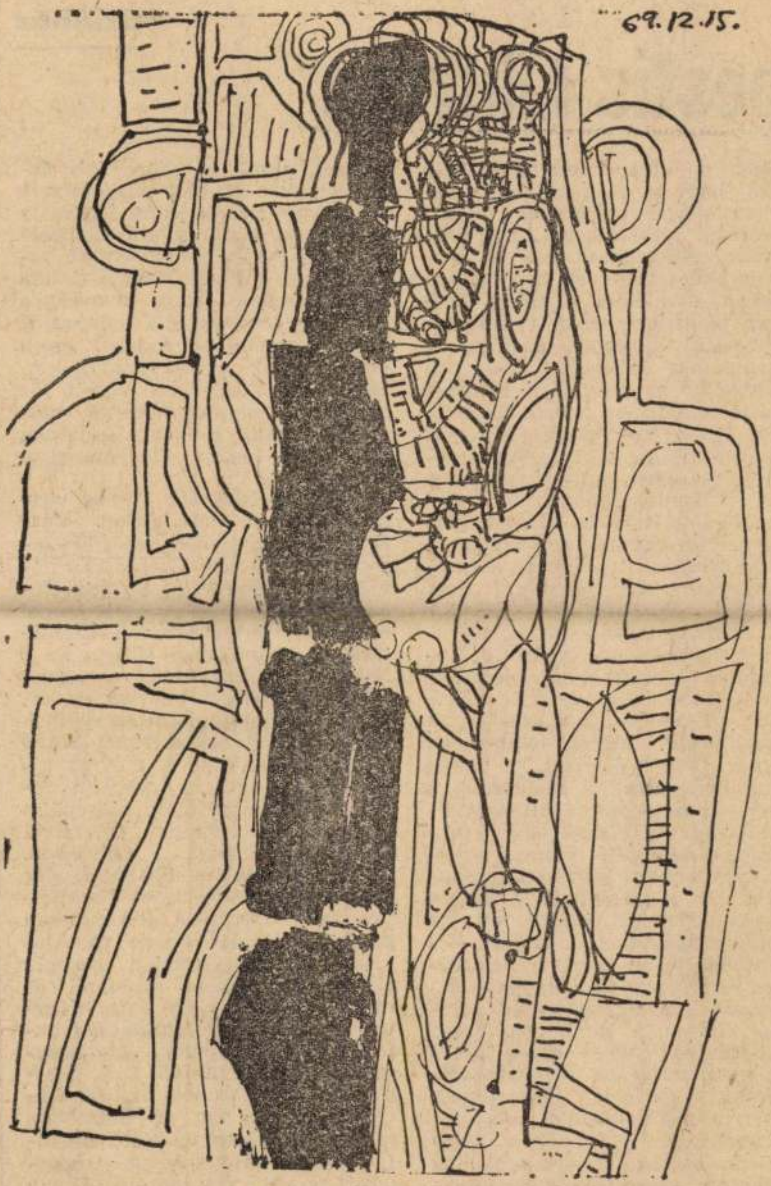

Birkás István: Figura

Élet és Irodalom, Bp. 1976. okt. 16.
XX. évf. 42. sz. 11. lap

Színház

A pestis kihívása

ko-
bi-
lnek
szá-
fele-
kért,
tra-
kö-
elmi
kok,
i, az
fél-
íncs-
t a
itott
lko-
eink
egy
zsú-
tur-
sség
tár-
rete
let-
leni
mre
so-
szer-
arat
krét
zóra
ászó
nak
az
téra
lett.
del-
esé-
enti
en-
nár
ha-
égis
épp-
zeti
ető
ára
mo-
vos-
cio-
i a
nel.

népet, mondván: nem érett még arra, hogy a pestisveszély tudatában eléggé okosan és fegyelmezetten viselkedjék. Az érvelés elvben elfogadható, de a gyakorlatban oda vezet, hogy a városban elszabadul a pokol. Erőszak, félelem, butaság, vakhit, hitetlenség, anarchia kavarognak Sárospataky színpadán. S közben közeledik a pestis. Korántsem jön létre eközben a haladás erőinek az a szövetsége, amelyről annyi ábrándot szőtt a város vezetője, a remek tudású fiatal orvos, valamint eretnekből katolikussá lett kedvese, aki jellegzetes neofita dühhel veti magát a közmunkába, itt éppen a patkányirtásba. De használni csak ők akarnak, a többiek legfeljebb felhasználni, mégpedig a zűrzavar kínálta lehetőségeket. A hatalomból kiesett lovag elégedetlen ifjak segítségével a feudalizmus restaurációjára készül, az apácafőnöknő kéjjel tombol az egyház képviseletében, a város lakói őrjöngenek a félelemtől, a terep tehát kitűnő a hit megszilárdítására. Már csak egy jó reklámfogás hiányzik: azonnal szentet vagy boszorkányt kell produkálni. A megbolydult közösség persze védekezik, ahogy tud: az ösztönök lázadásával, az élet elementáris jogait oltalmazó látványos és szívszorítóan keserves vitustánccal. A három vezető egyéniség, Raton, a város ura, Vilar, az orvos és Vive — előbb lelkes aktivista, majd az őrjöngés előtáncosa — teljesen tehetetlenek ebben a természethűen tébolyult kavalkádban. Szomorúan vagy kétségbeesetten tébolyognak az eddig oly egyszerűnek és könnyen meghódíthatónak hitt valóságban. Tragikus cselekvésképtelenségüktől akár el is pusztulhatna a város. A megmenekülés alig függ már tőlük. A járvány valami annál is szörnyűbb fenyegeti, az emberi kapcsolatok fekete pestise. A leány halála ily módon szimbolikus, első áldozata ennek a másik, nem kevésbé veszedelmes kórnak. Mint a dráma legsebezhetőbb lelke, jövevény, a közösség leggyengébb láncszeme törvényszerűen az érdekek és a szenvedélyek szabad prédája lesz. Hiába szeretik sokan Vive-t, ez majdnem olyan végzetes számára, mintha kénkövet fújnának rá, vagy lassan ölő méreggel etetnék.

A Táncpestist *Sík Ferenc* vitte színpadra, a díszleteket *Vata Emil*, a jelmezeket *Schäffer Judit* tervezte. Sík Ferenc megejtően következetes és kifejező előadást mutatott be. A fiatal szerző művének természetszerű göcsörtössége, túlburjánzó stílusa az ő keze alatt imponáló, élvezetes, sőt lehengerlően hatásos és élvezetes mai színházzá szervült. A város vezetőjének szerepét *Szabó Sándor* alakította. A művész kiváteles formátuma abszolút főszereppé avatta Raton szerepét, s így ennek a vonalnak valamivel nagyobb a súlya a színpadon, mint a drámában. Szabó Sándor a hatalmon levő ember döntéseinek és kudarcainak félelmetesen gazdag skáláját játssza el. Alakítása mentes minden hasonló szerepnél szokásos sablontól és modorosságtól. Nem bölcs nagyapó és nem is képmutatóan önmarcangoló zsarnok. Méltóságteljes belső tartásával úgy játszsza végig a darabot, mintha eleve tudná, ebben a drámában mégsem a városi elöljáró mondja ki az utolsó szót. A tanácsurak közül elsősorban *Kézdy György* karakteralakítása volt meggyőző. *Paál László* és *Szivler György* mintha túlságosan is jámborak lettek volna. Vive és Vilar szerepében *Miklósy Juditot* és *Győry Emilt* láthattuk. A fia-

a huszadik század könyvei.

BIRKÁS ISTVÁN

1021

Birkás István: Csendélet

megbemtásáról: tentálalat. Nem úgy tanultuk-e legtöbben a matematikát, hogy „ha zárójelet bontsd fel"? Hogy minden valami szabály vagy képlet a sok szabályt, képletet tanulni és pontosan tudni kalmazni?

Lassan mégis utat tör az iskolában az a másik tika, az igazi, amely nincs kötve, amelyben helye van dolatok szabad áramlás fantáziának, az intuicióna igen — az esztétikumnak,

a szép keresésének

is. A születőfélben levő, *nascendi* matematika, ahog György nevezi. (Azonos Pólya György bölcsészhal aki a decemberi Kortárs tanúsága szerint a Galilei kör tudományos bizottságának tagja volt. Aztán világhírű matematikus lett belőle.

a deduktív matematika

1969 JAN 4

ÉLET ÉS IRODALOM

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Hadd mondok ki egy hipotézist matematikai művész- és tudósképzésre minden szellemileg ép gyerek alkalmas. A képességek külön-

Birkás István.

Festményei szerepeltek a dunaújvárosi képzőművészek őszi tárlatán.

Fejér Megyei Hírlap, Székesfehérvár, 1971. nov. 24.

Birkás István

Variation

, repr.

Exhibition of Artists of Vorther Transdanubia, Cracow, 1971.

Biskás István, festő

Dunaújvárosban 15 fiatal érdeklődő dolgozik a kere alatt. (tényképp.)

— : Képzőművészműhely 9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. jan. 19

٨١٦.

Birkás István

Résztvesz a kiállításon
(A katalógust ld. Ferenczy Béninél)

3. Országos Akvarell Biennálé
Eger, Gárdonyi G. Sulkár, 1972.

Birkás István

A Fiatalok Stúdiója elnevezésű képzőművészeti kiállítást tegnap nyitották meg Dunaújvárosban. Első díjat nyert Birkás István dunaújvárosi festőművész Facánvadászat című olajfestményével

Magyar Hírlap 1973/116 Sold

Birkás István festő

a megje képsőművészeinek jubileumi tárlatán szerepelnek munkái.

Vincze István: Harminckétszeres „igen".

Fejérmegyei Hírlap, 1975. ápr. 10.

Birkás István festő

A dunaújvárosi Uitz-teremben ujabb meg a fiatal művészek stúdiójának a évi kiállítása, melyen szerepel a művész képe: Hát bagatell (emlitve)

(kd): Fiatalok stúdiója '75

Fejérmegyei Hírlap, 1975. apr. 29.

Birkás István

Az áldozat, o. 125 x 130 cm

7. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely, 1979.

Birkás István
kiállításán ötven grafikai alkotást
tekinthetnek meg az érdeklődők
Székesfehérváron.

Magyar Hirlap 1972/249 4 old

Birkás István festőművész

Zala Tibor grafikusművész Dunaújvárosi tárlata ma nyílik meg. Minden hétfő d. u. 5 és 6 óra között tárlatvezetést tart Pálfalvi János- és Birkás István művészek.

Dunaújvárosi Élclap, 1974. jan. 11.

Birkás István

A festők között Birkás Istvánt kell kiemelnünk, nem annyira kiállított művei, mint inkább a művekben felvillanó, s majd csak a jövőben bekövetkezők felismerése alapján. Részt vett a dunaújvárosi őszi tárlaton és a városi tanácstól kétezer forint díjat kapott.

Bojár István: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1971/305 6old.

Birkás István, festő

Dunaújvárosi festőművész.
Tárlata nyílik meg Velencen
júl. 3-án.

— : Velencei Nyár 2.

ESTI HIRLAP, Bu 1973. máj. 19.

48

Dunaújvárosi Hírlap

Birkás István festőművész

Pénteken nyílik a Fiatalok Stúdiója a Kiállítási Teremben

Birkás István nyerte a nagydíjat

Fiatalok Stúdiója címmel nyílik meg Dunaújvárosban április 27-én, pénteken az ország harminc éven alули képzőművészeinek kiállítása. A kiállításra szánt alkotásokat április 19-én, csütörtökön zsürizte a Képzőművészeti Alap lektorátusa. Az ötven művész száznál több műve közül a zsüri negyvenhét alkotást fogadott el, közzétük a dunaújvárosi Birkás István, Cyranski Mária és ifj. Koffán Károly alkotásait. A zsüri javaslata alapján a kiállítandó művek alkotói közül négyen díjazásban is részesültek. A nagydíjat, a Dunaújvárosi KISZ Bizottság négyezer forintos első díját dunaújvárosi festőművész, Birkás István nyerte el. A KISZ-bizottság háromezer forintos második díját budapesti grafikusművésznek, Kéri Imrének ítélték. Szöllősy Enikő budapesti szobrászművész a KISZ Dunaújvárosi Bizottságának háromezer forintos díját, Bakos Ildikó sződligeti szobrászművész a dunaújvárosi tanács kétezer forintos különdíját kapta meg.

19/3 ÁPR 2 5

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

látszott. (55,16.)

A csapat május 8-á
Szovjetunióba, május
pedig Romániába

győztek

Férfimérkőzés.

D. Kohász: Sipeki, Mázik, Dobor, Szelig, Ruffing, Törös, Csere: Liszi, Ancsa, Fülöp.

Kiegyensúlyozott első játszma után a második szettben a vendégek már 9:3-ra vezettek, mikor rákapcsoltak a Kohász-fiúk. 13:13-nál egyenlítettek, majd győztek.

sakkbajnokságot bonyolítottak le. Mindhárom versenyszámban a szakközépiskola fiú diákjai diadalmaskodtak, így a tanintézeti spartakiád félidejében 21 pontjukkal biztosan vezetnek a 17 pontos iparitanulók és a 11 pontos főiskolások előtt. A lányok versenyében a gimnazisták mindössze egy pontal előzik meg a szakközépiskolásokat.

Kézilabda:

A Vendéglátók sikere Győrött

Birkás István, festő

A ferencvárosi Pincetárlatban
nyílik meg kiállítása febr. 2-án

—:□ Birkás István ... 2.

ESTI HIRLAP, Br. 1973. febr. 2.

Birkás István

Egerben, a III. orsz. akvarellbiennálén szerepel Nadapi est-műve (emlétve)

Farkas Aladár: A III. országos akvarell-biennáléról.

Népújság, 1942. aug. 24.

Birkás István festőművész

1947-ben született,

a Ferencvárosi Pincetárlatos egyik

kiállítása

Magyar Nemzet 1973 február 14

4. old.

Birkás István, festő

L.: Bálványos H.

— A hétvégi ---- 9,

Népszabadság, Bp. 1976. júl. 3.

Birkás István

Gönci András textiltervező kiállitása a Váti Klubban, április 21.-ig,
Hemző Károly fotókiállitása a Mücsarnokban április 23.-ig, tekinthető meg.
Sugár Gyula festőmüvész kiállitása a Mücsarnok Kamara-termében április 1o.-én,
Birkás István festőmüvész kiállitása a Palotai Tárlat helyiségében április 12.-én nyilik meg,-közli lapkulturális eseményeket ismertető rovata.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. ápr. 1o.
XX. évf. 15. sz. 8. lap.

Birkás István festő
(1947, Kunmadaras –

Kiállítása, Palotai Tárlat
1976 IV. 12 - 28.

– Katalógus a Könyvtárban –

BIRKÁS ISTVÁN

PALOTAI TÁRLAT

A kiállítás nyitva:
1976. április 12–28-ig

Megtekinthető: naponta 12–19 óráig
szombaton 10–17 óráig
vasárnap szünnap!

Megközelíthető: a 173-as autóbusszal (munkaidőben a Keletitől), a 73-as autóbusszal a Bosnyák térről, a 69-es villamossal a kisföldalatti Mexikói úti végállomásától

A XV. kerületi Tanács Végrehajtó Bizottsága,
a Hazafias Népfront XV. kerületi Bizottsága,
a Fiatal Képzőművészek Stúdiója és a
Műcsarnok

szeretettel meghívja 1976. április 12-én,
hétfőn 18 órakor

BIRKÁS ISTVÁN

festőművész kiállításának megnyitójára

A kiállítás helye: Budapest XV. ker., Kavicsos köz 4.
Lila iskola aulája

Birkás István, festőművész 1.) Folytatás.

Galambos Margit: Közelítések. Birkás István művészetéről.

„A madarakat lelövik, ugye? (l)," olaj, farost lemez, 141 x 117 cm, 1974. |repr.|

„Földhöz kötve," 1980.
„Alföldi utazás," 1985.
„Faltöredék," I–VIII., 1987.
} |említve.|

~~„Fal (x)," vegyes technika, 110 x 160 cm, 1984. (repr.)~~

„Két pont," –"– –"– 30 x 40 cm, 1984. |repr.|

Művészet, 1989., január, 32–33, 34 old.

Birkás István, festőművész 3.) Falgtatás (vízp)

Galambos Margit: Közelítések, Birkás István művészetéről.

MŰHELY. „Fal (x)", vegyes technika, 110 x 160 cm, 1984. (Részlet). ./.

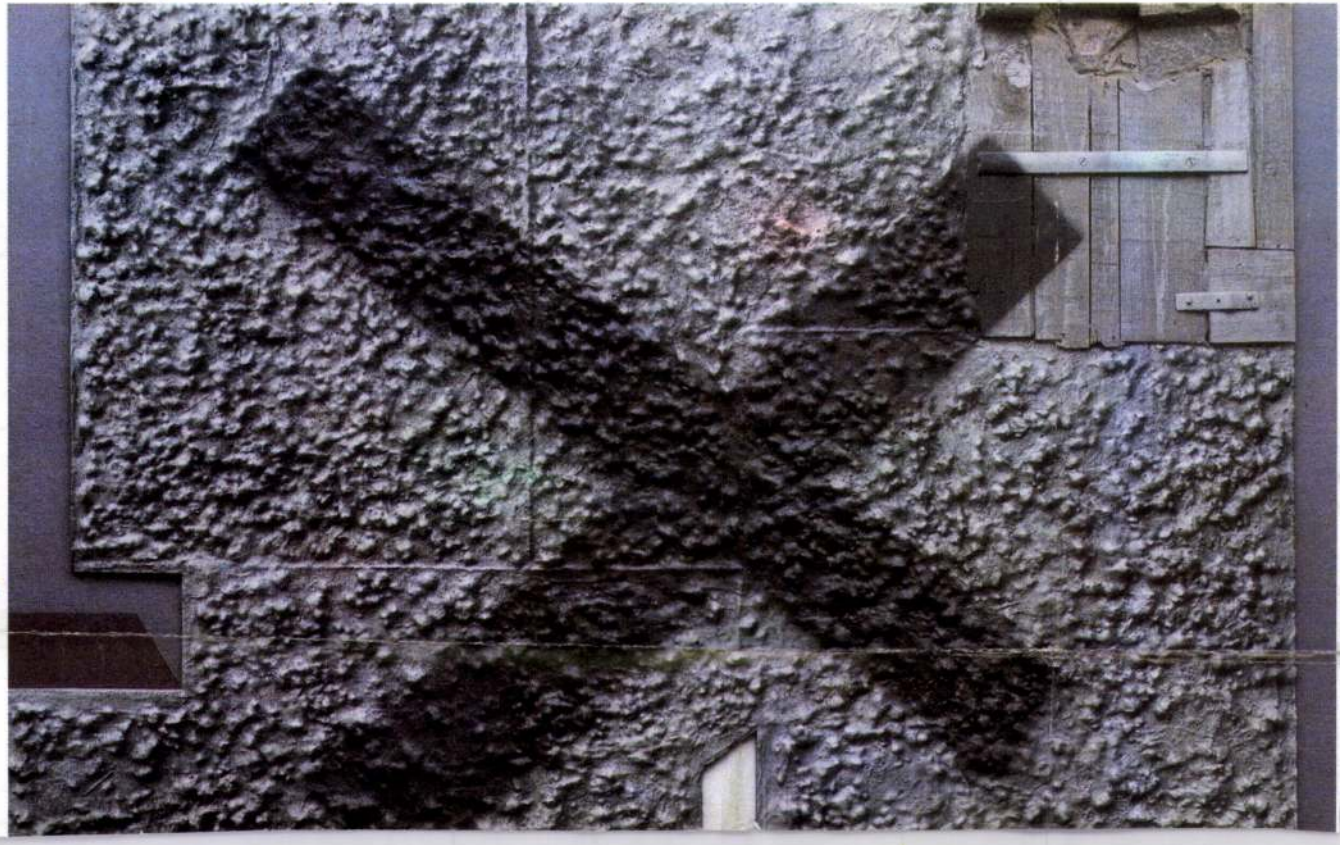

Művésmet, 1989, jeanuár, 34-old.

szín dominál. Ez a visszafogott színvilág tárgyilagosnak látszik ugyan, de nem az. A korai időszak harsány expresszivitását egy mélységesen mély és szemérmes érzelmi telítettség váltotta fel.

– Korábban harcias vitapartner – mondhatni –, közéleti ember voltál. Ma már csak a dunaújvárosi Amatőr Műhelyt vezeted. Nincs értelme a szónak?

– *A hatvanas évek végén voltam főiskolás, amikor nyitottabbá vált a művelődéspolitika. Ebben a fogékony időszakban találkoztam* Karel Appel, Allan Davie, Rauschenberg, de Kooning *és* Tapiès *munkáival. Borzasztó energia feszített engem is, nyakig belemerültem a generációs küzdelmekbe. Aztán alábbhagyott ez a lendület, mert rájöttem, hogy minden harc tisztességtelen, mert véráldozattal jár. Az egyik fél mindenképpen elesik. A képzőművészet pedig se nem párviadal, se nem háború. Több százezer műből egy-kettő ha fennakad az idő rostáján. Kit érdekel ma, hogy ki volt* Leonardo? *A* Mona Lisát *viszont mindenki csodálja. Működtető folyamatról van tehát szó, amelyben a tevékenység a fontos, ezért értelmetlen személyekkel küzdeni. A balesetemből egy dolgot megtanultam: minden képet be kell fejeznem, amit kigondoltam, mert bármelyik délután elüthet egy autó. Hajt az idő.*

Nézőpontok. Érdemes szemügyre venni a képek perspektívaváltásait. A kezdetben elölnézetből festett műveket 1974-ben váltja fel a majdnem felülnézeti megformálás (*A madarakat lelövik, ugye?*, 1974). Ezt követi a madártávlat, 1980-tól. 1985-re leszűkül a látószög egy föld- vagy faldarabra – ráközelítés történt (*Földhöz kötve*, 1980; *Alföldi utazás*, 1985). Az anyag közeli szemlélete révén többfelé is út nyílik. Befelé, az egészen finom szerkezetekbe, a mikrokozmoszba, és kifelé is: a mű természetes módon szerveződik egyre nagyobb egységekbe, végső soron a makrokozmoszba. A hántolt falés földrétegek pedig átvezetnek az idő dimenziójába (*Faltöredék I–VIII*, 1987).

– A nyolcvanas évektől kezdve ritkán használsz ecsetet. A képelemeket szögeled, ragasztod, vakolsz. Bizonyára tartalmi vonatkozása is van e változásnak...

– *Dunaújvárosban élek, egy lakótelep, gyár közelében. Másokat is nyomaszthat ez a mesterséges környezet, érezhetik, hogy itt nincs elég levegő, fa, madárfütty, tér. „Kivonultak" az emberek. Kulcson már 22 ezer üdülőt építettek. Ott láttam meg én is egy roskadozó halászházat. Egy író több regényre való élményt meríthetne ebből a deszkából összeeszkábált, sárból tapasztott bódéból, nekem képi élményt jelent: alig várom, hogy deszkaképeket csinálhassak, sárt tapaszthassak. Az utóbbi évek legnagyobb élménye mégis az volt, hogy „hazataláltam" a szülőfalumba, Kunmadarasra. A poros utcák, korhadó kerítések, nádfedeles házak számomra mind a hajdani otthont jelentik; azokat a tárgyakat, amelyek valamiért nagyon fontosak. Jó volna ezt a hangulatot visszalopni a munkáimba... Egyszerű gondolatok kifejezésére törekszem, szeretnék elhagyni minden sallangot.*

Birkás István, festőművész 2.) Folytatás.

Galambos Margit: Közelítések. Birkás István művésnetéről.

Művészet, 1989. január, 33-old.

Birkás István: Esik, olaj, farost lemez, 74 × 114 cm, 1976

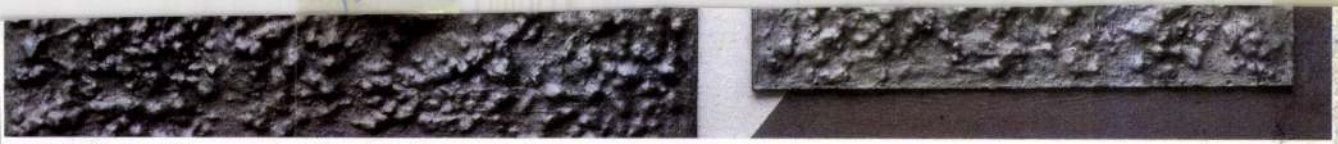

Birkás István: Fal (X), vegyes technika, 110 × 160 cm, 1984

Ívek. A képek perspektivikus mozgása összefügg: földtől való távolodás és közelédés zajlott le az elmúlt két évtizedben. A nézőszögváltások mozgáspályája parabolikus ívet alkot a föld–ég–föld vonal mentén. A művek metamorfózisa nem volt hiábavaló, mert Birkás István művészete e szüntelenül tagadó és teremtő folyamatban kiteljesedett: kifejezőeszközei klasszicizálódtak, képi gondolatai tisztábbá váltak. Minden jel arra utal, hogy pályája szintézisteremtő szakaszba ért.

Galambos Margit

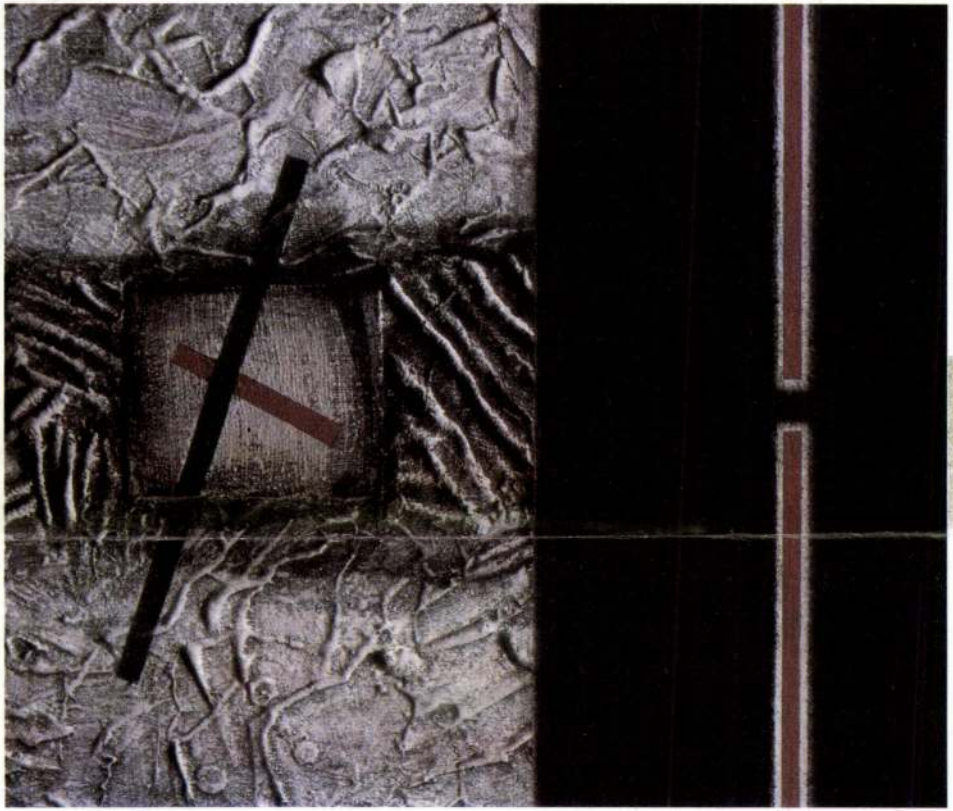

Birkás István: Két pont,
vegyes technika, 30 × 40 cm, 1984
(fotók Sulyok Miklós)

A székesfehérvári
Szent István Király Múzeum
meghívja Önt

Birkás István
festőművész kiállítására, amelyet

Kováts Albert
festőművész nyit meg

1998. május 16-án,
szombaton délelőtt fél 12 órakor
a múzeum Országzászló téri épületében.

A kiállítás megtekinthető: 1998. június 14-ig,
hétfő kivételével naponta, 10–14 óráig.

F.k.: dr. Fülöp Gyula

Szent István Király Múzeum
8002 Székesfehérvár, Fő u. 6.
DÍJHITELEZVE

SZÉKESFEHÉRVÁR 1998 V 11 PFÜ

Makky György
fotóművész

Budapest XI.,
Budafoki út 83/a.
1111

A KÖRMENDI GALÉRIA BUDAPEST
tisztelettel meghívja Önt
1999. szeptember 21-én,
kedden délután 18 órára

BIRKÁS ISTVÁN
festőművész
kiállításának megnyitójára

A kiállítást megnyitja
LEGÉNDY PÉTER
művészettörténész

A kiállítás
a PEST CENTER GALÉRIÁBAN
(Budapest VII., Peterdy utca 15.)
megtekinthető
1999 szeptember 21-től október 3-ig.

KÖRMENDI GALÉRIA

BUDAPEST

Budapest XIV., Thököly út 41.
Telefon: 252-0116 Fax: 252-0164

MEGHÍVÓ

BIRKÁS ISTVÁN

... De igen érdekesek B.I. vegyes technikával készült festményei .

Losonci Miklós:Tavaszi tárlat.Dunaujváros,Uitz Béla Terem

UJ TÜKÖR 1982. XIX.évf. 20. **sz.** 4.**o.**

SZERZŐDÉS

munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesitéséhez

étrejött egyrészről a MTA Müvészettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. Uri
), másrészről

u munkahelye:

lakcime:

g. száma:

ott között az alábbi feltételekkel:

elvégzendő feladat részletesen:

Birkás István festő

a Derkovits-ösztöndíjasok kiállításán szerepelnek képei. „Fehér part" c. (említve).

Budai Rózsa: Derkovits-ösztöndíjasok bemutatkozása.

Vas Népe, 1976. ápr. 13.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP
Dunaújváros

Birkás István

1976 AUG 3 -

1021

ÜNNEP X—XI. Birkás István rajza

hatvan vagon burgonya
zedése van hátra.
felegebb idő kéne az ősziack éréséhez, a hűvös idő
tt azonban csak 20—22
onos termésre számíta-
Az őszibarack szedése-
befejezése után a hónap
én kezdik meg a silónak
nt kukorica szecskázását.

Közgyűlést tartanak az adonyi

Március 21. TSz-ben

Közgyűlést tart az adonyi
rcius 21. Termelőszövetke-
tagsága augusztus 7-én,
mbaton délelőtt 9 óra-
. A községi művelődési
szabadtéri színpadán
gtartandó közgyűlésen
dor Sándor elnök beszá-
a termelőszövetkezet
dasági és pénzügyi hely-

orvosun
írni a
akarunk
mert a
gánk, a
családun
frontátv
giak . . .
tem az
detlenség
amikor tanácskoztam valaki-
vel, aki elmondta, hogy:

. . . Ő még sosem iratott fel gyógyszert. Nem tudja mi az a frontátvonulás. Az éjjeliszekrénye nincs tele altatókkal, dilibogyókkal. Életében nem ivott kávét, nem szívott el egyetlen cigarettát sem és érzelmi élete is rendezett. Akiket ő szeret, azok őt is imádják és ő mindenkit szeret . . amíg meg nem bántják. Ám haragja akkor sem tart tovább két percnél. Az étkezésben nem válogatós és képtelen vol-

csaak. . .

mozgásra, a tennivalók
Imádja a hétköznapok
mert akkor egy remek l
körű közösségben tölti
nyolc — feladatokkal
— órát és alig várja az
téket, meg a vasárna
amikor családja körél
lehet. Este korán feksz
Álma mély, nyugo
mondhatni nyálcsorditó
édes. Reggelente pihent
szinte dudorászva ébred
már előre örül a ten
valóknak, amelyek azi
előtte állnak. Nem szi

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1976 JAN 24

Birkás István

1021

Birkás István: Háború I–II.

...ettettek. Mert a valahol Euro-
...ában kópiájának valahol nyoma
...eszett. Az előadó bejárta a jel-
...egzetes utcákat, meglátogatta a
...íres mézeskalácsos mestert, en-
...ek ellenére kedvetlenül búcsú-
...ott a maradandóság városától.

A filmrendezők, akik külföldre
...árnak, gyakorlottabb csalódók.
De még ők sem vették jó néven,
...ogy az olaszországi nemzetközi
...esztiválon csak személyükben
...ettek részvevők. Versenyfilmjeik
...em érkeztek meg. Ki volt a hi-
...bás? A repülőtársaság? A vasút?
Netán a *feladó?*

Ha a művész, az előadó, a bá-
...bosdiák, a kulturális követ bemu-
...tatkozása városnéző kirándulás-
...á, lődörgésse silányul, nemcsak
... oka a szégyenkezésre,

...szín párduc kalandjai"-tól a je-
gesmedvék életéig. Jön az alku-
dozás: „Legalább a rózsaszín
párducot, apuci..." De akkor
már nem lehet nem belekukucs-
kálni a következő érdekességbe,
ugye... Jön másnap „az órán
aludtam". Nem szólva arról, hogy
a kedves szülőknek is volna tán
olykor némi felnőttprogramjuk,
nemde. Az egész hét, olykor az
egész hónap egyetlen nagy flú-
gos futam, hála a tévé szerkesz-
tői gyakorlatának.

Persze, tudom: vannak örök
gyermekek. De akadnak olyan
gyermekek is, akik csak ma azok.
Rájuk is gondolhatna a tévé.
Akárcsak a szegény *örök felnőt-
tekre.*

szerep szerint mond és tesz, *az*
embertelen. A kaposvári Csiky
Gergely Színház stúdiójában a
„Godotra várva" kitűnő előadásá-
ban láttam legutóbb. Mezítláb és
pőre lélekkel, a nagy komédiá-
sok ártatlanságával éli Gogo ne-
vetséges nyomorúságát. Miért a
Páratlan oldalon és nem a művé-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 438-068, 337-748, 340-776
1976 JUN – 8

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP
Dunaújváros

Birkás István

1021

Birkás István: Ünnep

DUNAÚ

odarúgás:

A legjobbak között

–Kohász – Győri MÁV DAC 2:1 (1:0)–

Birkás István, festőművész

a füredi Balatoni Galériájában nemrég közös kiállítása volt Birkás István-nak Barbás Tiborral

Raffai István: Az Egrey-díjas
Napló (Veszprém), 1946. júl. 29.

Birkás István festő

A Stúdió Galéria évi szeregszemléjén szerepelnek munkái.

Losonci Miklós: Stúdió 75.
Pest Megyei Hírlap, 1975. dec. 21.

Birkás István

A Székesfehérvári István Király MuzeumbanUjházi Péter festőművész kiállitása julius 11.-ig tart nyitva.
A Józsefvárosi Galériában Birkás István festőművész kiállitását junius 29.-én, Sós László és Kemény Éva grafikusok kiállitását a Műcsarnokban julius 2.-án nyitják meg,- közli a lap kulturális eseményeket ismertető rovata.

Élet és Irodalom, Bp. 1976, juni. 26.
XX. évf. 26. sz. 8. lap.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 438-068, 337-748, 340-776

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP
Dunaújváros

1976 MÁJ 7

Birkás István

1021

Birkás István: Ünnep

bdarúgás:

Újabb rangadó következik

— Vasárnap: D. Kohász—Dorog —

vasárnapi vereséggel sorozat szakadt meg a ász tavaszi mérkőzésso-tában. De ez már így szo-lenni. Semmi sem tart :ké! Éppen ezért az Izzó ni mérkőzésből csak azo-a következtetéseket érde-levonni, amelyeknek fi-lembevételével a csapat a alevő bajnoki találkozó-továbbra is sikeresen epelhet. Ezeken túl sem-ok nincs a morfondírozás-Már csak azért sem, mert övetkező ellenfelünk a ogi Bányász csapata lesz ét végén!

Az első és második helye-rangadója izgalmas, jó rkőzést ígér. A Kohász mára mindenképpen zel távozni, hisz a bajnokságban mögötte álló Budafok sem mondott le még az NB I-be való feljutásról.

A rangadóra készülő csapatunk szerdán Kecskeméten, a KSC ellen játszott előkészületi mérkőzést. A végeredmény 4:2 volt a Kohász javára. Az első félidőben Horváth Gy. és Tóth lőtt gólt, szünet után pedig az is_mét játszó Kántor volt kétszer is eredményes.

A már megszokott felállású csapatunkban a második félidőben csereként még játszott Németh kapus, Horváth Z. szünet előtt a jobb- majd a balhátvéd posztján, Kántor Horváth Gy. helyett közép-

AZ EDZETT

Tornázik a KISZ-ko nyolcadik kongresszuson előtt, az egyik küldött, B megénekeltette a többiek tornázni is? Hiszen az a fiatalság életeleme.

De félre a közhelyek hogy mindennek az elis nehéz akadályokat kell KISZ-szervezeteket kell sportoljon a tagság; a t szerves része. Szerencsé tőle, s ez köszönhető tö ságért" jelvényszerző ak deinek). Ebben a tömeg idényben több, mint fél tagságnak csaknem a ké jobbak május 2-án, vasa ján országos döntőn m senyt a Mozdulj! című közvetítette, így az erőp lődésének a KISZ-kong tanúi lehettünk.

Persze, ezeknél a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 438-068, 337-748, 340-776

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP
Dunaújváros

1976 MÁJ 7

Birkás István

1021

Birkás István: Háború

DUNAÚJV

Győztes középiskolások

A munka ünnepe előtti
pon jött el száz diák, hogy
megyei tanulmányi ver-
nyek értékelése után átve-
e az oklevelet és a jutal-
t. Számvetésre gyűltek
ze százan, a kötelesség-
jesítést meghaladó munka
ékelésére. S, hogy a mun-
ünnepe előtti napon? Van
ben valami jelképes. A
k munkája a tanulás, az
res tantárgyakban kiemel-
dő teljesítményt nyújtókat
kor is jutalmazzák meg,
nem a május 1-re készü-
ünnepi hangulatában?

Az MSZMP programnyi-
kozata megállapítja: A
mélyiség erkölcsi forma-
lásában, a szocialista er-
ics normálnak, szabályai-
k gyakorlati elsajátításá-
n a legnagyobb szerepe
nevelőereje a munkának
[illegible] arra kell töre-

súlyozták a kongresszusra
készülő kiszesek, ez hangzott
el a leggyakrabban a KISZ
megyei küldöttértekezletén.

A jól megoldott feladat, a
helyesen leírt szó, a szépen
ejtett hang mellett elsősor-
ban a hivatásérzettel, belső
szükségletből végzett munkát
értékelték a megyei tanul-
mányi versenyek eredmény-
hirdetésekor. Azt a munkát,
amely csak az adott közös-
ségben bontakozhatott ki.

Nyolc tantárgyból, de ösz-
szesen harmincnyolc kategó-
riában rendeztek az 1975 —
76-os tanévben megyei ver-
senyeket — a különböző év-
folyamokról és iskolatípu-
sokból jötteknek azonos in-
dulási feltételeket teremtve.
Épp ezért lehettek a verse-
nyek tömegméretűek, hiszen a
kiválasztást is figyelembe vé-
ve, a megye mind a hétezer
középiskolása résztvevő volt.

MÁJUS N

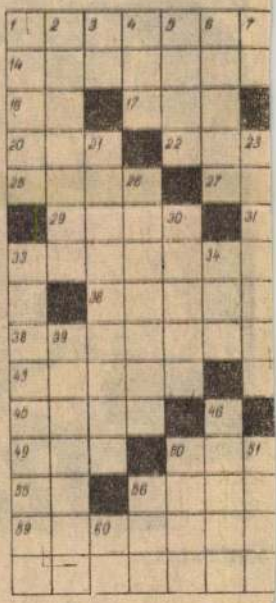

BIRKÁS István oszlopa

DUNAÚJVÁROS ÉS A VÁROSKÖRNYÉK LAPJA

a hírlap

Péntek — 1994. szept. 2., V. évfolyam, 189. szám — Ára: 15,50 Ft

Mai számunkból:

KÉSLEKEDŐ AGRÁRKAMARA 3. OLDAL
FIATALOKKAL A FIATALOKÉRT 3. OLDAL
BARTÓK: ÚJ ÉVAD ELŐTT 5. OLDAL
IRÁLY 5. OLDAL
A TÖMEGSPORT VEZET 7. OLDAL

IDŐJÁRÁS

Folytatódik a meleg idő, jelentősebb csapadékra nem lehet számítani. A legmagasabb nappali hőmérséklet 28 és 33 fok között várható.

RÖVIDEN

Az első alkotmányozó tanácskozást szeptember 2-án és 3-án rendezik meg az Eötvös Loránd Tudományegyetemen. A tudományos fórumot ma délelőtt Göncz Árpád köztársasági elnök nyitja meg, majd politikusok és tudósok ismertetik véleményüket az új alkotmány vagy az alkotmánymódosítás szükségességéről, lehetőségeiről.

A nehéz gazdasági körülmények és a jelentős átalakulás közepette minden eddiginél nagyobb felelősség hárul az iskolára — jelentette ki tanévnyitó beszédében Fodor Gábor művelődési miniszter. Hangsúlyozta, hogy az iskolákat át kell hatnia a saját kultúránktól eltérő iránti tiszteletnek, mert csak így állhatunk ki kulturális hovatartozásunk mellett.

Horn Gyula miniszterelnök jövő szerdán hivatalos látogatást tesz Bécsben Vranitzky osztrák kancellár meghívására. A magyar kormányfő többek között a kétoldalú kapcsolatokról, a gazdasági együttműködés fejlesztésének lehetőségéről tárgyal az osztrák fővárosban, és részt vesz egy gazdasági jellegű konferencián is.

Kovács László külügyminiszter meghívására szeptember 8. és 11. között hivatalos látogatást tesz Budapesten a dél-afrikai külügyminiszter, Alfred Nzo.

Az ORFK megkezdte azoknak az információknak az ellenőrzését, amelyek szerint egy sátánista szervezet vállalja magára a felelősséget a Szabadkán, Szegeden és Budapesten történt robbantásokért. Több napilaphoz érkezett ugyanis ilyen bejelentés Ausztriában feladott levélben.

A világ legnagyobb reklámügynökség-hálózata, a 3AI csütörtökön kezdte meg háromnapos európai konferenciáját Budapesten. Magyarországot a nemzetközi szervezetben 1993 óta hat reklámügynökség képviseli.

Van is pénz, nincs is

Jó gazdaként...

A nyári szünet után a megtárgyalandó tizenöt napirendi pont is jelezte, igencsak összegyűltek az elintézetlen ügyek a város „háza táján". A városgazdálkodási bizottság ülésén röpködtek a milliók — a döntés kedden a képviselőké lesz.

A milliók valóban röpködtek, ám a felhang mégsem volt disszonáns. A „tegyünk rendet a végére" önkritikára utalt, és arra a szándékra, hogy a következő ciklus képviselői (viszonylag) tiszta képet kaphassanak.

Így javasolták végül hosszas vita után, hogy a Partfigyelő és Fenntartó Üzem számláit is — a cég kérésére — tegyék rendbe. Még az évtized kezdetén keletkezett ugyanis egy olyan nagyobb összegű számla, amit mindig utólag egyenlített ki az önkormányzat, s most már olyannyira „megette" ezt az összeget az infláció, hogy ha ismét a következő év első negyedévében kapják meg a partfigyelők, lehetetlenné válik a munkájuk.

Előnyös ajánlatnak tűnik a város számára a Béke téri csomópont közlekedési lámparendszerét kiépítő cég ajánlata: megépítik a rendszert, az önkormányzat pedig jövőre fizetheti ki a vállalkozás díját. Támogatták az elképzelést, csakúgy, mint azt, hogy a piac parkolóját teljes egészében tegyék rendbe, ne húzódjon át ebből a munkából semmi a következő évre. Az önkormányzat biztosítja a pénzt a városi temető kialakítására is, s most ismét bővíteni kell. Javasolták, hogy a második félévre előirányzott pénzt is megkaphassák, mert új urnafalat kell építeni.

(Folytatás a 3. oldalon)

A város gondja a temetkezés. Új urnafal kell...

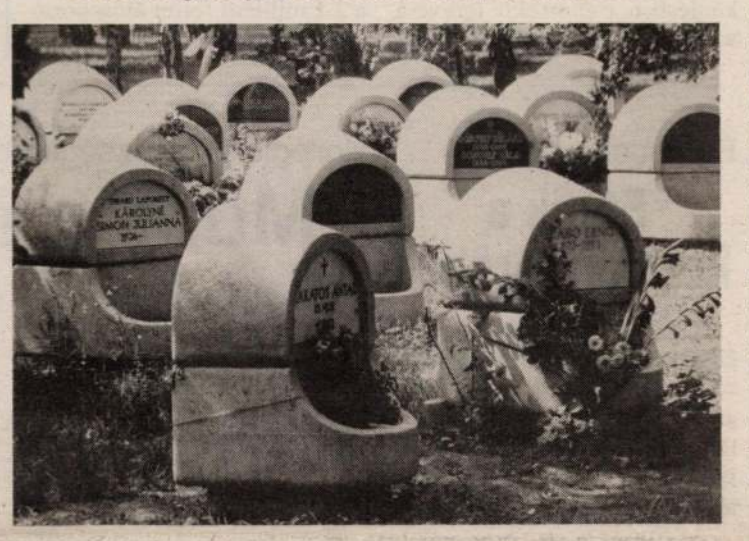

Tegnap reggel megszólalt a tanítás — és egyben a tanév — kezdetét jelző csengő az iskolákban. Legnagyobb izgalommal talán a kiselsősök készültek, akiknek most már kevesebb idejük marad a játékra. Felvételünk a Vasvári iskolában készült

Kulcsiak és rácalmásiak vitája

Kezesség, feltétellel

Rendkívüli képviselőtestületi üléssé „változtatták" Rácalmáson tegnap délután azt a megbeszélést, amelyen a képviselőkön kívül megjelentek a Kulcs leválását előkészítő bizottság tagjai is.

Lapzártánkig a településrészek közötti vagyonmegosztás kérdése szóba sem került, mivel a jelenlévő kulcsiakat leginkább az érdekelte, miért nem kaphatnak az OTP-től hitelt az ivóvízrendszer építésének folytatásához. *Schrick István* polgármester szerint a rácalmásiak nem vállalhatnak kezességet a hitel felvételéhez, hiszen a kulcsiak olyan vagyonmegosztási javaslattal álltak elő, amely ellentétes a korábbi megállapodásokkal. Konkrétan: nem óhajtja a község a válás után a másik település esetleges tartozásait fizetni.

Az egyik hozzászóló szerint partneri viszonyra kellene törekedni a képviselőknek ahelyett, hogy zsarolják egymást. *Tóth András,* a Kulcsi Vízműtársulat elnöke is a viták és a halogatás helyett azonnali döntést remélt az érintett lakók nevében.

Közel kétórás huzavona után végül is megszavazták a rácalmási képviselők a polgármester javaslatát. E szerint a kulcsi önkormányzat meglalakulásáig a hitelfelvételért kezességet vállalnak. Azzal a feltétellel, hogy garanciaként a kulcsiak az ottani volt SZOT-üdülőre, a Sötérvillára és a faluház-vendéglőre jelzálogot jegyeztetnek be.

Lassabban, de halad

Útterv a Duna-hídhoz

A kezdetben ígértnél lassabban, de folyamatosan haladnak a Veszprém—Szabadbattyán—Dunaújváros—Kecskemét—Szolnok gyorsforgalmi út tervezésének munkálatai. Miután az Autópálya Igazgatóság megbízásából egy szaktervező cég felvázolta az optimális nyomvonal-változatokat, majd egyeztette az érintett településekkel (Dunaújváros esetében a közgyűlés a Duna-hídra vonatkozóan a déli változatot fogadta el); az elkészült munkát a Közlekedési Hírközlési és Vízügyi Minisztérium jóváhagyta. Ezt követően felkérte az Autópálya Igazgatóságot a tervezés további lépéseinek lebonyolítására.

(Folytatás a 3. oldalon)

Bővülő Westel-hálózat

Kilenc országban

A Westel 900 GSM előfizetői immár Olaszországban és Franciaországban is használhatják mobiltelefon készülékeiket. A külföldre látogató előfizetők így már kilenc országban — Ausztria, Németország, Svájc, Dánia, Finnország, Norvégia, Svédország, Franciaország és Olaszország — tizenegy mobiltelefon vállalat hálózatát vehetik igénybe. A lehetőségek október elsejétől további két országgal bővülnek. A cég hamarosan tárgyalásokat kezd néhány ázsiai, ausztráliai, illetve afrikai szolgáltatóval is, aminek eredményeként akár más földrészekről is telefonálhatnak majd az előfizetők. A hálózat hazai terjeszkedésnek eredményeként szeptember végétől összesen 1700 kilométer hosszúságú szakaszon, valamennyi egyszámjegyű főútvonalon és azok mentén is használhatóvá válnak a Westel 900-as mobiltelefonjai és megközelítően 800 kisebb-nagyobb település lakói számára is hozzáférhetővé válik a kommunikáció e korszerű formája. *(MTI)*

Az általános iskolában kell kezdeni

Program az AIDS ellen

Új kezdeményezéséről számolt be a sajtó képviselőinek tegnap *dr. Jelenik Zsuzsanna,* a fővárosi László Kórház főorvosa, aki egyben a „HIV Pozitív Gyermekekért Alapítvány" kuratóriumának elnöke is.

A félelmetes új betegség, az AIDS terjedése — amint ez köztudott — felvilágosítással és védekezéssel előzhető meg. Ezt igazolják az USA és Nyugat-Európa legújabb adatai.

A felvilágosítást az új ismeretek iránt fogékony gyermekkorban célszerű elkezdeni, éspedig a gyerekek gondolatvilágához igazodó tájékoztatással, hogy mire szexuálisan aktív korúvá serdülnek, képesek legyenek a helyes döntésre.

Az alapítvány elkészíttette az általános iskolák alsó és felső tagozatos diákjainak szóló, szakértők által szerkesztett tájékoztató füzeteit. Kidolgoztak egy programot is a tájékoztató anyagok eljuttatására „Szülők és vállalkozók az AIDS és a drog ellen" címmel.

A program lényege, hogy támogató szülőket, de főképpen szponzorokat keresnek. Az akciót segítő vállalkozók emblémájával ellátott tornatrikót adnak minden iskolásnak a tájékoztató füzet mellé. Így a nemes célt támogató szponzorok reklámlehetőséghez, a gyermekek olyan tájékoztatáshoz jutnak, ami később életmentő lehet számukra. Az információs füzet és a trikó együttes költsége tanulónként háromszáz forint.

Az alapítvány segít megszervezni az akciót mind a fővárosi, mind más régiókhoz tartozó, illetve falusi általános iskolákban, ha a település vállalkozói csatlakoznak a kezdeményezéshez. Az érdeklődőknek bővebb felvilágosítást adnak az (1) 122-7300 telefonszámon.

Tavaly óta „kereste helyét" *Birkás István* dunaújvárosi képzőművész Őrzők I-III. című, fehér műanyagból készült kompozíciója. Az alkotó a mű elkészülte után felajánlotta azt a városnak — eddig tartott az optimális kiállítóhely megtalálása és a felállítás költségeinek előteremtése. Tegnap Birkás irányításával állították fel a művet az új Vasmű út és az Aranyvölgyi út találkozásánál — helyükre kerültek az Őrzők...

Népesedés a számok tükrében

Egyre kevesebben vagyunk

Az év első öt hónapjában 48.650 gyermek született az országban, 1560-nal, 2,4 százalékkal több mint egy évvel korábban. Ugyanebben az időszakban 62.700-an haltak meg, 4600-zal kevesebben, mint tavaly ilyenkor. A valamelyest emelkedő születésszám és a csökkenő halálozás ellenére azonban a születési arányszám — 11,5 ezrelék, — meglehetősen alacsony és a halálozási arány — 14,8 ezrelék — rendkívül magas. Az ország lakóinak száma tovább csökkent, öt hónap alatt 5760 fővel.

A csecsemőhalandóság mérséklődött: öt hanap alatt az egy éven aluliak közül 601 gyermek halt meg, 36-tal kevesebb mint tavaly ilyenkor. Ezer élve születettre 12 csecsemőhalálozás jutott, szemben az egy évvel korábbi 13-al. A terhességmegszakítások száma — a tavalyi jelentős csökkenés után — idén az év első öt hónapjában 1,7 százalékkal emelkedett.

A közlekedési balesetek száma 2,5 százalékkal nőtt az elmúlt évihez képest, öt hónap alatt 7012-en szenvedtek balesetet. Közülük 547-en haltak meg ez 35 százalékkal kevesebb a tavalyinál. A balesetek száma Pest megyében és Budapesten nőtt a legnagyobb mértékben, az ország 13 megyéjében azonban kevesebb közlekedési baleset járt személyi sérüléssel, mint egy évvel korábban.

A bűncselekményekről már féléves adatok is rendelkezésre állnak. Eszerint hat hónap alatt 197.761 bűncselekmény vált ismertté, 6 százalékkal kevesebb mint a múlt év első hat hónapjában. A mérséklődés elsősorban a vagyon elleni bűncselekmények számának 14 százalékos csökkenéséből adódott, de kevesebb volt a gazdasági, a közlekedési és néhány egyéb bűncselekmény száma is. Ugyanakkor 163 emberölésre derítettek fényt, ez 23-al több mint tavaly az első félévben volt. A közrend elleni bűncselekmények száma majdnem megkétszereződött, s a tavalyinál jóval több bűncselekményt követtek el az államigazgatás, az igazságszolgáltatás és a közélet tisztasága ellen is. A vagyon elleni bűncselekmények számának csökkenésével párhuzamosan az okozott kár viszont 25 százalékkal emelkedett, és a félév folyamán megközelítette a 20 milliárd forintot. *(MTI)*

Szolidaritási Alap

Még nincs döntés

Egyelőre nem járult hozzá az Érdekegyeztető Tanács (ÉT) munkaerőpiaci bizottságának munkaadói és munkavállalói odala a Szolidaritási Alap 2,1 milliárd forintos összegének átcsoportosításához. Az ÉT gazdasági bizottságának pénteki, illetve a jövő hét keddi ÉT plenáris ülésen foglalkoznak majd az érdekegyeztető felek a pótköltségvetéssel, s e viták alapján kíván majd állást foglalni a munkaerőpiaci bizottság két oldala az átcsoportosításról.

Mint ismeretes szerdán a kormány arra kérte a SZA-t felügyelő bizottságot, hogy az alapból idén 2,1 milliárd forintot adjanak át a szociális jellegű jövedelempótló támogatáshoz. Ebben az esetben a költségvetést tehermentesítené ilyen mértékben az alap. A bizottság munkaadói és munkavállalói a szerdai ülésen nem döntöttek a kérdésben, csütörtökre ígérve a választ. A kérdésről az egyes munkaadói, valamint munkavállalói érdekképviseleti szövetségek véleményét is kikérték. Széles Gábor, az ÉT munkaadói oldalának elnöke elmondta: akkor hajlandók elfogadni a 2,1 milliárd forint átcsoportosítását, ha a kormányzat bizonyos kompenzációkra is kész a plenáris tárgyaláson. Ilyen kompenzációra ad lehetőséget a befektetési, fejlesztési, beruházási adókedvezmény, adócsökkentés, vagy az áfánál elérhető engedmény. A tárgyaláson javaslatot tesznek majd a foglalkoztatáspolitikával kapcsolatos alapok átfogó áttekintésére.

Garzó Lilla, az ÉT munkavállalói oldalának titkára arról tájékoztatott, hogy a szakszervezeti szövetségek többsége ugyancsak a pótköltségvetés jövő hét keddi vitáját követően tartja elképzelhetőnek a döntést a 2,1 milliárd forint átcsoportosításáról. *(MTI)*

Bábolna-Pharma Kft.

Kelet felé terjeszkednek

A Bábolna-vállalatcsoport egyik tagja, az állatgyógyászati készítményeket gyártó Bábolna-Pharma Kft. orosz többségű vegyesvállalatot hozott létre, ottani partnerekkel. Az új cég fő feladata az állatgyógyászati termékek forgalmazása lesz. Konszignációs raktárában mintegy 200 ezer dollár értékű árut tartanak folyamatosan. A kft. a későbbiekben a baskír mellett más autónom területeken, és az Ural régiójában is tervezi a Bábolna-Pharma Kft. termékeinek az értékesítését.

A bábolnaiak számára nem új feladat a volt Szovjetúnió utódállamaival való együttműködés. A FÁK több országában immár évek óta termesztik bábolnai módszerrel a legfontosabb takarmánynövényt, a kukoricát. Ehhez a gépeket a Bábolna Rt., a vetőmagot, a műtrágyát és a technológiát pedig az IKR Rt. adja. *(MTI)*

Tekintélyesedő Zöld Alternatíva

Javaslat — meghívásra

Az Európai Unió 1996-os konferenciájának az Európai Zöldek Föderációja javasolni fogja, hogy a közösség jövőjét meghatározó, különösen a környezetvédelmet érintő kérdések megvitatásába a visegrádi négyek országainak képviselőit is hívják meg — mégpedig tárgyalópartnerként — mondta Niki Kortvelyessy, az Európai Zöldek Föderációjának elnökségi tagja, aki a hazai Zöld Alternatíva meghívására tartózkodik Magyarországon.

Az Európai Zöldek Föderációja szoros kapcsolatot tart az Európa Parlament Zöld Frakciójával, és ezt a munkaviszonyt a legutóbbi választások után megerősítették. A Zöld Alternatívát — amely ez év január elseje óta tagja a föderációnak — a hazai környezetvédelmi mozgalom jelentős erejének tekintik, és képviselőivel rendszeres párbeszédre törekszenek. Az 1996-os konferenciával kapcsolatban is meghallgatják az alternatíva véleményét.

Munkáspárt

Csalódtak...

A kormány eddigi tevékenysége bizonyos értelemben csalódást okozott a Munkáspártnak — hangzott el csütörtöki sajtótájékoztatójukon. Kétségtelen: a kabinet nehéz örökséget vett át, de elvárható, hogy átfogó, világos koncepciója legyen. Hiányolják a gazdasági helyzet pontos feltárását, aggasztónak tartják, hogy a kormány néhány kérdésben olyan lépéseket tett, amelyek jelzik: elsősorban a lakossági fogyasztás visszafogásával próbálják kivezetni az ország gazdaságát a válságból.

Eurest éttermek

Etetik a kormányőröket

Bekapcsolódott a magyar közétkeztetésbe az Eurest nemzetközi étteremüzemeltető lánc, amely Budapesten Eurest Étteremüzemeltető Kft. néven 100 százalékig osztrák tulajdonban lévő vállalkozást hozott létre.

Az Eurest tagja a világ egyik legnagyobb szálloda és vendéglátóipari vállalatcsoportjának, a párizsi központú Accor-nak. Ez a lánc Európában 4400 éttermet működtet, három kontinensen naponta 1,8 millió vendéget szolgál ki. A budapesti Eurest Kft. a székesfehérvári Fordművek, a magyarországi Coca-Cola cég, a budapesti EMKE-irodaház, valamint a kormányőrség étkeztetését látja már el. Arra számítanak, hogy jövőre több kórház és fesőfokú oktatási intézmény is igénybe veszi szolgáltatásaikat. Magyar ételeken kívül külföldi igényeket kielégítő ellátást is képesek biztosítani, így sikerrel számíthatnak a Magyarországon működő nemzetközi cégek megrendeléseire. Munkatársaik állandó továbbképzésen vesznek részt Európa különböző országaiban.

Kollégium egészségkárosodott diákoknak

Munkát is adnak

Egészségkárosodott tanulók elhelyezésére új középiskolai kollégiumot avattak csütörtökön Nyíregyházán, a Start Rehabilitációs Vállalatnál. A 30 millió forintért épült, 40 személyes, korszerű diákotthont Göncz Árpádné adta át.

A vállalat szakmunkásképző iskolájában egészségkárosodott fiatalok nőiruha-készítő-, bőrdíszműves-, és műanyagipari szakmát tanulhatnak és képeznek számítógépes adatrögzítőket is. Közülük a mozgásukban erősen korlátozottakat helyezik el az új kollégiumban, amelynek építési költségeihez a Népjóléti Minisztérium is hozzájárult.

A vállalat a végzős diákoknak 17 szabolcsi üzemében kínál munkaalkalmat. A csaknem kétezer csökkent munkaképességű embert foglalkoztató üzemek exportra készítenek egyebek között ruhákat, bőr- és műanyagipari termékeket. A Népjóléti Minisztérium segítségével 16 szociális boltot is működtetnek, ahol kedvezményesen vásárolhatnak a rászorulók .

Saját fegyverzettel és lőszerrel

Brit katonák Kecskeméten

Több mint három évvel azután, hogy az utolsó szovjet katona is elhagyta a Magyar Köztársaság területét, csütörtökön először érkezett magyar földre idegen katonai egység. Brit katonákról van szó, akik a magyar parlament felhatalmazásával közös kiképzési és békefenntartói gyakorlatot tartanak a Magyar Honvédség erőivel három héten keresztül.

A britek saját felszereléssel, fegyverzettel és lőszerrel érkeznek és minden költségüket maguk fizetik. A gyakorlat, amelyen 140 brit és 228 magyar katona vesz részt, 24,5 millió forintba kerül és ebből az összegből 7,6 milliót fizetnek a britek. A gyakorlaton magyar részről egy hódmezővásárhelyi század, valamint a Magyar Honvédség békefenntartó százada vesz részt. A közös kiképzés célja, hogy a Magyar Honvédség egy NATO-tagállam alegységétől szerezzen kiképzési, harcászati és békefenntartói tapasztalatokat a békepartnerségi program szellemében. Érdekesség, hogy a brit katonák a Coldstream II. elnevezésű Brit Gyalogos Gárdától érkeznek. Közülük kerülnek ki a Buckingham Palota őrei is.

Bobbydemokrácia

Ewing Bobby nem halhat meg! Ha ezt egy ember mondja, legyinthetünk rá: szegény romantikus. Ha ketten mondják, akkor úgy tűnik, többen éreznek így, ha viszont a többség akarja, akkor már nincs helye mellébeszélésnek: Bobbyt föl kell támasztani.

Természetesen az amerikai limonádéval leöntött makaróniról van szó, a Dallas-ról. Csak arról? Nagy valószínűséggel annál lényegesen többről. Például arról, hogy a meghatározó többségi akarat még „halottakat" is fel tud támasztani. Mint minden bizonnyal észreveszik majd, kár volt a meghatódott szomorúságért, a könnyekért, a baráti búcsúbeszédekért, mert Bobby nem halhat meg! Így döntött a többség, ha tetszik, Amerika népe, így hát Bobby él.

És most egy kicsit felejtsük el Bobbyt és a Dallas-t, gondolkodjunk másról, mondjuk a demokráciáról. Mert igaz ugyan, hogy rettenetesen nyakatekerten, furcsán, üzleti érdekektől sem mentesen, de mert a többség úgy akarta, hát a film írói és rendezői meg nem történtté tették a megtörténtet. Tetszik figyelni? A többség. Kulcsszó. Minden demokráciának meghatározója, motorja és döntnöke. Persze beszélhetnénk most hangzatos szavakkal a demokráciáról, csakhát a demokrácia különben sem szereti a tudományos és általtudományos közelítéseket, a szakszavakat, a demokrácia végtelenül egyszerű. Mint például Ewing Bobby feltámasztása.

Ja, Amerika más, ott minden megtörténhet... De jó lenne, ha nálunk is megtörténhetne. Nem, nem arról van szó, hogy nálunk is föl kellene támasztani sikerdarabok dramaturgiailag megölt hőseit, hanem arról, hogy nálunk ez túl kevés embernek jutna eszébe. Valahogy nemigen hiszünk abban, hogy győzhetünk. Jó, tudom, napjaink sorskérdései nem Dallas-okban mérhetők, és azt is tudom, hogy Bobby föltámasztása legjobb esetben is csupán közérzetjavító tényező, de a lényeg mégis az, hogy a nézők föllázadtak és közösen másképp folytatták a mesét. Az imponáló az az, hogy ebben a „közös lázadásban", annak eredményességében mindannyian hittek.

Hát igen, lehet, hogy ez is a demokrácia lényegéhez tartozik: sokak közös hite és meggyőződése a közösség (Istenem, de lejárattuk ezt a szót, pedig lám, valóságos tartalma is van) többségi döntésének erejében.

Mondhatnánk: Bobbydemokrácia, csakhát éppen az a szó az, ami minden jelzőt elbír, úgy, hogy közben jelzőtlen marad, mert valójában nincs ilyen vagy olyan demokrácia, csak demokrácia van — ha van.

S.B.A.

Gondok a „magyar Pompei" feltárása körül

Lelet van, pénz nincs

A régészek mellé szegődött a szerencse a táci Gorsiumban, bár az idén csak kisebb kutatásra volt lehetőségük, a kutatóárokból több rendkívül szép lelet került elő. Felszínre hozták egy tógás férfiszobor töredékét, rátaláltak egy finoman munkált Vénusz szobor torzójára, a katonai tábor egykori árkából pedig egy gyűrűhöz tartozó, Fortunát ábrázoló gemma, valamint egy, a római kori városka legkorábbi korszakából származó kosfej került a felszínre.

A székesfehérvári Szent István Múzeum régészei Fitz Jenő irányításával harmadik évtizede kutatnak a külvárosaival együtt egykoron 150-200 hektárt elfoglaló római kori település maradványai után. Idén mindössze nyolcvanezer forintot költhettek a feltárás folytatására. Ez a korábbiaknál jóval kevesebb, már 1958-ban 350 ezer forintot kaptak erre a célra. Gorsiumban az elmúlt három évtizedben egymilliónál több lelet került elő, de a nagy kiterjedésű, s a föld mélyén érintetlenül megőrzött településnek eddig csak alig 2-3 százalékát hozták a felszínre. A kutatásra fordítható összegek nagymértékű csökkenése miatt egyelőre jósolni sem merik, hogy mikorra kerül a felszínre az egykori gorsium valamennyi részlete.

Gondot okoz a „magyar Pompei" már feltárt épületmaradványainak konzerválása is.

A régészházaspár magánmúzeuma

Közkincsekből

Mintegy nyolcszázötven múzeális tárgy eltulajdonításával gyanúsítja a rendőrség a békéscsabai régész Goldmann-házaspárt, akik 1993 nyara óta két ásatás leleteit, valamint a Munkácsy Mihály Múzeum őskori régészeti anyagának jelentős részét telepítették át dr. Goldmann György munkahelyére, a nagy festőművész helyi hagyományainak ápolására létrehozott Munkácsy Mihály Emlékházba.

A múlt heti lefoglás során a békéscsabai önkormányzat által fenntartott művészettörténeti emlékhely irodájában 822 őskori tárgyat, egy másik, múzeumi restaurálásra kialakított helyiségben 38 zsák cserép- és csonttörmeléket, egy harmadik szobában pedig a tavaly nyári zsadányi ásatás múzeumi dobozokba csomagolt leleteit találták meg. A Munkácsy Mihály Emlékházba került egyébként a szintén tavalyi mezőgyáni ásatás anyaga is.

A nyomozók szerint a két ásatás leletei — nyilvánvalóan szabálytalanul — a lelőhelyről azonnal oda kerültek. Míg az emlékházi „gyűjtemény"-ről — amely három teherautónyi volt — a gyanúsítottak elismerték, hogy Goldmanné munkahelyéről származnak, a magánlakásukon lefoglalt műkincseket magántulajdonuknak mondják. A gyanúsítottak panasszal éltek tettük minősítése ellen.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-743, 340-726

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

1970 NOV 5.

Birkás István

1021

BIRKÁS ISTVÁN: ÜNNEP

Labdarúgás:

Magyar Népköztársasági Kupa

D. Kohász—Szekszárdi Dózsa 2:0 (2:0)

Szekszárd: 300 néző. Vezette: Futó.

D. Kohász: Majzlinger — Formaginni, Judik, Tóth, (Badi), Staller — Bódi, Mártha, Fajkusz — Engelbrecht, Szepessy, Timár (Klement).

A gólok története: 23. perc Szepessy szereli, a cselezgető 15 méterről rálövi, a kapus csak kiütni tudja, a kipattanó labdát, Timár 6 méterről bevágja. 1:0.

43. perc Fajkusz jobb oldalról jól csavarja be a labdát, és Szepessy 7 méterről a hálóba fejeli 2:0.

Küzdelmes, jóiramú mérkőzésen az NB II-es csapat egyenrangú ellenfél volt. A kapu előtti határozottság döntött.

Jó: Majzlinger, Judik, Staller, Engelbrecht.

—ly—

Maradt a sorrend

A megyei I. o. élcsoportjában lévő csapatok győztek, így maradt a sorrend. A D. Papír—D. Volán helyi rangadón biztos Papír-győzelem született, és így a papírgyáriak a 8. helyre rukkoltak előre a tabellán.

D. Papír—D. Volán 5:2 (2:2)

Papír Sporttelep, 200 néző.

Bicskei Sp.—Adonyi TSZ 3:0 (1:0), Felcsuti TSZ—Fehérvárcsurgó 1:1 (1:1), Martonvásár—Sárbogárdi Volán 0:2 (0:0). Lajoskomárom—Szondi SE 0:1 (0:0), Polgárdi TSZ—Toldi SE 1:5 (1:2).

A bajnokság élcsoportjának állása:

Nove

1976. november 4-én délután a városi tanács vb-termében a városi sportvezetők és társadalmi aktívák részére November 7. alkalmából ünnepi megemlékezést tartott *Pifkó József*, a városi tanács elnökhelyettese és *Lencsés József* városi sportfelügyelő.

Az ünnepség keretében November 7. alkalmából a dunaújvárosi sportvezetők és társadalmi aktívák részére kitüntetéseket és tárgyjutalmakat adtak át.

Dr. Sápi Tibor — a D. Kohász SE elnöke a „Magyar Népköztársaság Sportérdemérem" ezüst fokozata kitüntetésben részesült. Dr. Sáp Tibor 1953 óta dolgozik városban, aktív asztaliten

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1976 OKT 16

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Birkás István

1021

69.12.15.

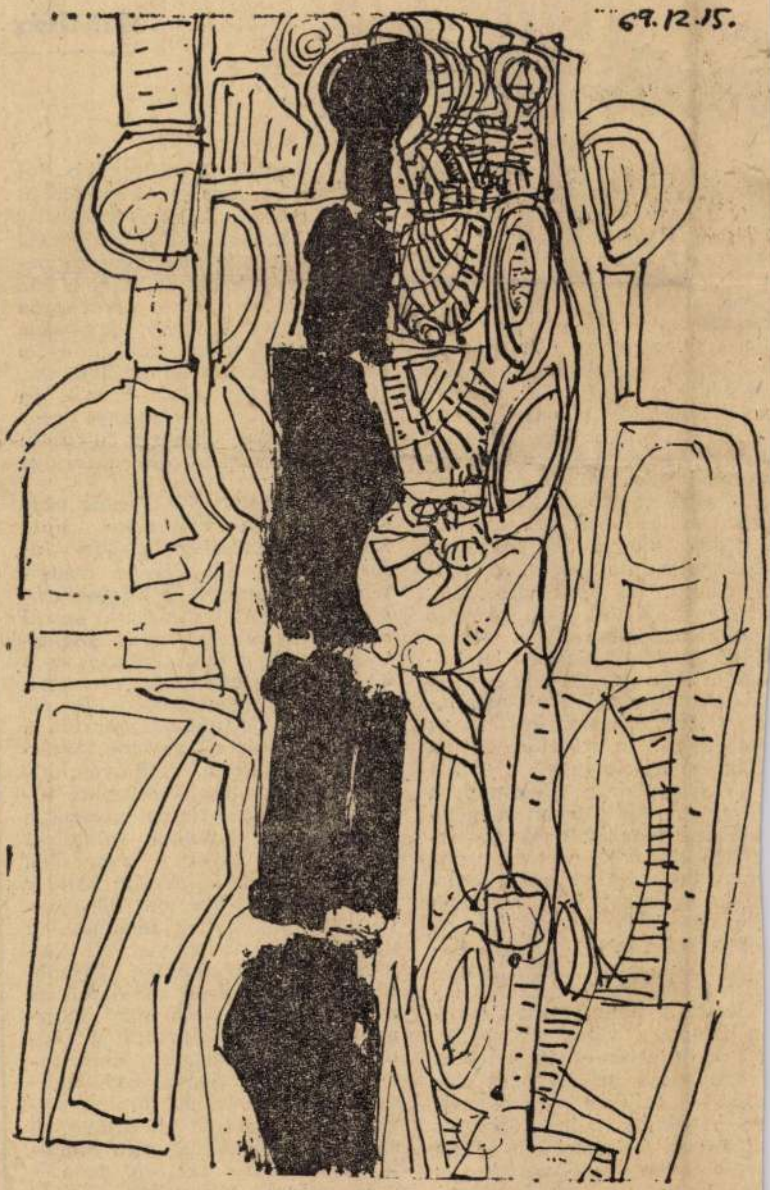

Birkás István: Figura

Színház

pestis kihívása

épet, mondván: nem érett még
rra, hogy a pestisveszély tuda-
ban eléggé okosan és fegyel-
ezetten viselkedjék. Az érvelés
vben elfogadható, de a gya-
orlatban oda vezet, hogy a vá-
osban elszabadul a pokol. Erő-
ak, félelem, butaság, vakhit, hi-
tlenség, anarchia kavarognak
árospataky színpadán. S közben
özeledik a pestis. Korántsem
n létre eközben a haladás erői-
ek az a szövetsége, amelyről
nyi ábrándot szőtt a város ve-
tője, a remek tudású fiatal or-
os, valamint eretnekből kato-
kussá lett kedvese, aki jellegze-
s neofita dühhel veti magát a
zmunkába, itt éppen a pat-
nyirtásba. De használni csak
akarnak, a többiek legfeljebb
használni, mégpedig a zűrza-
r kínálta lehetőségeket. A ha-
omból kiesett lovag elégedet-
ifjak segítségével a feudaliz-
s restaurációjára készül, az
cafőnöknő kéjjel tombol az
ház képviseletében, a város
ói őrjöngenek a félelemtől, a
p tehát kitűnő a hit megszi-
itására. Már csak egy jó rek-
fogás hiányzik: azonnal szen-
vagy boszorkányt kell produ-
ni. A megbolydult közösség
sze védekezik, ahogy tud: az
önök lázadásával, az élet ele-
itáris jogait oltalmazó látvá-
s és szívszorítóan keserves vi-
ánccal. A három vezető egyé-
g, Raton, a város ura, Vilar,
orvos és Vive — előbb lelkes
vista, majd az őrjöngés elő-
osa — teljesen tehetetlenek
en a természethűen tébolyult
alkádban. Szomorúan vagy
égbeesetten tébolyognak az
g oly egyszerűnek és köny-
n meghódíthatónak hitt való-

valami annál is szörnyűbb fenyegeti, az emberi kapcsolatok fekete pestise. A leány halála ily módon szimbolikus, első áldozata ennek a másik, nem kevésbé veszedelmes kórnak. Mint a dráma legsebezhetőbb lelke, jövevény, a közösség leggyengébb láncszeme törvényszerűen az érdekek és a szenvedélyek szabad prédája lesz. Hiába szeretik sokan Vive-t, ez majdnem olyan végzetes számára, mintha kénkövet fújnának rá, vagy lassan ölő méreggel etetnék.

A Táncpestist *Sík Ferenc* vitte színpadra, a díszleteket *Vata Emil*, a jelmezeket *Schäffer Judit* tervezte. Sík Ferenc megejtően következetes és kifejező előadást mutatott be. A fiatal szerző művének természetszerű göcsörtössége, túlburjánzó stílusa az ő keze alatt imponáló, élvezetes, sőt lehengerlően hatásos és élvezetes mai színházzá szervült. A város vezetőjének szerepét *Szabó Sándor* alakította. A művész kiváteles formátuma abszolút főszereppé avatta Raton szerepét, s így ennek a vonalnak valamivel nagyobb a súlya a színpadon, mint a drámában. Szabó Sándor a hatalmon levő ember döntéseinek és kudarcainak félelmetesen gazdag skáláját játssza el. Alakítása mentes minden hasonló szerepnél szokásos sablontól és modorosságtól. Nem bölcs nagyapó és nem is képmutatóan önmarcangoló zsarnok. Méltóságteljes belső tartásával úgy játszsza végig a darabot, mintha eleve tudná, ebben a drámában mégsem a városi elöljáró mondja ki az utolsó szót. A tanácsurak közül elsősorban *Kézdy György* karakteralakítása volt

BIRKÁS István

SASVÁRI Edit: Visszatérés : Birkás István müvei.
= Uj Müvészet, III.évf.4.sz.1992 45 - 47.p.ill.

dem Wohngebäude, in einem Teil des
einem mit dem Hauptgebäude struktu

lockerer Verbindung stehenden Sei
einem vom Wohngebäude mehr oder
gelegenen und separat stehenden G
Meierhof errichtet. Die vorliegende
diese Lösungen anschauliche Beispiele
verschiedenen Grundrissen.

Die Anlegung und die prunkvolle
Ausführung der Ställe hing auch dav
dem Schloßherrn an der Pferdehaltung
ein Gestüt und eine Reitschule besaß o
Grafen Károlyi war die Pferdehaltung
den Pferden zu einer Familientradition
bereits vorhandenen Ställe wurden zw
1791 und 1814 weitere große Stallung
die Wirtschaftsführung, der Tierzuch
der Gutscherrenschaft in Tótmegyer k
zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts e
guten Rufes erfreuen.

BIRKÁS ISTVÁN KOLLÁZSOK ÉS KISPLASZTIKÁK
2004. okt. 3 – nov. 2.
KÖRMENDI ÉS a MÚZSA Galéria

Fotó Körmendi Galéria

Schéner Mihály: *Gyűrt és csurgatott*, 1965.

magyar festészet napja

Mintha divatba jönne a kollázs. Tavasszal Győrben rendezett történeti és jelenkori kollázs-szemlét a Magyar Festők Társasága a Városi Múzeumban. Kollázs-művészek egyéni tárlat-sorozata kezdődött a Nyitott Műhelyben. A Festészet Napját pedig most két kiállítás is megtiszteli kollázsok és a rokon műfajú síkplasztikák kiállításával: az Új Vigadó Galériában és íme, itt, a Körmendi Galériában. Ez utóbbi vállalkozás talán szokatlan. Egy szakmai egyesület, a Magyar Festők Társasága és egy neves kollekció, a Körmendi-Csák Gyűjtemény fog össze, hogy ritkán látható és alig ismert, de mind alkotójukat, mind műfajukat a legmagasabb szinten reprezentáló műveket: kollázsokat és azonos kompozíciós elven született síkplasztikákat (asszamblázsokat) mutasson be. A győri kiállítás komoly kísérlet volt, hogy napfényre jussanak ezeknek a rejtőzködő, kevéssé méltányolt műveknek a legszebbjei, de már néhány hónap elteltével látszik, hogy van még mit felfedezni. A rejtett tartalék úgyszólván kimeríthetetlen. Beigazolódik a feltevés, hogy szinte minden művész készített „összerakós műveket", kollázsokat, síkplasztikákat, szürrealista tárgyakat élete legalább egy periódusában. Meglepő viszont, hogy kiderül: festőként ismert nem egy művészünk festészeti oeuvrejével egyenrangú kollázs-életmű birtokosa, mint *Balogh Ervin* vagy *Károlyi Ernő*, akik az ötvenes-hatvanas évektől kezdve hatalmas és úgyszólván ismeretlen kollekciót alkottak. De nem nemzedéki jelenség ez: a fiatalabb *Kazinczy Gábor* művészetében ugyancsak festészeti és grafikai tevékenységéhez hasonló súllyal van jelen és egyéni kompozíciós megoldásokat mutat a papírkollázs. *Birkás István* életműve pedig már évtizedek óta a kollázs és a térbe kilépő tárgy-kollázs, a síkplasztika jegyében áll; súlyához mérten is van képviselve a Körmendi-Csák Gyűjteményben. Csak most kezdenek ismertebbé válni *Orosz Gellért* ragyogó szépségű kollázsai, a háború utáni évek művészetének jellegzetes darabjai. *Bálint Endre* viszont kollázsairól-montázsairól is régóta ismert modern klasszikusunk. *Schéner Mihály* ugyancsak korán, a „tiltások" idején fogott forradalmian új megoldásaihoz, idegen anyagok alkalmazásához. *Veress Pál* munkásságának jelentős része is ebbe a körbe vág, munkáit eddig kevésbé vizsgáltuk eredeti eljárásai szempontjából, akár a kísérletező kedvéről is ismert *Papp Oszkár* műveit, például smirgli-kollázsait. A fiatalabb generáció képviseletében a friss szemléletű *Székelyi Kati* állítja ki műveit; ő teljes művészi munkáját szenteli a bámulatos következetességgel épített, rendszerszerű kollázs-ciklusainak.

Fogadják szeretettel ezt a műfaji-technikai szempontú válogatást, amely a fenti jeles példák mellett további kiváló művészek alkalomszerűen készített alkotásai révén is módot ad egyéni lelemények, szellemes anyaghasználati módszerek és ritka eljárások tanulmányozására.

Kováts Albert

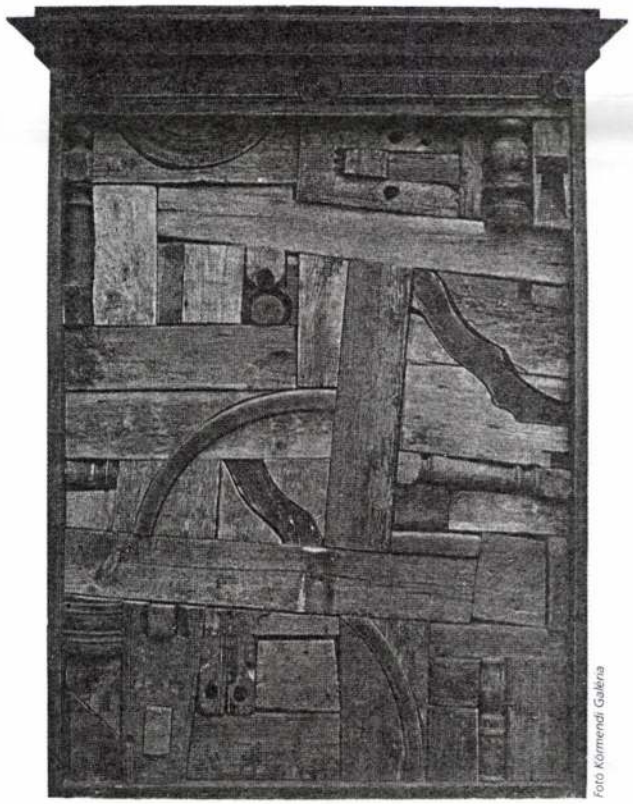

Fotó Körmendi Galéria

Birkás István: *Szekrény*, 1994.

KÖRMENDI GALÉRIA

Körmendi Galéria
1055 Budapest, Falk Miksa u. 7.
269-07-63

Körmendi Galéria Rózsadomb
1025 Budapest, Nagybányai út 25.
275-02-15

Körmendi Galéria Sopron
9400 Sopron, Templom u. 18.
(99) 524-012

MAGYAR FESTŐK TÁRSASÁGA

Magyar Festők Társasága
1373 Budapest 5, Pf.: 586
33-17-603
mafest@alarmix.net

Birhás János

somogyi juhász

„Betyár és hedvese"

Pap Gábor: A Galerna ment – és maradt,
Művészet, 1976. november – 12 oldal.

Mürkszet, 1976. 11. 12. old.

Birkás János, sonogyi juhász, Mórichelypusztán
1997-ben: „Betyár és kedvese" tükrös fedele,
spanyolozott díszítéssel. (Szé kesfehérvár, István Király
Múzeum).

kép is), *Nagy*
*nos*tól viszon
tudjuk, hogy
kezésre álló
van szó, egy-
megvásárlása
a gyűjtemény
het: az esztéti
és az egyes al
tában érzéke

Nagy Károly:
fa, 27,5 cm, 1

Bereczki Andr
szárított agyag

Birkás Gáspár

ny. kertészeti főintéző

vül. Szepezd 1882

l.

Gulyás: Magyar írók

III. k. 358. h.

Dr Birkás Sándor
pásztornúvert

l.
Malmagyarnúv. III -
280 d.

acar saccharum

cukorjuhar

könyve; csupán Sámuel cselekedeteit örökítette meg külön könyv, *Sámuel könyve.*

Bíráló választmány, l. *Állandó Bíráló-választmány.*

Birbhum, Bihar és Orissza tartomány egyik kerülete Britindiában, a Chota-Nagpur platón. Cukornád- és rizstermelés. Kb. 850 000 lak. Az egészségtelen éghajlat miatt erős a kivándorlás.

Bircher-Benner *Maximilian Oskar,* svájci orvos, *1867. A nyers étrend *(Rohkost)* előnyeinek úttörő hirdetője. Tanításának alapelve, hogy a növényi eredetű táplálékok a nap sugárzó energiáját gyüjtötték magukba, ez az állati szervezetben szabaddá válik és így üdvös hatást fejt ki. A főzés ezt az energiát csökkenti. Étrendje főképp nyers zöldségfélékből, gyümölcsből és korpát is tartalmazó rozskenyérből áll. Betegeit az étrendi gyógyítás mellett napkúrával, vízkezeléssel, mozgással és munkaterápiával is kezeli.

Birchis, l. *Marosberkes* (Románia).

Birch-Pfeiffer *Charlotte,* német színésznő és írónő, Christian *Birch* dán író felesége, *1800, †1868. Több mint száz színdarabot írt, V. Hugo, B. Auerbach, G. Sand és mások művei nyomán. Ezek közül egyesek, pl. *A lowoodi árva* nálunk is népszerű volt.

Birda, temesmegyei község, Tr. óta Romániához tartozik. (1930) 1247 lak.

Biredzsik, megerősített város Törökországban, az Örmény Felvidéken, az Eufrátesz mellett. Kb. 9000 lak.

Birétum, 3 v. 4 ágú papsapka, melyet a liturgiában s egyes helyeken a magánéletben is használnak a kat. papok. Színe a bíborosoknál vörös, a püspököknél viola, egyébként rendesen fekete. A XIII. sz.-ban még csak félgömb-alakú fejfedő volt, a XV. sz.-ban kezdtek alkalmazni rá megfogásra alkalmas ágakat.

Birétum.

Birger. 1. *B. Jarl,* svéd államvezér, †1266. Sógorának, Erik Eriksson királynak és fiának, Valdemarnak uralkodása idején, mint vezér *(jarl)* kormányozta Svédországot. Legyőzte a svédek ellenségeit, kiterjesztette az ország határait Finnország felé, leverte a lázadó főurakat, majd okos törvényekkel megszilárdította a királyi hatalmat és az egyházat. Elsőnek hozott törvényt a svéd nők jogairól; ő volt Stockholm megalapítója. 2. *B.,* svéd király, Magnus király fia, *1280, †1321. Kiskorúsága alatt Torkel Knutson uralkodott. B. meghódította Karéliát és Finnországot, uralomra vágyó testvérei azonban hosszas belső zavarokat támasztottak, amelyeknek B. legidősebb fia is áldozatul esett. B. számkivetésben halt meg Dániában.

Birgitta, svéd szent, *1303 körül, †1373. Megalapította a róla elnevezett szerzetesrendet, melynek nő- és férfitagjai voltak. Hamvai az általa épített kolostor templomában, Vadstenaban pihennek. IX. Bonifácius pápa avatta szentté 1391-ben.

Birgus latro, *pálmatolvaj,* a tízlábú rákok közé tartozó, a remeterákokkal rokon faj; az Indiai- és Csendes óceán szigetein, a szárazon él, földalatti üregekben. Nevét onnan kapta, hogy felmászik a kókuszpálmára, levagdalja termését, azután a földön ollójával feltöri és elfogyasztja.

Biri, kk. Szabolcs és Ung k. e. e. vm. nagykállói j.-ában, a nyíregyháza—nyíradonyi vasútvonalon, (1930) 1306 lak.

Birján, kk. Baranya vm. pécsi j.-ában, u. p. és u. t. Egerág, (1930) 499 lak.

Birjukov *Pável Ivánovics,* orosz író, †1931. Tolsztoj Leo legjobb barátja, munkatársa és legmegbízhatóbb életrajzának szerzője.

Birjussza, az Angara 400 km hosszú mellékfolyója K.-Szibériában. A Szajáni hegységben ered.

Birk, l. *Betuleius.*

Birka, *bürge, berbécs,* népies neve a *juhnak* (l. o.)

Birkabőr. A B.-ök származási hely és faj szerint nagyon különbözőek. Főképen bélésbőröknek dolgozzák fel a B.-t, de olcsóbb cipőfelsőrész, bútor és díszműáru is készül belőle. Ujabban szőrmeutánzatok gyártására is használják és így jelentősége megnövekedett. L. még *Bárány- és birkabőrök.*

Birkahús. A hízott birka húsából jóízű pörköltet készít a magyar konyha; édes káposztával készítve különösen kedvelt. A francia konyha apró húsából kiváló ragout-t főz. Izletes magyaros levese a *palóc-leves (Mikszáth* Kálmán kedves étele: birkaleves, paprikásan, tejfelesen, zöldbabbal). Az irek nemzeti étele a nálunk is kedvelt *Irish-stew* [eiris-sztyu], kelkáposztás, zöldséges leves. Bordája, gerince, combja angolosan sütve, barna mártásban, fokhagymásan párolva, ínyencek étele.

Birkás *Géza,* nyelvész és irodalomtörténetíró, *1879. 1923-ban a pécsi Erzsébet Tudományegyetemen a francia nyelv és irodalom tanára lett. Főművei: *Montaigne pedagógiai tanulmányai* (1913); *A francia irodalom története* (1927); *Mistral* és a *magyarok* (1933); *Francia-magyar és magyar-francia szótár* (1934).

Birken *Siegmund von,* német költő, *1626, †1681. A német barokk-költők nürnbergi csoportjához tartozott. Lírai és leíró verseiben kiaknázta a nyelv zenei hatását, festői elemeit. A D.-német barokk pompázó nyelvére fordította *Nádasdy* Ferenc latinnyelvű *Mausoleumát* (1664). Történeti műveiben *(Der Donaustrand, Spiegel der Ehren)* sok a magyar vonatkozás és a magyar várakat ábrázoló rézmetszet.

Birkenhead [börknhed], *Earl of, (Sir Frederick Edwin Smith),* angol államférfi,

Ujj 2dok Lex. IV. K.

*1872, †1930. Mint jogász kezdte pályafutását. 1903-ban választották be az alsóházba, konzervatív programmal. Ettől kezdve egészen 1928-ig az angol közéletben előkelő szerepet játszott: a világháború alatt főállamügyész és kincstári államtitkár volt, 1924-ben, Stanley *Baldwin* második kormányában, indiai államtitkár.

Birkenhead [börkenhed], kikötőváros és városgrófság ÉNy.-Angliában; tágasan és csinosan épített település. Tulajdonképpen Liverpool külvárosa, vele tengeralatti alagút köti össze. Hajóépítés és gépgyártás. (1931) 147.803 lak.

Birkózás, a „nehéz atlétika" keretébe tartozó sportág. A legtöbbször 6×6 méter széles, afrikkal bélelt birkózószőnyegen két ellenfél rendszerint addig küzd, amíg valamelyiknek nem sikerül a másikat úgy a földre szorítani, hogy annak két válla egyszerre érje a szőnyeget. Pontos szabályok állapítják meg, hogy az ellenfelek hol és hogyan foghatják meg egymást. Eszerint megkülönböztetünk *görög-római* rendszerű B.-t, amelynél csak csipőn felül szabad a versenytárs testét megfogni s a láb használata tilos, továbbá *szabadstílusú* B.-t: angol szóval *catch-as-catch-can* [kecseszkecsken], a. m. fogd-ahol éred, amelynél minden fogás szabad és a gáncs is megengedett. Újabban Európában is kezd terjedni a japánrendszerű *judo-B.* [dzsudo], mely az ütést és rúgást is megengedi. Az előbbi kétfajta B.-t fürdőtrikószerű ruhában végzik, míg az utóbbinál japán kimonót viselnek a versenyzők s a ruhájánál fogva is meg lehet ragadni az ellenfelet. A versenyzőket testük súlya szerint csoportokra osztják és mindenki csak a vele kb. egyforma testsúlyúakkal mérkőzhet. A B. a legősibb sportágak közé tartozik. Emlékek maradtak fenn egyiptomi birkozókról; a görög mondavilág át meg át volt szőve birkózó mozzanatokkal. Az ókori olympián a B. egyik száma volt az ötös küzdelemnek, a pentatlonnak. A görögöknél megengedett dolog volt a gáncsolás, szabad volt az ellenfélbe belérúgni, torkát szorongatni, orrát, ajkát megragadni, reá ütést mérni. Arról is tudunk, hogy a Kr. e. V. sz.-ban a zauklei Leontiskos úgy győzedelmeskedett ellenfelein, hogy valamennyinek eltörte az ujját. (Görög birkózókat ábrázol az 571. oldalon látható kép). A rómaiak teljesen görög mintára alkották testedző-testnevelő rendszerüket. Mindebből nyilvánvaló, hogy a mai B. nem azonos a görögökével és így helytelen is azt görög-rómainak nevezni. A mai, ú. n. görög-római B.-t a mult sz.-ban teremtették meg a franciák: Rigal, Doublier, Christol. Az újkori olympián eredetileg csak az ú. n. görög-római B. szerepelt, de már 1904-ben St. Louisban a szabadstílusú volt műsoron, 1908 óta pedig mindkét fajtája helyet kapott a műsoron. Magyarok eddig 5 ízben nyertek e sportágban olympiai bajnokságot és pedig 1908-ban *Weisz* Richárd, 1928-ban *Keresztes* Lajos, 1936-ban *Kárpáti* Károly, *Zombori* Gyula és *Lőrinc* Márton. A B.-t mai formájában nálunk a Magyar Athletikai Club megalapítása óta (1875) művelik; az első nagyszabású versenyt 1899-ben rendezte ez az egyesület.

Bírlalás, valamely dolognak tényleges hatalomban tartása, tekintet nélkül arra, hogy az uralomnak mi a célja, azaz, hogy a hatalom gyakorlása a magunk v. más részére v. nevében történik-e? L. *Birtok*.

Birly *Ede Flórián*, orvostanár, *1786, †1854. 1817-től kezdve a szülészet tanára volt a pesti egyetemen, halála után az ő tanszékét vette át Semmelweis. Kristóftéri háza számára készítette *Bauer* Mihály szobrász azt a Nagy Kristóf-szobrot, amely most a budapesti Központ Városháza udvarán áll.

Birma, l. *Burma*.

Birmingham [börmingem] *George A.*, (polgári néven *James Owen Hannay*), angol író, anglikán pap, *1865. A könnyű, szelíd szatíra jótollú művelője. *Fed Up* (1931) c. regénye az angol választási rendszer ötletes torzképe. *A Wayfarer in Hungary* (1925) c. magyartárgyú könyvében hű képet festett Magyarországról a saját tapasztalatai alapján.

Birmingham [börmingem]. 1. Város és városgrófság középső Angliában, a tulajdonképpeni Anglia második legnagyobb városa; dombos vidéken fekszik, a Tame egyik oldalvölgyében, gazdag szén- és vasérebányák közelében. Fontos vasutak, utak, csatornák csomópontja; kat. és anglikán püspöki székhely; egyetemek. B. az angol acélipar középpontja (acélgyártás, vasöntődék, gép-, vasbútor-, fegyver-, penge-

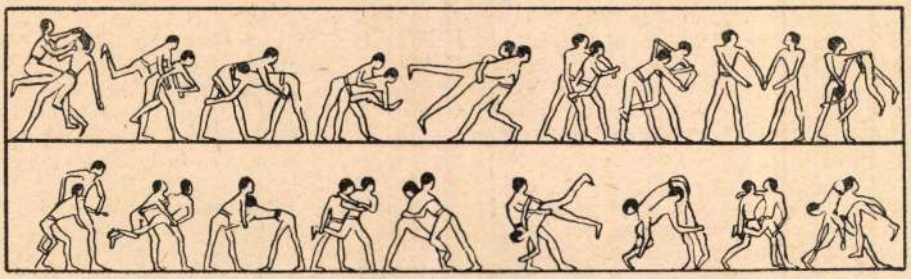

Birkózók. Ó-egyiptomi festmény nyomán.

Birken Zsigmond

1664

l.

Jászbmuzcók

1938-43. 104. l.

< Birken >

nüve

<) Der Donau-Strand
Nürnberg 1684 *

Fenti nem nüvész

* A Tört. Képcsarnok-
ban levő metszetei
nek leírása áttére
Sandrarthoz, aki
a nüvet kiadta

IRODALOM

-M.Müvészet,1934,152.l.Kép
a 142.l.-on.

JEGYZET

Lemez: LXXIX. 23.

Bircken v. Sigmund

laid

Kremregi Bp 20.l.

1400

Birken:

Spiegel ... des ...
Erzhauses Oesterreich,
Nürnberg, 1668.
c. nü vézmetszetei:
3 képen: „Philip Kilian
sculps."
Ezek Kilian alatt.

3 képen C. N. S. Scul.
signatura
Ezek S alatt.
A többi signálatlan
mind itt van!

II.

~~Lugger~~-Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich.

Sigm. v. Birken, Röm. Kays. Maj. Comitem Palatinum in der Hochlöbl. fruchtbringenden Gesellschaft der Erwachsenen.

Nürnberg
bei Mich. u. Johann Friedrich Endtern
16.68.

Egg. Kepen: II. 885: Edo: de Ordonia fe.

77. lap

Birken Siegmund

Lugger – Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: II. 642. (4.)

a nézmetsch ismeretlenek

„Johann von Vitowiz"

czímere.

Méretei 2·3 : 2·7 cm.

Lugger-Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: II. 642. (3.)

„Sebastian v.
Rossgon"

czimere.

Méretei 2·2 : 2·6 cm.

Birken: Ehren. II. 892.

Haimburg

Czimere.
Oroszlán v. pándurcz
~~medve~~ a hátán
toronynyal.

Lugger-Birken:
Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich:
II. 642. (2.)

A „Despot in Servien"
czimere. (1457.)

Méretei 2·3 : 2·6 cm.

Lugger-Birken:
Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: II. 642. (i).

„Ulr. Graf von
Cili."

czimere.

Méretei 2·3 : 2·5 cm.

Komj.: pártsajtó kezében a [illegible]

Sajtó

79.89.99.69.59.49.

39.29.19.9.0

Vézzi Sajtó díjtalanul kapja

Endrődi: Elő állítja a reggeli lapok részére

Molnár Antal 2. kérdés: Deszédek szó szerint, gyorsan jöjjenek.

kiadói teendők miatt hivatalos lappal.

2. szaplo kezelhető formája

Vadnai: Hivatalos lap mellékletet leggen.

Fenyvessy. Nyomdai kiegitő szolgálatot illustrálja.

Bücs Pál. Esti lapokat félti.

Nincs tőkéty.

(Birken: Ehren). bbg.
(II. Kötet

Graf v. Pösing
Uzimere.

Lugger-Birken:
Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: II. 857.

„Zusammenkunft Erzh. Maximilians und der Prinzessin Maria". (Burgundi Máriával 1477-ben találkozik I. Miksa hg., a későbbi rom. császár, kinek a magy. királyságra való örökösödési jogát II. László ismerte el).

Szöveghép.
Az előtér közepén áll a hg. és hgnő, kezet fogva. Kívülök összesen 10 alak van a képen, melyek közül négy (jobbra 1, balra 3) kezében fáklyát tart.

Méretei 13·4 : 9·7 cm.

Binken. Ehren. II. 787.

Fugger – tábla
arcképekkel,
czimerul.
másik lapon
nagy családfa.

Lugger-Bilen:

Spiegel... des... Erzhauses Oesterreich: II. 733. (i.)

„B. von Wardein" (Johannes Vitesius)

czimere.

Méretei 3·3: 3·5 cm.

Lugger - Briten:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: II. 733. (2).

„Emerich Schatzmeister" (Zápolya Imre,
(Mátyás egyik követe III. Frigyeshez)
czímere.

Méretei 3 : 3·7 cm.

Lugger - Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: II. 733. (3).

„H. von Lamberg"

(ki részt vesz Mátyásnak a koronáért III. Frigyesher küldött követségében)

czímere

Méretei 3·3 : 3·5 cm.

Lugger - Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich:

II. 733. (4.)

„Benedict Thurolz"

(Mátyás egyik követe III. Friczeher a koronáért)

czímere.

Méretei 3·3 : 3·3 cm.

Lugger - Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: II. 706. (i.)

(III. Frigyes császár-, v. László gyámjának, Mátyás ellenfelének pecsétje).

Körirata 2 sorban: „Sig. Frid. Divina fa~~vente~~ clem. Roma: Impera. Semp. Angus. — Archi: Aust. et Stir. Carinthiae. Aeov." Közepén a kétfejű sas; a körirat köré pedig 5 címer van beékelve.

Átmérője 6. 1 cm.

Lugger-Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: II. 706. (2)

(Albert, ozt. hg., Zsigmond vejének pecsétje.)
magy. királysága előt.

Középüt 3, körül (az íráson belül) 11 czímer.
Körirata: „S. ALBERTI: Dei. gratia. Archid. Aust.
Stiriae. Carin. et. Carni. ac. Com. Habsburg."

Átmérője 6·1 cm.

Lugger. Bilder:

Spiegel ...des... Erzhauses Oesterreich: I. 508. (7.)

„Elisabetha

K. Princessin in Hunng. und Böheim"

czimere.

Méretei 2·3 : 3·5 cm.

Lugger-Briten:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: I. 518. (9).

„Ladislaus
Posthums K. in Hung. u. Böh. Herzog
in Oesterreich"

czimere.

Méretei 3: 3·4 cm.

Lugger-Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: I. 383.
(„IV. P. 383")

Albertus,

(PP. Augustus. German. Hungar. Bohem. Dalmat. Croat. Slavon. Rex, stb.)

(Magy. király 1437. XII. 18. – 1439. X. 27.)

Mellkép, czímereket tartó amorettektől környezett tölgylevél-keretben, melyen a körültekert szalagon: „AL BER TUS FE LIX" olvasható; alatta egyik amorette az igazság mérlegét és kardot tartja, míg egy strucz a „Tolle moras" feliratú pajzson nyugtatja jobblábát; fent jobbra pedig egy amorette koronás ~~rette~~ női arczképet (Erzsébet) tart.

Méretei 17.5 : 28.3 cm.

~~1286~~.

+1439.

felül egyesített magyar-osztr-cseh czímer.

Kép.

Lugger - Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: I. 379.

„Johanna

Duracia, Königl. Princessin v. Hungarn und Neapoli"

czimere.

Méretei 3: 3.5 cm.

Lugger-Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich : I. 365. (15.)

„Ludovicus
König in Hungarn"
czimere-

Méretei 2-q: 3 cm.

Lugger - Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: I. 249.

„Agnes regina Hungar.
Andreae Reg. Vxor. Fil. Alb." (körirat).

Érem, a királyné mellképével. Az érem másik oldala: külön kép, melyen a nap (női arcz) s a hold (férfi-profil) van ábrázolva s „Me Tuis ornari" körirattal van ellátva.

Méretük: (átmérőjük az írással együtt): 5·2 cm.

Lugger - Dirten:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: I. 248. (6).

„Agnes Herz. v.

Oest. Andr. III. K. in Hung. Gemahlin"

czimere.

Méretei 2.2: 2.6 cm.

Lugger - Briten:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: I. 234. (9).

„Otto

K. in Hungarn, Her. in Baijern"

czimere.

Méretei 2·2 : 3·2 cm.

Castell - czimer

Birken Spiegel
der Ehren

I. 194. Capon

Lugger-Birken:
Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: I. 148. (4.)

„Sigismunds
Röm. Keyser, König in Hung. u. Böheim."
czímere.

Méretei 3·1: 3·4 cm

Lugger-Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: I. 147. (4.)

„Stephans Herz. in Baiern,

Elisabetha,

Princ aus Hung. u. Pol."

czimere.

Méretei 3·2: 3·1 cm.

Lugger-Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: I. 147. (3).

„Ludovicus

König in Hungarn und Polen"

czime.

Méretei 3·3 : 3 cm.

Lugger-Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: I. 147. (1).

„Carolus Martellus König
zu Hungarn und Neapels"

czímere.

Méretei 3·1 : 3·5 Cm. (a felirat nélkül.

Bielken

Spiegel der ~~Ehr~~ Ehren

1668.

8. Cap.

Traugepán-ozimek

zu Rom.

Egy gobyót tart

a 2. oroszlán.

Lugger-Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: II. 1088.
(az alsó sorban 3.)

„Zekel Jacob"

(ki részt vett III. Friges temetésén, hol „Kitschi ein Croat" vezette mögötte a lovat)

czímere.

Mérete: 2·6 : 2·7 cm.

Lugger-Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: II. 1088. (az utolsó sorban 6-ik).

„Kitschi Croat"

(ki Székely Dakab lovát vezeti III. Frigyes temetésén)

czimere.

Méretei 2.6 : 2.9 cm.

Lugger - Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: T. 1086.

III. Frigyes német császár (megkoron. magy. király) sarcophagja.

Teteje, oldalai és portalisa külön-külön lépen

Méretei (az egész metszeté): 13·9 : 25·1 cm.

Lugger-Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: II. 1078.

„Keys. Friedrichs (III.) Leichbegängnis."

Szövegkép. Ravatal, 3 sor gyertyával, tetején a császári koronával és almával. A háttérben papság fáklyákkal.

Fölötte (alatta németül) a „Funeris atra dies" kezdetű 4 soros vers.

Méretei 13: 10·3 cm.

Czimeiközött Dominus
marchiae Sclavonicae.
1493.

Lugger-Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: II. 1072. (1.)

I. Miksa (római császár)

pecsétje.

Körirata: „Sig. Maximiliani. D. g. Rom. Reg. Semp. Avgvs. Archidvcis. Avstriae. Dvcis. Burgun."

Átmérője: 7. 6 cm.

Lugger-Birken:

Spiegel...des... Erzhauses Oesterreich: II. 954.

„Erzh. Maximilians Krönung zum Röm. König."

Koronázási jelenet: a korona föltevése a föhg. fejére. (1486.)

Szövegfép. Fölötte: „Austriâca ecce Domo larem" kezdetű 4 soros vers (alatta németül).

Méretei 13·4 : 10·3 cm.

Lugger-Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: I. 510.

„Elisabetha.

Reg. Poloniae. Casim. Vx. Alb. II. Imp. Fi."
(körirat).

Érem, a királyné mellképével: az arcz profilban, jobbra fordulva, fején kendővel és drágakövekkel kirakott fejdísszel van ábrázolva.

Külön kép: az érem másik oldala, melynek közepén a női arcz alakban ábrázolt nap látható sugaraival; Körirata: „Candida candidis".

Átmérőjük 5.3 cm.

alul a czimere: Elisabetha K. Prinzessin
aus H. u. P. Herzogin in Oest.
Orosz. pólyák
[illegible]
[illegible]

Lugger-Birken:

Spiegel ... des: Erzhauses Oesterreich: I. 508. (6.)

„Albertus II.

Röm Keyser, K. in Hung. u. Böh: Herz in Oesterreich" czimere.

Meretei 2·6: 3·6.

Lugger-Dirten:

Spiegel ... des Erzhauses Oesterreich: T. 523. (5)

„Caspar Schlick"

czímere.

Méretei 2·3: 3 cm.

Lugger-Birken:
Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: II. 523. (6.)

„Procopius von Rabenstein"

czimere.

Méretei 2·2: 3·1 cm.

Lugger - Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: II. 523. (8).

„Joh. von Brandis
Izkra genañt"
czímere.

Méretei 2·5: 3·3 cm.

Birken Zsigmond

Lugger-Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: II. 544.

V.

„Des Kinds, K. Ladislai, Grosmütigkeit." (1444.)

Szövegkép. A gyermek V. László pénzt rak egy előtte meghajló, díszöltözetű férfialak (Giskra) kezébe. Kívülök összesen hét férfi van még a képen, köztök László nagybátyja, III. Frigyes császár, ki jobbról a földig érő salól rojtos terítővel leterített asztal mögött a mennyezetes trónuson ül, fején koronával, mindkét kezét a gyermek felé emelve.

A kép fölött (alatta német) a „Dona decent Superos" kezdetű 4 soros vers olvasható.

Méretei 12·9 : 10·2 cm.

Birken: Spiegel. II. 571.

Brankovics György

Czimere.

Lugger-Biten:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: T. ~~XXXII.~~ 588.

„Ferdinandus. (I.)?

Dei. gratia. rex. Siciliae. Hierusa. Hungariae."
(körirat).

1452.

Érem: középütt a trónuson ülő király képe, baljában az almával, jobbjában a kormánybottal, fején koronával.

Külön kép: az érem másik oldala, melyen egy vasöltözetű lovag van ábrázolva, lóháton, aki jobbját a karddal vágásra emelte föl; körirat: „Dominus. mihi. adiutor. et. ego. despiciam. inimicos meos."

Méreteik:

a rézlapé: 12·8: 6·2 cm.

az érmek átmérője: 6·1 és 6 cm.

Lugger-Birken:
Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: II. 595.

„Johanes Corvinus
Huniades"

czimere.

Méretei 2·7: 3 cm.

Lugger-Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: II. 1088. (az utolsó sorban 4-ik).

„Setschi Nicolas",

(ki részt vett III. Frigyes temetésén, hol „Lasla ein Hungar" vezette mögötte a lovat)

czímere.

Méretei 2·5: 2·9 cm.

Lugger: Dirken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: T. 523. (1.)

„Dionysius Zech Erzb.
Zu Gran" czimere.

Méretei 2.2: 2.9 cm.

Lugger: Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: II. 523. (4.)

„Nicolaus von Villack"

czimere.

Méretei 2·4 : 2·9 cm.

Lugger-Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: III. 1399. (i.)

„Ferdinandus II.

Röm. Keyser

czimere (koronával).

Méretei 4·1 : 5·5 cm.

Lugger - Dirken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: III. 1399. (2).

„Maria Leopoldina

Rom: Keijserin Erzh: v. Insbr." (Ferdinand 2. nejenek)

czimere (koronával).

Méretei 4·3: 5·4 cm.

Lugger-Birken:

Spiegel ... des ... Etzhauses Oesterreich: III. 1399. (3).

„Fr. Eleonora

Rom: Kejsetinn Herz. v. Mantua"

(Ferdinand 2-ik nejének)

Czimere (koronával).

Méretei 4.5: 5.6 cm.

Lugger-Birken:
Spiegel... des... Erzhauses Oesterreich: III. 1399. (4.)

"FERDINANDUS. tertius. Dei gratia. electus. Romanorum Imperator. semper. augustus. Germaniae. Hungariae. Bohemiae. Dalmatiae. Slavoniae. Z. C. Rex ..... Comes Tirolis ZC."
(Körirat két sorban).

Erém képe, közepén a két szárnyas oroszlántól tartott császári czímerrel, melyen a korona a köriratba nyúlik. Alatta félkörben a kisebb czímerek.

Átméröje 12·2 cm.

Luggser-Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: III. 1394. (5.)

„Keijs. Ferdinandus I. K. in
Hung. u. Böheim"

czímere (koronával).

Méretei 4·2: 4·6 cm.

Lugger - Birken:
Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: III. 1394. (6.)

„Maria

Röm. Keyserinn Erbkönigin
in Hung. u. Böh."
(II. Lajos nejének, Szép Fülöp panyol kir. leányának)

czímere (rajta ferde koronával).

Méretei 3·5 : 4·5 cm.

Lugger-Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: III. 1394. (utolsó sorban 1.)

„Albertus (Báthori?)

Cardinal von Oesterreich"

czímere (rajt a bibornoki kalapp

Lugger - Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: III. (1394. (utolsó).
1394.

„Sigismundus (Báthori)?

Fürst in Siebenburgen"

czímere (a fövegzel).

Méretei 4·4 : 4·1 cm.

Lugger-Birken.

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: III. 1391.

„Maria Regina Hung. Boh.
Z. Ludov. Vxor. Phil. Reg. Hisp. Fil."

Érem képe, a királyné mellképével. Mellette külön lép: az érem másik oldala, melyen hajós fölötte az arcz alakban ábrázolt nap látható, s melynek fél-köritata: „HIS. DEVS. OCIA. FECIT."

Átmérőjük 5·5 cm
Az egész metszet méretei: 12·2 : 5·5 cm.

Lugger-Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: III. 1388. (4.)

„Maria

Erb: Princessin von Burgund"

(I. Miksa császár neje)

czimere (koronával).

Méretei 3·2: 4·6 cm.

Lugger-Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Erzhauses: III. 1388. (5.)

„Kajs. Maximilianus. I."

czímere (koronával).

Méretei 4·5 : 4·9 cm.

Lugger-Birken:

Spiegel... des... Erzhauses Oesterreich: III. 1388. (6.)

„Blanca Maria Herzoginn
v. Maÿland"
(I. Miksa császár 3. neje)

czímere (koronával).

Méretei 3·2: 4·6 cm.

Lugger-Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: III. 1383.

„Kaiser Maximilians (I.) Gefärden".

Szövegkép. Allegoria, mely a veszedelmekben helyt álló császárt dicsőíti. Az előtérben, a hegyükkel egy pontban találkozó, körben lefektetett kardokon, melyeknek fokához írt egy-egy betű a „PER TOT DISCRIMINA" szólamot adja, áll a császár jobbra fordúlva, jobbjában karddal, baljában az almával, fején koronával, páncélban; körülötte pedig a földön jobbra és balra ágyú, golyókkal, egyéb fegyverek és vasöltöret hevernek, míg feléje kutya, oroszlán, szarvas, ló, vadkan stb. rohannak. Hátrább a vízen süllyedő hajó, város toronnyal, honnan ágyúznak; a távolban pedig szikláscúcsok láthatók.

A kép fölött (alatta németül) „Per varios casus" kezdetű 4 soros vers áll.

Méretei 13·4 : 10·5 cm.

Lugger-Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: III. 1365.

„K(aiser) Maximilians (I.) Leichnam."

Szövegkép.

Mellig, fején lepel, terítőjén kereszt.

Fölötte „Qui toties stravit" ... kezdetű 4 sorvs vers (alatta u.e. németül).

Méretei 10·4: 13·5 cm.

Nb. Jestmény a Tört. Képcsban: 179.

Lugger – Birken:

Spiegel...des... Erzhauses Oesterreich: III. 1325.

„Zusammenkunft der drey Könige."

(II. Ulászló magy. király, I. Miksa német császár és I. Zsigmond lengyel király találkozása Trautmansdorfnál, 1515.)

Szövegkép.

Az uralkodók közül ketten az előtérben levő egy-egy trónszerű székben ülve fognak egymással kezet s mellettök egy-egy testőr áll és mögöttük két lovas levett fővegyel; míg a harmadik uralkodó a baloldali háttér felől testőröktől kísért fedett kocsiban közeledik. Hátrább egy lovas csapat zászlókkal s a távolban, dombos vidéken, városok látképe látható.

A kép fölött (alatta németül) „Quam bene conveniunt..." kezdetű 4 soros vers.

Méretei 13·1: 10·3 cm.

Birken, Ehren H. 1911.

Rogendorf Vilmos

Crimere.

Nagyságos

Dr.

Kammeres Ernő

országgyülési képviselő

úrhoz,

Budapesten.

alázatos kérelme

Kiss Antal

gyula-ipránez ai ladó

Bicken: Spiegel. III. 1217.

Anjou cr. nay

neuvedettrendre.

Lugger-Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: III. ~~XXXIX~~. 1154.

„K(aisers) Maximilian Gefahr
von Kuffstein."

Szöveghép. Az előtérben jobbra álló császár rendeletére Pinzenauert és társait fejezik le. Jobbra és balra számos katona van ~~lánd~~ szuronnyal; mögöttük jobbra három tábori sátor, balra a háttérben pedig Kuffstein várának látképe van ábrázolva.

A kép fölött (alatta németül) a „Culmina nulla Jovi iunct tuta" kezdetű 4 soros vers olvasható.

Méretei 13·2 : 10·5 cm.

Lugger-Birken:

Spiegel ...des... Erzhauses Oesterreich:
III. 1122.

„K. Maximilians (I.) Historien-Dictatur."

Allegoricus szövegkép. A császár, fején koronával s baljában az almával, egy hármas lépcsőjű emelvényre állított széken ül s a balról előtte bal térdre ereszkedett, hosszú hajú, palástot viselő férfi-alaknak diktál, ki a jobbtérdére helyezett könyvön írásra készen tartja a tollat. A hátterben hegyes vidéken város látható.

Fölötte (alól németül) „Maximus, in Gallos ..." kezdetű vers.

Méretei 13·3 : 10·5 cm.

Lugger-Birken:

Spiegel ... des ... Hauses Oesterreich. III. czímkép.
(„P. 1091.)

Miksa (I., német császár).

Mellkép, ovalis levél-keretben, melyet czímereket tartó amorettek vesznek körül s a sas, mely csőrében czímert, fején koronát hord.

A császár fél-profilban jobbra tekint, haja hosszu, fején korona, vállain palást, mellén az aranyszarvas rend jelvénye.

A keretre tekert szalag felirata: „MA XI MI LI A-NUS I. FOR TIS."

Méretei 17·5 : 28·5 cm.

Lugger - Birken: Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: T. 523. (2.)

„Matthias

Bisch. zu Vesprin"

czimere.

Méretei 2·2 : 2·8 cm.

Lugger-Birken: Spiegel des Erzhauses Oesterreich: II. 523. (3.)

„Benedictus

Bisch. zu Rab" czimere.

Méretei 2·3: 3 cm.

Lugger-Birken:

Spiegel...des...Erzhauses Oesterreich: II. 523. (7)

„Stadt Ofen"

czimere.

Méretei 2·7 : 3·3 cm.

Lugger-Biken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: π. 523. (q.)

„St(adt). Zolium"

czimere.

Méretei 2·2: 3 cm.

Lugger-Dirken: Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: T. 523 (10.).

„St. Caschau"

crímere.

Méreszi 2·5: 3·1 cm.

Lugger - Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: II. 523. (II.)

„S4. Belgrad"

czimere.

Méretei 2·2 : 3·1 cm.

Lugger-Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich:

II. 642. (6.)

„B. v. Colocza"

czimere.

Méretei 2·2 : 2·8 cm.

Lugger-Dirken:
Spiegel... des... Erzhauses Oesterreich:
II. 642. (5.)

„Bist. Nevitra"

czimere.

Méretei 2·2 : 2·8 cm.

Lugger - Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich:

II. 726.

„Die Hungarische H. Krone"

Szöveghép. Rojtos terítővel letéritett asztalon, melynek ~~csak~~ lábai látszanak ki a terítő alól, vánkoson van a magyar szt. korona. A hátteret, a falat, XVI. századi renaissance - diszítés borítja.

Fölötte (alól németül) a „Non malè de celo missam..." kezdetű 4 soros vers.

Méretei 13·1 : 10·2 cm.

Lugger - Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: II. 733. (6.)

„St. Trist" (Triest)

crimere.

Méretei 3·2 : 3·3 cm.

Lugger-Birken:
Spiegel ... des ... Erzhauses Österreich: II. 733. (5.)

„Ödenburg"

czimere.

Méretei 2·9: 3·4 cm.

Lugger - Bicken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich : I. 161.

„Landtafel des Erzherz. Oesterreich."

Térkép, felső bal sarkában: „Austria Archi Ducatus Styriae; a „fl. Leythá"-n innen „Hungariae pars", Presburg, Neusidel megjelölésével. Alsó jobb sarkában kettős címer az osztrák „Fürsten-Hut"-tal.

Felette „Austria, piratas caelo, arvi sat..." kezdetű négy soros vers.

Méretei 13·5 : 9·3 cm.

Lugger-Birken:

Spiegel ... des ... Erzhauses Oesterreich: I. 477.

„Ungarische Kron und Wappen: samt Croatien / Dalmatien und Slavonien."

A növényi dísszel ékített ovalis barokk kereten belül, melynek felső részét a két amorette-től tartott a keresztnélkül metszett magyar szt. korona képezi, van legfelül Magyar-, alatta „Slavonien", jobbra „Croatien", balra „Dal=matien" czímere.

A kép felett (németül a kép alatt) a következő vers áll:

„In Cruce sola salus: haec orbis schema redemti.
Victor in hoc signo, Pasno, eris Osmanidum.
Sub cruce, nunc vestem sanguis tibi purpurat albam:
in coelo, Christi te Diadema manet."

Méretei (a keretel): 13·4: 10·4 cm.

Birkenhain Johann

festő

Debreceni vásár,

olaj.

Pécsi kiáll. 1927. márc

EGYETEMI NYOMDA

30 nap **SZEPTEMBER** 38. hét

12 Vasárnap		Mária neve *Guidó*
13 Hétfő		Notburga *Ludovika*
14 Kedd		Sz. † felm. *Szerénke*
15 Szerda		Fájd. Szűz *Nikodém*
16 Csütörtök		Kornél *Edit*
17 Péntek		Sz. Fer. s. *Ludmilla*
18 Szombat		K. József *Titus*

Hughes of Birkenhead (Anglia)
györött stadiontervezetével az architektura-
csoportban.

Manno Miltiades második lett a vellemi olim-
M. 932. VIII. 5. piász vobr. csop.-ban.

Ø Birkenheuer János

épitész

Balatonalmádi

Élet. arch.

Váljubal 444. l.

Birkenmayr János

M.D.K.

Visegrád, Anjou-kutház rekonstrukciója Köfalvi Imre társaságában, Szakál Ernö vezetésével

Tájékoztató, rövid hírek

Műemlékvédelem, 1964/4. 248. l.

Biokmajer János zobrán

Kisalföld 1958 máj. 1. 6 oldal.

M D K

Birkenmayer Jos., sculptor, Győrsziget cum 1 sodal.

Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. Mv. Ért. 1952. 1.sz. 137.1.

Birkenstein, rézmetsző

---

7. kép. Birkenstein a gesztesi várat ábrázoló metszete a XVII. sz. végéről. / Molnár János felv. / . Fekete repr.
218. old

G. Sándor Mária: A Vértes hegység középkori várai. 215. old

Komárom Megyei Múzeumok Közleményei. 1. Tata. 1968

MDK

Birkenstein

rézmetszete 1698-ból Pécsről

Dercs. Pogány: Pécs

570.

BIRKENSTEIN

CSERBÁK Amdrás - GÁBORJÁN Alice: XVIII. századi magyarországi parasztábrázolások és viselettörténeti tanulságaik. - Etnographia, 101.évf.1.sz. 1991 66-71.p. s ill.

MDK

Birkensteinz, Anthoni Ernst Burkhardt von
metsző

Esztergom látképe. 1689. (Repr. 13.kép)
12.o. és 24.o.

Balogh Jolán: Bakócz kápolna

A kép leirása. u.o. 112.o.

M. D. K.

BIRKENSTEIN, B.

Esztergom vára 1689-ben. (30. rép.)

Birkenstein B.: Erzherzogliche Handgriffe... c. munkájából való metszet.

Devecseri Dezső – Tolnay László: Esztergom

Bp. 1956. 54., 55. l.

MDK

Birkenstein, graf.
Rajzolt a Hébe zsebkönyv részére.

Scheen Arnold: Véleménye az 1915-ben megjelent: Magy. képzőművészek lexikona-ról.
Könyvtári Szemle. 1915. ápr.-aug. 105-109.l.

Birkenstein rézmetsző

A gesztési vár nak 1688 ből szár-
mari metszete. Fekete rep. 165. old.
74 kép

G. Sándor Mária: A gesztési vár
építéstörténete. 163 old.

Folia Archaeologica. XVI. 1964.

Képzőmův. Alap. Kiadóváll. Bp.

Birkenstein, rézmetsző

A gesztesi várnak hitelesnek nem mondható metszete 1688-ból 165 old.
74 kép

G.Sándor Mária: A gesztesi vár építéstörténete. 163.o.

Folia Archaeologica.XVI.1964.Képzőmüv.Alap Kiadóváll.
Bpest

Birkenstein

1686 körül metszetet készítek az Eisenstadt-i Esterházy kastélyról.

Dagobert Frey: Das Burgenland, Wien, 1929. I-XXXI. l

X l.

Birker, puska-
nuvels l.
Pirker.

Arch. Est. 1916
235. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

MTI SAJTOFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Birkás István festő-művész

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP
1983 MÁJ 3

1021

Dunaújvárosi képszemle

A. Szabó János

Merev szürkék, mozgékony aranyak

Két festőművész kiállításáról számolunk be Dunaújvárosból. A Bartók Művelődési Központ Uitz-termében a helyben élő és alkotó *Birkás István* festményeit láttuk, a Munkásművelődési Központ aulájában *Katona Áron Sándor* tűzzománc képeit. Mindkét alkotó ugyanahhoz a nemzedékhez tartozik, a 70-es évek elején léptek a nyilvánosság elé, mondhatni mindketten sikerrel. Az út, amelyen járnak, mégis merőben különböző.

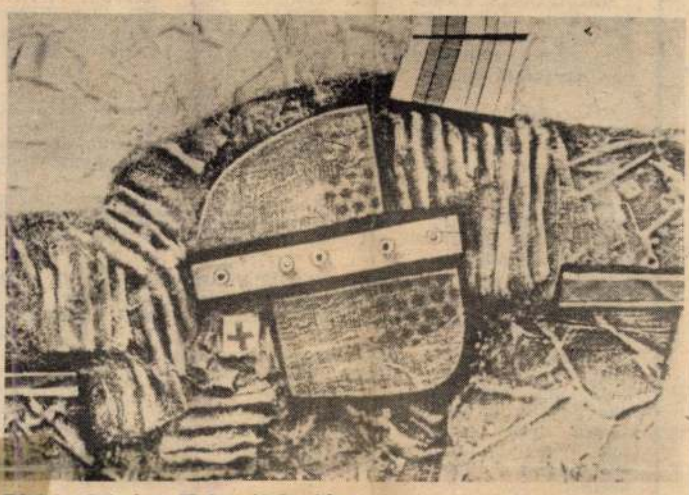

Birkás István: Helyzetjelentés

Birkás István

Ez a még mindössze 36 esztendős, Kunmadarasról a megyébe származott művész már legalább egy évtizede egyik meghatározó egyénisége e tájék képzőművészeti életének. Erős akarata, sajátos ösvényeket kereső hajlama, indulatokra s egyben mérlegelésre képes érzéke teszi azzá. Hívei s ellenfelei bőséggel vannak, közönnyel szinte lehetetlen szemlélni azt, amit csinál.

A közönyt mintha önmagának tartaná fenn. Az utóbbi négy év válogatott termését mutatja be az Uitz-teremben. Közönyös, szenvtelen táblák ezek? — Igen — mondaná rá gyorsan a felszínre figyelő látogató.

Mert — visszagondolva két évvel ezelőtti pályaösszegző bemutatójára, amelyet a székesfehérvári István király Múzeum redezett — azóta Birkás jellegzetesen plasztikus, applikáló piktúrájából eltűnt néhány vonulat. El az expresszíven absztrakt bagatellsor, élénk, nyugtalanító szimbiózisban játszó színeivel, s egyáltalán a frissesség, a vidámság, az öröm érzetét felkeltő megfogalmazás.

S mibe ásta be magát helyettük? Régi szókellő kedvéből csupán a változatok új meg új árnyalatait létrehozó kedv maradt. Az alaphangulat a komorság. Ezt variálja mostanában Birkás, kedélytelenséget, aggodalmat, sőt tragikumot árasztva. Merev szürke az uralkodó tónus, noha árnyalatai áthullámzanak zöldbe, kékbe, lilába.

Amit már sokszor észrevételeztek róla: mintha légifelvételeket készítene valamely régészeti föltárásról, városromról, valaha emberjárta, ám kiismerhetetlen erők következtében elpusztított tereprő̈l.

Mindezt látszólag szenvtelen formai tökéllyel adja elő, ami a közöny látszatát keltheti. Aki azonban képes azonosulni Birkás fojtottan szenvedélyes lényével, az az emberiség sorsáért aggódó magatartást olvashatja ki ezekből a nem könnyen megfejthető táblákból, amelyek minden bizonnyal nem a végső ciklusát jelentik ennek a roppant energiatartalékokkal bíró művésznek.

HALÁLOZÁS. Fájó szívvel tudatjuk, hogy apánk, vejünk **PÁLMAI LÁSZLÓ** 28 éves ko 19-én tragikus körülmények között elhunyt. földi maradványait 1983. május 3-án, kedden **kettő** órakor helyezzük örök nyugalomra a tora temetőben. **Gyászoló család.** Szfvár, Kat

HALÁLOZÁS. Mély fájdalommal tudatjuk, ték és szerették, hogy férjem, édesapám, apó dédapánk **DURMITS MIHÁLY** nyug. szabón lakos türelemmel viselt hosszú betegség után korában csendesen elhunyt. Temetése 1983. r kön délután **három** órakor lesz a sárosdi t **család.**

HALÁLOZÁS. Fájdalommal tudatjuk, hogy édesapám, apósom, **PÁNCZÉL MIHÁLY** 1983. április 30-án hosszú szenvedés után 80 éves korában elhunyt. Temetése 1983. május 5-én. csütörtökön délután **egy** órakor lesz a homoksori temetőben. **Gyászoló család.**

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS. Köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, akik **VINICZAI ISTVÁN** temetésén részt vettek, sírjára koszorút, virágot helyeztek és fájdalmunkat részvétükkel vagy más módon enyhíteni igyekeztek. **Gyászoló család.** Lakás: Szfvár, Régi Csóri u. 20. 4773

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS. Hálás szívvel köszönöm mindazoknak, akik felejthetetlen feleségem **KOVÁCS JÓZSEFNÉ** temetésén részt vettek, sírjára virágot vagy koszorút helyeztek. **Gyászoló férje és családja.** 4832

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS. Köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, akik **NAGY JÁNOS** temetésén részt vettek, sírjára koszorút, virágot helyeztek és fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek. **Gyászoló család.** 4759

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS. Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak a hozzátartozóknak, ismerősöknek, rokonoknak, szomszédoknak, akik szeretett feleségem, édesanyánk, anyósunk, nagyanyánk és rokonunk **DOBAI FERENCNÉT** utolsó útjára elkísérték, sírjára koszorút, virágot helyeztek és részvétükkel vagy más módon fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek. Külön köszönetet mondunk a Kőfém, a SZIM, az ARÉV dolgozóinak. **Gyászoló család.** 4775

mosipari technikus, vagy szak
középiskolát végzett dolgozó
kirendeltségvezető helyettesnek
villanyszerelőket, segédmunká
sokat üzemviteli munkára
Üzemigazgatósághoz adminiszt
rátort, adatrögzítőt R 20-as szá
mítógéphez, lakatosokat, nag
gyakorlattal rendelkező hegesz
tőt, kazánkezelőt, betanítot
munkásokat. Mór területér
pénzbeszedőt. Jelentkezni lehe
az ÉDÁSZ V. Székesfehérvár
Üzemigazgatóság személyzet
osztályán. 371

x A MÁV Művelődési Ház nap
négyórás munkaidővel takarító
nőt felvesz. A munkakört nyug
díjas is betöltheti. Jelentkezn
lehet a Művelődési Házban, Szf
vár, Fürst S. u. 74. 3 88

x Szarvasmarha-gondozókat fel
veszünk. Lakást biztosítani ne
tudunk. Jelentkezés: Vörösmart
Tsz Székesfehérvár, Kiskút út
ja. 478

LAKÁS

serélném Cserе- 1. sz. 2. szobás, nfortos ltp-i OTP nat sárbogárdi , kertes házért elencei nyaraló- egyezéssel, vagy n. Érdeklődni: s köz 1. V. em. 4841

ghegyi modern, lakóterületű be- előtt álló társas- akásom kp + vállalással elad- latta műhelynek mas nagy garázs ötér beépíthető. kat: „Tágas la- " jeligére a ki- érem. 4050

2 félszobás OTP rázzsal, januári téssel eladó. Lehel u. 35. 3299

dapesti, szoba- félkomfortos lakásomat szf- asonlóra cserél- azdag János, Bp. abolcs u. 5. fszt. leklődni: egész 3317

zfelügyelői, gáz- 2 szobás 64 m²- csi lakásom el- m 2 szoba, össz- os tanácsira. Németh Győző t. 2. Fehér. 3325

szobás, 50 m²-es **röklakás** eladó VTP-átvállalással. dni: Novák K. II. em. 21. hét- 17 óra után, , vasárnap egész 3336

zoba, 3 hálófül- ebédlős **szövet-** akás augusztusi téssel eladó. Ligetsor 7. IV. 3583

szoba, összkom- akás eladó. Ér- i: hétköznap 17 n, szombat, va- egész nap. Nagy ba, Kossuth u. 53.

cserélném **buda-** II. ker. 1. szoba fürdőszoba, gázkonvektoros ti, tanácsi lakás- vári egyszobára. ezéssel. „Nyári 740" jeligére a . 3740

ezer + OTP-át- sal, 1,5 szobás sürgősen eladó. dni: Szfvár, s köz 3. 7/44. Vuk lu. 3 órától. 3780

zeköltözők figye- 5 szobás, hallos, s, tanácsi lakás- Skálához közel, bbre cserélném. megoldás érde- avasz 3782" jel- kiadóba. 3782

váron kiadó egy egy 2,5 szobás,

— **Pécsi** belvár és félszoba, ko összkomfortos lakásomat elcse hasonló vagy n Szfvárira. „A aliában" jeligére detőbe.

INGATLA

x Kincsesbányá tározóhoz közel öles telkek olcs adók. Érdeklődn bián Béla, Bp. 1 vorka Ádám út 2

x **Balatonaligá** eshez közel víz percre 192 n.-öl telek eladó. Épí gedély kiadási ként művelhető. leg gondozott, tett. Érdeklődni: tonaliga, Diófas Tóth Imre.

x **Csákberény** ban (Fejér m.) öl jóltermő szől Érdeklődni lehe kakő, Vár u. 17.

x **Pápán** ipari ben 1,5 szobás családi ház ela szfvári 1.5 szobás ra cserélném. Ér ni: Pápa, Meggy

x Öreghegyen tonhoz közel, 3 összkomfortos, házrész 300 n.-öl eladó. „Mege 3813" jeligére a

x Beépíthető telek kis házz léképülettel, m ráshoz közel ela deklődni: a nen, Gárdony, u. 42.

x **Siófokon** 1 ikerházrésszel, zelben eladó. É ni: esténként, 11-985.

x Családi há **Zámolyon** e konyha, speiz, pince, 150 n.-öl Irányár: 120 Megtekinthető: nap, Belmajor 1

x Szfvár, Kist 89/a. 2 szoba, ko 2 kisszoba bek tően eladó. Irán ezer Ft. L Buscher János, 1 dapest, XIV. királyné u. 14/t

— **Iszka** szől 400 n.-öl telek mölcsfákkal, m velésű szőlővel Érdeklődni: Csó fi u. 16. Véninge

— Eladó 300 n. **löföld** 650 n.-öl pince felszerelés deklődni: szom sárnap kivételé órától. Szőlősi Szfvár, Benke

— Balatonon, 3—4 szobás **vennék.** Cím: János, Sajószé Rákóczi u. 10. 37

Birkás István festőművész

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1983 ÁPR 19

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

1021

Kovalszky Márta művészettörténész nyitotta meg csütörtökön este az Uitz teremben Birkás István festőművész második dunaújvárosi önálló kiállítását, amelyet május 4-ig tekinthetnek meg az érdeklődők

HÍRLAP

ÁPRILIS 21-TŐL 23-IG

mezőgazdasági kisgépek, szerszámok, növényvédőszerek

KIÁLLÍTÁSA

a KERTÉSZKEDŐK BOLTJA UDVARÁN
(Óváros, Vöröshadsereg útja 108. sz.)

HELYSZÍNI SZAKTANÁCSADÁS!

ÁPRILIS 18-TÓL 30-IG

vevőinknek minden 300 Ft vásárlás után
SORSJEGYET ajándékozunk!

20 db értékes nyereményt sorsolunk ki.
Sorsolás: május 3-án, 15 órakor

Főnyeremény:

egy Robi-50 rotációs kapa

Birkás István

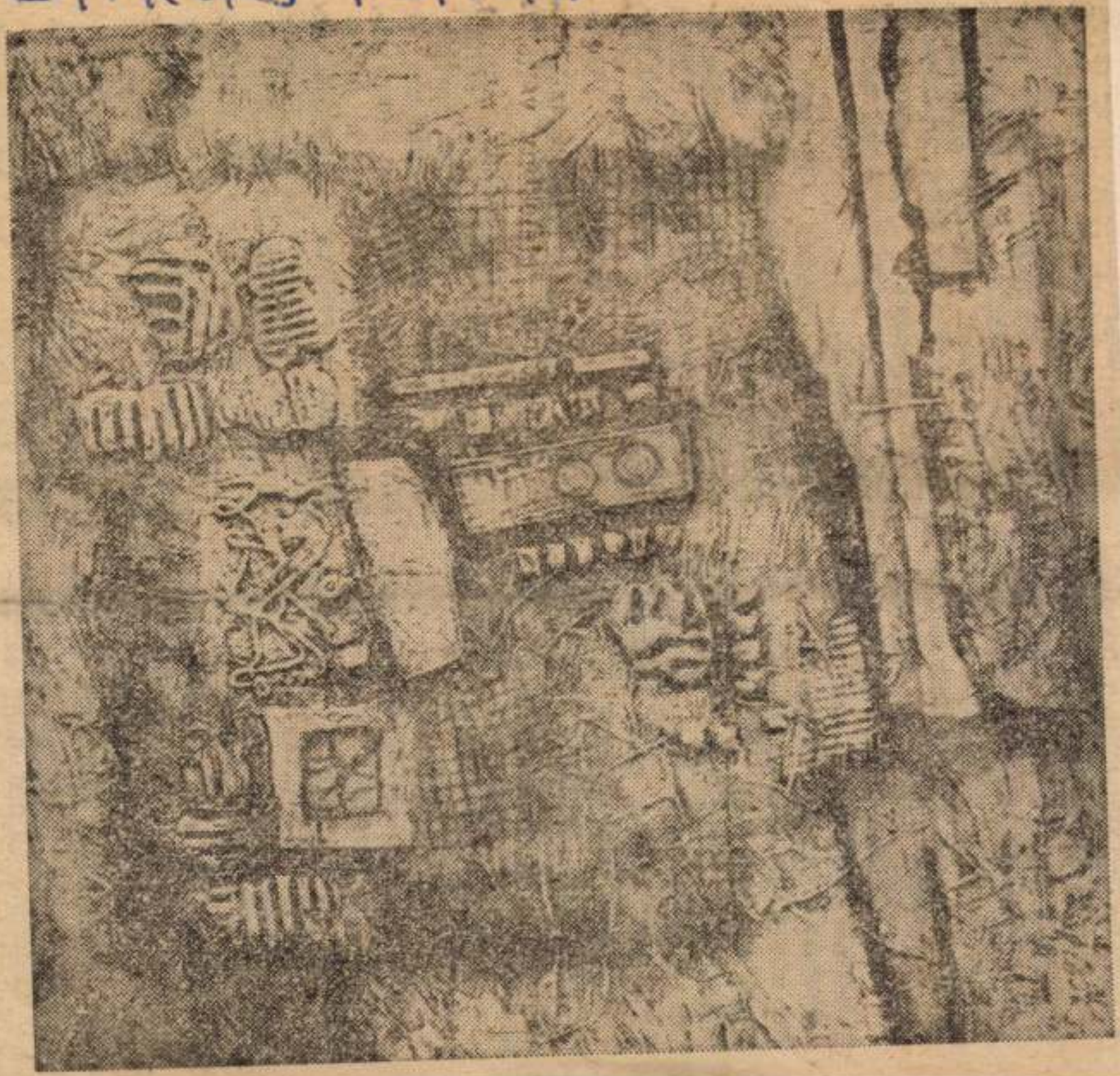

Birkás István kiállításáról

egyszerre, persze, mint a hegységben, dombság ez csak, nem engedi egycsapásra szabaddá a tekintetet. Rét az országút mellett, ezernyi rajta a százszorszép, mögötte az erdő. A tölgy, a szil, a cser még sok helyütt téliesen barna, de már csatát nyer az idei zöld lomb. A sötét háttérből idevilágít a vadmeggy, a vadcseresznye, a vadkörte dús, fehér koronája. Mint a feketébe öltözött násznép előtt a fehér tüllben, csipkében, selyemben pompázó menyasszony és a nyoszolyólányok. Menyegző van a zalai erdőkben, nem is egy. Ha hátranézek, Zalaegerszeg felé, kétszáz méternyire megint három fehér ruhás leányfa; ha előre Böde felé, újra három, s köztük főkötős öregasszonyok, fekete vőlegény, vőfély.

Rossz időpontban mozdulhattam ki eddig a városból, a vad gyümölcsfák virágzását még egyszer sem sikerült elkapnom. Vagy az idén jóságosabb és bőkezűbb az április? Ha T. S. Eliot megérte volna az idei áprilist, méghozzá Magyarországon, mondom, és visszaülök a kocsiba, s folytatnám is, de hitvesileg rámszólatik, hogy javíthatatlan vagyok az idézeteimmel. Magyarázkodom: tudom, hogy kétszeres képtelenség, de éppen Eliot költészete jogosít fel rá, — mire, az istenért? Ilyen az autózás a zalai

paszkodni. Ilyenkor itthagyják az út menti garázsban. Ekkor folytattam a félbehagyott mondatot T. S. Eliot-ról. Ha egy ilyen dús áprilist átélt volna, aligha kezdi nagy versét, a korszakfordítót, a The Waste Land-et, annyit idézett áprilist átkozó szavaival: „Április a legkegyetlenebb hónap". A címet Vas István merész kézzel Átokföldjének fordította. A kegyetlen jelző felső fokát a vers első sorában fel kellett ugyan áldoznia, de a fordítás így is egyenértékű. Olyan meg-

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
ÉLET ÉS IRODALOM
1981 MÁJ 7

Birkás István festőművész

Művelet, 1978. 10. 20. old.

Birkás István *festőművész*

1947-ben született Kiskunmadarason. A Képzőművészeti Főiskolán Kádár György növendéke volt. 1973-ban Derkovits-ösztöndíjat kapott. A Dunaújvárosban élő művész rendszeres résztvevője a megyei és a Stúdió-kiállításoknak. Egyéni tárlata 1976-ban volt a Lila Iskolában.

Birkás István: Jelek a kertben, vegyes technika, 50x100 cm, 1977

MAGYAR HÍRLAP 2002 V. 8

Plein-Art fesztivál a Ferencvárosban

Negyedszer rendezik meg a Plein-Art kortárs művészeti fesztivált belső Ferencvárosban. A pénteken kezdődő háromnapos programsorozatban idén is számos kulturális és kulináris élményt nyújtó rendezvényre invitálják az érdeklődőket – közölték a szervezők. Az ajánlatok között kiállítások, színházi és irodalmi rendezvények, valamint koncertek egyaránt megtalálhatók. A programoknak ezúttal is a Ráday utca és környéke lesz a helyszíne.

A képzőművészeti események sorában Bikácsi Daniela festőművész tárlatát a Hotel Ibis Centrumban, El Kazovszkij Kossuth-díjas festőművész alkotásait az Erlin Galériában tekinthetik meg az érdeklődők. Kiállítással szerepel többek között Márkus Péter szobrászművész, Gerle Margit keramikusművész, Für Emil képzőművész és Szőcs Géza grafikusművész is.

A nyitó napi szabadtéri ajánlatok sorában a Trio Yengibarian és a Kaláka együttes koncertje kapott helyet. A 10 éves jubileumához érkezett Rögtönzések Színháza Playback színházi találkozóval kapcsolódik a hét végi rendezvénysorozathoz. A foglalkozásukat tekintve pszichológusok, szociológusok, szociális munkások, pedagógusok alkotta társulat produkciói helyben születnek a nézőtéren helyet foglaló közönség bevonásával A Rögtönzések Színháza évfordulós előadásának pénteken a Ferencvárosi Művelődési Központ lesz a helyszíne. Másnap a Piccolo Színházban finn, olasz, svájci és ukrajnai társulatok is bemutatkoznak. Irodalmi délutánt tart szombaton például a Hanga Kiadó. A rendezvény házigazdája Kukorelly Endre író, költő. A vendég közreműködők Csaplár Vilmos és Farkas Zsolt. Szórakoztatja majd a publikumot az Ágoston Trió és koncertezik Kiss Erzsi is.

Vasárnap a koncertezők között lesz a Prestige Klarinét Kvintett, a Pannon Vonósnégyes, valamint Török Ádám és együttese. A záró napi irodalmi csemegékről például a Balassi Kiadó gondoskodik. Az úgynevezett Kulti színpad vendége Kemény István és Karafiáth Orsolya költők, illetve Győri Attila író lesz. A BMC Jazz Estek mottóval szervezett koncertprogramokat a Közraktár utca 9–11. szám alatt rendezik meg, fedett sátorszínpadon. Pénteken elsőként a Winand Quartet tart lemezbemutatót. Azt követően az ESP Group lép fel, majd Archie Shepp és a Dresch Quartet tart album-premiert. A Gadó Quartet szombaton délelőtt lép a közönség elé, ugyancsak lemezbemutatóval. Az érdeklődők hallhatják az Off Course koncertjét, majd a Berlinben élő gitárművész Snétberger Ferenc, David Friedman és Markus Stockhausen muzsikálását. *MTI*

Több ezren búcsúztatták a Farkasréti temetőben a sportembert

láncos, aranykarórás férfiak is, szőke bombázókkal a karjukon, ugyanakkor fejkendős vidéki nagymamákat is lehetett látni, öreg munkásarcokat, akik átszellemülten mondták együtt az imát a pappal. Volt, aki elmesélte, a napokban felkereste a futballista édesapját, „az öreg Simit". Az emberek érezték a helyzet komolyságát. A lelátókról ismert kemény fiúk – nyakukban Fradi-sállal, Simon Tibor arcképét ábrázoló kitűzővel – halkan, már-már suttogva szóltak egymáshoz. A temető területén nagyon nagy volt a fegyelem, az emberek egymásra tekintettel helyezték el a kegyelet virágát a friss síron, közel a ravatalozóhoz. Odakinn többen azt mondták, elmennek a Café Allure-höz, Simon Tibor meggyilkolásának helyszínére, és ott is virágot helyeznek el. *PI*

ıellafertőzés már biztos, elminta hiányzik Pécsett

zdődött a tanítás a városi zeneiskolában

ek estéről szombatra virradóra besért a Salmonella enteriditis nevű lapunk. Az ügy azonban mégsem legyike a zeneiskola fogadásán felécsi étterem által készített fogásokÁNTSZ bakteriológiai laboratóriu-

geket" a konyhai alkalmazottak minden higiéniai szabály betartása mellett – üzletben vásárolt – úgynevezett bolti majonézből állították elő, tehát ez képezte az alapját a kaszinótojásnak és a

Újabb politikusi szálak feslenek fel az olajügyben

Pallag László országgyűlési képviselő, a parlament olajbizottságának volt vezetője általánosságban alátámasztotta Nógrádi Zsolt politikusokat terhelő állításait, konkrétumokkal azonban nem szolgált abban a tanúvallomásában, amelyet a Nógrádi helyettes államtitkára tanúként arról számolt be, hogy 1993-ban több mint száz benzinkútnál vizsgálták az üzemanyagokat, és 26 százalékban durva, rossz minőségű hamisítványokat találtak.

Bírói kérdésre ugyanakkor a volt helyettes államtit-

Birkhart
Birner

megrja

Birkhart, Anton

II. Ferdinánd:

Mellig, ötnyolczad jobbra, négyszögletes hátterrel tojásdad medaillonban, mely talapzatra van helyezve. Fején zárt korona van kereszttel a tetején s rövid hajat, bajuszt és kecskeszakált hord. Ingének kerekgallérja réteges. Vértbe van öltözve, mely felett az aranygyapjas rend jelvényét hordja s bal vállára kendő van vetve. Felirata a talapzaton két sorban:

„Ferdinandus II.
Bohemorum Rex XXI. Romanorum Imperator."

s a párkányzaton balra: „Birckhart Sc: Pragae."

Rézmetszet, méretei a háttért véve 23.3 : 14.4. c/m.

Ltsza 7499.

47/93 № 250 0·50

Mariscott Gal. 10236.

Derékig, balra, tojásdad medaillonban, melynek alján bibornoki kalappal diszitett czimer látható. Felirata a talapzat elején két sorban:

GALEATIVS CARD: MARISCOTTVS
COLLEGÏ GERMANICI VNGARICI PROTECTOR.

és balra a párkányzaton: A: Birckart sculp: Romae Sup: Permis:

Rm., mér. a vk. 25.5:18.2 cm.

Szn.

Birckart, Antonio

Ottoboni ~~N~~ bibornok. 10254.

Derékig, jobbra, talapzatra helyezett tojásdad medaillonban, melynek keretén alól czimer van bibornoki kalappal. Fején birétumot és karinge felett mucetumot hord. Felirata a kép alatt két sorban:

PETRVS CARDINAL: OTTHOBONVS
COLLEGÏ GERMANICI VNGARICI PROTECTOR.

és a talapzat párkányzatán: Anto: Birckart sculpsit. Romae Sup Permis.

Rm., mér. a vk. 25.4:18 cm.

Szn. 29-99.
120-99-4.

Panciati bibornok. 10259.

Derékig, balra, visszanéz, tojásdad medaillonban, melynek keretén alól czimer van bibornoki kalappal. Fején biretumot és karinge felett mucetumot hord. Felirata a kép alatt két sorban:

BANDINVS CARD. PANCIATICVS
COLLEGY GERMANICI · VNGARICI PROTECTOR.

és a talapzat párkányán balra: Anto: Birckart Augustanus del:et
Sculpsit. Romae Sup: Permis:

Rm., mér. a vk. 25.4:18 cm.

Szn. 27-99.
120-99-2.

Spada F. 10291.

Derékig, jobbra, talapzatra helyezett tojásdad medaillonban, melynek keretén alól czimer van bibornoki kalappal. Balkezében biretumot tart; caputiumot és cappaminort hord. Felirata a kép alatt két sorban:

FABRITIVS CARDINALIS SPADA
COLLEGÏ GERMANICI VNGARICI PROTECTOR

és a talapzat párkányán:

Anto: Birckart Augustanus del: et sculpsit. Romae sup Permis.

Rm., mér. a vk. 25.2:18.1 cm.

Birkhart Antal, német rézmetsző; szül. 1677-ben Augsburgban, megh. 1748-ban Prágában. Münchenben Amlingnál tanult. 1704-ben Rómába ment, hol hat évig élt. Ezután beutazta Franczia- és Angolországot, továbbá Hollandiát s végül Prágában telepedett le.

Magyar vonatkozású metszetei:

1. Zsigmond király arczképe. Felirata: Sigismundus / Bohemorum Rex XI. Imperator Romanorum & Ungaria Rex. Rézmetszet. Jelz.: Birckhart sc. 8.-r.

2. Otthobonus Péter biboros arczképe. Felirata: Petrus Cardinal : Otthobonvs / Collegij Germanici & Vngarici Protector. Rézmetszet. Ívrét. Jelz.: Anto : Birckart sculpsit. Romae Sup : Permis :

3. Panciaticus Bandinus biboros arczképe. Felirata: Bandinus Card. Panciaticvs / Collegij Germanici & Vngarici Protector. Rézmetszet. Ívrét. Jelz.: Anto : Birckart Augustanus del : et Sculpsit. Romae Sup : Permis :

4. Spada Fabritius biboros arczképe. Felirata: Fabritivs Cardinalis Spada / Collegij Germanici & Vngarici Protector. Rézmetszet. Ívrét. Jelz.: Anto : Birckart. Augustanus del : et sculpsit. Romae. sup. Permis.

Nagler, G. K.: Neues allg. Künstler-Lexicon. München, 1835. I. 508—509. l. — *Tört. Képcsarnok* grafikai gyűjteménye, Budapest.

megjöva

Birkhauer Mihály

ezüstmüves, 15 éves

1828. nov. 8. án emlitve

az akadémia anya-

könyvében.

irod

Horvmagyóti-Bécsben

8. l.

Birkholz G. kőrajzoló M.D.K.

műk. az 1870-es években, arcképeket litografált

1. Deák Ferenc
2. Deák Ferenc arcképe az 1876-os Budapesti Naptárban

Gerszi:A magy. kőrajz 1960 130

Birkholz és Vajda kőnyomdászok M.D.K.

a 19. sz. végén müködtek.

1. Ruston, Peretor & C. számla fejléce

2. Árjegyzék Neruda Nándor gyógyfüszerész kereskedés séből.

Gerszi: A magy. kőrajz. 1960 130

Bjerkholz.

MDK

Naptár.
Nőalakkal. Gutenberges tenefeld plakettjeivel
dezitett naptár. Litográfia munka. Lépkiertel.

Végjesek: Kalendáriumok stb.
Grafikai Szemle 1908. 1 7 12 o.

D Birkholz Ágoston

Szül. Budapesten 1869 jul 14

ajg. ev. 4 reál

1885/86 II vendéglát.

1886/87 I. " "

1886/87 II. " "

1887/88 I. " "

1887/88 II " "

1888/89 I " "

1888/89 II " "

Hódmező vásárhely tv. 142, 145, 146, 147

Birkholz Ágost

1885/86 – 1889/90

Ferképzőmfőiskére

68. l.

Birkholz Ajost

Stul Bpest 1869

1889/90 I. vendégl -

1889/90 II c -

Lacus Peiso V. 263.

megírva Birkholz G

Deák Ferencz 10038

Mellig, balra, babérkoszórúban, melyet kettős csokorra kötött nemzeti szinű szalag diszit. Felirata a kép alatt aláirásának másakép:

Deák Ferencz.

ez után: sz. 1803. október 17. 1876. január 28.
a balkarnál: Birkholz G.
és a „FRANCISCO DEÁK" - „DEÁK FERENCZNEK" és „AN FRANZ DEÁK" feliratú szöveget kivetőleg: „A Posner féle von- és nyomdaintézet nyomása és kiadása."

Szn. 784-98.
398-98-6.

Birkholz G.

Birkholz G. pesti Kőrajzoló.

Laid Hendrei-Hentivanyi 207. l.

Birkholcz G.

1'78 ~~78~~ 87.1

BIRKHOLCZ G. kőrajzoló. Pesten az 1870-es években működött. — Bibl.: Sz-Szi. Lex. 207. l. —

A könyv

szerzője	czime és része	A könyv jelzése és száma

pesten, 19.....-ik évi ..... hó .....

Aláirás: .....

Lakás: .....

Határidő egy hónap.

ÓZSEF BUDAPEST 71122

Birkholz és Hamburger

budapesti könyvkötő

l.

Budkönyvkötők

13. l.

a Tekintetes Bizottságunk
én Nelt hivatalos felszóli-
sém tisztelettel jelentoni,
ad Mihály művezető a
ltal engedélyezett 400 ko-
te idején nem vette igénybe.
május hó 29.

Teljes tisztelettel

[illegible]

építész tanár.

[illegible]

Budapesten, 1911.

M.D.K.

Birkmann Franz, lakatosm.

Pesten dolgozott. Szül. Werl aus Westfalen. Róm. kath.
1807, VI. 27.-én nyert polgárjogot Pesten. 246.o.

Temesváry Ferenc: Lakatosipari Érdekességek a Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményében. 237.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Bpest. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

A MAGYAR KÖZLÖNY 1988. 1. számában jelent meg az MNB alábbi közleménye:

A Magyar Nemzeti Bank
1/1988. (MK. 1.) hirdetménye
„Világ Vadvédelmi Alap" ezüst emlékérme kibocsátásáról

1. A Magyar Nemzeti Bank az 1967. évi 36. számú törvényerejű rendelet 2. paragrafus (1) bekezdésén alapuló jogkörében a Világ Vadvédelmi Alap (World Wildlife Fund) megalapításának 25. évfordulója alkalmából, nemzetközi érmeprogram keretében 500 forintos címletű ezüst emlékérmét bocsát ki.

2. A bank az emlékérme forgalomba hozatalát 1988. február 2-án kezdi meg.

3. Az emlékérme leírása a következő:

a) Az érme 900 ezrelékes finomságú ezüstből készült, súlya 28 g, átmérője 40 mm, széle recés.

b) Az érme előlapján köriratban „MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG" felirat, „BP" verdejel, „1988." verési évszám és a tervező Fritz Mihály szobrászművész „FM" monogramja olvasható. Az érmelap közepén két sorban „500" „FORINT" található, mely felirat utolsó számjegyében a Világ Vadvédelmi Alapi szimbóluma, egy pandamedve kapott helyet.

c) Az érme hátlapján egy Magyarországon védett madár, a hamvas rétihéja (Circus Pygargus) ábrázolása található természetes környezetben. A madár kiterjesztett szárnyaival párhuzamosan a „VILÁG VADVÉDELMI ALAP" felirat olvasható, amely közrefogja a „XXV." sorszámot. Az érmelap bal oldalán kapott helyet a tervező kisméretű „FM" monogramja.

4. A fent leírt érmékből 35 000 darab készíthető, amelyből 25 000 darab különleges — ún. proof — technológiával verhető.

5. A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanács 1967. évi 36. számú törvényerejű rendeletének 2. paragrafus (3) bekezdése értelmében a Magyar Nemzeti Bank által kibocsátott érméket a magyar törvényes értékben teljesítendő fizetéseknél mindenki köteles névértékben elfogadni.

Magyar Nemzeti Bank

hírek

A Szovjet Hadsereg és a Hadiflotta napja alkalmából Kecskeméten a Helyőrségi Klubban a MÉE kecskeméti csoportjának tagjai (Kenyeres Dénes, Kovács Károly, Leányfalusi Károly, Szlia László) saját gyűjteményük felhasználásával éremkiállítást rendeztek 1988. február 22-től 29-ig.

A kiállításon bemutatták a Szovjetunió forgalmi és emlékpénzeit, katonai és polgári kitüntetéseit, Lenin életével plaketteket és jelvényeket, valamint az űrhajózással kapcsolatos különböző országok pénzeit, érmeit, jelvényeit.

A kiállítást a kecskeméti városi kábeltelevízió február 22-én az esti órákban bemutatta a város lakóinak.

(Leányfalusi Károly)

* * *

Az MÉE keszthelyi csoportja SOS Battonyai Gyermekfaluért 1987. felirattal érmet adott ki, 250 db ezüst (Si 835) és 700 db bronz-patinázott kivitelben (42.5 átmérő).

(Tóth László)

* * *

Emlékserleg alapításáról

Az Éremgyűjtők Csongrád megyei Szervezetének vezetősége a múlt év közepén emlékserleg alapítását határozta el. Ennek avatására 1988. március 12-én — a szegedi nagyárvíz évfordulóján — a Hungária szálló különtermében került sor. Budapestről és több vidéki városból, valamint a megyéből 101 gyűjtőtárs és hozzátartozó jött el a vacsorával egybekötött eseményre.

Dombi Gyula üv. titkár köszöntője után Dr. Csongor Győző, a megyei szervezet elnöke tartott emlékbeszédet a száz éve született neves régészről és numizmatikusról, Banner Jánosról, aki a szegedi tudományegyetem tanáraként a huszas-harmincas években számos tudományos könyvet is írt.

A megemlékezést követően *Dr. Bóna Endre,* a megyei szervezet elnökhelyettese emelte magasba az ezüstserleget, majd megőrzésre és további használatra a másik elnökhelyettesnek, Dr. Dózsa Györgynek adta át.

Az ezüstserleg súlya 1,700 gramm és kelyhes része a szegedi éremalkotó műhely 30 legszebb éremveretéből áll, amely egy kék színű, művészi üvegserleget fog közre. A talpazatába vésik azoknak a megyei numizmatikai szaktekintélyeknek a neveit, akikről az évenkénti serlegvacsorák keretében megemlékezést fognak tartani.

Az ünnepi műsor végén minden résztvevő gyűjtőtárs egy-egy szép könyvet kapott emlékül.

(Dombi Gyula)

* * *

A MÉE Fejér megyei szervezete május 22-én rendezi meg a szokásos ALBA REGIA numizmatikai találkozót.

A találkozóra Szent István halálának 950 éves, a város török uralom alól való felszabadulásának 300 éves évfordulójára ezüst és bronz érmeket veret a helyi szervezet. Meghívókat a megyei szervezetek és helyi csoportok részére küldenek.

(Bazsó László)

* * *

1848–1849 . . .

Birkl László kiállítása

A Szabadságharc 140. éves évfordulója alkalmából Óbudán a „Várkonyi György" úttörőházban kiállítás nyílt Birkl László tagtársunk gyűjteményéből.

A bemutató felölelte a szabadságharcunk eseményekben gazdag mozzanatait 1848. március 15-től 1849. október 6-ig. Az anyag sokrétű és különösen ereklyékben volt figyelemre méltó. Nagyszámú korabeli újság, könyv, felhívás, érem, kép, festmény, fegyver, katonai felszerelés, eredeti aláírások, levelek és egyéb értékes tárgy volt kiállítva.

A megnyitót *Sinkovits Imre* Kossuth díjas kiváló művész tartotta. Díszvendégek voltak: *Kosáry Domokos* professzor, Kossuth László, Gombos Katalin színművésznő, *Székely Dénes* elnök és *Mészáros István* főtitkár.

A március 14–31-ig nyitvatartó kiállítás elérte célját: dicső múltunk megismerésén keresztül hazaszeretetre nevel és a jövőt építő nemzedéknek útmutatást adott. Erről tanúskodott a sok szívből jövő bejegyzés az emlékkönyvbe.

— sz —

* * *

A Komárom megyei Dolgozók lapja 1988. január 21-i számában Vajna György írását az alábbiakban (kivonatosan) ismertetjük (a cikket Vámosi László (978) tatai egyesületi tagunk küldte meg).

Mint egy keleti mesében

KINCSESLÁDA A KERTBEN

Szerteágazó nyomozás eredményeként nem mindennapi bűncselekményre derített fényt a Komárom Megyei Rendőrfőkapitányság. Nagy értékű arany-, és ezüstpénzekből, különféle nemesfém ékszerekből álló „gyűjteményt", úgynevezett „talált kincset" foglaltak le Nagyegyházán.

Egy helybéli gazdálkodó vízvezeték lefektetéséhez szükséges árkot ásott kertjében. Valami kemény tárgyon koppant a csákány. Egy köszörűkővel lefedett, jórészt már elkorhadt faláda bukkant napfényre. Szinte keleti mesébe illő lehetett a látvány, amikor a ládikó roncsai között megcsillant a sok arany és ezüst holmi. Méghozzá nem akármilyen összetételében. Egyebek között *harminc Napóleon-aranyat, mintegy kétszáz különféle ezüst pénzérmét, pecsét-* és *kövesgyűrűket,* órát, aranyláncokat – közülük az egyik egy méternél is hosszabb – rejtett a jelek szerint mintegy fél évszázada elásott láda. Valószínű, hogy az értéktárgyakat a második világháború, a nyilas uralom, a deportálások idején rejtette el ismeretlen tulajdonosa.

A kincs felfedezője, a lakás gazdája nem tett eleget az ilyen esetekre, a törvényben előírt bejelentési kötelezettségének.

A történet további folytatásának a rendőrség vetett véget, amikor felderítette a korábbi eseményeket. Az elrejtett tárgyak értékét hivatalosan még nem határozták meg ugyan, de hozzávetőleges számítások alapján a kincsesláda pénzbeli értéke igen nagy, nem számítva az érmék, ékszerek múzeális értékét. A nyomozás pillanatnyilag még folyik, az ügyet majd a bírósági eljárás zárja le . . .

A törvény által is rögzített igazság az, hogy minden ilyen érték az állam tulajdonát képezi, mindenki köteles bejelenteni a közigazgatási hivataloknak, rendőrségnek, vagy múzeumoknak, ha bármi ilyenre lel. A megtalálót a lelet értékének 20–30 százaléka jutalomként megilleti, az ily módon talált tárgyi emlékek felfedezésének elhallgatása, netán áruba bocsátása viszont ugyancsak sajátos „honoráriummal" jár: a BTK szerint kiszabott büntetéssel . . .

* * *

Értesítő : Magyar Éremgyűjtők Egyesülete 1988.2.
BIRKL László

BIRKMAYER Antal kőfaragó

Győr

egy siremléke Kramolini Antalé, 1855 u. Balatonarács, régi temető

LŐVEI Pál: A veszprémi Wurda-siremlék: Fruman Antal ismeretlen müve. = Pavilon, No 7 (1992) 40. p. és ill.

tal filmesek és filmek
Szindbád moziban

Őszi Fesztivál kere-
g a *Budapest Film* a
film fórumát. A
ő, hatnapos vetítés-
ibád mozi Latinovits
n este hat és nyolc
Béla Stúdió, a *Köz-*
rigád, a *Független*
Szövetség, a *Fekete*
rum Film, a *Képző-*
ola, a *Fiatal Művé-*
Friz Produkciós Iro-
leomunkáit láthatják

ék *Reich* Péter *Az új*
című videofilmjét,
iskolások beszélnek
z iskoláról, terveik-
s *Valahonnan vala-*
nkája megpróbál a
nyomába eredni a
elmúlás, az emléke-
s élményét keresve.
Ádám a televízióban

szól. *Dér* András filmkompozíciója, a *Szibériai nyár* egy szellemi-lelki absztrakció képeskönyve: *„a csirkegyári munkáslány jelenléte dologi, lelke tárgyiasult az anyagfüggő környezetben. Álmai, vágyai nem képesek más dimenzióba röpíteni.”* – olvasható ismertetőjében. *Betonkölykök* címmel egy lakótelepi „BMX-közösség” portréját *Krizbai* Zoltán filmesítette meg. *Moldoványi* Ferenc *Hotel Ouest* című munkája illegálisan Párizsba érkező, erdélyi magyar fiú és francia lány szerelméről szól. *Hartai* László *A nagy vizit* című videofilmje a pápalátogatás egyetlen napját fogalmazza képernyőre egy nagykovácsi család nappali szobájából figyelve. *Hámos* Gusztáv videoesszéje, az *„1989” az újságírók forradalma* reflexió a romániai forradalom eseményeire, a történelem és a televíziós közvetítések kapcsolatára, az újságírók felelősségére. Látható

járva, terinen szemléve a látogató a reginá-
ra gondol, a 17–18. század fordulójának ese-
ményeire. Az építtetőre és az építészre
azokra a körülményekre, amelyeknek sze-
rencsés és véletlen egybeesése folytán mind
ez megszületett.

Mert sorsszerű és mégis véletlen volt az
hogy Savoyai Jenő Európa e távoli szögleté
be került, egy olyan birodalomba, amely el
lenséges viszonyban állt szülőhazájával
Franciaországgal. Életrajzírói gondosan fel-
sorolják a motívumokat. Azt, hogy Carignan
cegének és Soisson grófjának ötödik fia,
Bourbonokkal is rokonságban állt, bizony
vész, gyenge testalkatú volt. Az apró term
aztán még egyéb előnytelen vonások is társ
görbe hát és rövid nyak, csúnya arc és pisz
rövid felső ajak és kilátszó fogak. A satnya
mek azonban mindenáron katona akart len
nem törődött bele, hogy papnak szánják. A
net ettől kezdve kifejezetten regényesen és k
dosan folytatódik. Szerepet kap benne a *N*
rály, XIV. Lajos, aki megalázóan utasítja el
tal abbé kérését, s azok az intrikák is, am
miatt az uralkodó neheztel a családra. Tula
képpen az anya a célpont, Olympia Mancini,
zarin bíboros unokahúga, a király játszópajtá
első szerelme. További regényes mozzanat:
rig sértett ifjú dragonyos ezredes bátyja halál
kapja a török által ostromlott Bécsből. Me
kik, önkéntesként harcol a város véd

Birkmayer János, diszitő szobrász, 1940.
végbizonyitványt nyert

Iparművészeti Isk. Évk. 1880-1941. Bp. 1942.
33 l.

magiva Birkmayer Janos
nobrán Győr

Szabad Művészet

1957. 471. l.

(M.O.B.

M.Á.V. Körönyi-házának sgrafitto-helyre állítási mundái?

K III/5.

M. D. K.

Birkmayer győri fafaragó.

Faragásai a balatonfüredi kerek tplomban.

Genth. Hüenl. 1959 I. 25.

Birkmayr János MDK

Köszobrász restaurátor

a templom telgreáditó-
sánál.

Gergelyffy András: A fehér
vár csurgói templom.

Műemlék védelem 1963 ~~a~~ 4. szám
(A sajtófigyelő anyagán az évszám
nem olvasható)

Sirk Irving Fisher M.D.

Professor Political Economy

& Economics Yale University.

New Haven

Dear Sir, Thanks to Mr Hoover's

introduction I remain.

Illustrious President Wilson (M.D. & Ph.D.

(of the Institute of Politics & Economics

Princeton University)

Birkmayer János, szobrász

A soproni Fabricius házban lévő kiállításra, 1963-ban a gotikus pincében a nagy római szobrok felállitasában részt vett Kőfalvy Imrével és Szakáll Ernővel együtt 276. old

A múzeum vezetősége: A soproni Liszt Ferenc Múzeum 1963-ban. 271. old

Soproni Szemle. Helytört. folyóirat. XVIII. 1964. Sopron

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

Birkmajer János M.D.K.

A sárospataki várkastély erkély helyreállításnak köszobrász restaurátora

Déthsy Mihály: Sárospatak....

Magyar müemlékvédelem, 1961-62, Bp. 1966. 85.l.

Birkmayr János M.D.K.

Az OMF köszobrász -restaurátor-csoportjának tagja.

Siklós, vár gótikus erkélyének rekonstrukciója,

Rövid hírek

Műemlékvédelem, 1965/2. 126.l.

Birkmayer János szobrász M.D.K.

A veszprémi Szent György-kápolna helyreállitásán dolgozik / kiegészités és bemutatás /

szobrász-restaurátori munkák

Magyar Műemlékvédelem 1961 -1962. Bp. 1966.
90. l.

Műemlékvédelem Magyarországon

M.D.K.

Birkmayer János szobrászrestaurátor

A visegrádi lakótorony helyreállitásánál dolgozott.

Az Anjou-kut rekonstrukciójában Szakál Ernő munkatársa Kőfalvi Imre kőszobrászmesterrel .

Műemlékvédelem 1966/1. 27. 1.

M.D.K.

Birkmayr János

szobrászrestaurátor

Pápóc Rk kapolna müemléki helyr állitása

Müemlékvédlem 1966/ 1. 52.l.

Birkmayer (Győr) és Kugler

A Kerek tpl. Tőfaragásait

Tanítette

Szalai Imre: Balatonfüred

Bp. Képzőm. Alap 1964

30. old

M.D.K.

Birkmayr János szobrász-restaurátor

Vác, Szt. Háromság-szobor restaurátori munkái

Müemlékvédelem 1966/1. 52.1.

M.D.K.

Birkmayr János szobrász

A siklósi vár gotikus erkélyének elméleti rekonstrukciója, repr. gipszmodell.

86.1.

Műemlékvédelem 1966/2.

Birkmayer János

és Szakál Ernő tervei alapján állítottak helyre a Héviz-Egregy-i román stílusu templom szobrászati műveit.

Mérényi F.: L'ultimo quarto di Secolo della Tutela dei Monumenti in Ungheria. Acta Historiae Artium, Budapest, 1972. 1-2 p.

401

Birkmayer János, kőművesmester, kőfaragó.

P. Szabó Ernő: „Érzi a kő természetét..."

A műemlékvédelem kőfaragó gárdája úgy alakult ki, hogy néhány kitűnő győri kőművesmesternek – Birkmayer Jánosnak, Kőfalvi Imrének – fel kellett adniok az önállóságukat. Nélkülük a rekonstrukciós álmokból soha sem lett volna valóság ... – mondja Szakál Ernő szobrászművész, kőrestaurátor.

Budapest folyóirat, 1988., 7., 42-old.

negirva

Birkmayer

nobvis

Gentmüeml

467.l.

tást megadni és az e czélból v
adója dr.Éber László ur - mihe
utazni.

Kérjük Főtisztelendő
ve esetleg ismeretes adatokat,
szerübb módját előzetesen közö

Budapest, 1915. évi decze

V

Birkmayer János

iparművészeti iskola

1936-1940.

kör 1921

dec. 15

Lux

BUDAPEST
948-OKT.-6 15
CS.E.R.

Kö[illegible]
Dij[illegible]ya

Dr. Szentiváyi Gyula.

tithár Urnak.

fél 1

Bp.

XI. Lágymányosi-u 16

AQUINCUMI MUZEUM
BUDAPEST

XI. OKT. 7 N 7

Birkmayer János

Fafarangó, kiállított 1846-ban

Balázs Péter: Az első győri ipar-
művészeti kiállítás
Arrabona 1963, 266. l.

Ignác sz. 1816. Győrben. ♁

[Birkmayer, győri szobrász, a ~~XIX. sz. elsőfelében.~~ és aranyozó Az 1841-46. épült balatonfüredi rk. plébániatemplom faragványait részben B. készítette.

Bedy
Fleischer Beis. 32

[Genthon I.: Mország műemlékei. Bp. 1951. 467. l.

♁ Az 1830-as évek elején a győri nemzeti rajzi kelában Hoffbauer János vezetése alatt, 1838-39. a bécsi képzőmű vészeti akadémiám Joh. Schaller szobrászati szakosztályán tanult.

tartalmaznak.

szeptember hó 25.

rendeletéből:

Majovszky Ó.

osztálytanácsos.

zottságának

Budapest.

Birkmayr Ignác

győri szobrász és
aranyozó

lásd

Csatkai Endre dr

Kinek a műve a
soproni régi szinház
oromcsoportja?
Sopron, 1941.
316-l.
317-l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Birkmayer János

szobrász
Győrből, 1838-ban
22 éves

Birkmayer János, szobrász, Győrből, 22 éves korában, 1838—39 a Joh. Schaller vezetése alatt álló szobrászati szakosztálynak hallgatója volt.

lásd Fleischer Béla 32. l.

1838
22
1816

DOSZKÁR JÁNOS és FERENC

B. U. É. K.

IRODA: IV. VERESS PÁLNÉ-U. 40.
TELEFON: 117-04
IPARTELEP: IX. MÁRTON-U 3/b
TELEFON: JÓZSEF 853.

Birkmayer Ignác

képfaragó

1843. körül győr – Ferdinand – varosi polgár

Jerfy 256. l.

Jerfy G.: Győr varos utolsó országgyűlési követe a pozsonyi diétán Győri Szemle 1931. 256. l.

EGYETEMI NYOMDA

31 nap **DECEMBER** 53. hét

25 asárnap		Nagykar. *Karácsony*
26 Hétfő		Szt. István *István I. vt.*
27 Kedd		János *János*
28 Szerda		Aprószentek *Kamilla*
29 Csütörtök		Tamás *Dávid*
30 Péntek		Dávid *Zoárd*
31 zombat		Szilveszter *Szilveszter*

Birkmayer

l.

LykaMagymű1800-50

355.l

3.

4.

Birkmayer

győri szobrász

készítette a bala-
tonfüred-savanyu-
vizi pléb. templom
képfaragó munkáit
1844?-ben.

Sörtihanyi apáts

254. l.

2506. Valdez Leal (D. Juan de-):
Sz. Cordovaban 1631-ben. F Sev

Spanyol udvarhölgy ~~képe~~.

Derékon alólig van abrázo
kezeiben ölebet és kulcsot tart.
ros szalaggal kötött le, szemöld
zér, fülbevalója és emléktartó s
kivágott, ~~és~~ vállra vetett kendőj
kézelő jés csipke szegélyezi.
Vászon, méretei 78: 60.
Leitner Gyula ajándéka 1

204: cv. 25.

Ag. Leitner Gy.

megírva

Birkmayer (Ignác) János

l

Bedy gjörivajzisk

19. l -

LÉGRÁDY TESTVÉREK
NYOMDAI MŰINTÉZET
NYOMÁSA, BUDAPEST.

Birkenmajer János

l.

Bedygyörnajzisk.

19. l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Birkmayer János

KISALFÖLD

1962 MAJ 6

1021

Szobor-leleplezés

Tegnap délelőtt 11 órakor a Győri Zrínyi Ilona Iskolában kedves ünnepségen leplezték le az iskola névadójának, Zrínyi Ilonának mellszobrát. Birkmayer János, győri szobrászművész alkotását.

Dr. Katona Lajos beszélt a diákokhoz.

— Zrínyi Ilona, az iskola névadója kiváló személyisége annak a kornak, amelyben a magyar nép függetlenségi harcát vívta a török hódítók és a Habsburg uralkodók ellen. Tanuljanak tőle a mi fiataljaink áldozatkészséget, állhatatosságot és határtalan hazaszeretetet — mondotta Katona elvtárs.

★

Lampert Éva virágot helyez el a szobor talapzatára.

A Pravda moszkvai székháza

tok — segítségével történik. A matricákat menetrendszerű repülőgépek szállítják rendeltetési helyükre. A légitársaság — az Aeroflot — gépei a lap megjelenéséhez szabott menetrend szerint közlekednek. Elsőízben — még 1930-ban Leningrád kapott matricát. Akkor Mihail Vodopjánov, a neves szovjet repülő vállalta a légi továbbítás nagy feladatát. Örök harcban állott a kedvezőtlen időjárással, és rendszerint ő győzött. Ma a légiforgalom már olyan fejlett, hogy a matricák továbbítása mindig sikeres. Alig 9 óra alatt éri el a TU—104-es a Csen-

túli országokba és miként?

— A Pravda világlap. Ez nemcsak azt jelenti, hogy rendszeresen olvashatjuk Magyarországon, Romániában, Lengyelországban, Csehszlovákiában, Bulgáriában, az NDK-ban és természetesen Kínában is. A Pravda eljut minden kontinensre: Braziliában épp úgy kapható, mint Ausztráliában. Ha képet akarnék adni a Pravda elterjedéséről, lényegében felsorolhatnám a földkerekség valamennyi országát. Külföldre légiúton jut el a Pravda. Ott azután a helyi vállalatok továbbítják. Tény az, hogy külföldön is folyamatosan növekszik a Pravda olvasóinak száma.

lakás építéséhez. Elsősorban az építtetők helyzetén igyekeznek könnyíteni azzal, hogy folyamatosan felmérik és jegyzékbe veszik azokat az épületeket, amelyeken

Alattomos s

Amikor a szeszfogyasztásról szólok, nem a szerény és kellemes borozgatásokra gondolok, hanem arra a szörnyű szenvedélyre, amit úgy nevezünk: alkoholizmus. Nevelési kérdéssé akkor válik, amikor a nevelő munkáját nehezíti az otthoni környezet, az apa iszákossága. Az alkoholizmus olyan, mint az alattomosan romboló betegség. Nehéz tőle szabadulni. Az akarat megóvhatna tőle, de éppen ezt gyengíti el, és végül akaratnélküli bábbá válik az alko-

Birkmayer Ignác nobrán M.D.K.

Győrszigeti

1826 ban st. Vendel oltárt készit a ciráki plébánia tplom részére 220 frt ért

Erőss István - A ciráki körjegyzőség is plébánia története. Győr 1943, 160

Birkmayr Imre M.D.K.

Eger, minorita templom köszobrász restaurátora,

munkatársai: Szakál Ernö, Köfalvi I.

Rövid hírek

Műemlékvédelem 1964/3.

BIRKMAYER JÁNOS
szobrász

Berhida
Középkori és barokk
temp.
TKM 612

9. dd.

ampmüller gefunden
15.
ler in Besztercebánya (Banská
ar 1759-62 in Pécel.]

tärarchitekt, nachweisbar 1668-

15.
kt, Maler, Bühnenmaler,
a (Fertőd).
rországi festészet a XVIII.

űemléki topográfiája, Bd.II,
yéke műemlékei, Bp. ²1956, 496.
Alexius; *Martin* Kanz; Kanzi,
, +1886 Pest, ab 1846 lebte in

roszágon 1830-1870, Ausst.-
ar NG, 1981.
aler, *4.2.1954 Pest, +1906
E. C.

GY.RÓZSA

re), Fotokünstler, *1913
]
Ich vermute, daß Sie schon
einen Autor haben

Birkmayer János

Az Országos Müemléki Felügyelőség kőszobrá szcsoportjának vezetője Szakál Ernő, tagjai: Birkmayer János, Kőfalvi Im re, Tauber Vince, Molnár János, Kovács János, Nagy Miklós, Balázs Árpád. - Munkásságukról - elsősorban Szakál Ernőéről - szól Entz Géza alábbi cikka /fotók: Király György, Dobos Lajos/

Entz Géza: Az utolsó negyedszázad kőszobrászati helyreállitó tevékenysége.

44-45.l.

[illegible]művészet, 1972.2.sz.

Birknerné Ritter Magit

iparművésznő.

A Kézi ME tagja.

1918. évi kiáll. Kézi ME

selyembatik munkái.

1922. évi kiáll. u. o.

selyembatikok.

Ráday-Könyvtár IV. 119.

Birknerné Ritter

Margit

iparmerenő

Kéve tag

1. Kéve kata-
logusokat

MDK

Birknerné Ritter Margit iparmüv.

Kéve 12. kiáll. 192o. okt. N.Szal. 4. 1.

MDK

Kéve X.kiáll. 1917. N.Szol.

MDK

Birknerné Ritter Margit iparművész

~~keramikus~~

KÉVE 11. kiáll. N.Szal. 1918. nov.

16.1.

MDK

Birknerné Ritter Margit, iparm.

KEVE 11. kiáll. N.Szal, 1918. nov.

5.l-

MDK

Birknerné Ritter Margit, iparm.

a KÉVE müvésztagja

KÉVE 14. kiáll. N.Szal. ~~1925~~ 1923. márc.

2. l.

Birkus Imre

könyvkötő

l. Budiparrajzisk

1934-35. 22. l.

Mez Hivatal

3 g.

...os Bizottsága

...ny	száma:	—	19 —
	kelte:	VIII 7.	19 3 g.
	beérkezése:	VIII 9.	19 3 g.

...k száma:

...elintézett szám:

...áma:

...áma:

...sta:

Birly István

M.J.A.:"Állandó Mütárlat"cimmel /Nemzetközi tárlat/ Pest junius 15 - julius 15./ megjegyzéssel kiemeli a "müvész hazánkfia" két pasztellképét és ónrajzait.

DÉLIBÁB, Bp. 1855. juli 1.
3. sz. 32-33. lap.

MDK

Birly István

Tájkép

M.festészet haladó hagyományai. Főv.Képtár,1951.

Birly István

"A jelenleg Párisban tartózkodó hazánkfia két müvet állitott ki: egy pasztell és egy olajfestményt.- tudatja a Müvészet c. rovatban a "Szeptember-októberi mütárlat" c. kritika.

Családi Lapok, Pest. 1854. II. félév
6. sz, 283-284. lap

Birly I s t v á n, nagy-biliczei, festő és földbirtokos; szül. 1824-ben Pesten. A szabadságharcz után külföldre ment, s különösen Párisban festészeti tanulmányokat végzett. Innen 1855-ben visszatérve, leginkább Budapesten élt s a magyar vízi sport egyik úttörője volt. A pesti műegylet kiállításain a következő képekkel szerepelt:

1854. évi szept.—okt. kiáll.: A Jungfrau havas Svájczban, pastell, Birly Flórián tulajdona, Pesten. — Tájkép, olajf., Birly Flórián tulajdona.

1855. évi jún.—júl. kiáll.: Svájczi parasztlak, pastell, (60 frt.). — A Chillon kastély a Genfi-tó mellett, pastell, (80 frt.).

A pesti műegylet kiállításainak lajstromai. 1854—1855. — *Nagy Iván:* Magyarország családai. Pótlék köt. 139. l. — *Szinnyei József:* Magyar Írók. I. 1078. h. 1079

Birly István festő

Tek

Európa.

Film könyv lapterjesztő és
könyvkiadó rt raktára

Budapest.

VI Eötvös-utca 43-

Birly Zoltán

l.

Rabhaladó

192. l.

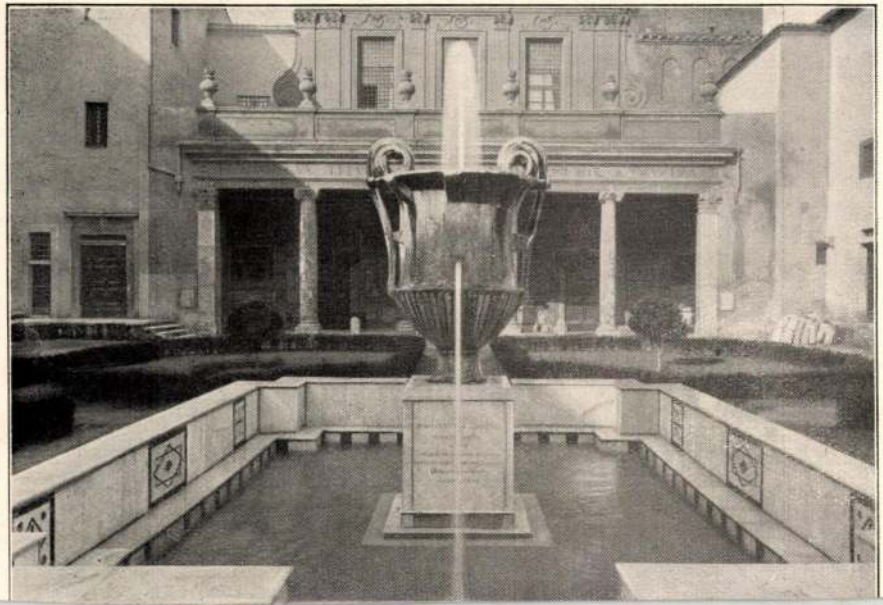

Birly

l.

Lykanemzromantika
148, 207. 213. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

[redacted] 12 III 2.

V. Visegrádi-u. 36. IV. em. 1.

Birly István

laid
z Z

Haiman - Kner György

A nyomtatott betű
műveszete. Bp. 1942.
21. tábla

laid

Szinnyei Magyar
Irók

Kennepp

BIRLY *István*, festő, * Pest 1824, halálozási éve ismeretlen. Az 1850-es években Párizsban tanult festeni. 1855-től Pesten működött. A Pesti Műegylet tárlatain svájci tájképekkel szerepelt.

R. G. I. 112-l

2681 (di Pietro Pippi de' C

12. Giulio Romano (után:

(Sz. Rómában 1492-ben vagy 1498-ban. + M

A szent Család

A hegyes
karját ~~[illegible]~~ ha
mek Jézust tar
maszkodik s a n
fellépett, kinél
kőnyökül s az
sárga, ruhája
szent János lepe
szűk ujjú kön
smondatszalag
felhős.

ép úgy, mint Mária,
figyelemmel nézi, hogy a
két gyermek mit csinál;

Rei, m
~~Másolt~~
~~V. Bik~~
~~M. lep~~
~~Uj szo~~
Folyó-

Folyóbó 9.

Birly István

l. Magyarország

33. l.

LUX KÁLMÁN
OKL. ÉPITÉSZ
BUDAPEST. X. TISZTVISELŐTELEP
SZABÓKY U. 40.

Nagytekintetű Bizottság!

A kolozsvári farkas utcai
ev. ref templomban mult évben
végrett munkákról. Remenyik

Birly István

Pestről, 1854-ben Párisban.

1854. szept.-okt. kiáll. Müegylet.
A Jungfrau havas Svájcban,
pasztell, Birly Flórián tulajd. —
Tájkép, olajf., Birly Flórián tulajd.
1855. jun.-júl. kiáll.: Svájci pa-
rasztlak, ~~ol.~~ pasztell, 60 frt. — Chillon
kastély a genfi tavon, pasztell, 80
frt.

Firenze h. n. III. 153

B

MDK

Birkerné Ritter Margit iparmüv.

152-163. kézimunkák

KÉVE XI. kiáll. N.Szal. 1918. nov. 16-17 l.

MDK

Birkus Gy.-né rajzai.

Sz.L.:Fiatal képzőművészek kiállítása.
FEJÉRMEGYEI HÍRLAP. 1957. jul.6.

MDK

Birmacher János 23.é.müszerész

szövetség közp. iskolája

Vasöntő, szén

Ifjusági Képzőm. és Iparm. kiáll. N.Szal. 1950. jun.

lo l.

megjön Birmacher János

munkás grafikus

szül. 1927

Nemzeti Szalon 1950.

ifjusági kérző és

iparm. kiáll.

Vasöntő, szénrajz

Arany pengő

65 **Bethlen Wolfgang.** Historia de rebus Transsylvanicis. Editio II. 6 tomi. Cibinii. 1782—1793. 8° Első teljes kiadás. Füzve. 60 —

66 **Beust. Friedr. Ferd.** Aus dreiviertel Jahrhunderten. Erinnerungen und Aufzeichnungen. 2 Bde. 1809-1885. Stuttgart, 1887. orig. Hlwdbde. gr. 8° 20 —

67 **Bibliographia Hungarica.** Magyarország bibliographiája. **1712—1910.** 10 kötet. Budapest, 1888—1928. (Négy kötet kötve, a többi füzve 400 —

I—IV. Petrik Géza. Bibliographia Hungariae. 1712—1860. — V. Petrik Géza. 1861—75. — VI. Kiszlingstein A. 1876—1885. — VII., VIII. Petrik Géza. 1886 1900. IX., X. Petrik G. és Barcza I. 1909—1910. — Teljes sorozatok ritkák és értékesek.

68 **Bielz E. A.** Handbuch der Landeskunde Siebenbürgens, eine physikal.-statist.-topogr. Beschreibung dieses Landes. Hermannst., 1857. Lwd. 8° Mit 1 Karte 12 —

69 — — Beitrag z. Geschichte u. Statistik d. Steuerwesens in Siebenbürg. Hermannstadt, 1861. br. 8° 6 —

70 **Birly István.** Csolnak-út Rotterdamtól Pestig. Pest, 1863. ered. vászon. 4° Lithografált cimképpel és 9 lithographált müvészi képmelléklettel, köztük a pesti csolnakda képe. 36 —

A magyar csónak és evező sport értékes emlékkönyve.

71 **Bod Péter.** Magyar Athenas avagy az Erdélyben és Magyarországban élt tudós embereknek históriájuk stb. H. n., 1766. régi bőrkötés 8° 36 —

Hozzákötve: Bod Péter. Erdélyi Féniks. Tótfalusi Kis Miklós avagy prof. Pápai P. Ferentznek a könyvnyomtatás mesterségének találásáról és folytatásáról, a tótfalusi Kis Miklós emlékezetére irott versei. H. n., 1767. 8°

72 **Boldényi I.** Das Magyarenthum oder der Krieg der Nationalitäten in Ungarn. Aus dem Französ. Leipzig, 1851. Hleder 8° 8 —

73 **Bollandus Joa.** Acta sanctorum Ungariae ex Joannis Bollandi ejusque continuatorum operibus excerpta et prolegmenis ac notis illustrata. 2 partes. Tyrnaviae, 1743—44. régi bőrkötés 8° 20 —

74 **Bonbardus Mich.** Topographia magni regni Hungariae sive nobilissimae ejus ditionis quam modo Hungariam dicimus, cum annexis Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae, Serviae, Bulgariae etc. regnis. Viennae, 1718. régi bőrkötés (háta sérült) 4° Első kiadás. 20 —

75 **Bonfinius Ant.** Rerum Ungaricarum decades tres, nunc demum industria Mart. Brenneri Bistriciensis Transsylvani in lucem aedítae, antehae nunquam excusae, quibus accesserunt chronologia Pannonum à Noah usque haec tempora et coronis historiae Ungariae diversorum auctorum. Basileae, ex Roberti Winter officina, 1543. (kissé sérült) bőrkötés, folio. Bonfinius nagybecsü krónikájának első, ritka kiadása. 240 —

76 — — Rerum hungaricarum decades libris XLV comprehensae ab origine gentis ad annum 1495. Ed. VII. Accesit index locupletissimus. Recens. et praefatus est C. A. Bel. Lips. 1771. egykoru szép félbőrkötés, folio. Rézmetszetü cimképpel 80 —

77 — — Ungrische Chronica, das ist ein gründliche Beschreibung d. Königreichs Ungarn: darin dieses Lands Könige Hertzoge, auch Vorfahren, Ursprung, Sitten, Gebräuch. Erstlich in Latein beschrieben, jetzund aber in gemein Hochteutsch gebracht durch P. F. N. Frankf. a. M., S. Feyerabend, 1581. alter Holzdeckeneinband mit blindgepr. Pergament überzogen u. m. Schliessen. Folio. — Mit Titelvignette u. 46 Holzschnittabbildungen i. Text von Jost Amman. — Apponyi I. 482. 150 —

Sehr schönes Exemplar dieser geschätzten u. seltenen Ausgabe des Bonfini.

1933

Arany pengő

78 **(Bongarsius Jac.)** Rerum hungaricarum scriptores varii. Historici, geographici. Ex veteribus plerique, sediam fugientibus editionibus revocati: quidam nunc primum editi. Francoforti, ap heredes A. Wecheli. 1600. egykoru félbőrkötés, folio. Apponyi 653. Szép teljes példány 75 —

79 **(De Bonnac.)** Histoire intéressante, ou rélation des guerres du Nord et de Hongrie au commencement de ce siècle etc. 2 parties. Hambourg, par une compagnie des libraires, 1756. veau anc. in 8° 24 —

80 **Bornemissza Péter.** Masic Resze. Az Evangeliomokból es az Epistolakból valo tanuságoknak. Költ Sempteről **1574**. ered. préselt pergamentkötés csatokkal 4° 718 levél. Szabó I. 115. Szinnyei I. 1231. 280 —

Bornemissza postillájának II. kötete. A hatalmas terjedelmü kötet kiváló szép karbantartásu példánya, melynek csak 1 levele (320) hiányzik. Igen ritka.

81 **Bredeczky S.** Reisebemerkungen über Ungern und Galizien. 2 Bde. Wien, 1809. orig. Ppbd. kl. 8 Mit den Ansichten von Oedenburg u. Lemberg 24 —

82 **Bright R.** Travels from Vienna through lower Hungary; with some remarks on the congress, in the year 1814. Edinburgh, 1818. ered. félvászon 4° 10 acélmetszetü képmelléklettel és 2 térképpel 40 —

A képmellékletek Nyitra, Vác, Buda és Pest, Keszthely és a Balaton, Pécs stb. látképeit ábrázolják. A szerző sajátkezü ajánlásával ellátott példány.

84 **(Bry Theodorus de.)** Historia chronologica Pannoniae, res per Hungariam et Transylvaniam, iam inde a constitutione Regnorum illorum usque ad Imp. Rodolphum II. Hung. Regem et Sigismundum Báthorium Transylvaniae ducem bello gestas. Icones Item à Joanne Jac. Boissardo Vesuntino delineatas (in aes incisa per Theod. de Bry Leodien) continens. Ad annum usque 1607. continuata et deducta, studio et opera M. Gotardi Arthus Dantiscani. Addita est tabula chorographia totius Hungariae nova etc. Francofurti, Theod. de Bry viduam et filios in lucem datae, **1608**. biegs. Pergtbd. 4° 150 —

Ezen ritka és igen érdekes munkának II. kiadása, rézmetsz. cimképpel, nagyalaku térképpel, vár és városképekkel, arcképekkel stb. a hirneves de Bry rézmetsző műhelyéből. Kiválóan szép karbantartásu teljes példány. Apponyi csakis első kiadását birta.

85 **Brünek J.** Robot és dézsma. Pest, 1846. fve 8° 5 —

86 **Brown Edw.** A brief account of some travels in divers parts of Europa, viz. Hungaria, Servia, Bulgaria, Macedonia, Thessali, Austria etc. Through a great part of Germany, and the Low-Countries. With some observations on the gold, silver, copper, quick-silver mines, and the baths and mineral walers in those parts etc. 2 edition with many additions. London, 1685. alter Leder. kl. folio 75 —

Mit 16 Kupferstichtafeln und 8 Kupferstichabbildungen z. T. Landschaften, Trachtenbilder, Altertümer usw. darstellend. (darunter 1 Tafel: die Brücke v. Essek u. 1 Tafel: ungarisches Kostüm.) Oberer Einbanddeckel lose, sonst schönes Exemplar.

87 **Buda.** — An historial description of the glorious conquest of Buda, the capital city of the kingdom of Hungary, by the victorious arms of the thrice illustrious and invincible emperor Leopold I. under the conduct of his most serene highness, the

Pengő

108 **Bidermann H. I.** Russische Untriebe in Ungarn. Mit e. Anhang: Zur Statistik d. ungarischen Slaven. Innsbruck, 1867. brosch. 8⁰. Selten. **15.—**

109 **Bielek L.** Vér szeme a religiónak s vele járó erköltsi tudományok. Béts, 1801. régi bőrkts. n. 8⁰. Rézm. címképpel. **10.—**

110 **Bielz, Alb.** Reisehandbuch für Siebenbürgen. Mit Karte u. 3 Stadtplänen. Hermannstadt, 1881. orig. Lwd. 8⁰. **5.—**

111 **Bierbaum, Otto Julius.** Gedichte. München, Georg Müller, O. J. (cca 1910) orig. Hleder mit reicher Rückenvergoldung u. m. Ecken. In orig. Schuber 8⁰. (Gesammelte Werke Bd. I.) **10.—**

112 **Biermann, Georg.** Die Gemäldesammlung des Baron Herzog in Budapest. Lpzg., 1912. br. gr. 8⁰. 18 Ss. Text m. zahlr. Abbildgen u. 2 Tafelbeilagen. (S. A.) **3.—**

113 **Bikkesy, J. v.** Pannoniens Bewohner in ihren volkstümlichen Trachten. (Ethnographische Erklärung.) Wien, 1820. br. 4⁰. Szöveg. Igen ritka. **36.—**

114 **Birly István.** Csolnak-út Rotterdamtól Pestig. Pest, 1863. ered. vászon. 4⁰. Könyomatu címképpel és 8 művészi könyomatú képmelléklettel. — Kissé foltos pld. **20.—**

115 **Blaskovits József.** A selyem tenyésztésnek módjáról és hasznáról való beszélgetés. A selymet tenyészteni akaró, és inspector között. Nagyvárad, 1793. 8⁰. (62 old. és 8 lev.) **8.—**

116 **Blind K.** Kossuth és az orosz fondorlatok. Pest, 1868. fzve. k. 8⁰. (22 old.) **3.—**

117 **Bloch Móricz.** Költészeti kézikönyv, vagy magyar költemények példagyüjteménye, a költészet fajai szerint élrendezve, költészet tanulók számára. Pest, Kilian, 1845. régi fbőrkts. 8⁰. **8.—**

118 **Boethius, Christ.** Ruhm-beloberter Kriegs-Helm ... wider den türkischen Tulband usw. 1-2. Aufl. 2 Bde mit Anhang u. e. doppelten Anhang v. d. Halbinsel Morea. (Zusammen 5 Teile.) Nürnberg, J. Chr. Lochner, 1686—1688. alt. Ppbd. 4⁰. Mit Titelkupfer, 2 geogr. Karten u. 61 Kupferstichtafeln. Apponyi 2241. Föv. Kvt. 579. **120.—**

Pengő

A nevezetes munka igen szép példánya. Az érdekes rézmetszetek között Pest 3 részből álló kihajtható rézkarcmlléklete. Buda ostromának képe. Munkács. Érsekujvár látképei stb.

119 **Bois Reymond, E.** Über d. Grenzen d. Naturerkennens. Vortrag. Lpzg., 1872. gr. 8⁰. (39 SS.) **4.—**

120 **Boismele.** Histoire générale de la marine, contenant son origine chez tous les peuples du monde, ses progrés, son état actuel et les expéditions maritimes anciennes et modernes. 2 vols. Paris, 1744—1746. br. 4⁰. Avec 2 frontispices et plusieurs vignettes gr. s. c. **30.—**

121 **Bojleau Despreaux Miklós.** A pulpitus. Egy mulatságos vitézi költemény. Magyar versekbe foglalta Kováts Ferenc. Győr, Streibig, 1789. régi kkts. 8⁰. **8.—**

122 **Bonkáló S.** A kárpátalji rutén irodalom és müvelődés. Pécs, 1935. fzve. n. 8⁰. (Felvidéki tud. társ. I. 2.) **2.—**

123 **Born, Ing. v.** Phvsikalische Arbeiten der einträchtigen Freunde in Wien. Jahrg. I., II. Wien, 1783—86. alte Ppbde. 4⁰. Mit 9 Kupfertafeln. **25.—**

124 **Bottai, Gius.** A munka alkotmánya. La carta del lavoro. Ford. Pallai A. Bpest, 1929. fzve. 8⁰. **3.—**

125 **Boué, Ami.** Die europäische Türkei. 2 Bde. Wien, 1889. orig. Hlwdbde. gr. 8⁰. Mit 1 Portrait. **15.—**

126 **Bozsinka, D. Th.** Animadversio in dissertationem Hallensem sub titulo: Edweiss. dass die **Walachen** nicht römischer Abkunft sind etc. Cui adnectitur fidedignis scriptoribus fulta probatio, Valachos esse veros posteros Romanorum. Pestini, 1827. fzve. 8⁰. (58 old.) **8.—**

127 **Braun S.** A népmese. Bevezetés az összehasonlító mesekutatásba. Budapest, é. n. fzve. 8⁰. (Szabad Iskola 8.) **2.40**

128 **Braun, Fr.** und **H. Dade.** Arbeitsziele der deutschen Landwirtschaft nach dem Kriege. Hsg. unter Mitwirkung v. Freiher-Hoppenrade u. V. Wagenheim-Kl.-Spiegel. Berlin, 1918. orig. Hlwdbd. Lex. 8⁰. XVI u. 986 Ss. **12.—**

129 **(Brenner.)** Histoire des révolutions de Hongrie, ou l'on donne une idée juste de son légitime gouvernement. Avec les mémoires du prince Francois Rakoczy sur la guerre de Hongrie et ceux du comte Betlem Nik-

Rauschburg 155. sz. könyvjegyzéke
Bpest, 1941

Pengő

83a **Beaujon, P.** Pierre Simon Fournier u. die Druckkunst des 18. Jahrhunderts in Frankreich. Berlin, 1928. br. gr. 8⁰. Mit 1 Portrait u. zahlr. Druckproben. **8.—**

84 **Bechet, A.** Histoire du ministre du cardinal Martinusius, archeveque de Strigonie etc. Avec l'origine des guerres de ce royaume (Hongrie) et de celles de la Transilvanie. Paris, 1715. régi bőrkts. 8⁰. **25.—**

85 **Beiträge** zur Anthropologie, Ethnologie u. Urgeschichte von Tirol. Festschrift d. dt. Anthrop. Gesellsch. Mit 7 Tafeln. Innsbruck, 1894. Lwd. gr. 8⁰. **15.—**

86 **Benczur János.** A szabadság és társadalmi rend elméletei. Pest, Emich G., 1848. fvászonkts. n. 8⁰. **6.—**

87 **Benedek Marcell.** Victor Hugo. Budapest, 1912. bordázott fbőrkts sarkokkal. 8⁰. **6.—**

88 **(Benedek Mihály.)** Magyar grammatika, mellyet készített Debrecenben egy magyar társaság. Béts, 1795. régi félbőrkts. n. 8⁰. **10.—**

89 **Beniczky Lajos** visszaemlékezései és jelentései az 1848-49-iki szabadságharcról és a tót mozgalomról. Életrajzát írta stb. Steier L. Budapest, 1924. 2 fvászonktsben. n. 8⁰. Cimlapja hiányzik. (Fontes hist. hungaricae aevi recent..) **8.—**

90 **Benkő Ferentz** által esztendönként kiadott parnassusi időtöltés 1790—1796. 7 darab. N. Szeben, Kolosvár, 1793—1800. fbőrkts. 8⁰. **30.—**

Tart. többek között a VI. darabban: Erdélyi utazás az erdélyi, magyar-- lengyel- és németországi és bánatusi nevezetes bányász helyekről. VII. darabban: a könyv szerzőjénél lévő ritkaságok stb. — Teljes példány ritka.

91 **Benkő K.** Csik, Gyergyó és Kászon leírások két t. i. általános és részletes osztállyokban. Kolozsvár, 1853. fvászon. n. 8⁰. 3 térképpel -s 3 melléklettel. **25.—**

92 **Beöthy László.** Puncs 1854-re. II. évi folyam. Komárom, 1854. fzve. ered. borítékban. 8⁰. Képekkel. **6.—**

93 **Beöthy Zsolt.** A tragikum. Kiadja a Kisfaludy Társaság. Bpest, 1885. ered. díszes vászonkts. 8⁰. **12.—**

94 **Beregi B.** Gróf Bethlen István és a magyar közgazdaság. Gazdaságpolitikai tanulmány. Bpest, 1930. ered. díszes vászon. n. 8⁰. Arcképpel. **6.—**

Pengő

95 **Bergner, Rud.** Ungarn, Land und Leute. Zur Reise und zum Studium. Mit 47 Illustrationen, Karten und Stadtplänen. Würzburg, Wien, 1888. orig. Lwd. 8⁰. (Woerls Reisehandbücher.) **5.—**

96 **Bergson, H.** L'évolution créatrice. 15. ed. Paris, 1914. br. gr. in 8⁰. **6.—**

97 — Matiére et mémoire. 18. ed. Paris, 1921. br. gr. in 8⁰. **6.—**

98 **Bernát I.** Tanulmányok az agrárpolitika és a magyar agrármozgalom köréből. Bpest, 1927. fzve. n. 8⁰. **6.—**

99 **Bernhard zu Sachsen Weimar.** Reise durch Nord-Amerika in den Jahren 1825 und 1826. Hsg. v. Heinr. Luden. 2 Bde in 1. Weimar, 1828. Lwd. d. Z. gr. 8⁰. Mit 25 Abbildgen i. Text u. 12 Tafelbeilagen (Karten, Pläne, Ansichten.) **60.—**

100 **Berzeviczy Alb.** Régi emlékek. 1853 1870. Bpest, 1907. fzve. n. 8⁰. **3.—**

101 **Berzsenyi Dániel** versei. Kiadá Helmeczi Mihály. Pest, Trattner, 1813. Csinos fbőrkts aranyozott háttal és sarkokkal. 8⁰. Berzsenyi rézm. arcképmellékletével és a címlapon rézm. vignettával. Ritka első kiadás. **20.—**

102 **Bessenyei György.** Anyai oktatás. Béts, 1777. vászonkts. 8⁰. (83 old.) Első kiadás. **20.—**

103 — Hunyadi János élete és viselt dolgai. Bécs, Trattner, 1778. 8⁰. Ritka első kiadás. **25.—**

104 — Egy magyar társaság iránt való jámbor szándék. (Kiadta Révai Miklós) Béts, Hummel, 1790. fvászonkötés. n. 8⁰. (46 old.) **15.—**

105 **Bezsák M.** A középkori magyar okleveles gyakorlat kapcsolatai a cseh és lengyel gyakorlattal. Pécs, 1939. fzve. n. 8⁰. (57 old.) **3.—**

106 **Biblia latina.** (Emend. st. et op. Rob. Stephani.) Paris, Rob. Stephanus, 1555. alt. Lederbd. 8⁰. 302 (statt 303), 74 num. Bll. u. 2 n. n. Bll. — Graesse I. 393. **25.—**

Berühmte Bibel Ausgabe des Robert Stephanus.

107 **Bibliotheca Zrinyiana.** Die Bibliothek des Dichters Nicolaus Zrinyi. Ein Beitrag zur Zrinyi-Literatur. Mit liter.-histor. Einleitung. Mit Portrait, 1 Facsimile u. 1 Stammtafel. Wien, 1893. br. gr. 8⁰. **6.—**

Pengő

A. és Barcza D. 10 kötet. Budapest, pest, 1888—1928. vegyes kötésekben. (9-10. kötet füzve) n. 8⁰ Teljes sorozatok ritkák és értékesek. **400.—**

71 **Bielek, Ladisl.** Maiores Hungarorum pars I. (Végén:) Analecta II. comitat. Bihar et Threncsin ex archivo Debrecinen. schol. piarum primum publicae luci date, etc. Liber regius 1552. Pestini, 1796. kkts. n. 8⁰ Több nem jelent meg. Ritka. **20.—**

72 **Birly István.** Csolnak-út Rotterdamtól Pestig. Pest, 1863. ered. vászon. 4⁰ Könyomatú címképpel és 8 művészi könyomatú képmeléklettel. — Kissé foltos példány. **20.—**

73 **Biró Ferenc.** A magyar uralom Dalmáciában IV. Béla korában. Bölcsészetdoktori értekezés. Bpest, 1909. fzve. n. 8⁰ (32 old.) **2.50**

74 A **birodalom** alkotmányos rendezése magyar felfogás szerint. Pest, 1862. fzve. n. 8⁰ **5.—**

75 **Bodnár Zsigm.** A népfajok sorsa és más kérdések. Bpest, 1900. fzve. 8⁰ **3.—**

75a **Boethius, Christ.** Ruhm-beloberter Kriegs-Helm... wider den türkischen Tulband usw. 1-2. Aufl. 2 Bde mit Anhang u. e. doppelten Anhang v. d. Halbinsel Morea. (Zusammen 5 Teile.) Nürnberg, J. Chr. Lochner, 1686—1688. alt. Ppbd. 4⁰ — Mit Titelpupfer, 2 geogr. Karten u. 61 (stalt 62) Kupferstichtafeln. Apponyi 2241. Föv. Kvt. 579. **120.—**
A ritka mű igen szép példánya. Az érdekes rézmetszetek között Pest 3 részből álló kihajtható rézkarcmelléklete, Buda ostromának képe, Munkács, Érsekújvár látképei stb.

76 **Boncz Ö.** A Szentgyörgyvölgyi Bakacs család. Két czímerképpel és 4 pecsétrajzzal. 1899. fzve. 8⁰ **3.60**

77 **Bottló Béla.** Dlugó János Historia Polonicája mint magyar történeti forrás. 1385—1418. Bpest, 1932. fzve. n. 8⁰ (26 old.) **2.40**

78 **Böhm L.** Dél-Magyarország vagy az úgynevezett Bánság külön története. 2 kötet. Pest, 1867-68. fzve. n. 8⁰ **12.—**

79 **Bölcskey Ödön.** Capistranói Szent János élete és kora. 3 kötet. Székesfehérvár, 1923-24. fzve. 8⁰ 3 képmelléklettel. (32.—) **12.—**

80 **Bovankovics József.** Bírói parancsok magyar példányokkal. Alkalmas kézikönyv bírák, ügyvédek és perlekedők számára. Pest, 1842. ered. kkts. 8⁰ **5.—**

Pengő

81 **(Brenner.)** Histoire des révolutions de Hongrie, ou l'on donne une ideé juste de son légitime gouvernement. Avec les mémoires du prince **Francois Rakoczy** sur la guerre de Hongrie et ceux du comte **Betlem Niklos.** 2 kötet. La Haye, J. Neaulme, 1739. régi bőrkts. 4⁰ II. Rákóczy Ferenc 2 rézm. arcképével és Magyarország nagyalakú rézm. térképével. **50.—**

82 **Bruckner Győző.** A késmárki ág. hitv. ev. kerületi liceum pártfogóságának története. Egyházjogi és művelődéstörténeti tanulmány. Sárospatak, 1922. fzve. n. 8⁰ **5.—**

83 — Kray Jakab a késmárki vértanú, közéleti szereplése és diplomáciai müködése II. Rákóczi Ferenc szolgálatában. Bpest, M. T. Akad., 1927. fzve. n. 8⁰ Képmellékletekkel. **6.—**

84 **Brünek J.** Robot és dézsma. Pest, 1846. fzve. 8⁰ **5.—**

85 **Büchler Sándor.** A zsidók története Budapesten a legrégibb időktől 1867-ig. Bpest, 1901. vászonkts. 8⁰ **10.—**

86 **Budapeti építő mesterek,** kőmíves-, kőfaragó- és ács mesterek ipartestülete. I—XIII. kötet (1905—1917.) évkönyv. Bpest, ered. fvászonktsek. 8⁰ **50.—**
Rentegeg budapesti és magyar művészettörténeti vonatkozású cikkel és ilusztrációval.

87 **Budapest régiségei.** A főváros területén talált müemlékek és történelmi nevezetességű helyek leírása. Szerk. Havas S. és Kuzsinszky B. I—X. kötet. Budapest, 1889—1930. fzve. 4⁰ Számos képpel és melléklettel. **75.—**

88 **Buday, Ladislao.** Un viaggio attraverso l'Ungheria. Bpest, 1925. br. 8⁰ Képekkel. **3.—**

89 **Budenz J.** Az ugor nyelvek összehasonlító alaktana. 3 rész. Kiegészítette Simonyi Zs. Bpest, 1884—94. fzve. n. 8⁰ (K. ny.) **12.—**

90 **Büby Irén.** Degré Alajos mint elbeszélő. Bölcsészdoktori értekezés. Bpest, 1939. fzve. n. 8⁰ (75 old.) **3.—**

91 **Bulletin officiel** du VIIe congrés universel de la paix tenu á Budapest du 17 au 22 septembre 1896. Rédigé et publié par les soins du bureau international de la paix á Berne. Berne, 1896. br. gr. in 8⁰ **12.—**

92 Az 1840. évi törvénycikkely által a **büntető törvénykönyvvel** válhatlan kapcsolatban lévő **büntető s javító rendszer** behozása iránt kimerítő vé-

Ranschburg 1940. 159 m. Lat.

Pengő

43 **Bartucz, L.** La composition anthropologique du peuple Hongrois. S. 1. et s. a. gr. in 8⁰ Avec d'illustrations dans le texte. 33 pp. (Extrait) **2.—**

44 **Báthory.** Etienne Báthory roi de Pologne, prince de Transylvanie. Cracovie, 1935. br. gr. in 8⁰ Avec beaucoup de planches et figures dans le texte. (Académie des sciences honroise. — Académie polonaise des sciences et des lettres.) **18.—**

45 **Batizi László.** Vályi András élete és munkái. Bpest, 1935. fzve. n. 8⁰ 42 old. **2.40**

46 **Bátky Zs.** Pásztor ivópoharak. 16 táblával. — Hirten Schöpfkellen. Mit 16 Tafeln. Bpest, 1928. fzve. Folio. (A M. Nemz. Muzeum néprajzi gyüjtem. 6.) Magyar és német nyelven. **8.—**

47 **Batthyány, V.** Über das ungrische Küstenland. In Briefen. Pest, Hartleben, 1805. br 8⁰ Ritka. **12.—**

48 **Beer, Adolf.** Die orientalische Politik Oesterreichs seit 1774. Prag, Lpzg., 1883. Hlwd. gr. 8⁰ Etw. gebräuntes Exempl. **12.—**

49 **Békefi Remig.** A káptalani iskolák története Magyarországon 1540-ig. Bpest, M. T. Akad. fzve. n. 8⁰ **12.—**

50 — A népoktatás története Magyarországon 1540-ig. Bpest, M. Tud. Akad., 1906. fzve. n. 8⁰ **15.—**

51 **Beksics G.** Kemény Zsigmond, a forradalom s a kiegyezés. 2. jav. kiadás. Bpest, 1883. fvszn. n. 8⁰ Kissé foltos péld. **3.60**

52 — A dualismus. Története, közjogi értelme és nemzeti törekvéseink. Bpest, 1892. fvász. n. 8⁰ **5.—**

53 — A román kérdés és a fajok harca Európában és Magyarországon. Bpest, 1895. fzve. n. 8⁰ **5.—**

54 **Bel, Matthias.** Adparatus ad historiam Hungariae, sive collectio miscella, monumentorum ineditorum partim, partim editorum sed fugientium. (2 partes.) Posonii, J. P. Royer, 1735—46. Régi bőrkts. folio. Szép teljes példány **50.—**
Decas I. (7 levél + 442 oldal + 9 levél) — Decas II. (6 levél + 146 oldal)

55 **Belitzky J.** 100 év a pesti határ életéből 1663 tájától 1756 tájáig. Bpest, 1936. fzve. n. 8⁰ 1 térképpel. (K. ny.) **3.—**

56 **Beluleszko Sándor.** Az Alduna vidékének település-földrajzi ismertetése. Bpest, 1905. fzve. n. 8⁰ 2 melléklettel. (K. ny.) **2.50**

Pengő

57 **Bendefy-Benda L.** A magyar föld. 2 kötet. (I. A magyar föld és története. II. A magyar föld szerkezete.) Bpest, 1934. díszes ered. egészvászonktsek. n. 8⁰ Számos képpel. **3.60**

58 — Ősidők, ősemberek. Képek a magyarföldi ősemberek életéből. 2 kötet. Bpest, 1934. díszes ered. egészvász. n. 8⁰ Számos képpel. **3.60**

59 — Magyar utazók Afrikában. I. Felfedezők. Zolnay L. rajzaival. Bpest, 1934. díszes ered. egészvász. n. 8⁰ Számos képpel és melléklettel. **2.40**

60 — Az ázsiai magyarok megtérése. Négy közlemény. Bpest, 1939. n. 8⁰ (K. ny.) Térképmelléklettel és szövegbe nyomott képekkel. **5.20**

61 **Benkó Imre.** Az inárcsi Farkas család története. Okmánytárral. Nagykörös, 1903. fvászonkts. n. 8⁰ **6.—**

52 — A dubraviczai Dubraviczky család a XVI. században. Bpest, 1913. fvászon. 4⁰ (K. ny.) **4.—**

63 — Nemes családok Nagykörösön 1848 előtt. Leszármazási táblákkal és címerekkel. Nagykörös, 1908. fzve. n. 8⁰ **12.—**

64 **Berczik Árpád.** Himfy dalai. Vígjáték három felvonásban, egy előjátékkal. R. Hirsch Nelli rajzaival. Bpest, 1899. díszes ered. fbőrkts. haránt k. folio **12.—**
Merített papirra nyomott díszes kiadvány Berczik arcképével és 10 képtáblával.

65 — A mi édes magyar nyelvünk. Bpest, 1912. fzve. n. 8⁰ 76 old. **3.—**

66 **Berkeszi I.** A gróf Haller fiuk iskoláztatása a XVIII-ik század első felében. Bpest, 1883. fzve. n. 8⁰ 45 old. (K. ny.) **2.50**

67 **Bethlen-Emlékkönyv.** Kiadják a Szegedi Szent-Erzsébet Leányliceum református növendékei. Szeged, é. n. fzve. n. 8⁰ (56 old.) 506 sz. **3.—**

68 **Beust, Fr. F.** Aus drei Viertel-Jahrhunderten. Erinnerungen und Aufzeichnungen. 1866—1885. 2 Bde. Stuttg., 1887. or. Lwbde. gr. 8⁰ **12.—**

69 **Bezsák Miklós.** A középkori magyar okleveles gyakorlat kapcsolatai a cseh és lesngyel okleveles gyakorlattal. Bpest, 1939. fzve. 8⁰ (A Pázmány Péter Tudományegy. Tört. Szemináriumának kiadv. 17.) **3.—**

70 **Bibliographia Hungarica:** Magyarország bibliográphiája. 1712—1910. Könyvészeti kimutatása a Magyarországban s hazánkra vonatk. külföldön megjelent nyomtatványoknak. Szerk. Petrik G., Kiszlingstein

Megérkezés a pesti csolnakdába.

[Jelz:] Term. után Birly István, köre nyom. Reiffenstein és Rösch. Bécsben [186...] 36x28 cm. —

Föv. Kot. B. 769/816. —

Birly István

Bíró Sándor

Fő kép

Tájkép, of

1930. március hó 1. hatállyal:

340 - 2
--------szám.
4 - 1930.

Az 1930. évi március havi
javadalom kiutalása.

melléklet száma: 0

A Műemlékek Országos Bizottságának,

Budapest.

Elszámolás kötelezettsége mellett másolatban kiadom.

Budapest, 1930. február hó 27-én.

A miniszter rendeletéből:

B i r l y E m m a
festő

Fővárosi Lapok.1868.nov.18. /Fővárosi hirek./

irmacher János B.P.K.

müszerész

A Budapesti Dési Huber Kör Képzőművészeti Szabadiskolájának hallgatója, 1948.

Képzőművészeti élet a felsz zadulás után 131.l.

A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOK.KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI II.

Bp. 1965.

B+

Birman Dezső

Tizennyolc magyar művész kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

M.934.II.25.

BIRMANN GYÖRGY, keramikus

A városlődi kőedénygyárban, minden bizonnyal, mint szakmunkás keramikus dolgozóknak névsora 1851-1950 közt
BIRMANN GYÖRGY, gyári munkás, edényesztergályos,
1890-1899, Függelék, 297.old

MOLNÁR LÁSZLÓ: A városlődi kőedénygyár/1866-1950/
275.old

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

BIRMAYER, Anton s. BIERMAYER

Bizner Kálmán

Zenés esték Noszvajon

Július 11-én népzenei koncertre kerül sor a gyönyörű noszvaji *De la Motte-kastélyban.* Az este 7 órakor kezdődő hangversenyt *Gonda Anita, Szabó Viola, Fajcsák Attila és Dsupin Pál* adja.

Gáz Novajon

Novaj lakossága is úgy döntött: részt vesz a gázprogramban. Ennek eredménye, hogy napokkal ezelőtt feltúrták a falu utcáit. Az árkokat és a földkupacokat kivételesen örömmel szemlélik az emberek, ez ugyanis azt jelenti, megkezdődött a belterületi vezetékek lefektetése.

Alapítvány tehetségeseknek

Létrehozták a *Kerecsendi Fiatalok Továbbtanulásáért Alapítványt.* Célja, hogy ösztöndíjjal segítse azokat a közép- és felsőoktatási intézménybe jelentkező diákokat, akiket erre érdemesnek találnak. A tehetséges fiataloknak pályázniuk kell az alapítványhoz, s elbírálás után juthatnak az ösztöndíjhoz. Az alapítvány jelenleg a vagyonát gyarapítja, s jövő ősztől élvezhetik támogatását a jól tanuló kerecsendi fiatalok.

Földárverés volt Füzesabonyban

Éjszakába nyúló földárverést tartottak Füzesabonyban. Több százan gyűltek össze a licitálásra, ahol végül 150-en jutottak földhöz. Az egész napos rendezvényt a *füzesabonyi városi földrendező bizottság* bonyolította le.

Alapítványi iskola nyílt Kerecsenden

Hasznos időtöltést a fiataloknak

Kerecsend körjegyzője, *Kiss Sándor* és egyik képviselője, *Román Éva* pályázatot nyújtott be a *Jóléti Szolgálat Alapítványhoz,* melynek eredményeképpen 2 millió forintot nyertek el egy iskola nyitásához.

A patak partján álló kis épületben 20 diák ül az iskolapadokban a nyitóünnepségen. A tervek hamarosan valósággá váltak a pénz megérkezése után. A régi épületet felújították, és öttagú kuratóriumot szerveztek *Fecz Sándor* vezetésével, amely működteti az alapítványi iskolát. Az iskola célja, hogy azokat a fiatalokat fogjuk össze, akik nem végezték el a nyolc osztályt, nem rendelkeznek szakmával, és munkanélküliként élnek a községben — tájékoztat a kuratórium elnöke.

— A „tanév" a napokban kezdődik a 20 fiúnak és a 10 lánynak, akik közismereti tárgyakat és szakmát tanulnak. A lányokat a varrás és a harisnya-szemfelszedés fortélyaival ismertetik meg, a fiúk pedig a faipari szakma alapismereteit sajátítják el. Az iskolának önfenntartónak kell lennie, ezért az elkészített tárgyakat értékesíteni szeretnénk. Így hosszú távon is fennmaradhatna az iskola, cserélődhetnének a tanulók is. Távlati célunk — ha még évek múlva is létezünk —, hogy befejeztessük a fiatalokkal az általános iskolát, és szakmát adjunk a kezükbe. *Egyelőre azt akarjuk elérni, hogy a fiatalok — akiknek zöme cigányszármazású — ne az utcán csellengjenek, hanem értelmes tevékenységgel töltsék idejüket, s tanuljanak is.*

-sj-

Tervezetek pincére és partfalra

Évek óta látszik, és ma már elismert tény, hogy *Ostoros* egyedül nem tud megbirkózni a magas partfalak és a pincék omlásával. Ezért 1992-ben már 14,5 millió forintot kapott a település a Belügyminisztériumtól, amit az omlásveszély elhárítására fordíthatott. Hogy valóban arra költötte-e a pénzt az ostorosi önkormányzat, arról a napokban kellett számot adniuk a minisztérium településfejlesztési főosztályán.

— Számlákkal igazoltuk — mondja *Kisari Zoltán* polgármester —, hogy ezt az összeget az utolsó fillérig a partfalak és a pincék nyelték el. Részletezve tálaltuk Budapesten, hogy mibe került a 160 méter tömedékelés, az 50 méter pinceág elfalazása, a 81 négyzetméter támfalépítés, a 108 négyzetméter partfal-megerősítés és az egyéb járulékos munkák, mint a vízelvezető árkok és utak építése.

— *Az önkormányzat mennyi pénzzel tudott tavaly hozzájárulni a veszélyelhárításhoz?*

— A településünk túl kicsi ehhez a nagy problémához, s tavaly nem sikerült erre pénzt biztosítanunk saját kasszából.

— *Gondolom, a probléma még nem oldódott meg, omlásokra továbbra is lehet számítani...*

— Igen. Éppen ezért a Belügyminisztérium azt kérte tőlünk: egy szakcéggel végeztessünk felméréseket, milyen folyamatok várhatók az elkövetkező két-három évben, s ezt mennyi pénzből lehet majd megoldani. Mi a dorogi tervezőintézetet kértük föl erre, amely elkészítette a tanulmányt, s ezt átnyújtottuk a Tárcaközi Pincebizottságnak.

— *Mi a tervezőiroda előrejelzése?*

— A tanulmányból az derül ki, hogy a gondot az 1925-ös földrengés okozta, aminek epicentruma Ostoroson volt. A támfalak ekkor repedeztek meg, s az időjárási viszonyok, a szárazság, az esetenkénti gyors olvadások mára fejtették ki hatásukat: a repedések mentén elcsúsznak a kőtömbök, beomlanak a pincék. Egy dolgot tehetünk: ezt meg kell előzni. Ehhez — a felmérések szerint — 1993 és 1995 között 86 millió forintra lenne szükség, 1995 után pedig még további 136 millió forintra, az idei árakkal kalkulálva. A probléma csak akkor oldódik meg, ha a Honvéd, az Arany János és a Csaba vezér utcákon húzódó partfalakat végig vasbetonnal megerősítjük. Ez közel 2,5 kilométer hosszú, a magassága is változó, 3 métertől 12 méterig terjed, és lakóépületek közvetlen közelében húzódik.

— *Lehet-e arra számítani, hogy ezt az összeget megkapja Ostoros?*

— A tervezetet áttanulmányozza a Tárcaközi Pincebizottság, s előterjeszti a Pénzügyminisztériumnak, ahol majd döntenek arról, mennyi pénzt tudnak biztosítani. Őszre egyébként egy újabb tervezetet kértek minden pinceveszéllyel küszködő településtől, amelyben azt kell megjelölnünk: az önkormányzat saját erejéből mennyit tud áldozni a veszélyelhárításra. *(sárközi)*

Expo Füzesabonyban?

A közelmúltban Füzesabony város határában, a 33-as út mentén egy kereskedelmi és szolgáltató udvar nyílt, Mottó névvel. Amint azt *Molnár József* ügyvezető igazgatótól megtudtuk, a nagy kiterjedésű területen a Schnell Kft. és a Coopker Bt. is kiállítja, valamint forgalmazza termékeit.

Az árukínálatról elmondta, hogy megpróbálnak alkalmazkodni a város és vonzáskörzete mezőgazdasági hagyományaihoz. Így többek között értékesítenek traktorokat, vetőgépeket, ekéket a föld műveléséhez, és a gazdálkodáshoz szükséges munkaeszközöket: tárolóedényeket, fóliákat, hálókat, köteleket és egyéb kisegítő, de elengedhetetlen kellékeket.

Ajánlják a Chemical-képviselet teljes választékát: festékeket, szigetelőanyagokat és nemesvakolatokat. Színrelépésük további érdekessége, hogy meg lehet náluk vásárolni a Honda- és Stihl-gyárak termékeit, hogy garanciális szolgáltatásukra a szervizelés is beletartozik.

Molnár József vállalkozó és társai egy expo lehetőségét is felvetették. Hiszen ezzel a lehetőséggel élni lehet, a kedvező elhelyezkedést figyelembe véve. Elképzeléseik szerint egy kisebb méretű, tájjellegű termékbemutató példaértékű, s a városnak is kedvező feltételeket teremthet arra, hogy nevét ismertté tegye. Minderről természetesen tárgyalni szeretnének az önkormányzat vezetőivel, egyúttal kérve támogatásukat. Ötletük kivitelezésére pedig jelentős cégek tettek — már eddig is — ajánlatot.

(szajlai)

Érezni: romlik az emberek életszínvonala

Vállalkozom, hogy legyek

„Gondolkodom, tehát vagyok" — mondta a bölcs. „Vállalkozom, hogy legyek" — mondhatná ma sok, válaszút elé kerülő ember. Hogyan lesz ma valakiből kisvállalkozó? Erről beszéltek riportalanyaink, káli bolttulajdonosok. Változó körülményekről, nehéz döntésekről, jobb jövőbe vetett hitről szólnak.

Vígh György és neje kis virágüzlet tulajdonosai:

— 1988 októberében nyitottunk, de már a hetvenes években szerettünk volna üzletet, ám csak ekkorra alakultak úgy a körülmények. Kezdetben könnyebbnek, jobbnak ígérkezett, kelendőbb volt a virág. Ma már csak egy-egy szálat vesznek az emberek... Nehéz a beszerzés is: a budapesti nagybani piacon vásároljuk az árut heti egy, esetleg két alkalommal. Három éve bővítettük üzletünket zöldség-gyümölcs áruval, majd illatszerrel és ajándékkal. Szükség volt erre, mert közben más virágboltok is nyíltak. Ebből az üzletből meggazdagodni nem lehet, de azért tisztességes megélhetést biztosít. Sajnos erősen érezhető a forgalmon, hogy romlik az emberek életszínvonala.

Lóczi András és felesége szintén virágüzletben keresték a lehetőséget:

— Csaknem három éve vágtunk bele, előtte öt hónapig voltam munkanélküli — mondja a feleség. — Elhatároztuk, hogy vállalkozunk, s a virág mellett döntöttünk. Keserves volt az indulás, nem gondoltuk, hogy ilyen nehéz vállalkozni. Ebben az üzletben nem könnyű előre tervezni. Főleg a jelesebb alkalmakkor — névnap, anyák napja, ballagás — növekszik a forgalom, más időszakban szinte csak egy-egy szálat visznek. Idővel azért kialakult egy törzsvásárlói körünk. Az üzlet kiesik a falu centrumából, a legkiválóbb árut kell hát kínálnunk, hogy onnan is eljöjjenek ide... Egy kisvállalkozónak ma nagyon rosszak az esélyei, de a nehézségek ellenére optimisták vagyunk, hiszünk abban, hogy a nehéz időszak után jön felemelkedés is.

Kelemen Józsefné egy kis élelmiszerbolt tulajdonosa. 1991 októberében nyitotta üzletét.

— Korábban a honvédségnél dolgoztam. Leszázalékoltak, a nyugdíjam kevés. Férjem munkanélküli lett, a gyerekek iskolába jártak. Ekkor gondoltunk a vállalkozásra. Egy kereskedelmi láncolatba kapcsolódtunk be, de közben a cég tönkrement, felszámolta üzleteit. Ekkor úgy döntöttünk, hogy egyéni vállalkozásban folytatjuk. Azóta kisebb-nagyobb sikerrel viszem az üzletet, ugyanis egyre szaporodnak a hasonló vállalkozások. A vásárlóimmal szinte családias a kapcsolatom, tudom hát, hogy az embereknek kevés a pénzük... Ha most kezdeném, s ha nem így kerültem volna bele, talán nem vállalkoznék.

Sipos Jánosné szintén élelmiszer-kereskedéssel foglalkozik a faluban.

— Három esztendeje, hogy megnyitottam a baromfiüzletet, ilyen még nem volt a környéken. Az első év nagyon kedvezően alakult, de az árak növekedése, a munkanélküliség egyre éreztette negatív hatását. Ma már igyekszem termékbővítéssel versenyben maradni a többiekkel, más húsokat, konzerveket, pékárut kínálni a vevőimnek. Igazi kis élelmiszerboltot szeretnék. Attól függetlenül, hogy több hasonló bolt is nyílt, régi vevőim nem pártoltak el. S jó érzés, mert a költségek nagyok, s a család fenntartásában nagy szerepe van a boltnak.

Antalné Barcsik Krisztina főállásban pedagógus, de mivel az a pálya anyagiakban nem túlságosan megbecsült, férjével vállalkozásra szánta el magát.

— A család úgy döntött — mondja —, hogy olyan üzletet nyitunk, amilyen nincs a faluban. Ezért döntöttünk a *trafik* mellett. Ez persze nem egy városi bolt, itt a kozmetikától az édességen át az iskolai füzetekig szinte minden apróság megtalálható. Egy új üzlet beindítása mindig sok nehézséggel jár, de napról napra többen jönnek be vásárolni. Közben gondolunk az árukínálat folyamatos bővítésére is, mert ugyan sok munkával jár, de minimális haszonnal tisztességes megélhetést biztosít.

Helgert Tiborné ruházati cikkekkel kereskedik.

— Kényszerűség és egy adódó lehetőség vitt rá, hogy vállalkozzam: *munkanélküli lettem.* Egy megüresedett helyiségben nyitottam meg a boltomat 1992 májusában. Jó minőségű használt ruhákkal kereskedem. A bolt profilja maradt a korábbi, mivel nem akartam olyasmibe fogni, ami már több is van a faluban. Kölcsönt vettem fel, hogy beindítsam az üzletet, bár falun nehéz egy ilyet fenntartani. Sokan idegenkedtek attól, hogy bejöjjenek, de szerencsére már sok törzsvevőm van... Szerettem volna cipőüzletet a ruha mellé, de nem tudok lépést tartani a „feketepiaci" árakkal. Foglalkoztat a bővítés, szeretnék például könyvet is árulni, biztos, hogy volna rá igény. Nem könnyű, de inkább vállalom a nehézségeket, mint újra a munkanélküliséget...

Nagy Zoltán

Pódiumon a recski asszonykórus

A verpeléti Váradi Zsuzsa táncol

Aratóünnep Sarudon

A közelmúltban egész napos aratóünnepet rendeztek Sarudon, a Tisza-tó partján. A Társadalmi Szervezetek Szövetsége, valamint a helyi önkormányzati hivatal által szervezett sokszínű program várta az érdeklődőket.

(Fotó: Gál Gábor)

„Mi azért jobbak voltunk..."

120 védett állat- és növényfaj

Óvjuk a területet is

Az ostorosi víztározó körül 120 védett állat- és növényfajt tartanak számon. Élnek itt például *szürke gémek, nagykócsagok, tarajos gőték, mocsári teknősök, kis békászósasok,* amelyek egyre kisebb számban fordulnak elő az országban. A madarak, a hüllők, a virágok már védelem alatt állnak, viszont a terület, ahol ezek élnek, még „szabad préda" mindenkinek.

A Heves megyei környezetvédők ezért kérelemmel fordultak az önkormányzathoz, indítsák el azt a bonyolult folyamatot, aminek a vége az lehet, hogy ez a rész természetvédelmi területté válik. Ezzel azt akadályozhatnák meg, hogy privatizálás alá essen a természet e gazdag része, s ha a kezdeményezés sikerrel jár, nyugodt körülmények között, háborítatlanul élhetnének és szaporodhatnának tovább e ritka fajok. Az ostorosi önkormányzat úgy döntött, hogy őszre egy környezetvédelmi csoportot toboroz az általános iskolával karöltve, melyben felnőttek és diákok figyelik a község környékét. Végül pedig ők is azt szeretnék elérni, hogy a természetvédők által megjelölt részt hivatalosan is védetté nyilvánítsa a Környezetvédelmi Minisztérium. *-s-*

A helybélieknek és a turistáknak:

Megnyílt a poroszlói szolgáltatóház

A poroszlói falukép egy feltűnően szép, új épülettel gyarapodott. Elkészült és átadták az *új szolgáltatóházat.* A község központjában, a főút mellé tervezett egység bővíti majd a poroszlói árukínálatot, és javítja a környék szolgáltatásainak választékát. S valószínűleg a Tisza-tó partján fellendülő idegenforgalomra és az átutazókra is gondoltak, amikor felmerültek a szolgáltatóház tervei.

Az épületben *sport-, ajándék-, könyv-, zöldséges- és papírüzletet, drogériát* és *fodrászatot* nyitottak. Lesz még egy színvonalasnak ígérkező cukrászda és fagylaltozó, amely egy kicsit később készül el. A vállalkozók félkész állapotban jutottak a helyiségekhez, amit maguknak alakítottak ki és rendeztek be. *Az üzletvezetők 10 évig mentesülnek a bérletfizetés alól,* utána pedig meg is vásárolhatják az üzlethelyiségeket, viszont ha időközben profilt akarnak váltani, azt csak a képviselő-testület engedélyével tehetik.

A héten nyitotta meg az Éva fodrászatot a szinte még tinédzser korú *Barcsik Éva.* Mint újdonsült vállalkozó, nagy lelkesedéssel fogott a hajszobrászathoz. Bárkit szívesen lát, férfiakat, nőket, helybélieket és külföldieket egyaránt. Azt mondja, igyekszik a legdivatosabb frizurákat készíteni a betérő vendégeknek, amelyek — Éva szerint — most rövid, és a vörös szín különböző árnyalataiban pompázik. Gyönyörű és tiszta *Nagy Éva* Vitamin Portája. A zöldségeket és gyümölcsöket minden éjszaka frissen a fővárosból szállítja. Ő már tapasztalt vállalkozó, hét éve nyitotta az első üzletét, s állítja, hiába vannak kertek a házak körül, a primőrt és a déligyümölcsöt a poroszlóiak is szívesen vásárolják. A friss árukészlet mellett azt is meg akarja mutatni, hogy egy zöldségesbolt is lehet szép, esztétikus és mindig tiszta.

A szolgáltatóház a tervek szerint el is készült az idegenforgalmi szezon kezdetére, s hogy érdemes volt-e a vállalkozóknak belefogniuk ebbe az üzletbe, az a nyár végére bizonyára kiderül.

- sj -

Ifjú gyöngyösi tehetségek nyomában

Egy szobor mellett, Birner Krisztiánnal

Rövid hírekben értesülhettünk arról, hogy a gyöngyösi zeneiskola új név megtanulására ösztönzi azokat, akik e kiváló intézménnyel valamilyen kapcsolatban kívánnak kerülni. A régi épület történelmi falai között immár a *Pátzay János Zeneiskola* működik majd. A közelmúltbeli névadó alkalmából rendezett díszünnepségen számos olyan kíváló művész lépett fel, akik itt kezdték énekesi-zenei pályafutásukat. A közönség tapsvihara után díszvacsorával ünnepelték tovább a Zeneiskola fennállásának 35. évfordulóját. Tőlük kicsit leválva, egy mellszobor közelében fiatalember álldogált. Róla szólnak ezek a sorok.

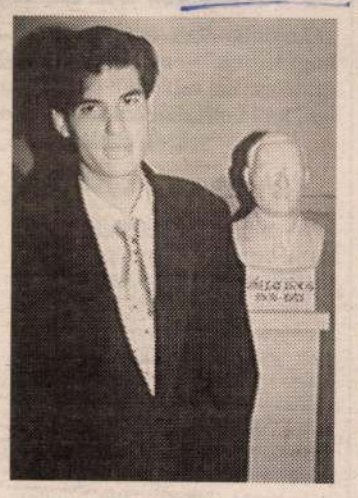

Birner Krisztián: „Igent mondtam anélkül, hogy tudtam volna, mit vállalok..."

*

Az est legfőbb ünnepelt vendége is lehetne, de ő csak áll szerényen a „munkája" mellett, melyet már *alkotásnak* lehet nevezni. Akár ünnepelt sztár lehetne *Birner Krisztián,* hiszen nem „hozott anyagból" dolgozott, nem feleleventett egyet a pár száz dallamból, csak eleget tett egy felkérésnek, melyben még a témát sem ő választhatta meg. A megrendelő odaszólt, áttelefonált, ő bement, majd megformázta az agyagot, mígnem a pesti zsűri „kiszállt", s két korty kávé között véleményt mondott. Az ifjú alkotó bólintott, mosolygott, és úgy csinált meg mindent, ahogyan eltervezte.

Most, amikor a telt asztalokat faggatják mások, ő a termet fürkészi és vár a sorára. Művészek, tanárok lépnek hozzá, gratulálnak, majd tovább mennek. Percek óta várt így, szeme sarkában, szája szegletében kis mosollyal, két lábbal a földön. E magabiztos jelenlét titkait kutatom, ezért gyors, apró kérdésekkel próbálom „pózából" kibillenteni. Vallomástöredékre futotta csupán, amely talán így is szép példája *egy szobor keletkezésének,* s minden remény szerint egy karrier indulásának.

— *A történetben nincs semmi különleges,* bár rendkívül megtisztelve érzem magam — kezdi csendes eleganciával. — Fél éve megkeresett *Jakkel Mihály* igazgató úr, aki hallotta, hogy mint „Berzés-diák" portrékat készítek sírkövekre, betűket, arcképeket vések kőbe, kisebb domborműveket öntök-faragok, s megkért, hogy készítsem el az iskola névadójának, Pátzay Jánosnak a mellszobrát. Igen mondtam anélkül, hogy tudtam volna, milyen nehéz feladatot vállaltam. Hiszen csak később derült ki: *a kiváló zenészről alig maradt fenn használható fotó.* Egy profilkép segítségével aztán mégiscsak elkészítettem agyagból az alapot. Jöttek az élő tanúk és tanítványok, hogy azonosítsák, hasonlít-e a mesterre? Majd megérkezett a zsűri...

Pestről tértek be Gyöngyösre, de útjukat már nem tudták meghosszabbítani, hogy a házunknál található műhelyünkig eljöjjenek. Édesapámmal beraktuk hát a Trabant hásó ülésére az agyagfigurát, s ügyes kanyargások és egyensúlyozások után a szakemberek elé tettük a félkész művet. Ők felhívták a figyelmemet néhány változtatásra, melyekkel úgy érzem, sikeresen elsimítottuk volna a karakteres vonásokat. Nem változtattam hát semmit, hanem kiöntöttem műkőből. És most itt áll a posztamensen. Akik megnézték, azt mondják, teszik nekik. Remélem, igazat szólnak...

*

Birner Krisztián csak 18 éves, aki a *nem* és *igen* mondásában máris határozott és kérlelhetetlen. Iparművésznek készül, még csak az út legelejénél tart, de tekintetében ott csillog az elhivatottság fénye, melyet Páczay Jánosnak is kölcsönbe, örökbe adott. És szobor lett belőle...

Szíki Károly

„Apropó" Náray Erika

A színésznő visszapillant

Náray Erika: „Kétéves lehettem, amikor az asztalon énekeltem..."

Az immáron fél éve indított „Apropó" című műsor legutóbbi vendége *Náray Erika* színművész volt. Mint ismeretes, a nagy érdeklődéssel kísért sorozat arra hivatott, hogy a városhoz kötődő, egyfajta karriert befutott személyiségek elmondják eddigi életútjukat, s terveiket. A tehetséges fiatal művész pedig gyermekkorának pár évét töltötte *Füzesabonyban* — vélhetően ez adta az indokot az est szervezőjének, *Molnárné Simon Editnek,* hogy elhívja egykori lakóhelyére.

Náray Erika elmondta, hogy ötéves koráig élt itt, s bár az emlékfoszlányok nagyon homályosak, mindig hálával gondol vissza *Vera* óvónénire, akinek mindenképp szeretne átadni egy csokor virágot. Rátérvén életútja további állomásaira, hozzáfűzte, hogy az általános iskolás évek *Egerhez* kötik, azonban a gimnáziumot már *Szentesen* végezte irodalom-drámai tagozaton. Az érettségi után sikeresen felvételizett a színművészeti főiskolára. Mint próza-színész szakos növendék, gyakorlatát rendszeresen a *Víg-* és a *Pesti Színházban* töltötte. 1989-ben — talán az első nagy kiugrásként — a töretlen népszerűségnek örvendő „Ének az esőben" című musical főszerepét bízták rá. Jelenleg vendégművészként az ugyancsak budapesti *József Attila Színházban* vállal szerepeket, s jövőre *Pécsett* a „Három testőrben" játszik.

A *Hírlap* kérésére — amely ambíciói felfedezésére vonatkozott — a következetőket mondta: *„...két éves lehettem, amikor az asztalon énekeltem, mikrofonként pedig a gázöngyújtót használtam..."* Általános iskolásként viszont sorra nyerte a versmondó és énekes versenyeket. Később elhatározta, hogy „bármi áron", de színésznő lesz. Ezt az elképzelést igazolják a középiskolai lehetőségek: *„Harmincan voltunk egy osztályban, s mindannyian szerettük a színházat. Rengeteg színjátszó fesztiválon felléptünk, sok díjat sikerült elnyernünk."*

Terveiről nem beszél, mondván: babonás színész, mégha számos ötlete van is, nem nyilatkozik, csak a szerződés megkötése — és a színpadon történő meghajlás — után.

Szajlai Csaba

A hivatás méltósága

Tekintély és szeretet

A férfiak észreveszik, nem egyszer fontosnak és feltűnőnek tartják, ha egy nő, egy asszony egyik legjellemzőbb vonása, hogy *kihúzott derékkal, keményen egyenes, csaknem férfias tartással áll meg a nyilvánosság előtt.* Az még inkább felhívja a figyelmet gazdájára, ha minden mondata nyomdakész formában, szakszerűen hangzik el, a gondosan használt hangsúlyokkal települ át annak a fülébe, aki arra kíváncsi, miyen ember is lehet az illető.

Nos, nekem ezt az Illetőt — így, nagy I-vel! — a hetvenes évek második felében *Mervay Gézánénak* hívták. Nemrég helyezték Egerbe, *Kunhegyesről,* ahol 1959-ben kezdett tanítani, s csaknem tizennyolc éven át oktatta-nevelte a kunsági nebulókat. Itt, *Egerben,* a 9. sz. általánosban jól fogadták. Mint minden jövevény, Mervayné, született *Pártos Ilona* is felkeltette az érdeklődést. Tanítói és tanári oklevele mellé engem még az is nyugtalanított a róla szóló információban, hogy a *Liszt Ferenc Társaság* tagja; meg az is, hogy *a kórus-éneklés megszállottja.* Akkor jutottam a lehetőséghez, hogy írhattam róla. Ma már nem emlékszem, hogy nagyobb hullámokat vert volna az írás, mi is, itt a szerkesztőségben is elkönyveltük, hogy jött egy újabb pedagógus Egerbe, bizonyára egy azok közül, akik megunták a síkságot, átértékelték Petőfi rajongását, vagy más okok folytán, de meglódultak onnan. Néhány jellemző vonást őriztem belőle, abból, ahogy a szavakat formálta. Ahogyan visszanézett kérdéseimre, arra emlékeztem, hogy akaratlanul is kinyílik, tágra-világít a két szeme, amikor a zenéről beszél. Hiába faggattam őt magáról, a családjáról, tárgyilagosnak mondható információkat pötty-tyentett elébem. Ha azonban *Lisztről* kerülgettük egymást — a jegyzetírónak is gyengéje a nagy romantikus Magyar! — kivirult a tekintete.

Ha vannak titkos kis reflektorok az arcban, akkor azok nála mind felkattantak: világított, fénylet az a néhány mondat, amit váltottunk. És onnan elindulva már tágasabban szólt terveiről is, mit és miért akar elvégezni itt, Egerben.

Most visszakerestem a cikket. Nem kellett később és ma sem kell magamat kijavítanom, noha ma már másképpen összegzem a róla szóló tapasztalataimat... Az az érzésem, hogy 1976 óta többször kellett volna jegyzetelnem arról, amit ott, kint a mai „északi" lakótelepen teljesített. Évekkel ezelőtt már meg-meghívtak egy-egy évadzáró hangversenyre és akkor érett kórusok, szólisták — hangszeresek is! — váltották egymást. Az az igény, amelyről a hetvenes években Mervayné az újságírónak jövő időben és reményekedve nyilatkozott, kezdett valósággá válni, formákat ölteni. Megindultak a külföldi kapcsolatok is. *Siegen* nagy sikert és élményt jelentett az iskola és a tanárok számára, mert a kórus nemzetközi mércén is megállta a helyét. *Erdélyt* is kell említeni, ahol és ahonnan a dalos jókedvet hozták-vitték a cserelátogatások.

Tizennyolc évet töltött a katedrán, a zongora mellett és kórus élén

Itt is eltöltött csaknem tizennyolc évet a katedrán, a zongora mellett, a kórsuk élén. Kihúzott derékkal, olyan asszonyi és pedagógusi méltósággal, hogy *tekintélyt és szeretetet* kapott érte. Háttér-információként tudom, hogy a 82-ben létrehozott énekzene tagozatos osztályokat tanította. Aki valami keveset is ért az iskolai szervezéshez, az értékeli igazán azt a teremtő munkát, amikor egy-egy új ösvényt kell felépíteni olyan helyen, ahol még csak a madarak csiripelték helyesen a le sem kottázott dallamot.

A 9. sz. általános most, az idén ünnepelte alapításának huszadik évfordulóját. A jubileumi ünnepségen három kórust is vezényelt, kettőt a zenei tagozatosokból, a felnőtteket, aztán akik hűek maradtak az iskolához. Fáradhatatlanul tartotta kézben a tizenéveseket is, a felnőtteket is. S ha ezt a határozott karaktert jellemezni, értékes vonásait akarnám megrajzolni, nehezen jutnék előre sablonokkal. Az a szokásostól eltérő két mozzanat, amely tudomásomra jutott, biztos fogódzót adott nekem. A 9-esben végzettek rendszeresen *visszajárnak* énekelni, meg a műsorokra is az „alma materhez" — mert ez a pusztai iskola azzá lett! S az, hogy ez a Pedagógus friss és mély családi gyászát nemes fegyelmével kezelve ellátta sokirányu feladatát a jubileumi ünnepségeken — vitathatatlanná teszik előttem: az egyéniségnek, a hivatástudatnak olyan megnyilvánulsával állunk szemben, amit nem lehet és nem szabad meghatottság nélkül elfogadnunk. (Nem ismerem, milyen mozdulatokkal kísérték nyugdíjba az év végén, megszólalt-e a hatóság, amelynek szíve-joga válogatni az értékelési módban és az értékelendőkben!)

Mervay Gézáné, a kedves és értékes Liszt-rajongó lelépett az iskolai ünnepségek karnagyi pódiumáról. El se hiszem, hogy az iskolát végleg otthagyná. Működése, eredményei az egri szellemi élet részévé váltak. Még akkor is, ha a nyilvánosság ritkán és foghíjasan köszönt neki vissza.

Úgy érzem, nem utoljára írtam róla. Nem is merek nyilvánosan gratulálni, már csak azért sem, hogy abba ne hagyná mindazt, amit eddig csinált. Ilyen egyéniségnek a zene szolgálatát nem szabad abbahagyni. Azért, főleg azért nem, mert a példakép látása-hallása energiákat szabadít fel az arra érzékenyekben!

Farkas András

Felpörgetett élet

Avagy: nem árt az úton tisztán látni

Utólag belegondolva, az az érzésem: lehet, hogy rosszkor kopogtam be a polgármesterhez. Fogadónap volt ezen a délutánon, ennek ellenére azt üzente előzőleg, hogy szakíthatunk egy kis időt a beszélgetésre. Tengernyi gondja közepette.

Érdekelt *Zsíros István* sorsa. Az a jó értelemben vett „vargabetűkkel" tarkított út, amely az *ikladi* gyártól a *boldogi* polgármesteri székig vezetett. Ahogy mondani szokás: a „prófétaságig" — a saját hazájában...

— Egy falusi polgármesternek nagy gondja, hogy itt mindenki ismer mindenkit, ő sem kivétel: az utcán, az otthonában, a kertgazdaságban dolgozva is ott van a „hivatal". Megszólítják az embert, s miért ne, ha éppen kapóra jön a találkozás, hát, akkor elő a problémával...

— *Van az embernek annyi türelme?*

— Lennie kell... Nézze, én mindenkit meghallgatok, itt bent is, odakint is. És aztán megmondom őszintén, hogy ha valami nem az én dolgom, azt nem vállalom. Felelőtlen ígérgetés lenne mondjuk olyan nyugdíjügyekbe beleavatkoznom, amelyekkel az országos hatóságok foglalkoznak. Ugye, nem kell mondanom, hogy ma senki sem elégedett a nyugdíjával... Vagy itt vannak a szociális segélyezések, erről egy külön fejezetet lehetne írni. Hiába, hogy ebben a kérdésben egy bizottság dönt nálunk is, az első „megszólított" többnyire mégis én vagyok. S nem mindig a köszönet hangján.

— *Gondolom, sokszor nem is szemtől szembe hangzanak el ezek a vélemények. Mit hall viszsza ezekből?*

— Se jót, se rosszat. Vagy, ha mégis, akkor jól túldramatizálva... Az a véleményem, hogy a személyes indíttatású kritikák háttere mindig megadja a magyarázatot a hangnemre... Sokkal inkább érdekel, s igénylem is, hogy visszajelzéseket kapjak a közügyeinket illetően. Hogy jól gondolunk-e valamit, jót teszünk-e, ha belevágunk egy-egy beruházásba, amellyel a jövő nemzedékét igyekszünk szolgálni.

— *Mik ezek a tervek?*

— Most a gázhálózat-fejlesztés a téma, holnap már a szennyvíz lesz terítéken. Az egyikkel az a gond, hogy „burkolt államosítással" találtuk szembe magunkat: az önkormányzat nem kívánta egy tollvonással átadni a gázszolgáltatónak a 43 milliós vagyont, amely az elosztóállomásból és a vezetékrendszerből tevődik össze... A másiknál? Ott meg az a hátráltató, hogy rossz szemlélet alakult ki a szennyvízelvezetéssel kapcsolatban. Nem ritkán hallani: „Húsz éve van szikkasztónk a portán, eddig is jó volt, ezután is megteszi..." Persze, ebbe belejátszik az is, hogy errefelé is egyre kevesebb pénzük van az embereknek. Felvetődött, vezessük be a kommunális adót, de ezt még függőben hagytuk...

Halk kopogás szakítja meg a monológot, a hivatalban lejárt a munkaidő, elköszönnek a munkatársak. „Mi még maradhatunk..." — ül vissza a polgármester, akiről idefelé jövet azt hallottam, hogy „gyorsabb fordulatszámmal pörgeti" a falu életét. Kérdem is, mintegy témát váltva, hogy mit jelentett számára ez a munkahelyi váltás. Az ikladi szerszámszerkesztői reszort után a testületi munka.

— A kettő között azért történt még egy's más... — pontosítja a fiatalember. Aztán sorolni kezdi. Nos, hogy is volt: hét évig valóban a szerszáztervezés volt a feladata a motorgyártásban, de — szó, ami szó —, az akkori 3600 forinttal nem volt megfizetve. S miután itthon tőle sem volt idegen a kertművelés, „jó boldogi" lévén: néhány korosztálybeli fiatallal egyéni gazdálkodásba kezdtek, tanultak, tapasztalatcserén jártak. Ma is gondoz egy ezer négyzetméteres, intenzív, csepegtetéses ültetvényt.

— Kígyóuborkát, paradicsomot termesztek, csak sajnos, állandó időzavarban vagyok a földet illetően. Már-már alig jutok ki, egyre kevesebb a szabadidőm, pedig áldozni kellene rá, kétségtelen...

— *Végül is, miként került a „kígyózó ügyek" birodalmába, vagyis ebbe a hivatalba?*

— Ennek is sora van... — dől hátra a fotelban, a mozdulat arra utal, hogy, „hosszú..." — A választásokkor az első körben még a testületbe sem kerültem be, a 12. helyen végeztem. Egy év után lettem csak képviselő, egy elődöm mondott le, így léptem a helyére. Az egyik legfiatalabbként, a 35-40 éves korosztályból heten vagyunk most a képviselőtestületben.

Itt a titok nyitja, jut az eszembe a korábbi beszélgetés, amelyet egy falubelivel folytattam, ő mondta: „felpörgött a falu élete...!" S ezt észre is vehették a helybeliek, mert amikor az első polgármester, *Kepes János* — akit tisztelt és szeretett a közösség — egyéni okok miatt lemondott, az akkor már alpolgármesterként tevékenykedő *Zsíros Istvánt* választották meg a felelős posztra.

— Sokáig vívódtam, gondolkodtam, amikor szóba került a jelölésem — folytatja egy pillanatnyi szünet után. — Végül az győzött meg, hogy ez a zömmel fiatal gárda már rátalált egy új útra, kezd egyre magabiztosabban járni ezen a göröngyös talajon, jó irányt vettek a települést érintő folyamatok. Kár lett volna, ha megtorpannak...

— *...Ezek szerint, sínen van minden?*

— Ugyan, hogy kérdezhet ilyet! — órák óta először emeli fel a hangját. — Ma semmi sem megy simán, bármibe is fog az ember. Bármihez is kezdünk, itt is, ott is beleütközünk valamibe, mert kérem, a bürokrácia... — legyint rá. — Nem volt még olyan, hogy gördülékenyen ment volna minden.

Ezek után tromfolnom kell.

— *Kedves polgármester úr, akkor hol van itt a sikerélmény? Ami újabb erőt ad, inspirál...*

„Húha!" — szakad fel belőle egy mély lélegzet, lassan érik a válasz.

— ...Nagy sikerélményem, hogy őszinte legyek, nem volt — mondja végül. — De nagy kudarcom sem... Arra törekszem, hogy ebben a sajátos, mai helyzetben bizonyítani tudjuk: *jót cselekszünk, s olyat, amiért az utókor nem ítél el bennünket.*

És itt hagyjuk abba a későre nyúlt társalgást. Talán egy idő után, közeledve a ciklus vége felé, folytatjuk majd, rázunk kezet a ház előtti parkolóban. Kocsija tetején ládák púpja árulkodik, hogy ma még vár rá a föld, a primőrültetvény. A templom tornyát súroló felhőkből egyszerre csak lezúdul a zápor.

— Nagyon kellett már — ugrik be az autójába a polgármester-gazdálkodó, s mielőtt elindul, megvárja, amig az eső tisztára mossa az ablakot, nem árt az úton tisztán látni...

Szilvás István

Birnbacher Helén

Egy képkiállításról. (Birnbacher Helén képei.) Jeltelen cikk. Arad és Vidéke okt. 17.

1908.

(Művészet 1908. 423. l.)

Wirth György:

Derékig, kissé balra,
ban. Rövid hajat, bajuszt
tyűit fogja. Köntöse alól
gesek, s rövid ujú felső ru

„Georgius Wirth, s
et Boemiae. Nasc. Leob
sa talapzatra két so

„Vt summ
Poeniae
s a bal váll fölött: „

Rézmetszet, méretei a von
Im.

Birnbaum Jakab

MDK

órásmester

Vác

18. sz.

Vác.Muzeum.

C

Csatkai Endre: Hitzelberger Antal győri órás fuvola-órái.

ARRABONA 3. Győr. 1961. 153-159. l.

158.l.

Birnbaum Martin M.D.K.

mükritikus, müvészettörténész (ázsiai müvészet). Szül.: Miskolc, 1878.máj.1o. 1883-tól az USÁ-ban él. Cime: 2oo East 66th St., N.Y.C. 21.

vö. Who's who in America, 1956-1957.

Miegyre

Birnbaum Jacob

Váci örös

Lásd

2

Váci Muz. lajstr

169. l.

Birnbaum Jakab

váci öráz

XVIII. l.

l.

Szent György Céh.

III. ank. 22. l.

Klára, Klára

13 HÉ

Kasszian, Ipoly

14 KE

Özséb, Özséb

15 SZE

Nagyboldog-A., Mária

16 CSÜTÖ

Joakim, Ábrahám

17 PÉN

Jácint, Anasztáz

18 SZOM

Ilona, Ilona

Birnbaum Vilmos

szül. Keresden (Nagykükülló m) 1895 jul. 17. Sz-Gimn. érett.

1915/16. I. első éves művesznőv. Balló Ede 1915 dec. katonai szolgálatra bevonult.

Birnbaum Vilma

1914/15 - 1915/16 I.

Iertképzőmfőistévk

68. C.

Birner Jenő szobrász

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: Kárpáti Hiradó, Munkács

Megjelent: 1943 MARC. 18.

— **Hősi emlékmű Perbenyiken és Felsőapsán.** Perbenyik és Felsőapsa községben hősi emlékművet állítanak fel. A perbenyiki emlékművet a református templom parkjában állítják fel, míg a felsőapsai a községháza előtti térre kerül. Mind a két emlékmű Birner Jenő szobrászművész alkotása. Az emlékműveken helyezik el az országzászlót.

18

308. VIZKELETI W. ETA: Vilma. Mgt.
309. GIMES LAJOS: Régi házak Steyrben. Pasztel.
310. KORPÁCS VILMOS: Szántás.
311. NAGY VILMOS: Varró asszony.
312. HENTZNÉ DEÁK ADRIENNE: Kedvenc virágaim.
313. MEILINGER DEZSŐ: Édesapám. Tempera.
314. ENGLERTH EMIL: Csendélet.
315. FEHÉR ILONA: Ezzel kezdődik...
316. ÁCS ÁGOSTON: Csendes óra.
317. HENTZNÉ DEÁK ADRIENNE: Tavasz az ablakban.
318. VIZKELETI W. ETA: Böske. Mgt.
319. VÁGNER ANDOR: Borongós nyári délelőtt.
320. FEHÉR ILONA: Vége.
321. SZÖRÉNYI REISCHL KÁROLY: Sashegyi árok. Pasztel.
322. VIZKELETI W. ETA: Tanulmány. Mgt
323. MÜLLER ÁGOSTA: Piros váza.
324. GÁCH ISTVÁN: Lakodalom.
325. GIMES LAJOS: Park ősszel.

Emlékezés Birnfeld Sámuelre, a polihisztor rabbira

„Igehirdetésen voltam a Kiskunságon, és két képet idéztem föl, magyarságom és zsidóságom két szimbólumát. Magyarságom képe egy elhagyott szélmalom volt. Csonkán, vitorlaszegetten állott a búzaasztagok között, mint fordított felkiáltójel. A nap fényszóró csókkal nehezedett rá, és e csókban vigasz, gyógyító ígéret volt. És benne a karok Isten felé nyúltak.

Zsidóságom képe is egy szélmalom volt. Forgott, keringett, s közben vitorlájának árnyéka ráhullott a földre. Így kering vallásom kiszakadt sok ezer gyermeke, és sorsának »keresztjével« áldón és könnyesen rázuhan a földre."

Egy kettős identitású ember megrázó vallomását sugározzák a fenti mondatok. Egy magyarságában el nem fogadott, de mégis e földhöz, e néphez ragaszkodó, magát magyarnak érző férfi osztozik faja, vallása szétszóratott gyermekeinek kényszerű hazátlanságában. 1939-ben születtek az idézett sorok, amikor már fenyegetően izzott a közelgő nagy világégés parazsa. Abban az esztendőben, amely után néhány évvel a fasiszta népirtás áldozatává lett az egyik legszebb magyar hazafias vers költője, Radnóti Miklós és a magyar irodalom történetének egyik legtudósabb értője, Szerb Antal. A hivatalos Magyarország nemzeti kultúránk ezen géniuszait nem tekintette árjának. Ezért kellett elpusztulniuk.

Akiről ez a megemlékezés szól, nem emelkedett Radnóti vagy Szerb Antal magasságába. De nevét a magyar kultúrtörténetből kifelejteni nagy hiba volna. A Kiskunságon magyarsága és zsidósága jelképeit felidéző, és azokat költői formában megfogalmazó férfit Birnfeld Sámuelnek hívták.

Egy tragikus élet

Dr. Birnfeld Sámuel 1906. december 6-án született Szegeden. Szülőháza a Tisza Lajos krt. 76. sz. alatt még ma is áll. A szigorúan vallásos nevelésben részesülő gyermeknek öt, nála idősebb testvére volt. Életéről keveset tudunk. 1936-ban avatták rabbivá. Ezt követően a pesti izraelita hitközség vallástanáraként működött. Az 1944-es német megszállás után csapott le családjára a végzet. Elhurcolták őket, és ki Auschwitzban, ki pedig a munkaszolgálat megpróbáltatásai közben veszítette életét. Őt magát 1944. október 20-án reggel vitték el a nyilasok Budapestről, a Víg utca 24. sz. házból. November 12-éig Pest környékén robotoltatták, sorstársaival együtt sáncokat kellett ásnia. Ezután gyalogmenetben vonultatták őket Ausztria felé, és november 20-án Hegyeshalomnál hagyták el szülőföldjüket.

A halálmenet gyászos napjairól néhány szemtanú számolt be, akik szerencsésen túlélték a borzalmakat. Porjesz Marcelltől tudjuk, hogy szökésre akarta rávenni Birnfeldet, de az visszautasította a javaslatot: *„Én nem megyek, ezekkel az öreg zsidó emberekkel maradok, és hátha a feleségemre is rátalálok Ausztriában"*. Birnfeld tehát nem szökött meg, pedig hiába reménykedett. 1944. december 28-án, zsinagógiai dátum szerint Tévét hó 12-én Felixdorfban éhen halt. Testét egy Wéber nevű kiskunfélegyházi üvegkereskedő hantolta el. Ő mesélte, hogy az éhhalál felé sodródó rabbi az utolsó pillanatig hivatásának élt. Esténként ő tartotta a lelket szenvedő társaiban, foglalkozott a betegekkel, és még utolsó falat kenyerét is másokkal osztotta meg.

Petőfi — héberül

A rövid életű rabbi sorsát azonban nem a tragikus végkifejlet miatt idéztük fel. A magyarországi holocaust túlságosan sok áldozatot szedett ahhoz, hogy ez önmagában elegendő legyen a megemlékezéshez. Ami miatt dr. Birnfeld Sámuel különös figyelmet érdemel, az kultúrhistóriai jelentősége. Ő ugyanis rendkívül sokoldalú ember volt. Jól ismerte a német, angol, olasz, héber, arab, perzsa és szanszkrit nyelvet, Heller Ödöntől tanult festeni, és mindamellett még egyházi zenét is komponált. Talán legunikálisabb mégis irodalmi tevékenysége volt. Lefordította ugyanis héber nyelvre Petőfi Sándor János vitéz c. elbeszélő költeményét.

Adataink szerint 1944. május 14-én fejezte be fordítása első, piszkozati változatát, aztán ideje már csak az első húsz ének letisztázásához maradt. Szívbe markoló érzés arra az emberre gondolni, aki a legnagyobb zsidóüldözések idején azzal akarja hittársai magyar identitását erősíteni, hogy irodalmunk egyik legszebb gyöngyszemét az ő ószövetségi nyelvükre fordítja le. És lefordít még tizenegy Petőfi-verset, közöttük a „Szeptember végén"-t, a „Nemzeti dal"-t és a „Farkasok dalá"-t.

Önarckép

1986-ban a Somogyi Könyvtár kiállítással emlékezett a magyar kultúra héber nyelvű terjesztőjére. Kottái és fordításai mellett kiállították azokat a színes illusztrációkat is, amelyeket a János vitéz héber fordításához készített. E kései kiállítás is igazolni látszott a mártírsorsú Birnfeld Sámuel 1942. július 1-jén írott sorainak igazságát: rövid életét hosszúra növelte az utókor hálája. Búcsúzzunk emlékétől *Mérték* című versével:

„Majd fekszem én a halálban,
És sírom fölött fűszál legénykék
Udvariasan hajlonganak.
És ha akkor Isten rámveti a
Napsugármértéket,
akkor tudni fogom,
Hogy valóban nagyot nőttem a
Halál óta..."

Schőner Alfréd

Az emberi és az isteni humánum ereje*

Ávigdor Hameiri beregszászi születésű héber költő az újkori héber irodalom egyik legkiválóbb alkotója volt. Egyébként a pesti rabbiképzőben végezte tanulmányait. Az első világháborút hadnagyként szolgálta, s emlékeit héber memoárköteteiben örökítette meg, jellemzően ezzel a címmel: A nagy őrület.

Ebben olvasom a következőket:

Egy alkalommal békés hetek voltak az orosz fronton, csupán járőrözni kellett. Feltűnt, hogy egy katona túl gyakran jelentkezik erre a szolgálatra, különösen ha kora reggel kellett azt teljesíteni. Feltűnt neki, s kérdőre vonta: — Mit kódorogsz annyit az orosz vonalak közelében? Gyanús dolog ez!

— Hadnagy úr — hangzott a felelet — egy alkalommal meghallottam, hogy a drótakadály túlsó oldalán, az orosz vonalon zsidó hittestvéreink rendszeresen közös reggeli istentiszteletet tartanak. Jiddis nyelven átkiabáltam hozzájuk: „Én a halott anyámért akarok imádkozni. Figyeljetek rám, s amikor mondom a gyászolók imáját, a Kádist, ti mondjátok reá előírás szerint az Ámen."

A kérésem bevált. Ezért megyek oda és semmi másért, hogy az anyámért tudjak imádkozni.

Az imádság ereje felülemelkedik politikai gyűlöltségeken, harcon, háborún, drótakadályokon. Az ellenséges, egymással szemben álló seregek zsidó katonái, az egymással szemben álló frontokról együtt és egyszerre küldik imádságaikat a magasságokba.

Ez a zsidó imádság ereje!

*** Részlet Schweitzer József országos főrabbi beszédéből. Elhangzott a Magyar Rádióban.**

JEGYZET

A legnagyobb ajándék

Illés próféta nem volt félénk ember. Bátran nézett szembe éhínséggel, amikor szárazság pusztított. A föld nem termett, az emberek éheztek. Róla mégis gondoskodott Isten. Később egy özvegyasszony biztosította, hogy a marék liszt, a korsó olaj soha el nem fogyott, mert az Örökkévaló így rendelte. Nem félt akkor sem, amikor meghalt az özvegyasszony fia, hogy a haláltól visszaperelje, visszakérje Istenétől a meghalt gyermeket.

Sátor volt Hóreb hegyén, amikor erős szélvész, földrengés, majd tűzvész támadt. Volt azonban, amikor ő is félt: egyik esetben megijedt, amikor Jézabel királyné halálra kerestette. A királynő fenyegetését komolyra vette, s vigyázott életére. Úgy érezte, a hatalommal mégsem jó ujjat húzni. Úgy gondolta, a kegyetlen királynőnek minden eszköze megvan ahhoz, hogy érvényesítse akaratát. Azért menekült északról délre, mert félt. Nagyobbnak hitte Jézabel erejét, mint Isten hatalmát, amit már oly sokszor tapasztalt. Elfáradt és félt. Megadta magát a sorsnak, pihenni akart örökre. De erre nem kapott engedélyt.

Illésről tudjuk, hogy egy más esetben is félelem fogta el. A Hóreb hegyénél, amikor az elemek bizonyították erejüket, megszólalt egy halk és szelíd hang. A próféta betakarta arcát. Félelme azonban különbözött minden más félelemtől. Isten-félelme jelentkezett, ami magába foglalta tiszteletét, szeretetét, bizalmát. S ez volt élete legnagyobb ajándéka. Isten újból szólt hozzá: „halk és szelíd hangon". Tehát vele van Isten. Ezt a szelíd hangot mi is meghallhatjuk, csak figyelni kell rá.

Halmos Sándor

A zsidó iskola emlékjele Tolcsván

Ha Tokaj-Hegyalját bejárjuk, több zsidó jellel találkozhatunk. Vannak amelyek ismertebbek, de sok olyan akad, amelyeket a nyilvánosság általában észre sem vesz, mivel nem váltak olyan ismertté. Mindenképpen el kell mondanunk, a jelek beszélnek Hegyalján. Sajnos még nem készült olyan tájékoztató könyv, amely pontosan feltárná ezeket a megjelölt emlékeket.

Cikkemmel szeretném bemutatni Tolcsván az egykori zsidó iskola emlékjelét.

Jelenleg Hegyalja 28 községéből Tolcsva a legjelentősebb, hiszen itt palackozzák a tüzes nedűt, a Tokaji aszút és innen indul a világ minden tájára, hogy öregbítse Hegyalja hírnevét.

Tolcsván egy jelölt zsidó emlékhely van: az iskola. A zsidótörvények korlátozásáig ebben az épületben működött a zsidó iskola. Ez az épület ma is iskola funkcióját látja el, a tolcsvai általános iskola alsó tagozatos tanulóit itt helyezték el.

Az emléktábla pontos szövege: *„Ezen intézet néhai Rosenwald Fischl által a héber ismeretek ápolásának céljából saját, valamint atyja, boldogult Rosenwald Bernát emlékére, 1871-ben tett nagy alapítványából épült, hogy itt városunk zsidó ifjúsága ingyenes oktatást nyerjen."*

(Kovács Gusztáv felvétele)

Az alapító, Rosenwald Fischl nagy szőlősgazda volt, aki több hold szőlőterülettel rendelkezett és borral kereskedett. Felvilágosult szellemének köszönhető, hogy felismerte és segítette a szellemi gyarapodás, gazdagodás tényét. A községben ekkortájt minden vallási csoport; római katolikus, görög katolikus, református, izraelita rendelkezett önálló iskolával.

Az épület 3 tanteremből állt, ami 142 négyzetméter volt, ehhez tartozott egy 1150 négyzetméteres udvar, ahol biztosítva volt a tanulók mozgásigénye. Az oktatást mindenkor egy tanító látta el mind a nyolc korosztály számára, az összlétszám 40-45 tanuló volt. Tantárgyak: héber olvasás, ima és bibliatörténet, magyar olvasás, írás és nyelvtan, német írás-olvasás, számolás, földrajz, történelem, kézimunka, torna, rajz, ének. A pontosabb oktatás érdekében körzeti iskolafelügyelő és iskolaszék is működött. Rosenwald Fischl izraelita népiskolájában a diákok ingyenes oktatásban részesültek. A fenntartó és tulajdonos az Izraelita Hitközség volt.

Természetesen találhatunk a községben még zsidó emlékeket, mert hiszen a település élete erősen összefonódott a zsidósággal. Ma fellelhető emlékek a családok egykori lakóházai, szőlőterületei és az itt lévő borházak.

Elfogadható állapotban van a zsidó temető, amelynek a gyomtalanítási munkálatai elkészültek, viszont a temető rekonstrukciós felújítására nagy szükség lenne a további állagmegóvás érdekében. Ezeknek a munkálatoknak a költségvetése megbízásból elkészült, már csak egy-két helyesbítésre van szükség.

Pauleczki Margit

Néhány mondatban...

— **Részvétlátogatás.** A Jeruzsálemben politikai gyilkosság áldozatává lett Hirschberg Gábor szüleinél és családjánál részvétlátogatást tett Schweitzer József országos főrabbi. Schweitzer József tolmácsolta a rabbikar, valamint a maga legmélyebb részvétét és együttérzését a gyász alkalmából.

— **Aranylakodalom.** Keszthelyen az 50. házassági évfordulóját ünneplő Grünwald Ferencet és feleségét mintegy ötvenen köszöntötték. A család nevében Marton Lajosné, a vonyarcvashegyi önkormányzat anyakönyvvezetője, a hitközség nevében pedig Goldschmied István elnök üdvözölte a házaspárt, az öt évtizedet jelképező öt szál virág és az ajándék átnyújtását követően. A jubilánsok meghatottan köszönték meg az ünnepséget.

— **Keser Mispáhti,** azaz a most megalakult Családi Kapcsolatok Klubja, értesíti az érdekelteket, hogy tagjai, akik Izraelben tanulók, dolgozók hozzátartozói, szeretnék felvenni a kapcsolatot olyan izraeliekkel, akiknek rokonai Magyarországon dolgoznak. Részükre szállást és idegenvezetést tudnánk biztosítani, cserealapon. Klubdélután minden hónap első vasárnapján 17 órától a Bp. VII., Szinva u. 1. sz. alatt.

— **Adományok.** F. J. a Szeretetkórház részére 10 ezer forintot, Grosz Vilmos (Debrecen) a Szeretkórház elfekvő betegeinek 1000 forintot adományozott.

A Magyar Köztársaság nevében

Két izraeli állampolgár nyári, kecskeméti perselylopásáról beszámolt a napi sajtó. Alább — kivonatosan — az ítéletet közöljük azzal a „kommentárral", hogy No comment... Ha csak... annyit azért mégis: egyikük rabbi, a másik rabbiképzős...

Az 1997. július 4. napjától 1997. július 6. napjáig őrizetben, majd 1997. július 6. napjától 1997. július 25. napjáig előzetes letartóztatásban volt, azóta szabadlábon lévő:

KENIG HAIM I. r. vádlott, aki Izraelben, Jeruzsálemben 1951. április 13. napján született,

KONIG ASHER ZVI II. r. vádlott, aki Izraelben, Petah Tikvában, 1973. szeptember 11. napján született bűnös 1-1 rendbeli lopás vétségében, mint társtettes. Ezért a bíróság

KENIG HAIM I. r. és KONIG ASHER ZVI II. r. vádlottakat 190-190 (egyszázkilencven-egyszázkilencven) napi pénzbüntetésre ítéli.

Egy napi tétel összegét 1500 (Egyezerötszáz) forintban állapítja meg.

Az így kiszabott, összesen 285 000 (kettőszáznyolcvanötezer) forint pénzbüntetésből a bíróság a vádlottak által 1997. július 4. napjától 1997. július 25. napjáig fogva tartásban töltött időre mindkettőjüknél 22 (Huszonkettő) napi tétel, azaz 33 000 (Harmincháromezer) forint pénzbüntetést lerovottnak tekint.

INDOKOLÁS:

Kenig Haim I. r. vádlott, izraeli állampolgár, iskolai végzettsége: teológiai egyetem, rabbi.

Konig Asher Zvi II. r. vádlott, izraeli állampolgár, teológiai főiskolai hallgató.

**

Kenig Haim I. r. és Konig Asher Zvi II. r. vádlottak, 1997. július 2-án megjelentek Kecskeméten, a Bethlenváros 3. szám alatti zsidó temetőben. Itt Kara Antalné gondnoknővel kinyittatták az imaházat, ahová II. r. vádlott bement, hogy imádkozni akar.

I. r. vádlott a gondnoknőt azzal az indokkal, hogy egy sírt keres, a temetőnek az imaháztól messze eső ortodox részébe hívta, ahol neki sírgondozásra 5000 Ft-ot átadott, majd elindult a temető kijárata felé.

Ezalatt Konig Asher Zvi II. r. vádlott az imaház falára erősített és a kecskeméti zsinagógát ábrázoló perselyként használt dombormű vet lecsavarozta, azt a magával vitt táskába tette, és sietősen távozott. I. r. vádlott II. r. vádlottat a temető kapujában megvárta, a perselyt együtt betették a gépkocsijukba, és elhajtottak. Az eltulajdonított persely muzeális tárgynak nem tekinthető, elkövetéskori kiskereskedelmi értéke kb. 150 000 Ft.

Az okozott kár az eljárás során lefoglalás és a sértettnek történt kiadás útján, teljes egészében megtérült.

A fentiek alapján a bíróság a vádlottakat bűnösnek mondta ki lopás vétségében.

Zsuzsika

Valamelyik nap a Ráday utcán sétáltam. Öntudatlanul keresve valamit. Amikor az újságosbódéhoz értem, már tudtam, hogy mi hiányzik. Völgyesiné, a pirinyó, csúnyácska, de aranyszívű újságos. Értelmes, világos barna szemei mindig huncutkásak, vidámak voltak. Nem tudtam, hogy súlyos beteg. Volt egy kis „baráti" köre. Egy rokonszenves mélabús szemű asszonyka. Judit nevű. Varrónő volt. Aztán egy kövér asszonyság, az Icuka néni, aki szőke és kék szemű volt. Inkább tótnak nézett ki, mint zsidónak. Néhány évvel ezelőtt kerestem a Szombat című lapot, s kértem Völgyesinétől, Zsuzsikától. Ő azonnal, energikusan válaszolt: én is közéjük tartozom!

— Akkor salom — mondtam én is vidáman.

— Hát az meg mi a csuda — kérdezte évődve. Elmagyaráztam. Csodálkozott, de büszkén mutatta az arany Dávid-csillagot a nyakában. Később sokat mesélt arról, hogy krétával horogkeresztet rajzoltak a bódéjára. Meg azért is fel volt háborodva — mellesleg én is! —, hogy a Mein Kampfot árusítják. Szerettem Zsuzsikát, Völgyesinét, a kis újságárust, mint a testvéremet. Most augusztusban lett volna 49 éves. Egy örökmozgó teremtés, aki fittyet hányt a betegségre. Tüdőembóliában — megfulladt — halt meg hirtelen július végén. Halála előtt egy nappal még telefonon beszéltem vele. A társaság felbomlott. Hirtelen, mint valami csapás miatt. A bódéban idegen arc. Már nem tudok a Ráday utcában lótás-futás közben egy kicsit megpihenni, zsidó ízt, szellemet magamba szívni. Zsuzsika, soha nem fogom elfelejteni!

Dávid István

Magyar református mártír lelkészre emlékeztek Ausztriában

Hír: *Az Ausztriai Református Egyház rendezésében ünnepélyes keretek között leplezték le ifj. dr. Varga Zsigmond mártír lelkész emléktábláját a guseni emlékhelyen. Vezető református és római katolikus egyházi személyiségek, teológiai professzor méltatták a bécsi magyar reformátusok egykori lelkészének helytállását, akit 1945 elején KZ-ben ért a korai halál. Az ünnepségen a magyarországi református egyházat dr. Kocsis Elemér ny. püspök képviselte. Díszvendégként jelen volt dr. Bodonhelyi Józsefné Varga Mária, a mártír lelkész Budapesten élő testvére is.*

Isten igéje fontosabb a diktátorok parancsánál

Ki is volt dr. Varga Zsigmond?

Debrecen szülötteként 1919. szeptember 9-én látta meg a napvilágot. Édesapja a debreceni Református Teológiai Akadémia professzora volt, neves és elismert vallástörténész. Az ifjú is teológiát tanult, majd lelkész lett. Teológiai doktorátusának megszerzése céljából 1944-ben Bécsbe érkezik. Magyar ösztöndíjasként előbb a Collegium Hungaricumban lakott, s tanulmányai mellett lelkigondozói munkát végzett a Bécsben élő magyar reformátusok között. Vallotta, hogy Isten igéjének szolgálata abszolút elsőbbséget kell kapjon minden emberi szóval, paranccsal és jogtalansággal szemben, amit a diktátorok elkövetnek. Ez a nézete összeütközésbe sodorta a nemzeti szocializmussal. Meggyőződése kényszerítette arra, hogy soha ne hallgasson ott és akkor, ahol és amikor Isten igazság(osság)át megsértették. Ez volt az oka, hogy tudós elmélyülése mellett is volt szíve és szeme a felebarát, a szenvedő embertárs szükségének meglátására. Végül is igazságszeretete és együtt-érzése „juttatta" koncentrációs táborba. Röviddel 25. születésnapja után letartóztatja a Gestapo. Az előzmény, vasárnapi igehirdetését egy magyar származású ügynök közbekiáltása zavarta meg. *Megvonom Öntől a szót!"* — fogalmazott a közbekiáltó. A csendes lelkészi válasz így hangzott a szószékről: *„Ehhez nincs joga, ne zavarja az istentiszteletet!"* Néhány nap múlva jött érte a Gestapo. Ő már nem lakott a Collegium Hungaricumban, de nem is menekült el várható sorsa elől. Önként jelentkezett üldözőinél. Több hónapos vizsgálati fogság következett. A szomszédos cellákban elhelyezett túlélőktől tudjuk, hogy ezt a vádat hozták fel ellene: határozottan kívánta az értelmetlen háború befejezését, az angol rádió híreit hallgatta és azokat továbbadta.

Lázas állapotban szállították el az utolsó transzporttal Bécsből Mathausenbe 1945 február elején. Nemsokára átkerült a guseni 2-es táborba. Nemcsak sors- és szenvedő társa volt a többieknek, hanem vigasztalta is fogolytársait, zsidókat, kerestyéneket és hitetleneket egyaránt. 1945. március 5-én, reggel 6.10-kor érte a halál.

Huszonöt földi éve alatt megélte választott jelmondatát: *Nem látszani, hanem lenni (non videri, sed esse).*

Békefy Lajos

Olvasói levelekből

A Carmelben ünnepeltek...

A kellemetlen, ködös, nyirkos napokban jólesik egy kis fény, egy kis melegség. Ebben volt részünk azon a késő délutáni „estebéden", amelyet az újpesti speciális részleg tagjai és klubtársai rendeztek.

Havonta tartunk foglalkozásokat és a legutóbbin kiderült, hogy néhány tagunknak a polgári év végén van a születésnapja. Összevont ünnepséget terveztünk. Krausz Éva, a részleg szakmai vezetője elmondotta, hogy a zuglói körzetben Földvári Árminnál többen elhelyeztek kisebb-nagyobb összeget abból a célból, hogy a fiúknak vegyünk valami ajándékot, de az otthon baráti köre is hozzáadott az összeghez. Tehát, közös születésnapi vacsora.

Az újpestiek meghívták a Humanitas Szövetkezetnél dolgozó barátaikat, sorstársaikat, és persze ott volt az otthon segítő gárdája is, amely a bevezetett éjszakai ügyelet következtében már 8 főből áll, Weisz Mária pszichiáter felügyeletével.

A Carmel étterem nagyvonalú vendéglátásban részesített. A különteremben gyönyörűen terített, virágdíszes asztalok vártak bennünket. Az à la carte menü ízletes és igen bőséges volt, udvarias kiszolgálással. És mindez fantasztikusan kedvezményes áron. Ezúton is köszönetet mondunk az üzletvezető úrnak, aki nyilván jótékony célú hozzájárulásnak tekintette felszámított árait.

Jó lenne, ha sokan látnák a helyszínen készült videofelvétel. Főleg azok az emberek, akik e kifejezés hallatán, „sérült emberek" sajnálkozó, vagy elborzadt arckifejezéssel reagálnak, láthatnák, tiszta, jól öltözött, ápolt lakóinkat, akik kulturáltabban viselkednek és étkeznek, mint sok korukbeli „nem sérült" társuk.

Az újpesti otthon lakói semmiben sem szenvednek hiányt. De házon kívül étkezni ma sokak számára elérhetetlen luxus. Nem csoda hát, hogy az ünnepség ezzel a kérdéssel zárult: Mikor vacsorázunk megint étteremben? Kedves Barátaink! Ha a többi budapesti, vagy vidéki körzet követi a zuglóiak példamutató kezdeményezését, és ha bármily szerény összeggel, de gyűjt egy kis ajándékra valót, akkor ismét ilyen jó hangulatú, pompás együttléttel ünnepelhetjük, esetleg már valamelyik tavaszi hónapban az összevont születésnapokat.

F. T.

Hová sietünk?

Miután rendszeres templomlátogató vagyok, már néhány körzetben volt „szerencsém" feltenni a kényes kérdést: a délutáni és esti imát miért nem mondjuk kissé lassabban, hiszen akkor többen tudnák követni az előimádkozót. Semmi sem változott azóta. Az egyik hétköznap reggel, amikor még Jahrzeitem is volt, elmentem a belvárosi körzet templomába, ahol összesen 30 percig tartott az istentisztelet. Amikor az általam is tisztelt ottani „fő funkcionáriusnak" feltettem a kérdést, hogy lehet ilyen rövid idő alatt mindent elmondani, azt válaszolta: örüljön, hogy nem én imádkoztam elő, mert akkor még gyorsabb lett volna. (No comment) Otthon újra tvilemet vettem fel, és ismét elmondtam a reggeli imát.

A másik példa. Az új körzetét nemrégen elfoglalt főrabbi ismerősöm az első salos szöudoton azt mondta: uraim, én nem tudok Önökkel együtt imádkozni, mert az egész istentisztelet egyetlen rohanás, ezen változtatni fogunk. Ilyen megjegyzést évtizedek óta először hallottam. Ez tetszett nekem és remélem, hogy a főrabbi be is tartatja közösségével ígéretét.

Hová sietünk, hiszen a végén úgyis együtt leszünk...

K. L.

Az igazi magyarokról

Lorenz David, nahariai olvasónk Rónai András legutóbbi cikkére reagál.

Levelében — az annak idején vele egy hajón alijázott, általa nagyra becsült cikkszerző néhány megállapításával nem ért egyet.

... „mi lehetőleg csak katonákra, vagy terroristákra lőttünk, míg Arafaték ártatlan csecsemőkre, polgárokra, aggastyánokra — mégis fennáll az a helyzet, hogy megpróbálnak békét kötni... De milyen ellenségei voltunk mi Szeleczkynek, vagy Murátinak? Állítom, hogy lojálisabb magyarok voltunk mindkettőjüknél..."

„... embertelenül pusztították el ártatlan népünk nagy hányadát és hogy néhányan megmaradtunk — nem rajtuk múlott.

Így tehát arra kérem Rónai barátomat és mindenkit, ne tegyenek egyenlőségjelet Muráti—Szeleczky és Arafat közé. Ha Arafattal úgyahogy megengedhető egy kézfogás, a két színésznővel semmi esetre sem..."

... „de szeretettel kell gondolnunk ezredíziglen is Karádira, Jávorra, Reviczkyre. Ők igaz magyarok voltak..."

Nyílt levél B. T.-hez

Pontosan két évvel ezelőtt főszerkesztő úrhoz írt levelemben már kifogásoltam Barabás Tamás egyik cikkének elfogultságát és téves adatait. Sajnálom, hogy e kérdésre vissza kell térnem. A december 1-jei számban közölt „Mit várok 5758-tól" című írásában, a NATO-népszavazás utóhangjaként ismét „megcélozta" a Munkáspártot. Sajnálatos, hogy szerzőjük e semlegességet hirdető, megnyilvánulásaiban visszafogott pártot, egy idegengyűlölő és soviniszta mozgalommal próbálja összemosni. A népszavazás eredményének ismeretében Göncz Árpád köztársasági elnök bizonyára nem véletlenül kért megértést a tartózkodók és a nemmel szavazók álláspontja iránt. Ezért sem tartom szerencsésnek azt, hogy egy felekezeti lap cikkírója a népszavazás után, egyes politikai szervezeteknek a referendummal kapcsolatos véleményét minősíti. Barabás Tamásnak azt üzenem, hogy jó lenne, ha túlságosan egyoldalú politikai állásfoglalásai helyett, a zsidó és a nem zsidó kisemberek életével és napi gondjaival is foglalkoznék.

Kovács Gábor
Budapest

Várhatóan a polgári új esztendő első napjaiban jelenik meg — korlátozott példányszámban — a közkedvelt

„Olcsó zsidó könyvtár"-sorozat

3. részeként Kiss József, a legendás zsidó költő válogatott verseskötete,

Az ár ellen

címmel.

Megvásárolható: Láng-Téka (XIII., Pozsonyi u. 5.), Gró könyvkereskedés (VII., Wesselényi u. 30.)

Az Új Élet olvasói kedvezményesen juthatnak hozzá a lap szerkesztőségében.

Uj Élet XL.évf.12.sz.1985

Polgár Géza emlékére

Egy zsidó gimnáziumi tanárról, ifjúsági vezetőről emlékezem meg. *Gárdonyi Géza* Lámpásához hasonlóan világította meg neveltjei szívét. Édesapám, *Polgár Géza* latin tanár és cserkészparancsnok volt. Sok neves ember él még ma is az egykori Szent Domonkos utcai (ma Cházár András utcai) öregcserkészek közül. A filmrendező ezt írja, amikor gyerekkori cserkészfényképét eljuttattuk hozzá: „...elemi erővel hozta vissza a drága emlékű Géza bácsi és körének megejtő hangulatát ama zord idők ellenére". A tüdősebész professzor csak annyit mond: „...ifjúságom legszebb pedagógiai emlékei hozzá fűződnek".

Így él a tisztaszívű, a fiatalokat nagyon megértő és ismerő, csak a gyerekeknek és családjának élő igaz zsidó nevelő egykori tanítványai lelkében.

Egy évszázaddal ezelőtt született Aradon. A többgyermekes család hamarosan felköltözött Budapestre. Igen szegények voltak, de Géza jól tanult és bekerült a „mintagimnáziumba" (ma is gyakorló gimnázium a Trefort utcában), ahol saját szavai szerint ő volt az „egyetlen szegény gyerek".

Tanárait nagyrabecsüli a „mintában". *Waldapfel János* pártfogolja és jobb (értsd: módosabb családokhoz) beajánlja házitanítónak. Osztályfőnöke és a matézis tanára *dr. Beke Manó*. Hányatott diákévek kezdődnek, a legkülönbözőbb zsidó családoknál lakik, vagy étkezik korrepetitori munkája során, néha fényűző kastélyokban, néha pedig Ausztriába viszik, ahol a nyaralás idején is tanítja a család beteg gyermekét. Bár 1909-ben tanári diplomát kap, még sokáig nincs állása, magánórákból tengődik.

Már egészen korán csatlakozik a cserkészmozgalomhoz, a zsidó *„Solymár"* csapatnál működik. Így történik azután, hogy 1919. február 9-én, egy hónappal a Tanácsköztársaság megalakulása előtt levelet kap, amelyben megkérdezik, hogy „a haladás híveivel együtt hajlandó-e a Magyar Cserkész-szövetségben intéző bizottsági tagságot vállalni". Később a Kertész utcai fővárosi fiúpolgáriban kapott állást, de hamarosan a Zsidó Gimnáziumnak is óraadó tanára lett és 28 évig állt megszakítás nélkül a fiúgimnázium szolgálatában legfőképpen a 297. *„Báró Eötvös József"* cserkészcsapat vezetőjeként (parancsnokaként, ahogy akkor nevezték).

Manapság jöttek el azok az idők, amikor a cserkészmozgalomról kezdik letörölgetni a port és elválasztani mindazt, ami haladó gondolat volt benne, attól, amit a fasizmus valóban elég „sikeresen" állított a maga céljainak szolgálatába, és igyekezett profitálni belőle. A rosszemlékű Cserkész-szövetség az 1930-as évek végén még csak rosszindulatúan háborgatta a zsidó csapatokat. *Éry Emil* elnök a táborellenőrzés során az „Eötvös"-csapat táboráról azt állapította meg, hogy a *„magyar öntudatra nem fordítottak gondot"* és hogy *„ebéd alatt nem öltöztek fel"*. Polgár Géza terjedelmes válaszában megírta, hogy magyar öntudatra nem szép beszédekkel neveltek, hanem azzal, hogy minden tábortűznél egy igazán szép, értékes (klasszikus!) magyar verset olvastak fel, megszerettették hazánk földjét és múltját, megkoszorúzták a falu főterén a Hősök Emlékét stb. Mindhiába! A Magyar Cserkész-szövetség 4. sz. körlevelében (1941. december) a zsidó csapatok tevékenységét és cserkészmunkáját azonnali hatállyal megszünteti.

Valójában mit is nyújtott ez a nevelőmunka a résztvevőknek? Elmélyült barátságokat, életre szóló kapcsolatokat hozott létre, felébresztette az összetartozás érzését, a munka szeretetét, fejlesztette a gyakorlati érzéket. Ez utóbbi még a munkaszolgálatos életmód kegyetlen-könyörtelen vonásainak elviselésében is könnyített valamelyest az „öregfiúknak".

A 10. cserkésztörvény *Baden Powell*, a mozgalom alapítója szellemében íródott, minden gondolata szép, humánus és haladó. *Goldberger Salamon* igazgató, a szervező bizottság elnöke így ír erről a Fiúk Lapjában (a zsidó cserkészek lapja), amidőn összeveti, rokonítja, keresi a hasonlóságokat a Bibliában és a Talmudban, illetve a cserkésztörvényekben:

„A cserkésztörvény 1. pontja szerint: A cserkész egyeneslelkű és feltétlenül igazat mond. Lehet-e ezt szebben kifejezni, mint azt a Talmud (Sövuausz 36/a) teszi, így: *„Ne legyen más eszköd, mint igen, vagy nem."*

„A cserkész híven teljesíti kötelességét" (2. törvény). Ezt a Biblia (Mislé 19.16) így mondja: *„Aki kötelességét teljesíti, az vigyáz igazán lelkére."*

„A cserkész, ahol tud segít." (3. törvény). Nem ugyanazt tanítja-e Salamon király (Mislé 25.22.): *„Még ha ellenséged éhezik is, annak is adj ennie, ha szomjazik, adj innia."*

„A cserkész minden cserkészt testvérének tekint (4. törvény). Ez a Bibliában (Mislé 17.17) így hangzik): *„Testvéreddé válik, ha bajba kerülsz."*

„A cserkész szereti a természetet, jó az állatokhoz" (6. törvény). Ennek bibliai megfelelője (Mislé 10.12): *„Jámbor ember igásbarma lelkével is törődik."*

„A cserkész feljebbvalóinak jó lélekkel és készséggel engedelmeskedik" (7. törvény). Ennek bibliai mása (Mislé 22.17.).

„Hallgass a bölcs vezetők szavára."

„A cserkész vidám és meggondolt" (8. törvény). A vidámságot így ajánlja a Biblia (Kauhelesz 11., 9): *„Örülj ifjú fiatalságodnak!"* A meggondoltságot pedig így a Talmul (Derech erec zuto 4.): *„Jól meggondold, míg valamit kimondasz."*

„A cserkész takarékos" (9. törvény). Erre a Talmud (Sabbosz 140.) így tanít: *„Aki bármi hasznavehetőt elpazarol, bűnt követ el."*

„A cserkész testben és lélekben tiszta" (10. törvény). Reggeli imánkban mondjuk mindennap: *„Istenem, a lélek, melyet belém adtál, tiszta."*

A mozgalomban eltöltött éveknek nagy volt a hatása a fiatal és fogékony lelkekre.

A fiúk megtanultak főzni, sátrat verni, magukat ellátni. Nagyon szépen emlékeznek az esti műsoros tábortűzekre. Még az éjszakai őrségben való részvételnek is volt hangulatos, mulatságos vonása, még akkor is, ha a kiscserkész eleinte riadozott tőle. Sok közös beszélgetés, vita, nagyszabású hadijátékok örökké emlékezetesek maradnak.

1929 áprilisában még gondtalan boldogságban élnek ezek a fiatal fiúk, messze van még a tragikus időszak. *Kaufmann Emil* mulatságos humoreszkben írja meg az opera történetét cserkészmódra. Majd egymást követik a műsoros délutánok, teaestek, hangulatos Chanukka-ünnepélyek, amelyekből persze egy kis bevétele is származik a csapatnak.

Időközben Polgár Géza a polgári iskolai munkában sem tétlen, a nevelés ügyét szeretné megreformálni, tanártársai tréfásan a „kis Pestalozzi"-nak nevezik. A Polgári Iskolai Tanáregyesületi Közlönyben több cikke jelenik meg (a polgári iskolai tanterv reformjáról, az általános osztályzatról, stb.).

Egész pedagógiai munkásságából a jobbítás, a tisztább erkölcsi életre való nevelés sugárzik.

Nagy hálával és szeretettel gondoltak a fiúk Géza bácsi vezetői munkájára. *Dr. Guth Leó* 1935-ben levelet írt abból az alkalomból, hogy éppen 10 éve cserkész és „köszönetet mond a kedves, sok felejthetetlen élménnyel tarkított cserkészéletért". A naiv, tisztalelkű fiú indulófélben Bor felé még hisz a német és magyar ezredes uraknak a minden jót ígérő új munkahelyről. „Élelmezés, elszállásolás kitűnő lesz, levelezés korlátlan" — írja tábori lapon. „Túl szépnek néz ki így az elmondottak alapján, adja a jó Isten, hogy egészségben érjek vissza Budapestre, és Benneteket — kedves Barátaim — is egészségben, erőben találjalak itthon. P. Laci a szakaszparancsnokom, mindenféle régi cserkészismerősök!" Természetesen soha többé nem tért vissza. *Gold Feri* e szavakkal búcsúzott édesapámtól, mielőtt külföldre kényszerült: „örökké cserkésze, G. F."

Az Abonyi utcai épületben működő „Radnóti Miklós" Gyakorló Gimnázium segítőkészsége folytán még egyszer összegyűltek a „túlélők", hogy ifjúkoruk szép emlékeit felelevenítsék, belenézzenek a fényképalbumokba, gondoljanak elhunyt társaikra és a „Parnok" Úrra: Géza bácsira. Emléke legyen áldott!

Polgár Gizella

Biblikus alázat Birnfeld művészetében

Az 5745. zsinagógai esztendő elején, néhány nappal Mázkir előtt, e lap hasábjain nemesveretű emlékbeszédet közöltünk. Szerzője néhai *dr. Birnfeld Sámuel* rabbi, aki 1944 decemberében Félixdorfban mártírhalált halt. Rendkívül színes, a kultúra minden területe iránt érdeklődő, átfogó műveltségű személyiség. Szegeden született 1906. december 6-án. Rabbi oklevelét az Országos Rabbiképző Intézetben nyerte. Kitüntetéssel doktorált Budapesten a Pázmány Péter Tudományegyetemen. Korán kifejlődött benne a képzőművészet iránti vágy, s megmaradt rajzain megjelenik az a néha naturalista színezetű természetlátás, néha biblikus ihletettségű álomvilág, amely realitás érzékéből és szentírási tanulmányaiból meríti forrását.

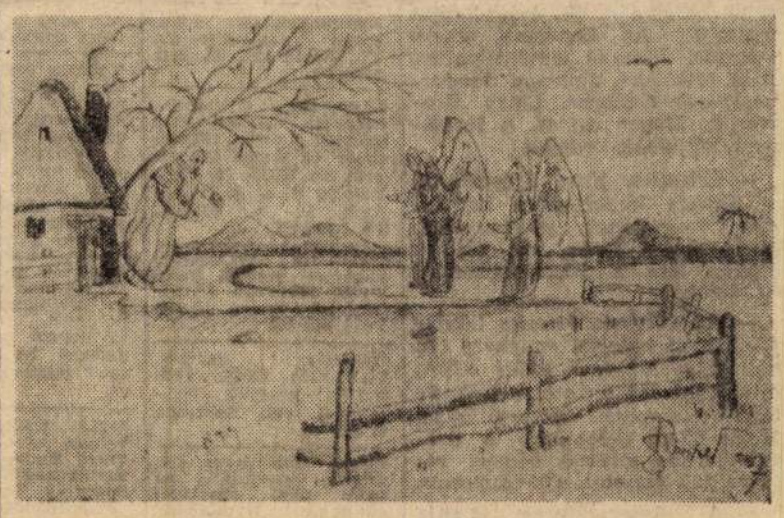

E rajzok szinte egytől-egyig kísérletek. Egy soha be nem teljesedett pályafutás ígéretes szárnypróbálgatásai. Vajon mire lett volna képes ez az átlagosnál jóval tehetségesebb ember, ha viharvert életét nem törli kettétörténelem?

1. Egy esztendővel a második világháború kitörése előtt készíti el a *Kiűzetés után* című tusrajzát. Bőrésisz könyvének elbeszélése alapján idealisztikus állapot jelenik meg. Előtérben gyümölcsöt termő fa magasodik. Rajta a bűnbeesés tárgya: az alma. Baloldalon tekeredve-ágaskodva a kígyó, a bűn előidézője. Alakjának csavarodása, hatalmas erejét és ravaszságát, a sikerélményt tükrözi. A kompozíció jobboldalán a természeti háttérből az első emberpár alakja világosodik ki. Fejük még büszke tartású, de megilletődöttségük már bűnös mivoltukat mutatja. Elhelyezkedésükből, visszafogott, szinte sematikus rajzokból érzékelhető: el kell hagyni a Paradicsomot, s ezután arcuk verejtékével kell megkeresni kenyerüket.

2. „S megjelent az Örökkévaló (Ábrahámnak) Mamré ligetében, és Ő a tűző nap hevében sátra bejáratánál ült. Felemelte szemét, azt látta, hogy három ember áll előtte. Sátrának bejáratából elébük futott és leborult a földre."

Vájéró hetiszakaszának első mondatai jelennek meg a Hírnökök című rajzon. Három angyal jön Ábrahám házába, s ígéretet tesz az első pátriárkának, hogy egy év múlva felesége, Sára fiúgyermeknek ad életet. Birnfeld 1937-ben készíti e skiccet. A gyermekrajzok hitével, őszinteségével és naivságával. Az ódon parasztház kéménye füstöl, mintha ősz vagy tél lenne. Művészi anakronizmus ez, amelyet a csapongó fantázia ihletett. A kanyargó úton az üdvözlés mozdulatát mutató Ábrahám áll. Alázatát, testének formáját kíséri a levelek nélküli fa hajlása. Mintha a főszereplőn kívül a természet is üdvözölné a hírnököket. A kopár kertet rozzant kerítés öleli körül, amelynek végén áll a három angyal. Testük formáját, ruhájuk rejti el, arcuk vonásait elnyeli a háttér. Nagy szárnyuk jelzi, hogy az Ég küldöttei ők. Hírt hoznak, jó hírt. Szavuk nem más, mint optimista ígéret. Biztosítják az ősapát arról, hogy gyermekében folytatódik élete, s küldetése nem volt hiábavaló.

3. Egész Tóránk egyik legdrámaibb eseménye: az aranyborjú készítése. Mózes a Színáj hegyre igyekszik, hogy ott a Bizonyság két kőtábláját, a Tízparancsolatot átvegye. Miközben a Tanítómester e szent feladatra készül, testvérét, Áront körülveszi a gyülevész tömeg. Új Istent, nem láthatatlant, kézzelfoghatót kíván. E kényszerítés után készül el az aranyborjú, amelyet örömtánccal vesz körül a megvadult nép.

Birnfeld rajzán — az Aranyborjú címet viseli — nagyszerűen érvényesül e történet drámai feszültsége, keserűséggel és félelemmel átitatott hangulata. A gomolygó, sűrűsödő fekete felhők alatt magasodik a bálvány, amelyet rajongással és elvakultsággal ünnepel a masszaszerű tömeg. Nincsenek karakterek, nincsenek elkülöníthető figurák. Foltszerűen odavetett villanások feketesége jelzi, hogy ott férfiak és nők állnak.

A kompozíció jobboldalán magasodik a Színáj hegye. Ösvényén szomorúan áll a magára maradt Mózes, s alakja háttérbe szorul. Csak a kőtáblát fogta át görcsösen. A művész a kőtáblákat magasabbra helyezte, mint az aranyborjút. Érzékeltetve az ősi hagyomány álláspontját, hogy a Szellem legyőzhetetlen, s a hit tanításai magasabb értékűek minden vulgaritásnál.

Schöner Alfréd

Metamorfózis

Napjainkban tapasztalható utazási láz kortünete, hogy hamarabb ismerjük meg a külföldet, mint saját hazánkat; pedig fordítani a sorrenden — méltányosabb lenne. Mi tagadás magam is előbb csodáltam Bécset, minthogy Szegeden jártam volna.

Mert utazni jó, utazni külön varázs. Mégis mind között a legemlékezetesebb az az utazás marad, amelynek során felfedezzük — önmagunkat. Elvétve bár, de ilyen akadhat egyszer az életben, ha nemcsak nézni, de látni is megtanul az ember.

Számomra most, évtizedekkel a háború után jött el ez a pillanat, mégpedig a koncentrációs táborok felszabadulásának negyvenedik évfordulóján tett auschwitzi utazásom során. Akkor, amikor Krakkó felől közeledve a vasúti felüljáróra kanyarodva teljes nagyságában tárult elém a legnagyobb volt náci haláltábor; balra Auschwitz, jobbra Birkenau.

A Sóla patak síkján lapuló lágermaradék mintha bújni akarna a kutató szemek elől; takarni, örök fátyolt borítani minden szenvedésre, mit kerítései mögött átéltek az emberek. Pedig tagadni kár, felejteni viszont sohasem lehet. Áll még a kapu; „Arbeit macht frei" a pokol bejárata, a borzalmas torok, melyben népek milliói tűntek örökre el. Mint intő ujjak merednek az ég felé a vaksi őrtornyok; ne feledjétek!

A blokkok mellett kérgehulló öreg fák, mint hajdani szemtanúk vigyázzák lépteinket. Ők mindent láttak: a kínlódó „Appelt", és a „Halál falát". Az elrabolt holmikkal dugig tömött „Kanadát" — a raktárt, és a birkenaui „Mexikót" a hírhedett BIII-as részleget, hol zömében magyarországi zsidó nők szenvedték a halálok halálát. De látták a szerveződő ellenállási mozgalmat is, kinek résztvevői a halál árnyékában is az élet szentségébe vetették hitüket, s tettek is érte, hogy még idejében fény derüljön a szörnyűségekre.

Az ősi lengyel föld színpompás virág választékát árusító asztal előtt sorbaállva a legszebb virágokat gyűjtöttem csokorba, hogy az egykori láger hősi halottainak emlékművére helyezzem. Oda, ahová a régi birkenaui tábor bejáratán, a tornyos főkapun át vezet az út, s az emlékmű kövei alatt gyermekek, asszonyok, s férfiak alusszák örök álmukat. Az obeliszk, mely előtt az emlékezés lángja ég, a névtelen millióké. Itt rója le kegyeletét nap mint nap, a ma is halottaiért könnyező, de gyászából is erőt, s reményt merítő sokat szenvedett európai zsidóság. Nem siránkoznak, de sírnak. A háború és a fasizmus elleni gyűlölet könnyét morzsolják.

Lábujjhegyen szentélyben járok. Szentélyben, ahol az európai zsidóság esztelenül elpusztított fiaira emlékezik. Döbbenetes erejű, megrázó kép tárul a szemlélő elé: mert, ha van pillanat mely felmel, ha van perc mely vádol, s ha létezik időegység melyben a remény fogan, hogy soha többé fasizmust, úgy ez a pillanat az. Ahogy elnézem a környező országok lakóinak áradó, tarka seregét, néma tisztelgését, gyászt de elszántságot is sugárzó arcát, felmerül bennem a kérdés; letehetem-e virágaimat a szirmokkal borított, könnyekkel áztatott talapzatra? Nem zavarom-e puszta jelenlétemmel is a kegyelet fenséges perceit? Avatatlan szemmel megleshetem-e a Főnix madár modern újjászületését?

De amint tekintetem a maroknyi magyar csoportra téved, s gondolatban ismét otthon járok, megértem, hogy csak kívülállóként nézhetem azt, ami itt történik. Mert a nagy világégésben én is ott voltam ugyan, de megtettem-e mindent amit tehettem volna értük, az ártatlan áldozatokért?

Aztán már csak nálam van még virág, a magáét mindenki elhelyezte már, mégsem mozdulok. Megbénít a gondolat, mely olyan mint a bűntudat. Tudom, ha egyetlen lépést teszek is mintha ólomcipőben járnék úgy nyomaszt. Pedig innen virággal a kézben távozni — kegyeletsértés.

Apró, törődött, üres kézzel érkező anyóka áll meg mellettem talpig gyászban, s úgy látszik egyetlen szál virág sem jutott már neki, pedig családjáért hullat könnyeket.

— Tessék, téged illet ez, mama —, nyomom kezébe a csokrot, s szemem előtt hirtelen összefut múlt, jelen és jövő.

Szarvas János

HÍREK

— **Esküvő az Országos Rabbiképző Intézetben.** *Lebel András* (Montreál) és *Kállai Andrea* nagyszámú gyülekezet jelenlétében tartották esküvőjüket. *Tóth Emil* kántor, *Klein Ervin* orgonakíséretével énekelt, majd *Landeszman György* főrabbi szólt az ifjú párhoz. Chupo után fogadás volt az Intézet dísztermében.

— **Köszönetnyilvánítás.** Ezúton mondok köszönetet kedves híveimnek és jóbarátaimnak születésnapomon hozzám küldött kedves megemlékezésükért és jó kívánságukért. *Salgó László*

— **A Hunyadi téri körzet** Lágboaumer ünnepélyén *Hochberger László* főrabbi beszélt a nap jelentőségéről, *Siklós Dezső* elnök a felszabadulás 40. évfordulóját méltatta. Az ünnepség sikere *Füzeséri Jánosné* elnökhelyettes, *Kun Miklósné, Somogyi Sándorné, Fisch Gáborné, Löwy Zsuzsa,* és *Mayer Ágnes,* a Nőcsoport tagjainak érdeme.

— **Értesítés.** *Katz Arankának,* a Katona József utcai konyha volt vezetőjének sírkőavatása, 1985. június 23-án, de. fél 10 órakor lesz a Rákoskeresztúri sírkertben.

— **Adományok.** *Piroska Linder* (Montreál) halottai emlékére 100 dollárt, *Goldberger Pálné* (USA, Michigan) 500 forintot a Dohány utcai templom renoválására, *Iréne Klein* (Brooklyn) a Szeretetkórház elfekvő betegei részére 500 forintot adományozott.

— **A Reformátusok Lapja** 1985/21. számában *Scheiber Sándor* vészkorszakbeli, ifjúkori munkásságáról *dr. Járy Pétertől* közöl írást.

A zuglói körzet hírei

— A zuglói körzet Thököly úti templomában, szombati istentisztelet keretében ünnepélyesen szólították a Tóra elé *Wertheimer Lajost,* a templom köztiszteletben álló tagját. A 78. születésnapját ünneplő jubilánst *Kardos Péter* főrabbi köszöntötte, Isten áldását kérve reá. Ezt követően a vezetőség tagjai fejezték ki jókívánságaikat.

— A sovuauszi istentisztelet keretében köszöntötték a körzet legidősebb tagját, *Sík Dezsőt* 91. születésnapja alkalmából. *Kardos Péter* főrabbi köszöntőjét követően az elnökség tagjai és a templom látogatói gratuláltak az ünnepeltnek, jó egészséget kívánva neki.

— Sovuausz első napjának délelőttjén, az istentisztelet után zsúfolásig megtelt a Thököly úti templom kultúrterme.

Krausz Károly, a templom áldozatkész látogatója kidduson látta vendégül a körzet híveit, valamint a megjelent vendégeket, közöttük *Chaja Neemant,* az izraeli *Gán Sömuél* kibuc tagját, annak megmentőjét *Szelei Margitot,* a Jád Vásém kitüntetettjét, és ez utóbbi másik megmentettjét, az izraeli vendég testvérét. *Kardos Péter* főrabbi üdvözlő szavai után *Raj Tamás* vallástörténész a Tóráról tartott előadást, majd *Lazarovits Ernő* elnök üdvözölte a vendégsereget, végül *dr. Barinkai Ferencné,* a nőcsoport elnöke köszönte meg az érdekes előadást és a hozzászólásokat.

ÚJ ÉLET

a Magyar Izraeliták Lapja
Szerkeszti a szerkesztő bizottság
Budapest 1075 Síp utca 12.
Telefon: 222-829 és 421-335
Felelős szerkesztő és kiadó:
dr. Domán István
Kiadótulajdonos:
Magyar Izraeliták Országos képviselete
Előfizetési díjak:
negyedévre 36.— Ft, fél évre 72,— Ft, egész évre 144.— Ft
Postacsekk: 211—848—VII.
Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
Indexszám: 25 836
ISSN 0133—1353

Szedés: Zrínyi Nyomda, Budapest
Felelős vezető: Vágó Sándorné
85.2401/90-12
Athenaeum Nyomda, Budapest
Rotációs magasnyomás
Felelős vezető:
Szlávik András vezérigazgató

apróhirdetés - apróhirdetés

Házassági hirdetések közlési díja szavanként 4,50 Ft. Az első szó duplának számít. Az egyéb hirdetések közlési díja szavanként 7,— Ft. Az első szó duplának számít.

Vegyes

Régi ezüst tárgyait javítja Falk György, szombaton zárva. 216-567. Majakovszkij u. 13. IV. udvar.

Fogsorjavítás megvárható. Wesselényi u. 28. 413-935.

Antennaszerelés garanciával. Pazonyi 153-797. Reggel 7—9.

Agytolltisztítás, dunyhából paplankészítés. VI., Lenin krt. 89. Érte megyek.

László-fotó. Gyermek-, esküvői-, családi események fotózása fekete-fehér és színes kivitelben. Bp. XIII., R. Wallenberg u. 4. (Sallai és Rajk L. u. között). Tel.: 222-736.

Külföldről hazalátogató házaspár részére komfortos lakásban különbejáratú szoba kiadó. Tel.: 689-213.

Házastárs keresés. PARTNER GMK. Forduljon hozzánk bizalommal. 4009 Debrecen 9. Pf. 1.

Fiatal értelmiségi házaspár egyedülálló nő vagy férfi eltartását vállalja. „Nyugalom" jeligére a kiadóba.

Herman Lipót festménye, colonial fróasztal, székkel eladó. 17 óra után 227-521 hétfőtől csütörökig.

Bélyeggyűjteményt, régi képes levelezőlapot állandóan vásárol Schiller Endre bélyegszaküzlete. VI., Bajcsy-Zsilinszky út 29.

Külföldi vendégei részére modern, kényelmes lakást biztosítok a XI. kerületben. Tel.: 655-964.

Emberbarát érzelmű, középkorú értelmiségi nő, idős személyek gondozását, környezetének rendbentartását, ügyes-bajos dolgainak intézését vállalja. „Diszkréció" jeligére a kiadóba.

Eltartási szerződést kötne vagy magas életjáradékot fizetne egyedülálló fiatalember. Minden megoldás érdekel. „Könnyebb öregség" jeligére a kiadóba.

Egyszobás, 41 m²-es, összkomfortos magasföldszinti, nagy konyhás, nagy loggiás öröklakás Zuglóban, zöldövezetben eladó, azonnal beköltözhetően 25 000,— Ft/m². „Húsz lépcső" jeligére a kiadóba.

Parketta csiszolást, lakkozást, lerakást, PVC-szőnyeg ragasztást vállalok. 422-495.

Két gyermekem mellé segítséget kérek, nyugdíjas személyében. Német nyelvtudás előnyben. „Külföldi utazás" jeligére a kiadóba.

Magnetoterápiás kezelés belgyógyászati ellenőrzéssel. Előjegyzés: 494-262.

Bútorgyűjtő vásárolna Mária Terézia-korabeli és egyéb antik bútort, órát és festményt. Tel.: 484-426 14—20 óráig, vagy XIX., Kossuth Lajos u. 67. 1195.

Klein János szobafestőmázoló. Telefonügyelet 638-808. 5—15 óráig. Vasárnap és hétfő kivételével.

Magyar Zsidó Lexikon elutazás miatt sürgősen eladó. Tel.: 112-173 vagy 378-385, reggel 10 óráig és este 8—11 óráig.

Tapétázás, festés, mázolás, garanciával 499-188.

Mély érzésű, jó szívű, ápoló fiatalember eltartási szerződést kötne idősebb, egyedülálló személlyel. „Tiszteletadás" jeligére a kiadóba.

Házasság

Tartalmas életre vágyó, csinos hölgy ismeretségét keresi házasság céljából 41 éves, vezető állásban dolgozó, opera-, utazás- és sportkedvelő diplomás elvált férfi. „Majd mi ketten" jeligére a kiadóba.

163/34 művelt, lakással, kocsival rendelkező férfi megismerkedne szeretetet, megbízhatóságot igénylő nővel. „Ismerjük meg egymást" jeligére a kiadóba.

Vallásos érzelmű, 60—70 év körüli özvegyasszonyt keresek, jó megjelenésűt, házasság céljából. Rossz egyedül. A Belváros egyik legszebb helyén kétszobás, első emeleti összkomfortos, telefonos lakásom van. „Utcai lakás" jeligére a kiadóba.

Házasság céljából megismerkedne 40 év körüli, intelligens, jó lelkű hölggyel, középkorú, jól kereső, lakással rendelkező férfi. „Aranyeső" jeligére a kiadóba.

38/169 elvált mérnök, kedves, házias feleséget keres Budapesten vagy vidéki nagyvárosban élő hölgy személyében. „Fényképnek örülnék" jeligére a kiadóba.

Rendezett körülmények között élő, 47 éves, jó alakú özvegyasszony vagyok, 45—55 közötti egyedülálló, jó érzésű, kulturált férfi ismeretségét várom házasság céljából. „Rossz egyedül" jeligére a kiadóba.

Természetszerető, okos, érzelmes, a gondolatok és érzelmek összhangját kereső nő válaszát várja — hasonló. 29/174/63 értelmiségi férfi házasság céljából. „Walden" jeligére a kiadóba.

Zürichben lakó két 67 éves, svájci állampolgár keresi korban hozzáillő hölgy ismeretségét házasság céljából. Levelet a kiadóba lehetőleg telefonszámmal „Júliusi találkozás" jeligére kérünk.

61 éves, megfelelő külsejű, diplomás asszony, öröklakással, balatoni nyaraló lakrésszel, jó anyagiakkal, keresi 70 éves korig élettársát. „Régi nyár" jeligére a kiadóba.

37 éves, 156 cm magas, gyermektelen özvegyasszony vagyok. Társaság hiányában ezúton keresem olyan partner ismeretségét, akivel ha megértjük egymást, házasság lehetséges. „Megbecsülés" jeligére a kiadóba.

74 éves, egyedülálló özvegyasszony várja levelét becsületes, őszinte, 70-es férfinek élettársi kapcsolatra. „Szeratettel várom otthonomba" jeligére a kiadóba.

35/164 csinosnak mondott, vezető beosztású, elvált asszony két gyermekkel családszerető férjet keres 43 évesig. „Vidámság" jeligére a kiadóba.

60 éves dolgozó nyugdíjas vagyok, 160/66. Megismerkednék házasság céljából alacsony, karcsú, intelligens nővel 50—60-ig. Lakásom van. Fényképes leveleket „Nem dohányzó" jeligére a kiadóba kérek.

44 éves, karcsú, budapesti lakással rendelkező, egyedülálló nő megismerkedne házasság céljából 50—65 közötti jól szituált — lehetőleg gyermektelen — őszinte férfival. „Nyár" jeligére a kiadóba.

45—50 év körüli hölgy ismeretségét keresem házasság céljából. „Anyagi nem számít" jeligére a kiadóba.

„Nagy öreg" típusú szövetséges társat keres kizárólag érzelmi igényekkel — egymás szokásainak tiszteletben tartásával — vonzó, 64 évesnél fiatalosabb, különleges szellemi foglalkozású asszony. „Empátia" jeligére a kiadóba.

Szeretném hinni, hogy azok az alapvető emberi célok, örömök, amik a fennmaradáshoz elengedhetetlenek, benned is megtalálhatók. 34/187 elvált értelmiségi férfi vagyok, anyagi körülményeim rendezettek. Ha van humorod, szükséged van a biztonságra — házasság céljából — várom leveledet. „Életem főszereplőjét keresem" jeligére a kiadóba.

Gyönyörű, okos gyereket szeretnék egy meleg szívű, gyakorlatiasan értelmes, jó alakú, önmagára és társára mindig igényes nőtől. 39 éves, 167 magas, őszülő, fekete hajú, vitális fiatalember vagyok. Biztos értelmiségi egzisztenciámmal színvonalas életformát tudok nyújtani. Telefonos választ várok. „Bensőséges szeretet" jeligére a kiadóba.

Keresem azt a kedves, csinos, komoly érzelmekre vágyó lányt 25 éves korig házasság céljából, aki hozzám hasonlóan még nem találta meg az igazit. 26 éves, diplomás, jó megjelenésű, kulturált fiú vagyok. „Fiatok, ne kíméljetek" jeligére a kiadóba.

Keresek 72—75-ig becsületes férfit, házasság céljából, aki magánymat megosztaná velem. „remény" jeligére a kiadóba.

Keresek komoly műveltségű (esetleg egyetemet végzett) egyedülálló, egészséges hölgyet, 54 éves korig, lehetőleg angol nyelvtudással, (nem dohányzó, intakt jellemű) jó humorérzékkel. Kövérkés, alacsony (168) özveggyé vált ember vagyok, egyedül élek. Fényképet visszonozva küldök. Valószínűleg nyáron Pesten leszek. „Aurea Borealis" jeligére részletes válaszokat kérek.

40—45 év körüli olyan férfi ismeretségét keresem, aki egy agilis nőt, 13 éves fiával feleségnek el tudna képzelni. „37 éves nő" jeligére a kiadóba.

31 éves, csinos divatáru kereskedő vagyok. Házasság céljából keresek kellemes megjelenésű, 170—180 cm körüli férfit. „Neked is lépni kell" jeligére a kiadóba.

Két csinos barátnő keresi 40—55 éves, jó megjelenésű, korrekt intelligens, családszerető férfiak ismeretségét házasság céljából. Leveleket „Nem dohányzunk" jeligére a kiadóba kérek.

Kereslek Téged házasság céljából, ha vidám, temperamentumos, reálisan gondolkodó férfi vagy. En 30 éves, csinos, jó alakú nő vagyok. Jelige: „Legyen szerencsénk".

Házasság céljából megismerkednék intelligens, gyermekszerető férfivel, 46 éves, házias, nem dohányzó, csinosnak mondott, teltkarcsú asszony vagyok. „Kellemes modorú" jeligére a kiadóba.

Intelligens, diplomás, csinos, ápolt, 45 éves, jó kedélyű barátnőm részére hozzáillő férjet keresek, aki külföldön is vállalna munkát. Fényképes választ kérek „Betamt" jeligére a kiadóba.

Férjhez adnám 47 éves, elvált unokahúgomat korban hozzáillőhöz. „Márta" jeligére a kiadóba.

AZ ÚJPESTI MÁRTÍR-ISTENTISZTELETET JÚLIUS 8-ÁN HÉTFŐN ESTE 19 ÓRAKOR AZ ÚJPESTI TEMPLOMBAN (BERZEVICZY U. 8.) TARTJÁK MEG.

A zsinagóga naptára

1985. június 18., kedd 5745 Szíván 29. Jaum Kippur kótaun. Június 19—20. szerda—csütörtök Újhold. Június 22. szombat Tammuz 3. Hetiszakasz: Kaurách. Háftóra: Vájaumer Sömuél. IV. Perek. Június 29., szombat Tammuz 10. Hetiszakasz: Chukász. Háftóra: Vájiftách. V. Perek.

Istentiszteleti tudnivalók

Június 21., péntek esti gyertyagyújtás 8.40. Június 22., szombat kimenetele 9.50. Június 28., péntek esti gyertyagyújtás 8.40 Június 29., szombat kimenetele 9.50.

Imaidők

	Összes templomok	Rumbach Kazinczy
Június 21. péntek este	7.30	8.50
Június 28. péntek este	7.30	8.50

Mártíristentiszteletek

Békéscsaba	VI. 23.	10.30 óra	temető
Veszprém	VI. 23.	10.00 óra	temető
Orosháza	VI. 23.	15.00 óra	temető
Zalaegerszeg	VI. 23.	11.00 óra	temető
Szolnok	VI. 23.	10.30 óra	templom
Dunaföldvár	VI. 23.	11.00 óra	Rabbiképző templom
Esztergom	VI. 23.	11.00 óra	temető
Kiskőrös			
Soltvadkert			
Kecel szórványa	VI. 23.	12.00 óra	Frankel Leó utcai templom
Hódmezővásárhely	VI. 23.	17.00 óra	templom
Mezőkovácsháza	VI. 27.	08.00 óra	imaszoba
Debrecen	VI. 30.	10.30 óra	temető
Heves	VI. 30.	11.00 óra	temető
Karcag	VI. 30.	11.00 óra	templom
Sopron	VI. 30.	14.00 óra	temető
Mohács	VI. 30.	15.30 óra	templom
Tata	VII. 7.	10.00 óra	temető
Kaposvár	VII. 7.	10.00 óra	templom
Vác	VII. 7.	10.30 óra	temető
Pásztó	VII. 7.	11.00 óra	temető
Jászberény	VII. 7.	11.00 óra	temető
Nagykőrös	VII. 7.	11.00 óra	templom
Szombathely	VII. 7.	14.00 óra	temető
Kecskemét	VII. 7.	14.30 óra	temető
Pécs	VII. 7.	17.00 óra	temető
Nagykáta	VII. 14.	10.00 óra	temető
Szekszárd	VII. 14.	10.30 óra	temető
Cegléd	VII. 14.	11.00 óra	templom
Keszthely	VII. 14.	11.00 óra	templom
Tapolca	VII. 14.	13.30 óra	templom

HALÁLOZÁS

Kutas Gyuláné 82 éves korában elhunyt. A Rákoskeresztúri temetőben *Kálmán Tamás* főkántor gyászéneke után *Landeszman György* főrabbi búcsúztatta.

Dr. Kovács Ignácné 79 éves korában meghalt. Temetésén *Doff Imre* kántor és *Landeszman György* főrabbi végezték a szertartást.

Hunwald Ferencné hosszú betegség után 67 éves korában elhunyt. A Rákoskeresztúri sírkertben *Kovács Sándor* főkántor gyászéneke után *Landeszman György* főrabbi búcsúztatta családjától.

Felkai Arnoldné 85 éves korában váratlanul meghalt. Temetésén *Kálmán Tamás* főkántor gyászéneke után *Landeszman György* főrabbi búcsúztatta férjétől, rokonaitól.

Kellner Pálné hosszú szenvedés után elhunyt. Gyászolják szerettei, búcsúzik tőle *Erzsi,* akit leányaként szeretett. (x)

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy *Weiler Dezsőné* szül. *Weiner Teréz* június 2-án ifthagyott bennünket. A gyászoló család. (x)

Kertész István miskolci lakost, aki hosszú betegség után 33 éves korában hunyt el, *Spitzer Miksa* főkántor Kél Mólé rachámim imája után *dr. Schöner Alfréd* főrabbi búcsúztatta feleségétől, testvérétől, nagynénjétől és nagybátyjától, rokonaitól és ismerőseitől.

ELEKTROMOS SZÖVETKEZET szolgáltatása

Különböző üveg-, bronz-, és stílcsillárok felújítása, valamint ezek vásárlása és eladása

Budapest VI., Népköztársaság útja 13. Telefon: 426-992

ERNFELD SÁMUEL
KÓSHER p.
BUDAPEST
ÚJÉL
M.T.A Művészettörténeti
Kutató Csoport
BUDAPEST I.
Uri u.62.
Pf.27
1250

ב"ה

ÉLET

A MAGYAR IZRAELITÁK LAPJA

Ára: 6,— Ft

„Wexi" a csúnya lány...
Lehet-e az árjásítást jubilálni?
Egy mártír rabbi emlékére
Ifjúsági delegáció látogatása
A jóslat beteljesül
Szenes Sándor: Befejezetlen múlt

Dr. Losonci András látogatása

Dr. Losonci András, a MIOK és a BIH elnöke látogatást tett *dr. Szakács Józsefnél*, a Magyarországi Szabadegyházak Tanácsának elnökénél. A találkozón a két elnök szívélyes, meleg hangulatú eszmecserét folytatott, az egyházakat, illetve a felekezetet érintő időszerű kérdésekről.

Két figyelemreméltó tanulmányról

A magyar zsidóság története szempontjából két érdekes tanulmány jelent meg folyóiratokban. Mondjuk meg rögtön, hogy mindkettőben vannak olyan részletek is, amelyekkel — ha tudományos jellegű elemzést írnánk — feltétlenül vitába szállnánk. Ugyanakkor mondanivalójuk lényegét illetően, nemcsak azért figyelemre méltóak, mert a *Kortárs* 1986 decemberi számában a budapesti zsidóság 1918 előtti történetével, a Szegedi Könyvtári Műhely új számában pedig a szegedi zsidók 1944-es deportálásával kapcsolatban, a magyar zsidóság tegnapelőttjéről, illetve a tegnapi tragédiáról szólnak, hanem azért is, mert új szempontokat és adatokat is felvetnek.

A Kortárs tanulmányának címe: *A budapesti zsidóság két forradalom között. 1849—1918*, szerzője pedig *Vörös Károly*, több alfejezetre bontja fel a fővárosi zsidóság történetét. Már az 1849—1873 jelzetű, első rész előtt megállapítja a szerző, hogy Budapesten, illetve még Pest-Budán találják a legkedvezőbb lehetőséget a zsidó tömegek arra, hogy beolvadjanak a társadalomba. Az 1873—1896 jelzetű részben nemcsak arra utal Vörös, hogy „a budapesti zsidó népesség száma és a városi népességen belüli aránya erősen megnövekedett", hanem arra is, hogy például 1891-ben már a budapesti zsidóság 75 százaléka vallotta magát magyar anyanyelvűnek. E korszakban a budapesti zsidóság — élni óhajtva az emancipáció nyújtotta lehetőségekkel — még szélesebb tömegekben indul meg az értelmiségi pályák irányába is, annyival inkább, minél jobban megkönnyítik a főváros új központi funkciói az értelmiségi szakképesítés és állás megszerzését. (Ugyanakkor a szerző rámutat arra is, hogy ebben az időszakban növekedett a zsidó proletárok száma is. Hogy itt csak egyetlen példát említsünk: a 951 budapesti hímzőnőből a 90-es évekre 279 a zsidó. „Ezek a női kézimunka leghálátlanabb, többnyire otthon, bedolgozóként végeztetett munkafajtái.")

Az 1896—1918 címet viselő tanulmányrész nemcsak azt veti fel, hogy az 1890-től 1910-ig terjedő két évtized alatt a budapesti zsidóság létszáma szinte pontosan megkétszereződött: az utóbbi évszámkor már 203 687 magyar zsidó élt a fővárosban, amelynek összlélekszáma kb. 800 000 volt. Ebben a korszakban nagy a zsidó tanulók arányszáma, a gimnáziumokban és reálgimnáziumokban, de az egyetemen is. 1908-ban alakult meg az Országos Magyar Izraelita Kulturális Egyesület, az OMIKE, de a zsidó és zsidó származású írók már előtte is szerves részei az egyre inkább modern, nagyvárosi magyar irodalomnak. Ugyanakkor a budapestiség, amelyet az első világháborút megelőző években a fővárosi zsidóság különböző csoportjai különbözőképpen képviseltek, ütközőpont lett a magyar társadalom bizonyos csoportjai, köztük egyes a fővárosban élő, ám vidékről felkerült nem zsidó rétegek számára. A Huszadik Század nevezetes — 1917-es — „zsidókérdés"-számára utalva, Vörös Károly kijelenti: a budapesti zsidóság teljes asszimilációját nem a zsidó jelleg megtagadása hozza majd magával (ahogy azt például a szociáldemokrata *Ágoston Péter* vélte a folyóirat ankétján), hanem mint arra *Szabó Ervin* mutatott rá a legvilágosabban, a polgári társadalom megváltozása.

Ehhez azonban végül is két háború kellett, és közben — 1944-ben — elpusztítottak hatszázezer magyar zsidót.

1944. március 19-e előtt négyezer zsidó élt Szeged városában. *Pál József* terjedelmes írása a Szegedi Könyvtári Műhelyben — címe szerint — *Hamvas Endrének* — a nem sokkal a német megszállás után helyét elfoglaló csanádi római katolikus püspöknek — a szegedi zsidóság meg- és elhurcolása elleni fellépéseivel foglalkozik. Ugyanakkor részletesen tárgyalja az írás a szegedi zsidók gettósítását, majd deportálását, és közli azt is, hogy 1945-re a különböző haláltáborokból, és munkaszolgálatból mintegy hétszázan tértek vissza a Tiszamenti városba. Ahol a csanádi püspök — ha nem is olyan következetesen, mint *Apor Vilmos*, győri római katolikus püspök — mindenesetre a hercegprímásnál —, és nem egy beosztott szegedi és Szeged környéki katolikus papnál — lényegesen keményebben küzdött, nemcsak Tukats Sándor főispánnal, majd utódjával, Magyary-Kossa Aladár főispánnal, hanem a szegedi — és környékbeli — zsidók deportálását közvetlenül intéző Kemenessy Tibor tanácsnokkal, Kamarás Lajos rendőrtanácsossal és Kalocsay bűnügyi osztályvezetővel.

Dokumentumokkal bizonyítja a szerző, hogy Hamvas püspök, ha elsősorban a „keresztény zsidók" érdekében is, felvette a harcot a hatóságokkal. Ugyanakkor többször felszólalt a gettóba sűrített szegedi zsidóság védelme érdekében is. (Ezzel kapcsolatban néhány jellemző levelet idéz a szerző, amelyeket szegediek írtak ez időben Magyary-Kossa főispánnak. Például Papp Istvánné „négygyermekes anya" levelét, amelyben azt követeli, hogy „a gettót bombaveszélyes helyre kell költöztetni."

A Pál József által írt tanulmány részletesen ismerteti — dokumentumok mellékletével — azt az akciót, amit a szegedi egyetem orvosi kara (*Szent-Györgyi Albert* és *Jancsó Miklós* professzorok irányításával) kezdeményezett két tanára, *dr. Purjesz Béla* és *dr. Rusznyák István* megmentése érdekében. E zsidó, és zsidó származású professzorok mellett sikerült megmenteni *dr. Riesz Frigyes* matematikus professzort is. Hamvas püspöknek megvolt a maga szerepe ezekben az akciókban. Ugyanakkor az is tény, hogy a püspök súlyos konfliktusba keveredett a Szegedi Új Nemzedék című, katolikus színezetű „keresztény politikai napilap"-pal, amelyet a szélsőjobboldali Iván Mihály szerkesztett, de amelynek tulajdonjoga részben a püspökség kezében volt. Amikor a gettó kiürítése már elkezdődött, a püspök élesen tiltakozott a lap drasztikusan antihumánus cikkei ellen. Megjegyezve, hogy a „zsidókérdés drákói elintézése, ami a szemünk előtt folyik, pogány és keresztény ellenes, és minden kultúrembert megszégyenítő eljárás." Követelte, hogy a „keresztény" jelzőt hagyják el a gettósításnak, majd a deportálásnak tapsoló lap címe alól. Ezt a levelét — amelylyel szembeszállt a Szegedi Új Nemzedék egész vonalvezetésével — a püspök megküldte valamennyi szegedi plébániának, a szerzetesrendek főnökeinek és a katolikus szervezetek vezetőinek.

A tanulmány megemlíti, hogy a katolikus egyház magyarországi legfelsőbb vezetése a természeti törvények értelmében elítélte a zsidóellenes intézkedéseket, és — főleg a keresztény zsidók érdekében — szót is emelt. Kiállása azonban nem volt egyértelmű, hiszen maga is a „zsidókérdés" megoldásáról beszélt. Nem volt elég határozott: az együttműködők kiközösítése fel sem merült. Hamvas Endre püspöknek is, akinek állásfoglalása és magatartása feltétlenül határozottabb volt a zsidóüldözésekkel szemben, mint az egyház legfelsőbb vezetéséé, tapasztalnia kellett, hogy a püspöksége alá tartozó katolikus papok egy része vele tart, sőt részben még tovább is megy, legalábbis menne, a helyi zsidóság megmentése érdekében. Más része viszont ellenállt emberséges színezetű törekvéseinek.

Az értékes — ismételjük — a szegedi deportálások történetéhez eddig nem ismert adatokat is szolgáltató tanulmány — végezetül azt ismerteti, mit tett Hamvas püspök a testileg és lelkileg leromlott állapotban visszatért szegedi zsidók érdekében.

A. G.

Évforduló, amire emlékezni kell!

1942. január 20. Wannsee

A legtöbb embernek ez a dátum semmi különöset nem mond. Azt talán mindenki tudja iskolai tanulmányaiból, vagy ha ekkor már túl volt rajtuk, úgy saját tapasztalataiból, hogy a második világháború ebben az időben szélesedett ki valóban világméretű küzdelemmé a nagyhatalmak között, Amerikától Ausztráliáig, az Atlanti-óceántól a Csendes-óceán legeldugottabb szigetvilágáig. De már sokkal kevesebben hozzák kapcsolatba a fent említett dátumot a zsidókérdés „végleges megoldásával". Ugyanis a náci vezérkar illetékesei — *45 évvel ezelőtt* — ezen a napon, január 20-án ültek össze Wannseeben, Berlin egyik külvárosában, hogy megtárgyalják az uralmuk alá került területeken a zsidó lakosság teljes kiirtását.

A tárgyaláson, amelyen Reinhard Heydrich, a Birodalmi Biztonsági Főhivatal vezetője elnökölt, a Gestapo, a hírhedt titkosrendőrség öt tagja (köztük Adolf Eichmann) és a kérdéssel foglalkozó minisztériumok kilenc képviselője volt jelen. Az összejövetel mindössze 1 óráig tartott. Ebbe az időbe már az ebéd és italok (az utóbbiak nyilván nélkülözhetetlenek voltak egy ilyen örömteli eseményhez) elfogyasztása is benne foglaltatott. Soha nem tapasztalt egyetértés uralkodott a megjelentek között. Erről tanúskodik az a harmadik jegyzőkönyv-másolat is, amit „konferencia" lefolyásáról készítettek, és amelyeket a háború befejezése után megtaláltak a zsákmányolt német dokumentumok között.

A Wannseeben összegyűltek már tudták azt, amiről a vezető hatalmaknak képviselői csak néhány hónap múlva értesültek, hogy a zsidóság megsemmisítésére nagyipari módszereket fognak alkalmazni Treblinkában és Auschwitzban.

A hitleristák addig semmiben panaszkodhattak, hogy nem tudják kiélni szadista, gyilkos ösztöneiket a védtelen, nekik kiszolgáltatott zsidó lakosságon — leg asszonyokon, gyermekeken, öregeken. Hisz már maga Németországban, Ausztriában és más megszállt országokban több főpróbát tartottak. Ezek közé tartozott a „Kristallnacht" is 1938. november 10-én. Ezt vették a második világháború törése után az atrocitások, a kiemelkedő szerepű szervezetek, a gyelországi gettókban, majd a Szovjetunió megrohanását követő az ún. „Einsatzgruppe"-k, különleges SS-csoportok bevetése az elfoglalt területeken az ott található zsidó lakosság megsemmisítésére.

De mindezek a válogatott gyetlenséggel elkövetett tömeggyilkosságok sem elégítették ki a náci vezérkart. Még rendszeresebb, még alaposabb emberirtásra vágytak. Ezt határozták tehát el 1942. január 20-án Wannseeben rövid egy óra leforgása alatt. A konferencia nyomán, a történelem folyamán addig soha nem alkalmazott eszközt, a Ciklon B gázt vetették be a zsidóság gyors kiirtására. Az eredményt már sajnos jól ismerjük: 6 millió áldozat a halálgyárakban és koncentrációs táborokban.

A szégyenteljes események óta több mint négy évtized telt el. Új nemzedékek születtek és nőttek fel. Az 50 éven aluliak túlnyomó többsége legfeljebb hallomásból értesült a nácizmus idején lejátszódott eseményekről, de már nincs valódi élményük a rettenetes időkről. Így a gonoszság új „prófétái" és „igehirdetői" elérkezettnek látják az időt arra, hogy a múltat meghamisítsák és a nácizmust szalonképessé tegyék, becsempészszék a politikai életbe, vagyis legalizálják. Ennek első lépése a halálgyárak, a megsemmisítőtáborok létének kétségbe vonása. Az utóbbi néhány évben jó néhány könyv, röpirat, folyóirat cikk látott napvilágot, amelyben nyíltan hazugságnak bélyegzik a gázkamrák és krematóriumok működését Auschwitzban és a többi megsemmisítő táborban. Arra számítanak, hogy a gyilkosok jól dolgoztak és tanút nem hagytak maguk után. A világ közvéleményének a háború utáni spontán felháborodása a rémtettek láttán pedig már rég a feledés homályába merült.

Ha azok, akik átélték az embertelenségeket, a minden képzeletet elhalványító és felülmúló kegyetlenségeket, hallgatnak és nem tartják ébren az emlékezés lángját, akkor végül elérkezhet az az állapot, hogy az áldozatokról, a meghurcoltakról szóló történeteket meséknek, vagy tudatos túlzásoknak, esetleg rosszindulatú rágalmaknak fogják tekinteni.

Nemzetközi folyóirat a Holocaustról

Mindezen veszélyek elhárítására és a neonácizmus elleni harc erősítésére tervezték egy új nemzetközi folyóirat létrehozását, amelynek neve: *Holocaust and Genocide Studies*. Ahogy a nevéből is kitűnik, ez a kiadvány a II. világháború zsidóüldözésével és népirtásával foglalkozik. A szerkesztőség elnöke *Elie Wiesel*, aki néhány hete kapta meg a béke Nobel-díjat. Főszerkesztője *Jehuda Bauer*, a Jeruzsálemi Héber Egyetem professzora, helyettes főszerkesztője *Harry James Cargas*, amerikai egyetemi tanár, és még számos neves tudós vesz részt az irányításban. Egy nagy világcég, a Pergamon Press jelenteti meg a kiadványt, amelynek Angliában Oxford, míg Amerikában New York a központja. Fejlécén az Egyesült Államok Holocaust Emlékbizottságának Elie Wiesel által megfogalmazott jelszavát találhatjuk: „Az élők és a holtak érdekében tanúságot kell tennünk".

A kiadvány az említett Amerikai Holocaust Emlékbizottságnak és a Jad Vasém Intézetnek az együttes munkájával készül.

Nemzetközi konferencia a Holocaustról és a népirtásról

Egy a holocaustról és népirtásról szóló értekezletet is javasoltak a tudósok számára. Ezt az értekezletet ugyancsak a Holocaust and Genocide Studies folyóirat szerkesztősége és támogatói tervezik és szervezik. Ideje: 1988. július 10—14. között lenne Londonban és Oxfordban. A konferencia célja, hogy levonja azokat a tanulságokat az eseményekből, amit éppen annak hatalmas és szinte felfoghatatlan szörnyűsége miatt eddig nem tudtak megtenni. Rádöbbenteni a közvéleményt arra, hogy a nácizmus nemcsak a zsidóság, hanem az egész emberiség ellen irányul.

Ennek az értekezletnek tehát nem csupán a múlt felidézése lenne a feladata, hanem sokkal inkább a mi időnk és jövőnk számára a tanulságok felhasználása. Egyben a múlt alapján rámutatni a kölcsönös megértés és tisztelet erényére minden hit, minden felekezet, minden nép iránt. Ebből következik, hogy egyik fő tárgya a keresztény—zsidó viszony alakulása a második világháború alatt és után.

Napirendre tűzik majd a holocaust hatását a jelenlegi kultúrára, művelődésre, művészetre, a hírközlésre, valamint arra, hogy emléke hogyan befolyásolja a jövőt. Ugyancsak szó lesz kiállítások rendezéséről és a nácizmusról vallott jelenlegi elképzelésekről.

Nyilván vannak, akiknek az a véleményük, hogy túl sokat foglalkoznak a holocausttal napjainkban, holott ma már a feledés fátylát kellene ráborítani. Az igazság ezzel kapcsolatban az, ha megnézzük az elmúlt évek ilyen irányú statisztikáját, hogy egyáltalán nem sűrűn szerepelt ez a téma napjaink irodalmában, művészetében, társadalmi életében. De, ha teljesen elfeledjük, akkor könnyen lehet, hogy hamarosan sokkal intenzívebben kell majd foglalkozni vele, mert senki nem állíthatja, hogy teljesen elmúlt feléledésének a veszélye.

A nagy történetírónak a megállapítása figyelmeztessen bennünket, aki azt mondja: Az a generáció, amely nem tanult a múltból, kitehető magát annak, hogy újra szembetalálkozik vele.

Ezért inkább foglalkozzunk ezzel az égető problémával, és emlékeztessünk az iszonyatos bűnökre...

(Domán)

József, az igazságos

Írta: Dr. Singer Ödön főrabbi

Józsefnek, Jákob legkedvesebb fiának történetével foglalkozik Mózes I. könyvének utolsó négy hetiszakasza. Hétről-hétre mélyül lelkünkben az érzés a megrendítő szépségű elbeszélés iránt, amely mind a mai napig elevenen él és hat, valóságos irányt mutat.

Jákob ősatyánk nagyon szerette Józsefet — olvashatjuk a történetben — kivételes helyet biztosított neki a testvérek között. A kedvenc fiút büszkévé tette ez a különleges szeretet és gyakran hírt is vitt apjának testvérei helytelen viselkedéséről. Bátyjai nagyon meggyűlölték őt és egy alkalommal a sors a kezükre is játszott. Amikor Jákob elküldte szeretett fiát a mezőre, hogy hírt hozzon testvéreiről és ellenőrizze őket, megkötözték és rabszolgának adták el. Egyiptomba került, ahol egy előkelő hivatalnok házában kellett dolgoznia. Hamis vádak és rágalmazások után börtönbe került, s itt sem vesztette el hitét, itt is bízott az Örökkévalóban, atyái Istenében.

A börtönben, a legkilátástalanabb helyzetben is felragyogott zseniális szelleme, bölcs belátása. Megfejtette a mellé zárt főpohárnok és pékmester álmát, megjósolta sorsukat. A rabságból kiszabadult főpohárnok, — mint ahogy ezt neki József megjósolta —, megfeledkezett jótevőjéről és annak tett ígéretéről. Az „álomfejtő" továbbra is rabságban maradt. Csak akkor szabadult ki, amikor már magának a fáraónak, az uralkodónak az álmát kellett megfejteni, amely az egész birodalom sorsát döntötte el. Most már szükség volt előrelátására, széles látókörére, zseniális ismereteire. A börtönből egyenesen az alkirályi trónig emelkedett. Megnyílt előtte az egész akkori világ, szinte korlátlan volt a hatalma.

Felmerülhet bennünk a kérdés, hogy a szeretett fiú miért nem értesítette Jákobot, az édesapját sorsa alakulásáról? Miért hagyta apját továbbra is gyászolni hőn szeretett fiát? Megtehette volna, hogy követeket küld lakóhelyére. Mégsem tette. Talán már elhomályosult benne a szülői tisztelet?

Nem. József jelleme nem változott. Viszont nagyon jól tudta, hogy értesítése, milyen hatással lett volna atyjára az első pillanatban. Jákob első haragjában talán súlyos megtorlással élt volna József idősebb testvéreivel szemben. Ő viszont ezt nem kívánta. Benne szeretet élt bosszú helyett, még azokkal szemben is, akik súlyos szenvedéseket okoztak neki.

A bekövetkezett események őt igazolták. A világban uralkodó súlyos éhség rákényszerítette a távol élő testvéreket, hogy hozzá jöjjenek élelemért. Ő keményen beszélt hozzájuk és feltépve a régi sebeket, súlyos lelkiismeretfurdalásokat okozott nekik. Ennek nyomán mélyen megbánták már bűneiket és szerették volna jóvá tenni. Júda pedig kezesnek ajánlotta önként magát, amikor Benjámint akarták ott tartani rabszolgának. Ekkor fedte fel magát József testvérei előtt, mert látta, hogy megbánták bűnüket.

„Él-e még atyátok?" — volt az első mondata amikor találkozott övéivel. Végül pedig már biztosította a testvéreket, hogy nem kell féliniök tőle. „Ti roszszat terveltetek ellenem, de Isten mindent jóra változtatott". Így mentette meg József, Egyiptom alkirályaként atyját és egész családját.

A régi bölcsek nagyon ritkán tüntettek ki bárkit is megtisztelő jelzővel, különös előnévvel. József az egyetlen, akit Hacadik, az Igazságos néven emlegetnek. Ő ezt valóban ki is érdemelte. Példakép volt az ókorban és az is maradt napjainkig, és minden bizonnyal, a jövő embere számára is az lesz.

Megemlékezés a gettó felszabadulásáról

A főv áros zsidósága a budapesti gettó felszabadításának

42. évfordulójáról

ünnepélyes keretek között kíván megemlékezni.

A Buda pesti Izraelita Hitközség elnöksége és elöljárósága a Budapest VII., Dohány u. 2–4. sz. alatti sírkertben lévő emlékf alnál rendezi az emlékező ünnepélyt, valamint a koszorúzást.

A kegyeletes megemlékezésre, amelyet 198 7. január 18-án, vasárnap reggel 9 órakor tartunk, mindenkit szeretettel meghívunk és várunk.

Dr. Losonci András s. k.
elnök

Újévi üdvözletek a világ minden tájáról

Az 5747. újév alkalmából a MIOK elnökségéhez számos jókívánság érkezett, amelyeket a beérkezés sorrendjében közlünk — és amelyekben a magyar zsidóságnak békés, boldog új esztendőt kívánnak.

Philip M. Klutznick, Chicago.
Jehuda Horam, Jeruzsálem.
Beni Bloch igazgató, NSZK Zsidó Szociális Szolgálat, Frankfurt.
Paula Borenstein, Joint iroda, Párizs.
Bohumil Heller elnök, Csehszlovák Zsidó Hitközségek Szövetsége, Prága.
Zdenek Taussig titkár, Zsidó Hitközség, Prága.
Fried Ernő elnök, Zsidó Hitközség, Nagyvárad.
J. Levi elnök, Bolgár Zsidók Központi Tanácsa, Szófia.
Dr. Ernst Neumann főrabbi, Temesvár.
Bán Andor elöljáró, Ortodox Zsidó Hitközség, Stockholm.
Julius Kohn, Bratislava.
Dr. Med Andor Illés, Oslo.
Board of Rabbis, New York.
Marcel Lorand, Srtasburg.
Dr. David M. Gordis ügyvezető alelnök, American Jewish Committee, New York.
Sára Reuvéni, Jád Vásém Intézet, Jeruzsálem.
Dr. Emanuel Bulz főrabbi, Luxemburg.
Joel Berger főrabbi, Stuttgart.
N. Katzburg professzor, Izrael, Bar-Ilan egyetem.
Ernst Roth főrabbi, Luxemburg.
O. Pfeffermann üzletember, Antwerpen.
Zew Benczur üzletember, Bécs.
Dr. Stefan Schreiner egyetemi tanár, Berlin.
Dr. Kertész Miklós, a kolozsvári hitközség elnöke.
Zvi Kestenbaum főrabbi, USA.
Dr. Leo Abisch üzletember, Basel.
Eliezer Even tanár, Jeruzsálem.
Dr. Morton B. Prince, Washington.
Manuel Dupkin, a JOINT Kelet-európai Tagozatának elnöke.
Dr. N. Peter Levinson tartományi főrabbi, NSZK.
Imre Rubovivits, Düsseldolf.
Cecile Seziel, Zsidó Nők Nemzetközi Tanácsa, Genf.
Ph. dr. Desider Galsky, Prága.

Az ÚJ Élet részére az alábbi üdvözletek érkeztek

Chug Jocéj Hungaria, Jeruzsalem.

A fenti testület elnöke **Ábrahám Fisch.**

Rabbi Dániel Mayer, Prága.

Fischer Sara-Lea, és **Fischer Albert**, Askalon.

Slomo Grosszberg és családja, Bné-Brák.

José Andrés Lacko és felesége, Jeruzsálem.

Judith Quitt, Haifa.

Szilágyi György:

„Wexi" a csúnya lány...

Epizódok Vidor (Wechselmann) Ferike é[illegible]letéből

„Volt a kabarénak egy kistermetű, igénytelen arcú, nagyon fiatal színésznője, Vidor Ferike. Direkt tüntetésből szerződtettem. Mint mindeneslány állott esténként a pódiumra. A cselédnótákkal a kabaré egyik legbiztosabb hatású vonzerejévé vált, talán a legjobban közelítette meg Medgyaszay Vilma művészetét."
(Nagy Endre: A kabaré regénye)

A hírhedt második zsidótörvény megszavazását követő esztendőben, 1940 nyarán hagyta el a *Révai* nyomdát *Vidor Ferike „Kezitcsókolom!"* című, saját kiadásban megjelent — ma már beszerezhetetlen — önéletrajzi kisregénye, amikor a diszkriminációs törvény sokadmagával őt is leparancsolta a színpadról. A vékony kis kötet bevezetőjéből idézem az alábbi sorokat:

„Kezitcsókolom!
A régi kis cseléd kopogtat szived kapuján, kedves Közönség, aki nevettél mókáimon és együtt könnyeztél velem, ha úgy hozta a nóta, hosszú évtizedeken keresztül. Most nem játszhatom tovább színpadon. Megpróbálom tehát így papíron folytatni a játékot, tollal és kalamárissal."

Családi neve nem ismeretlen azok előtt, akik még emlékeznek a Mexikói úti Vakok Tanintézetére, melyet két nemes szívű filantróp, *lovag Wechselmann Ignác* és neje, *Neuschloss Zsófia* 1.400.000 koronás alapítványából létesített 1908-ban a Pesti Izraelita Hitközség Elöljárósága.

A kis *Wechselmann Fanny* felserdülése idején lovag Wechselmann és neje már halott. Az előkelő rokon gazdagságából neki már semmi sem jutott.

„Nagy, lapos földszintes házunk volt, óriási udvarral, sok hosszú istállóval és kocsiszinnel hátul a grund végében. Korán reggel és este hangos kocsisok vezették a lovakat az udvaron keresztül." — idézi fel regényében az angyalföldi szülői ház emlékét, amikor apjának bérkocsi vállalata még biztos megélhetést nyújtott az ötgyermekes Wechselmann család számára.

Apján később elhatalmasodik fiatalkori betegsége, ami nemcsak őt, hanem fokozatosan kevéske vagyonát is felemészti. Koldusbotra jut a család. Könyvében így emlékezik meg erről:

„Apám a városi szegényházba került, anyám öt gyerekkel elhagyatva, fiatalon a legnagyobb ínségbe jutott."

Anyja nem tudja tovább iskolába járatni, inasnak akarja adni, Fáni azonban határozottan kijelenti: *„tanulni akarok és színésznő leszek!"*

— Kislányom, hiszen csúnya vagy, kicsi vagy, jelentéktelen vagy. Éppen a legcsúnyább gyerekem akar színésznő lenni? — fakad ki szomorúan édesanyja.

Wechselmann Fannyt hihetetlen akaratereje viszi előre célja felé.

„Az iskolában könyv nélkül ültem be a padba. A többi gyerek annyira megsajnált, hogy ők szerezték nekem a könyveket, sőt egy staniclíban tízórait is tettek oda számomra."

Délelőtt tanul, délutánonként egy Teréz körúti cukrászdában dolgozik. A nyári idényben a városligeti „mulatóterület", ismertebb nevén: *Ősbudavára* egyik céllövöldéjében adogatja a puskát és a töltényeket a lövöldözni vágyó polgárok kezébe. Édesapját naponta felkeresi a szegényházban, ápolja az elesett embert, gondoskodásába veszi a szegényház többi lakóját is. Megeteti a nyomorékokat, felolvasnekik, olyan is akad, akit írni tanít. Az orvosok felfigyelnek rá, megkérdezik: vállalna-e vasárnaponként kisegítő munkát. Boldogan igent mond.

Színinövendék már, amikor állást vállal egy Nagydiófa utcai üvegkereskedésben; napközben kiszolgál, takarít, este a boltos gyerekeit fürösztí, pelenkát mos. Alvóhelyén, egy ablaktalan kamrában, éjszaka patkányok futkároznak a takaróján...

Páratlan talentum, az emberi képzeletet meghaladó kitartás és művészi elhivatottság kellett hozzá, hogy *„Wexiből"* — az iskolatársai becézték így — *Vidor Ferike*, a *Nagy Endre kabaré* ünnepelt csillaga legyen. S egy társadalmi rend összeomlása, hogy a fénykorában cselédnótákat éneklő komikát, aki éretlebb éveiben *Bartók Béla* és *Kodály Zoltán* dalait, *Szép Ernő* megzenésített költeményeit, *Molnár Ferenc, Móricz Zsigmond, Zilahy Lajos* és *Tersánszky J. Jenő* írásait, színműveit vitte sikerre, élete delén a *Nemzeti Színház* szerződtesse...

A magyar irodalom ma már klasszikusnak számító nagyjai tisztelték meg barátságukkal; a *Nyugat* matinéján Nagy Endre vitte oda az írók asztalához. Olyan nagyságok ültek ott, mint *Móricz Zsigmond, Babits Mihály, Karinthy Frigyes* és *Gellért Oszkár.*

Nem mondhatom el helyette élete regényét. Csupán néhány ismeretlen epizódját kívánom felvillantani az olvasó előtt.

Egy alkalommal felkeresi *Kelen Hugó* énektanárt:

„Nagyon régen ismertem Bartók Béla és Kodály Zoltán gyűjtötte dalokat. Most szinte követelően lépett föl bennem az a vágy, hogy ezekkel a dalokkal keressek magamnak nyilvánosságot. Valaki Kelen Hugó énektanárt ajánlotta nekem, mint akit bizalommal kereshetek fel."

Kelen Hugó először hidegen és idegenkedve fogadja. Művészi kapcsolatuk később barátsággá mélyül. Ezt bizonyítja Kelen Hugónak birtokomban levő — zenetörténeti dokumentummal felérő — levele, melyet 1933 márciusában intézett a hitközség akkori elnökéhez:

„Méltóságos Uram,

Vidor Ferike művésznő volt szíves Elnök úr előtt tolmácsolni ama kérelmemet, hogy a kiadandó „Zsidó népdalok" nyomtatási költségeihez a Pesti izr. hitközség 200—300 pengővel hozzájáruljon.

Eme kérelmem alátámasztására kell, hogy a következőket megemlítsem:

Zsidó népdalfeldolgozásaim már évek óta őszinte érdeklődést váltanak ki. Kulturális és művészi értéküket misem bizonyítja jobban, mint az, hogy még nem zsidó előadóművészek is felveszik azokat programjaikba. Szélesebb rétegekben való elterjesztésüket ezideig gátolta ama körülmény, hogy nincsenek még kiadva. A magam erejéből erre ma képtelen vagyok, kell, [illegible]hogy engem eme vállalkozásomban támogassanak.

Tudom nagyon jól, hogy a [illegible]itközség minden fillérje el[illegible]sorban kenyérre kell, de az [illegible]bbé-kevésbé mindig így volt.

Azonban érzem azt is, hogy [illegible]ha annyira szükség nem [illegible]olt a lélek és szellem erősí[illegible]sére, mint épp most. — És [illegible]en a téren nagyon sokat te[illegible]et minden igazi zsidó-művé[illegible]et.

Én tehát nem kérni, hanem [illegible]lni akarok. Hozzájárulni a [illegible]agam módja szerint ahhoz [illegible] nagy zsidó kultúrmunkához, [illegible]nely már missziót jelent.

Ha tehát Elnök úr útján a [illegible]tközség a kért hozzájárulást [illegible]egadja, ez munkám számára [illegible]emcsak anyagi, hanem er[illegible]ölcsi támogatást és bizonyos [illegible]kig elismerést is jelentene, [illegible]ni — bár nem vagyok hiú [illegible] könyöklő ember — min[illegible]nesetre jólesne és további [illegible]unkámban serkentene.

Elnök úrnak
mély tisztelettel
Kelen Hugó
zenetanár

Budapest, 1933. III. 23.
II. Margit körút 41.

[illegible] évvel később, Vidor Feri[illegible]eráción esik át a Zsidókór[illegible]n. A kutató fejével gon[illegible]zva, örülök, hogy anyagi [illegible]enciái támadtak a kórház[illegible]ennek köszönhetem, hogy [illegible]kantam sajátkezűleg írt le[illegible]. A *Carlton* szálló levél[illegible]ja némi magyarázatra szo[illegible]Vidor Ferike évekig a Carl[illegible]Hotelban lakott. Íme a le[illegible]

1934. július 1.

A pesti izr. hitközség [illegible]Tek. Igazgatóságának
[illegible]Vidor Ferike, Wechsel[illegible]nn Fanny vagyok.
[illegible]00 = azaz kilencven pengőt kaptam Önöktől egy fize[illegible]i felszólítást, azaz megha[illegible]ást, ápolási díj fejében, ope[illegible]ció előtt kifizettem 100 [illegible]z száz pengőt és ezzel az [illegible]zeggel úgy gondoltam, hogy [illegible] is fizettem. Miután csak [illegible]edés lehet, kérném az ösz[illegible]g törlését.

Kiváló tisztelettel:
Vidor Feri
[illegible]l.: Wechselmann Fanny
[illegible]lógus:

[illegible]vészi pályafutását élete al[illegible]n magas kitüntetéssel ho[illegible]a a kormányzat. Érdemes [illegible]z lett. Az ötvenes évek el[illegible]ében visszatért a kabaré[illegible] Vidám Színpadon játszott. [illegible] még megadatott, hogy [illegible]yesen találkozhattam ve[illegible]*echte" jiddise mame* — így [illegible]t meg emlékezetemben az [illegible]omban róla rögzített kép. [illegible]en született, nyolcvanegy [illegible]lt. A Kozma utcai zsidó [illegible]ben nyugszik.

[illegible]mtelenül elfelejtett érde[illegible]művész...

Egy mártír rabbi emlékére

Birnfeld Sámuel kiállítása

A szegedi Somogyi könyvtárban kegyes kezek kiállítást rendeztek *dr. Birnfeld Sámuel* rabbi emlékére, aki nyolcvan éve született Szegeden, kispolgári család hatodik gyermekeként. Rajzkészsége korán megnyilatkozott, első mestere *Heller Ödön* festőművész volt.

Birnfeld az Országos Rabbiképző Intézetben tett rabbivizsgát, majd a budapesti Tudományegyetemen szerzett bölcsészdiplomát és doktori címet. Reneszánsz alkat volt· érdekelte az irodalom, zenét komponált, megtanult németül, angolul, olaszul, arabul, perzsául, szanszkritül, verseket írt, fennmaradt beszédei kitűnő szónoki képességről tanúskodtak.

Oly korban élt, hogy nem volt ideje tehetsége kifejtésére. Többször is munkaszolgálatra parancsolták, végül 1944. december 28-án, Felixdorfban az éhség és a betegség végzett legyengült szervezetével. 38 éves volt, neki sem adatott meg — Radnótival szólva —, „egy bölcsebb, szebb halál". A túlélők sohasem felejtik kedves és szerény alakját, az egyéniségéből áradó szeretetet, bátorító szavait, melyek a legsötétebb és legembertelenebb időkben is vigaszt nyújtottak. A téboly valóságával Petőfi János vitézének csillogó mesevilágát állította szembe, melyben a Jó győzedelmeskedik, a Gonosz felett. A hivatalos haza eltaszíthatta dr. Birnfeld Sámuel rabbit, de ő sohasem tagadta meg szülőföldjét. A munkaszolgálatban, a halál kapujában hidat épített a két kultúra közé. Lefordította, [illegible] Petőfi-vers mellett — a Jónos vitézt. Véglegesnek tekintett, letisztázott 17 énekét *dr. Schöner Alfréd* főrabbi a Képes Újság 1984. december 8-i számában mesteri fordításnak nevezte.

A kiállítás tárlóiban válogatás látható Birnfeld Sámuel szellemi hagyatékából. Fordításainak, jegyzeteinek, kottáinak, verseinek és rajzainak a megmenekítését a hitvesi hűségnek köszönhetjük: a feleségnek, aki meleg ruha és élelem helyett férjének szellemi termékeit rakta a hátizsákba, amikor ő is a deportáltak listájára került.

Milyen lélek, a léleknek milyen ereje lakozhatott Birnfeld rabbiban, aki járván az embertelenség poklainak éjsötét bugyrait, színes rajzokat készített a János vitézhez! Az egyiken a gonosz mostoha dúl-fúl, a másikon Kukorica Jancsi áll a fújtató sárkánykígyó előtt, a harmadikat pedig a mesebeli óriás tölti ki, nyakában a pöttömnyi Jancsival.

Rajzai között sok a bibliai tárgyú. Ezekből ugyancsak Schöner Alfréd főrabbi ávatott tolla mutatott be néhányat az Új Élet 1985. június 13-i számában. A Kiűzetés után, a Hírnökök, Az aranyborjú és a többi munkája jól példázza műveinek gondolatgazdagságát, jelképteremtő erejét, finom vonalvezetésű rajzainak érzékenységét.

Birnfeld Sámuel nem térhetett vissza a hazájába, de mindaz, ami tudós egyéniségéből tovább él írásaiban, fordításaiban, rajzaiban és kottafejeiben, az visszatért, és most szülővárosában hirdeti a szellem erejét és legyőzhetetlenségét.

Apró Ferenc

A Gál György Sándor Kultúrközpont januári műsora

Januá[illegible]r 12.
Dr. [illegible] Kempler Kurt orvos elő[illegible]adás[illegible]a. Fellépnek: *Kocsy Zsolt* tánc[illegible]oskomikus, *And[illegible]or Edit* szubrett, *Illy[illegible]s László* bűvész.

Januá[illegible] 19.
A [illegible]gettó felszabadulásának emlé[illegible]ünnepéje. Megemléke[illegible]ző [illegible]eszédet mond: *Haas Ká[illegible]roly*. Fellép *Lukács Sándor*, a Víg[illegible]ínház művésze, *Ardó Má[illegible]a operaénekes, Fülöp Attila operaénekes.* Zon[illegible]orán kísér: *Mandovszky Jud[illegible].*

Januá[illegible] 26.
Kál[illegible] Marianne szubrett, *Sipe[illegible]i Tibor* operetténekes mű[illegible]ra. Zon[illegible]orán kísér: *Hegedűs Valér.*

A KÖNYVÉRT AJ[illegible]ÁNLATA:

A Könyvesház (XIII. Váci út 19.)

felújított kivitelben nagyszabás[illegible]
félárú könyvvásárral és különbö[illegible]ő
meglepetésekkel várja az érdek[illegible]dőket.

Az újdonságok az országban els[illegible]ként,
már a nyomdai szállítást követő[illegible]napon kaphatók.

A nyugdíjas vásárlók ajándékk[illegible]yvet választhatnak.

A gyerekek szórakoztató progra[illegible]okon vehetnek részt.

Itt mindenki megtalálja a kedvé[illegible]e valót.

Barabás Tamás:

Lehet-e az árjásítást jubilálni?

Érdekes per zajlott le 1986. őszén a stuttgarti bíróság előtt. *Stuttgartban*, a *Calwer Strasse-n* működik a *Spiecker & Co.* nevű, *Herbert Remiger* tulajdonában levő női divatház, amely őszi és téli modelljeiből „nagy jubileumi kiárusítást" hirdetett meg, 20 százalékig terjedő árleszállítással. A jelszó: „50 Jahre Spiecker" azaz: Spiecker 50 éves. Röpcédulák tömegén is hirdették a kiárusítást, a szöveg közölte, hogy a vásár 12 napig tart a divatházban, *„amelyet 1936-ban alapítottak Stuttgartban, a Markplatz-on".*

A Spiecker & Co.-tól nem messze, a *Bärenstrasse*-ban működik a *Spiecker & Hardovin* nevű divatárüzlet, amelyet a Spiecker & Co. nevű „jubiláló" bolt tulajdonosának, Herbert Remigernek az elvált felesége, *Christa Remiger—Spiecker* vezet. A pert ő indította meg. Keresetében előadta: az ő édesapja, *Walther Spiecker*, 1936-ban valóban megvásárolt a stuttgarti Marktplatzan egy női divatáruüzletet bizonyos *Albert Landauertől* —, de ez a bolt akkor más sok-sok éve ott állt. Félévszázados jubileumra tehát semmi indok: az üzlet sokkal régebbi, csak éppen korábban Landauernek hívták.

Albert Landauer ugyanis zsidó volt. Feleségével és három gyermekével még időben, 1936-ban kivándorolt Angliába. 1933 és 36 között is éppen eleget vegzálták már a nácik a zsidókat, ezidő alatt hozták meg a nürnbergi „fajvédelmi" törvényeket, meghirdették a zsidó üzletek bojkottálását, stb., mígnem 1938. november 10-e, az úgynevezett Kristályéjszaka után összetörték és elkobozták a zsidó boltokat és egyéb tulajdonokat —, legkésőbb akkor tehát Landauertől is elrabolták volna üzletét, így még aránylag jól járt, hogy azt már 36-ban sikerült eladnia.

Landauer boltját így „árjásították", ahogy ezt akkoriban nevezték — és természetesen az árjásító minden esetben jóval áron alul jutott hozzá. (1938-tól verte a falba a fejét: miért adott érte annyit is, olyan keveset is, hiszen most — vagyis 38 novemberétől — már ingyen, egyszerű elkobzás útján is hozzájuthatott volna!)

Dehát 35 és 38 között folytak a szükség-eladások, a német zsidók megkíséreltek legalább annyi pénzt megkapni tulajdonukért, hogy útlevél kiváltásra és vonat- meg hajójegyvásárlására, azaz a Hitler Németországából való kivándorlásra elég legyen.

A Spiecker-leány tehát — jóllehet a saját édesapja volt a Landauer üzlet „arizálója", a zsidóüldözés haszonélvezője — ízléstelennek tartja, hogy egy ilyen fasiszta kényszer által létrejött dátumot jubileumnak kiállítsanak ki és ünnepeljenek.

A *Spiegel* című hamburgi politikai képes hetilap felhozza ellenpéldának: a *Hertie nevű nagy* áruházi konszern is jubilált, 1982-ben ünnepelte századik születésnapját, az igazit tehát és nem árjásításának időpontját. (Két német zsidó: *Oscar és Hermann Tietz* alapította az áruházat 1882-ben, *Hermann Tietz* elő- és utónevének kezdőbetűit vonták össze, így született az áruház neve: Hertie).

„Ízléstelen és gátlástalan" dolog az üzleti folyamatosságot fenntartani. Landauer üzletét annak idején szétverték volna, mesterséges kontinuitást nem lehet kimutatni, hiszen keserves jogtalanság történt akkoriban, nem ártatlan átadása az üzletnek, itt tehát törés volt, *ezért jogos* innen számítani a Spiecker cég jubileumát — ezzel a rendkívül különös indoklással védelmezte magát a vádlott.

A bíróságot azonban ez nem tudta sem megtéveszteni, sem befolyásolni. A stuttgarti bíróság elrendelte a jubileumi reklámozás és kiárusítás leállítását. Éppen azt tartotta gátlástalan ízléstelenségnek, hogy valaki(k) az árjásítást ünnepelje(ék), hiszen ezzel kimondhatatlanul is a nácik erőszakos tevékenységét ünneplik, aminek Landauer és a többi zsidó ki volt téve. A bíróság véleménye szerint tehát a jogtalanul kisemmizett zsidó üzleteknél igenis a kontinuitás számít.

Nemcsak minden hajdan üldözött német vagy más nemzetiségű zsidó, de minden más jóérzésű, igazságszerető, antifasiszta polgár is egyetérthet a stuttgarti bíróság ítéletével.

A jóslat beteljesül

A Vígszínház és Jób Dániel

1896-ban, tehát nemrég volt 90 éve, hogy a Vígszínház megnyitotta kapuit.

Azóta ez a színház a magyar színháztörténelem egyik meghatározó műhelye. Alapjait *Ditrói Mór* rakta le, ez elévülhetetlen érdeme. Megteremtője volt a színpadjainkon addig uralkodó deklamáló stílus helyett a természetes beszédre és mozgásra épített színháznak, a teljes művészi egységben dolgozó színész együttesnek. Őt is elérte azonban a színigazgatók szinte törvényszerű sorsa: meg kellett válnia a Vígszínháztól, miután művészi törekvéseit nem kísérte mindig az elengedhetetlen anyagi siker.

Még igazgatása alatt, általános meglepetésre 1907-ben a volt színházi kritikus, *Jób Dániel* lett az egyik rendező. Előzőleg egy ideig Ditrói álozatkészsége révén *Reinhardtnál* tanult, hazajövetele után megkapta az első megbízatását: *Lengyel Menyhért* Tajfun című darabjának rendezését. Nagy a feladat a kezdő számára, tehát segítségül kapta *Bárdi Ödön*, „Tanár urat".

Faludi Gábor és három fia, a színház új tulajdonosai szívesen foglalkoztatták a fiatal rendezőt, aki akkorra már pontosan tudta mit, hol és kiknek akar játszani.

Amikor Faludiék eladták a színházat *Ben Blumenthal* amerikai színházi- és üzletembernek, *Roboz Imre* vezérigazgató, Jób Dániel művészeti igazgató lett.

Jób nem volt népszerű, mint igazgatót és rendezőt nagyra tartották, de a tagok nem szerették, fölényes, gúnyoros, kötekedő természete miatt. Ennek ellenére jól megértették és teljesítették instrukcióit. Általában a 12-ik próbára ment le a nézőtérre. Azért kell a nézőteret kihangsúlyozni, mert mint rendező, soha nem ment fel a színpadra, soha nem játszott elő a színészeinek, bízott a tehetségükben. Joggal, mert olyan művészi gárdát hozott össze, amely párját ritkította. Néhány oldalnyi szöveget néha egész délelőtt próbáltatott, a jeleneteket számtalanszor ismételtetve, míg végül kimondta: „Nna, erről van szó."

Gyakran időzött a tagok társaságában. Egy ilyen alkalommal megjelent a társalgóban az öreg, nagy nyomorban élő Ditrói Mór, hogy verseskötetére előfizetéseket gyűjtsön. Jób elsőként írta alá az ívet, közben a mellette ülő ifjú művésznőnek súgta: „Látod, ez lesz az én sorsom is; a magunk fajtájának ez jut mindenkor". Ezt a jelenetet szemés fültanúként *Somló Pista* írta meg. Jób nemcsak művészi kérdésekben, de ebben sem tévedett.

A felszabadulást, noha üldözött volt, sikerült megérnie, de akkorra már semmi sem maradt az igazi Jóbból. A Nagymező utcában (a mai Thália helyén) még megnyitotta a Vígszínházat, bemutatta „Az éjjeli menedékhely"-et, Gorkij remekét, mindenképpen a régi Vígszínház szellemét akarta feltámasztani. Sajnos meg nem értve az „új idők új dalait", művészi és anyagi csődbe került. Végül a színház vezetését is át kellett adnia a *Benkő—Somló—Tolnay* hármasnak, akik az államosításig vezették a színházat. Ekkor, 1949 nyarán, mint az Ifjúsági színház titkára, átvettem a Nagymező utcai színházat. Rózsi néni, öreg takarítónőnk Totó kutyájának félreérthetetlen névjegyét találtam a félig sötét színpad közepén. (Szimbólumnak is beillett.)

És az a Jób Dániel, aki szépségkirálynő feleségével, *Simon Böskével* korábban nyolcszobás lakásban élt, 1945-ben a Nagymező utca 22—24. számú házban húzódott meg ugyanott, ahol a Vígszínház is volt, társbérletben az I. emeleten Goór Lajosné volt lokáltulajdonosnővel, annak négyszobás lakásában. Később maradék pénzén még rendbe tudta hozatni a II. 1. szám alatti négyszobás lakást, és oda költöztek be. Ez a kivételesen jó helyzet azonban nem tartott soká, mert egy színész házaspár — amiért egyiküket sem szerződtette — feljelentette őket és a lakásba társbérlőket költöztettek be.

Jób és felesége súlyos betegek voltak: Simon Böskének idegösszeroppanása volt, hiszen szüleit Keszthelyről elhurcolták a nyilasok, soha nem tértek vissza. Jób mogyorószínű, felhajtott galléros kabátjában el-eljárogatott segélyért. Abból éldegélt, de egykori hálás színészei (Egri, Ajtay, Somló, Somlay) ugyancsak támogatták. 1955-ben pár lépésre a lakásuktól Jób az utcán összeesett és kórházba került. Sok zálogcédulával és egy darab száraz sajttal a zsebében indult a halálba.

Temetésén tizenegyen vettek tőle búcsút.

Sivó Emil

Birkás - Roho - Várnai

Százhatvan év Dunaújváros képzőművészetében

A Kortárs Művészeti Intézet – Dunaújváros
szeretettel meghívja Önt és Barátait

Birkás István, Rohonczi István és Várnai Gyula
Százhatvan év Dunaújváros képzőművészetében

című kiállításának megnyitójára.

A megnyitó időpontja:
2006. december 15. péntek, 18 óra

Köszöntőt mond:
Dr. András István
szociológus, a Dunaújvárosi Főiskola Déri János Kommunikációs Intézetének igazgatója

A kiállítást megnyitja:
Zólyom Franciska
művészettörténész

A kiállítás megtekinthető:
2007. január 12-ig, a vasárnapok és ünnepnapok kivételével naponta 10-18 óráig.

A kiállítás támogatója: DMJV Önkormányzata

KORTÁRS MŰVÉSZETI INTÉZET
MODERN MŰVÉSZETÉRT KÖZALAPÍTVÁNY
2400 DUNAÚJVÁROS, VASMŰ ÚT 12.
ica-d@dunanet.hu, http://www.ica-d.hu, T/F (36) 25 412 220